
LI

BAOJIA

Întâmplări din lumea mandarinilor univers

1986

București

*

Traducerea a fost efectuată după:

LI BAOJIA – Guanchang xianxing îi

Editura Literatura poporului, Beijing, 1978

Toate drepturile asupra acestei versiuni sunt
rezervate Editurii UNIVERS

LI BAOJIA Întâmplări din lumea mandarinilor

Traducere din limba chineză,
prefață și note de
MIRA și CONSTANTIN LUPEANU

univers
1986
bucurești

„Aici se încheie prima parte a cărții pilduitoare *întâmplări din lumea mandarinilor* – sunt ultimele cuvinte din romanul la care Li Baojia a lucrat cel mai mult și pe care și-l dorea dublat de un altul, cu reguli de comportament moral și de conduită civică pentru cei destinați să conducă societatea feudală chineză. Nu a apucat să o facă, fiind răpus de timpuriu de munca epuizantă de editor de reviste și de travaliul de romancier modern. Dar prin talent și profunzime, el și Wu Woyao sunt prozatorii care domină începutul secolului al XX-lea; ei prelungesc modelul chinez clasic al romanului, adăugându-i tenta de modernitate – de cele mai multe ori în latura formală, de compoziție, arareori tematic – a romanului realist european din secolul al XIX-lea. Târziu, abia în deceniile al treilea și al patrulea ale secolului nostru,

---

romanul va intra și în China în drepturile sale legitime, câștigând și șansa recunoașterii și consacării sale universale.

Li Baojia s-a născut în anul 1867, în județul Wujin, provincia Jiangsu, într-o familie de cărturari. Numele lui poetic este Boyuan, iar pseudonimul preferat – Nanting Tingzhang, cu care va semna unele cărți și articole în reviste. Își pierde tatăl în copilărie și este crescut de un unchi, inspector provincial. Învăță împreună cu ceilalți acestuia, remarcându-se în redactarea de poezii și eseuri. Ca orice tânăr intelectual din China feudală, se prezintă la concursul imperial și, la nivelul județean, ocupă locul întâi, obținând titlul de *xiuca*. La treapta următoare, pe provincie, nu reușește și după câteva încercări, descurajat, renunță definitiv la cariera dregătorească pe calea rigidă, anchilozată, a examenelor scolastice. Eșecul personal îl va duce repede la înțelegerea stărilor de lucruri din țară. Profund dezamăgit și nemulțumit de societatea feudală Qing, în 1895 se stabilește în Shanghai, pe atunci metropolă, oraș cosmopolit. Editează revistele („Busola”) și („Gluma”), „Yousi bao”, „Zhinan bao”, cu vădite accente de critică socială, apoi „Shanghai shijie fanhua bao” (Shanghaiul înfloritor), dedicată cu prioritate mediilor artistice. Curând va fi recomandat pentru un post, dar indiferent deja la o poziție socială într-o orânduire care îi repugna, va refuza. Convingerile lui din această perioadă îl apropiau de mișcarea reformistă. Era încredințat că nedreptatea și abuzurile din societate izvorăsc dintr-o proastă administrare economică și politică. După el, numai mandarinii luminați ar fi putut îndrepta lucrurile. În

---

același timp, considera că împăratul era bun și drept, prin însuși faptul că se afla în fruntea imperiului, de aceea cărturarul din el, format la tradiția confucianistă, nu accepta ideea revoluției, a răsturnării prin forță a dominației feudale, moștenite din vremuri străvechi ca model imuabil de organizare socială a Chinei. Singura cale de înlăturare a racilelor sistemului feudal i se părea a fi aceea a conștientizării prin cultură, inclusiv prin asimilarea cuceririlor Occidentului, a întregului popor și în primul rând a celor aflați la conducere. Pentru acest obiectiv major, privind îndreptarea fondului moral uman, scriitorul Li Baojia, vizionar idealist, propunea un fel de educație cetățenească generală și o școlarizare politică obligatorie a dregătorilor, după un manual de știință a vieții sociale, validat de experiența din China și de reușitele străine, universalvalabile, în practica de guvernare. Ca adept convins al schimbărilor radicale de structură prin corijarea, înnoirea și perfecționarea unor elemente de suprastructură, cum ar fi tehnica guvernării sociale, conștiința socială individuală și colectivă, Li Baojia se dovedește un idealist utopic bine intenționat și nu mai puțin un ardent iluminist și umanist de largi și frumoase aspirații; limitele lui de înțelegere și soluționare sunt înseși limitele gândirii politice și filosofice alb încorsetatei epoci feudale de lungă și sufocantă tradiție în care trăiește. Dar, firește, acest lucru nu înseamnă că Li Baojia este mai puțin scriitor realist și de talent. Observator critic necruțător apelând la ironie, sarcasm, satiră, șarjă, dar mai cu seamă la comicul ridicol sau absurd de situații, el pune în acțiune un arsenal întreg de modalități ale unei reușite arte a

---

prozei umoristico-satirice. În acest fel, prin *întâmplări din lumea mandarinilor*, el oferă un roman frescă al situațiilor paradoxale din viața mandarinilor Chinei feudale din pragul secolului al XX-lea, surprinzând subtila și reversibila schimbare la față dintre aparență și esență.

Artist multilateral, ziarist, critic de teatru și operă, poet, prozator, Li Baojia a fost și un rafinat gravor de sigilii. A publicat un *Album al sigiliilor raret Yuxiang Yinpu*. Ca romancier, va avea, însă, un rol proeminent. A publicat mai multe romane, dintre care se remarcă următoarele: *Mică istorie a civilizației (Wenming xiaoshi)* 1903 - 1905, care este o panoramă a sfârșitului secolului al XIX-lea chinez, protagoniștii ei fiind dregători, intelectuali și țărani, prinși toți într-un angrenaj fără scăpare, acela al slăbiciunilor morale și viciilor individuale, în contextul imperfecțiunilor sociale; *Jadul pământesc (Huode Yu)*, 1903 - 1906, alcătuit de fapt din cincisprezece. episoade legate între ele prin temă, tratând despre rolul nefast al sistemului juridic feudal în care magistratul județean este o persoană sacrosanctă, cu drepturi, după bunul său plac, de viață și de moarte asupra destinului oamenilor; *Însemnări private (Haitian hongxue)* *f* roman neterminat, prezintă o secvență din viața picantă și pestriță a cartierelor de plăceri din Shanghai, locuri deocheate cutureierate de aceiași dregători venali care fac obiectul criticii scriitorului în toate romanele lui: dacă în exercițiul funcțiilor publice mandarinii aceștia sunt corupți, nesățioși de înavuțire, într-un asemenea mediu ei își trădează latura și mai rușinoasă, anume aceea de bestialitate, de oameni josnici, care nu știu altceva decât

---

patima beției și a femeilor; *Însemnări din China de azi (Zhongguo Xianzai în)*, 1905, se ocupă de situația dezolant de coruptă din țară, tocmai după încercarea reformistă din 1898: ambele partide mandarinale, reformiștii și conservatorii, își manifestă cu cinism aceleași tendințe de parvenitism, cu atât mai mult cu cât timpurile moderne, cu dezvoltarea transporturilor interne și a comerțului, le oferă acestora noi căi de îmbogățire. Cu alte cărți, *Vis luxuriant, jurnal, Balada incidentului din 1900* și altele, scriitorul își lărgeste aria investigațiilor de tematică socială, maniera de creație fiind aceeași. De altfel, Li Baojia nu este un scriitor calofil. El urmărește îndeosebi realizarea unei panorame larg-cuprinzătoare a lumii în care trăiește, el este istoriograful-critic al fenomenului social din vremea sa, îndrumător și moralist. vFiecare scriere a lui tinde să demaște răul și să croiască imaginea, chiar dacă și printr-o viziune idealistă, a unei lumi mai drepte și mai bune.

Li Baojia a fost un scriitor prolific, un om cu o rară putere de invenție, până și în folosirea numeroaselor sale pseudonime. Se consideră că viitorul va duce la descoperirea și a altor lucrări literarfe care i-ar aparține. Într-o viață de numai patruzeci de ani, zece au fost dăruiti creației literare. A murit în anul 1906, epuizat de activitatea cerebrală intensă.

Ultima împărăție din China, sub dinastia Qing, Lumină, a fost întemeiată în mai 1644, când armatele manciuriene au intrat în Beijing. Ocuparea întregii țări a durat încă douăzeci de ani. A urmat o lungă etapă de refacere; grație unor măsuri, cum ar fi suprimarea dărilor agricole, a diferitelor taxe, agricultura, industria și

---

comerțul au luat avânt. Populația a crescut constant, iar în a doua parte a secolului al XIX-lea se ajunsese la un număr de 400 de milioane. În această perioadă, societatea chineză era sfâșiata de o seamă de crize și contradicții, dintre care se cuvin amintite ineficacitatea și corupția administrației, exploatarea feudală, agresiunea externă. În plus s-a păstrat în permanență nemulțumirea populară față de o domnie străină (manciurienii erau o minoritate din nord-estul Chinei) care se prelungea de câteva sute de ani, pe de o parte din pricina dezbinărilor dintre chinezii propriu-ziși, constituind naționalitatea han, dar și grație unei bune organizări militare a manciurienilor. La această stare de lucruri s-a adăugat infiltrarea străinilor din Europa în teritoriile chineze: încă din secolul al XVII-lea portughezii au ajuns în China și au fondat ulterior colonia Macao. Au urmat spaniolii, olandezii, apoi englezii și alte puteri europene. Politica porților închise, cu toate obstacolele sale în calea dezvoltării interne, a însemnat un mijloc de autoprotecție.

După 1830, Anglia aduce în China tot mai mari cantități de opium. În ciuda opoziției oficiale la comerțul cu opium și în pofida distrugerii unor mari cantități de droguri, numeroase persoane din clasele avute devin opiomane. Numai importul de opium realizat prin Canton se cifra între douăzeci și treizeci de milioane *liang* de argint pe an, ceea ce însemna secătuirea mijloacelor de plată ale țării și ruina socială. Au loc două războaie numite „ale opiumului”. Sfârșitul de secol surprinde China în conflict cu toate puterile coloniale ale vremii, puteri care o atacă, îi smulg teritorii și îi impun condiții de pace

---

nemiloase, transformând-o încetul cu încetul dintr-un imperiu altă dată prosper și viguros, într-o semicolonie. În același timp, din cauza politicii de deznaționalizare și de învrăjpire dusă de protipendada manciuriană, aflată la putere, în țară au loc dese revolte ale diferitelor naționalități. Demn de reținut este războiul tapping-ilor, dintre 1851 - 1864, el fiind răscoala țărănească de cele mai mari proporții din istoria Chinei; acesta ar fi dus la răsturnarea dinastiei manciuriene, dacă n-ar fi intervenit puterile occidentale, cărora le conveneau un regim putred și corupt, manevrat după bunul lor plac/ decât o guvernare tânără, viguroasă. Spre sfârșitul secolului, începe pătrunderea capitalului străin în China, se deschid bănci străine, mai multe fabrici în industria textilă și alimentară, se concesionează căi ferate, drumuri și poduri, mine. În anul 1898, are loc faimoasa mișcare reformistă a cărturarilor progresiști, în frunte cu Kang Youwei; se instituie mai multe reforme, însă după numai o sută de zile, rezistența conservatoare se impune și vechea stare de lucruri e restaurată. Revoltele vor continua, culminând cu revoluția burghezo-democratică din 1911, condusă de medicul Sun Yat-sen, care a pus capăt regimului feudal. La 1 ianuarie 1912, la Nanjing, Sun Yat-sen și-a asumat președinția primei republici din istoria Chinei.

Sistemul dregătoaresc în China, cu aspectele sale specifice s-a format și s-a perfecționat încă din antichitate. Ulterior, fiecare eră dinastică a adus unele modificări, cerute de vreme. La sfârșitul dinastiei Qing, ierarhia regimului mandarin al se multiplică și se complică. Existau nouă ranguri, fiecare a câte două trepte. Organul central

---

suprem, aflat imediat sub autoritatea directă a Fiului Cerului (împăratul), era *Neike*, Cabinetul imperial, în fruntea lui cu mari învățați. De obicei aceștia erau patru, doi manciurieni și doi han. Fiecare dintre ei avea rang de prim-ministru, corespunzător cu cel cunoscut în zilele noastre. În componența Cabinetului imperial intrau mandarini de diferite ranguri, secretari, arhivari etc. După acesta urma Consiliul militar privat, condus de patru-cinci miniștri, apoi cefele șase ministere: *Shi bu*, Ministerul treburilor civile, care se ocupa cu instruirea dregătorilor, cu examenele imperiale etc.; *Hu bu*, Ministerul Finanțelor, răspunzător de populație și de strângerea birurilor; *Li bu*, Ministerul riturilor; se ocupa de ceremonial și educație; *Bing bu*. Ministerul de război; *Xiang bu*, Ministerul justiției; *Gong bu*, Ministerul lucrărilor publice, în atribuțiile căruia intrau irigațiile, cultivarea pământului, întreținerea pădurilor. În fruntea lor se găseau câte doi miniștri, unul *shongshu* și altul *shilang*, manciurian și han. În realitate, ministrul han acționa după bunul plac al manciurienilor, în mina acestora aflându-se toată puterea. Ministerele erau formate din direcții, care erau îndrumate de câte un mare sfetnic. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea se înființează noi ministere, pentru probleme politice interne și externe, pentru știință.

Alte instituții erau: Curtea comisarilor, Cenzoratul, conduse numai de manciurieni, organe supreme de control; Academia Hanlin, a cărturarilor, care făcea muncă de secretariat, redacta cronicile; Colegiul imperial, cea mai înaltă instituție de cultură. Alte organe erau specifice Palatului imperial, și în cadrul lor puterea era deținută de

---

eunuci.

La nivel local, personalitatea numărul unu era guvernatorul provinciei, *xunfu*, numit direct de către împărat. Uneori, peste două-trei provincii exista un guvernator general, *zongdu*, sau emisar imperial, *zhitai*. În anumite perioade coexistau în unele zone ambele categorii de guvernatori, însă în realitate puterea lor era egală, ei nu se subordonau unul altuia.

Colaboratorii apropiați ai guvernatorului erau comisarul, *fcinsi*, și judecătorul provincial, *niesi*. Comisarul răspundea de problemele populației și de cele financiare, iar judecătorul se ocupa în special de cazurile penale. Cu acordul guvernatorului, comisarul numea și destitua dregătorii. După aceștia urmau inspectorii, *daotai*, care coordonau activitatea unei zone administrative (district, județ) sau dintr-un anumit domeniu: cereale, sare, vamă, pregătirea militară. Prefectul și magistratul erau cei mai înalți mandarini dintr-o prefectură, district sau județ. Ei aveau în jurul lor un personal numeros, civil, militar și polițienesc, fiecare dintre aceștia diferențiați strict pe scara socială, titulaturile lor fiind greu de transpus în corespondențe românești.

Cel care răspundea de pregătirea viitorilor mandarini era comisarul în probleme de educație, *xuezheng*. Acesta numea câte un examinator șef, cu adjuncți și mai multe ajutoare, pentru concursurile care se țineau o dată la trei ani în provincie. În prefecturi și județe existau cărturari confucianiști, care se ocupau de selecționarea și pregătirea candidaților.

Mandarinii erau selecționați dintre cărturari, pe

---

calea concursurilor imperiale sau pe alte căi, cum se va vedea în roman. Cel mai înalt titlu cărturăresc era *jinshi*, obținut în urma concursurilor de la Palat. Cel clasat pe primul loc, numit *zhuangyuart*, Cărturarul Numărul Unu, era înscăunat imediat compiler șef; ceilalți doi se numeau *bangyan* și *tanhua* și primeau posturi de compilatori. Alți șazeci sau șaptezeci erau socotiți cărturari de gradul al doilea, următorii de gradul al treilea, însă cu toții primeau posturi mandarinale. Titlul cărturăresc *juren* era obținut în urma reușitei la concursurile de nivel provincial. Câștigătorul acestui rang putea participa la concursul din capitală sau se putea înregistra la Ministerul treburilor civile, primind un post în Colegiul imperial, la Academia Hanlin sau la nivel inferior, de la prefect în jos. Primul nivel al examenelor, acela din județe, aducea celui reușit titlul cărturăresc *xiucai* și dreptul de a participa la concursul provincial, însă nu și o slujbă.

O a doua mare categorie a dregătorilor era alcătuită din cei promovați prin recomandări, pentru meritul de a fi participat la lucrări de îndiguire a unor fluvii, la înlăturarea urmărilor unor catastrofe naturale, la apărarea granițelor țării, la prinderea tâlharilor etc.

În sfârșit, accesul la o slujbă era posibil și pe cale mercantilă. Cumpărarea rangurilor dregătorești și a unor posturi era un procedeu vechi în China, datând dinaintea erei noastre. Ți Modalitatea aceasta avea un dublu avantaj, profitând și una și cealaltă din părțile implicate în negoț. Pe de o parte, ea le oferea celor bogați cadrul de a se afirma și manifesta și pe deasupra concursurilor, întărindu-

---

le poziția socială, pe de altă parte, statul intra în posesia unor fonduri utilizabile pentru întreținerea armatei, pentru ajutorarea sinistraților etc.

Pentru militari se practicau succesiunea la grad pe cale ereditară, promovările prin examene, desfășurate în paralel cu cele pentru cărturari, ori avansările excepționale făcute în rândul soldaților merituoși.

În China feudală exista o costumație anume pentru fiecare titlu ierarhic în parte și ea era respectată cu strictețe. Calitatea materialelor, numărul veșmintelor și culoarea acestora erau elemente distinctive pentru fiecare dintre ranguri. Astfel, un dregător de rangul întâi purta bonetă de culoare coral (de fapt numai partea de sus a bonetei era colorată astfel), robă decorată cu șarpe boa-constrictor, jiletcă brodată cu cocori, cingătoare din aur și jad, ia catarama căreia avea prinsă o piatră mare de rubin. Pentru rangul al doilea, culoarea bonetei era coral înflorit, iar broderia jiletcii consta dintr-un fazan auriu. Rangul al treilea se distingea prin bonetă în culoarea safirului, prin păuni brodați pe jiletcă; celelalte ranguri cunoșteau și ele o anume culoare pentru bonetă și o anume broderie pentru jiletcă. Cărturarii fără funcții purtau de obicei bonetă aurie.

Cu tot acest lux afișat, lefurile mandarinilor erau destul de mici. Astfel un dregător de rangul întâi primea anual numai o sută optzeci *Hang* de argint. Un magistrat, așa cum se va vedea și din roman, în ciuda faptului că ducea o viață de opulență și risipă, întreținând și o familie numeroasă, nu câștiga oficial decât patruzeci și cinci de arginți pe an. Cum o scoteau la capăt? Rotunjindu-și serios

---

veniturile prin mărirea birurilor, prin luare de mită etc. Se spunea că prin astfel de modalități ilicite un magistrat se alegea în mod obișnuit cu zece – douăzeci de mii de arginți pe an. Un proaspăt câștigător al concursului imperial, provenit dintr-o familie scăpătată, după numai trei ani de magistratură devenea lesne un om bogat! „După trei ani în slujbă, până și un funcționar cinstit ajunge om cu stare” – suna un proverb al timpului.

Datele succinte prezentate mai înainte ni s-au părut indispensabile pentru înțelegerea conjuncturii istorice și socio-politice a Chinei feudala de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

În aceste condiții de încrâncenată tradiție feudală în existența și mentalitatea chinezilor într-un prag de secol care deschide pentru multe țări din Europa epoca modernă, literatura chineză este aceea care îndrăznește primele experimente neortodoxe, flagrante abateri de la rigida orientare de până atunci. (Firește, în afara acesteia au existat de-a lungul istoriei literare chineze nu puține excepții nonconformiste, ca niște manifestări explozive ale talentelor autentice care au sfidat și spart tiparele.) Pe lângă creațiile oficiale, încep acum să-și facă apariția opere de expresie diferită, sub fâifluența literaturii apusene și în încercarea unei rupturi cu tiranica ideologie confucianistă. În poezie și în proză se compun lucrări cu un suflu nou, progresiste, însă fără să atingă cote valorice înalte. Abia după mișcarea de reforme din 1898 se accentuează latura antiimperialista a literaturii. Se scriu multe romane critice, cu caracter de demascare a neregulilor din plan politic și social. Și dacă până în pragul

---

secolului al XX-lea romanul chinez reflecta oarecum mistificat realitatea contemporană autorului, acesta având grijă să împingă acțiunea într-o eră dinastică anterioară, de data aceasta aproape că devine o modă critica la modul direct, satira fățișă a abuzurilor, a politicii interne și externe a coruptului imperiu Qing, a ridicolelor lui convenții sociale. Se profilează o literatură ferm realistă, cu accente morale și modelatoare evidente, scrierile literare dorindu-se și un fel de îndreptare, de cărți de învățătură, prin demascarea și oprobiul exemplelor negative. Exponentul de necontestat al acestei direcții este Li Bagjia, remarcabil prin diversitatea operei și împlinirea artistică. I-au premers scriitorii Yu Wanchun, Wen Kang, Shi Yukun și i-au fost contemporani Wu Woyao, Liu E, Zeng Piao, Chen Tianhua și Huang Xiaopei, aceștia din urmă fiind socotiți drept reprezentanți ai prozei burgheze revoluționare. Apariția unor asemenea opere a reflectat creșterea nivelului de conștiință al poporului chinez, dar aceste scrieri au servit la rândul lor la educarea socială și politică a mulțimii, caracterizându-le o pronunțată tentă propagandistică. Ce nu se putea spune într-un foileton jurnalistic era prins în paginile dense ale unui roman.

Întâmplări din lumea mandarinilor este socotit cel mai timpuriu și mai reprezentativ roman de critică socială, de la sfârșitul dinastiei Qing, respectiv din primul deceniu al secolului al XX-lea. Cartea este plină de mandarini incapabili, dezinteresați de munca pe care o fac, de starea poporului, dar avizi de îmbogățire, parcă pentru a ilustra și a acredita o dată mai mult adevărul temeinic al unor proverbe pe care autorul le «citează: „Pe mii de *li*,

---

dregătorii nu știu decât să strângă avere⁴⁴ și: „Sub cer se fac tot soiul de negoțuri numai câștigul din afacerile mandarinilor este cel mai bun”.

Romanul avea să capete în epocă o faimă fulgerătoare. E urmat de imitații, cu întâmplări din lumea neguțătorilor, a profesorilor: în plus, cunoaște un număr de ediții succesive. După eliberare, dată fiind forța lui demascatoare, a fost retipărit în 1957, 1978 și în 1982. Autorul a declarat că folosise ca model *întâmplări din lumea cărturarilor*, romanul creat în secolul al XVIII-lea de Wu Jingzi (publicat la noi de Editura Univers în anul 1978). „Mi-a fost dat să văd mandarina a căror unică ocupație era să primească și să conducă vizitatori și a căror unică abilitate era discuția plină de politețe. Ei își rezolvaseră necesitățile de a mânca și de a bea, ducându-se tot timpul la Palat și vizitându-și superiorii din zori și până-n noapte. Dacă ar fi fost întrebați ce rost au aceste vizite, n-ar fi știut ce să răspundă⁴⁴, declară autorul. Intrigat de o asemenea lume, Li Baojia încearcă o surprindere a tuturor treptelor mandarinale din China, pornindu-și investigația critică dintr-un sat pierdut în munți, unde jumătate din locuitori se numesc Zhao și cealaltă jumătate Fang, și de unde se ridică la un moment dat un demnitar, apoi altul. Dacă scriitorul Wu Jingzi urmărea în romanul citat mai sus, cu care cel analizat aici se înrudește compozițional, cărturarii retrași sau pe cei care râvneau un post mandarin, însă nu avuseseră și nu aveau șansa să-l dobândească, Li Baojia descrie în cartea sa societatea chineză prin răsunetul acesteia în mediile oficialilor vremii sale. Nu există personaje principale care să traverseze toată cartea.

Romanul se înfățișează ca o silită de întâmplări, înlănțuite prin devenirea unui personaj secundar dintr-una din ele în exponentul principal care duce mai departe demonstrația într-un alt episod. Sunt create astfel câteva sute de personaje, mandarinii de toate gradele, cum sunt emisarul imperial Tuan Duohuan, Excelența Sa Zhou, Xu, Wang și alți înalți xdemnitari ai Palatului, membri ai Consiliului Privat, magistrați, prefecți, inspectori. Aceștia, dincolo de fabulația pusă în multiple scene, de autor – se cuvine precizat că, deși povestirile par fișe documentare, romanul este în întregime operă, de ficțiune – sunt uniți printr-o unică trăsătură de caracter și comportament: goana după înavuțire. Credința lor este una singură, și jfl Hime parvenirea prin bani și pentru bani. Mediile mandarinale devin astfel bazar, iar dregătorii precupeți. Slujbele se vând în mod deschis și o dată obținute se păstrează cu orice preț, în pofida chiar a oricăror sentimente sau îndatoriri de familie. Magistratul Wang Bochen ascunde telegrama care îi anunța decesul tatălui său, pentru că ea a picat în momentul strângerii dărilor și el nu vrea să lase să-i scape tocmai perioada cea mai rodnică în câștiguri de peste an. De sus și până jos pe scara ierarhică, mandarinii se folosesc de evenimente intime, cum ar fi nașterea unui fiu, celebrarea unei căsătorii etc., pentru a pretinde și primi daruri de la supuși. Soția modestului slujbaș Qu Naian și-o face fică adoptivă pe slujnica emisarului imperial, se supune la tot felul de umilințe, însă până la urmă obține numirea soțului său într-un post care îi va răsplăti, material și moral, toate strădaniile și pierderile de până atunci. Când nu mai este vorba în mod direct de bani,

---

protagoniștii-mandarini ai romanului nu sunt mai puțin onești. Judecătorul provincial Jia, în momentul mutării sale într-o altă provincie, pune la cale cu mama sa, ca într-un libret de operetă, să îngenuncheze în fața ei de câte două ori la fiecare popas, la venire și la plecare, pentru a i se duce faima de fiu loial, în spiritul moralei confuciene.

Romanul avansează astfel, antrenând, la fiecare câteva capitole, noi medii și personaje, într-o încercare de cuprindere exhaustivă a lumii mandarinale, de la județ și până la Palatul imperial. Lu Xun notează în a sa *Scurtă istorie a ficțiunii chineze* (*Zhongguo xiaoshuo shilue*): „Li Baojia vorbește despre lingușiri, înșelătorii, exploatare, certuri între mandarini, nerăbdarea cărturarilor de a obține posturi, secretele soțiilor și favoritelor dregătorilor”.

Romanul are o puternică forță demascatoare. Scriitorul satirizează și condamnă necinstea, meschinăria, lașitatea și corupția. El proclamă în schimb adevărul unor oameni sinceri și cinstiți cu propriul lor fel de a fi și de a gândi. Țelul suprem al scrierii este unul moralizator, educativ. De altfel, *întâmplări din lumea mandarinilor*, așa cum există astăzi, este numai jumătate din planul inițial al autorului. Li Baojia s-a gândit ca romanul acesta să includă nu mai puțin decât zece secțiuni a câte douăsprezece capitole fiecare. Romanul a fost publicat mai întâi în foileton, începând din 1901. În anul 1903 apar în volum primele trei secțiuni și după doi ani prima jumătate a lui totalizând șaiszeci de capitole și un număr de 790.000 de ideograme. Aceasta era varianta definitivă a primei părți a cărții, aceea a demascării și flagelării răului. În ultimul

---

capitol, autorul precizează într-o scenă alegorică: „Abia în partea a doua a cărții erau expuse învățături și metode pentru formarea unor buni dregători. Dar partea aceasta atât de însemnată arsesese în întregime și rămăsese numai prima jumătate a cărții. Or paginile care scăpaseră de foc nu păreau deloc a alcătui un manual de învățătură, ci aduceau mai degrabă cu o carte istorisind numai despre demoni și fărădelegile lor”. Tonul ușor ironic de aici ne poate duce la concluzia că autorul însuși și-a dat seama că i-ar fi fost greu să continue romanul într-o modalitate teoretizantă, didactic-moralizatoare, așa cum îl plănuiise. „Propun ca mai întâi să edităm această primă parte și chiar dacă prin ea nu vom da îndrumări și nu vom fi în măsură să inculcăm binele, măcar vom reuși să tragem un semnal de alarmă asupra a ceea ce nu se cade să facă niciun dregător și nici măcar un om”. În felul acesta se sugerează ideea că înseși viața este aceea care poate să ofere cele mai exacte soluții pentru instituirea unei lumi mai bune, mai drepte.

Stilul lui Li Baojia este satiric, demascator, de critică directă. Autorul alătură neobosit, chiar înghesuie, tipuri și comportamente, într-o grabă justificată doar de presupusa lipsă de complexitate a unor oameni și a unei societăți în goană după arginți. Pe măsura mediului pe care îl descrie, fraza scriitorului este și ea aridă, fără înflorituri, dar viguroasă, plină de miez, și la obiect. Ici-colo se vede câte un cuvânt ales sau tonul hâtru al ironiei fine. Li Baojia preferă să privească la rece evenimentele, pe care le înfățișează fără prea multe comentarii, bazându-se pe forța faptelor nude, care trezesc prin ele însele în cititor mânia,

---

râsul, câteodată mila și întotdeauna ura și disprețul pentru o lume care își merita cu prisosință pieirea – China imperială compromisă total, în ajunul prefacerilor sociale radicale cunoscute în secolul al XX-lea. Autorul folosește limba vorbită a timpului și, cum spuneam, atât compozițional cât și stilistic, romanul face trecerea de la modelul clasic chinezesc de roman, scris în stilul clasic al cancelariilor, așa-zisul *wenyan*, la romanul modern dintre cele două războaie mondiale, care va ridica limba vorbită, *baihua*, la rangul de limbă literară.

În transpunerea în româniște a cărții, am făcut unele reduceri, datorate necesităților editoriale, și am operat o ștergere a delimitărilor capitolelor originare, întregind sau reunind firele fiecărei „întâmplări” în câte un singur mare capitol; în acest fel am tins spre o imagine mai puțin încărcată a cărții, mai simplă, mai pe înțelesul cititorului român, ținând cont că numărul mare de personaje și numele chinezești, atât de neobișnuite, îngreunează uneori lectura și fac loc confuziilor. Cu aceasta, s-au eliminat și acele surplusuri de formulă sau convenție, reminiscențe de oralitate folclorică, așa cum sunt frazele de legătură, de la începutul și sfârșitul capitolelor, unele expresii stereotipe etc. În privința transpunerii în română a titlului *Guanchang xianxing îi*, echivalând cu *însemnări care dezvăluie trăsăturile reale ale cercurilor dregătorești* sau cu mai simplul *Scene mandarinale* am optat pentru varianta *întâmplări din lumea mandarinilor*, care este nu numai o traducere apropiată, dar care face totodată și trimiterea la modelul ales (recunoscut și declarat) de autor, romanul clasic al lui Wu Jingzi, *întâmplări din lumea*

---

cărturarilor. Acest lucru îi înlesnește cititorului din România anumite filiații, sentimentul unei continuități și perspectiva unei înțelegeri din interiorul literaturii chineze.

MIR ȘI CONSTANTIN LUPEANU

I

Cale de treizeci de *li* la sud de capitala județului Chaoba, ținând de prefectura Tongzhou din provincia Shaanxi se afla un sat. Locuitorii acestui sat erau împărțiți pe două clanuri, Zhao și Fang. Satul nu era mare, nici mic, având vreo douăzeci-treizeci de familii, care din moși-strămoși nu făcuseră altceva decât să cultive pământul. Și totuși, pe vremea când bătrânul Zhao luase în mâinile sale soarta clanului său, spre uluirea tuturor, el a chemat un învățător care să-i instruiască pe cei tineri, astfel că, peste ani, chiar un nepot de-al lui Zhao a dobândit titlul de *xiucaî*¹. De atunci încolo, oamenii lui Zhao nu s-au mai simțit niște biete făpturi neînsemnate și l-au sprijinit din răspuțeri pe nepotul acela luminat, ca să ajungă cineva. Încetul cu încetul, nici membrii clanului Fang nu le-au mai arătat dușmănie. Ba, câțiva dintr-ai lui Fang, inși cu dare de mină, stârniți, au strâns o sumă frumușică și au deschis o școală. Apoi s-au dus la oraș și au tocmit un cărturar bătrân care să-i învețe carte pe copiii lor. Omul se numea Wang Ren și, deși era *juren*, a primit slujba și s-a apucat cu trageră de inimă să se îngrijească de școală. În doi-trei ani, reușise să plămădească mai multe talente. Dintre aceștia unii puteau lesne să întocmească paralelisme stilistice, alții

---

1 Cărturar, cîștigător al examenelor imperiale la nivel județean.

---

să compună câteva strofe, iar unul, care era cel mai înzestrat, reușea chiar, spre satisfacția tuturor, să redacteze prima parte a unui eseu. În toamna aceea, sătenii s-au sfătuit și au hotărât ca anul următor să-l cheme pe învățător, din nou. Wang Ren s-a învoit bucuros. Tatăl elevului care știa să scrie eseuri se numea Fang Bikai. În fața porții lui creșteau doi copaci cu trunchiurile atât de groase, că abia de puteau doi bărbați cu brațele laolaltă să le cuprindă trunchiul; din această pricină lui Fang Bikai i se spunea: „Fang cel cu copacii uriași”. Aflând cită răbdare și sârguință dovedea fiul său la învățătură, Fang Bikai își pusese în gând ca, din anul următor, să-i ofere învățătorului, din partea sa, încă patru șiraguri de bănuți de aramă.

Cum se nimerise să fie an de examene, bătrânul Zhao își trimisese și el nepotul să concureze. Nu e cazul să mai spunem că, după întoarcerea tânărului candidat acasă, ai lui erau zi de zi în focurile așteptării rezultatelor. După sărbătoarea Dublului soare², în zorii unei dimineți când lumea era încă adâncită în somn, au răbufnit deodată niște clinchete de zurgălăi. Treziți, oamenii au ieșit în drum și au dat cu ochii de portăreii care cu mare alai o apucaseră spre partea apuseană a satului. Întrebând ce și cum, aflară că domnișorul Zhao câștigase titlul de *juren*. Fang Bikai se luase și el după mulțime și auzind despre ce era vorba, iuți pasul spre poarta casei lui Zhao, dornic să nu scape nimic din cele ce aveau să se întâmple. Acolo, mai mulți bărbați,

---

2 Chongyang, ziua a noua din luna a noua a calendarului lunar, sărbătoarea toamnei pline, prilejuind petreceri în mijlocul naturii, urcușuri pe munți etc.

---

purtând bonete cu eșarfă roșie, lipeau cil mare zor înștiințarea, pe zidul casei. De când băiatul învăța carte, Fang Bikai își însușise și el destule ideograme, așa că pe acestea, cât dovezii de mari, nu îi era chiar anevoie să le deosebească. Citi unul câte unul caracterele înscrise pe înștiințare: „Anurățăm cu bucurie că Excelența Sa Zhao Wen din această distinsă casă a ieșit al patruzeci și unulea”. Semna „Preafericitul portărel Pu Lianyuan”. Țăranul citi anunțul de mai multe ori. Rămăsese-locului, bosumflat, când se trezi că îl bate pe umăr cineva.

— Cuscre!

Fang se sperie, dar venindu-și în fire se întoarce și recunoscă în omul de lângă el nu pe altul decât pe chiar bătrânul Zhao, bunicul tânărului cărturar. Bătrânul i se adresase astfel, deoarece în urmă cu câțiva ani, de îndată ce se răspândise vestea că cineva din clanul Zhao ajunsese *xiuoi*, Fang Bikai se și grăbise să tocmească mijlocitoare și să-și dea mezina după fratele mai mic al lui Zhao YVen. Acum, găsindu-se cu venerabilul părinte în fața sa, Fang Bikai nu mai așteptă să fie poftit în salon, ci se aruncă la pământ chiar acolo, înaintea porților mari, și bătu trei mătânii. Bătrânul îi răspunse la salut și se zori să-l ajute să se ridice de jos.

— De azi încolo o să te încrezi în vorbele mele, venerabile? rosti Fang, scuturându-se de praf. Nu spuneam eu adesea că cei de la oraș știu să aleagă aurul din nisip? Acum zece ani, nu bogătașul Wang, cel de lângă portalul de piatră de la oraș, a tras la casa voastră, pe când era în drum spre mormintele strămoșești? Țin minte că după-masă, neavând el ce face, s-a dus în bibliotecă, unde

---

învăţau copiii. Bucuros, le-a zis: „Vă dau şi eu un exemplu după care să-mi întocmiţi expresii paralele”. Şi fiindcă afară burniţa, a spus: „Cade ploaia”. Domnişorul acesta al vostru a rostit pe dată: „Se ridică soarele”. Wang a dat din cap, mulţumit, şi a vorbit: „Cade ploaia” cuprinde două ideograme, iar „Se ridică soarele” trei³. Deşi paralelismul şchioapătă puţin, socotesc că răspunsul e bun. Băiatul ăsta are viitor!” Ce crezi, n-a prezis bine?

— Bine zici, încuviinţă bătrânul. Uitasem cu totul. Uite, acuşi suntem în luna a noua şi, la sfârşitul lunii ăsteia sau în luna următoare, domnul Wang o să treacă iar spre morminte. Când o* fi să vie, adună-ţi toţi copiii din clan să-i examineze el. Şi atunci unul din mucoşii voştri va dovedi că are să ajungă la fel ca nepotul ăsta al meu.

Cuvintele acestea îi merseră lui Fang Bikai drept la inimă. Mai discutară o vreme, apoi Fang se întoarse acasă.

Trecuse de prânz şi, cu toate îndemnurile, nimeni din cei de-ai casei nu izbutise să-l facă să mănânce. Se plimba neliniştit, cu mâinile la spate, pe culoarul din faţa bibliotecii, murmurând pentru sine, la nesfârşit: „Anunţăm cu bucurie că Excelenţa Sa...” şi „Preafericitul portărel Pu Lianyuan”. Ai casei nu înţelegeau nimic din purtarea lui. Învăţătorul Wang, care zăbovisе în bibliotecă, ghici pe dată că era vorba de ceva deosebit.

— Repetă expresiile din anunţurile reuşitei la examenele imperiale, rosti după ce ascultă cu atenţie. Dar ce-o vrea să spună? „Ah, am înţeles”, îşi zise, după un moment de gândire. „Se prea poate să fi câştigat la

---

³ Cuvîntul soare este format în limba chineză din două ideograme : tai-yang.

---

concurs băiatul lui Zhao. Anunțul acesta i-a luat ochii și se pare că și mințile”. Îl chemă la el pe mezin și îi ceru: Du-te și condu-l pe taică-tău în casă, altfel o să răcească.

Cel de-al treilea fecior se grăbi să îndeplinească porunca. Însă tatăl fugi în bibliotecă, îngenunche în mijlocul încăperii și bătu douăzeci și patru de mătăanii înaintea învățătorului. Acesta se simți obligat să-i întoarcă degrabă un răspuns pe măsură, apoi îl ajută pe Fang Bikai să se ridice de jos.

— Preaonorate, zise, ați putea să mă lămuriți cărui prilej îi datorez atâta cinstire?

Fang Bikai încă nu se simțea în stare să-și deschidă gura. Își duse mâna la inimă, întinse arătătorul spre cel de-al treilea fiu al său, își împreună din nou mâinile în semn de rugă și lucrurile se limpeziră.

— El să fie pricina, preaonorate? întrebă, arătându-l și el pe Al. Treilea.

Fang încuviință din cap.

— E ușor, rosti Wang Ren și trase un scaun spre stăpânul casei, făcându-i semn să ia loc. Apoi merse la băiat, îl luă de mână și urmă: Pricepi care e cauza pentru care a ajuns tatăl tău în situația aceasta?

— Nu, răspunse tânărul.

— Chiar tu ești cauza.

— Cum așa?

— N-ai auzit că fiul lui Zhao a devenit *juren*?

— Treaba lui, ce-mi pasă?

— Nu este bine să vorbești astfel. Cu toate că se poate spune că reușita lui nu are nicio legătură cu tine, uite că tatălui tău i s-au înroșit ochii tocmai de aceea.

— Și ce vină am eu?

— De data aceasta greșești!

— Cu ce am* greșit?

— Tatăl tău te-a învățat carte cu speranța că într-o zi te vei întoarce după examene și tu victorios, ca fiul lui Zhao.

— Dar ce câștig dacă ajung *juren*?

— Dacă ajungi *juren*, calea îți e deschisă să dobândești gradul de *jinshi* și să intri în Academia *Hanlin*. Câștigul este imens.

— La urma urmei în ce constă câștigul ăsta?

— Vei fi dregător, vei câștiga mulți bani, vei sta în *Yamen* și vei hotărî pedepsele pentru cei vinovați. De vei pleca într-o călătorie, pretutindeni sosirea ta îți va fi anunțată prin bătăi de tobă și ți se va croi drum larg prin mulțime. Ei, toate aceste foloase nu le poți avea fără știință de carto.

Băiatul era mic, încă nu întru toate știutor, dar auzind că se pot câștiga mulți bani, se simți convins și atras de i & i asemenea viitor. Tăcu vreme îndelungată, apoi întrebă brusc:

— Învățătorule, tu ești *juren*. De ce nu te-ai făcut *jinshi*, să ajungi dregător?

Cu auzul încântat de cuvintele frumoase ale învățătorului, Fang Bikai parcă își mai reveni puțin. Iar când fu vorba și de bani, îi lăsă gura atâta apă, că și-o simți plină de-a binelea. Scurpă o parte din ea, și chiar atunci fiul lui își ponegri maestrul, lăsându-l pur și simplu amuțit, înghiți fără să vrea restul salivei, privindu-l cu ochii abia mijiți pe învățător. Numai că Wang Ren continuă să

---

tacă. Chipul i se vărgase în alb și roșu, ochii i se bulbucaseră mai să-i sară din orbite și în totul arăta îngrozitor.

— Creatură ordinară! răbufni el în sfârșit. Apucă nuiaua și o îndreptă acuzator spre băiat. Vorbele îi ieșiseră din gură cu un șuier puternic, zbârlindu-i până și mustața. Eu te sfătuiesc de bine, cu inima deschisă. și tu te găsești să-mi dai lecții? Întreabă-l pe taică-tău, de ce m-a chemat la voi în casă? Trebuie să mă îngrijesc eu de tine sau tu de mine? Ce s-ar întâmpla dacă toți învățăceii și-ar lua în derâdere maestrul? Nu mai pot rămâno nicio clipă aici. Am să plec! Am să plec!

Niciodată nu-l văzuse Fang Bikai pe învățător atât de supărat. Și, iată, nenorocirea aceasta o stârnise din senin propriul lui fiu. Îndurerat și mai tare, incapabil să scoată un cuvânt, prinse să dea aiurea din brațe și să apuce ba una, ba alta ce-i cădea la îndemână, în vreme ce balele i se prelingeau printre buze.

— Foarte bine, nu se lăsă băiatul. Pleacă, dă examen și fă-te dregător, dacă ești în stare. Ajunge cât ai mâncat de pe urma noastră degeaba!

La aceste vorbe, furia învățătonifui crescuse. Ridică bățul de bambus și începu să-l lovească pe băiat. Acesta sări în sus, ținând. În cele din urmă, unchiul băiatului, auzind hărmălaia din bibliotecă, veni în grabă, îi traie copilului câteva palme, apoi se închină în fața maestrului, cerându-și scuze și îl luă cu el pe fratele său mai mare. Cam așa se petrecuseră lucrurile.

De când nepotul său primise rangul de *juven*, bătrânul Zhao era din cale afară de mulțumit.

Oamenii se perindau pe la casa lor în grupuri de câte trei sau cinci să le prezinte felicitări, aducându-le și grămezi de pește și de carne, daruri pentru care gazdele le ofereau tutun.

Bătrânul Zhao deschise liste cu numele celor care se cădeau să fie înștiințați pentru un ospăț sărbătorec: neamuri și colegi de generație, oameni din comună⁴. Cercetă care zi era prielnică pentru ofrande și apoi merse la oraș, unde tocmai bucătari, pentru a jertfi cu prilejul festivității, așa cum își pusese în gând, un porc și o oaie; tot de la oraș angajă niște maeștri în focuri de artificii, în ritualuri și în muzică. Fixă ziua pentru banchetul la care invită toate neamurile și cele de sânge și cele prin alianță. În sfârșit, își zise că de vreme ce fiul său intrase în rândul cărturarilor, nu era rău să întrețină legături și cu cei care reușiseră în același an cu el. Porunci unui tâmplar șase prăjini pentru steaguri, punând două dintre acestea la poarta casei, două la cimitirul familiei și două la templul strămoșilor. Făcu și o pancartă, gândindu-se că n-ar strica să roage pe un membru al academiei să caligrafcze pe ea cuvintele „Tânăr cărturar”. Dar cu cine să vorbească? Nu cunoștea pe nimeni atât de bine incit să îndrăznească să-i adreseze o asemenea rugămintе, care presupunea raporturi apropiate; ar fi fost totuși unul singur, bogătașul Wang, pe care îl întâlnise de câteva ori, pe când acesta mergea în vizită la mormintele strămoșești, aflate nu departe de ale lui. De aceea, îi trimise lui Wang im dar bogat, rugându-l să caligrafieze cele două cuvinte și grăbi

---

4 Xiang, comună, unitatea administrativă de bază, compusă din mai multe sate, cun sau cunzhuang.

---

un meșter vopsitor să se apuce chiar în seara aceea să lăcuiască pancarta de lemn, care avea să fie agățată la intrare. Comandă pentru nepot o robă din bumbac, în care să-și primească oaspeții. Și fiindcă ei erau țărani și nu se prea pricepeau cum să se poarte cu musafirii îi cerură sprijinul lui Wang Ren, care era un vechi cărturar. Primul invitat fu „Măritul Wang”, bogătașul, îi pregătiră două camere, socotind să-l roage să mai rămână câteva zile la ei. Invitația era pentru ziua de trei din luna a zecea. Bogătașul acceptă, spre bucuria bătrânului.

Dacă ai ce spune, povestea se lungește, de nu, se scurtează⁵. Zile de-a rândul, una la fel ca cealaltă, întreaga familie Zhao, cu mic cu mare, s-a obosit cu pregătirile. În ziua a treia a lunii a zecea, bătrânul Zhao s-a sculat înainte de a se crăpa de ziuă, și-a trezit nevasta și pe toți ai casei, au făcut focul, s-au spălat pe față, s-au îmbrăcat frumos și au luat masa. În zori, au pornit-o mai întâi la templu strămoșilor, să ducă ofrande. Așternându-se la drum, i-au cerut tânărului cărturar Zhao Wen să meargă în față, după el urmând în ordine, bunicul, tatăl și unchii, apoi frații și la coada alaiului toți ceilalți.

---

5 Asemenea frază sau intervenție a scriitorului făcînd apel la atenția și interesul cititorului revine foarte des în text, ca o modalitate de a lega narațiunea, dar ea este, ca și alte variațiuni ale sale, ca : „Aici firul povestirii se rupe în două” sau „Timpul trece ca săgeata” sau „Dar să nu lungim vorba” etc., o manieră, o reminiscență a limbajului povestitorilor orali din epocile anterioare, de care scriitorii se vor folosi încă în pragul secolului nostru : renunțarea definitivă la ea se va produce abia o dată cu preluarea genurilor literare europene. În această carte le vom traduce, păstrîndu-le la locul lor, tocmai pentru a conferi cărții savoarea lumii vechi, pe care romanul o reînvie.

Când au pătruns în templu, Oamenii le-au ieșit în întâmpinare și numai un bătrân, cu mustața despicață ușor deasupra buzei, a rămas pe loc, trăgând nepăsător din lulea. Zhao Wen a recunoscut în el pe șeful clanului lor și s-a zorit spre el, spunând:

— Venerabile!

Bătrânul a dat din cap, l-a măsurat pe tânăr de sus și până jos și l-a invitat numai pe el să se așeze.

— Preaonorate, mă bucur pentru tine că ai intrat în familia împăratului! Nu știu nici eu ce comori om fi strâns în noi, neam de neamul nostru, de au ieșit astăzi prin tine la suprafață. Se zice că nu-i deloc lesne să ajungi *juren*. Când ai intrat la examen, trei generații de înaintași s-au ținut în urma pașilor tăi, oprindu-se la Poarta Dragonului⁶, iar de acolo te-au ajutat să câștigi. Altfel, cum ai fi fost în stare să duci la capăt singur o povară atât de mare? În ziua concursului, examinatorul, purtând bonetă de brocart și închis la gât cu guler rotund, s-a așezat la pupitru, înconjurat de sumedenia lui de ajutoare. Cine crezi că se afla în camera obscură? Dar în cea luminată? În clipa aceea, strămoșii tăi intraseră în camera obscură, să vadă probele de examen, apoi se grăbiseră să i se înfățișeze împăratului de Jad, mulțumindu-i pentru bunătate. Trei-

---

⁶ Poarta Dragonului este numele unui munte aflat pe cursul inferior al Fluviului Galben. Deoarece apa curge cu mare repeziciune printre pereții de stîncă, peștii se încumetă cu greu să treacă dintr-o parte în alta și există legenda că acei care au reușit să treacă de chei se transformă în dragoni. Pornind de aici, reușita la examenele imperiale, prin faima și poziția socială pe care le aduc cîștigătorului, este socotită ca o trecere printr-o metamorfoză victorioasă, dincolo de Poarta Dragonului.

---

patru nopți în șir ei n-au știut ce-i aceea odihnă. Preaonorate, acum acești strămoși sunt gata să-ți primească ofrandele. Și nici acest lucru nu este ușor.

Pe când se așternuseră la vorbă, de afară se auziră glasuri mânioase. La întrebarea lor ce se întâmplă, bătrânul Zhao apăru în fața lor asudat tot, agitat și cu gura plină de ocări pentru bucătari:

— N-au ajuns nici până acum! Parcă nu s-ar îndopa cu nutreț de preț, bestiile! Stai numai, să mă plâng Măritului Wang și o să-i dea el pe mina *Yamen*⁷-ului. Își făcea vânt cu boneta, roșu ca un rac fiert și cu ochii ieșiți din orbite.

Chiar atunci, bucătarul șef intră, urmat de ucenici, toți cu câte un bol mare în mână. Cei prezenți săriră cu gura pe el.

— Stăpâne! spuse acesta. De azi dimineață, am mărșăluit cu burțile goale mai bine de treizeci de *li* și drept răsplată iată ce primire ni se face. Un singur bănuț n-am văzut de la tine. Ba din contră, aud că o să fim târați și la *Yamen*. Câți mandarini și la câte palate n-am servit; am fost de nu știu câte ori la academicieni și la miniștri, dar n-am pomenit să fi dat peste un stăpân atât de zănatec ca cel din fața mea! aruncă jos lingura mare cu care mesteca mâncarea și nu se lăsă: Nu știți decât de Măritul Wang. Măritul Wang în sus, Măritul în jos! Așa stăpân nu merită nici măcar să-i curețe încălțările Măritului Wang. Eu, unul,

---

7 Sediul administrației mandarinale la nivel local, cuprinzând mai multe clădiri de uz public (birourile funcționarilor și sălile publice, de judecată) și locuințele mandarinilor (magistrat, prefect, guvernator etc.), acestea din urmă așezate în spate, în curtea interioară.

---

nu mai fac nimic!

Supărat foc, meșterul nu mai vru să se atingă de bucate, lăsându-le pregătite doar pe jumătate. Toți erau tulburați. Unchiul lui Zhao Wen se apropie de om și îi spuse atâtea, încât până la urmă îl potoli. Ofrandele fură orânduite cu grijă, unele lângă altele, pe masa de sacrificiu. Șeful clanului conduse ceremonia; asistența se prosternă. Cu toate că maestrul de ceremonii al templului se afla lângă ei, disprețuitor, el nu-i luă în seamă, văzând cum unii întâi salută și după aceea bat mătânii. Așteptă totuși până când ritualul se încheie și atunci se grăbi să se retragă în chilia sa. Oamenii i se înfățișară pe rând, dăruindu-i, după puteri, câte o sută de bănuți de aramă sau și mai puțin, dar nimeni nu-i dădu sub douăzeci de bănuți.

Spre apusul soarelui, cineva vesti sosirea bogătașului Wang. Bătrânul Zhao, fiul și nepotul său stătuseră ca pe ace până atunci: banchetul nu putea începe fără Wang, iar celor prezenți li se făcuse o foame cumplită. Aflând că înaltul personaj venise, în sfârșit, alergară în calea lui de parcă acesta le-ar fi căzut plocon din ceruri. Nici nu ajunsese bine litiera la intrare, când tatăl lui Zhao Wen fu lângă ea și trase catârul cât mai aproape de trepte. Când bogătașul coborî, cei trei Zhao se plecară unul după altul, apoi îl poftiră în templu, arătându-i calea, cu mâinile amândouă, ca unei persoane de mare noblețe. Îi acordară locul de onoare. Oaspeți erau numai cei doi Wang. Având același nume de familie, presupuseră că pe undeva se înrudeau și socotind ei, reieși că Wang Ren era mai tânăr cu o generație decât bogătașul, de aceea își ziseră „unchi”

și, respectiv, „nepot” i: „Fang liikai, cel în casa căruia preda Wang Ren, se așezase undeva pe la coada mesei. Se înființase înrâurit de bătrânul Zhao, pentru a-l chema la el pe bogătașul Wang ca să descopere dacă cel de-al treilea fiu al său este sau nu înzestrat; așa se face că se dichisise cu mare grijă, punându-și bonetă roșie cu fundul alb și o robă bogată de culoarea cerului. Numai în picioare nu avea încălțări ca lumeași își trăsese doar niște ciorapi făcuți din pânză neagră, cu partea de sus verde.

Fără să se obosească să facă vreun gest, bogătașul Wang rosti „Vino! „și îndată un om, pe cap cu o bonetă tivită cu roșu, răspunse „Iată-mă!”

— Ai înmănat mărunțișurile acelea?

Până să răspundă omul, bătrânul Zhao se întoarse spre bogătaș, în mână cu o legăturică roșie.

— Iar ați cheltuit, venerabile, zise. Nu trebuia!

Bogătașul nu dădu înapoi și bătrânul Zhao se văzu obligat să primească darul. Îl chemă pe nepot și îl puse să-i mulțumească oaspetelui distins. După ce băură ceaiul, se porni banchetul. Bogătașul Wang trona în mijloc. Pe laturi se așezaseră oameni de rând, îmbrăcați în haine scurte și în picioare cu încălțări din paie. Alții, care nu se cădea să stea la masă, mâncau afară, în curte. Cum bătrânul Zhao nu se pricepea, masa era condusă de cărturarul Wang. În felul acesta, bogătașul se așezase pe latura de miazănoapte, Wang cărturarul la apus, Fang Bikai la răsărit, iar venerabilul Zhao și nepotul le țineau companie aflați la coada mesei.

După ce băutura făcu de trei ori ocolul mesei, li se aduseră cinci platouri cu bucate. Wangii, unchiul și

---

nepotul, se apucaseră să discute despre examenele cărturărești din anul acela. Luându-se cu vorba, goliră fără să-și dea seama mai multe pahare. Bogătașul Wang era *jinshi*, fusesse cenzor în provincie și se retrăsese din slujbă pe motiv de boală. Acum predă la academia⁸ județeană. Dintre toți cei așezați la masă, în afara lui Wang Ren, nu mai era altul care să poată lua parte la discuție. Zhao Wen era cărturar proaspăt și bogătașul Wang nu-i dădea atenție. Cât despre bunicul acestuia sau Fang Bikai, ei ajunseseră adevărate burți fără saț nemaicontenind să soarbă din paharele mereu umplute și să îndemne de zor la bucate, în puținele lor răgazuri stând amuțiți, nefiind în măsură să se amestece în vorbă. Aprins de băutură, bogătașul Wang prinsese gust de oratorie înflorată, de dispută și zeflema.

— Nepoate, strigă tare, ce părere ai, câți ani or să mai reziste eseurile⁹?

La aceste cuvinte, Wang Ren nu îndrăzni să replice. Tocmai apucase cu bețișoarele o bucată de carne pentru a o duce la gură, dar rămase ca împietrit, holbându-se la bogătaș.

— Aici ar fi multe de spus, urmă bogătașul Wang,

---

⁸ Acestea erau niște instituții unde tinerii audiau din când în când prelegeri.

⁹ Zhiyi, artă contrafăcută, sau bagu wen, eseul în opt părți, a constituit și în dinastia Qing (1644—1911) forma de examinare la concursurile pentru dobândirea titlurilor de cărturari. Pentru fiecare treaptă de examen se cerea o lucrare inspirată de cărțile clasice, cu o întindere fixă, însă cuprinzând în mod obligatoriu forma de redactare în opt părți, cu introducere, cuprins, încheiere etc.

---

clătinând din cap. Imperiul e al tuturor, nu mai este cazul să insist. Am putea vorbi despre noi, cei din Shoanxi. Domnul acela Lu Runsheng are destul talent, fără doar și poate. Venerabilul domn Yan de la Palat, cel care conduce Cabinetul treburilor interne¹⁰, ori prețioasele fețe de la conducerea Ministerului de justiție au studiat cu siguranță scrierile domnului Lu și numai așa se explică faptul că se bucură de atât succes! întinse mâna către cei doi Zhao, bunic și nepot, continuând: Am să vă mărturisesc un lucru. Țin bine minte anul acela – abia împlinisem șaptesprezece ani și abia începusem să deprind cum se scriu eseuri, sub îndrumarea bătrânului Shi, Shi Butong. El era un student-bătrân, cum se zice, dăduse examen de treisprezece ori, dar nu reușise să ajungă licențiat. Știa pe dinafară eseuri întregi. Îmi amintesc prea bine că de la bun început m-a pus să citesc *Introducerea la expresia artei*, care este calea care îl duce pe om la cărturărie. Într-o zi mi-a cerut să reiau numai un fragment și să i-l spun pe de rost. Eu nu am dovedit o bună ținere de minte și atunci el a luat foaia aceea, a lipit-o de masă cu clei și m-a silit s-o citesc și răscesc până să-mi dau duhul 1 Nu vă mai zic câtă bătaie am mâncat și da câte ori am stat în genunchi până mi-a intrat totul în cap și iată-mă astăzi unde am ajuns. Vai! Cu toate că am îndurat destul de mult, nu m-am simțit urgisit.

— Lucrul acesta este pe măsura unei vorbe din popor, se amestecă Wang Ren. Se spune: „Amarul cel mare face omul om”. Eu altceva nu mai găsesc de zis, fiindcă doar aceste câteva cuvinte ale dumneavoastră sunt destul de

---

10 Echivalent cu primul-ministru.

---

grăitoare, ușor de pătruns și încărcate de farmec și adevăr.

— Bravo! strigă bogătașul, săltând sprâncenele, înveselit de cele auzite și lovindu-l pe învățător cu palma pe spate. Nepoate, dacă ai fost în stare să spui una ca asta, înseamnă că ai sprinteneala condeiului. Eu nu mai am ambiții de mărire și nici tu nu mai crezi în faimă. Tu faci pe învățătorul aici la țară, iar eu predau la oraș și amândoi răspândim învățătura domnului Lu și creș. tem viitoarele talente ale împărăției. În chestiunea aceasta nu trebuie să te arăți modest. Bătrâne nepot, să nu privești cu ușurință la aceste lucruri. Sarcina noastră e grea și va rămâne la mare cinste prin generații. Acum, Zhao a învins, dar meritul este al nostru. Cu toate acestea binele pe care îl săvârșește cineva nu poate fi pus și nici întors în cuvinte. Umilul de mine, mai bine tac, mai bine tac! încheie bogătașul și închise ochii, lăsându-și capul într-o parte.

Zhao Wen se ridică să-și exprime cinstirea față de ei. Bunicul lui și Fang Bikai înțelesesă și ei câte ceva, și anume că se discuta despre celebrele compoziții pentru examene. Bogătașul Wang nu se opri aici, ci continuă să povestească despre eseuri, să ironizeze și să râdă. La un moment dat, de afară se auziră glasuri certăruțe. Când întrebară despre ce era vorba, aflară că gâlceava fusese iscată de sluga bogătașului, nemulțumită de bacșișul primit în schimbul darului adus de ea din partea stăpânului său. Ea ținea morțiș să fie plătită cu doi *feți*¹¹ de argint.

— Dacă schimbiăști doi *fen* de argint, nu capeți nici

---

11 Un gram de argint pur. Acesta putea fi preschimbat pe monezi de aramă.

---

treizeci de bănuți de aramă, încercase să-l lămurească tatăl lui Zhao Wen. Cele trei monezi pe care ți le-am dat sunt și așa prea mult!

— Vin de departe și picioarele rupte nicicând nu sunt plătite îndeajuns, nu se lăsase bătută sluga. Atunci dați-mi un bol cu mâncare!

Tatăl lui Zhao Wen refuzase, sluga se furișase în bucătărie și acolo cearta se înțețise.

— Ou de broască țestoasă¹²! Pocitanie fără simțul măsurii! își ocări bogătașul omul și sări în picioare.

Wang Ren ieși afară și, pentru a împăca lucrurile, scoase doi bănuți de la el și-i dădu slugii să-și cumpere niște lipii. Însă bogătașului nu-i trecuse supărarea.

— La întoarcere, îl trimit la *Yamen*, să-i ardă pocitaniei câteva sute de lovituri, ca a doua oară să nu mai îndrăznească.

Om bun la inimă, bătrânul Zhao se grăbi să ceară iertăciune pentru slugă.

— Cei care-s pedepsiți de către dregători, de e să se întâmple să moară în chinuri, ajung strigoi și nu mai prind o altă viață. Venerabile, Domnia Voastră, plină de merite și de virtute, mai degrabă îl atingeți cu câteva vorbe „acolo, și-l iertați.

Bogătașul Wang nu zise nimic.

12W ang ba dan. Wang, rege, iar în altă grafie, a uita. Ba, opt. Wangba ar fi denumirea persoanei care a uitat cele opt virtuți (dragoste filială, modestie, pudoare etc.), însă cu timpul devine echivalentul termenului kui (broască țestoasă) cu sensul său metaforic de bărbat care închide ochii la depravarea soției. Dan, ou. Expresia se traduce Ț deci : Ou de broască țestoasă, sensul fiind injurios : fiu de cățea etc.

Fang Bikai își aminti brusc pentru ce îl chemase bătrânul Zhao, se ridică și plecă în căutarea fiului său. Strigă după el vreme îndelungată, căutându-l peste tot, însă copilul nu era de găsit. Până la urmă îl află în bucătărie cu mâinile pline de grăsime. Trezindu-se față în față cu taică-său, înspăimântat, băiatul se grăbi să își șteargă palmele murdare pe haina nouă de pe el. Tatăl se făcu negru de furie, atât din pricina stângăciei copilului, cât și de necaz pentru haină. Dar se stăpâni și tăcu. Luă o cârpă și îl curăță de zor* pe băiat, spunându-i că trebuie să meargă cu el înaintea bogătașului Wang. Dar, băiatul nu vru să audă de așa ceva nici în ruptul capului. Ieșindu-și din fire, tatăl îl ureche zdravăn. Copilul se puse pe plâns și ai casei îi săriră în ajutor. Văzând ce întorsătură, luaseră lucrurile, Fang Bikai își lăsă fiul în pace.

La banchet, bogătașul Wang mai gustă ce mai gusta din bucate și nu peste mult se ridică să plece. Bătrânul Zhao îl îndemnă pe Wang Ren să vorbească în numele lui.

— Nepotul e încă necopt și n-a plecat până acum singur de-acasă. Domnia Voastră aveți intendenți destoinici și v-am ruga să ne împrumutați unul, care să-l însoțească pe nepot la anul în capitală, la examene.

Bogătașul se învoi. Mesenii îl conduseră pe ușa cea mare a templului, până la poartă. Acesta urcă în litieră și plecă.

Felicitările se ținură lanț câteva zile în șir, iar apoi cărturarii de la județ trimiseră slujitorii să-l anunțe pe Zhao Wen să se ducă în capitala provinciei pentru a și

---

depune mărturia¹³. Familia Zhao cumpără băutură și carne și îi ospătă din plin pe slujitori, oferindu-le pe deasupra și câteva sute de bănuți de aramă. După plecarea acestora, Zhao Wen rămăsese tot nedumerit în privința conținutului mărturiei. Noroc cu cărturarul Wang Ren, care îl instrui în amănunțime. În sfârșit, Zhao Wen se arăta împăcat și mulțumit. Bunicul se sfătui cu Fang Bikai, rugându-l să-l lase pe învățător să meargă și el până în capitala provinciei, ca la nevoie să-l ajute pe tânăr. Fang Bikai n-avu cum să refuze, doar era vorba de cumnatul fiicei sale. Mișcat, bătrânul Zhao scoase un calendar și găsi că ziua de cincisprezece a lunii a zecea era favorabilă călătoriilor, prevestind reușită; așadar, hotărî plecarea pentru această dată. Și cum mai aveau trebuință de niște animale pentru drum, mai împrumută de la Fang doi catări.

Dar să scurtăm vorba. Cât ai clipi din ochi se făcu ziua a paisprezecea din lună. În ziua aceea, tatăl și bunicul au fost foarte ocupați. Până noaptea târziu și-au găsit de făcut ba una, ba alta, căzând într-un sfârșit frânți de oboseală. În dimineața zilei de cincisprezece, Zhao Wen s-a sculat, s-a spălat pe față și a mâncat pe săturate. Afară, animalele erau deja pregătite. Curând au sosit și Fang Bikai cu învățătorul. Zhao Wen s-a înclinat în fața bunicului

---

13 În fiecare județ* și prefectură existau cărturari care ^ răspundeau de îndrumarea și de pregătirea licențiaților. După obținerea titlului de juren, aceștia trebuiau, într-un anumit termen, să furnizeze unele date : Vîrsta, cetățenia, situația familială pe trei generații (persoana respectivă, tatăl și bunicul), descrierea fizionomiei lor. Cărturarii garantau de adevărul celor declarate. Fără aceste clarificări, nu se putea participa la treapta superioară de concurs.

---

său și a tatălui său. Bătrânul Zhao a bătut o mătanie în fața învățătorului Wang și l-a rugat să aibă grijă de nepotul lui. Wang Ren i-a întors degrabă plecaciunea, apoi au ieșit cu toții pe poartă, au încălecat și au purces la drum.

Înainte de plecare, primiseră de la bogătașul Wang o scrisoare prin care îi invita ca în drum spre capitala provinciei să se oprească la el câteva zile. Așa se face că nu după multă vreme intrară în oraș, apucând-o spre *pailou*-ul de piatră. Cum Wang Ren știa drumul, ajunseră lesne la locuința bogătașului, iar acolo portarii îl recunoscuseră și îl poftiră degrabă în curte. Zhao Wen era la prima încercare de acest fel. Descălecă și se uită cu luare-aminte în jurul său. Zidul umbrelor din fața porții era alb, iar în mijlocul lui erau trasate două ideograme mari: Hong Xi¹⁴. De o parte și de alta a zidului erau înălțate fanioane, iar poarta era încadrată într-un zid impunător din cărămidă. Porțile erau date cu lac negru, iar mânerele de aramă scânteiau orbitoare, ca neaua. La intrare se afla o pancartă pe care scria: „Filiala pentru împrumuturi și încasare a taxelor”; pe laturile porții prevăzute cu capete de tigru, se putea citi: „Loc de afaceri” și „Trecătorule, vezi-ți de cale!” De capetele tigrilor spânzurau câte două ciomege, vopsite jumătate în roșu, jumătate în negru. Dincolo de poartă se afla o alta, ca un fel de paravan, cu șase intrări deosebite. Deasupra acesteia era o placă de aur, pe un suport roșu, și pe ea erau turnate ideogramele: *jinshi*. Pe crestele zidului, erau agățate bonete negre-roșcate și două bice din piele. Pentru că venise împreună

---

14 Hong, Gîscă Sălbatică, mesager al veștilor îndepărtate ; Xi, fericire, bun augur.

---

cu cărturarul Wang, portarii îl lăsară și pe tânăr să treacă pragul porții. Dincolo de zidul umbrelor se deschidea coridorul care unea clădirile. Prima dintre acestea conținea un salon larg, gol, fără mese și scaune, și avea pe peretele exterior câteva pancarte cu inscripțiile: „Premiant în anul cutare”; „Licențiat în anul cutare”; „Cărturar de aleasă stirpe”; „Cinstitul șef de birou imperial”; „Cenzor itinerant în jiangxi”. Zhao Wen se simți tulburat de multele onoruri de care se bucurase bogătașul Wang. Tot acolo, în fața salonului, adăstau două ricșe nu tocmai noi, dar nici chiar demodate. Ocoliră un nou zid ridicat în cale ca un paravan și ajunseră în curtea cea mare, unde *set* afla, chiar la intrarea principală, salonul cel mare al casei, mare cât cinci încăperi la un loc. Era luna a zecea, răcoroasă, și în fața ușii atârnavă apărători confecționate din material gros, vișiniu, de import. Slujitorul care îl însoțise pe bogătaș la banchetul de la templu înainta în mână cu un vas pe sub streșinile coridorului acoperit. Observându-i, se opri și îi făcu lui Wang mii de plecăciuni și îl întreabă când sosise.

— Abia am picat, răspunse Wang.

Omul îi aruncă o privire lui Zhao Wen și deși se părea că îl recunoscuse, nu-l luă în seamă. Îl invită pe Wang Ren în casă, iar Zhao Wen îi urmă. Casa în care locuia bogătașul era alcătuită dintr-o cameră mare de oaspeți și din altele două, de o parte și de alta a acesteia. La intrarea celei dintâi, pe o placă de metal, erau trasate ideogramele: *Chong Zhi Tang*, însemnând Sala pentru adorarea umilinței, iar dedesubtul inscripției era transcrisă o teză de examen. De cum se aflară în sală, Zhao Wen cercetă cu interes caligrafiile de pe perete, și cele câteva obiecte de

---

pe masă: un trepied antic, o sticlă, o oglindă, în mijlocul încăperii era o masă dreptunghiulară, cu opt scaune, iar pe laturi patru măsuțe joase pentru ceai.

Zhao Wen ar fi vrut să-l întrebe ceva pe învățător, însă pe o ușă interioară apăruse bogătașul Wang, în mână cu o pipă. Wang Ren făcu un pas înainte, înclinându-se, în semn de salut, însă gazda îl opri. Între timp, Zhao Wen se lăsase în genunchi la pământ; bogătașul îl ajută să se ridice, apoi fără să se clinească, îi răspunse ușor la salut. După ce tânărul se ridică, mai făcu o plecăciune. Se așezară cu toții. Zhao Wen ocupa se cel de-al doilea scaun din rândul răsăritean, învățătorul satului al doilea din partea apuseană, iar bogătașul luase loc lângă el, pe scaunul al treilea. Gazda vorbi prima, interesându-se de sănătatea bunicului și de a tatălui lui Zhao Wen.

Înainte de plecarea nepotului său, bunicul nu apucase să-i atragă acestuia atenția că va fi întrebat și despre cei de e & sa, astfel că tânărul Wen, luat pe nepregătite, se pierdu pentru o clipă. Se înroși tot, mormăi ceva, apoi apucă să spună:

— Bine”.

Văzându-l cât este de nepriceput, gazda nu-i mai adresă niciun alt cuvânt, așternându-se la vorbă cu Wang Ren. La un moment dat, bogătașul zise:

— Am o rudă, pe nume Qian Bofang. E frate cu nevastă-mea și a fost funcționar juridic în sud. S-a întâmplat ca tocmai în anul numirii lui să vină un nou guvernator, iar acesta l-a schimbat cu un altul, la nici trei luni, pasămite pentru „neîndeplinirea treburilor publice”. Și cu toate că el n-a avut parte decât de slujba asta, atât de

---

scurtă, tot s-a ales cu ceva bănet. Oți fi văzut, la intrarea în oraș, o casă nouă. Este a lui. E limpede că un mandarin ca el, oricât i-ar fi poziția de înaltă ori de joasă, n-a pierdut timpul de pomană. De curând a pus pe cineva. să-l ajute să-și recapete funcția și după sărbători are de gând să meargă chiar el în capitală, să depună cerere.

— Dacă are posibilități, de ce nu se face direct magistrat, să aibă drept la sigiliu? întrebă Wang Ren.

— Nu e vorba de asta. Și eu i-am spus-o, de câteva ori. După părerea lui, poziția unui magistrat este înaltă și cere prea mult, iar el nu s-ar pricepe la unele treburi și asta l-ar obliga să-și pună consilieri, lucru care nu îi e deloc pe plac. Un om în plus înseamnă o gură mai mult, iar în cazul ăsta, încă unul părtaș la agoniseală, și drepturile lui s-ar împuțina. Pe când așa, slujba, la tribunal, își are socotelile clare. Bine te-ai gândit, nepoate, recunosc. Omul are calități de dregător, știe să-și strângă avere.

— Există și o vorbă din popor: pe întinderi de mii de *li*, mandarinii nu știu decât să se îmbogățească.

— Chiar așa. Mă gândesc ca tânărul Zhao să plece spre Capitală, împreună cu el, pentru asta v-am vorbit.

Lui Zhao Wen nu-i veni în minte un alt cuvânt de răspuns decât: „Bine!”

— Te duci să-i prezinți omagiile unchiului Qian? interveni învățătorul.

— E plecat la țară, să strângă dijele. Am și vorbesc eu cu el și se vor vedea după sărbători.

Bogătașul Wang îi opri la masă și ei își petrecură noaptea într-o cameră de lângă salon. A doua zi, în zori, porniră spre capitala provinciei. Au făcut drum întins,

---

călătorind de la ivirea zorilor, când rouă era încă bogată, și până la căderea întunericului, doar atunci îngăduindu-și odihna. După câteva zile, au ajuns în oraș și numaidecât au și căutat un han unde au lăsat bagajele.

Zhao Wen promovase de curând și atât cât trăise până la acest eveniment nu avusese parte de relații în lumea înaltă. La examenele la care participase cunoscuse mai mulți examinatori, printre aceștia și pe Excelența Sa, mai marele peste academiile provinciei, pe care îl întâlnise chiar de două ori, dar niciunul nu îi adresase vreun cuvânt. Setrezise în tagma cărturarilor și abia dacă izbutea să îngaine două vorbe de câte ori se afla printre flecari, și era neliniștit, neștiind ce și cum să spună. Norocul lui se numea acum Wang Ren. Acesta îl povățuia în orice lucru și în orice împrejurări și îl făcea să se gândească de fiecare dată la ce era nevoie. În prima scară, îl învățase cum să se plece, în semn de respect, până la pământ și ce să răspundă într-o conversație, cum să se poarte la ceremoniile de primăvară și de toamnă ținute în cinstea sfântului învățat Confucius. Cu mintea-i scăpărătoare, Zhao Wen aproape că învățase peste noapte ce avea de făcut și în zorii zilei următoare părea că le știe pe toate de când lumea. Când Wang se trezi, după prima noapte petrecută în hanul de la oraș, Zhao Wen îl grăbi să se ridice din pat și să se spele pe față. El însuși se schimbă iute și își luă cu sine cartea de vizită¹⁵. Învățătorul îl

---

15 Shouben, o carte de vizită existentă în două variante : una roșie la culoare, avînd înscrise pe ea cîteva date de prezentare a învățăcelului, alta albă, eu un text de înștiințare sau raportare a unui anumit lucru. Ambele se foloseau doar în cazul în care învățăcelul se înfățișa unui

---

povățui pe tânăr să împacheteze patru șiraguri de arginți, să le trimită mai înainte pentru „întrevedere” și să ia la el mai mulți bani, pentru a deschide, cu ajutorul lor, ușile. Ajunși la poartă, îl găsiră acolo pe secretar. Zhao Wen făcu înaintea lui o plecăciune și îi înmână cartea de vizită, rugându-l să i-o înfățișeze înălțimii Sale¹⁶. Îi dăruie și un șirag de arginți. Secretarul nu se arată prea entuziasmat și, după mai multe tergiversări, alegându-se între tiihp cu încă două sute de bănuți, se hotărî să se urnească din loc. Reveni peste puțin timp.

— Astăzi, înălțimea Sa nu primește oaspeți.

La auzul acestor cuvinte, Zhao Wen simți că îl lasă inima. Transmise darurile, cu toată supusenia. Totul decurse așa cum se cuvine. Zhao Wen cheltui e! niște bani, însă nu îi părea rău. Când își încheiară treburile, se întoarseră la han, împachetară și o apucară direct spre casă. Wang Ren se mai îngriji să-l povățuiască pe tânăr cum să scrie la testele care se apropiau.

Cu adevărat timpul e ca săgeata, iar soarele și luna se urmăresc ca suveicile prin urzeală. Cât ai clipi din ochi, trecu și Anul nou și toți din jurul lui Zhao Wen nu se ocupau decât cu pregătirea drumului acestuia în capitală. Într-o zi, pe la amiază, li se anunță un om cu carte de vizită din partea bogătașului Wang. Zhao Wen o desfăcu. Conținea urări de sărbători, iar dedesubtul lor scria: „Așa

---

mandarin.

16 In original, Da ren, Marele Om, expresie pe care am tradus-o înălțimea Sa. Este vorba despre cărturarul însărcinat cu îndrumarea și pregătirea licențiaților din județ.

---

cum am stabilit, călătoria o veți face însoțit pentru a avea cu cine să vă ajutați la nevoie. He Gen se află de multă vreme în slujba mea, este demn de toată încrederea și cunoaște prea bine drumurile spre nord. Folosiți-l cum vă este voia” etc. Zhao Wen înțelese, că omul care li se prezentase cu cartea nu era altul decât administratorul. He Gen avea pe cap o bonetă roșie, era îmbrăcat într-o robă albastră de brocart, peste care își trăsese o vestă, iar în picioare își pusese încălțări cu fețele negre și tălpile albe. După ce Zhao Wen parcurse mesajul, sluga veni înaintea lui, îi făcu o plecăciune și mulțumi pentru bucatele care i se serviseră între timp, adăugând:

— Stăpânul vă urează pace bună.

Văzându-l atât de bine îmbrăcat, Zhao Wen, ca om de la țară ce era, amuțise, negăsind ce ar fi de cuviință să răspundă. Noroc că He Gen era priceput la oameni și, lovindu-se de muțenia domnișorului, ceru să i se înfățișeze bunicului. Intrară în casă.

— Omul acesta vine din partea Măritului Wang, zise bunicul, și nu trebuie să-l tratăm oricum. Știți zicala: călugărul vine din fața lui Buddha¹⁷.

Îl reținură în bibliotecă. La ora mesei, bunicul insistă să i se dea lui He Gen un bol de orez și două feluri de mâncare. Pentru orice lucru, oricât de mic, nu-l lăsară pe noul venit nici să miște un deget. Mai târziu, Wang Ren trecu pe la ei să-i vadă.

— La urma urmei, acest He Al. Doilea este doar un

---

17 Proverb despre un călugăr budist; sensul lui este că acela care se închină unui stăpîn (aici spiritual), îl reprezintă în relațiile sale cu ceilalți oameni.

---

administrator și nu este nevoie să vă arătați cu el atât de îndatorați. Puneți-l la treabă și când se va obișnui cu ai casei are să fie numai bun să-l însoțească la drum pe domnișor.

Familia Zhao îi dădu ascultare învățătorului și încetul cu încetul îi arătară lui He mai puțină considerație.

Data de optsprezece era socotită prielnică pentru călătorii lungi. Nu vom intra în detaliul pregătirilor care au fost făcute. Wang Ren a fost invitat să le țină companie până la oraș. Fiindcă era vorba să-l însoțească pe funcționarul juridic Qian, traseră direct acasă la acesta, lăsară bagajele și apoi se duseră să-l salute pe bogătașul Wang. Acesta îi opri la cină. La masă, ca de obicei, Zhao Wen nu deschise gura. La despărțire, strângându-i mâna, bogătașul îi spuse:

— Aștept vești bune. Apoi i se adresă cumnatului său: Mâine, la plecare, n-am să vă conduc. Dă-mi de știre unde ai tras în capitală. Noi ne vom mai vedea, îi zise învățătorului Wang Ren.

Cei trei petrecură noaptea la Qian. A doua zi, Qian și Zhao porniră la drum. Wang Ren îi conduse o vreme, după care se întoarse în sat.

Aici firul poveștii se despică în două. Qian Bofang era cam zgârcit de felul său și pentru că He Gen se afla în slujba cumnatului său, nu își mai luă un slujitor cu sine, socotind că are tot dreptul să se folosească de acest He. După două zile de călătorie, Qian se apucă să reducă din banii cheltuielilor de drum oferiți de Măritul Wang. He începu să-l vorbească de rău, iar Zhao Wen care era un om adevărat, nu se amestecă. Pe de altă parte, Qian știa să se

---

războiască. Pentru el, Zhao Wen era un mandarin în devenire, cu un viitor oricât de mare. Chiar dacă Zhao Wen i se arătase nu o dată tot om de la țară, credul și ușor de înșelat la bani, Qian se purta fățiș cu el cum nu se poate mai bine. Doar auzise de însemnătatea promovărilor. Rolul demnitarilor din capitală nu era unul obișnuit și el râvnea să aibă legături în rândul acestora.

Într-una din zile, când trăseseră la un han, îndată după ce se ospătaseră, Qian îi ceru lui He Gen să-i facă patul și să-i aprindă lampa și focul. Zhao Wen luase o carte și o răsfoia în camera alăturată, ce dădea spre curte.

— Acolo e răcoare, îi atrase atenția Qian, mai degrabă întinde-te pe pat.

Zhao Wen intră în dormitorcu cartea în mână, și se întinse pe unul din paturile de lângă sobă, fără să se oprească din citit. Rostea cuvintele rar, cu glas scăzut, pentru a le reține mai ușor. Qian nu-l deranjă. Fumă, mănca niște dulciuri, fructe, apoi ridică ceainicul și sorbi câteva înghițituri direct din vas. Îl puse la loc, luă o narghilea din aramă fumurie, se lungi și el pe pat și prinse să fumeze. Când He Gen intră în cameră, Qian își ieși din pepeni. Întâi îl făcu leneș. Mai pe urmă, îi spuse că pe drum cumpăraseră brioșe de patru bănuți una și pretinse că dăduse cinci bani jumătate pe ea. La douăsprezece brioșe, câștigase optsprezece bănuți de aramă, fiul de cățea¹⁸! La început, când fusese făcut leneș, He îngroșase pielea obrazului și nu scoase niciun cuvânt. Abia când fusese învinuit că furase bani și se auzise atât de urât ocărit, din

---

18 Hiinzhāng, una dintre cele mai grave înjurături, cu sensul de bastard, fiu de cățea. Vezi și nota de la pagina 15.

---

nimic, nu-l mai răbdă inima și prinse să mormăie ca pentru sine: „Am furat ca să pot cumpăra un coșciug în care să te bag pe tine” și: „Ba tu ești fiu de cățea!” Focul mâniei se ridică în Qian înalt de trei *zhang*¹⁹. Lăsă narghileaua și apucă muscheta, repezindu-se spre slugă. Dar He Gen nu era lesne nici de speriat și nici de potolit. Își vârî capul în pieptul funcționarului juridic, strigând: „Trageți! Trageți! Dacă nu dați, chiar sunteți ce v-am zis!” Dar tocmai aceste vorbe îl făcură pe Qian să nu mai îndrăznească să-l lovească.

— Sălbaticule! îi aruncă el. La întoarcere am să-i scriu Măritului Wang ce fel de oameni are în slujba sa!

He era gata să-i răspundă, când patronul își făcu apariția, sfătuindu-i să lase sfada și luându-l pe He Gen de o parte. Qian rămase locului, tremurând încă de mânie.

În toiul certei, Zhao Wen se gândise să intervină, însă nu prea știa ce să le spună. După amestecul patronului, tăcu o vreme și, în cele din urmă îngăimă:

— E târziu și trebuie să fii obosit, unchiule Qian.

— Frate bun! rosti atunci Qian. Cu un asemenea slujitor, ar fi cazul să te arăți puțin stăpân. Ești învățat, dar nu-l ții bine în mână, și-i dai frâu liber să-și facă de cap. Ce fel de mandarin o să fii?

Zhao era convins că funcționarul juridic și-o căutase singur cu luminarea și nu-i răspunse, lăsând să treacă de la ei.

— Pe vremuri, am funcționat într-un post în sud, unul destul de umil. Aveam în total vreo cinci subordonați, un

---

19 1 zhang, 3,33 m.

---

secretar, portărei și eu îi struneam așa cum se cuvine. Un altul, ar fi fost dus de răpă de oameni ca aceia! Văd bine că tu nu ești în stare să stăpânești nici măcar un singur slujitor!

— E slujitorul Măritului Wang, se dezvinovăți Zhao Wen. Bunicul m-a povățuit să mă port bine cu el și de aceea îl las în voia lui.

— Ba, îi dai mână liberă să ți se urce în cap, asta faci! vorbi Qian, sarcastic. Unul ca ăsta trebuie înjurat de o sută de ori pe zi, nu să-l iei cu binișorul!

— Dacă mă sfătuiești astfel, unchiule, de mâine o să mă ocup cum zici de el.

— Eu nu ți-am spus să te ocupi de el, ci să te porți cu el ca un adevărat mandarin.

„Ce legătură are asta cu un mandarin?” se miră Zhao Wen, însă nu se chinui să-și stoarcă creierii cu asta, ci ascultă mai departe la spusele funcționarului juridic.

— Voi, cărturarii, ar fi cazul să știți bine niște vorbe înțelepte, din antichitate: „Întâi îți strunești familia și abia apoi conduci o țară” și: „Întâi îți administrezi bine țara și abia apoi stăpânești o lume”. Dacă nu ții în mână un administrator, cum îți strunești familia? Iar dacă de asta nu ești în stare, n-ai să poți niciodată să conduci o țară. Crezi că o să te aleagă împăratul să-i fii dregător? Nici n-ar mai trebui să te duci în capitală, la concurs.

În ce mă privește, n-am fost decât un funcționar juridic, dar am făcut câte ceva pentru Eminența Sa, Fiul Cerului;

nu numai că i-am ținut în frâu pe slujbași, dar îmi știau de frică peste patru comune și opt sate!

Zhao Wen bănuia că Qian trebuie să fi fost mult mai mic decât un magistrat județean, însă simțindu-l atât de aprins, de pornit, vru să-l batjocorească puțin.

— Unchiule, te-aș întreba, funcția aceasta pe care ai avut-o, *dianshi*²⁰, este mai mare sau mai mică decât magistratura? %

Crezându-l nepriceput, Qian se umflă în pene:

— La fel de mare. Mă ocupam de același teritoriu ca și magistratul. La drept vorbind, eu eram adevăratul stăpân al județului. Când se ivea un caz de judecată, din politețe îl lăsam pe el să se așeze în mijloc și din cauza asta i se spunea „primul”. Eu stăteam pe locul următor și mi se zicea: „cel din dreapta”. De fapt, nu era nicio deosebire, nu se poate spune că unul era mai mare și celălalt mai mic.

— Postul acesta trebuie să fie totuși mai mic decât acela de magistrat, remarcă Zhao Wen.

— El locuia în reședința guvernamentală, iar eu în reședința raională. Nu mă interesam de el și nici pe el nu-l priveau treburile mele. Să nu disprețuiești acest post, frate Zhao, fiindcă este cel mai greu de dus pe umeri...

Deodată, de afară, de sub fereastră, răsună un glas:

— E târziu. Culcați-vă, mâine pornim la drum!

Era ricșarul. Se dusesese să se ușureze și, când trecuse prin dreptul camerei lor, auzise vorbă.

— M-am însuflețit prea tare, răsă Qian, și am uitat că suntem călători.

Qian îl îndemnă pe Zhao Wen să se culce. El mai

---

20 Dianshī, un fel de funcționar juridic.

---

fumă puțin și se băgă în așternut. A doua zi și-au reluat drumul, dar despre asta nu vom mai vorbi.

Cei trei au călătorit ziua, trăgând noaptea pe la hanuri, în provincia Henan au mai dat și peste nămeți de zăpadă, dar până la urmă, pe douăzeci ale lunii a doua au ajuns în capitală. Acolo, funcționarul juridic Qian își avea oamenii săi și ieșea zilnic, ocupat până peste cap. Zhao Wen și-a întâlnit câțiva colegi și i-a încredințat unuia dintre ei sarcina să-l înscrie la proba eliminatorie. Dar aceasta trecuse și Zhao a participat la o altă examinare, împreună cu ultimii sosiți. A reușit în rangul al treilea, ceea ce îi permitea să ia parte la concurs²¹. Bucuros la culme, le-a scris alor săi.

Prima sa grijă în capitală a fost să-i facă o vizită maestrului său. A învățat de la colegii de generație să completeze cum se cuvine, cartea de vizită, apoi a împachetat doi *Hang* de argint și patru șiraguri de bani. Maestrul său, Wu Zanshan, locuia dincolo de Poarta Guvernării Agreabile. El stătea împreună cu Qian nu prea departe, undeva pe lângă Piața Orezului. În ziua aceea, se trezise devreme. Până și Qian, atât de obosit de drumurile-sale, se sculă și îi dădu o mână de ajutor la una sau la alta, îi aranjă roba, cingătoarea de pe mijloc.

— Ai luat carte de vizită? Dar șareta ai chemat-o? se zburli el la He Gen.

Peste puțină vreme, atelajul trase în fața porții. Qian îl conduse pe Zhao Wen până în poartă. Acesta urcă în

---

21 Proba eliminatorie fushi împărțea • candidații pe ranguri. Cei sub rangul al treilea nu mai aveau dreptul să participe la concursul de la Palat. Proba era destinată să împiedice unele fraude.

șaretă. Surugiul pocni din bici și șareta porni. Ajunse repede. Tânărul candidat coborî. În fața porții maestrului Wu Zanshan, pe o pancartă pătrată ridicată pe două picioare de lemn scria: „Indicație înaltă: Sunt interzise zgomotele. Cei care vor încălca porunca vor fi pedepsiți”. Fiind încă devreme, nu fuseseră deschise porțile. Pe laturile porții atârneau două inscripții verticale: „Bunătatea imperială este cât o primăvară eternă, plină de vigoare” și: „Diriguirea culturii înflorește ca razele soarelui”. Citindu-le, inima învățăcelului fremătă: erau chiar cuvintele maestrului. Se plimbă în sus și-n jos prin fața porților, până când auzi de dincolo pe cineva tușind. Poarta se deschise și un bătrân slujitor își făcu apariția. Cu cartea de vizită în mână, numai zâmbet, Zhao Wen înaintă spre el. Bătrânul știa că tânărul este unul dintre candidații reușiți anul trecut și se grăbi să-l poftească să ia loc în casa porții, iar el dădu fuga în curte. Zhao așteptă o vreme și, cum omul nu se mai ivera, începu să intre la bănuieli.

Mandarinii aceștia săraci din capitală răspundeau de candidați o dată la trei ani și, tocmai de aceea, doreau să aibă câți mai mulți oameni cu stare, care să le aducă ceva câștig. De la începutul celei de-a doua luni, Wu Zanshan primise destui *juren* sosiți în capitală pentru examinarea de la Palat. Îl primise pe Zhang, îl ascultase pe Li, pe care îi cunoștea prea bine, fiind din același județ cu el. Pe cei din județele învecinate îi luă în seamă, după cum erau oameni avuți sau nu. Și nu numai el se comporta în felul acesta. Dar deocamdată să ne ocupăm de Wu Zanshan. El știa de mult că Zhao Wen e bogat, că ai săi sunt mari moșieri din Chaoba și pe deasupra înavuți peste noapte.

Se aștepta deci să primească de la el cel puțin două-trei sute de *Hang*. Când slujitorul îi aduse cartea de vizită, tresări ca abia trezit și se ridică în șezut în pat. Numai la auzul numelui, Zhao Wen” se grăbi:

— Invită-l în bibliotecă și pregătește ceaiul.

Bătrânul slujitor încuviință.

— Și darul? se interesă doamna.

Bătrânul îl dăduse unei slugi. Doamna îl primi, îl cârnări din mână și șopti:

— Cel mult doi *liang*.

Luat prin surprindere, Wu Zanshan sări din pat și fără să-și mai pună halatul desfăcu pachetul. Într-adevăr, nu erau decât doi *liang* de argint. Parcă i se puse o piatră pe inimă. Culoarea feței i se schimbă. Răsuflă din rărunchi o vreme, să se ușureze, și izbucni în râs:

— Oare să nu-mi fi dat acum tot? Lupul ăla bătrân e plin de bani și n-a trimis decât atât.

— Pentru slugi a adus patru șiraguri de bănuți de aramă. Darul e de numai doi *liang*, mi-a spus-o chiar el.

Atunci Wu se înfurie și strigă:

— Aruncă-i în nas! N-am nevoie de bani pentru orez. Cât despre el... n-am de gând să-l văd!

Se descărcă de năduf, urcă în pat și adormi la loc. Bătrânul slujitor n-avu ce să facă și merse și-i înapoie tânărului darurile aduse.

— V-ați obosit atât, rosti el în numele stăpânului, aceste cuvinte de scuză, folosite în situația când cineva era refuzat. Astăzi stăpânul nu primește pe nimeni, mai adăugă el și aruncă pe masă cartea de vizită și cei doi *liang* de argint.

Lovit în felul acesta, Zhao Wen ieși pe poartă ca vai de el și se sui în șaretă.

— Cum de te-ai înapoiat atât de repede? Te-a primit sau *nu*? Îl luă la întrebări Qian.

— Astăzi nu primește.

— Atunci te duci și mâine.

A doua zi se duse la fel de devreme. Bătrânul slujitor nu-I mai anunță stăpânilor, ci îl lăsă să stea o vreme în cămăruța de la poartă, apoi îi zise:

— Socot că ar fi bine să vă întoarceți. Mâine să nu mai veniți.

Zhao Wen nu înțelegea nimic. Se gândea să ceară ceva lămuriri.

— Eu trebuie să plec, n-are rost să mai zăboviți pe aici, urmă bătrânul.

Zhao Wen se întoarse abătut și fără un cuvânt. Slujbașul juridic Qian bănuie că ceva nu este în regulă.

Peste câteva zile, avu loc prima confruntare²². Zhao Wen intră în sală cu ambiția de a reuși. Scrise trei eseuri, cu multă eleganță. Auzise că este bine să nu aibă nicio greșală, nicio ștersătură și se strădui ca mai ales începutul să fie fără pată. În ziua de zece, la apusul soarelui, mai avea de transcris un poem, când în sală apărură mai mulți slujbași să strângă lucrările printre aceștia, era unul, în mână cu o goarnă, în care sufla fără încetare chiar înspre el. Grăbit astfel, se apucă să

---

22 Chu batou chang, prețuia concursului. Acesta se ținea în trei zile, pe nouă, pe doisprezece și pe cincisprezece din luna a treia. În prețuia concursului, candidații se strîngeau în sală și primeau sulurile de hîrtie, pe '• care le înapoiau a doua zi, după ultima probă.

---

caligrafieze ideogramă după, ideogramă. Îl cuprinse o neliniște grozavă, care ținu până a doua zi, când cercetă ca nu cumva să nu-i fie trecut numele pe ȕcoloana albastră”²³. Continuă toate probele, timp de nouă zile, oboseala punând tot mai mult stăpânire pe el. Când încheie, zăcu două zile și două nopți, aproape sfârșit.

Urmau vizitele la profesori, făcute în grup, de către candidați din același an. Profesorul-asistent își luase liber pentru a se înapoia acasă să se îngrijească de mormintele familiei, astfel că rămăsese numai Wu Zanghan. Îmbrăcat cu grijă, Zhao Wen se amestecase printre ceilalți. Qian îl însoțise, dornic să asiste și el la spectacol. Când intrară în sala mare, maestrul Wu tocmai urmărea o piesă de teatru. Zhao Wen se așeză ceva mai departe de maestru. Dar acesta nu-i acordă atenție nici măcar după ce actorii se retraseră. Observând acest lucru, Qian își zise: „Dacă nu-l ia în seamă pe unul ca el, ce să mai zic despre noi,ăștilalți?” și de atunci nu-l mai văzu cu ochi buni pe Zhao Wen.

După ce ieșise de la concurs, Zhao își copiasse de două ori primul eseu: un exemplar îl trimisese acasă și pe un altul îl ținea asupra sa, cerând păr. era acelor cu care venea în legătură. Lumea îl asigura că era scris bine și că va reuși. El însuși avea această credință. Apoi cineva îi spuse că pe nouă ale lunii a patra se vor afișa rezultatele, iar cu o zi înainte avea să redacteze plăcuțele cu numele câștigătorilor. Deja cu câteva zile în preajma

---

23 Aceasta cuprindea numele acelor care, din diferite cauze, erau scoși din concurs. Corecturile se făceau cu albastru peste lucrările scrise în tuș (negru) și, de aici, și denumirea de „coloana albastră”.

---

evenimentului, el nu mai dormea ca lumea.

În ziua de opt, când încă nici nu se crăpase bine de ziuă, îl trezi pe*He Gen și îl trimise să aștepte veștile.

— Stăpâne, toată lumea doarme, de ce mă puneți fără rost pe drumuri?

Zhao Wen stăruia ca sluga să plece, iar aceasta o ținu mortîș că e mai bine să se mai odihnească puțin, ajungând astfel să se certe între ei de-a binelea. Trezit din somn, Qian luă partea învățăcelului și He Gen plecă de acasă înjurând. În ziua aceea, Zhao Wen se purtă ca o furnică într-un vas încins, nu avu deloc astâmpăr și nu-i veni să pună nimic în gură. După prânz, începură să circule zvonuri despre unul și altul care reușiseră. He Gen plecase de acasă înainte de zori, pe întuneric. Acum se însera și el tot nu revenea. Zhao Wen nu mai putea de nerăbdare. Seara târziu, se auzi că numele tuturor câștigătorilor fuseseră - afișate și că urmau „cele cinci stele”²⁴. He Gen înțelese că nu mai sunt speranțe și se înapoie.

— Om fără inimă! îl certă Zhao Wen, văzându-l.

— Acum se anunță cele cinci stele, dar uite că mă duc din nou, spuse He Gen, plin de ură și ieși în fugă.

He Gen nu se întoarce la Palat, ci caută un plăcintar ambulant, pe care îl convinse să meargă să-l înștiințeze pe domnișor că ar fi reușit, pentru a-i smulge niște bani, pe care aveau să-i împartă între ei. Plăcintarul primi și alergă într-un suflet să anunțe vestea bucuriei. He Gen îl urmă.

---

24 Numele câștigătorilor se afișau începînd cu al șaselea. Primii cinci erau anunțați pe înserat, la lumina lămpioanelor și în acompaniament muzical, ordinea numelor lor începînd cu al cincilea și terminînd cu primul câștigător, care era primit de către împărat.

De fericire, Zhao Wen întrebă cât să-i dea.

— E primul care vă anunță, merită câțiva *liang*, strecură He.

Da și doi *Hang*, hotărî Zhao.

Plăcintarul spuse că e puțin și că se aștepta să fie cinstit cu un ban de aur sau cu un lingou de argint. Până la urmă, He Gen reuși să-i dea un lingou de zece *liang*. Omul plecă, iar He se luă după el. Dincolo de poartă, He pretinse să-i dea din câștig opt *liang*, dar plăcintarul o ținu una și bună că să împartă argintul pe jumătate. În timp ce se ciondăneau, îi surprinse Qian.

— He Gen, stăpânul tău n-a reușit, de ce îl furi astfel? îl certă.

— Mereu vă băgați în treburile altora. Ce vă privește? Dacă se găsește cineva să sufle o vorbă, băgăm cuțitul în el, să se învețe minte!

La această amenințare, Qian amuți. Și iată cum bietul învățăcel azvârlise pe nimic un lingou de argint și dormise fericit o noapte. A doua zi, așteptă în zadar să-i vină la ușă portăreii cu anunțul oficial. Cumpără catalogul cu câștigătorii concursului și nu-și găsi numele înscris, înțelegând târziu că fusese obiectul unei amare înșelăciuni. De supărare, nu mâncă nimic toată ziua.

Se făceau trei luni de când Zhao Wen plecase de acasă. Iar depărtarea de ai săi și situațiile felurite prin care trecuse nu-l puteau nici ele sustrage dintr-o anumită mâhnire în care căzuse. Vântul primăverii îi adusese cu el și nereușita la examenele imperiale și atunci își strânse bagajele, gata să o pornească spre satul său. Pe neașteptate, primi o scrisoare de la bunicul, însoțită și de

---

două mii și ceva de *Hang* de argint. „În cazul în care vei triumfa, bucură-te din plin. Dacă nu vei reuși, fă rost de un post de secretar în capitală”, i se spunea în epistolă, precizându-se că aceasta era ideea învățătorului Wang Ren. „Noi am luat din stânga și din dreapta și am încropit mai mult sau mai puțin ușor această sumă. Sperăm să ajungi cu bine dregător în Beijing. Dacă obții vreun post în provincie, lumea o să râdă de noi. Oricum, nu te pripi, ca nu cumva să arunci banii în gol”... și așa mai departe.

După citirea acestei scrisori, lui Zhao Wen îi veni greu să le răspundă alor săi. Îl rugă pe funcționarul judiciar Qian să se intereseze unde s-ar putea cumpăra un post. La început, Qian nu-l prea avusese la inimă pe tânăru-l cărturar, dar acum, văzându-l cu bani și dornic să-și facă rost de o dregătorie, cu ajutorul lor, se aprinse dintr-odată de mare prietenie pentru el; voia să-l ajute, pentru a se alege și el cu ceva. De data aceasta, când Zhao Wen apelă cu adevărat la el, Qian se bucură nespus și îl invită ba la operă, ba la câte un restaurant de lux. Mai aduse cu el un Beijinghez²⁵, pe care îl recomandă a fi prietenul său, bun cunoscător al slujbelor mandarinale, cu care s-ar fi putut regla afacerea cu cumpărarea postului. Zhao Wen se încrezu în acesta și chiar a doua zi se îmbracă de ceremonie și merse să-i facă o vizită; dădu și un banchet în cinstea mijlocitorului și i se destăinui: dacă două mii de arginți nu ajungeau, mai putea să facă rost în numele său de încă cinci sute. Pe de o parte îi fixă omului care îl ajuta un termen, iar pe de alta scrise acasă,

---

25 Locuitor al Beijing-ului.

---

solicitând bani. Apoi, își căută consăteni, scoase câteva imprimate, trecu des pe la *Yamen* și într-o lună și ceva reuși să ducă lucrurile la bun sfârșit. În felul acesta, învățacelul Zhao deveni secretarul Zhao, cu post în capitală și cu fostul administrator He Gep reținut de el în slujba sa.

II

După câteva luni, Qian Bofang întâlnește un om de inimă, care găsește o cale să-i schimbe vechiul verdict prin care fusese incriminat ca trădător, cu unul mult mai ușor. Ca atare, a dăruit argint pentru a i se restitui vechea funcție, a dat din mâini și din picioare și în nici două luni a fost numit din nou *dianshi*, funcționar judiciar în județul Rao, provincia Jiangxi. Norocul îi surâdea din nou. Era fericit. Numai că nu peste multă vreme a aflat că tocmai magistratul care l-a controlat pe el pe vremuri fusese numit comisar în aceeași provincie. Vechiul dușman îl încolțea iarăși. Ce să facă? Alergă de îndată să țină sfat cu prietenul său, acela cu care se înfruptase din banii lui Zhao Wen.

— Nimic mai simplu, îl liniștește prietenul. Zid în zid cu mine, locuiește Excelența Sa Xu, care este consătean cu omul nostru, comisarul. Anul trecut, când a venit în capitală să se înfățișeze împăratului, Excelența Sa Xu l-a invitat la un banchet, iar la acesta a fost prezent și umilul tău frățior. Ei doi se au foarte bine. Atunci au discutat vrute și nevrute, au glumit, au șușotit, și-au vorbit îndelung la ureche, dar nici până astăzi nu știu despre ce anume. Mai apoi, când marele comisar a plecat din capitală, i-a trimis Excelenței Sale, printr-un slujbaș, patru

---

Hang de argint²⁶.

— La raporturile dintre ei, putea trimite o sumă mai mare. De ce numai patru *Hang*?

— Nu-mi dau nici eu seama, mărturisi prietenul, roșind. Poate să-i mai fi trimis și alții și eu să nu știu. Altfel, între consăteni, așa ceva nu se prea obișnuiește: De-ar fi ca unul să dea mai mult și altul mai puțin, iese cu supărare.

— Treaba lor. Cu mine ce-i de făcut?

— Nu-i nicio grabă. O să trec pe la vecinul meu, cheltui o sută de arginți și-i cer să compună o scrisoare în care să-i vorbească de tine.

— Atâta bănet pentru o scrisoare? se miră Qian.

— Nu te pripi. Necazul tău, frate mai mare, e ca și al meu. Dacă n-ai de unde să-i dai, fratele tău mai mic o să se descurce el într-un fel.

Qian îi făcu în semn de mulțumire mai multe piuconeli și pleacă.

Prietenul său se nume - Hu Li, poreclit Hu Li Jing, adică Spirit de Vulpă²⁷. Omul era inteligent și cunoștea multă lume.

---

26 În original, bie jing, adică o sumă de bani în semn de stimă, cu ocazia despărțirii. În realitate, un fel de peșcheș, o mituire camuflată. Banii se însoțeau cu câteva cuvinte-parolă care variau după sezon, situație : vara se scria „pentru gheață” : iarna — „pentru cărbuni” ; când se dăruiau unei femei — „pentru farduri” etc.

27 Supranume dat îndeobște femeilor deosebit de atrăgătoare ca fizic și inteligență, în stare de a provoca pasiuni distrugătoare. Ideograma Hu înseamnă Barbă, iar Li Rațiune. În altă transcripție, Huli are sensul de Vulpă, de aici derivînd și supranumele personajului.

Individ lunecos, se descurca în orice împrejurări. După ce află din gura lui Qian de necazul lui, se strecură în aceeași seară în locuința Excelenței Sale Xu, explicându-i de ce avea trebuință. Îl ruga, așadar, să facă o scrisoare, în schimbul a cincizeci de arginți, și aceasta să conțină urări de viață lungă adresate comisarului.

— Adevărul este că eu și el suntem consăteni, dar pe noi nu ne leagă cine știe ce prietenie. Cum să-i scriu? Și chiar dacă îi trimit o epistolă, mă tem că nu va avea rezultatul sperat, vorbi Xu.

— Vă gândiți mult prea departe. Luați arginții, așterneți câteva cuvinte, acolo, și gata, îl încurajă Hu Li.

Xu se gândi că ai săi erau cum nu se poate mai preocupați de lipsa banilor pentru orez și pentru plata slujbașilor, că nevasta tocmai îi ceruse alte podoabe pentru păr și era încă nervoasă că nu le primise, iar el nu știa cum să-i împace pe toți. Și iată că se ivise această ocazie. Chibzuind la toate acestea, găsi că dăduse de o cale să iasă din încurcătură. Abia reținându-și un zâmbet, își pofti vecinul să vină a doua zi dimineața după răspuns.

— Are bani lichizi? nu se putu stăpâni să nu întrebe.

— Cum altfel? îl liniști Hu Li și plecă.

Excelența Sa îl conduse până în poartă, spunându-i că „se cam aburise”, mai îngânase câteva cuvinte și intră în casă.

A doua zi dimineață, Xu Du redactă scrisoarea numai decît ce se sculă. Dar Hu Li nu veni cu arginții nici către prânz. „Nu se poate să nu vină! Ce s-o fi întâmplat? se întrebă Xu, neliniștit. Fu chemat la masă, dar nu se duse. Cu o seară în urmă, se grozăvise înaintea nevestei și

---

a slugilor și acum toți știau că va avea bani. Era supărat de moarte. Abia pe la orele două ale după-amiezii se auziră bătăi în ușă. Xu se repezi el însuși să deschidă și, dând cu ochii de Hu Li, se lufnină la față. Se grăbi să-l invite în casă, porunci să se aducă ceai și țigări și să se aprindă focul. Înainte ca Hu Li să deschidă gura, Excelența Sa îi întinse scrisoarea. Oaspetele scoase hârtia din plic și o citi.

— Cine s-ar fi gândit că nu merge, rosti Hu, băgând epistola la loc.

La aceste vorbe, «în inima lui Xu Du explodă parcă ceva. Chipul i se înnegură.

— Ce spui? Deci nu vrea?

— De vreme ce sunt și eu implicat, n-are cum să scape. Numai că n-are de unde să dea.

— Nimic?

— De avut are el, dar numai o parte. Îmi pare rău, Venerabile, că mă aflu în această situație.

— La urma urmei, cât poate da?

Hu Li nu răspunse, Scoase din punga pe care o purta în carâmbul încălțărilor sale un cec pe care scria „Cec de plată a douăzeci și cinci de *Hang*”. Mai jos era imprimat sigiliul. Cecul era valabil la toate cele patru bănci.

Cu oenți în flăcări, Xu întinse mâna și-l dădu la o parte.

— *Heng*, Permanență, ideogramă inclusă în fiecare din numele celor patru bănci existente în Beijing în ultima sută de ani a dinastiei Qing (1644 – 1911).

— Fie și așa, Excelență. Mai întâi primiți-i pe aceștia. Are să-i completeze el.

Xu Du nu avu încotro, trebui să se învoiască. Hu Li

---

nici nu fumă și nici nu bău ceai. Luă scrisoarea și se duse întins să-l caute pe funcționarul juridic. Îi spuse că plătise o sută de *liang* de argint; la început, Xu nu voise să se bage, apoi își dăduse seama că nu-l putea refuza și întocmise epistola.

Qian se arătă foarte mișcat. Se grăbi să-și facă bagajele, socotind că peste două zile să pornească la drum. Se părea că îi datora totul prietenului său Hu Li care îl ajutase fără niciun interes de la început până la sfârșit. Pe de altă parte, Hu Li se purta ca și cum fapta lui se datora numai prieteniei ce o avea față de Qian, când de fapt gândul îi stătea doar la câștig. Își tot muncea mintea neștiind cum să-și facă prietenul să priceapă că tânjea după răsplată. Qian avea o podoabă de păr lucrată în smarald. Piesă rară, de preț. Îi și spusese într-un rând că ar vrea s-o vândă. Acum Hu Li își făuri un plan în legătură cu această podoabă și avu grijă să-i strecoare că cineva ar fi vrut s-o cumpere. În felul acesta, ajunse să pună mâna pe giuvaier și să-l preocupe chestiunea cum să-l dea cât mai scump. Clocotea de bucurie. A doua zi, se prefăcu bolnav și-i așternu lui Qian o scrisoare. O trimise prin slugă. „Șansele podoabei nu sunt grozave. Nu cred să obțin cine știe ce pe ea. Vom limpezi socotelile după vânzare”. Situația stând așa, Qian nu mai avu ce să facă. Achită camera, costul mâncării, își luă rămas bun de la Zhao Wen și plecă într-o căruță trasă de doi catâri

Căruța îl duse până la Tianjin. De acolo, luă calea apei, călătorind cu vaporul, mai întâi pe mare, apoi pe fluviu. În mai puțin de o lună ajunse în capitala provinciei Jiangxi și găsi locul numirii sale. Printr-o întâmplare,

---

comisarul cu pricina era și guvernator militar, dregătorie pe care avea s-o dețină pe termen scurt, până la venirea unui nou guvernator. Qian Bofang nu îndrăzni să-i arate dintru început scrisoarea. La una din întrevederile cu slujbașii, intră în sală odată cu toți ceilalți. În fața comisarului, bătu trei mătăanii, apoi se ridică și îi făcu urări de viață tihnită. Marele mandarin salută cu mina și se retrase fără să rostească un cuvânt. La intrare, Qian asudase tot, de teamă ca nu cumva să fie întrebat de lucruri trecute. Din fericire, marele mandarin nu-i ținea minte pe cei mărunți. După această grozavă încercare, Qian parcă scăpase cu viață de sub amenințarea unei pietre grele, uriașe, spânzurate de un fir deasupra capului său.

Dar pe postul liber ales de el, avea deja cineva drept de semnătură de aproape trei luni. Omul obținuse și el o scrisoare de recomandare de la un personaj sus-pus și ocupase funcția destul de ușor. Superiorii, ținând cont de influența înaltului personaj, hotărâră să-l lase să-și împlinească anul de slujbă, pentru a nu-i pune bețe îrț roate la jumătatea drumului. Cât despre numitul Qian, nimeni nu își făcu griji că avea să rămână atâta vreme pe dinafară, de aceea numirea lui nici nu fu făcută publică²⁸. Și totuși, inima lui Qian bătea numai pentru un post de demnitar. Ce să se facă el în capitala provinciei, fără ocupație? Cât era ziua de lungă, căuta, dacă nu să intre în grațiile cuiva, măcar să lege prietenii, să afle ba tina, ba

---

28 Gua pai, a face cunoscut în fața comisarilor trimiși de guvern, numirea în post a unor funcționari mărunți, de la nivelul provinciei în jos.

---

alta. Când nu putea ajunge la cineva și știa că anumite persoane ar fi dispuse să-l vorbească de bine superiorilor, le căuta pe acestea, făcându-le zi după zi vizite protocolare. În cele din urmă, află de la un cunoscut că înălțimea Sa Huang, mai marele peste Biroul pentru controlul fondurilor destinate soldei militarilor și peste Biroul pentru construcții, candidat la prefectură, este omul cel mai influent, cel mai puternic. El face și desface orice și ce hotărăște el e lege!

Dar să nu ne întindem la vorbă. Aflând de existența acestei șanse, Qian calculă atent cum să-și apropie omul. Cum nu-l cunoscuse personal, aranjă ca cineva să i-l prezinte. În felul acesta, ajunse la portarul înălțimii Sale Huang, pe nume Dai Sheng: se legă frate de cruce cu el, îl acoperi de daruri și izbuti să-i miște inima și să-l facă părtaș la necazurile sale. Până la urmă îi destăinui că: „nu mai poate trândăvi și că îl imploră pe mandarin să-l promoveze într-un posta.

— De ce nu mi-ai spus mai de mult, frățioare? îl certă Dai Sheng. Ca frate mai mare, îți pot da o mână de ajutor.

— Dacă-i așa, se bucură Qian, rămânând cu gura căscată, dacă-i așa, o să mă prezint chiar mâine dimineață.

— Nu te grăbi. Dimineața n-are rost. El e căutat de multă lume și n-o să aibă timp să te primească. Vino, mai bine, spre seară.

— Accept sfatul, se repezi Qian. Îți arăți bunătatea cu mine, frate mai mare. Dacă voi fi numit, îmi scapi soția și copiii de la foamete.

Cu acestea, Qian se ridică.

— Ce vorbe sunt acestea? Doar suntem frați de

---

cruce. Ne vedem mâine seară. Acum nu te mai conduc.

Chiar după plecarea lui Qian, se nimeri ca superiorul să aibă nevoie de Dai Sheng, să-l cheme la el ca să-i pună niște întrebări. Magistratul de district Huang pierduse câteva sute de *Hang* de argint, care îi fuseseră luate de către un membru al Biroului pentru controlul fondului soldelor. Trimisese deja rapid un slujbaş să aștepte raportul. După părerea lui, toți membrii supleanți ai Biroului erau niște săracani și pe unii ca ei nu te puteai bizui câtuși de puțin. Așa se face că îl chemase la el să discute tocmai un astfel de lucru. Dar cu aceasta, venise și norocul lui Qian.

— Cunosc un oarecare Qian, trimis de curând ca funcționar juridic în județul Rao, aduse Dai vorba de el, lămurind toate cele ce i se întâmplaseră fratelui său de cruce. Deși a fost ales pentru acest post vacant, e în așteptare, pentru că deocamdată altcineva are drept de semnătură. Dacă i se dă locul, fiți sigur că o să facă totul pentru a vă răsplăti împărătește.

— Nu-l cunosc, spuse Huang.

— Vi s-a înfățișat nu o dată.

— Dacă așa stau lucrurile, să revină mâine seară.

Dai Sheng rosti de câteva ori „daw, se ridică și se retrase.

A doua zi, Qian nu avu răbdare să aștepte înserarea. Când soarele era încă sus, își îmbracă roba potrivită rangului și o țină într-o fugă până la reședința lui Huang. În fața clădirii publice găsi două litiere. Se strecură cum putu până la Dai Sheng. Acesta îi povesti ce izbutise să facă pentru el, cu o seară în urmă.

— Când se întoarce Luminăția Sa? se repezi Qian, plăcut impresionat.

— Azi-dimineață la ora șapte s-a dus la comandantul militar, unde a rămas până la nouă. În continuare, a examinat un caz. La douăsprezece a luat masa în cadrul Biroului și a văzut de unele treburi publice. De când s-a întors, dacă a fumat trei țigări și niște membri ai Biroului au venit să-i prezinte omagiile. Acum e cu ei. Ia și mănâncă aici liniștit. O să te primească după ce își conduce oaspeții.

Cu toată nerăbdarea, Qian nu avu încotro, trebui să aștepte. Dar nu peste multă vreme auzi „Excelența Sa își conduce oaspeții!” îi văzu pe cei doi membri mergând în față, însoțiți de către magistratul însuși. La poarta a doua, vizitatorii se opriă. Huang se înclină și se retrase, în timp ce vizitatorii lui urcară în litiere.

La vremea aprinderii lampioanelor, funcționarul judiciar Qian ospătă acasă la Dai Sheng, apoi acesta din urmă ieși cu cartea de vizită a prietenului său. Se întoarce repede și îl conduse într-o cameră mică de audiență, aflată pe latura apuseană a sălii oficiale. Îl rugă să ia loc. Bucuros și mândru, Qian rămase singur acolo, așteptând cuminte. Peste vreo jumătate de oră, auzi pași. Înainte ca ușa să se deschidă, cineva tuși. Apoi prelată ușii fu trasă de către o slugă și magistratul își făcu apariția. Purta haine de casă. Era gras, cu fața gălbejită de fumat, în jurul gurii avea o mustață și un barbișon, amândouă negre. Ochii lui priveau pe deasupra lucrurilor. Qian îngenunche degrabă și bătu trei mătănii. Apoi se ridică și îi făcu urări de sănătate, scoțând din mâneca robei cartea de vizită. Excelența Sa o primi și-i spuse să se așeze. Qian se lăsă pe

---

marginea scaunului, înclinând capul, să asculte întrebările marelui mandarin. Magistratul Huang citi cele câteva date despre el, puse jos cartea de vizită și întrebă.

— Când ai sosit?

— Luna trecută, veni răspunsul prompt.

— Postul acela vacant din Rao nu e rău?

— La porunca Mariei Tale! Dar încă nu am luat postul în primire.

Când discuția ajunsese aici, magistratul rosti: „Intră!” și o slugă îi aduse narghileaua. Magistratul se cufundă absent în fumat și nu mai răspunse. Qian stătea ca pe jăratec. În cele din urmă, se ridică, se înclină și spuse:

— Sunt un om sărac și, cu toate că am fost ales, încă nu-mi pot lua postul în primire. Vă implor, Mărite Mandarin, să-mi faceți favoarea de a mă promova!

— Atâția mă imploră! Aș mai avea nevoie de câteva sute de posturi, pentru a mulțumi pe toată lumea.

Funcționarul judiciar nu îndrăzni să mai rostească niciun cuvânt. Observă numai cum magistratul Huang ridică bolul cu ceai²⁹, iar slujitorii se repezică să strige: „Excelența Sa conduce oaspetele”. Se văzu nevoit plece. Magistratul îl conduse până la poarta a doua și se întoarse.

Tăcut și tras la față, Qian intră la Dai Sheng. Își schimbă roba oficială. Văzându-l în ce hal era, fratele lui de cruce interveni:

— Parcă n-ai ști cum se petrec lucrurile în lumea dregătorilor, frățioare! Unde ai mai pomenit să primești slujba de la prima întrevedere? Va trebui să te mai duci cel

---

29 Chatvan yiduan, a ridica bolul cu ceai ca pentru a bea, semnifica, în simbolistica protocolară feudală, încheierea întrevederii.

---

puțin de două ori. Nu ți-am spus că atâta vreme cât mă ai pe mine aici, suntem părtași amândoi la orice și că nu trebuie să-ți pese de ceva? Nu e bine să pui nimic la inimă. Gata, încetează cu starea asta!

— Înțeleg prea bine cele ce-mi spui, frate mai mare. Te-aș ruga un lucru. Mi s-a părut tare mânios și mi-e teamă că n-o să mă mai primească.

— Liniștește-te, doar mă ai pe mine! E ocupat din zori și până-n noapte. Toată lumea îl caută. Să nu te superi ce-ți zic, dar oameni ca tine, dacă n-au pe câte cineva, pot aștepta chiar și trei ani.

— Îmi dau seama. Ești de-al casei, altfel, nici că m-ar fi îngăduit. Cu tine, n-are ce să mă neliniștească.

Încheind așa, îi ură sănătate și rămas bun și se întoarce la el. După această primă întâlnire, mai reveni de câteva ori la Huang, uneori fiind primit, alteori nu.

Și iată că pe neașteptate, într-o bună zi, când Qain abia trecu pragul lui Dai Sheng, acesta îl întâmpină râzând.

— Am ceva să-ți spun, frățioare. Cum mă răsplătești? Vreau să te aud.

Vorbele prietenului erau cu tâlc. Funcționarul judiciar se gândi, apoi rosti:

— Frate bun, nu mă face să-mi trădez inima. Cine nu știe că Excelența Sa Dai Al. Doilea e limpede ca apa? Te-a văzut cineva acceptând daruri? Cuvintele astea sunt străine în gura ta.

— Sunteți cu adevărat un om priceput la vorbă, Excelență Qian, îl laudă zâmbind un slujitor al lui Dai Sheng.

— Adevărul e adevăr și ce este minciună rămâne tot minciună, dar să nu rostim vorbe mari, zise Dai Sheng. Să trecem alături, pentru a discuta pe îndelete.

Qian Bofang îl urmă într-una din camerele interioare. Discutară în voie, pe șoptite, vreme îndelungată, fără să se afle ce și-or fi spus. Numai o vorbă de-a funcționarului judiciar s-a auzit clar:

— La orice realizare mai întâi ești tu, frate mai mare, apoi vin eu. Între noi doi, asta să fie ordinea.

Cu această replică, ieși și plecă, nemaiîncăpându-și în piele de bucurie. Ce or mai fi pus ei la cale, vom vedea mai încolo.

Magistratul Huang cina; abia se întoarse la *Yamen* când cineva îi aduse o carte. O deschise și constată că era comunicarea promovării sale în funcție. După cutumă, se și afișară anunțuri mari pe porțile locuinței pentru ca toată lumea să afle și să vină să-i prezinte felicitări. Dai Sheng fu primul dintre ai casei care i se înfățișă.

Purta bonetă roșie pe cap, pusă înadins pentru acest eveniment; îngenunche, exprimându-și bucuria. Când se ridică, spuse:

— Astăzi după prânz, o să sosească litiera verde. Tocmai am consultat calendarul. Mâine este zi favorabilă și Excelența Voastră se poate duce la slujbă.

Magistratul aprobă, dând din cap.

— Ați căzut la învoială în privința prețului?

— I-am dat meșterului de litiere pe cea veche, albastră, și pe deasupra mai cerea și bani, răspunse Dai.

— A luat-o deja pe cea veche?

— Mâine, după ce veți pleca în litiera nouă, o vor

---

duce la reparat pe cea veche.

Magistratul Huang nu mai comentă. Dai Sheng se retrase. De cum le-a ajuns la urechi vestea, mandarinii din capitala provinciei și a județului, unde era situat guvernul districtual, ca și membrii birourilor de sub autoritatea Excelenței Sale Huang se îmbulziră care mai de care să plece capul înaintea magistratului în semn de omagiu și bucurie. Huang se arată extrem de politicos numai cu guvernatorul. La înălțimea dregătoriei sale, se simțea obligat să respecte întocmai ceremonia cerută de protocol. Pe de altă parte, guvernatorul se purtasecul el cu aceeași înaltă considerație pe care le-o arăta propriilor săi superiori.

Noaptea aceea se scurse fără întâmplări deosebite. A doua zi dimineată, magistratul Huang plecă la *Yamen* în litiera cea verde. Își ocupă ca întotdeauna locul său de magistrat. Magistrații supleanți se ridicară să-l salute, strigând în cor: Mărite Mandarin. Chiar atunci, cineva intră cu două cărți de vizită, invitându-l să meargă în sala comisarului și a judecătorului provinciei. Dregătorii din jurul lui se ridicară și îl conduseră acolo. În sala cea mare, mandarinii i se înclinară rând pe rând, zâmbitori. El îi răspunse fiecăruia în parte, apoi înapoie vechiul sigiliu.

— Vom lucra împreună. Pe viitor să renunțăm la aceste politețuri, i se spuse.

Când să se așeze, demnitarii își declinară unul după altul căderea de a o face primul. Huang se lăsă pe un scaun, printre ultimii dintre cei prezenți acolo. Luați bine aminte, stimați cititori, Marele Huang devenise inspector și până și noi, scriitorii de cărți, nu-l mai putem numi, ca

---

mai înainte, magistrat.

La înapoiere, cu vechile cărți de vizită, trecu pe la comisar, pe la judecătorul provincial și pe la toate birourile. Drumul îi era deschis de o umbrelă roșie³⁰, de patru soldați de la construcții, și de un călăreț pe un bidiviu mândru – călărețul purta medalie de rangul cinci și pene colorate în albastru. Doi slujbași cu bonete stil cu piatra albă și încălțări ușoare, numite „tigrul tolănit” se țineau pe lângă lectică; un altul ducea o mapă cu cărți de vizită și, de atâta alergătură la care erti silit, transpirase din cap până-n picioare. În spate veneau doi călăreți îmbrăcați în robe largi. Inspectorul Huang trona în litiera verde. Pe nas își pusese ochelari negri de cristal, mari și rotunzi, iar în gură avea o țigară aprinsă. Patru ricșari îl purtau pe când cei doi slujbași îi ofereau din vreme în vreme țigări. Porniseră spre casă înainte de prânz și nu ajunseră decât pe la trei și jumătate. Vechea lui patimă pentru tutun îi revenise. Fără să-și schimbe hainele, se întinse pe pat și fumă una după alta douăzeci și patru de țigări. Însoțitorii nu îndrăzniră să-i aducă aminte că este înfometat. Apoi, sosiră o mltlțime de mandarina să-l felicite și de toți se ocupă Dai Sheng.

După două zile, Dai Sheng, care avea de gând să-și câștige cu totul stăpânul, intră la el într-un moment când îl știu liber.

— Stăpâne, răspoimăine este ziua de naștere a doamnei. Ai casei așteaptă un spectacol de operă și un

---

30 Fiecare dintre alaiurile dregătorilor se deosebea prin fast și culoare. De la prefect în sus se foloseau umbrele în galbenul caisei ; magistrații județeni aveau umbrele albastre etc.

---

banchet, să se distreze cu prilejul acestei fericite ocazii. În chestiunea asta, bazați-vă pe noi, cei umili, care suntem cu inima alături de dumneavoastră.

— Oh, iar vom cheltui bani? întrebă Huang.

— Ce importanță au banii? se miră Dai Sheng. Toți ai casei nu doresc decât asta.

— Măcar să nu afle cei de la birouri. Ei n-au nicio tragere de inimă.

— O bucurie atât de mare trebuie serbată două zile în șir.

Inspectorul nu răspunse. Dai Sheng se retrase, să pună la cale toi ce era nevoie. Pe neașteptate, vestea se lăți și funcționarii se înfățișară cu daruri.

— Așa cum am prezis, am dat de bucluc.

— Dacă au aflat, cu atât mai bine! îl liniști Dai Sheng și fixară ca în prima zi, aceea a zilei de naștere, să se distreze familia. Ziua a doua era cea oficială, pentru dregătorii din construcții, iar cea de-a treia pentru membrii biroului pentru controlul fondurilor.

În seara primei zile, inspectorul se consultă cu Dai Sheng.

— O asemenea zi înseamnă numai pierdere, spuse el, nu ai niciun câștig.

Când să răspundă, Dai observă că venise o telegramă din Nanjing. Gândind că trebuie să fie ceva urgent, Huang răsuci hârtia în mână: deasupra nu era imprimat decât un număr. Inspectorul nu știa limbajul telegrafic și îl chemă pe secretar să descifreze. Adresarea era: „Inspectorul Huang din Nanchang”. Inspectorul se precipită să afle urmarea, dar graba îl făcu pe secretar să greșească un

---

număr și nu se mai înțelese nimic din mesaj.

— Nu te împiedica de un cuvânt, se supără inspectorul. Vezi mai departe.

Următoarele cuvinte erau: „Proces militar”. La auzul lor, inima inspectorului Huang prinse să bată cu putere. Însăimântat, Huang își holbă ochii parcă să descopere el însuși ce era acolo pe telegramă. Urmarea era: „Guvernatorul cercetează adevărul, pentru început face cunoscut acest lucru”. De data aceasta, inspectorul făcu fețe-fețe, ca lovit de fulger, bolborosi ceva și se lăsă pe un scaun. După ce mai descifră o vreme, maestrul spuse:

— Mai e ceva.

— Ce anume? se miră Huang.

— Magistratul prefectural Zhu și magistratul județean Wang se supun deopotrivă asistenților lor. Să fie găsite de urgență căi de salvare”.

În final era marcată ideograma *Quan*. Inspectorul bănuia că telegrama fusese expediată de o rudă, Wang Zhongquan, care lucra cu guvernatorul. Omul auzise ceva și voia să-l pună în gardă.

— Ce pot să spun?! exclamă.

— După conținut, reiese că ruda aceasta este foarte atentă, dar guvernatorul încă n-a luat măsuri. Știind din timp, putem ocoli necazul.

— Ajunge! Acum nu mai știu unde mi-e capul. Reluăm discuția după ce-mi vin în fire.

Se odihni o vreme și, când să vorbească, apăru Excelența Sa Hu, șeful poliției. Intrase fără să mai aștepte să fie anunțat. La vederea acestuia, ceilalți se retraseră. Hu se așeză și, când se văzu singur cu gazda, își dădu

---

drumul.

— Am fost trimis de către guvernatorul militar să vă aduc o știre deosebită.

Inspectorul era deja amețit și nu-i veni nimic în îninte ca să-i răspundă. Îl privea pe oaspete, buimac.

— A primit o telegramă din Nanjing, urmă acesta. Este vorba de procesul uniformelor militare din anul acela. Înălțimea Ta ai fost amestecat din greșeală în această chestiune. Ceva de neconceput! Vă sfătuim; mărite, să nu puneți nimic la inimă. Peste două luni, cu capul potolit, și limpede, vom găsi ce e cu cale să facem.

Inspectorul Huang nu mai știa pe ce lume se afla și nu fu în stare să rostească nici de data asta un singur cuvânt de răspuns. Auzind, totuși, cuvintele frumoase din urmă, cu adevărat părintești, simți că i-ar fi peste puteri să arate cât era de îndatorat. și mișcat.

— Te implor, frate, să mulțumești în numele meu pentru atâta bunătate. Sunt învinuit și mi-e greu să ies ziua, în văzul lumii. Măine, pe seară, voi veni să-i mulțumesc.

Fără nicio grabă, oaspetele își luă rămas bun și ieși, iar gazda se purtă acum cu el deosebit de curtenitor, conducându-l până la poarta mare.

Rămas singur, Huang nu intră în casă, ci se duse în salon, plimbându-se încolo și-ncoace, cu mâinile la spate și cu capul plecat. Se lungea ba pe pat, ba se așeza pe scaun. Dar nu treceau trei minute și iar se ridica, rotindu-se în cerc. Pe la cel de-al patrulea *geng*³¹, soția a trimis doica

---

31 Geng, unitate de timp formată din două ore. 'Noaptea cuprindea în total cinci geng.

---

după el, să-l poftască să se odihnească. Văzându-l în ce stare de tulburare era, ceilalți nu îndrăzniră să-i adreseze un cuvânt. Până la urmă, temându-se să nu se îmbolnăvească, soția ieși și se rugă îndelung de el ca să o urmeze.

A doua zi, în ziua de drept a nașterii soției, din pricina acestei întâmplări, toți ai casei se purtau cu reținere. Doamna îi chemă la ea pe Dai Sheng, gândindu-se să renunțe la trupa de operă. El înțelese că în situația dată nimeni n-ar mai fi cutezat să se bage la cheltuială „de aceea împinse corabia în ape domoale, cu alte cuvinte o lăsase mai moale:

— Sluga voastră și-a dat seama că Excelența Sa nu se simte bine. De vreme ce spuneți așa, Doamnă, ai casei se vor alătura urărilor.

Cu aceasta, Dai Sheng îl chemă la el pe directorul trupei.

— Nu mai cântați, spuse.

— Domnul meu! se sperie directorul. Pentru a-l servi pe Marele Mandarin, am adunat trupa și nu voi pleca decât după ce cântăm două zile la rând.

— Dacă nu vrem, nu vrem! Iar dacă nu pleci, ce-ai să faci aici?

Directorul îl înjură, însă reținuse că mandarinul oduce rău și că nu avea de ales, de aceea lăsă capul în jos, luă o mină de înmormântare și-și puse oamenii să împacheteze.

Stăpânul se ridică din pat abia după-amiază. Se spălă pe față, măncă, fără să scoată un cuvânt. Când îi trecli pofta de fumat, se înserase.

— Totul e pregătit, Excelență. Vă rog să hotărâți: plecați după cină sau chiar acum?

— Întâi luăm masa.

Doamna Huang era extrem de pricepută. Aflând de căderea soțului îi vorbi lui Dai Sheng:

— Acum Excelența Sa nu mai are dreptul să se așeze în lectica cea verde. Cum pe-a noastră, pe cea veche, au luat-o deja, te rog să împrumuți una de la un apropiat de-al nostru.

— La ceasul ăsta, lucrurile sunt fără cap și fără coadă. O telegramă nu e totul. Sluga aceasta ar zice ca stăpânul să se poarte ca și până acum. Până nu este totul limpede, nu schimbăm nimic. Iar ca să împrumutăm de la cineva, «nu ne-ar cădea ușor să dăm lămuriri.

— Mie nu-mi vine să cred că lucrul acesta e neadevărat. Dacă mai urcă în litiera verde, poate să fie învinuit. Mai devreme sau mai târziu, tot trebuie s-o schimbăm. Când Excelența Sa lipsește de acasă, luați două bețe zdravene și le înjghebați un acoperământ albastru. E foarte simplu.

Spunând acestea, o chemă pe mătușa sa, cerându-i să meargă împreună cu domnișoara, să deschidă lăzile și să aleagă trei materiale de draperie, pe care să le dea lui Dai Sheng.

— Adevărul este că înălțimea Sa este de plâns! mormăi Dai Sheng, întorcându-se la el în casă. Abia s-a ales cu o litieră verd-e și dacă a făcut cu ea cinci drumuri că tam-nisam n-o mai poate folosi. Doamna zice că e foarte simplu, dar noi nu suntem ricșari! Eu unul, nu pot să duc treaba asta la bun sfârșit. De vreme ce Excelența Sa nu

---

știe nici pe ce lume trăiește, îl las să mai meargă odată cu litiera verde, că n-o fi foc. Iar eu o să trimit mâine dimineață un soldat după doi ricșari, care să înlocuiască ei materialul.

Inspectorul Huang porni cu același alai și însoțit de lampioane. Ajuns la *Yamen*, intră singur în sala cea mare. Aflând de venirea lui, șeful poliției, Hu, se grăbi să-i iasă în întâmpinare.

„— Guvernatorul are oaspeți, îl înștiință. Se va întoarce degrabă. Ați luat masa, Excelență?

— Da. Frățioare, ar fi cazul să nu mi te mai adresezi în felul acesta; sunt în cădere, ne aflăm pe aceeași poziție, răspunse inspectorul Huang, trăgându-l de mână, să stea lângă el.

Hu se așeză cu greu, la început încercând să se împotrivească. După câteva cuvinte, vorbi:

— Umilul de mine, mă duc să văd ce mai e cu vizita. Dacă oaspeții au plecat, putem intra.

— Vă obosiți, rosti rar Huang.

Peste puțin, Hu reveni, chemându-l. Inspectorul Huang își slobozi mânecile-copită de cal³², își netezi boneta și-l urmă. Guvernatorul îi ieși în cale. Huang îl salută, bătut o mătanie, apoi îl salută din nou³³, spunând:

— Vă rămân recunoscător, Excelență, pentru grija

---

32 Modixiu, mîneacă de forma copitei de cal, folosită la costume oficiale în perioada manciuriană. La ceremonii, acestea trebuiau lăsate în jos.

33* + Salutul putea fi de mai multe feluri : mătăniile ; îngenuncherea pe un singur picior, împreunarea mîinilor și înclinarea adîncă, simpla înclinare a capului. Obiceiul ca doi oameni să-și strîngă mîinile este de dată recentă.

---

deosebită. Întorcându-se și luând loc, urmă: Regret că n-am fericirea să vă slujesc. Pe viitor, vă implor să mă luați pe lângă dumneavoastră, accept să vă fiu cal sau bou de povară.

— E de neînchipuit. Dar în ciuda celor transmise prin telegramă, n-am primit niciun act oficial. Ieri seară, Hu mi-a spus că ați avea un neam acolo. De ce nu-l desemnați să încerce să evite necazul?

— Este perfect adevărat, însă mă tem că i-ar fi greu să-mi ia apărarea. Vă implor, Excelență, găsiți o cale spre a mă scăpa cu fața curată. Nu-mi mai stă gândul la alte foloase, măcar să-mi păstrez numele nepătat. Știu că bunătatea voastră este fără margini, încheie și se sculă, făcând o nouă plecăciune.

— Voi telegrafia chiar astăzi. Dar și dumneavoastră trebuie să-i răspundeți acelui neam. Se cuvine să clarificăm lucrurile, să știm despre ce este vorba.

— Ntț are rost să mai întrebăm, spuse inspectorul Huang și, apropiindu-și buzele de urechea guvernatorului, îi vorbi îndelung.

— La caz de nevoie, vă cerșesc sprijinul, Excelență.

— Înseamnă că, în împrejurările acelea, dumneavoastră înșivă nu ați aranjat lucrurile cum se cuvine, observă guvernatorul după ce-l ascultă, încruntându-se. De aceea a ieșit ce-a ieșit!

— Așa este, recunosc Huang.

Guvernatorul mai rosti câteva fraze de consolare și-l asigură că o să-i trimită cât de curând o scrisoare acasă.

— Voi da și o telegramă și nu voi întârzia să aflu o cale.

Băură împreună ceaiul, apoi se despărțiră.

— După părerea mea, cazul nu e prea greu, de vreme ce guvernatorul a acceptat să aranjeze lucrurile, presupuse Hu, la plecare. Mă voi grăbi să vă aduc acasă scrisoarea cu vestea cea bună.

— Nu vă mai obosiți, încheie Huang, cu glas umil, sovăielnic, apoi urcă în lectică.

Ajunse acasă repede. Acum nu mai arăta atât de disperat ca mai înainte. Din litieră se duse direct în salonul cel mare. îl chemă pe secretar, și-i ceru să facă o telegramă de răspuns, așa cum îl învățase guvernatorul.

— E prea lungă. Dacă o trimitem prin telegraf, ne costă o avere chiar și numai cifrarea. Mai bine ne-am strădui să o transpunem singuri.

— Bine, aprobă Huang.

Atunci secretarul luă anuarul, căută „noul cod al telegrafului” și codifică ideogramele una câte una. Abia apoi inspectorul se duse la el, se schimbă și-i împărtăși soției cât de bun fusese guvernatorul.

— Când ne vom reveni din această încercare, vom vedea cum îl putem răsplăti, spuse soția.

După aceea nu-și iriai vorbiră.

Aflând de telegramă, Dai Sheng așteptă plecarea stăpânului din salon, pentru a se interesa cum stau lucrurile.

— Guvernatorul s-a arătat foarte săritor. Se pare că o să scape, îl asigură secretarul.

— Mă așteptam! Eu mi-am făcut bagajele. Cei care vor să se facă demnitari sunt adevărați demoni. Ai văzut cum arăta alaltăieri, când a fost promovat și cum arată

---

acum. Cu noi, slujbașii mărunți, e altceva. Dacă ne dă afară un stăpân, intrăm la altul și avem parte de aceeași hrană, mama ei! Ei, însă, au un singur împărat și n-au unde să se ascundă. Spuneai că guvernatorul o să-l ajute. Dar el va fi schimbat și până urmă tot de cel mai mare va asculta. Bine, vom vedea! Sigur că cel mai bun lucru ar fi să nu fim siliți s-o luăm din loc!

Ieșiră împreună. Dai Sheng râse. Secretarul nu se arătă prea vorbăreț. Fiecare plecă la el acasă.

Inspectorul a așteptat trei zile încheiate, însă n-a primit nicio scrisoare. Se perpelea ca furnicile într-un vas încins, intra și ieșea pe uși, neputând să stea locului. Adevărul este că nici lui nu-i venea să creadă: puterea, influența în lumea dregătorilor erau mai vii decât atotputernicia dragonilor și tigrilor în munți, singurii care deschid norocul oamenilor adevărați.

Înainte vreme, când inspectorul era în funcție, se bucura de alai bogat și de curtenia și temenelele unei mulțimi de oameni de care nu s-a sinchisit și pe care n-a binevoit să-i primească. În clipele grele de-acum însă nu-l mai căuta nici măcar un demon - și, firește, nici insul acela care fusese ridicat grație lui, noul membru al Biroului pentru controlul fondurilor, funcționarul juridic Qian, nu îi călcase pragul de patru sau cinci zile și nu numai pe-al lui, dar nici pe-al lui Dai Sheng. Totuși, Huang nu lua în seamă asemenea lucru. Iar Hu, șeful poliției, om plăcut și cel mai înclinat spre bine, nu venea pe la el pentru că lucrurile nu stăteau așa cum i-ar fi plăcut. În ziua a patra, după prânz, Huang se simțea cu totul distrus și își luase gândul de la minunea pe care o aștepta. Dar pe înserat, Dai Sheng intră

---

la el cu o scrisoare.

— A trimis-o Excelența Sa Hu, spuse cu bucurie. Se pare că avem vești bune de la Nanjing. De aceea ne scriu.

Inspectorul Huang o luă grăbit și. O deschise. I se spunea că se putea întoarce la slujba sa. Lucrurile erau pe punctul de a se aranja.

— Zhongquan e prea aiurit, zise, înainte de a termina de citit. De ce mi-a telegrafiat, când nu e nici urmă de necaz?

Cu scrisoarea în mână, strigând în gura mare, trecu spre camerele particulare, să-i împărtășească soției noutatea. La vestea cea bună, ai casei se bucurară.

El se îmbracă numaidecât și plecă la slujbă. Primul îi ieși în cale Hu. Purtarea inspectorului Huang era alta decât cea din urmă cu câteva seri. Hu rămase în picioare cât timp vorbi cu el, nemaifiind invitat să ia loc. Desigur, șeful poliției n-ar fi îndrăznit să se mai așeze alături de el.

— Ce oameni aiuriți! exclamă Huang. A telegrafiat pentru nimic! De vreme ce afacerea e pe mâinile inspectorului Guo, lucrurile se vor schimba în bine.

Mai apoi, Hu intră în salon și reveni, rugându-l pe Îiuang să poftească la întrevedere. Huang trecu în salon. Guvernatorul și inspectorul se salutară după protocol, cu numai câte un singur salut, nu ca în seara de mai înainte, când inspectorul se ploconise de două-trei ori.

— În ziua aceea, chiar după plecarea voastră, frate, i-am telegrafiat comisarului de Jiangning, cu care mă am bine, rugându-l să vadă ce e de făcut. Ei, ce credeți, abia am primit telegrama lui de răspuns. Vă rog să o citiți.

Guvernatorul îi întinse telegrama. Inspectorul o citi,

---

mulțumi încă o dată, îngână emoționat câteva cuvinte și plecă.

Întors acasă, îl vizitară, fără să se fi anunțat mai dinainte, mandarinii birourilor pe care le coordona. Inspectorul primi pe câțiva dintre ei, pe ceilalți îi salută și aceștia plecară. Numai funcționarul judiciar Qian rămase în poartă, discutând cu Dai Sheng.

— În timpul când înălțimea Sa s-a aflat la restriște, n-am îndrăznit să-l tulbur. Am auzit că de ziua doamnei nici muzicanții n-au cântat. Acum totul s-a liniștit. La drept vorbind, înălțimea Sa m-a luat sub oblăduirea sa și eu nu sunt ca ceilalți, mă simt obligat să vin să-mi plec capul în fața sa. Ce spui, frate mai mare, aş putea veni mâine? Te supăr, rugându-te să pui o vorbă bună pentru mine?

— Frățioare, să lăsăm politețurile. Te-am tot așteptat să vii în timpul ăsta, cât am avut necazuri, dar nu ți-am zărit nici umbră. Acum iar ai început!

Qian roși.

— M-am temut că nu-i frumos să vin când înălțimea Sa are o așa mare supărare. Acum pot să-mi arăt loialitatea.

— Știu. Nu te grăbi. Am să stabilesc o zi și te voi anunța în scris.

După ce se sfătuisese în particular cu Dai Sheng, funcționarul judiciar Qian devenise chiar de a doua zi părtaș la buget. Că recunoștința lui cam suferise nu era ceva neobișnuit și ca urmare nu este cazul să intrăm în amănunte. Orice funcționar, în materie de simțăminte, are părți bune și rele, luminoase și întunecate și oricând te poți aștepta la surprize de la el. În ceea ce-l privește pe

---

Qian, el era plin de pete întunecate și datorii.

După ce funcționarul judiciar plecă, Dai Sheng se înfățișă stăpânului său.

— De ziua stăpânei, spuse el, folosindu-se de gândul lui Qian ca și cum ar fi fost al său, toți ai casei am vrut să o serbăm, dar a venit telegrama aceea și știți ce a urmat. Nici n-am mâncat și nici n-am dormit ca lumea. Inima ne era numai la stăpânul drag, așteptând să-l vedem vesel, ridicat în rang, bogat. Excelență, sunteți primul din Jiangxi și nu vi se poate întâmpla nimic. În zilele acestea, chiar printre slugi, s-au găsit câteva care s-au purtat ca la înmormântare, socotindu-se ele cum să cerșească bunăvoința altor stăpâni, încât de treburile casei nici nu s-au sinchisit. Oamenii aceștia lipsiți de inimă trebuie să vă urască, de moarte!

— Și noi îi mai folosim! Care sunt? Să-i dăm afară pe loc! se mânie inspectorul.

— Nu are rost să înșir nume. Zicala spune că stăpânul nu poartă pică slugilor. Cei lipsiți de inimă nu vor sfârși bine. Veți vedea.

Stăpâna casei se amestecă și ea și inspectorul Huang tăcu. Apoi discutară de reluarea serbării zilei de naștere și Qian fu numit printre cei dintâi care să fie primiți. Huang acceptă. Stabiliră ca sărbătorirea să înceapă peste două zile. Dai Cheng îl anunță pe Qian. Ordinea era cea veche: în prima zi avea să fie serbarea pentru a-i casei, a doua zi pentru birouri, iar a treia pentru funcționarii mărunți.

S-a trimis vorbă și directorul trupei s-a înfățișat cu oamenii săi din nou. Mai întâi, directorul l-a salutat pe mai marele porții.

— Domnul meu, onorabile! Data trecută n-am apucat să cântăm aici! Am căutat aiurea, nenorociții de noi, ba în stânga, ba în dreapta, numai să ne putem ține cu viață. Ca o furtună în toiul zilei a căzut atunci asupra noastră cuvântul vostru că nu mai putem cânta! Domnul meu bun! Era să mă omorâți! Am împrumutat o sută douăzeci și patru de șiraguri de bani; sunt dator vândut, n-am mai rămas decât cu pantalonii de pe mine! Din fericire, astăzi vă putem răsplăti. Gândiți-vă, domnul meu, trupa mea este alcătuită din actori tot unui și unul, de primă mărime, în rolurile unei bătrâne, al unui bărbat, al unui june-prim și al unei tinere. Cea care joacă rolul Bătrânei se numește să-i Crizantema Nemuritoare, Bărbatul este să-i Munte Mirific, Junele-prim are numele de să-i Nor Elegant, iar Tânăra este chiar Săi Nor Jucăuș.

— Cum adică, toți sunt să-i? Mă tem că într-un asemenea concurs n-or să aibă cum să se întrecă³⁴, glumi Dai Sheng.

— Dar cine nu-i știe! se înfurie directorul. Aceștia sunt „Cei patru să-i”, celebri în tot Jiangxi-ul! Așteptați să urce pe scenă, ascultați-i și vă veți convinge că nu arunc vorbe în vânt!

— De vor cânta bine, n-am nimic de spus. De nu, te trimit la Yamen să-ți tragă trei sute de lovituri și să-ți atârne o bârnă de grumaji³⁵.

— Dacă nu vor cânta bine, să aveți milă și să vă purtați cu îngăduință. Iar dacă se vor dovedi buni, ce să

---

34 Sai, aici nume propriu, înseamnă „întrecere, concurs”.

35 Străvechi procedeu chinez de tortură aplicat osîndiților.

---

zic? puneți o vorbă bună pe lângă mandarin ca să-și deschidă băierile pungii și să ne binecuvânteze cu două lingouri³⁶. Luați-mă sub protecția voastră, domnule.

— Arginții sunt în mâna lui. Oricât mi-ar plăcea mie cântările voastre, dacă el nu le dă drumul, eu n-am ce să fac.

— Pe mine nu mă duceți, domnul meu. Cine nu vă știe? Ce spuneți Domnia Voastră e vorbă și așa rămâne. Dacă-l sfătuiți de bine, nu doar un lingou, ci sute și mii vi le pune în mână.

— Ei, asta ar fi bine, o întoarce Dai. De-aș avea bănetul ăsta, n-aș mai sta aici în poartă.

Chiar atunci, stăpânul îl chemă pe Dai Sheng și dialogul se întrerupe.

Când ai ceva de spus ești lung, dar fără vorbă povestea se scurtează. Curând, sosi ziua stabilită pentru serbarea zilei stăpânei. Așa cum era obiceiul, la orele două, trupa bătu gongul. Stăpânul își luase trei zile de concediu.

După masa de prânz, el se așează împreună cu doamna în salonul cel mare, să vadă piesa. Le țineau companie mătușa și domnișoara și erau cu toții împodobiți ca niște fluturi multicolori.

Mai era un domnișor, în vârstă de treisprezece ani, crescut de mătușa. Cum stăpâna nu avea un fiu, îl iubeau cu toții ca pe o comoară, iar tânărul se răzgâiașe în așa hal că nimeni nu se purta mai rău decât el. Când el țipa că vrea soarele de pe cer, era musai cineva să aducă o scară.

---

36 Yuambao, un lingou de argint în greutate de 50 grame.

Altfel, când firea lui de taur năvălaș se dezlănțuia, zece stăpâni nu îi veneau de hac. Chiar în ziua aceea, își făcuse de dimineață de lucru, prin cabinele actorilor. Aflând cine este, oamenii trupei nu îndrăzniseră să se plângă. Într-un târziu, un măscărici izbucnise:

— Domnișorule, noi avem de cântat, ești cumva amator?

Tânărul nu-l înțelese, dar cel care era cu el se încruntă și îi puse omului în cârcă vina că îl lovise cu piciorul pe domnișor și prin urmare ar face bine să părăsească locul. Măscăriciul nu vru să-i dea ascultare și se încinse între ei o bătaie strașnică. Directorul sări la ei și-și potoli actorul, apoi îl pofti pe domnișor să treacă în salon. Ceilalți actori îl învinuiră și ei pe domnișor pentru că își găsisse de joacă într-un loc nepotrivit. Tânărul. izbutise însă să fure din recuzită o barbă, ascunzând-o în mâneca robei. Directorul o caută, dar nu cuteză să întrebe printre ai casei de ea.

Cumd se inseră și gongul de pe scenă încetă, pentru a se face urările de aniversare. Stăpânul și stăpâna se retraseră într-un salon de-alături.

Stăpânul purta robă vișinie, iar doamna o mantie roșie. Amândoi stăteau în picioare, primind onorurile. Cei dintâi au fost slujitorii casei, după care s-a prezentat Dai Sheng cu slujbașii din oraș. Dai Sheng își pusese pe cap o bonetă mare, de culoarea vișinei putrede și îmbrăcase o mantie gri. Ceilalți aveau câte o jachetă deasupra robei, dar erau și unii care veniseră înveșmântați simplu, în roba lungă de cărturari. Ingenuncheară cu toții. Gazda le răspunse, înclinându-se și împreunând palmele. Stăpâna se

---

înclină și ea. Oamenii se ridicară. După ei urmă un alt grup, acela al secretarilor Stăpâna se retrase, rămânând numai inspectorul Huang. Când și aceștia plecară, mandarinii din provincie, de la magistrați în jos, sosiră și-și depusoră cărțile de vizită. Inspectorul Huang le spuse că e nedemn de această vizită. Numai funcționarul judiciar Qian nu se sinchisi dacă este sau nu cineva în salon și – îmbrăcat într-o robă colorată, pe cap cu bonetă cărturărească – intră, îngenunche numaidecât și bătu trei mătănii. Se ridică, făcu urări de sănătate și vrei să se ducă înaintea stăpânei să-i prezinte omagii și urări de viață lungă. Numai că, de cum îl văzuse intrând, stăpâna se retrăsese în camera femeilor. Inspectorul Huang se purtă cu el plin de politețe, poftindu-l să ia loc să asiste la spectacol.

— Umila mea persoană nu se aseamănă celorlalți, spuse el. Vă slujesc și aici.

Chiar atunci răsună gongul și scenele se derulară unele după altele, până după miezul nopții.

Numeroși au fost cei care au trimis daruri în ziua aceea. S-au primit multe băuturi, luminări, plăcinte și suluri verticale din mătase, pe care erau caligrafiate felicitări. Dai Sheng s-a ocupat cu primirea lor, notând numele omului și ce trimisese, dar și câți bani oferise aducătorilor. El însuși pretinsese daruri și primise câte un șirag sau câte două de bănuți, încât, adunate laolaltă, se strânsese bănet, nu glumă. Unii mandarini, care știau de prietenia dintre inspector și guvernator, se folosiră de prilej ca să dăruiască ba o sută, ba cincizeci de *Hang* de argint, materiale de preț, vase din aur. Despre câte primise

---

Dai Sheng, nu mai e cazul să vorbim. La porunca doamnei casei, materialele și vasele le trimise numaidecât în casă, iar darurile celelalte le păstră la el până după spectacol, când stăpâna casei veni și inspectă ea însăși totul.

Cele trei zile trecură repede. Peste alte câteva zile, inspectorul Huang merse și le mulțumi mandarinilor care îl vizitaseră de ziua soției lui. Totodată, trimise în taină pe cineva la inspectorul Guo, cu zece mii de arginți. Guo îl scoase pe Huang basma curată, notând că „fusesse vorba despre el, dar, în urma controlului, totul se dovedise fără temei”. A transmis acest lucru emisarului imperial care fusese rugat de către guvernator să se poarte cu grijă. În această situație, emisarul a îngropat cazul definitiv. Și deoarece guvernatorul avea încredere în Huang, i-a încredințat și conducerea tuturor direcțiilor din provincie, și astfel el a devenit cu adevărat ca o floare adăugată pe un brocart auriu, neaflându-și perechea în toată provincia.

III

Din nefericire, guvernatorul militar care lipsise până atunci fusese sfătuit să se îndrepte spre sud. Era așteptat din zi în zi să sosească la post. Mandarinii aflați în subordinea sa mai erau cum erau, numai comisarul fusese numit pe căi ocolite. Omului îi plăceau banii mai mult uccit calce pe lumea asta. După numirea în post, de teamă să nu se vorbească pe seama lui, nu îndrăznise să vândă deschis posturile. Acum, aflând de venirea unui nou guvernator militar, înțelese că nu peste mult timp va fi și el schimbat. Om inteligent, îi rugase pe cei din jurul său să-i găsească noi clienți: cu o mie de *yuani* abia puteai pune mâna pe o slujbă mijlocie; pentru un post bun, trebuia să faci față cu

---

douăzeci de mii de arginți. Cine plătea, obținea locul râvnit. Negoț cinstit, fără nici cea mai mică înșelătorie! Cine nu putea plăti, dădea în scris că va achita în rate după ce va lua slujba în primire.

Dacă însă comisarul găsea între timp pe cineva care dădea bani peșin, îi retrăgea postul celui cu ratele.

Comisarul nostru făcuse adevărată negustorie cu dregătoriile și trăia pe picior mare, în lux orbitor. În subordinea lui era un magistrat județean care pusese ochii pe un post liber. Râvnindu-l, s-a dus întins la un frate al comisarului, oferind opt mii de arginți. Comisarul a acceptat, iar cei trei au făcut târgul. Dar tocmai când să fie numit magistratul acela, comisarul a fost chemat la guvernatorul civil, care nu voia altceva, decât locul liber vândut pe opt mii de arginți. „Posturi libere sunt cu duiumul” gândi comisarul. „Or eu l-am dat pe acesta ieri și încă pe bani gheață. Postul stă în puterea mea. Nu m-aș fi gândit ca guvernatorul să-și oprească ochii la el. Iar peste puțină vreme: „La urma urmei, el urmează să plece și o să ajungă de rang cu mine. Cui i-l dă, nu-mi pasă, numai că mă jecmănește pe mine. Iar eu nu pot să-mi iau cuvântul înapoi. Ce-ar fi să-i ofer alt post?” O dată hotărât, spuse:

— Înălțimea Voastră se referă la un loc destul de îndepărtat de capitală și lipsit de importanță, fără nimic de preț. Mă gândesc să vă găsesc un altul. Voi veni chiar în seara aceasta să vi-l ofer. Cât privește postul la care vă referiți, a fost deja dat cuiva.

— Dintre posturile neocupate, am impresia că acesta este cel mai bun. Oare să nu fie așa? se miră guvernatorul.

— Posturile cu adevărat bune depind de starea de spirit a poporului. În locul acela, aceasta este ostilă, neprielnică, se lucrează cu greu. Așteptați să depistăm un loc bun.

Guvernatorul auzise ceva de negoțul cu funcții pe care îl practica acest comisar. Însemna că locul fusese vândut și tare i-ar mai fi plăcut să și-l dispute. „Numai că eu voi pleca”, își zise, „și nu mă aleg cu nimic dacă îi cer socoteală pentru asta. Mai bine să văd ce-mi oferă”.

— Vă pun la treabă, rosti, dând din cap.

Și comisarul plecă.

Întors la sediul său, mănca și trecu în camera de lucru, să-și facă siesta.

— Frate, se auzi strigat și-l văzu pe fratele său mai mic, al treilea născut în familie.

— Ce s-a întâmplat? Întrebă.

— De ieri, prefectura din Jiujiang e vacantă. Azi dimineață, un prieten de la Compania de schimb și transfer de bani a primit o telegramă de la șeful de județ, și prin ea îl ruga să ofere el două mii de arginți pentru a-l gira o lună două. Postul nu e cine știe ce, însă din afară arată bine.

— N-am auzit ca prefectul să fi fost bolnav. Cum a murit?

— Știu doar că postul e vacant. N-aș putea spune dacă s-a prăpădit el sau i-a murit vreun părinte. Telegrama nu preciza acest lucru.

— Înainte, înlocuirea prefectilor de șefi de județ era un lucru obișnuit. Dar un prefect ar fi prea ieftin pentru două șiraguri! Negoțul e greu, frate al treilea!

— Frate, nu e momentul, nu se lăsă acesta. Vine un

---

nou guvernator. Cel vechi va pleca și odată cu el și noi. De ce n-am pescui ceva?

— O prefectură e mai scumpă. Dacă o dăm pentru două mii, ce să mai zicem de districte sau județe?

— Prețul se fixează după marfă. Omul va fi în funcție temporar, doar pentru câteva luni.

— Și ce dacă? Nu va fi anunțat?

— Ba natural că da!

Atunci să ofere cel puțin cinei mii! Nu pesle mult se vor strânge dărilor și cu una, cu alta, va face pe puțin zece mii.

Ascultându-și fratele mai mare, Al. Treilea reveni:

— Ai dreptate. Dacă-i așa, mă duc după prietenul acela, îi spun să telegrafieze că nu se acceptă un singur bănuț sub cinci mii. Dacă vrea au ba, să răspundă în aceeași zi. Având postul acolo, unde se află, nu se poate ca peștele să nu cadă în cârlig. Iar asemenea posturi sunt cu duiumul!

— Prea bine. Și spune-i să pretindă telegramă de răspuns, fie ea rea ori bună. Dacă nu vrea el, găsim pe altcineva.

Comisarul se numea He și i se dăduse porecla de Portofel³⁷, fratelui mai mic zicându-i-se, pentru neîntrecută lui lăcomie de bani, Trei Portofele. Lumea vorbea că amândoi erau ca niște portofele fără fund, înghițind oricât, fără să lase să le scape niciun bănuț.

Pe loc, Trei Portofele urcă în lectică, luă cu el o slugă cu un lampion aprins și se duse la compania de schimb

---

³⁷ He, nume propriu; într-o altă transcripție, împreună cu încă o ideogramă, hebao, înseamnă pungă pentru bani, portofel.

---

monetar. Acolo îl căută pe domnul Ni Al. Doilea, directorul. Acesta era poreclit Putreziciunea sau Buddha de

Lut. Se ocupa tot cu asemenea afaceri. Când He fusese numit comisar pentru sare, Trei Portofele intrase în legătură cu el. Și cu cât negoțul lor mergea mai bine, cu atât se arăta Ni mai sânguinos. Nu era dregător sau slugă, ori cât de mărunță, care să nu-i cunoască pe Buddha de Lut. Până și câinii de la *Yamen*, văzându-i chipul numai bunătate, îl ocoleau fără să-l latre, nefiind unul care să se dea la el să-l muște.

— Buddha de Lut! strigă Trei Portofele, pătrunzând la el.

Ni se grăbi să-i iasă în întâmpinare, știind că vizita era în legătură cu telegrama.

— Ei, ce vești îmi aduceți? întrebă Buddha.

— Toată himen-ți zice Buddha și tu ești mai rău decât tâlharii. Ești de-al nostru și te porți în halul ăsta?

— De unde să-ncep? se mânie Ni Al. Doilea. Cum aș îndrăzni să vă-nșel, Mărite Al. Treilea?

— Atunci de ce te mânie?

— Mărite Al. Treilea, știi prea bine că-s făcut clin lut. Nu mă speria, că mă cutremur și mă fac praf și pulbere.

Se puseră amândoi pe răs. Când se opriră, Trei Portofele îi lămurii pe îndelete vorbele fratelui său mai mare.

— Nu știu dacă ce-am să spun e grav au ba, dar mă tem că o să vi se pară cufios. O să ne vină un nou guvernator, fratele dumneavoastră va preda și el postul și ar fi cazul acum să pescuiască ce se prinde. Omul a oferit două mii. După mine, asta-i numai o parte. De-ar fi să-i

---

cerem mai mult, omul n-ar avea de unde și totul se duce de răpă. V-aș sfătui să vă întoarceți și să vă înduplecați fratele să accepte oferta de la bun început. Eu sunt mijlocitor și o să am grijă ca mai târziu să-l fac pe omul nostru să mai dea ceva.

— Bine, el și-ar avea partea, dar eu? Și chiar tu, n-o să mijlocim pe nimic!

— Dincolo de cele două mii, Măritul Al. Treilea își are partea.

— Cât? Trei Portofele se apleacă în față, întrebând cu glas șoptit.

— Douăzeci la sută.

— Buddha de Lut, știi că am gabarit mare! Ce fac eu cu numai atât? Cât îl privește pe fratele cel mare, poate să accepte, dar dacă mă opun eu, totul cade. Noi doi trebuie să fim bine tratați.

— Eu mă socotesc separat. Însă, Mărite, dacă cereți prea mult, omul n-o să poată nici să deschidă gura. Dacă e vorba de mai puțin, uite, o să hotărăsc în locul lui și mai dau ceva. Vreau să spun că pe lângă cei douăzeci la sută, mai adaug o sută. În total, se fac cinci sute de *Hang*. De-ar fi altul... Dar cum sunteți de-al nostru, fie atât cât am zis.

— Asta nu-i procent. Mai pe urmă va trebui să mai adauge câte ceva.

— Firește. De doi ani suntem prieteni apropiați. Oare nu-mi știți inima?

— Trimite-i chiar în seara asta o telegramă și spune-i să se pregătească. Vorbesc eu cu fratele meu.

Bucuros la culme, Ni Al. Doilea aprobă, mai spuse câteva cuvinte frumoase și Trei Portofele plecă.

Trei Portofele se întoarse la *Yamen*, se întâlni cu fratele său și la întrebarea: „Cum e cu chestiunea aceea”, răspunse:

— Nu mă mai întreba, că s-a năruit totul! Numește pe altcineva, frate mai mare. Chestiunea noastră n-are sorti de izbândă.

La aceste vorbe, inspectorul se simți de parcă i-ar fi răsturnat cineva o găleată cu apă rece în cap.

— Cum s-a năruit? întrebă, după o lungă tăcere. Eu fac prețul și el se cuvine să răspundă de restul. Dacă nu-l bag în seamă, n-are altceva de făcut decât să-și vadă de ale sale. Cum se poate ca el să spună două mii și să rămână astfel, după voia lui? Atunci îi las lui totul! Nu uitați că voi, frații, cu familiile voastre cu tot, trăiți pe spinarea mea. Al. Treilea, am să-ți zic ceva care n-o să-ți placă: lucrul acesta îl fac pentru noi toți, iar dacă tu, ca frate, te alegi cu ceva de pe urma lui, nu-i nimic. Dar de ce să-mi spui mie că nu merge? La drept vorbind, prin banca lui Ni intră și ies banii noștri, fără un beneficiu prea mare. Și pentru atâta lucru, el își dă niște aere, încât mie nu mi se pare că e om cu inimă bună!

Trei Portofele venise cu gândul să dea lovitura, amăgindu-l mai întâi că treaba nu merge și îndată ce fratele său hotăra alt preț, el „să tragă corabia la mal”. La început, se bucurase, socotind că „va câștiga și din lăuntru și din afară”. Dar auzind partea a doua a discursului fratelui său, când acesta aproape că îngropase chestiunea, jena i se preschimbă în mânie.

În fața fratelui cel mare, Trei Portofele era cum nu se poate mai docil. Astăzi însă fusese umilit, se dăduseră în

---

vileag lucruri ascunse, și fusese pus într-o situație jenantă. Se făcu foc și își înfruntă fratele:

— Nu vorbi cu păcat, frate mai mare. Dacă-i pe-așa, atunci să socotim cât ne datorăm unii altora.

— Ce tot vorbești V se miră inspectorul.

— Vreau să ne socotim!

Ce să socotim?

— Să vedem cât ne revine la fiecare.

— Al. Treilea, rosti inspectorul, sarcastic, nu v-am crescut eu pe toți, și pe tine, și pe Al. Doilea și Al. Patrulea? Ce-ai vrea să socotești cu mine?

— Las că știu eu. Tata ne-a lăsat mai bine de o sută de mii de arginți. Ai luat din ei zece mii și ceva, de ți-ai cumpărat un post de magistrat. După nici trei ani, la moartea - mamei, ai mai luat de-acasă peste douăzeci și ceva de mii, pe care i-ai păpat habar n-am cum. De atunci, ai rămas lefter, iar ai tăi s-au înmulțit. Când s-a împlinit termenul de ieșire din post, iar ai oferit zece mii de *Hang* să-ți păstrezi locșorul! Cum n-au avut pe ce să te facă magistrat, ți-a trecut prin gând să ajungi chiar mai mare și ți-ai cumpărat o prefectură, care, cu mita trimisului Ministerului serviciului public, te-a costat douăzeci de mii. După trei ani de muncă în provincie, când altuia i-ar fi prisosit bunurile agonisite acolo, tu te-ai amărât cu văicărelile până la cer, că nici nu știu dacă erai sărăcan de-a binelea sau te prefăceai. O vreme ai fost ajutor de magistrat, dar ți s-a acrit repede și-ai căutat altceva. Opt mii de *Hang* ai dat pentru a afla posturi libere și alți treizeci de mii, pentru postul de comisar al sării! Toți banii ăștia, însă, sunt ai noștri, ai tuturor. Prin noi, că suntem

---

de același sânge, ai ajuns mandarin. Iar pe cât am mâncat și-am cheltuit noi, abia dacă am lichida dobânda, ce să mai vorbim de capital! Ne-am ținut și ne ținem pe propriii noștri bani! Zici că te-ai îngrijit să ne însori și să ne cumperi funcții mandarinale, dar nu-ți pasă de noi câtuși de puțin! mai bine ne-ai da banii 1

Cu banii, rezolvăm orice!

Do furie, inspectorul He se înnegrise mai rău decât un dovleac pe jar. Rămăsese năucit. Cu o mină își scărpină oarba și nu scotea un cuvânt.

Văzându-l că tace, Trei Portofele își dădu drumul la gură și mai tare. Vorbea fără întrerupere, plimbându-se de colo-colo, cu mâinile la spate și cu capul sus, călcând apăsător.

— Acum să nu vorbim de treburile casei, lucruri unde eu, ca frate mai mic, am făcut atâtea pentru tine. Ia să vedem: Wang Mengmei din Yushan – douăsprezece mii; Ziiou din Pingxiang – opt mii; Mustață din Xinchang – șase mii; Mo Guiying – cinci mii cinci sute; Lu Ziling – cinci mii; Huang Zhanfu – șase mii patru sute; Zhao Linzhou – patru mii cinci sute; Wang Ermei – trei mii cinci sute; Jiang Dahua din Nanchang – trei mii; Kong Qinglu și Lu Ziting – fiecare câte două mii; apoi sunt atâtea cu câte o mie sau opt sute, nu mi-i amintesc acum pe toți, dar sunt douăzeci-treizeci. li am notați cu exactitate. Banii ăștia nu ți-au intrat în buzunar cu ajutorul meu? Dacă e să mă exprim cât mai frumos, ca la scripturi, șaisprezece ori douăzeci și unu³⁸, prin mine ți-au intrat destui bani, dar ia zi de câte

---

38 În budism, numere pline, rotunde, norocoase.

---

ori ai lăsat să picure câte ceva și în palma mea? Și uite că tocmai dumneata vrei să te socotești cu mine. Sunt de acord să clarificăm lucrurile. Dacă tot nu ți-e clar, du-te în Nanchang, să-ți spună Jiang Dahua. Dacă el nu mai poate, rămân atunci alții, șeful județului, comisarii și dacă nici ei nu-ți sunt de-ajuns, mergem în capitală, la Ministerul justiției. Mergem împreună, oriunde. Să afli și tu că nu e bine să-ți bați joc de frați!

Vorbind, Trei Portofele își amintea rând pe rând o mulțime de chestiuni, iar inspectorul rămăsese cu ochii holbați, suflând greu în barbă și tremurând tot de furie.

Rămase astfel vreme îndelungată și abia dacă fu în stare să îngaime:

— N-am ținut morțiș să fiu mandarin. Dar am sărăcit, m-am vlăguit și încă mă zbat pentru voi toți. Iar dacă am ajuns ca propriii mei frați să mă nesocotească, nu mai pun niciun preț pe viață! mai bire îmi rad părul și mă fac călugăr, să trăiesc în tihnă!

— Pentru cine te zbați? Oricum, nu pentru altul. Spui să nu te prețuim destul, dar pune-te în locul nostru? Te călugărești? Cum vrei, nu ne amesteca pe noi în asta!

Furia inspectorului creștea din ce în ce mai mult. Mai înainte șezuse pe pat și fumase opium. Apoi se ridică brusc și sparse bolul cu ceai, ocărind și bicstemând. Trei Portofele se temu să nu sară și la bătaie. De aceea, dacă până atunci vorbise cu glas scăzut, acum își suflecă mânecile și-și luă o înfățișare războinică, așteptând ca fratele cel mare să se repeadă spre el. Aruncând pipa, inspectorul Ile avusese de gând să-l cheme pe secretar și să-i spună să-i dea de veste guvernatorului că era bolnav.

Cum însă fratele său se îmbătoșase, încercă să se stăpânească.

— Omoară-mă! îi strigă.

Cât se înfruntaseră prin vorbe, ai casei îi ascultaseră din încăperea alăturată, dar nu îndrăzniră să se apropie. Mai târziu, când cearta luase proporții, doi mai în vârstă dintre ei intrară, sfătuindu-i să se potolească. Unul îl prinse din spate cu brațele pe Al. Treilea, urmărind să-l tragă de acolo, însă nu reuși. Câțiva slujbași mărunți, care se codiră să se apropie, ca să facă totuși ceva se repeziră în spate, anunțând-o pe soția inspectorului:

— Înălțimea Sa se ceartă cu Al. Treilea și nu-i putem despărți.

Femeia se sperie tare și nu-și mai pierdu timpul nici cu îmbrăcatul și nici cu așteptatul doicii care s-o însoțească, ci o porni în fugă, așa cum se găsi, spre salon. Ceilalți traseră draperia de la intrare în lături, făcându-i loc să intre. Frații, piept în piept, se împingeau încă unul în altul. În această situație, femeia se precipită spre ei, străduindu-se să-i despartă. Dar nici vorbă s-o poată face!

— Hai, omoară-mă! striga unul.

— Dacă-i să crăpăm, crăpăm amândoi odată, se oțăra celălalt.

— La urma urmelor, ce s-a întâmplat? întrebă femeia, cu lacrimi în ochi și trase cât putu de soțul său, târându-l într-o parte.

Observând cât de sumar îmbrăcată alergase soția sa spre ei, inspectorul simți că i se înmoaie inima și se lăsă pe un scaun.

Trei Portofele nu se așteptase ca fratele cel mare să

---

slăbească strânsoarea și să iasă din luptă, așa că, luat pe nepregătite, în primul moment se înclinase în față și, cum inspectorul se așezase pe scaun, o lovise cu pumnii pe cumnată, tocmai în burtă. Femeia era însărcinată în luna a treia și, slăbită fiind, lovitura o doborî și ea căzu în genunchi. Trei Portofele se lăsă și el în genunchi înaintea ei.

Într-o clipită numai, furia puse din nou stăpânire pe inspectorul He, întâi pentru că fratele lui se dovedise neînțelegător, apoi din pricina loviturii pe care o primise soția lui care era însărcinată. O luase de nevastă în urmă cu un an și ea îi făcuse bucuria să rămână grea, iar sarcina nu era deloc o jucărie! Nu mai ținu seama de nimic și se apropie de fratele său pe care îl îmbrânci în lături și își sprijini cu brațele amândouă soția. Dar nu se simți în stare s-o smulgă din locul în care se prăbușise. Cu capul plecat, cu ochii închiși și sprâncenele încrețite, ea prinsese parcă rădăcini acolo jos, cu o mână mângâindu-și burta, iar cu cealaltă acoperindu-și obrații. Broboanele de apă de pe chipul ei erau mai mari decât boabele de soia! Inspectorul o întrebă ce avea, dar ea clătina numai din cap fără să rostească o vorbă.

— Nu știu în care viață am greșit, de mi-e dată această năpastă! se văicări ea în cele din urmă.

Aflat în încurcătură, Trei Portofele se strecură afară, încă din momentul în care doamna țâșnise în fugă din apartamentele sale, câteva slugi se tânguiseră în gura mare:

— Stăpânul se ceartă cu Al. Treilea, mergeți și-i împăcați; domnilor secretari!

Chiar atunci, secretarii, unchiul cel bătrân și unchiul al doilea după mamă, unchiul după tată, doi nepoți și

Al. Doilea se grăbiră spre biroul de înregistrare. În camera exterioară, fură înștiințați:

— Doamna o înăuntru³⁹.

Atunci rămaseră locului, neîndrăznind să intre. Tar când stăpâna casei scosese un sunet jalnic și când se prăbușise lovită la pământ, înțelesesă că lucrurile luau o întorsătură gravă. Apoi Al. Treilea apăru în ușă și toți se repeziră asupra lui cu întrebări. În fața celor mai în vârstă decât el, Al. Treilea se simți jenat să se recunoască vinovat, dar nici pe fratele său nu putea arunca vina.

— Ne-am sfădit și, la supărare, ca omul, i-am zis mai multe! lămuri el și ieși.

Nimeni nu pricepuse nimic. Se dumiriră numai după ce secretarul principal și Al. Doilea se apucară să ia la întrebări sluga care fusese de față la scena din birou.

Al. Doilea ar fi vrut să afle mai multe amănunte, însă de dincolo de ușă, femeia gema. Se gândiră că biata femeie fusese grozav brutalizată. Știind-o în luna a treia, își ziseră că pierduse cumva sarcina. Părerile erau împărțite. În cele din urmă, Se auzi glasul inspectorului. Cerea să vină careva să o conducă pe stăpână în camerele ei.

— Ce-i cu doicile, au murit, de nu mai vin? se mâniase el.

---

39 După normele feudale confuciene, stăpînele unei case onorabile nu aveau permisiunea să se arate oricînd și oricum nu numai străinilor, dar chiar și membrilor-bărbați din familie ; locul lor era în camerele interioare destinate exclusiv femeilor.

Mai multe slugi fugiră să cheme femeile. Peste puțin, mătușa, domnișoara și câteva doici sosiră și se opriră în spatele paravanului, să nu fie văzute. Știindu-le acolo, secretarii plecară degrabă. Femeile intrară. Veniseră trei-patru doici. Inspectorul le ocări în față. Niciuna nu scoase un cuvânt. O luară pe stăpână, iar inspectorul He le urmă. După ce fu întinsă pe pat, bărbatul o întrebă iar ce avea, însă ea continua să tacă.

Inspectorul He trimise pe cineva la Direcția medicală a mandarinilor, rugându-l pe domnul Zhang Surdul⁴⁰ să vină să-i ia soției lui pulsul. Zhang se îmbracă iute și se anunță la intrarea în *Yamen*. Funcționarul de serviciu îl pofti înăuntru. La ușa care răspundea în reședința mandarinilor, funcționarul se opri și doctorul fu condus de Al. Doilea. Cei doi își zâmbiră și până la încăperea principală schimbară și câteva cuvinte. Inspectorul Tle îi ieși doctorului în întâmpinare în camera exterioară.

— V-am pus pe drumuri, spuse.

Zhang se înclină înaintea mandarinului.

— Numai doamna să aibă parte de liniște. Umilul de mine se cuvenea să vin încă mai de mult”.

He îl pofti să ia loc și-i destăinui cum se produsese suferința soției sale. Peste puțin, doica îl chemă în camera interioară. Intrară împreună. Draperia din fața patului era lăsată. Înțelegând că femeia era lungită pe pat, doctorul nu schiță niciun gest de salut, ci spuse: „Pună tihnă, doamnă!” și se așează cam într-o dungă pe taburetul de lângă pat. Ceru femeii să scoată mâna dreaptă prin

---

40 Adesea pe lângă numele propriu-zis apare și porecla.

---

draperii, i-o sprijini pe trei cărți și, închizând ochii, cu capul plecat, își apăsă trei degete peste trei vene ale ei și le ținu așa vreme de vreun sfert de oră. Când termină, o rugă pe bolnavă să-i întindă mâna stângă și procedă la fel ca și prima dată. Apoi îi ceru doicii să se uite la limba stăpânei. Neîncrezător în slujnică, într-un moment de furie, licențiatul trase draperia, lăsându-l pe Zhang Surdul să cerceteze el singur. Acesta se ridică în picioare și abia aruncă o privire că și spuse să se coboare draperia.

— Nu e nimic grav! rosti și însoțit de stăpânul casei se înapoie în camera exterioară. Mânia i-a rănit ficatul, și a vlăguit-o. Într-o oarecare măsură a tulburat și embrionul vieții din uter. Dar se pare că nu e nimic serios!

Scrise o rețetă, pe bază de plante.

— Umila mea persoană nu pretinde că știe mare lucru, vă rog să mă îndrumați, preamărite, spuse, întinzând rețeta.

Inspectorul se uită peste ea.

— E iscusit întocmită, încuviință el și o dădu unei slugi, să meargă după leacuri.

Zhang Surdul își luă rămas bun. În scurtă vreme, plantele fură aduse și fierte. După o jumătate de oră, pe stăpână nu o mai durea burta. Inspectorul Hu se liniști abia atunci.

Iar pentru că necazul fusese stârnit de fratele lui, faptul nu putea rămâne fără urmări. A doua zi, He merse la *Yamen* și zise că vrea să se învoiască două zile, sub pretextul că ar fi răcit, dar în realitate, răpus de supărare, simțea nevoia să stea acasă. Trei Portofele nu-l luă în seamă. Înfuriat peste măsură, fratele mai mare tună și

---

fulgeră. Într-un sfârșit, se repezi în sala tratatelor și ceru secretarului să trimită guvernatorului o carte de vizită, alăturând rugămintea de a fi păsuیت o vreme, din motive de boală.

— Am să renunț la funcție, declară. M-am obosit ci ți va ani buni, mai rău ca un sclav și nici măcar nu știu pentru ce!

Secretarului nu-i venea să completeze cartea de vizită și îi șopti ceva stăpânului Al. Doilea, care îi chemă degrabă pe unchi. Peste puțin timp, aceștia apărură. Începură să curgă sfaturile. La început, inspectorul He nici nu deschise gura.

— În treaba asta, Al. Treilea e de vină. Acum trebuie să vină aici, să îngenunche și să-și răscumpere vina, hotărî careva și ceilalți încuviințară.

— Nu-l chemați aici, altfel mă omorâți! protestă el.

— Nu-ți ascultă unchii? rosti unchiul după mamă, apoi amândoi unchii ieșiră să-l caute pe Trei Portofele.

Trei Portofele răspundea de partea financiară și cu toate că unchii lui se bizuiau adesea pe el, cerându-i bani și fiindu-i chiar datori, când îi văzu el nu putu să nu se plece înaintea lor în semn de respect. Supărați încă de nesupusenia inspectorului, de cum ajunseră în încăperea de lucru a lui Trei Portofele, bătrânii luară o înfățișare zâmbitoare și își îndulciră glasul.

— Nepoate bun, strigă prelung unchiul după mamă, trăgănând vorbele, de parcă ar fi avut multe lucruri cumplite de spus, dar de fapt se opri aici și nu mai scoase un cuvânt.

— N-a zis că se învoiește pe motiv de boală? începu

---

nepotul, înțelegând despre ce era vorba. Cu asta, are de gând să facă presiuni asupra mea, dar eu nu mă tem. O să-mi vină și mie rândul, mai în urmă „să mă socotesc cu el.

— Nu-i vorba de asta. Sunteți frați buni. Acum las altele la o parte și spun numai că ai putea să-i dai satisfacție. L-ai ajutat în toți anii ăștia, ținându-i socotelile casei. El știe alege între bine și rău. Dar i se apropie și lui termenul în slujbă și e neliniștit și de-asta și arțagul!

— Dar ce i-am făcut eu? Dacă l-aș fi contrazis eu primul, ar avea dreptul să-mi facă orice.

— Bine⁴¹ dar el este fratele cel mare, eu știu că se face deosebire între mâini și picioare. Uite, îmi pun obrazul meu de om bătrân să vă adun laolaltă și să încheiem tărbăoiul.

Celălalt unchi nu se lăsă mai prejos. Nu-l numi „nepoate bun”, ci arătându-i și mai mult respect nu îl scoase din „Domnule Al. Treilea”.

Ascultându-i, Trei Portofele își dădu seama că lucrurile se complicau. Dacă se împotmoleau aici, nu numai cei două mii ai lui, dar și cei cinci sute care i se cuvenea de drept ar fi căzut în mâini străine. Cu acest gând, le vorbi calm unchilor săi.

— Nu-mi bat joc de nimeni. Dacă lui i-ar fi de noi, n-am fi ajuns aici, spuse, și povesti cum și din c-o să iscase sfadă.

— Acum înțelegem.

— Dacă acceptă cei două mii de arginți, mă împac.

---

41 Ye, termen de adine respect, adresat de eopii tatălui, de slugi stăpînului sau de tineri persoanelor mai în vîrstă. Se poate traduce, după caz, prin : tată, stăpîne, domnule, excelență.

Dacă însă își continuă jocul său urât, am să plec îndată. Și de azi înainte să nu mă mai socotească frate.

— Ce vorbă-i asta? Totul cade pe umerii mei, rosti unchiul dinspre mamă. Vrei două mii, două mii vor fi, n-o să îndrăznească să mă refuze pe mine!

Și unchiul îl luă fiecare de câte o mână și îl duseră în camera tratatelor. Văzându-i, slugile traseră draperia într-o parte. Unchiul dinspre mamă mergea în față, după el Trei Portofele și ultimul venea unchiul dinspre tată. După ce intrară, cei aflați acolo îl salutară pe Trei Portofele. Numai fratele lui cel mare stătea țeapăn pe un scaun și nu se sinchisi să facă nicio mișcare. Treci Portofele se îmbătoșă din nou. Dar unchiul îl trase după el până în fața inspectorului He.

— Ce e atât de fără putință de explicat, încât ne îngrijorați pe toți? Din pricina voastră, azi nici n-am mânrat ca lumea. Al. Treilea, vino, tu ești mai mic și se cuvine să scoți primul un cuvânt. Împăcați-vă și gata.

Trei Portofele se cam codea, dar nu avu încotro: îngroșă pielea obrazului și, țeapăn, rosti cu năduf în glas:

— Frate mai mare 1

Înainte ca inspectorul să răspundă, unchiul prinse să râdă și să vocifereze cât îl ținea gura:

— Bine, bravo! dacă vă aveți ca înainte, pot și eu să ospățez în tihnă.

Inspectorul He se gândea ce ar fi trebuit să le spună tuturor celor care se adunaseră acolo, pentru a ieși cu fața curată, însă chiar atunci se anunță vizita lui Wang Mengmei, care pleca să-și ia postul în primire, în județul Yushan, Muntele de Jad. Omul acesta fusese adus tot de

---

Trei Portofele și plătise o sumă mare, douăsprezece mii. Văzând cartea de vizită, inspectorul He se împlânzi, la gândul că de fapt fratele lui îi pusese în mână câștigul acela. Se grăbi să se schimbe, să-și îmbrace roba pentru ceremoniile oficiale.

— Mă duc să primesc oaspetele, vezi de ai noștri, i se adresă el fratelui cel mic.

— Bine, ne vedem și noi de-ale noastre, spuseră unii și alții de față, și unchii, secretarii și ceilalți se împrăștiară.

Acest proaspăt promovat, Wang Mengmei, era un oarecare slujbaș mandarin. În prima parte a anului, lucrase câteva luni în județul Yushan la Departamentul pentru investigații. Fiind mult prea lacom de bani, țărănimea din județul lui fierbea, iar un șir fără de număr de negustori se tot plânsese la provincie. Șeful departamentului a întocmit degrabă raport, cerând pe de o parte să i se retragă funcția, iar pe de altă parte propunând ca portăreii să fie interogați în capitala provinciei. La cercetări, se dovediră toate învinuirile adevărate. Dar în bunătatea și mărinimia lor, cei mari scăpaseră câțiva portăreii, iar el fu privat ne serviciu numai un an. Norocul lui a fost că tocmai în această vreme He ajunsese inspector și, aflând că în curând i se va retrage funcția, se apucase să strângă fonduri pentru un templu. În această întreprindere mâna lui dreaptă îi era fratele cel mic, priceput în afaceri și tot soiul de aranjamente. Aflând de această posibilitate de ieșire din situația sa, Wang Mengmei se făcu luntre și punte și prin cineva îl invită pe Trei Portofele de vreo două ori la cârciumă. Curând se nimeri să fie chiar ziua de naștere a lui Trei Portofele.

Wang nu lăsa să-i scape ocazia. El îi trimise în dar trei-patru sute de *Hang* de argint și organizează într-o casă de pierzanie un banchet pe cinste, suportând el toate cheltuielile. În ziua aceea îl fericise pe de-a-ntregul pe Trei Portofele, fapt care le pecetlui prietenia. Și cum totul se potrivește în viață, din pricini oarecari, magistratul din Yushan fusese retras înainte de termen. Județul acesta era renumit în provincia Jiangxi. Wang Mengmei îl căutase numaidecât pe Trei Portofele și îi oferise zece mii de arginți pentru postul liber. Trei Portofele pledase pentru cauza prietenului în fața fratelui său. Acesta din urmă obiectase că Wang nu avea dreptul să profeseze un an, iar lui îi era greu să treacă peste acest lucru. În timpul dezbaterilor, omul în cauză adăugase încă două mii de arginți la luma dinainte. Wang Mengmei îi oferise chiar el lui Trei Portofele, pentru oboseală, două mii de arginți, în bani de hârtie. Primind banii, Trei Portofele șoptise, abia auzit:

— Între prieteni buni, mai e nevoie de așa ceva?

Dar până ce cuvintele să fie duse la capăt, banii și dispăruseră în sânul lui Trei Portofele.

La drept vorbind, Wang Mengmei avusese o funcție mărunță și nu izbutise să se bucure de ea până la sfârșit, pierzând-o pe drum. În capitala provinciei, mituise în stânga și în dreapta, le dăduse câte ceva portăreilor care o pățiseră din pricina lui, astfel că oricâți bani ar fi avut, tot ar fi dat de fundul pungii. Pentru cumpărarea funcției care se ivise, se împrumutase la prieteni de trei mii. De la un secretar și de la un cunoscut luase tot cu împrumut câte trei mii, promițând unuia că îl face director de bancă, iar

---

celuilalt că îl face grefier. Cu totul, adunase nouă mii. Restul de patru-cinci mii îl avea. De data aceasta, fiind ziua numirii sale în funcție, venise la Yamen să-și ia rămas-bun de la dregătorii care îl sprijiniseră, dar ca să nu mai lungim vorba, nu vom intra în amănunte.

După ce se despărțise de oficiali, Wang Mengmoi pornise Ju drum cu toți ai casei, cu prieteni și slugi. Pe drum nu oprise nicio zi. Chiar în prima zi după sosire, își prezentase scrisorile de acreditare și îi primise pe slujbașii din județ veniți să-l salute. Fiind tocmai timpul când se făcea transportul cerealelor din impozite pe apă spre capitală se gândise să nu piardă nicio clipă. Dar până să preia el sigiliul se înserase. De supărare, inima îi bubuia în piept ca un tunet.

— S-a făcut noapte, îl statui omul care răspundea de cereale. Chiar de s-ar înfățișa cu toții astăzi, tot n-am avea încotro și ar trebui să așteptăm până mâine. Pe întuneric nu putem primi.

Wang Mengmei îl ascultă, dar nu scoase un cuvânt. Numai că peste noapte nu închise un ochi. Pe la cel de-al patrulea *geng* se trezi să ia sigiliul și să se apuce de treabă, ca nu cumva impozitele să intre pe mâna dregătorului dinaintea lui. Când lumea se adună, Wang fu dus la *Yamen*. Soarele se ridicase deasupra zidurilor curții. I se trecu sigiliul, iar predecesorul lui cu familia sa se mutară din *Yamen*, lăsând locul proaspătului numit. Omul își făcu apoi toate pregătirile și plecă spre Capitală. Dar noi n-o să-l întovărim.

După ce Wang Mengmei își luă funcția în primire, directorul băncii și grefierul, oameni care mai înainte îl

---

îndatoraseră, împrumutându-l, apucară să se poarte după voia lor. La început, magistratul dregătorise și el cu înțelepciune și îngăduință, dar nu peste mult se comportă abuziv, asemenea celor doi oameni ai săi. Wang avea un nepot de frate, care îl ajuta în administrarea casei, un tânăr destul de priceput. Nemulțumit de ce vedea la Yamen, într-o bună zi, nepotul i se adresa unchiului:

— A trecut mai bine de o jumătate de lună de când am primit sigiliul și atunci am nimerit chiar în vremea primirii impozitelor, așadar, de la bun început ne-au intrat pe mină bani. Eu aș zice ca celor doi, directorul și grefierul, să le înapoiezi banii și să te descotorosești de oi, altfel to alegi cu numele pătat.

— Domol, știu eu prea bine ce fac, răspunse unchiul după ce chibzui îndelung.

Nepotul nu mai continuă. De când intrase în posesia sigiliului, Wang Mengmei îi lăsase pe cei doi oameni ai săi să-și facă de cap. Dar într-o bună zi, la un scandal iscat de ei, își schimbă fulgerător atitudinea și ordonă ca cei doi vinovați să fie puși la cazne și trimiși la locui lor de baștină. Nu numai că le confiscase averile, dar își căpătase și nume bun în ținut. Două lovituri dintr-un foc. Oare să fi fost plină de venin inima acestui om? Oricum, iată de ce nu pusese preț pe vorbele nepotului

Odată, întors în sala tratatelor, Wang Mengmei se trezise cu omul căruia îi era îndatorat trei mii de arginți, și pe care, după cum îi făgăduise, îl făcuse grefier. Numele lui era Jiang Fu. Îl căutase în legătură cu un dosar, pe care el îl respinsese. Jiang Fu fusese mituit pentru rezolvarea cazului și venise să ia verdictul. Wang îl refuză. Se

---

contraziseră fără să ajungă la vreun rezultat. Jiang Fu bodogăni multă vreme și până la urmă ieși înjurând. Wang nu-l luă în seamă, puse însă mina pe pensulă și scrisese un anunț, pe care îl lipi în încăperea a doua, ca să fie în văzul tuturor celor apropiați. Iată-l:

„Acest mandarinat e limpede ca apa. Prietenii buni, rudele, slujbașii, mari și mici, dacă se vor comporta rău, se vor ține de înșelătorii sau vor căuta profituri, vor fi cercetați ca oricare alții și judecați după cutumă, fără nicio părtinire”.

După afișare, ceilalți nu spuseră nimic, numai Jiang Fu, știindu-se cu musca pe căciulă, se posomorâse. Întors la el, cântărise o vreme lucrurile, apoi își zise: „Afișul ăsta îmi vine ca o ușă închisă în nas. De-acum calea mi-e barată, iar el, dându-se drept un dregător cinstit, ne poate îngenunchea ușor. Hm! Ori ne înfruptăm cu toții, ori răbdăm laolaltă. Eu unul nu sunt ușor de îngenuncheat. De ai de gând să te îmbuibii de unul singur și pe noi să ne înfometezi, n-o să-ți fie ușor! „Odată hotărârea luată, a doua zi, la terminarea lucrului, când slujbașii se pregăteau să se retragă, Wang Mengmei intră în sală și ridică brațul.

— Domnilor, nu vă grăbiți! Am a vă spune ceva.

Slujbașii rămaseră în picioare, așteptând.

— Am fost rechemăți în aceste posturi și eu și voi, nu de alta, ci fiindcă mai marele nostru este un mandarin cinstit și n-ar primi de la nimeni nici măcar un bănuț. Iar poporul acordă mare atenție tocmai faptului dacă se trăiește rău sau bine. Anul acesta n-a fost un an bogat. Primul lucru pe care vreau să vi-l spun este că dările în bani și în cereale să fie luate atât pe cât stă scris în

---

catastif. Să nu se încaseze niciun ban și niciun grăunte mai mult! Despre lucrul acesta am mai vorbit și voi afișa cât de curând reguli precise. În al doilea rând, voi, slujbașii simpli, să renunțați la năravul de a primi mită. Vă dăm mai mult decât destul și nu vă este îngăduit să luați bani în plus. Știți bine că ieri am dat un anunț în care am scris clar că nu permit nimănui dintre slujbașii *Yamenului* să facă avere. Dacă voi descoperi pe cineva, oricine ar fi el, îl voi pedepsi aspru. Să fiți atenți! Încheie și se întoarce la el.

Slujbașii plecară uitându-se nedumeriți unul la altul, neînțelegând ce îl determinase pe magistratul lor să se comporte în felul acesta. Vestea se întinse și o află întreg orașul.

— Excelența Sa este dregător cinstit. Va afișa reguli precise și nu le va permite slujbașilor nicio abatere, se șoptea.

Au trecut trei zile și anunțul cu regulile precise nu a apărut, iar dările au rămas nestrânse. Abia după ce și-a plecat urechea la ce se vorbea în afară a început să priceapă. Supărarea lui a crescut brusc! Îi părea rău că nu putea să se așeze chiar atunci în sala de judecată și să-i ardă lui Jiang Fu trei mii de lovituri! Numai așa s-ar fi răcorit!

— Lucrul acesta n-ar fi bine primit, îl sfătuiră cei apropiați, atunci când magistratul le împărtăși ce-l rodea.

— Atunci cum îmi primesc banii? se întrebă Wang.

— Mai bine vă scăpați de el, trimițându-l de aici, își spuse părerea secretarul cu dările.

Aplecându-și urechea la sfaturile celor din jurul său, Wang Mengmei îl chemă la el pe nepot, cerându-i să-i

---

plătească lui Jiang Fu cheltuielile de drum trebuincioase și în trei sferturi de ceas acesta să dispară de acolo.

— Cu cei trei mii ce facem? vru nepotul să știe.

— Dacă la control nu-i găsim lipsuri, i-i dăm.

— O să-mi vină greu să-i spun.

— Numai dacă iau mult vă bucurați?

Această observație îl determină pe nepot să tacă și plecă să discute cu Jiang Fu.

— Din ziua în care a primit sigiliul mi-am dat seama că n-am să fac treabă aici, spuse Jiang Fu. Dați-mi banii și plec imediat. Și încă ceva: pe vremuri, Excelența Sa deolara că o să înmărmăm și binele și răul. Acum a ajuns mandarin, s-a îmbogățit, iar noi, ai casei, care am depus strădanii și am dat bani, suntem înlăturați la jumătatea drumului. De-aia vă rog, domnișorule. ca pe lângă dobândă să mă răsplătească și pe mine cu ceva. Banii câștigați pe câteva dosare, o nimica toată, zece sau douăzeci de arginți, nu-i mai pretind. Am ajuns și noi ca cei din neamul lui Confucius, care s-au certat pentru moștenirea sfântului părinte, ori ca Hu și Lu care au denunțat căsătoria hotărâtă dinainte. Dregătoria asta a Excelenței Sale a costat ceva peste paisprezece mii de arginți, iar cu dobânzi cu tot s-au făcut cincisprezece mii. Din ei, trei mii au fost ai mei. De trei ori cinci fac cincisprezece, cum e mai bine? Excelența Sa a ajuns mandarin, e plin de talent și de bogății, n-ar trebui să ne amărească tocmai pe noi, oamenii casei. Vă implor, domnișorule, puneți o vorbă bună. În seara asta **b** să vin pentru răspuns.

Jiang Fu plecă îndată ce-și încheie vorba. Nepotul mandarinului nu se simți bine. „Se ține tare, dar cuvântul

---

îi este ca rodul bumbacului, moale, dar plin de țepi”, îl cântări el. „Cum o fi mai bine? Să-i duc sau să nu-i duc spusele? Mi-e cam teamă, unchiul ăsta al meu e rău la mânie. Pentru o vorbă, acolo, mă poate învinui că risipesc banii casei pe străini. De nu mă duc la el, cum o să scap de Jiang Fu? La drept vorbind, nu poți să te folosești de banii altuia ca de un fleac. Acum vrea să-l priveze de ei și lucrul acesta e greu să i-l spui omului în față. Cu toate că nici nemernicul ăsta de Jiang nu e el om între oameni. Cum să aleg între un rău și altul? Ah, ce-ar fi s-o caut pe mătușa, să văd cum socotește ea lucrurile și abia pe urmă să mă hotărâsc”.

Se interesă dacă Excelența Sa se află în sala tratatelor și o luă spre încăperile particulare. Îi destăinui femeii totul, de la cap la coadă.

— Unchiul vrea să nu-i mai dea banii. Dar un om mai rău decât Jiang Fu n-am mai văzut și nu cred că scăpăm de el așa ușor. De-aia am venit, mătușico, să mă înveți ce să fac.

Femeia însă era lacomă din fire, nu știa decât să primească, nu și să dea și se potrivea de minune cu bărbatul ci

— Nepoate, întâi și-ntâi nu-i dai niciun ban. Unchiul tău a pus cu greu mâna pe funcția asta, abia dacă s-o plăti în două sezoane. Din pricina lui Jiang Fu, de câteva zile nu avem niciun câștig! Unchiul tău e supărat tare. Omul l-a ajutat la primirea funcției, e drept, de-aia nu-l judecă. Cât despre bani, nimeni nu o să i-i ia. Stai să clarificăm cazul, să n-aibă ceva de plătit și abia atunci îi dăm. Dacă tu te iei după omul ăsta, unchiul tău se va face foc și pară.

Nepotul o ascultă, chiar dacă nu era prea convins și nu comentă. Plecă și se întoarse la casierie, trist. Deodată, apărătorea ușii fu trasă într-o parte și un om își făcu apariția. Cine să fie, altul decât Jiang Fu? Văzându-l, tânărului îi sări inima din piept. Însă cum n-avea de ales, îi spuse răspicat:

— Excelența Sa mi-a atras atenția ca nu cumva să-ți dau un ban mai puțin decât ți se cuvine. Numai că trebuie să aștepti câteva zile până când îi vei primi. Ești aici cu toți ai tăi. Spune-le că veți pleca, dar că mai aveți până veți porni la drum. În clipa când ne vei părăsi, atunci îți va înapoia banii.

Nepotul se gândea că prin aceste asigurări îl va putea îmbrobodi pe om și astfel va reuși să treacă sub tăcere purul adevăr. Numai că Jiang Fu ghicise și ceea ce nu îi spusese tânărul.

— Ce vorbe sunt astea? strigă el batjocoritor. Cum să nu-mi dați banii acum, de vreme ce plec? Nu mai zic nimic altceva, dar să știți că mă voi plânga la prefectură.

— Liniștește-te, n-o să primești un bănuț mai puțin, se grăbi tânărul să-l sfătuiască.

— N-am a mă teme! mai strigă Jiang Fu și părăsi încăperea.

Jiang Fu era consătean și rudă cu un grefier din prefectura Guang Xin. Acela se nimerise să fie și mâna dreaptă a prefectului, care îl lăsa să hotărască el în multe privințe. Jiang Fu merse direct la prefectură, plângându-se că Wang nu-i dă banii înapoi. Auzind una ca asta, prietenul își umflă pieptul și luă cazul asupra sa, spre bucuria lui Jiang. În aceeași zi, grefierul îi vorbi prefectului despre

---

purtarea măritului Wang Mengmei. Din nefericire, prefectul se avea bine cu Wang.

— Dacă se pornește scandalul, nu va fi bine. Sfătuiește-ți omul să nu depună plângere.

El însuși se consultă cu secretarul specialist în drept.

— Aveți perfectă dreptate, înălțimea Voastră. Învățăcelul acesta va trimite după el și îl voi povățui de bine. N-o să treacă peste gestul de mărinimie pe care i-o arătați.

— Bine, fie, aprobă prefectul.

Secretarul trimise un slujitor la județ cu o carte de vizită, rugându-l pe Excelența Sa Wang să dea pe la prefectură în legătură cu o pricină publică, însă echipat de voie. Nu peste multă vreme, Wang Mengmei își făcu apariția. Intră, se înclină și luă loc. După câteva cuvinte protocolare, secretarul îi transmise gândul bun al prefectului.

— Înălțimea Sa crede că așa trebuie să procedați, pentru a nu se auzi vorbe. De vreme ce nu vă veți folosi de banii lui și îi veți înapoia, nu are ce vină să vă aducă.

Wang Mengmei roși, iar gândul îi stătea doar la cum să facă și să dreagă ca să scape de Jiang Fu.

— De trei zile, nimeni n-a venit să predea dările, zise, hotărât să-l ponegrească pe Jiang Fu. Sunt supărat și cu toate că am bani, vreau să-l fac să sufere. O să i-i dau peste câteva zile, nici vorbă să-i confisc! Cât despre amenințarea lui că va depune plângere contra mea, orașul e numai ochi și urechi, prefectura are simțul înalt al adevărului, iar dumneavoastră mă știți om de onoare. Cu puțin dacă v-aș fi greșit, credeți că v-aș ascunde?

— Cine are timp să-l asculte? V-am spus toate acestea așa ca între noi, să ne aflăm în vorbă, se scuză secretarul preiectural. De i-ați da banii cu numai o zi mai devreme și l-ați trimite de aici, am rămâne pe deplin împăcați.

— Jiang Fu îmi era prieten. Doar eu l-am adus, mărturisi Wang, roșind din nou. Credeam că mă pot bizui pe el. Dar la nici trei zile de la venire a sustras o sumă de bani, chiar trei mii, și eu am pus-o la loc, acoperindu-l. Eu, unul, n-am de gând să-i iau banii, așa să știți.

— Da, a acceptat secretarul.

— Îi știu cum se bucură și la câțiva bănuți, de aceea i-am ținut, nu l-am gonit de atunci, ci am depus eu banii în ouica.

— Oricum, dacă-i cere, dați-i înapoi și gata!

— Firește că pun preț pe cele ce mi-ați spus. Mâine am să vin cu banii aici și-i depun la dumneavoastră. Apoi voi controla dacă n-are vreo lipsă bănească și abia după aceea îl voi lăsa să plece.

Cuvintele lui Wang lăsau să se înțeleagă intenția lui de-ai confisca banii.

— Foarte bine, încuviință secretarul, pricepând. Așa vom face. Dacă îi găsiți vreo vină, voi raporta înălțimii Sale, prefectul, și îl vom pedepsi.

Cu aceasta, Wang Mengmei plecă. A doua zi, reveni cu un cec de trei mii, valabil până la sfârșitul lunii.

— I-ați dat vreo hârtie la mână? se interesă secretarul prefectului, primind cecul.

— Da, spuse.

— Astăzi vă voi da eu un bon, cu care vă veți scoate hârtia de împrumut.

Prin această intervenție a prefectului, Jiang Fu n-a mai îndrăznit să-și ceară banii. Wang Mengmei a fost plin de grijă să nu se mai facă încă o dată de rușine. La sfârșitul anului, secretarul a dorit să câștige și el ceva de pe urma acestei întâmplări și i-a scris lui Wang, rugându-l să-l împrumute cu cinci sute de arginți, fiindu-i de trebuință de sărbători. Wang l-a răsplătit cu două sute de *Hang* de argird, pentru a încheia chestiunea. Noi înșine nu vom mai adăuga nimic despre acest lucru.

De când se împăcase cu fratele cel mare, Trei Portofele se apucase de negoț în prefectura Jiu, câștigând câteva sute bune de *Hang* de argint. Cu timpul, i-au trecut prin mină atâția bani, încât a băgat în portofel pe puțin zece mii de arginți. În provincia Shanxi bântuise seceta și începuseră să se strângă fonduri pentru rezolvarea acesteia. Trei Portofele se ducea peste tot, căutând cumpărători de posturi și trăgând foloase de pe urma lor. La început, avusese cu el pe asistentul unui magistrat de district, care plătise pentru o funcție de magistrat și mai adăugase încă zece procente pentru ceva asemănător, dar pe urmă se întorsese la centru. Avusese noroc, la tragerea la sorți pentru posturile provinciale și nimerise primul⁴². Între timp, fratele cel mare, Hu, ajunsese la sorocul funcției pe care o deținea. Trei Portofele trecu altui membru al familiei socotelile și gospodărirea casei și plecă în capitală, pentru a-și depune și el candidatura la

---

42 Ministerul serviciului public împărțea posturile libere în funcție de gradul cărturăresc, de statutul propriu și de experiență, provinciile stabilindu-se prin, tragere la sorți. Reamintim că, în vremea aceea, China era împărțită în provincii, districte și județe.

---

alegerile de dregători. Peste o lună, fu ales magistrat în districtul Ju din Shandong.

Numai că postul acesta se dovedi ceva mai greu. Se văzu nevoit să scoată bani, să găsească intermediari. Cheltui două mii de *liang* de argint și îi făcu o vizită unui ofițer din Consiliul privat al Palatului. Când intră la el, strecură un cec în cartea sa de vizită. Dar înainte de a fi primit, așteptă vreme îndelungată. Când ajunse în fața lui, bătu trei mătănii, iar ofițerul abia dacă schiță un salut. Îl pofti să stea jos.

— Când ai venit? îl întrebă.

Trei Portofele îi răspunse.

— Și când pleci?

— Rămân trei-patru zile și plec.

Abia își sfârși răspunsul și ofițerul ridică ceașca de ceai, semn că audiența se terminase. În clipa următoare se și retrase. Trei Portofele nu avu altceva de făcut decât să se întoarcă acasă. A doua zi, o slugă a ofițerului îi aduse o scrisoare de recomandare către guvernatorul provinciei Shandong. Trei Portofele o primi și-i dăruî omului opt *Hang* de argint. Seara, la lumina lămpii, desfăcu plicul și găsi o coală de hârtie pe care fuseseră așternute opt rânduri. Numără ideogramele mari cât nuca. Erau vreo douăzeci. Nofiind nou în tagma dregătorilor, pricepu că opt rânduri de la un personaj înalt înseamnă ceva. Închise scrisoarea.

Peste două zile, plecă din Beijing spre Jinan, capitala provinciei Shandong. Se prezentă, transmise scrisoarea și guvernatorul îl primi chiar a doua zi.

— Postul din Juzhou e greu, remarcă guvernatorul.

Am vorbit cu comisarul. Mi-a spus că ieri s-a ivit un loc liber în Jiaozhou. V-aș investi mai întâi ca funcționar în Jiaozhou. Iar în viitor, cum apare ceva pe măsură, vă ofer.

— Umilul învățacel este lipsit de cultură și de talent, spuse Trei Portofele, închinându-se de nenumărate ori. Acum în Jiaozhou sunt străini și e greu să lucrezi acolo. Vă rog, Luminăția Voastră, să mă învățați ce e de făcut.

— Curând o să aibă loc trecerea în revistă a trupelor din provincie⁴³. Mă voi duce întâi spre Dengzhou, iar într-o lună voi ajunge la Jiaozhou. Vom rezolva la fața locului orice s-ar ivi până atunci. Fratele tău cel mare o să fie și el numit într-un post cât de curând.

Trei Portofele spuse de câteva ori „da”! și se retrase, înainte de a se însera, comisarul îi dădu numirea. Firesc, Trei Portofele se bucură. A doua zi în zori se duse la administrație să le mulțumească superiorilor. Unii îl primiră, alții nu. A doua zi făcu alte vizite. În ziua a treia își luă rămas bun. Când porni spre viitorul său loc de muncă, guvernatorul se așternu și el la drum.

Odată ajuns în Jianzhou, Trei Portofele se lăsă prins în iureșul trebilor de început. Merse și arse santal la Templul lui Confucius, la Templul lui Guan Yu, la Templul Culturii și la Templul Arcașului, primi sigiliul, făcu inventarul bunurilor, se plimbă prin oraș și împrejurimi, făcu vizite de curtoazie mandarinilor și nobilimii locale, apoi discută preluarea funcției de la cel dinaintea sa – toate acestea luându-i vreo trei săptămâni. Apoi se duse la județ și află că guvernatorul e pe drumul de

---

43 Un soi de vizită de lucru, efectuată o dată la trei ani.

Laizhou. Fiind nou în funcție, avea nevoie de o mulțime de lucruri pentru a se așeza ca lumea. Chiar cu bani, cum ar fi putut obține totul în numai câteva zile? Cât stătuse în capitala de provincie, magazinele cu mărfuri străine, cele locale, cele cu mătăsuri îi dăduseră lucruri în valoare de câteva mii de arginți – fiind cunoscut ca dregător care își primise numirea și încă unul dintre cei trei oameni din calea sării de Jiangxi, încât oricine i-ar fi acordat încrederea. Tocmai de aceea, cum era să-și între câț mai bine în atribuții și să organizeze totul în cele mai bune condiții? Grea sarcină! Se va chinui, ce să facă, muncit de gânduri ca o furnică într-o căldare încinsă pe foc.

În cele din urmă, se sfătui cu secretarii de la Yamen. Printre aceștia se afla unul cu multă experiență, pe numele lui Ding Zi jian. Era de fel din Jiyang și avea rang cărturăresc. Pe vremuri lucrase în capitală. Cunoștea regulile eseurilor *bagu*, știa să compună poezii în toate genurile. Picta și caligrafia ca nimeni altul.

— Învățăcelul acesta întârziat ar avea o cale care să vă scoată din impas, Excelență, îndrăzni Ding.

— Ce cale? se grăbi el să întrebe.

— Maestrul meu se poartă ca Yan Wenția și Li Jiantang. Pe vremuri, când era inspector, am stat câteva zile cu el. În casă ține o bucătărie mică unde i se gătește după plac. Când are oaspeți, nu se pregătesc decât vreo câteva feluri de mâncare⁴⁴, dintre care nu lipsesc brânza de soia și o legumă. Pe soția lui o țin încă la mare cinste.

---

44 În original, si pan Hang wan, patru platouri (cu mînc&ruri scăzute) și două boluri (supe).

Am vizitat-o în câteva rânduri, are părul plin de podoabe de preț și se îmbracă distins, cu gust. El însuși, fie iarnă sau vară, poartă o robă din pânză cenușie, o jachetă de culoarea cerului, pantaloni, încălțări și o bonetă, că te miri cum le împerechează. Se vede de la o poștă cât este de modest și de cinstit. Când cineva îi arată respect nu se lasă până nu îi întoarce simțăminte pe măsură. Dacă, de pildă, nu-l conduci, nici nu deschide gura. Aici se vede valoarea omului. Acum, că-i sunteți slujbaș, dacă puteți să-l primiți așa cum se cuvine, e bine. Dacă nu, după proașta părere a acestui învățăcel întârziat, purtați-vă normal, faceți să vă afle sentimentele cele mai sincere.

— În slujba asta, e bine să te prezinți cum trebuie.

— Nimic mai ușor. Suntem în luna a cincea. Anul acesta, căldurile au venit mai devreme. Cel mai nimerit ar fi să pregătiți câteva camere în stil străin⁴⁵, cu față de masă și perdele la geamuri. Altceva nici nu e nevoie. Vor trebui comandate câteva sute de ghivece de flori, cu care să umplem casa și grădina. De două ori pe zi, îl invitați la masă, și nu va fi nevoie de bucate complicate, fie ele manciuriene ori chinezești. Ca să nu mai spun că într-o casă de construcție străină, le va veni și străinilor la îndemână, atunci când vor veni în vizită.

Cu slugile străine cum facem? întrebă el brucg mulțumit de ce i se sugerase.

— Am un prieten care este în relații foarte bune cu ofițerul neamț. Vom împrumuta de la nemți orice, chiar cuțite, furculițe, pahare și platouri, modul de aranjare a

---

45 Se referă la caracteristicile occidentale ale arhitecturii >?i confortului interior, ori cel puțin ale tentei de occidentalizare.

---

mesei și tot dichisul. Tot de la ei vom lua cu împrumut și bucătari pentru câteva zile.

— Ei în timpul ăsta n-or să mănânce?

— Nici n-or să mai aprindă focul în sobă. Vor sta mai mult la noi.

— Atunci, în linii mari am stabilit cum va fi interiorul... Dar în afara casei?

— Afară e și mai ușor. Trebuie însă să alegem casa.

— Voi ce credeți?

Secretarii aveau părerile împărțite. Din disputa secretarilor, înțelese că aceștia nu erau la înălțime în privința ideilor.

— Să nu fie **p**: ea departe, interveni unul dintre bătrânii secretari. Cel mai bine ar fi să amenajăm biblioteca. E aproape și încăpătoare. De la intrare se merge la ea direct, pe o alee.

Trei Portofele fu de acord. Ding se grăbi și el să accepte. Împărțiră sarcinile. Cinci-șase zile, toți munciră din zori și până-n noapte. În cele din urmă, primiră înștiințarea că în două zile guvernatorul va sosi. Trei Portofele se grăbi să meargă la granița districtului, însoțind armata.

Șeful garnizoanei dn Jiaozhou era Wang Bikui, comandant șef adjunct, ca poziție ierarhică. Era mic și îndesat, parcă făcut pentru militărie. La tragerea eu arcul era neîntrecut. Dar situația din garnizoană nu strălucea, iar fondurile pentru hrană și alte trebuințe se scurgeau în buzunarele lui. Lipsurile acestea sunt greu de spus în câteva cuvinte. Grija cea mare apărea la inspecția generală care avea loc o dată la trei ani, când atmosfera parcă

---

frigea și oamenii erau mai încordați decât la examenele cârturărești. Celelalte aspecte ale primirii puteau fi puse la punct, numai neliniștea din inimile comandanților era anevoie de stăpânit. Din fericire, dar și din nefericire, de inspecție se știa de la începutul lunii a treia. Cum termenul ora încă departe, șeful garnizoanei se ocupa de mobilizarea tuturor ofițerilor, până la cel mai mărunț amănunt, pentru a evita dezordinea.

Cu cât ziua inspecției se apropia, cu atât mai des erau văzuți ofițerii ieșind cu soldații la instrucție. Uneori, chiar comandantul venea să asiste la ele. Steagurile umbreau soarele, răpăitul tobelor răsună asurzitor în ogrindină, însă nimic nu era ordonat, maiestuos. Așa după cum se știe, soldații chinezi de sub flamurile verzi stăpânesc la perfecție două lucruri. În primul rând – știu să alerge. Când au loc inspecții, toate formele de înfruntări se reduc la fugă. Soldații gonesc cât îi țin picioarele unui după alții. În al doilea rând – știu să strige din adâncul bojocilor. Când zăresc de departe litiera unui mare demnitar, îngenunchează toți, iar cel din frunte își împreună mâinile și dă raportul. Apoi strigă: „Sculați!” iar soldații răspund în cor: „Da!” Iar sunetul acesta trebuie rostit cu gura deschisă până la refuz, nu oricum. După aceea, ei își pun iarăși picioarele în mișcare, alergând să arate că slujesc ordinele. Iată deci că fuga și strigătul sunt legea inimii lor, fără de care nu există scăpare, și acestea sunt exersate de către fiecare.

Așa se făcea că, în zilele acelea, dregătorii civili erau ocupați, până peste cap, cu organizarea primirii, iar dregătorii militari cu parada, încât nu aveau vreme nici de

---

mmoat și nici de odihnă.

În ziua când au primit înștiințarea că guvernatorul se afla în orașul vecin, Trei Portofele și Wang Bikui iau ieșit înainte. Ajunși acolo, au fost primiți de către guvernator, care le-a adresat două vorbe și s-a retras. În continuare, cei doi s-au dus la casa publică în care locuia Marele Hong, adjunctul cu însărcinări militare, salutându-l pe acesta și pe funcționarii locali. Seara, după ce guvernatorul s-a culcat, Excelența Sa Lu, șeful poliției, a ieșit din apartamentele destinate acestuia. Trei Portofele îl știa din capitala provinciei și îl rugă să fie „mica lui ureche” pe lângă guvernator. Se plânse că era venit de curânu și că probabil lucrurile nu vor ieși așa cum s-ar cuveni.

— Liniștiți-vă, frate, mă voi ocupa eu de toate. Știindu-ne buni prieteni, cei din preajma Măritului guvernator n-or să îndrăznească să vă facă greutate.

La aceste cuvinte, Trei Portofele mulțumi înzecit, mișcat de grija care i se arăta.

Afară oamenii lui se prinseră la vorbă cu administratorul districtului și cu bucătarul adus de vizitator. Bucătarul ceruse de la început trei sute de șiraguri de bănuți pe zi pentru două mese și două rânduri de prăjituri. Până la urmă, după mai multe tocmeli, ajunseră la o sută cincizeci de șiraguri pe zi, cu plata făcută zilnic. Bucătarul îi spuse administratorului din districtul Jiaozhou:

— Măritul nostru guvernator nu e pretențios. Nici șefii noștri n-au să cheltuie prea mult, nici noi nu ne-om munci peste măsură. El se mulțumește cu patru platouri de bucate și cu două boluri cu fiertură, ca să nu-și obosească

---

inima. Nici nu cere ceva special, ci o legumă cu câteva firicele de carne și o omletă. Acum, că e vară, vrea castraveci, salate, niște ouă și supă cu soia și ceapă, în care se adaugă niște condimente. Dimineața mănâncă două briose și un boi de fiertură de orez. După-amiagă mai cere un rând de prăjituri, dar pentru el sunt îndeajuns și doar două briose. Nu e deloc greu.

Administratorul se arată mulțumit. Se despărți de bucătar și se întoarse să aranjeze totul. Trei Portofele se văzu și cu polițistul Lu, care îi dădu alte sfaturi.

A doua zi guvernatorul trecu granița districtului. Ajunse la porțile orașului și toată lumea ieși să-l vadă. Pus te puțin, soldații care aveau sarcina să-l preia defilă unul după altul, cu steagurile pe umăr, cu sabia sau pușca în cumpănire, alergând, plini de nădușeală. În urma lor veneau purtătorii steagurilor, deschizând drumul Marelui Om, din suita căruia făceau parte. Înaintau doi câte doi, reprezentând tipurile de arme și detașamentele existente în district. După ce se sfârșiră, apărură guvernatorul, stând într-o litieră verde purtată de opt oameni. Mergeau în voie. Guvernatorul purta ochelari fumurii și își făcea vânt cu un evantai ținut în mână dreaptă, în vreme ce cu mână cealaltă își mângâia burta. Nu părea cătuși de puțin înfricoșător. Când se apropie bine de locul unde trebuia să oprească* fu întâmpinat cu trei lovituri de tun, după care orchestra rânduie pe cele două laturi ale aleii se porni să cânte. Preluată de ofițeri inferiori, litiera fu purtată înăuntrul rezidenței. Guvernatorul coborî. Mandarinii mari și mici se îmbulziră într-acolo. Așteptau în picioare. Guvernatorul înclină din cap spre mulțime și intră în

---

clădire. Mai mulți mandarini își trimiseră cărțile de vizită, însă oaspetele îi primi numai pe Trei Portofele și pe comandantul Wang. Se interesă de treburile districtului și de situația străinilor.

— S-a făcut ora patru, încheie el, întorcându-se spre militar. Mâine voi vedea defilarea.

Wang aprobă. Guvernatorul își înlătură ochelarii de pe ochi și privi jur-împrejurul său.

— Minunat!... Frate He, înainte de a pleca în inspecție, am trimis pe cineva cu o scrisoare, prin care vă ceream să nu vă întrecee cu cheltuielile. De ce nu mi-ați dat ascultare? întrebă.

Se aflau în salon, aranjat după moda chinezească și încărcat cu broderii. În spate erau camerele în stil european, pe care nu le Văzuse încă.

— Acesta e salonul, lămuri Trei Portofele. Am pregătit pentru Înălțimea Voastră câteva camere europenești și fiind vară nu le-am încărcat cu mobilă și decorații cine știe ce.

— Vino cu mine înăuntru.

Trei Portofele îl urmă pe guvernator și Wang fu astfel concediat.

— Bravo! rosti guvernatorul, cinul cu ochii de nenumăratele ghivece cu flori aranjate în curte. Apoi intrară în clădire. Oaspetele iscodi peste tot. Nemaipomenit de răcoros!... șopti ca pentru sine, apoi spre Trei Portofele: Străinii ăștia... mă tem că nu se prea zgârcesc la bani.

Trei Portofele nu îndrăzni să spună că personalul era împrumutat.

— Nu costă cine știe ce, zise. Umilul de mine, m-am gândit că acum, la vreme de vară, ați prefera ceva răcoros, de aceea am pregătit și mâncăruri străine.

— Străinii mănâncă multă carne de vacă. Neamul meu nu consumă de șapte generații vară. Niște bucate de casă, cu legume, sunt suficiente. Nu trebuia să te obosești, frate. Nu mă omor cu mâncarea.

— Am preparat și feluri străine și chinezești. Mâncărurile străine pot fi gătite și fără carne de vacă.

— Dacă ați făcut mâncare chinezească, e bine. Felurile străine le păstrăm. Măine îi invităm pe străini la masă.

Trei Portofele făcu un semn cu ochii către administrator, să se îngrijească de bucătari și să grăbească pregătirile. Mai discutară unele chestiuni oficiale, apoi Trei Portofele se retrase și trecu prin camerele tuturor însoțitorilor guvernatorului, salutându-i. După ce guvernatorul se ospătă, mandarinii locului își trimiseră din nou cărțile de vizită, șeful poliției fiind acela care răspundea de primire. Apoi Trei Portofele plecă, iar guvernatorul se culcă. Toate se desfășurau după sfatul priceput al Excelenței Sale Lu, spre mulțumirea guvernatorului.

Peste noapte, Trei Portofele nu putu închide ochii de griji. A doua zi, înainte de a se lumina, se anunță că Mărita persoană se sculase și că bucătarii îi și duseseră mâncarea de dimineață. La rezidența oficială, gongul bătu de două ori. Câțiva dregători își transmiseră cărțile de vizită, însă șeful poliției se ivi și le spuse:

— Nu se fac primiri. Ne vom vedea pe teren.

Între timp, bătu al treilea gong și oaspetele ieși, să se urce în lectică. Dregătorii se aflau acolo, stând drepți, fără în să clipească. Om modest, guvernatorul se înclină spre ei. Dar ei nu se clintiră din loc. După ce urcă în litieră, el lo făcu un somn de salut din mâini. Atunci ei se îndoiră de mijloc cu toții și cortegiul trecu dincolo de poartă. Aici, mulțimea de demnitari se înghesuia pe drumul îngust, grăbindu-se să o ia înaintea alaiului, pentru a-l întâmpina pe guvernator pe câmpul de instrucție. Nimeni nu se oprea și nici nu se da în lături, fie că mergea pe jos saucălare, alergând de-a dreptul. Se pregătise o tribună, unde intrară cu toții, să-și tragă sufletul. La niciun sfert de oră, răsunară trei salve de tun. Procesiunea ajunsese la marginea câmpului de instrucție. Wang, șeful garnizoanei, era în fruntea trupelor echipate și îngenuncheate acolo în țărână. Un ofițer dădu raportul. În numele lui. Ceilalți ofițeri inferiori îngenuncheară toți, ținând rid; cate deasupra capetelor cărțile de vizită și strigând din răsputeri, însoțitorul militar al guvernatorului le ordonă: „Sculați! „și cu toții răspunseră scurt: „Da! tf Litiera mare a guvernatorului trecu parcă în zbor. Terenul de instrucție se afla dincolo de poarta răsăriteană a orașului. Era un teren întins. În fața lui era o terasă, câteva clădiri și pavilionul de unde se puteau urmări mișcările trupelor. Spre răsărit era o tribună; spre apus drumul rezervat pentru cai. În spatele pavilionului se ridica o clădire cu trei încăperi, unde urma ca nobilul oaspete să se odihnească și să mănânce. Dar ne vom opri aici cu descrierea.

Când litiera se opri în fața pavilionului, mandarinii mari și mici se aflau acolo, în întâmpinare. Guvernatorul

---

coborî din lectică și merse în spate, să-și revină de pe urma oboselii drumului. Bău ceai și apoi ocupă locul destinat persoanei celei mai onorate. Deodată, din afara garnizoanei se auziră trei salve. Pe terase, se dădu semnalul și trâmbițele se porniră.

Văzându-l pe guvernator așezat pe înaltul loc ce i se cuvenea, însoțitorii lui, dregătorii districtului și Wang Bikui urcară în tribună, și de acolo se înclinară înspre el de trei ori. Guvernatorul răspunse la salut, înclinându-se și el de trei ori. O grupă de polițiști se apropie de oaspete și îi făcu urări de sănătate. Guvernatorul împreună mâinile, în chip de salut. Cei prezenți se rânduiră în picioare, de o parte și de alta. Atunci Wang Bikui, echipat de luptă, bătu o mătănie, smulse steagul de pe o latură a pavilionului și, ținându-l cu ambele mâini, se apropie de guvernator

— Vă rog, Preamărite, dați comanda, spuse, îngenunchind.

Guvernatorul ceru ca întâi să vadă pușcașii străini, apoi o paradă, trageri cu tunul și, în încheiere, diferite exerciții de dibăcie.

Comandantul ascultă, se duse pe treptele pavilionului și trecu steagul unui ofițer. Acela îl prinse în mâini și îl flutură ele două ori înspre sud. Din tribună se revărsă muzică occidentală. Numaidecât, din depărtare se apropiară trupe străine, strigând lozinci în limba lor. Ofițerul îngenunche cu fața spre pavilion.

— Pușcașii străini, Preamărite, anunță, se ridică și rămase într-o parte, în picioare.

Jos, sub tribună, începură exercițiile. Se traseră câteva salve, sub comanda unui instructor. Urmară

---

exercițiile militare: târâșul, săparea adăpostului în poziția culcat la pământ, asalt și altele. Brusc, două armate încinseră o bătaie grozavă, de parcă s-ar fi măcelărit cu adevărat între ele. În mijlocul încăierării, de undeva, dintr-o parte, bubui cu atâta tărie un tun încât se zgudui pământul și răsună tot cerul. Soldații se întoarseră fiecare la detașamentul său. De la piciorul zidului umbrelor din fața pavilionului fu înălțată o prăjină, în vârf cu un steag, pe care erau înscrise ideogramele: „Armata a treia”. Urmară exerciții de dibăcie militară, lupte, cățărări și multe altele. În cele din urmă, din tribună răsună un marș victorios, se trâmbiță chemarea de strângere a rândurilor și toate detașamentele se grupară laolaltă. Atunci ofițerul îi predă comandantului steagul și acela îngenunche înaintea guvernatorului.

— Vă rog, Preamărite, să ordonați încetarea.

Guvernatorul dădu semnalul și se retrase să mănânce. Dregătorii coborâră și ei să se odihnească.

După masa de prânz, urcară din nou în pavilion. Toată lumea asistă de data aceasta la defilarea ofițerilor și a instructorilor și la tragerea cu arcul. Fiind comandant adjunct de rangul doi, Wang Bikui nu putea să nu participe la întreceri ca să-și arate prețuirea față de oaspete și superior. Guvernatorul fiind modest și bun din fire nu ținea cine știe ce la trageri și ar fi renunțat la ele cu ușurință. Provenea dintr-o familie de militari și fusese iucut *canjiang*, general, cu un grad mai mic decât comandantul adjunct al unei garnizoane. Și cu toate că era blând de felul său nu se arată totuși îngăduitor și nici înmuiat de asprimea înfățișării lui Wang Bikui, pe care îl chestiona de

---

obicei din scurt asupra stărilor de lucruri din garnizoană, mai cu seamă în acele părți unde spusele comandantului-adjunct se băteau cap în cap. Aceasta era și pricina pentru care omul acesta îi era cu totul neplăcut. Când fu chemat, Wang Bikui strigă: „Aici!”, prinse arcul în mâini și-și puse ochelarii pe nas, chiorându-se la mai marele zilei, cu speranța că poate are norocul să fie absolvit de trageri, iar pe de altă parte, foarte atent la ținuta sa. Cine și-ar fi închipuit însă *car* guvernatorul nici nu va catadicsi să deschidă gura. Wang așteptă, așteptă chiar prea mult, spre uimirea tuturor. Un val de mânie se ridicase în el. În cele din urmă, se văzu nevoit să plece de acolo, să scoată săgețile, să încordeze arcul, să ochească și să sloboade cinci săgeți, una după alta, fără ca vreuna să nimerească ținta. După încheierea tragerii, se obișnuia ca ofițerul să se înapoieze în pavilion, să îngenuncheze și să-și spună numele. Dar Wang n-o făcuse. Văzând cum stau lucrurile, guvernatorul se înfurie.

— Ești de trei ani aici și în loc să dai ascultare ordinelor imperiale, îți pleci urechea la propriile-ți interese! N-ai pus preț pe munca ta și deci nici pe imperiu! Ca șef al garnizoanei, neîndemânarea ta la tragerea cu arcul îmi dă de gândit. Locul acesta încă își așteaptă comandantul! Încheie și ceru să i se scoată aceluia vârful de la bonetă⁴⁶. Wang crezuse tot timpul că nu va fi pus să tragă. Acum, în fața mâniei superiorului, se aruncă la

---

46 Culoarea părții de sus a bonetei deosebea poziția mandarinilor. La căderea în dizgrație, pînă la ieșirea actelor oficiale de destituire se îndepărta semnul distinctiv al bonetei, pentru a se arăta că respectivul își pierduse calitatea pe care o deținuse pînă atunci.

---

pământ. Presupunând că ținta fusese fixată prea aproape, guvernatorul strigă unui polițist în care avea încredere să ia doi soldați și să măsoare încă o dală distanța. Dar nu vom mai lungi vorba. Ținta fusese fixată bine și ceilalți traseră apoi și ei, în ordine protocolară. În fața supărării guvernatorului, toți se purtară cu cea mai mare atenție. Când tragerea se sfârși, Wang Bikui era încă în genunchi. Guvernatorul se retrase, mai stătu puțin acolo și porunci să se întoarcă la reședință. Ceilalți îl urmară în ordine, după obicei, și nu vom insista în această privință.

Întors la rezidență, guvernatorul îl chemă îndată la el pe Hong.

— Wang Bikui nu mai are îndemânare. Soldații lui n-au fost antrenați cum se cuvine. Prin urmare, va fi demis pe loc și vom numi pe cineva din suită în locul lui. Actele le vom face în capitala provinciei.

Hong aprobă. Cu boneta tară fund și cu ochii în lacrimi, Wang i se înfățișă lui Hong, însoțit de Trei Portofele, ca să ceară îndurare. Marele Hong îl căină.

— De ce te-ai arătat supărat pe el? Acum n-am ce să fac, recunosc. Vii cu noi în capitală și vom vedea mai apoi ce e de făcut.

Ce altceva îi mai rămânea lui Wang? Se retrase, iar mai pe urmă îl căută pe Hong în capitala provinciei. Acesta îi pretinse șase mii de arginți pentru a-i apăra numele. De unde să scoată un militar atâta bănet? Abia încropi două mii, pe care îi trimise Marelui Hong, însă acesta îl refuză. Guvernatorul se gândise să-i ia funcția, dar Hong, care se prefăcuse a fi bun la suflet, îl degradă. Aflați, preestimați cititori, că cel care își pierde funcția și-o poate recăpăta,

---

însă acela care decade, nu se mai poate ridica la rangul pe care l-a avut mai înainte. Aici a fost vorba de un rău pricinuit de Marele Hong. Cu asta încheiem. De veți dori să aflați ce a mai făcut guvernatorul după ce a asistat la demonstrația militară, citiți capitolul următor...

IV

Jumătatea răsăriteană a provinciei Shandong intrase încetul cu încetul în sfera de dominație a străinilor. Uneori aveau loc negocieri și, cu toate că nu domnea armonia, orice se putea decide pe cale pașnică. La venirea guvernatorului, guvernatorul străin trimisese un militaisă-l întâmpine, ceea ce însenina un gest de o atenție deosebită din partea lui. Iată de ce, întors la reședința oficială, guvernatorul chinez porunci unui tălmaci să alcătuiască o scrisoare într-o limbă străină și prin aceasta să fie anunțat în vizită la guvernatorul străin. În ziua fixată, imediat după micul dejun, plecă însoțit de un specialist în legăturile cu străinii, Liang Shichang, de fel din provincia Guangdong și de un interpret. Lin Liixiang, originar din Fujian. El mergea în față, într-o litieră mare, și era urmat de cei doi, fiecare în lectica sa. Intrară pe baza invitației primite în urma scrisorii adresate guvernatorului străin. Fură poftiți înăuntru. Plină de considerație, gazda își scoase pălăria și coborî treptele în întâmpinarea oaspetelui. După ce își strânseră mâinile, schimbară fără interpret câteva cuvinte pline de politețe, pe care nu le vom nota în amănunt. În cinstea musafirilor se aduseră câteva băuturi și dulciuri străine. Guvernatorul mulțumi, își luă rămas bun și ieși. Guvernatorul străin îl conduse și ceru să i se ofere onoarea să facă vizita de răspuns. Guvernatorul primi, socotind

---

lucrul acesta ca foarte potrivit.

După ce se întoarse de la guvernatorul străin, înaltul mandarin chemă slujbașii districtuali și se sfătuiește cu ei în chestiunea banchetului de a doua zi în onoarea străinilor. După ce îl ascultară, Trei Portofele mărturisesc că totul se putea aranja, deși o asemenea acțiune nu mai organizase nicicând în viața sa. Că aceia preferau mâncăruri de-ale lor era în afară de orice discuție. Fusesse de câteva ori la

Shanghai și în marile restaurante erau la modă câteva feluri de bucate străine. Cu un bucătar priceput, se putea face față. Chestiunea era cum să se desfășoare întâlnirea. Aici se cuvenea o pregătire pusă la punct în toate aspectele, să nu rădă străinii. În cele din urmă îl chemară tot pe Ding Zijian.

— Lucrul trebuie dezbătut împreună cu interpreții, spuse el, după un moment de gândire. Oamenii aceștia sunt de mici în legătură cu străinii și le știu felul de a fi.

Trei Portofele îi dădu dreptate și se duse să-i facă o vizită Excelenței Sale bătrânul Liu, translatorul venit împreună cu guvernatorul. Când se văzură, cei doi. Își spuseră câteva cuvinte de politețe, după care Trei Portofele mărturisesc ce-l interesa. Cine și-ar fi închipuit că omul era foarte rău din fire și pe loc se și îmbătoșă.

— Nimic mai simplu, spuse, dar nu se grăbi să lămurească în ce consta ușurința.

Trei Portofele întrebă iar și translatorul îl plimbă cu vorba de colo-colo.

— Voi veni în mod special să veghez, se angajă omul. De fapt nici eu nu mă pricep cine știe ce.

Trei Portofele nu avu altă cale de ales decât să-și ia

---

rămas bun și se întoarce la secretarul Ding. Acesta își caută prietenul – un cantonez care făcea pe interpretul la intrarea în clădirea străinilor – și îl întrebă pe el: care-s obiceiurile, cum se poartă, care e felul întâi de bucate și care felul doi, cine e gazda, ce băutură se servește la început, lămuririle venind din gura omului, una după alta. Ding îi raportă lui Trei Portofele, care se luminează la față și atunci, seara, îl chemă pe interpret, îl reține la masă, discutând cu el pe îndelete. Îl rugă să-i scrie o listă de bucate, care cuprinse până la urmă vreo duzină de mâncăruri și cinci-șase băuturi.

— Rămân îndatorat! se bucură magistratul și întrebă dacă supa de vacă putea fi înlocuită cu supă de cuib de rândunică. Măritul mandarin nu mănâncă vacă, iar cuibul de rândunică e o specialitate rară și scumpă.

— Se poate... acceptă interpretul. Iar cotelele de vacă poate fi înlocuit cu cotlet de porc.

— Dacă lor le place vacuța, n-ar fi bine să o înlăturăm cu totul. Pregătiți ceva mai mult porc și mănâncă fiecare ce-i place. Nu e bine așa?

— Ba se poate face prea bine așa.

Trei Portofele porunci ca lista de bucate să fie dată secretarului, care s-o multiplice în zece – douăzeci de copii.

A doua zi, Trei Portofele se sculă în zori, se îmbracă într-o nouă robă mandarină, brodată cu dragoni, și merge să asiste personal la aranjarea mesei. Fuseseră invitați trei oficiali străini, patru negustori și doi traducători. Din partea chineză, erau înaltul mandarin, Marele Hong, Liang, interpretul Lin și magistratul districtual, în total

---

cinci persoane. Împreună cu străinii erau cu toții paisprezece. Clarifică și cine dintre străini trebuia să stea pe locul de onoare, apoi urmări și punerea în dreptul fiecărui loc a câte unuia din cartoanele cu numele invitaților. Masa fu pregătită și împodobită cu flori proaspete în vase de cristal.

— Băuturile străine au sosit? întrebă.

— Da, îl înștiință administratorul.

Trei Portofele ceru să se deschidă sticlele, pentru ca în timpul mesei să nu fie făcut nimic în pripă.

— Dacă deschidem dinainte sticlele de băutură și de apă, se duce aroma. Orice-ar fi, mai bine să se desfunde pe loc.

— Guvernaterul nostru este gazda astăzi, spuse Trei Portofele. Eu voi fi o gazdă secundară. De aceea trebuie să știu bine dinainte tot ce trebuie făcut.

— La mesele la care străinii invită oaspeți de seamă, gazda Împarte cu mâna sa fiecare fel de bucate, apoi cere să fie puse farfuriile pline în fața oaspeților.

Trei Portofele voi să învețe pe loc noul protocol și-i ceru bucătarului să-i aducă din mâncarea pregătită în plus și o făcu porții cu mâna sa. Celor care aveau să servească la masă le ceru să se îmbrace în haine noi, pentru a arăta ca niște adevărați valeți din case mari.

Când totul eră gata, se apropiase și timpul începerii ospățului. Străinii obișnuiesc să vină exact la timpul stabilit. De data aceasta fuseseră invitați pentru ora douăsprezece. După unsprezece, guvernatorul și ceilalți își făcură apariția, îmbrăcați în costume de gală, cu haina scurtă. Trei Portofele îl rugă pe secretarul Ding să

---

mănâmo într-o cameră alăturată, împreună cu interpretul care-i ajutase, pentru a fi prin preajmă, ca la nevoie să iulrepte uiice s-ar fi ivit. Peste vreo jumătate de oră, e-aspe ții începură să sosească. Îi primi guvernatorul, care dădu mina cu fiecare. După câteva cuvinte, se văzură nevoiți să cheme translatorii. La puțină vreme, se adunară toți invitații. Fură poftiți direct la masă. Se așezară fără grabă, fiecare căutându-și numele pe cartonaș. Primul fel fu o supă, pe care o mănacă toată lumea. Gazda ridică paharul: „pentru buna vecinătate” propuse și translatorii traduseră. Străinul aflat pe locul de onoare răspunse cam cu aceleași cuvinte și interpretul îl ajută pe... guvernator să le înțeleagă. Guvernatorul mulțumi. Felurile de bucate și paharele pline se ținură în șir. Se încinseră la vorbă și pe nesimțite dădură gata opt sau nouă feluri de bucate. Ajunseră la un fel de mâncare la care Trei Portofele făcu pe gazda, și o tăie în porții pentru toți mesenii. Dar cum, necum, nu mânui bine lingura și cuțitul și își pătă haina în culoarea cerului albastru. Se zăpăci și lovi cu mâneca hainei paharul cu șampanie și îl răsturnă. Din fericire, fața de masă albă fiind groasă, slujitorul prinse paharul rostogolit și el căzu să se spargă la pământ. Masa era lată și lungă. Guvernatorul stătea la celălalt capăt al ei și cum distanța, dintre cei doi era foarte mare, el nu băgase de seamă nimic. Trei Portofele se roșise tot. La mai bine de o jumătate de oră, după ce mâncarea fusese servită, se aduse în boluri de sticlă apa pentru clătit gura.

Hong trăise prin garnizoane și nu avea de unde să știe protocolul meselor simandicoase, de aceea, când i se pusese în față apa gazoasă, apucă bolul și bău.

— 1 Ciudat, rosti. Apa gazoasă era ori dulce, ori sărată. Asta e fadă, n-are niciun gust.

Când băuse, nu-l observaseră decât străinii care zâmbiseră. Abia cuvintele sale atraseră atenția cu adevărat. Lin îl trase de mânecă.

— E apa pentru clătit gura, nu se bea, șopti.

— Inițial făcute pentru călărie, aceste *xingzhuang* au devenit costume obișnuite, de zi cu zi, fiind mai practice decât roba lungă, tradițională, obligatorie pentru mandarini în activitatea oficială.

Ioia

— Dacă nu-i de băut, de ce-o aduc în boluri atât de frumoase? se miră omul.

Vorbind «se vădi că suferă de astm și oaspeții nu-i mai acordară atenție. Urmară fructele. Văzând că toți înlătură - cu un cuțit coaja fructului, Hong făcu și el la fel. După ce măncă jumătate, se neliniști: se tăiase la buricele degetelor și începuse să-i curgă sângele. Speriat, își băgă mina în bolul cu apă, dar apa se înroși rapid. Curioși; ceilalți îl întrebară ce se întâmplase. Ce să spună? Plecă privirea și înjură printre dinți. Servitorii nu scoaseră un cuvânt. Trei Portofele însuși se simțea răspunzător. Peste încă puțin li se aduse cafelele, apoi oaspeții plecară pe rând. Gazdele se împrăștiară și ele, numai secretarul Ding re veni, urmărindu-i pe slujitori.

Apoi, străinii, dregători și negustori, îl invitară pe demnitar la banchete, care se ținură lanț două-trei zile.

În timpul acesta, guvernatorul a cunoscut mai mulți străini și s-a gândit la o cale de a se îmbogăți. Străinii l-au sfătuit să se apuce de negoț. Atras de idee, le-a cerut să-l

---

învețe cum să facă. Întors în capitala provinciei, câteva ajutoare, obișnuite să lupte cu viața, i-au dat mai multe lămuriri despre negoț și înaltul mandarin i-a ascultat cu atenție. Printre ei se afla și un judecător – unchiul șefului Departamentului pentru treburile străine – pe nume Tao Hua, numele lui cărturăresc fiind Ziyao. Bizuindu-se pe soțul surorii sale mai mari și pe dibăcia sa de a mânui condeiul, el făcea uneori între patru și șase scrisori pe zi. Tocmai de aceea, cumnatul lui îl rugase pe guvernator să-l accepte ca un fel de documentarist la departamentul său. Numai că el își zicea astfel: „Ca documentarist, cu o leafă de douăzeci și patru de *liang* pe lună, nu-mi mai ridic capul toată viața. Ori acum n-ar fi mai bine să învăț ceva negoț? Poate că am noroc. Și chiar de nu iese cum trebuie, ce are de pierdut unul ca mine?” Cu acest gând, deschise lada cu cărți și puse pe masă două dintre ele, cumpărate în urmă cu un an: *Politica economică și comercială* și *Despre timp și negoț*. Se uită îndelung peste tabla de materii, descoperi ce era mai atrăgător și copie câteva.: reguli. Un capitol se numea chiar: *Reorganizarea comerțului*. Se repezi să-l citească. Cuprindea vreo douăsprezece articole și peste cinci mii de ideograme. Se bucură peste măsură. Îl citi o dată, însă pe alocuri nu l înțelegea. Întâlni și câteva nume de străini, care nu-i spuneau nimic. Cum era un tânăr inteligent, iar lumea mandarinilor era nepricepută în domeniu, schimbă câteva cuvinte la început și la sfârșit, adăugă și câteva rânduri de-ale sale, apoi copie textul, socotindu-l drept creație proprie. Pe dată, i-l arătă cumnatului, să-i afle părerea.

Știind că unchiul său voia să înainteze superiorilor un

---

memorandum, cumnatul își puse ochelarii, cercetă textul, după care îl măsură pe omul din fața sa de sus și până jos.

— Nu credeam că ești atât de talentat! spuse. Ești doctor la carte, dar superiorii vor fapte adevărate. Materialul tău e într-adevăr bun, dar e plin de prea multe cuvinte goale, fără rost. Teamă mi-e că n-o să pună niciun preț pe el.

— Dar el cuprinde numai fapte reale din țările străine. Nu-s cuvinte goale. Acestea ne pot folosi.

— Mda. De unde să știe străinii situația noastră, dacă n-au fost în China?

— Nici n-am afirmat că ne cunosc. Numai că și noi am putea să acționăm ca ei.

— N-am timp să mă cert cu tine, îl opri cumnatul. Într-un cuvânt, vreau să spun că chestiunea înaintării unui memorandum nu-i o joacă. Dacă vrei să-l arăți, atunci mai întâi îmbunătățește-l! Cunosc câțiva înalți mandarini. După ce îl pui bine la punct, mă duc la ei și-i rog să-și exprime părerea. Dacă vor declara că merge, îl înaintează. N-ar fi bine așa? În felul acesta, te pui la adăpost de orice bucluc.

Ascultându-l, Tao Ziyao se simți jenat. Luă filele scrise, îngăimă ceva și ieși pleostit ca vai de el. „M-am sfătuit cu el în zadar”, gândi, în timp ce se întorcea în camera sa. „E limpede că nu mă poate ajuta. Ce-ar fi să-l transcriu frumos și mâine dimineată să mă duc chiar eu să-l depun? Voi suporta singur binele sau răul”.

Odată luată hotărârea, își redactă cu multă grijă o carte de vizită. A doua zi, așteptă să plece de-acasă cumnatul, apoi se îmbracă frumos, luă cartea de vizită, urcă în lectică și ceru să fie dus de-a dreptul la sediul

---

administrației. Guvernatorul stabilise următoarea regulă: oricine se înființa cu un memorandum trebuia să-l lase să fie înregistrat de polițist și, dacă era cazul, aducătorul putea fi primit pe loc. De aceea, oamenii se bucurau de un bun tratament din partea bătrânului polițist.

Când Tao ajunse, polițistul îl întreabă despre ce era vorba și, cunoscând interesul guvernatorului în chestiunea respectivă nu mai întârzie și, de îndată, îl pofti pe om să intre, să bea un ceai și să fumeze în tihnă, iar pe de altă parte el se grăbi să ducă memorandumul și cartea de vizită. Guvernatorul tocmai stătea de vorbă cu șeful Departamentului pentru treburile străine. Primind materialul, se uită peste el și văzu că autorul lui era un arhivist din departament.

— Tao acosta o arhivist la tino. Scrie bine, nu e ca alții, lipsit de fundament. Mă gândesc că poate ai dat ochii cu el.

Auzind despre ce era vorba, cumnatul lui Tao, acolo de față, simți că-l trec fiori reci. Cum de nu-l ascultase și făcuse ce-l tăiasse capul? Apoi, la laudele guvernatorului, mânia i se preschimbă în bucurie.

— Îmi e rudă, recunosc. Grație înălțimii Voastre a fost promovat și din luna a doua e angajatul meu. Are condei bun.

— Nu bun, ci excelent! Câteva chestiuni s-ar putea pune în practică. A venit chiar el cu materialul? îl întreabă pe polițist.

— Da. Așteaptă afară.

Guvernatorul ordonă ca omul să-i fie adus înainte. Polițistul plecă și, peste puțin, Tao Ziyao intră. În fața

---

guvernatorului îngenunche și dădu binețe. Acesta îi ceru să se ridice. Văzându-și cumnatul, Tao se învineți de jenă. Și cum acesta îi mai era și superior, nu vru nici mort să se așeze în prezența lui.

— Dacă ești invitat de înălțimea Sa, așază-te, îl îndemnă cumnatul.

Abia atunci dădu ascultare invitației. I se turnă ceai.

— O bună jumătate din memorandum ar putea fi pusă în practică. Uite, extracția de ulei, fabricarea de hârtie n-ar costa mult și ar aduce câștiguri stabile. Numai că mașinile trebuie cumpărate din exterior. După părerea

IU

mea, n-ar strica să cumpărăm câte o mașină din cele pe care le numești, ca să le încercăm.

— Pentru mașini, trebuie mers la Shanghai, la firme străine. Am acolo prieteni buni. E de-ajuns să le spun și ne fac contract, îl semnez, mă duc în străinătate și în treiszeci luni mă întorc cu marfa.

— Prea bine, acceptă guvernatorul. Îl mai întrebă câteva chestiuni lipsite de importanță și Tao plecă împreună cu cumnatul său.

Cumnatul nu-i mai spuse nimic de rău, ba chiar îi ceru să ia masa de prânz la el, iar acasă se grăbi să-i povestească nevastei tot ce se întâmplase.

— Fiindu-i cumnat, ar trebui să-l susții ca el, și numai ol, «a fie trimis, se bueuia ca De va avea noroc, n-o să te uite!

— Între rude, nici nu se discută.

După masă, Tao Ziyao se întoarse ca de obicei la birou. A doua zi, guvernatorul îi vorbi cumnatului de

---

plecarea lui Tao Ziyao la Shanghai. În mod firesc, cumnatul îl lăudă peste măsură. Până se întoarce în departament, împuternicirea pentru cumpărarea mașinilor-unelte ieșise: „Mai întâi i se vor înmâna douăzeci de mii de yuani. Dacă nu-i ajung, după ce prețul va fi fixat, să telegrafieze și i se vor suplimenta imediat”. Cei doi cumnați fură foarte bucuroși. În ziua aceea, cumnatul îl pofti pe Tao să se mute la el.

— În câteva zile o să pleci la drum. Fiind laolaltă cu noi o să te simți mai bine.

În departament, în locul lui Tao a fost numit altcineva, dar nu despre aceasta vom povesti mai departe. A doua zi, Tao Ziyao a mers la administrația provinciei să-și exprime mulțumirile. Guvernatorul l-a lăudat din toată inima însuflețindu-l peste măsură. Apoi Tao și-a luat rămas bun de la colegi, iar aceștia au hotărât să dea un banchet pentru el. Dar asemenea lucruri sunt greu de notat.

În ziua stabilită pentru banchet, colegii s-au adunat cu toții la ora douăsprezece. Cine ar fi crezut că le va fi dat să aștepte până spre apusul soarelui. Cu mult după ora cinci, când nu mai știau nici ei ce să facă, îl văzură pe sărbătorit apărând în litiera cumnatului purtată de patru oameni; era amețit bine. L-au primit cu urale și i-au turnat ceai.

— Nu știu cum s-a nimerit *lăi* tocmai azi cumnatul meu a avut oaspeți, se scuză el. Invitații au fost oameni însemnați și mi-au cerut să le țin companie. Abia acum au plecat și iată că am întârziat. Ați obosit, așteptând atâta!

— E încă devreme, s-au grăbit ceilalți să-l asigure.

S-a așternut masa. În mod firesc, Tao a prezidat-o.

Pe la jumătatea ospățului, după cele trei rânduri de pahare obligatorii, colegii s-au ridicat în picioare, urându-i să nu-i uite.

— Ce tot spuneți? se umflă el în pene, pe când roșeața i se strecură și i se răspândi ușor pe sub piele. Nu-i vorba de laudă, însă în provh: cia noastră nu se află un al doilea om la fel de pregătit în raporturile cu străinii.

— Aici sunteți în bransă, spuse un coleg, așezat în fața sa.

— Ați adus în discuție aceste două cuvinte, „în bransă”. Cumnatul meu se ocupă de ani de zile cu aceste chestiuni și nu știe decât că are de-a face cu străini. Dar ia să-l întrebați, din câte țări sunt acești străini, credeți că știe să răspundă? Eu n-am avut cine știe ce legături cu ei, dar știu să le pronunț numele țărilor de unde provin.

— La întoarcerea din Shanghai, cumnatul o să vă pună la cârma acestor afaceri.

— Vom vedea! spuse el.

Petrecerea se termină târziu în noapte.

A doua zi, cumnatul se frământă pentru Tao, ba de una, ba de alta, arătându-se cum nu se poate mai binevoitor. Întotdeauna se îngrijise ca el să nu-și cheltuie banii, să nu fie muncit de grijile casei și îi dăduse tot felul de ajutoare. Tao Ziyao își luă rămas bun de la soră și cumnat, și însoțit de sluga sa, se sui în trenul cu destinația Qingdao. Acolo, chiar atunci când sosise, intrase un vapor în port, așa că își cumpără bilet și se îmbarcă. Dar nici nu se îndepărtă bine corabia de mai, că se și iscă furtuna. Valurile se ridicau drepte ca zidul, smucindu-i într-o direcție sau alta cu putere. Tao avu rău de mare și își

---

petrecu întreaga vreme întins. Sluga, Zhang Sheng, om din miazănoapte, nu urcase în viața sa pe o barcă și era distrus. Două zile și două nopți bătu vântul, timp în care stăpânul și sluga au zăcut de-a binelea. La urcarea pe vapor, cineva îl recomandase unui casier. Acesta se numea Liu Zhanguang și i se înfățișase numaidecât. Tao Ziyao ținu să se arate mare și bățos. Liu îl socotea omul de încredere al guvernatorului din Shandong și îi gâdila vanitatea, numindu-l la fiecă vorbă „Mărite Tao”. Tao Ziyao înțelese că aceasta nu era o purtare tocmai obișnuită. Ceruse o cabină și cum nu se mai afla niciuna liberă, Liu i-o oferise pe-a sa. La prima masă, omul se dovedise la fel de mărinimos. De cum o pornise furtuna și sluga nu-i mai putea fi de niciun ajutor, Liu Zhanguang se apucă să-i aducă ceaiul și mereu își făcea drum pe la el, întrebându-l cu ce-i putea fi de folos. În inima sa, Tao era adânc mișcat.

Vântul încetă doar când ajunseră la Shanghai. Iar atunci când corabia se opri, scăpară și cei doi de ameteți. Ca dregător, Tao dispunea de bani suficienți, așa că aranjase să tragă la hotelul înălțimea, de pe strada Șahului. Fu întâmpinat de un om al hotelului și acesta, după ce chemă o ricșă, plecă însoțindu-i bagajele.

El și sluga urcară într-o mașină. La hotel, bău o ceașcă de ceai, se spală, mănă și se culcă, pentru a-și reveni după cele două zile de chin. Se trezi când se înnoptase. Portarul îi aduse o invitație de la Liu Zhanguang pentru chiar seara aceea. Hotărî să se ducă. Cu toate că venise luna a opta, era încă destul de cald, fapt pentru care luă cu el un evantai. Îi ceru slugii să ia niște tutun și cărțile de vizită și să-l urmeze. Trecură pe străzi

---

necunoscute, schimbare două mașini și ajunseră la localul Prima Aromă. Tao intră. Liu Zhanguang se ridică și îi ieși în întâmpinare, ploconindu-se. Pe terasă erau șapte-opt persoane: unii aveau părul tuns scurt, pieptănat cu grijă, lucios de pomădat ce era; purtau flori la butonieră; valuri de parfum îl izbiră. Erau îmbrăcați în costume elegante și numai unul sau doi purtau haine puțin învechite. Tao Ziyao, în roba lungă peste care își pusese o jachetă azurie ca cerul, era de-a dreptul șters printre ei.

— Shanghaiul are o faimă proastă. Tu calci pentru prima oară acolo, ai grijă să nu fii înșelat. Nu-i nimic dacă cheltui bani, renumele e mai important!

Tao Ziyao nu uitase de sfatul de acasă. Era cu ochii în patru și odată ajuns în Shanghai se legase să nu se apropie de femei și de băutură. Acum, după ce salută gazda, se înclină și spre ceilalți.

Unii se ridicaseră în picioare și-i întinseră mâna, alții însă nu se clintiră din loc. Liu îi prezintă pe toți - conducători locali ai unor firme străine, interpreți. Între timp, mai veni un oaspete, așezându-se chiar lângă Tao. Avea vreo patruzeci de ani și își lăsase mustăți mari.

— Îmi puteți spune prețiosul vostru nume?

— Numele meu de familie este Wei, iar numele personal Pianren, Zbor înalt.

Liu îl prezintă pe Tao celorlalți.

— Măritul Tao aici de față a fost trimis de guvernatorul provinciei Shandong să achiziționeze mașinile. Este cel mai capabil om din provincie. Umila mea persoană îl stimează foarte mult.

Cei de față îi arată deodată considerație.

Reprezentantul chinez al unei firme de utilaje pentru confecționarea de uniforme militare, Qiu Wuke, gândindu-se că îl poate atrage, se purtă cu multă căldură, adresându-i cuvinte măgulitoare. Wei, care stătea alături, îi puse o sumedenie de întrebări. Când gazda îl rugă să aleagă bucatele, Tao răspunse simplu că nu se pricepe. Wei notă pentru el șase feluri. Când fu vorba să fie chemate curtezane care să-i servească la masă, el refuză categoric.

— Vă rog, domnilor, procedați după bunul vostru plac, spuse. Pe mine, vă rog să mă scuzați, eu unul nu poftesc.

Cei prezenți insistară să-l convingă, dar el se împotrivi cu îndărătnicie, roșind. Imediat, fetele preferate de cei prezenți își făcură pe rând apariția. Unele erau și cântărețe, altele nu. Numai Wei chemă o tânără încă fecioară; fata era îmbrăcată la fel de atrăgător ca și suratele sale mai mari din casa de plăceri; ea se ploconi înaintea lui Wei. Vorbiră între ei o vreme, atrăgând atenția mesenilor, care se apucară să facă glume pe seama lor. Wei Pianren le aruncă o privire dojenitoare, dar îi lăsă în plata iar, continuând să discute cu tânăra. Tao Ziyao rămase nepăsător, prefăcându-se a nu-i băga în seamă. Peste puțină vreme, petrecerea se însufleți.

Qiu Wuke rămăsese cu gândul să pună mina pe Tao Ziyao și, când toată lumea flirta, el o sfătui pe curtezana să se întoarcă acasă și să se îngrijească să pregătească două mese. Ea acceptă, luă două cutii de tutun și plecă. Qiu se duse mai întâi la Liu Zhanguang și-l rugă să insiste pe lângă Tao să accepte să continue petrecerea împreună. Liu se și grăbi să o facă, însă Tao îl refuză.

— Când a fost vorba să vă alegeți o cântăreață, nu v-am forțat s-o faceți. Dar acum? stărui el. Stăm puțin, bem două păhărele și gata.

— Fratele Wuke este peste fire de prietenos, se amestecă Wei. Astăzi a făcut-o înadins, din mare iubire pentru dumneavoastră. A comandat totul, nu există amânare. Poți merge înainte, frate Wuke, să-ți pui oamenii pe roate. Peste puțin, venim și noi împreună cu onoratul oaspe.

— Mă las pe mâinile voastre, șopti Qin Wuke. Îmbracă haina, își luă rămas bun de la ceilalți și plecă.

Gazda comandă cafeaua, ceru nota de plată, semnând-o. La început, Tao nici nu vru să audă, însă până la urmă fu luat pe sus. După ce ieșiră de acolo, o apucară spre apus.

— Asta e Strada A Patra, e cea mai animată din tot Shanghaiul, zise Wei Pianren. Aici e o librărie, aici - ceainărie... continuă el prezentarea.

Lui Tao Ziyao îi trecuseră pe la urechi destule despre Strada A Patra și astăzi, iată, se plimba pe ea, în melodia tainică a nopții, sub lumina felinarelor, și-și dădea seama că vraja acesteia nici nu putea fi descrisă.

Wei era un om plin de inteligență și priceput în relațiile cu oamenii.

— Pe vremuri, se spunea bine că „Omul adevărat nu încalcă preceptele morale”. Tu, preaonorat, n-ai chemat o fată să te servească la masă, de băut nu bei. Cât ești de integru!

Tao Ziyao își arătă nedumerirea și rugă să fie povățuit.

— Îți sunt ca un frate și nu am de gând să te bag la apă. Dar află de la mine că, în Shanghai, negoțul bun se face în localuri. Cine dintre mandarini crezi că neglijează fetele și băutura?

— Ce legătură e între negoț și mandarini?

— Să nu ți se pară curios. Uite, tu, preaonorate, ai (ost împuterniciei de guvernatorul din Shandong, deci ești un mandarin. Aici ai venit după mașini-uneite. Or ce slut ele dacă nu negoț? Ca să faci rost de utilaje, va trebui să te adresezi firmelor străine. Iar compradorii crezi că nu beau? Nu numai că n-ai să scapi neinvitat, dar vei fi obligat să răspunzi tot cu o invitație la chef. Când unul dintre ei te invită, o face pe jumătate din simpatie și pe jumătate din dorința de a încheia tranzacția. Invitația ta este o recompensă pentru grija lui de a discuta prețul cu străinii și de a-ți fixa o întrevedere. Prin el îți aranjezi lucrurile, ceonuiidsinu Luni și timp. Iată două câștiguri dintr-o lovitură!

— Dacă-i așa, voi face tot ce se cuvine, promise Tao.

— Firește că-i așa. Dacă nu te interesează fetele, unde îți vei invita prietenii la chef?

Tao Ziyao căzu pe gânduri. Deodată, ajunseră în ușa unei ceainării, numită „Parfumul abundent al apusului”.

— Aici suntem așteptați? spuse cineva.

Fără să mai aibă vreme de chibzuit, Tao îi urmă aproape fără să-și dea seama. Intră pe poartă. În curte, în fața ușii, agățat deasupra, se lăfăia lustrul european, din sticlă, de formă pătrată. Pe perete erau prinse câteva plăci dreptunghiulare, pe care erau scriși proprietarii... dar nu-i putu reține deodată. Invitați în casă, urcară direct la etaj.

De la parter, un glas de bărbat strigă:

— Au sosit oaspeții!

Abia ajunși pe la mijlocul scării, un mare număr de slujnice le ieșiră în întâmpinare. Ele îi întrebară dacă sunt oaspeții lui Qiu și îi conduseră spre salonul unde erau așteptați.

— Oaspeții dumneavoastră, strigă cineva. Qiu Wuke le veni înainte.

Cei de față își împreunară mâinile în semn de salut. Tao se înclină spre Qiu Wuke. Slujnicele îi luară haina, îi turnară ceai, îi aduseră o narghilea și un prosop pentru a-și răcori fața și șterge mâinile. Ceilalți erau bine cunoscuți acolo, numai el era un chip nou.

— Preafericitul dumneavoastră nume? fu întrebat.

— Mă numesc Tao, răspunse el cu multă distincție.

Amfitrioana zâmbi. Qiu îi rugă să-și noteze preferințele în materie de femei. Wei puse primul mina pe toc și scrisese numele lui Lu Mireasmă de Laur.

— Pianren o cheamă întotdeauna pe drăcoaica asta mică, observă Liu.

— Pofta beției, își spuse părerea Qiu.

Wei Pianren nu-i luă în seamă și completă una după alta trei-patru hârtii.

— Ce faci, respectate Zi? întrebă el, întorcând capul spre Tao. Rupem interdicția?

— Nu cunosc pe nimeni, zise el.

— În fața mea, umilul tău frate, ești plin de strălucire, preanonate, și ai putea să treci peste interdicție, îl încurajă Qiu.

— Onoratul Zi nu cunoaște pe nimeni, iar Wuke are

---

prea multe cunoștințe. Îl rugăm pe el să propună pe cineva.

Qiu se oferi pe loc și o numi pe micuța Lu Mireasmă de Orhidee. În fața a opt sau nouă bonuri completate, Tao nu reținu numele fiecărei fete. Liu Zhanguang o invitase pe Zhang Jad Rafinat. Îi mai rămăsese în minte și numele tinerei Jin Frumoasă.

— Cine e această Jin, Aur? întrebă.

— O cunoștință de mare preț a fratelui Wuke, răspunse Pianren. Ai cunoscut-o. E cea care te-a întrebat cum te cheamă. Ai uitat?

Râseră amândoi. Peste puțin, li se aduseră prosoapele calde.

Qiu Wuke îl invită pe Tao Ziyao să ocupe locul de onoare. Dar el nu vrei nici în ruptul capului.

— Qiu Wuke a organizat petrecerea în mod special pentru tine, bucuros că te-a cunoscut. N-are cine să te înlocuiască, încercară să-l convingă Liu și Wei.

Comentând, fiecare în felul său, se așezară cu toții și lăsară liber tocmai locul de onoare. Neavând de ales, Tao îl ocupă iar Qiu turnă în pahare. După obiceiul dregătorilor, Tao se ridică în picioare și se înclină întâi spre gazdă, apoi înaintea celorlalți și, spuse: „Ocupă locul convenit altuia”; se așeză și bău. Se aduseră mâncărurile. Când vasul cu băutură făcuse deja de trei ori ocolul mesei, tinerele cântărețe sosiseră cu toatele, în afara Miresmei de Orhidee. Imediat, cineva plecă după ca, să o grăbească. Iar când aceasta își făcu apariția, merse de-a dreptul la Qiu Wuke, îl salută și-l întrebă de onoratul Tao. Qiu i-l arătă: Curte zana, împreună cu slujnica ce o însoțea la banchet,

---

căreia i se spunea Nouă Cumătră, merseră în fața oaspetelui de onoare, spunând într-un glas:

— Iertați-ne, tinere Tao.

Auzind că celorlalți li se spunea Excelență și lui i se adresaseră cu „tinere”, Tao Zivao nu se arătă prea bucuros. Atunci Wei Pianren se apropie de Noua Cumătră și-i spuse:

— Preaonoratul Tao este din Shandong. Astăzi a sosit. Spune-i curtezanei tale să-i cânte mai multe arii. Marele Tao o să ofere banchete la voi acasă.

Aflând aceste lucruri, slujnica se duse în spatele lui Tao Ziyao și la fiecare vorbă îi spunea „Preamărite Tao”, „Excelență” sau: „La noi locul e mic, dar vă rog, Excelență, să nu ne ocoliți”. După câteva asemenea expresii măgulitoare, Tao se înveseli ca niciodată.

Imediat, se aduseră bucatele. Noua Cumătră rămase toată seara lângă Tao Ziyao. La sfârșit, ținu morțiș să plece împreună. Dacă în primele momente bărbatul nu îndrăznea, în cele din urmă, încurajat și de Wei Pianren, acceptă. Cu atât mai mult cu cât aveau același drum. Noua Cumătră mergea imediat în spatele lecticii, în care stătea curtezana, iar Tao și Yao veneau în urma ei. După vreo două ocolișuri, cei doi bărbați ajunseră la sediul lor⁴⁷. Pe

---

47 Tangzi, Cartierul curtezanelor. Curtezanele devin din antichitate o instituție publică. Profesiunea lor, recunoscută în mod oficial, era de rangul al optulea, împreună cu actrițele și cântăre-țele, imediat după meșteșugari. Tinerele, cumpărate de mici, pentru frumusețea lor, erau învățate să cânte, să recite și să danseze. Unele scriau versuri. Principala lor îndeletnicire era de a întreține banchetele : să toarne în pahare, să cânte din gură sau la diferite instrumente, să susțină conversația. Societatea lor era căutată de cele mai multe ori exclusiv

---

frontispiciu scria: „Fericirea tuturor”. Intrară. În a treia clădire, la etaj, era casa Miresmei de Orhidee. Curtezana ajunsese ar-v sa cu mult înaintea invitaților. Noua Cumătră le luă jachetele și le oferī șervețele să-și curețe mâinile. Curtezana le aduse semințe și narghilele. La fiecare cuvânt, ele îl numeau pe Tao „Măritul Om”, făcându-l să se simtă în al nouălea cer. În casă mai erau două bătrâne, care nu le înțelesesă jocul și căscau plictisite, alături. Wei fumă, întins într-un pat, apoi adormi.

Tao bău, se umflă în pene și făcu pe marele mandarin, lăudându-se cu misiunea de seamă pe care i-o încredințase guvernatorul. Când Wei Pianren se trezi, era ora trei și trei sferturi.

— E destul de târziu, zise el. Noua Cumătră se grăbi să-i înmoaie un șervet în apă fierbinte, ușor parfumată; îl stoarse și i-l întinse, să se șteargă pe față. Trebuie să plec. Mărite Tao, închiriază aici un pat pentru o noapte.

Dar el nu vrei să rămână. Neputând altfel să-l rețină, Noua Cumătră încercă să-i oprească pe amândoi la o gustare⁴ Nu reuși, și unul și celălalt pretextară că e prea târziu. Ea și Mireasma de Orhidee îi conduseră până jos; le deschiseră porțile, iar ei ieșiră din stabiliment. Tao Ziyao nu știa drumul spre hotel și Wei îl însoți până în apropiere, explicându-i cât mai avea de făcut.

Ajuns la el, Tao Ziyao se culcă și dormi până la ora unu din zi. Atunci se sculă, se spală și plecă împreună cu Wei Pianren să mănî Yice la restaurantul Yangzhou. După prânz, ieșiră în stradă și chemară o ricșă acoperită și cu

---

pentru spectacol, pentru divertisment, dintr-un fel de reacție de saturație la iubirea carnală oferită de

---

roși de cauciuc, îndreptându-se spre grădina de vară să se plimbe. Din fericire, fiind duminică, mai mult de jumătate din prietenii de peste noapte erau acolo. Nu lipseau nici Liu Zhanguang, nici Qiu Wuke, deși acesta își făcuse apariția abia pe la ora patru. În clădirea în stil colonial era mare îmbulzeală. La două mese, bărbații beau ceai. Tinerele care serveau aici, vreo cincizeci sau șaizeci, fănevestele și concubinele de acasă. De notat că un nobil avea câteva zeci de favorite, un înalt mandarin aproximativ o duzină, iar un bărbat din pătura de mijloc trei-cinci. În schimb, cei umili, incapabili să-și cumpere o nevastă, îngroșau rândurile celibatarilor. Au fost consemnate situații când doi sau trei frați și-au luat o singură nevastă, trăind în deplină armonie.

ce-au o larmă nemaipomenită. Tao și alții ieșiră iar și dădură roată grădinii și, neluând aminte la alei, nimeriră peste Mireasma de Orhidee în locul unde se afla instalat fotograful. Tânăra era însoțită de Noua Cumătră. Le luară cu ei și intrară împreună în clădirea de mai înainte. Noua Cumătră scoase la iveală țigările.

— Ce-ar fi să ne folosim de faptul că Zhanguang n-a plecat încă din oraș și să mergem la ele? Poți s-o recompensezi și pe Mireasma de Orhidee... două lovituri dintr-un foc.

Tao se gândise la acest lucru, dar nu-i venise să vorbească.

— Bravo! Excelent! răspunse.

— Marele Tao dă un banchet, i se adresă Wei Nnii Cumetre. Vezi ca mâncarea să fie bună și nu zeamă lungă!

Apoi merse să-i înștiințeze pe Liu, Qiu și ceilalți.

Asemenea banchete se petreceau zilnic în lăcașurile curtezanelor și nu era lucru de mirare pentru nimeni.

Noua Cumătră se agăță de Tao Ziyao să plece împreună, iar acesta îl luă cu el pe Wei. Ieșiră în stradă, urcară într-o trăsură, iar în niciun sfert de ceas se treziră la Podul de lut. De acolo, birjarul, care se înțelesese cu femeile, făcu un ocol și ajunseră mai întâi acasă la ele. Bărbații suiră la etaj, băură un ceai și fumară. Peste puțin, apăru Liu cu încă doi prieteni, iar mai apoi Qiu Wuke. Se lăsa înserarea. Cum fiecare mai avea ceva aranjat pentru noaptea aceea, banchetul nu dură mult. După plecarea invitaților, rămase pe lângă Tao numai Wei. Era și cel mai diabolic dintre toți și își dăduse repede seama că lui Tao Ziyao îi plăcea grozav să fie socotit mandarin și să fie ținut numai în laude. Noua Cumătră observase lucrul acesta chiar și mai iute. De aceea, prefăcându-se că are o treabă anume, Wei o trase pe femeie într-o cameră alăturată și acolo se sfătuiră îndelung, punând laolaltă ceva la cale împotriva credulului înfumurat.

În vremea aceasta, Tao se întinse pe pat și fuma, discutând cu Mireasma de Orhidee.

— De-ai ajunge concubina unui guvernator, te-ai plimba doar în litieră purtată de patru oameni, și încă într-una elegantă, cu acoperământ. Drumul ți-ar fi deschis de un slujitor, ținând o umbrelă roșie. Oriunde te-ai duce, s-ar găsi câte cineva care să te ajute, să te slujească. Ar fi destul să rostești două vorbe și toți ar înmărmuri. În camerele taie ai avea o slugă, o doică, un slujitor și câte și mai câte. Ai avea tot ce-ți pofteste inima. Banii lunari de cheltuială s-ar ridica la vreo două sute de *Hang*} fără a

---

socoti îmbrăcămintea, bijuteriile, masa și plata oamenilor. Iar acești două sute înseamnă cam o dată și ceva leafa noastră de slujbași mărunți.

— Și dacă ești mandarin cât câștigi pe lună? Poți să ai o concubină? Și cât îi dai? îl asaită Mireasmă de Orhidee.

Tao îi vorbise plin de însuflețire și nu se așteptase la acest atac al tinerei. Tăcu, fumând în tăcere. Socotea cum să i-o întoarcă, însă Wei își făcu apariția. Wei își luă haina să plece, făcându-i femeii semne încurajatoare. Ea îi răspunse în același fel că era sigură pe ea. Tao ar fi vrut să plece și el însă nu-și găsi haina: e, a îi fusese ascunsă de Noua Cumătră. Neavând de ales, Tao rămase cu femeile. Noua Cumătră îi aduse să mănânce. În seara aceea refuzase pe oricine le chemase. O trimisese în locul lor pe Aur, iar ea îl slujise tot timpul pe Tao.

— Mireasmă de Orhidee a împlinit șaisprezece ani, spuse ea la un moment dat, ca întâmplător, și este încă domnișoară. După cum arată și după vârstă n-ar mai trebui să aștepte.

Cu toate că venise abia de două zile, ager din fire, Tao Ziyao înțeleșese statutul Noii Cumetre. Se făcuse ora două și se pregătiră de culcare. Tao rămase acolo peste noapte. Ce anume s-o fi petrecut, n-avem cum să aflăm. Putem bănuî doar că afecțiunea dintre el și Noua Cumătră ajunsese atât de strânsă, încât ajunseseră amândoi ca un singur trup *, cu neputință de separat.

Așa o duseră șapte-opt zile, căutându-se unul pe altul, fără întrerupere. Dormeau până pe la ora două sau trei. El o aștepta până ce ea se pieptăna și se aranja și

---

mâncau împreună. După aceea, luaau câte o trăsură, la început însoțindu-i și Mireasma de Orhidee, mai apoi singuri, și ieșeau pe poartă, plimbându-se în grădina publică sau

— În text: precum rășinile dizolvate într-un lichid, devenite lac.

făcând ocolul orașului. În fața marilor magazine opreau și odată intrați acolo cumpărau mătăsuri, inele, ceasuri, cam de câteva sute de *yucini*. Podoabele de cap și perlele erau achiziții separate. La primele lor plimbări costisitoare, obișnuiau mai întâi să treacă pe la bancă de unde Tao scotea câteva cecuri și o sută sau două bani lichizi. Mai pe urmă, știindu-l cât de generos era, patronii se apucaseră să-i dea pe datorie. Noua Cumătră îi explicase lui Tao că hainele lui erau învechite, fapt pentru care chemase câțiva croitori vestiți, care îi cususeră acasă câteva rânduri de costume la modă. Socotite toate cu de-amănuntul, cifrele se arătau destul de ridicate. Noua Cumătră pusese stăpânire pe inima lui Tao Ziyao și bărbatul se întrecea în a o umple cu daruri, aruncând încolo și încoace cu bani, fără opreliști. Într-o singură decadă, dăduse o sută și ceva de *yuani* pe băutură și curtezane, iar cumpărăturile nu erau mai jos de trei-patru mii. Dacă adăugăm alte nevoi, din cei douăzeci de mii ajunsese totuși să cheltuiască un sfert. Calculase singur și nu i se părea deloc prea mult. Pentru utilajele pe care urma să le cumpere avea încă bani destui. De aceea, nu își strânse cu nimic băierile pungii. De ziua mamei curtezanei, chemă o trupă să cânte în cinstea ei și pe spezele lui se așternură de patru ori câte două mese, iar la acestea

---

veniseră o grămadă de oameni pe care nici că-i cunoștea.

Văzând că el irosește banii precum apa, fără nicio alegere, Wei Pianren se gândi: „A aruncat în vânt sumedenie de bani. Dacă nu-mi bag și eu mâna acum, mai încolo va fi prea târziu”. Chiar a doua zi se înființă la Qiu Wuke și se sfătui cu el.

— Trebuie făcut ceva cu papă-lapte ăsta, începu el vorba.

— Dar cum?

— Nimic mai simplu. Mergi la el și înștiințează-l că poimăine compania pornește un vapor. Dacă vrea ceva utilaje; să vină repede aici. Toți sunt oamenii mei și-l dăm gata.

Wei era în cârdășie cu Qiu și înțelese prea bine ce voise amicul său să spună. Fugi acasă la curtezană și-l căută pe Tao Ziyao. În clipa aceea, Noua Cumătră stătea la fereastră și se pieptăna. Auzind glasul ctmoscut care anunța de jos mușterii, Tao era pe picior de a se ascunde, dar dădu ochi în ochi cu Wei Pianren. După câteva cuvinte, Wei îl trase pe Tao în salon, se așezară și noul venit deschise discuția despre achiziționarea mașinilor.

— Să nu crezi că lucrul e chiar atât de simplu. Uite ce a spus fratele Wuke: „Măine, compania are un vapor jare pleacă. Dacă are ceva schițe, le dăm prin ei și în trei luni obținem marfa. Dacă pierde ocazia, până la vaporul următor mai trec nu știu câte zile”. Wuke e de-al nostru, e săritor de felul său și-ți vrea binele. El m-a trimis aici. Dacă ai vreun gând, du-te la el sau zi-mi mie și-i transmit numaidecât.

— Te obosești atât... rosti Tao, apoi adăugă: Omul

---

meu a venit V

Sluga fu chemată. Tao Ziyao îi întinse o cheie, îi spuse să se ducă la hotel, să deschidă lada și să ia de acolo niște hârtii. Cei doi au mai discutat și, nu peste multă vreme, slujitorul a adus hârtiile. Tao le-a deschis și a scos o hârtie pe care se aflau desenele în linii mari a câtorva mașini. I le arată lui Wei.

— Astea? Întrebă prietenul.

— Ce anume sunt astea nu știu nici eu prea bine, mărturisi el. Mă gândeam să-i cer lui Wuke un sfat. Haidem la el.

— Mergem dacă vrei.

— Ce-i așa grabnic? Dacă-l lași pe Wei să se ocupe nu ajunge? Ce te trage așa, pe nepusă-masă, afară din casă? interveni curtezana. Îi făcu musafirului semne din ochi și continuă să-și treacă pieptănul prin păr.

Tao ar fi vrut să se ducă, dar vorbele femeii îl descumpăniră.

— Poți să nu vii. Am să-l întreb eu despre ce este vorba. Îți deschide un cont, îl trimite în străinătate și banii îi vei plăti cu mâna ta.

— Firește. Prețul să fie acceptabil, ofru Tao.

— Prețurile sunt fixate de străini, noi nu putem să facem pe stăpânii, explică Wei, îmbrăcându-se.

— N-am să-ți ascund, onorate Pian, că frățiorul tău s-a bucurat de o oarecare stimă pentru care a și primit această însărcinare; banii sunt puțini, nu ajung și ajum că mă aflu în Shanghai nu pot să nu mă distrez și eu. În privința aceasta te implor, vorbește cu Wuke ca atunci când va deschide contul să cântărească și aceste

---

împrejurări. De el voi avea eu grijă.

— Asia nici nu trebuia s-o amintești. Cât privește contul cu pricina, la douăzeci de mii se mai pot adăuga o mie ori opt sute. Dragul meu, gura lumii spune că ai venit să angajezi utilaje în valoare de câteva sute de mii, e adevărat? Suntem prieteni buni, nu te uita la noi, ci îngrijește mai degrabă de alții.

— Mașinile vor fi suplimentate, dar mai întâi să vedem dacă merită și abia apoi vom face comenzi, răspunse Tao, după un moment de gândire.

Wei înțolesc și nu insistă.

— Bine, admise. Îl voi îndemna pe Wuke să trimită azi comanda. Banii îi vei calcula singur. Ar fi bine ca mâine să semnezi contractul cu străinii și gata.

Cu aceasta, Wei Pianren plecă, ducându-se direct la banca lui Wuke.

— Cum merge afacerea? îl luă acesta în primire. Ai adus ce trebuia?

Wei îi dădu schițele.

— Astea erau? se minună Qiu. Cum să trimit în străinătate această bazaconie? râse el. Ca să nu mai spun că o mașină nu se cumpără de una singură, ci însoțită de o serie de piese de rezervă, care trebuie enumerate în detaliu.

— Vrea să cântărești tu lucrurile pentru el. Frate Wuke, din câte înțeleg, afacerea este de douăzeci de mii și el are de gând să te roage să o scoți la ceva mai puțin. Din bâlbâieli și din tăceri și din vorbe fără sens mi-am dat seama că vrea să recupereze de aici și contul pe care l-a deschis acolo, la Mireasmă de Orhidee.

— Văd că nu prea iese din bârlogul ăla, dar mă voi ocupa eu de tot. tar de vreme ce se folosește de tine drept intermediar, du-te și spune-i că am înțeles prea bine. Am deschis contul, contractul e și el gata și vom face totul pentru el. Măine va fi nevoie să semneze contractul.

— Chiar te ocupi de-adevăratelea? Când am plecat de la ely am trecut pe la bancă și m-am interesat. Sumele expediate din Shandong nu trec de douăzeci de mii, iar în săptămâna asta el a scos deja câteva mii. Noua Cumătră din casa Miresmei de Orhidee s-a și ales cu inel de aur cu diamant și cu perle înșirate pe fir de aur, la încheietura mâinii, cu alte cuvinte și-a primit răsplata. Nici nu trebuie să-i facem rost de utilaje, fiindcă până atunci nici n-o să mai aibă cu ce să le ia.

— Ești cu adevărat tare de cap! îl certă Qiu. Spune-i să vină cât mai iute să semneze, să nu se ducă cine știe unde. Noi doi nu trebuie să pierdem.

Abia acum pricepu și Wei rostul stăruințelor lui Wuke. Spre seară, Wei își făcu drum pe la curtezane și-i comunică lui Tao Ziyao că totul s-a rezolvat. A doua zi, la ora unsprezece, trebuia să se prezinte să semneze contractul.

Și într-adevăr, în ziua următoare, la ora zece, Wei Pianren veni după el. Tao încă dormea. Se sculă, se spală, mănă ceva și plecară împreună. Cu părul despletit, desculță, Noua Cumătră nu-l lăsă pe Tao până ce nu îi împleti ea coada. Ajunși la sediul firmei, Qin Wuke le ieși în întâmpinare, curtenitor. Intrară și luară loc. Fiecare își aprinse câte o havană. Dintr-un sertar, Qiu scoase contul și i-l arătă: totaliza douăzeci și două de mii de *yuani*. După

---

semnare, urma să se plătească jumătate. Tao Ziyao nu știa limbi străine. Îl lăsă pe Qiu să citească clauzele contractului. N-avea de ales și nici nu comentă.

— Nu înțeleg cum de s-a aranjat așa curând lucrul pe care ți l-am încredințat doar ieri, spuse el, totuși, spre Wei.

Acesta nu știa ce să răspundă și îl întrebă pe Qiu

— Acum e vorba de angajarea preanonoratului Zi în fața firmei noastre. Pe viitor, după plata integrală, vom face un nou contract.

Tao Ziyao se liniști. Qiu îl prezintă străinului. Își dădură mâinile. Străinul rosti câteva cuvinte în limba sa. Cum Tao nu-l pricepea, îi traduse Qiu Wuke. Oricum, erau formule de politețe. Semnă chiar în fața aceluia. Apoi Wei merse cu el, să ia banii. „În bancă mai am paisprezece mii”, își făcu Tao socotelile. „Scot acum unsprezece, să plătesc jumătate, și mai rămân cu trei mii și ceva. Când mașinile vor sosi în oraș, voi avea nevoie de încă unsprezece mii. Noroc că, înainte de plecare, guvernatorul mi-a spus că, dacă banii nu-mi ajung, pot să telegrafiez”. La bancă, se apucă să completeze un cec și ceru să se telegrafieze pentru încă cincisprezece mii de *Hang*. Funcționarul scrisese telegrama și i-o dădu s-o vadă. El se arătă de acord cu textul. Apoi, cei doi se întoarseră la firmă, plătiră și Tao primi o copie de pe contract. Seara, Tao Ziyao își invită prietenii la o masă, drept mulțumire pentru ajutorul dat.

Timpul este o adevărată săgeată, iar soarele și luna se urmăresc la fel precum suveicile prin urzeală. Trecuseră douăzeci de zile de când fusese trimisă telegrama pentru sporul de bani și nu se primise răspuns la ea. Noii Cumetre

---

Îi era inima s-o ia Tao de nevastă. Pentru ea nu cerea mare lucru. Dorea numeai o tiară din perle. Pe una inferioară n-ar fi pus mâna, dar cu Una mijlocie s-ar fi mulțumit, deși aceasta costa cel puțin o mie sau două de *yuani*. Dar lipsa unor vești din Shandong îl neliniștea atât de tare pe Tao, că nu-și mai afla nici rost de trăit. Ce să facă? Trebuia să telegrafieze din nou guvernatorului, iar o altă telegramă o trimise acasă, rugându-și cumnatul să grăbească și el răspunsul. A treia zi, primi o telegramă de la cumnat. Îl anunța că guvernatorul era bolnav. Utilajele fuseseră comandate de acolo la un preț foarte mic, cu garanție cu tot, și-i cerea ca el să nu mai întreprindă nimic. Îl grăbea să se întoarcă neîntârziat acasă. La citirea acestei telegrame, Tao Ziyao se înfioră de parcă i-ar fi răsturnat cineva în cap apă rece ca gheața. Noroc că Wei Pianren venise să-l vadă. Îi spuse ce se întâmplase, sperând să poată obține banii, înapoi.

— Ai semnat un contract cu străinii, crezi că-ți mai vezi banii? Dacă nu s-ar fi trimis actele, ar mai fi fost ceva. Așa, la trei săptămâni, ele trebuie să fi ajuns deja la destinație.

— Telegrafiem că nu mai e nevoie!

— Ușor de zis! Oamenilor nu le place să ne batem joc de ei. Eu, unul, nu scot o vorbă.

În această situație, supărarea lui Tao spori. Închis în camera sa de hotel, el scrise câteva epistole și două zile nu trecu pe la curtezane. Noua Cumătră trimise după el, dar el o refuză categoric.

— Să nu credeți că nu mi-ar fi făcut plăcere, se scuză el în fața tinerei fete care venise să-l cheme. Adevărul este

---

că nu mă simt bine. Când afacerile mi se vor limpezi, am să-mi reiau vizitele.

Numai că femeia nu s-a lăsat bătută, a urcat în trăsură și s-a dus peste el. Tao a urmat-o, dar fără niciun chef. Nerezistând vorbelor ei dulci, el scoase și restul banilor, s-o răsplătească. În bancă abia dacă mai avea câteva sute de *yuan*i. Atunci funcționarii de acolo au calculat totul, au lichidat contul și i-au trimis printr-un practicant, ce brumă îi rămăsese. Cu aceasta, rupseră legăturile cu el.

Prin intermediul lui Wri Pier* ren, Oi Wuke îl avertiză pe Tao că nu mai poate da înapoi, fiindcă altfel se va trezi înaintea judecății. Ajungând într-o situație fără ieșire, Tao Ziyao telegrafie din nou cumnatului său, explicându-i că străinii cu care semnase un contract nu acceptă să dea înapoi, și-l rugă, totodată, să pună o vorbă bună pentru el. Dar telegrama de răspuns îl descumpăni. „Iată-mi condamnarea la moarte”, își zise; de spaimă, mâinile i se făcuseră de gheață, ochii îi încremeniseră, tâmpi, în orbite; nu putea scoate un cuvânt. Se; afla la masă, împreună cu Noua Cumătră. Halul în care arăta după citirea comunicării era grăitor în privința sensului ei. Noua Cumătră hotărî să-l lase să mănânce.

— La urma urmei, ce este? întrebă, în momentul în care el termină mâncarea.

— Trebuie să mă-ntorc grabnic, rosti el.

Femeia înțelese și nu insistă.

— Unde locuiește Pianren? întrebă el.

— Sinceră să fiu, n-am habar.

— L-am cunoscut la un banchet, dar n-am fost

---

niciodată la el acasă.

— La Shanghai, oaspeții picați din senin sunt cu duiumul, se amestecă sluga lui. De vreme ce bafcii-s în mâinile lui, e greu să-i dai de urmă. Păi, dacă nu-l știați bine, cum de v-ați lăsat pe el?

— Mă, ou de broască țestoasă! Tacă-ți gura. Ce pricepi tu? Îl muștrului Tao.

Slujitorul nu mai îndrăzni să răspundă.

— Domnul Wei se ține de cuvânt, este un om pe care poți conta. Desființarea comenzii pentru mașini nu depinde de el, e treaba străinilor, se grăbi femeia să-l apere.

Tao Ziyao nu spuse nimic. Se îmbracă și plecă.

— Unde te duci? vru ea să știe...

— La hotel, veni răspunsul.

Femeia înțelese că trebuie lăsat în voie și nu stăruie. Abia se întoarse la hotel și Wei Pianren îl și căută.

— Wuke a discutat problema ta cu patronii străini, începu el să-i explice. Nu vor cu niciun chip să accepte retragerea Comenzii. Banii dați ca arvună îi socotesc plata mărfii și-ți cer să-ți iei utilajele. Preaonorate Zi, cred că e bine să-i scrii guvernatorului nu râo-amănuntul cum s-a întâmplat și să nu suferi în zadar. Dacă lucrurile se complică și ajungi la tribunal, în fond ești trimisul lui.

Buimac, Tao nu spuse nimic. Tocmai atunci sluga îi aduse o scrisoare, înștiințându-l că venise cu ea un slujitor al Măritului Wang, care locuiește la Hotelul „Primăvară perpetuă” și că așteaptă răspuns. La auzul numelui Măritul. Wang, Tao Ziyao rămase timp îndelungat fără să scoată un cuvânt, cu privirea pierdută. Apoi deschise scrisoarea. Autorul ei era într-adevăr inspectorul general

---

de district Wang, despre care cumnatul lui îl anunțase prin telegramă. Acest Wang primise însărcinarea să meargă în Japonia să cerceteze starea învățământului de acolo. Ajuns în Shanghai însă, primise o telegramă prin care i se cerea să studieze și situația din domeniile agriculturii, industriei și comerțului și să aleagă patru specialiști și vreo duzină de studenți care să-l însoțească. Cei douăzeci de mii de *yuan*i de pe cecurile lui Tao urma să-i folosească pentru cheltuielile de drum. De cum primise acest mesaj, inspectorul general. Îi și scrisese lui Tao. Ruga ca, în situația în care avea banii la el, să i-i trimită numaidecât. Tao Ziyao se alarmase o dată în plus. „Străinii nu-mi dau banii înapoi”, gândi. „Ba, mai vor și restul. Inspectorul, este împuternicitul guvernatorului și are nevoie de bani. Chiar dacă aș reuși să-i conving pe străini, ei nu mi-ar înapoia decât unsprezece mii, de unde iau restul? Oh, de s-ar crăpa cumva pământul, să intru în el și să scap! u Gândurile i se învălmășeau în minte. Nu știa ce să spună. Sluga aștepta tăcută scrisoarea de răspuns.

În cele din urmă, Wei Pianren îl convinse că cel mai bun lucru era să-i trimită inspectorului cartea de vizită, cu înștiințarea că îi va face o vizită, a doua zi. Între timp, în schimbul a trei sute de *yuan*i, îi arănjă să obțină de la un avocat străin o scrisoare către patronii lui Qiu Wuke, prin care se solicita desfacerea contractului, și o alta către *Noul Ydmeh **, urmând ca aceasta să fie înaintată împreună cu o plângere a împricinatului.

A doua zi, Tao se duse în vizită la inspectorul Wang. Se îmbrăcase în hainiie vechi, mandarinale. Ajunse acolo cu o trăsură. Întâi intră sluga, care îl anunță. Inspectorul

---

avea oaspeți și aflând cine venise îl invită puțin într-o cameră alăturată. Peste nici» un sfert de ceas, Wang scăpă de oaspeți și se grăbi să-l vadă. Tao Ziyao nu-l cunoștea și se ploconi până la pământ. Știindu-l omul guvernatorului, inspectorul general nu se purtă grosolan, ci îl întâmpină cu vorbe plăcute.

— Sunt un umil slujbaș, Înălțimea Ta, se prezentă Tao Ziyao. N-am avut cinstea să vă slujesc. Despre sosirea. Înălțimii Voastre în Shanghai, n-am avut de unde să știu și de aceea mă înfățișez cu întârziere. Astăzi mă aflu aici să vă cer iertare pentru această ofensă.

— Ce vorbă-i asta? protestă Wang și din vorbă în vorbă ajunse la chestiunea care îl interesa. Fratele vostru aici de față a plecat din provincie cu alte însărcinări. Ajuns în Shanghai am primit o telegramă prin care mi se cerea să plec în Japonia. Nu luasem cu mine banii trebuitori și am cerut să mi se trimită. Abia din răspunsul lor am aflat că dumneavoastră aveți banirși așa se face că ieri v-am scris apelând să mi-i dați. În cazul în care aveți banii lichizi, i-aș fi preluat imediat. Dar iată-vă chiar pe dumneavoastră aici și trebuie să vă mărturisesc că mă simt foarte onorat.

— Cu chestiunea aceasta mă aflu la mare necaz. Firește că se cuvenea să vin întâi și întâi să vă salut, dar pe de altă parte am făcut-o și pentru că țineam să vă cer sfatul.

— *Xin Yamen*, noul sediu administrativ, în fapt tribunalul din concesiunile Shanghaiului, în care se aplică legea străină.

să vă rog să hotărâți dumneavoastră pentru mine.

Sunt un umil slujbaş, îmi sunteți superior și oricum totul trebuie îndeplinit prin învățătura voastră, Excelență.

Wang nu pricepea nimic, dar nici nu se străduia să înțeleagă ceva, așteptând destăinuirea până la capăt.

— Când pot obține banii? întrebă în treacăt.

— Am primit douăzeci de mii, să cumpăr utilaje, începu Tao. De cum am ajuns aici, am semnat un contract cu o firmă străină, stabilind ca mașinile să-mi sosească în mai puțin de o lună. Deoarece banii nu-mi ajungeau, am împrumutat de la o bancă alți douăzeci de mii. De unde să știu eu că lucrurile se complică? La puțin timp, m-am trezit cu o telegramă prin care mi se cerea să renunț și să mă înnpoi/. Înălțimea Voastră cunoaște regulile firmelor străine. Dacă ai semnat contractul, nu) mai poți întoarce. Ce puteam să fac? N-am îndrăznit să nu iau în seamă telegrama de acasă. Am vorbit de câteva ori cu firma și, cum nu ne-am înțeles, am recurs la un avocat și la tribunal. Chiar ieri am depus plângerea. Ar fi bine dacă Înălțimea Voastră s-ar duce la Noul *Yamen* să încercați să obținem câștig de cauză.

În fața acestor explicații, inspectorul nu spuse nimic. După câteva cuvinte de circumstanță, întrevederea luă sfârșit. A doua zi, trecând prin fața hotelului în care trăsesse Tao, inspectorul îi trecu pragul în mare grabă. Dar conform obiceiului străvechi, Tao Ziyao nu acceptă vizita, pe motiv că este nedemn de favoarea care i se face. Iar noi nu vom intra în amănunte.

După întâlnirea cu inspectorul general Wang, Tao era mulțumit, considerând că reușise* să-i înșele buna-credință. „Odată închisă această porțiță”. Își zise, nu-mi va

---

mai cere mie banii, ci va căuta altă cale”. De atunci, el îţi reluă obiceiul de a-şi petrece zilele împreună cu Noua Cumătră. Lucrul acesta era pe placul femeii. Mai apoi, când termină banii, Tao se sfătuî cu Wei, îndemnându-l să împrumute de la bancă, în numele său, o mie sau două. La început, Wei Pianren nici nu vrea să audă, dar se gândi că până la urmă guvernatorul din Shandong o să-şi răscumpere într-un fel trimisul. Luând această hotărâre, nu îi răspunse chiar după poftă, ci îi împrumută doar câteva sute de *Hang* de argint. Tao Ziyao se arăta şi aşa deosebit de emoţionat.

— Marele Tao nu mai are bani, din Shandong n-a mai primit nimic şi l-am împrumutat eu, îi spuse Wei, curtezanei. De atunci, Noua Cumătră începu să se folosească de prietenii lui Tao Ziyao, luând bani de la ei, pentru a-i cumpăra şi lui câte o stofă ori punând croitorii să-i coasă şi lui câte o jachetă sau vreun alt obiect de îmbrăcăminte. În felul acesta ea pretindea a-şi arăta iubirea. Cel mai apropiat îi era femeii Wei Pianren; acesta ori de câte ori se întâlneau din întâmplare, se scuza că plecase grăbit de acasă şi nu luase bani la el, şi reuşea să scoată de la ea de fiecare dată câţiva zeci de *yuani*. După o vreme, se adunase o sumă de peste o sută şi el nu părea că are de gând să-i înapoieze vreun bănuţ. Iar ea nu îndrăznea să-i ceară. Despre lucrul acesta, Tao Ziyao nu numai că nu ştia nimic, dar, fapt de tot răsul, îl socotea pe Wei Pianren şi foarte bun prieten.

Dându-şi seama că nu o să obţină niciun ban de la Tao Ziyao, şi cum lui îi trebuiau bani să se imbarce pentru Japonia, inspectorul Wang bătu telegramă către Shandong.

Guvernatorul era încă bolnav și comisarul răspundea de treburile obștei. Acesta îi telegrafie direct lui Tao, amenințându-l, iar în telegrama către inspectorul Wang îi ceru să-i pretindă numitului Tao banii. Nerăbdător, Wang îl chemă să stea de vorbă. Deși supărat la culme, Tao Ziyao nu se putea să nu-i dea ascultare. În zilele din urmă, inspectorul aflase destule despre el. Se nimerise că unul dintre însoțitorii inspectorului general, pe nume Zhou, era de loc din prefectura Taiyuan, provincia Shanxi și rudă cu proprietarul băncii în care Tao își ținuse banii. Zhao i-a făcut o vizită rudei sale, apoi s-rau văzut de mai multe ori. Aflând că inspectorul urma să ia bani de la Tao, bancherul i-a destăinuit lui Zhou tot ce știa despre Tao Ziyao, iar Zhao s-a grăbit să-și înștiințeze superiorul.

Când s-a întâlnit, inspectorul Wang i-a dat lui Tao telegrama, să o citească.

— Am plătit patruzeci de mii, scrâșni Tao. Am venit cu prea puțini bani și m-am împrumutat, pentru a face față. Acum, bietul de mine, nu mai am niciun ban. De aceea, vă rog să mergeți la tribunal. Altă cale nu există. Vă cer scuze, înălțimea Voastră. Când veți fi în Shandong, v-aș ruga, Excelență, să spuneți în ce situație am fost pus. V-aș fi adânc recunoscător pentru acest lucru!

Cu toate că știa atâtea amănunte despre el, inspectorul vorbi învăluit:

— Fiind la mijloc străini, s-ar fi Cuvenit să fi lucrat cu atenție și să nu fi plătit toată suma. Desigur, dacă ați plătit, n-aș spune că nu se cădea. Returnarea banilor depinde acum de hotărârea justiției. Un lucru aș avea să adaug, frățioare: noi, mandarinii, pentru ce pe străduim? Ar fi fost

---

bine, onorate Zi, să fi oprit vreo două mii de *yuani* de care să vă folosiți. Mie mi-ar fi de ajuns dacă aş primi deocamdată cinci-şase mii. Frăţiorul acesta nu putea să nu dea telegramă. Cei de deasupra noastră mă presează să vă solicit banii. Dar de vreme ce nu-i aveţi, mi-ar fi folositoare o dovadă, pe care s-o trimit mai sus şi, pe baza ei, să mi se elibereze banii.

— Umila mea persoană vă poate da câteva rânduri pe o carte de vizită.

— Nu numai atât. Trebuie să vă fi dat o chitanţă, atunci când aţi plă. tit. Ştiu că este scrisă într-o limbă străină, dar eu am cu mine un translator. Să mi-o aduceţi şi îi voi cere translatorului să o traducă şi o voi trimite mai marilor noştri. Să nu credeţi că n-aş avea încredere. Dar îmi trebuie o dovadă limpede. Când ei o vor avea, când se vor convinge că într-adevăr aţi plătit străinilor banii respectivi, nu mă vor mai pune în situaţia de a vă obliga să mi-i daţi. Ce părere aveţi, frate mai mare? Translatorul are leafă şi nu e nevoie să cheltuiţi alţi bani pentru traducerea şi transcrierea actului.

Auzind că vrea recipisa, Tao înţelese că lucrurile se complicau şi ca să nu se dea în vileag, se grăbi să spună:

— Chitanţă am avut. Dar cum banii nu-mi ajungeau, am lăsat-o zălog acolo de unde am împrumutat alţii. Dacă vreţi s-o vedeţi, umilul de mine va trebui să se ducă să vorbească acolo.

— Nu atât pentru mine, cât pentru a limpezi lucrurile. Dacă este ipotecată, nu-i nimic rău. Îi voi spune interpretului să vă urmeze şi să facă pe loc o copie. E bine așa?

— Oricum, e bine să-i anunț, să aibă actul pregătit. După aceea, voi veni să iau translatorul, pentru a împiedica vreo înțelegere greșită.

Cum îi vorbise tot timpul frumos, inspectorul nu-l mai zori. Se despărțiră surâzători. Dar trecură câteva zile și, neprimind niciun răspuns de la Tao, inspectorul îi trimise pe Zhou și pe translator să-i facă o vizită. Slujbașii l-au căutat însă de trei ori, fără să-i dea de urmă. Inspectorul general s-a supărat, minunându-se pe cine putea avea acest Tao în spate, de vreme ce nu se temea nici de el! Și scrisese câteva rânduri, arătându-i că știe tot ce învățase prin Shanghai, dar că nu acționase, deoarece se afla pe aceeași treaptă cu cumnatul lui. Văzând de la einn este scrisoarea, sluga se duse imediat acasă la Tu Mireasma de Orhidee și i-o înmână stăpânului său. Tao Ziyao o citi și conținutul acesteia îl întristă. Rămase încruntat, fără. poftă de nimic. Noua Cumătră îl luă la întrebări și cu toate că el nu-i zise mai nimic, ea înțelesese destul de multe.

— Dacă ai dat de greu, de ce nu te sfătuiești cu Excelența Sa Wei și cu alți cunoscuți? îi propuse ea.

Vorba aceasta îl trezi pe bărbat și el trimise degrabă pe cineva cu un bilet după Wei. Acesta veni degrabă la el. Până la urmă se înfățișară amândoi lui Qiu Wuke.

— Cel mai bine ar fi să-l rugăm pe patron să telegrafieze guvernatorului din Shandang. Să-i spună că, odată comandată marfa, nu se mai poate reveni, negustorul nu poate pierde. Trimisul lor ne-a dat în judecată, inspectorul general Wang a cerut cu stăruință banii, iar firma noastră a avut de suferit. Așa nu vom putea face negoț. Acum în orice caz nu returnăm comanda, ba

---

pretindem plată din partea guvernatorului pentru daunele morale pricinuite firmei. La o asemenea telegramă, guvernatorul străin nu va pregeta să-și ajute proprii negustori. Așa rămâne, onorate Zi, și utilajele rămân cum am stabilit. Tu, frate, du-te și spune-i inspectorului să nu te mai caute. În caz contrar, să ia seama, căci voi plăti pe măsură.

La acest plan, Tao Ziyao mulțumi de câteva ori în șir. Atunci Wei îi atrase atenția că ar fi bine să-i ceară lui Qiu să facă un alt contract fals, pentru utilaje în valoare de patruzeci de mii. Să întocmească două exemplare, pe care să le semneze amândoi, fiecare reținând câte unul. pentru a le folosi la judecătorie. Qiu Wuke îi pretinse lui Tao să-i dea o altă hârtie prin care să declare în scris că împrumutase douăzeci de mii, aceasta urmând s-o atașeze la contract. Tao se liniști pe deplin. Socotea că Wei Pianren îi este un adevărat prieten, pentru că de câteva ori îl salvase la nevoie. Noi nu vom insista.

Fapt este că, după plecarea lui Tao, Qiu Wuke îi vorbipatronului în legătură cu cele de mai sus, ba adăugă de la el și alte vorbe goale. Înștiințat de patronul firmei, guvernatorul străin nu-și lăsa comercianții de izbeliște, cum se întâmplă pe piața chineză, ci pretinse alți patruzeci de mii drept daune. Cercetarea aceasta îl înspăimântă de-a dreptul pe guvernatorul chinez al Shandongului

Guvernatorul care îl însărcinase pe Tao Ziyao să cumpere utilaje fusese multă vreme bolnav și în lbcul lui comisarul se ocupase de treburile publice. Dar boala se agravase și, în cele din urmă, omul ceruse să fie eliberat din funcție. Palatul acceptase și îl numise numaidecât în

---

dregătoria de guvernator pe comisar. Acesta se numea Hu Litu și era de fel din Shaanxi. Cărturar de succes la concursul imperial, fusese numit de tânăr magistrat. La doi ani, cumpărase un post, însă, pe neașteptate, între biserica străină și popor avuseseră loc niște neînțelegeri și fusese omorât un misionar. Cei de sus apreciaseră că el, magistratul, nu administrase cum se cuvine și mai întâi îl scosese din funcție, apoi îl retrogradaseră. După aceea fusese aruncat într-o garnizoană a armatei, unde își redobândise rangul inițial. Numit prefect, prejudiciase un străin în judecarea unui caz. Acesta se folosise de consulul țării sale care înaintase o plângere, astfel omului nostru i se luase prefectura. Înfuriat, el recurse la relații pentru a obține un post nou. Era în anul în care „bandiții” se revoltaseră ucigând străinii. Guvernatorul din Shaanxi îl numise comandant-șef de armată, împotriva țăranilor revoltați, urmând ca în urma pacificării să i se considere vina răscumpărată, însă guvernatorul a fost schimbat. Cel numit în locul lui, fără să cerceteze cum stau lucrurile, dar și pentru faptul că Hu Litu fusese apropiat de fostul guvernator, se folosise de o încurcătură și îl dăduse într-un post cu trei grade mai jos. Cu toate acestea, lui. nu-i scăzuse pofta de dregătorie. S-a străduit din răputeri, s-a plâns în stânga și în dreapta și nu numai că și-a recăpătat funcția, clar a fost numit inspector. Bani mulți n-avea. Luându-și nădejdea de la un post bun, acceptă o circumscripție în Shandong. Cum acolo nu se infiltraseră mulți străini, își zicea că, după numire, o să doarmă liniștit. Numai că un misionar al nu știu cărei țări cumpărase un loc și ridicase o biserică, dar nu-i se înțelese bine cu

---

localnicii și făcuse plângere împotriva lor. Hu Litu se împotrivise misionarului. Supărat, acesta se plânse de el guvernatorului. Și cu toate că n-avea cine știe ce vină, guvernatorul îl dăduse la o parte. Iată cum în viața lui de mandarin suferise atâtea căderi și toate din cauza străinilor. Avu însă noroc. În anii care urmară, vreo doi, se bucură de mai multe avansări, până la funcția de comisar peste provincia Shandong. Dacă n-avea legături cu străinii, treburile îi mergeau strună. De data aceasta, fusese numit în locul guvernatorului și chiar în ziua ceremoniei de investitură, când se retrăsese cu foștii săi colegi, șeful poliției îi aduse o telegramă scrisă într-o limbă străină. Hu înlemni. Ordonă să se traducă îndată. Era telegrama prin care nu i se permitea lui Tao Ziyao să-și retragă oferta și se pretindeau patruzeci de mii de *yuan*i drept despăgubire. Hu se sperie, făcându-se alb la față, cum e coala de hârtie.

— N-aș fi crezut să fiu într-atât lipsit de noroc! rosti, oftând. Unde sunt numit, apare și câte un străin! Cât am răspuns în Yangzhou de transport, o jumătate de an, sau în cele opt luni cât am fost judecător în Hubei, neavând legături cu străinii, n-am pățit nimic rău. La fel aici, atâta timp cât am fost numai comisar. Dar cum am ajuns guvernator, iată-i și pe străini după fundul meu! Nu se putea să sosească treaba asta urâtă altcândva decât azi, când am primit sigiliul, ca să n-am nicio zi fericită! Nu știu cu ce oi fi vinovat! în împrejurările astea, nu merită să fii mandarin, nici măcar o zi!

Guvernatorul Hu oftă iar, din rărunchi, îndurerat la culme. Șeful departamentului pentru treburile străine, și anume cumnatul lui Tao Ziyao, era de față.

— Chestiunea aceasta e veche, rosti cel care îi luase locul de comisar. Prietene, i se adresă cumnatului lui Tao, delegatul acela ți-e rudă, trimiteți o telegramă și spuneți-i să rezolve repede chestiunea, să nu-l supere pe Excelența Sa.

— Mi-am dat eu de la bun început seama că nu este el omul în stare să ducă la capăt așa ceva, și uite că n-a ieșit nimic bun, vorbi el. S-a prezentat fără știrea mea. E tânăr și nepriceput!

— Nu-l învinui, numai eu aduc năpasta, spuse guvernatorul. De când am fost numit magistrat și până în ziua de astăzi am suferit și am cheltuit de atâtea ori numai din pricina străinilor. Văd că nici pe scaunul acesta n-am să stau prea mult!

În timp ce încercau să-l liniștească, șeful poliției intră cu o altă telegramă.

Până să o deschidă, guvernatorul își simți inima ca pe jăratic! Apoi, parcurgând mesajul constată că nu era ceva grav și își reveni.

— Nu m-ar mira ca străinii ăștia să-mi ia și viața, continuă el. Poate nu credeți, dar veți vedea!

Ce să-i zică? Tot cumnatul lui Tao Ziyao îndrăzni:

— Nu are rost să discutăm chestiunile legate de străinie Noi ne putem supune sau împotrivi și rezultatul e același. Eu sunt venit de la nouăsprezece ani în această provincie și am lucrat treizeci și ceva de ani în probleme care au ținut numai de străini. Mi-au trecut prin mână atâtea lucruri și mici și mari și niciodată n-am respins o hotă. Acest Tao mi-e neam. E tânăr, ca vârstă, și lipsit de experiență. N-ar fi trebuit să primească însărcinarea care

---

d s-a dat. Acum, primul lucru este să luăm legătura cu străinii, să vedem cum putem soluționa cazul. Aș zice că ar fi bine să-i trimiteți o telegramă inspectorului Wang, prin care să-i cereți să rezolve cazul. Dacă se pot returna utilajele, ne alegem cu puțină apă la picioare, cum se zice, și câteva pedepse; dar dacă aceia nu vor vrea, n-avem altă cale și le cumpărăm cu de-a sila. Cât despre daunele acelea de patruzeci de mii, îi lăsăm să vorbească, dar nu le putem accepta.

— La urma urmelor, frate mai mare, observă Hu, te ocupi de aceste chestiuni. Tao ți-e rudă și în privința lui; poți chiar să pui mai multă inimă.

Cumnatul lui Tao plecă și se duse direct la telegraf, trimițându-i rudei sale o depeșă prin care îl ruga să se străduiască să regleze chestiunea și să se întoarcă degrabă, într-o alta, adresată inspectorului Wang, îl ruga pe acesta să se ocupe cu sârg de problema ivită. Banii necesari deplasării lui peste ocean aveau să-i fie trimiși din altă parte. În felul acesta, îl liniștea pe inspector și-și puneă la adăpost cumnatul. Pornind de aici, aflând că are bani de drum, Wang și-a permis să facă pe mărinimosul și să acopere o afacere imensă în care se implicase Tao Zivao.

Încă de pe când inspectorul Wang îi ceruse bani și el nu i-i putuse da și mai apoi de când același Wang îi pretinsese documentul și lui îi fusese imposibil să i-l arate Tao Zivao se ascundea, zi de zi, acasă la Lu Mireasmă de Orhidee, unde - gândea - nu avea cum să fie găsit. El aștepta cu nerăbdare știri de la Qiu Wuke.

— Am primit răspuns. de la guvernatorul străin, îl

înștiință într-una din zile Wei Pianren. A cerut celor din Shandong daune.

Tao se sperie și se bucură în același timp. Îi era teamă că, dacă lucrurile se complicau, avea să-i fie greu să scape cu fața curată. Bucuria îi era pricinuită de faptul că, nemaifiind respinsă comanda, el nu. mai ieșea în pierdere. „M-am plâns la Noul Yamen de Qiu Wuke și după ce mă întorc în provincie, n-au cum să mă bănuiască și să mă învinuiască”, își zise. Și mai departe: „Oricum, sunt în câștig. De voi avea bani; pot să rămân în Shanghai și să mă apuc de negcă Wei și Qiu se aleg cu destul, mai mult decât orice slujbaș imperial”. Hotărî deci să se lase în voia sorții. Numai un lucru îi dădea de furcă. Banii împrumutați de la Pianren erau pe terminate și nu putea să ceară din nou. Faptul acesta îl rodea necruțător.

— Am devenit unul, frate Pianren. Fără ajutorul tău și al lui Wuke, aș fi plecat fără nimic și cu banii cheltuiți. De aceea, doresc ca ei să plătească și daunele, încât să vă pot răsplăti, strecură el într-o discuție cu Wei Pianren.

— Foarte bine. Doar Wuke a spus: „E adevărat că nu le e îngăduit să dea înapoi din afacere. Cât despre daune, vom mai vorbi”.

Cei doi continuară să flecărească pe această temă.

În fața neliniștii lui Tao, Noua Cumătră își simțea inima întrucâtva tristă. Îl tot îmboldise să vadă de o căsuță, un cuib pentru ei, însă el plecase privirea: nu era în apele-ale. Se va duce peste două zile. Ea îl dojeni că nu se ține de cuvânt.

— Ce spun eu nu este bine? Vreau să zic că atunci când îmi voi reveni, mă voi ocupa și de acest lucru. Suntem

---

mereu laolaltă, ce te neliniștește?

Peste două zile, ea iarăși i-a dat ghes să caute o casă. Știa și el că a trăi în concubinaj nu era cel iai simplu lucru din lume, de aceea se și duse să-i ceară părerea lui Wei Pianren.

— Felicitări! Să fie într-un ceas bun! Iată că a dat norocul peste tine, îl laudă acesta. Noi am trăit degeaba atâția ani.

— Lasă gluma.

— Ce vrea?

— Vrea să ne căsătorim!

— Aha, vrea s-o facă cu tot dichisul!

— Nu e chiar așa. Am vorbit acum trei-patru săptămâni. Vrea doar fustă roșie și podoabă de cap și să fie dusă în litieră înflorată și cu alai. Mă gândesc că obiceiurile noastre ale mandarinilor conțin mult mai multe asemenea lucruri. Mai vrea două mii de *yuani*, nici nu știu pentru ce, că nu vrea să-mi spună. Dacă îi cere pentru ceremonie, sunt prea mulți. Vezi cu ce mă poți ajuta, frate Pianren.

— Am să aflu de la ea.

— Ai găsit casă? îl luă ea în primire pe Tao.

Tao Ziyao tăcu.

— Felicitări! Iată o mare bucurie! Dar cum se face că ci-aveți pețitoare? se avântă Wei. Unele lucruri cu greu

— *Xiao tang ming* semnifică un grup de opt copii între 10 și 15 ani, îmbrăcați în haine imprimate în culori vii și cu toții alcătuind o mică orchestră în care fiecare ins cântă din alt instrument muzical.

să pot spune pe față. Luați-mă pe mine ca mijlocitor

și vă voi duce cu dragă inimă vorbele de la unul la altul.

— La ce bun? Eu n-am nevoie de așa ceva, protestă femeia.

— Ce vorbă-i asta? se întoarce Wei spre bărbat.

Tao Ziyao băgă de seamă că ea se schimbase rapid și rămase și el nemișcat. După multă vreme, izbucni:

— N-ai spus că ne căsătorim și cum ai vrea să te îmbraci și cum să facem cu alaiul?

— Și mai ce?

— Și să vorbim până la capăt.

— Uite, bătrâne Wei, am să-ți spun exact despre ce este vorba. Să mă mărit cu tot dichisul, n-o pot face, eu nu mai sunt o Lin Daiyu⁴⁸. Ziccpm să închirierii o căsuță și să trăim amândoi acolo, uniți, dar fără căsătorie. De ce să nu fie bine? Ce zici?

Wei râse, dar nu scoase un cuvânt.

— În lumea noastră, a mandarinilor, ne însurăm sau ne mărităm, ce-i aia să trăiți uniți?

— Nu înțeleg de ce te frământă, Mărite Tao, glumi Wei. E mai bine așa: când vrei unire, rămâi, când nu vrei, poți s-o rupi ușor. Faci ce-ți place. Pe când, dacă te-ai însurat și pleci, lucrurile sunt mai complicate. Ea îți vrea binele, te protejează, n-are de ce să-ți pară rău. – Multe ai mai vorbit! sări ea, uitându-se chiorâș la Wei.

— Bine, atunci tac.

— Mai bine-ai fi mut. Vreau să mă mărit cu el. Dar

---

48 Eroină clasică, simbol romantic al feminității și al sacrificiului de sine pentru o iubire absolută, pe care și-a dorit-©- desăvârșită, printr-o comuniune sufletească și trupească în viață, vis și poezie, și în eternitate, legendă.

---

casă nu are, bani nu, din ce-o să trăim?

„De când sunt în oraș, am cheltuit o mulțime de bani și zice că nu i-am dat”, se gândi Tao. „Oare ce-a făcut cu ceea ce i-am dat?” Părea descurajat. Rămase nemișcat, fără să scoată un cuvânt.

— N-ai gură să mai vorbești? nu-l iertă ea.

— Bani n-am, ce să spun?

Unul o vorbă, altul alta, și izbucni cearta. Wei Pianren încercă să-i potolească, dar în zadar. Cei doi nu mai puteau fi opriți: unul își dădea drumul la băierile inimii, iar altul își vărsa tot necazul pe celălalt.

În toiul harței, sluga lui Tao intră cu o telegramă. Toți credeau că venea din Shandong, dar ea era din Shaoxing. Wei se arătă încântat. Tao Ziyao o privi lung, mut de uimire. O deschise dar era nedescifrată. Trimise după un om în stare s-o dezlege. Wei Pianren își aprinsese o țigară și se prinse la flecăreală cu Noua Cumătră. Tao rămăsese la masa pătrată și nota unul după altul cuvintele descifrate.

— Cine scrie? întrebă Wei.

El clătină din cap, fără un cuvânt. După ce o transcrise, făcu câțiva pași, în tăcere. Wei continuă să-l sâcăie cu întrebările, dar el nu-l lua în seamă. Rămase o vreme locului, nehotărât, pe chip necitindu-i-se nicio expresie. Când Wei plecă, Tao ieși și el. Femeia nu-l opri.

— De ce nu-mi spui cine ți-a trimis-o? întrebă Wei după ce trecură pragul porții.

— Să nu suflă nimic nimănui. E de acasă, din Shaoxing, zise el și oftă.

— Ei, și ce? Vorbește, doar suntem ca unul.

— Frate Pianren, îmi ești ca a doua ființă a mea. Adevărul este că s-a prăbușit tot!

— Ce tot îndrugi?

— Eram un biet slujbaş și leafa îmi intra pet mâna cumnatului, soțul surorii mele mai mari. Lună de lună, el trimitea familiei zece *Hang* de argint. De când am plecat, salariul meu i-a revenit altuia. Trăind cu gândul că am obținut o poziție mai bună, ai mei n-au avut de ce să sufere. Frățiorul tău poartă toată vina. De când sunt în Shanghai, n-am scris decât o singură dată, și nu lor, iar vreme de două-trei luni nu le-am trimis un ban. Mai mult, de peste o lună, nefiind în apele mele, n-am mai avut răbdare să aștern un rând. Soția mi-a trimis cinci scrisori, ba că n-are bani, ba că e neliniștită din pricina mea, să nu cumva să mă fi îmbolnăvit. Eu nu i-am răspuns. Intrată la griji mari; mi-a trimis o telegramă prin care mă anunță că în aceeași zi va trece fluviul și va sosi aici cu un vapor. Acum îmi dau seama, că treaba cu Noua Cumătră n-are sorti de izbândă. Până primim telegramă din Shandong, nevasta îmi va fi în Shanghai și va vedea cu ochii ei cum stau lucrurile. Și-așa mă gândeam să mă mut aici cu toată casa și dacă tot vine, măcar nu mă mai aduc eu după ea.

— Firește că dacă e să pice peste noi doamna cumnată-mea, își dădu cu părerea Wei, lucrul acela n-ai cum să-l mai faci. Oricât ar fi ea de largă la inimă, tot va avea ceva de spus. De-aia zic, cel mai bine e să lași baltă totul.

Cu asta, s-au despărțit. Tao a rămas trei zile la rând la el în hotel. Nici el n-a trecut pe la cartierul curtezanelor și nici Noua Cumătră n-a trimis să-l cheme. Trârădăvea,

---

mânca și-și bea ceaiul în restaurantul de la parter sau benchetuia cu prietenii. Ieșea de dimineața din cameră și se întorcea doar noaptea, să se odihnească. Motiva în fața celorlalți că se temea să nu fie găsit de oamenii inspectorului Wang. Ajunsese să-și petreacă zilele la localul Credința sudului. Într-o zi, sluga năvăli peste el suflând din greu și îl înștiință că la hotel îl aștepta cineva cu o scrisoare.

— Zicea că e ceva care nu suferă amânare și că să las tot și să vă caut. Vă așteaptă la hotel. De-aia va a zic, ar fi bine ca după țigareta asta să vă întoarceți degrabă.

Tao Ziyao își frecă fruntea. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Întârzie plecarea de teamă să nu-l încolțească oamenii inspectorului. Pe de altă parte, simțea că nu avea ca s-o liniștească până nu știa despre ce este vorba. Termină de fumat, mai bău un bol cu ceai, se îmbracă, plăti și o luă în urma slugii.

— Nu l-ai întrebat cine era, de unde venea?

— Atâta m-a grăbit, că mi-am pus în pripă haina pe mine și am rupt-o la fugă după dumneavoastră. N-am mai apucat să întreb nimic.

— Mă, ou de broască țestoasă, ce prost mai ești! răbufni el și se întoarse, vrând nevrând, la hotel.

Intră în salon, și peste cine credeți că dădu? Peste un prieten de-al lui Qiu Wuke, de la firmă. Era un om serios, care ținuse să-i dea scrisoarea în mână. Tao o deschise. Erau vreo douăzeci și ceva de ideograme, dispuse pe cinci rânduri, de unde se vedea că cei care fac negustorie n-au timp de pierdut.

— Eu n-am primit telegrama. Știrea e sigură? întrebă.

— Ne-a spus un cunoscut de la bancă. Inspectorul general a fost înștiințat că utilajele vor rămâne așa cum s-a stabilit. Din Shandong se vor trimite ceilalți bani, plus cheltuielile de drum pentru inspectorul Wang.

— Mă miram eu de ce astăzi n-a mai venit Zhou acela să mă caute. Dacă-i așa, trebuie să mă aștept și la vreo telegramă.

Chiar atunci un slujbaș de la telegrai se înfățișă și-i înmână o depeșă. Tao o deschise. Era expediată de cumnatul lui. Îi scria că dacă poate respinge utilajele, s-o facă, iar dacă nu, să le ia. De cum îi sosesc mașinile, să se întoarcă repede acasă. Era fericit. Făcu o copie și i-o dădu omului de la firmă, să i-o arate lui Wuke. Îi așternu câteva rânduri și lui Wei Pianren, invitându-l la o masă la restaurantul Prima Aromă.

Toenfcî atunci, Qiu Wuke îl chemase pe Wei la el, să se sfătuiască.

— Noi am pus umărul pentru a se ajunge aici, vorbi el, iar cel răsplătit este acest Tao. Noi ne-am dat peste cap și el e cel care se înfruptă din tot. Unde s-a mai văzut așa ceva? O să arunce banii la curtezane și nouă nu ne rămâne nimic. Spune, frățioare, nu-i așa?

— Nu te frământa atâta. Cu cei de la Fericirea tuturor a rupt-o. Dar e foarte adevărat că noi ne-am străduit pentru acești bani în total, marfa va valora zece mii și el a raportat patruzeci. El a cheltuit cam vreo alte zece mii și înclină să zică că pe ceilalți n-ar mai trebui să-i împărțim cu el.

— Banii vor sosi pe numele lui și nu noi vom fi în drept să hotărâm.

— Ei, și? Are două contracte, unul pentru douăzeci și două de mii și altul pe care scrie limpede: patruzeci! Cu acesta ne gândeam să-l înfruntăm pe guvernatorul din Shandong. Cu toate că e fals, Tao nu are cum să nu-l recunoască. Ar trebui să fie înțelegător și să nu se războiască cu noi. Doar i-am adus noroc. De va spune și pe jumătate „Nu!”, mă voi folosi de ambele contracte și-i pretind șaizeci și două de mii!

— Două contracte, două plăți. Deci două comenzi.

— Așa se și cuvine. A pretins una în plus, care ne va aduce alți bani. Dar nu ne va fi atât de simplu, cum ne-a fost cu acești patruzeci de mii!

Bucuroși peste măsură, hotărâră ca Wei să meargă să-i ceară lui Tao să le plătească, imediat ce vor sosi, banii din Shandong. În aceeași vreme, Tao Ziyao trimisese sluga după Wei Pianren și îl aștepta cu inima deschisă? „Dacă inspectorul general Wang a primit și el o înștiințare” „gândi, „mâine se cuvine să-i fac o vizită. Cu aceasta, pe de o parte mă voi arăta curtenitor, pe de alta îl voi face să-i treacă supărarea pentru necazurile ce i le-am pricinuit mai înainte; în plus, astăzi arc banii lui și dacă eu nu am acum niciun profit la ei, măcar pe viitor, când ne vom revedea în provincie, el nu se va purta față de mine cu răceală. Ar mai fi ceva: de fapt nu știu când vor sosi banii și prilejul e numai bim să aflu înțiebandu-l când pornește la drum”. Peste puțin, își continuă firul gândurilor: „Dacă Shandongul a acceptat așa ușor, de îndată ce i-a cerut patronul străin, înseamnă că străinii sunt puternici, nu glumă. De acum voi ține legătura cu ei și o scrisoare de recomandare din partea lor are să-mi fie mai de folos în

---

obținerea unui post dregătoaresc decât sprijinul oricărui sfetnic sau prim-ministru din capitală. Nu trebuie decât să pretindă un preț și lor li se și dă...” Bucuros, își zise: „De fapt, n-am pierdut decât banii dați judecătorului”. Și iarăși se arătă mulțumit: „Dar nici nu e pierdere. Voi avea crezare în provincie, doar chiar guvernatorul a fost de acorda. După aceea, își aminti de curtezană: „La urma urmei, nu era o femeie lipsită de inimă. Eu sunt de vină, că n-am avut bani. A vrut o casă și nu i-am luat, bani nu i-am mai dat. De-aia și-a întors privirea de la mine. Eu i-am făcut numai neplăceri. O să primesc încă douăzeci de mii, iar prețul inițial a fost de douăzeci și două. Îmi rămâne așadar o sumă bună. Vreo două mii o să le dau lui Wei și Qiu, care au pus. umărul, și tot mă aleg cu zece mii. Oh, câte pst face cu bănetul ăsta! a Sluga trimisă după Wei Pianren se reîntoarce.

— Când umilul dezmine am ajună la domnul Wei> dânsul se înapoia de la domnul Qiu. Nenorocitul de mine i-am dat biletul dumneavoastră. S-a uitat pe el și mi-a zis că avea de gând să vină să vă vadă, așa că va fi la timp aco! o”.

— Și ce-a mai spus? aprobă el dând din cap.

— M-a întrebat dacă v-ați mai dus „acolo”, știți dumneavoastră și i-am răspuns că nu.

Tao Ziyao tăcu și sluga se retrase. Cu puțin înainte se gândise la Noua Cumătră și vorbele slugii îi treziseră vechile sentimente, făcându-l să simtă că nu mai poate îndura fără ea. „Eu sunt cel care am rămas fără bani și i-am întors spatele. Cu bani, putem aranja orice. Dar acum cu ce obraz o să-i calc iarăși pragul?” „Ei, de fapt, ne-am

---

certat puțin”, își zise, „nu ne-am dat în capete cu masa și cu scaunele, ca să se fi produs ruptura definitivă. Nu e cazul să-i port pică. De câteva zile, de când n-am mai fost la ea, mă simt ca și cum aș fi părăsit. Ce-ar fi ca dităzi să mă anunț, împreună cu câțiva prieteni. Dacă mă va opri, bucuria va curge ca luntrea pe apă. Dacă nu, după ce primesc banii, închiriez o casă mare, arătoasă, și-l trimit pe Wei să discute cu ea. Inimile femeilor sunt sensibile, iar eu nu-i eram indiferent. Dacă lucrul ăsta-mi reușește, rămân în Shanghai. Orașul e plin de magazine, are telegtraf. Îmi fac rost de o slujbă și trăiesc doi ani de vis. Pe urmă, vom mai vedea”. Era singur în cameră și în timp ce-și făurea planuri, ba se plimbă de colo-colo, ba se trântea pe pat, plin de neastâmpăr.

Într-un asemenea moment de visare, sluga intră cu un om de la țară. Omul se prosternă și atunci Tao recunoscă în musafir pe vărul său Zhou Daquan, zis Puternicul.

— Frate bun, scumpa ta nevastă a venit la tine, rosti acela cu accent de Shaoxing.

Tao Ziyao înlemni.

— Unde e?

— La un hotel, în partea răsăriteană a orașului.

— Mai e cineva cu ea?

— Un* călugăr.

Fața lui Tao se făcu albă ca neaua; încremeni amuțit. Ce era de făcut? Femeia asta, celebră marfă ardeiată, până și când nu se certa, bodogănea și ocăra, astfel că niciun vecin, din stânga și din dreapta locuinței lor, n-o vorbea de bine. Mai apoi, când el fusese numit slujbaş în Shandong,

---

ea se împăunase și se umflase în pene de nu-i mai ajungea nimeni la nas, doar era soția unui om care emitea edicte imperiale! Acasă, i se spunea „cumătră⁴⁴ sau „femeie⁴⁴. De la promovarea lui Tao ca dregător, pretindea lumii să i se adreseze cu „doamnă”. După obiceiul locului, toate femeile din Shaoxing credeau în Buddha și îl venerau. Într-o zi, pe când se afla într-un templu budist, să ardă santal pentru el, soacra o strigase ca pe oricare, „femeie”, uitând că trebuie să-i spună „doamnă”. ȚAtunci ea se mâniase cumplit.

— Amida Buddha! rostea și după fiecare vorbă sfântă, trăgea câte o înjurătură.

Mult timp după ce ieșiseră din templu, o ținuse tot într-un blestem, pe când mâna-i evlavioasă (în cealaltă ținea un coș) alerga pe mătaniile budiste, pipăind mărgea după mărgea. Soacra sa era cinstită și religioasă și nu se pusese cu ea, lăsând-o în plata cerului.

Acum, Tao Ziyao greșise neiertător în fața ei. Nu mai scrisese de două-trei luni. Că doamna rămăsese fără bani, mai treacă-meargă, dar se vorbea că Shanghaiul e un loc de faimă proastă, plin de curtezane, viclene ca vulpile. Orice om nu prea sigur pe sine, o dată intrat în Shanghai, nu se poate să nu încapă pe mâinile lor amăgitoare. Cum Ziyao nu trimitea nici bani și nici vești, cu siguranță că pusese o curtezană gheara pe el. După prima⁴ lună, doamna hotărâse să-l caute chiar ea în locul acela al pierzaniei, însă fusese oprită de soacră. Mai așteptase o lună, dar în zadar, tot nicio veste. Atunci numai voi să mai asculte de nimeni. Soacra îi dăduse ca însoțitor un nepot, pe Zhou Daquan, dar doamnei nu-i prea convenea omul,

---

prea arăta ca un țărănoi cu capul mare. Noroc că fratele ei, care era călugăr la templul Tihna cerească din Yangzhou, pe numele lui sfânt Marea cea Limpede, Ling Hai, venise să-și viziteze părinții și urma să treacă prin Shanghai. Profitând de aceasta, doamna luase împreună cu el bilete pe aceeași corabie. De când plecase ce-acasă, călugărul se mai cizelase și nu avea cătuși de puțin aerul unui om de la țară. La templu, se ocupa cu primirea vizitatorilor și lumea îl socotea plăcut. Lui Tao Ziyao, dimpotrivă, îi displăcea și mereu îi reproșa ne vestei că prea stă cu călugărul. „Și ce dacă? Mi-e frate, sunt atentă la obrazul tău!”, îi răspundea ea. Tao Ziyao se înfuriase ca un taur. Călugărul, aflând că bărbatul este suspicios, nu-l privea nici el cu ochi buni. Tocmai de aceea, aflând acum că soția îi venise însoțită de călugăr, Tao se făcuse foc de supărare.

— Dacă ați sosit, îi spuse vărului său, pun pe cineva s-o aducă aici cu o ricșă... Vii și tu să stai cu noi să nu cheltuim aiurea banii. Călugărul poate să rămână acolo unde au tras. N-am ochi să-l văd.

Vărul încuviință, Tao comandă pentru el un castron cu o fiertură de paste făinoase. Tânărul înfulecă repede fideaua și duse castronul la gură, sorbind zeama dintr-o înghițitură. Când termină, îl trimise împreună cu sluga, s-o aducă pe doamna. „Nu putea să vină nici mai devreme, nici mai târziu, ci chiar azi”, își zise el. Dar nici nu-și încheie bine gândul și portarul introduse în cameră o femeie de vârstă mijlocie și un călugăr. Omul nu apucă să deschidă gura, că femeia își și dădu drumul. Tao Ziyao făcu ochii mari: în față îi stăteau propria-i nevastă și cumnatul.

Nevasta ocări, blestemă, ca până la urmă să izbucnească în plâns.

— Vorbește frumos, femeie, ce-i asta? se mânie el. Va râde lumea de noi. Așa se poartă niște mandarini?

Porunci să se prepare un ceai și să li se aducă cele necesare să-și spele fața și mâinile. Îi întrebă dacă mâncaseră. Ea se năpusti asupra lui, îl înșfăcă de piept și nici gând să-l lase din strânsoarea ei.

— Să nu crezi că mă orbești! Îți sunt nevastă bună și tu te lăfăi aici, ca un dregător. Și tot eu sunt vinovată! Să nu mai zic că de doi ani și ceva îmi petrec ca vădană acasă, iar în ultimul timp nici vești nu mai am de la tine. Cum crezi că se ține casa fără un ban? Și mai trebuie să fac și pe doamna. Cât am îndurat din pricina ta \ Și ce deosebire e între mine și aia pe care-o ai în inimă, Noua Cumătră, ori Vechea Cumătră, cum i-ai zice? Unde ți s-au dus toți banii? Am auzit că ai avut peste o sută de mii?

— De unde scoți una ca asta? Nu te lua după oricine, se dezvinovăți el. „Cine i-o fi spus? w se minună.

— Nu mă-ntreba pe minei păru ea a-i ghici gândul, ci pe Xie Al. Doilea.

Numele îi sună cunoscut lui Tao Ziyao, dar pe loc nu-și aminti cine era cel care-l purta. Noroc cu sluga, care între timp se întorsese, negăsind-o pe căoamnă, (ea plecase nerăbdătoare, înainte) și care acum stând de o parte, sări cu lămuriri:

— Păi nu dădea des pe-aici, stăpâne? Ala îmbrăcat ca un Cerșetor. Uneori cerea câte un ban. Zicea că sunteți consăteni și că pe vremuri v-a ajutat cu bani. Odată, l-am întrebat: „Care este prețiosul vostru nume? tt. „Mă

---

numesc Xie”, mi-a răspuns el. Mă gândesc că el trebuie să fie.

— Prostii! Sunt eu omul să mă folosesc de banii altuia? Oul ăsta de boarscă țestoasă umblă cu clevetiri urâte. Dacă-l mai prind pe aici, îl dau pe mâna poliției!

— Vai de mine! Vai de mine! Și cât de mult te-ai mai folosit de banii altora! Când ți-ai cumpărat slujbaai dat până și o brățară argintată de-a soră-mii! se plânse ea. Mă și întreb ce nas mai ai să vorbești astfel!

Între timp, lumea se strânse roată în jurul lor. Călugărul, văzându-i cât sunt de înrăiți și porniți unul împotriva altuia, interveni, încercând să-i potolească. Se chinui mult până izbândi. Doamna intră în dormitor. Zhou Daquan, vărul, sosise cu bagajele. Sluga care o însoțea pe doamna o ajută să-și pieptene părul și să se spele.

În salon, cercetându-se cu privirea, Tao observă că roba de brocart îi fusese boțită de nevastă. Veșmântul acesta și-l pusese special pentru localul Prima Aromă.

— Nu știu de unde-a căzut necazul ăsta peste mine, strigă deodată, bătând din picior. Nu mai rabd să mai trăiesc așa!

Fierbând de supărare, nu știa pe cine să și-o verse. Se căina singur, amintindu-și că era așteptat pte Wei Pianren, iar pe deasupra uitase să comande o sală. Se lăsase seara și, probabil, că nu mai erau săli libere. Noroc că nu locuia departe de local și plecă întins într-acolo. Abia urcase scările și dădu nas în nas cu Wei. Bucuroși, întrebară de un salon. Mai era liberă sala cu numărul 18 și o acceptară. Li se aduse ceaiul și cartea de bucate. Spuseră cam ce voiau. Cum banii nu sosiseră, Wei nu

---

acționă așa cum plănuise împreună cu Qiu. În timpul mesei, Tao îl vesti ca în treacăt că „nevasta mi-a sosit”.

și-i povesti dt scandal îi făcuse. Se plânse, oftă. Văzându-l abătut, Wei îi propuse să se ducă la „Fericirea tuturor”. Și el se gândise că în felul acesta i-ar mai trece năduful și s-ar bucura de prilejul de a o vedea pe Noua cumătră. Așternu pe dată câteva rânduri pentru ea. Pe la felul trei, Noua Cumătră își făcu apariția, împreună cu Lu Mireasmă de Orhidee. Noua Cumătră se ținea sobră și tăcută. Tao socoti că nici lui nu i-ar cădea prea bine să deschidă vorba.

— Măine cred că ne facem cu bani, Mărite Tao, așa că n-ai să ne tratezi oricum, încercă Wei Pianren să spargă gheața.

Dar tocmai atunci când Tao Ziyao auzise în sfârșit a vorbă bună, care-i mersese drept la suflet, servitorul spuse:

— La numărul șase au venit o doamnă și un călugăr. Ea a zis că o cheamă Tao și că „Domnul nostru are oaspeți tot aici la voi”.

Tao se schimbă la față și izbucni:

— În noaptea asta, hârca o să aibă de-a face cu mine! Unde mă duc eu, hop și ea! Se ridică. La revedere frate Pian, adăugă.

Coborî și ieși în stradă. Noua Cumătră și Mireasma de Orhidee plecară și ele. Wei Pianren își bău cafeaua, semnă pentru decont și se duse până la ușa salonului numărul șase. Aruncă o privire înăuntru și, într-adevăr, văzu o femeie și un călugăr. Cum arăta, nu-i fu prea limpede. Plecă la ale sale.

Doamna Tao, aflând că bărbatul i se dusesese la localul Prima Aromă, la o petrecere cu cântărețe, venise pe urmele lui, însoțită de fratele său și comandase acolo o masă pe cinste, numai pentru a-i tăia lui Tao tot cheful. Din păcate, el fusese înștiințat și fugise. Femeia nu-și putu gusta izbânda răzbunării. Când termină cu ospățul, se întoarse la hotel. Pe la ora două din noapte, cum el nu apăruse, începuse să se perpelească asemenea unei furnici nimerite într-un vas încins, dar și grozav de mâhnită și de speriată. Pe măsură ce timpul trecea și nu primea nicio veste, se încredința tot mai mult că el n-o să mai vină și că o să-și treacă noaptea la bordel. În felul acesta, doamna Tao n-a închis un ochi, blestemându-și bărbatul și pe curtezanele marelui oraș: „Inimă neagră! Crăpare-ai de o mie de săbii! S-ajungi lihnit de foame și să n-ai ce băga în tine! Putori, scârnăvii putrede! u Fratele ei, călugărul, nu dormi nici el. Tao Ziyao nu sosi nici în zorii – zilei. Femeia își smulse părul, plânse, țipă, zor nevoie mare să se înfățișeze la *Ynmen* să-l pârască și, totodată, să-l roage pe marele mandarin să izgonească toate curtezanele din oraș, să nu mai aibă cine strica oamenii. Fratele ei o potoli cu greu.

La ora prânzului, inspectorul Wang îl trimise pe slujitorul său Zhou să-i comunice lui Tao Ziyao că se primiseră deja banii din Shandong și că se putea duce să-i ridice. Fiind vorba de bârfi, doamna nu mai spuse dacă bărbatul era sau nu acasă, ci se grăbi să hotărască:

— Banii mi-i dați mie. Să nu-i înmânați ăstuia care o să crape înjunghiat de o mie de cuțite, că îi aruncă pe cine știu eu.

Zhou zâmbi și o întrebă pe slugă cine era doamna. Sluga nu apucă să deschidă gura că femeia i-o luă înainte: o ținea una și bună să-l însoțească ea pe Zhou, chiar atunci, ca nu cumva inspectorul să-i dea soțului ei banii. Atunci Zhou se sperie de-a binelea, dar călugărul interveni împăciuitoare:

— Nu poți să te duci, inspectorul Wang îi este superior cumnatului. Mai bine merg eu în locul tău.

Zhou dori să afle cine erau și ce se întâmplase. Cei doi se repeziră să-i povestească pe larg totul.

— Bine, se învoi el.

Călugărul porunci slugii să ia cărțile de vizită și să cheme o trăsură. Îmbracă o sutană nouă și merse să-l salute pe inspectorul general Wang. Acesta însă îl primi *în* fugă, cu răceală. Îi spuse a doua zi pleca în Japonia.

Banii îi lăsa în bancă, în răspunderea lui Zhou și Tao Ziyao îi putea ridica oricând.

Ieșind înfuriat din local, Tao Ziyao a întâlnit un prieten, care l-a luat cu el și au petrecut împreună toată noaptea, la jocuri de noroc. Acasă s-a întors a doua zi după masă, spre ora patru. Măcinată de supărare* doamna ajunsese într-un hal fără de hal. Tao Ziyao își învinui cumnatul pentru faptul că se dusese în vizită la inspector. Exasperat, călugărul își pierdu boneta, rămânând în capul gol, așa tuns chilug cum era.

Pe neașteptate, Wei Pianren îl căută pe Tao Aruncând întreaga vină pe Qiu Wuke, el îi știse că vrea să execute ambele contracte.

— Unul dintre contracte e fals, se oțărî Tao, doar l-am pregătit pentru tribunal. Suntem prieteni, nu? de ce vă

---

bateți joc de mine?

— Aștepti să ridice altul pentru tine capul și mai spui că actul e fals? vorbi Wei. Ți-ai lăsat semnătura pe el. Vezi cum ai putea să-l capeți.

Tao Ziyao se mânie și hotărî să-l invite pe Excelența Sa Zhou, dregătorul din subordinea inspectorului general Wang, să se sfătuiască ce să facă. Pornită rău împotriva lui Tao, pentru noaptea petrecută aiurea, nevastă-sa nu-l băgase până atunci în seamă, nemaicontenind cu plânsul și cu blestemele. Dar pricepând că alții își bătuseră joc* de el, ura i se topi ca prin minune, și își înghiți ultimul cuvânt de ocară. În culmea supărării, Tao îi luă cu el pe Wei și pe călugăr și se duseră cu toții la localul Primăm Aromă.

Zhou nu se mai imbarcase pentru Japonia, deoarece între timp fusese solicitat de guvernatorul provinciei Zheijiang și se pregătea să plece la Hangzhou. La primirea invitației scrise din partea lui Tao pentru o întrevedere la Prima Aromă, se gândise să refuze, din lipsă de timp. Apoi socotise că era bine să-i lămurească omului în față chestiunea banilor din bancă și făcându-și timp acceptă un compromis.

La puțină vreme după ce Tao și ceilalți ajunseră la local, Excelența Sa Zhou își făcu și el apariția. După câteva cuvinte de politețe, Zhou îi spuse cum puteau fi luați banii din bancă. Atunci Tao îl rugă să iasă puțin cu el pe terasă. Rezemați de balustradă îi mărturisi toate întâmplările prin care trecuse.

— Ai mers cam prea departe, onorate Zi, trase concluzia Zhou.

— Chibzuiește la o cale, frate mai mare, Fratele tău

---

mai mic vrea să împartă cu tine în mod egal bruma de câștig pe care o vom avea, dar cum ne putem înfrânge potrivnicii?

— La prima vedere, nu e deloc ușor, preaonorate! Văzând și făcând, acum mi-e greu să spun.

Se înapoi ară la masă. Călugărul comandase supă de ciuperci, bureți prăjiți și. alte două mâncăruri de post – în lume, sub ochii oamenilor păstra obiceiurile budiste și nu se înfrupta din carne. Ceilalți mineară de dulce și nu vom înșira aici felurile de bucate alese de «i. Dintre ceilalți, numai Excelența Sa preferase supa de ciuperci. Căzuse pe gânduri și nu mai scoase o vorbă. După supă⁴⁹, se ridică și plecă. Tao Ziyao îi mai aminti o dată să se îngrijească de ce îi ceruse și Zhou fu de acord ca a doua zi să trimită un om să se intereseze de bani. Își strânseseră mâinile și se despărțiră.

Întors la masă, Tao îi spuse lui Wei Pianren să-i vorbească lui Qiu în sensul să nu complice lucrurile. Nici Qiii nu câștiga cine știe ce, iar el unul îl socotea prieten.

Numele cel mic al lui Zhou era Yin, iar al doilea nume personal Guofu. Era slujbaş în Shandong și plecase în misiune cu inspectorul general Wang, dar Liu Zhongheng, guvernatorul din Zheijiang, îi ceruse și-i obținuse mutarea. Pe vremuri, Zhou Yin lucrase în casa acestuia, fusese bibliotecar și dascăl și de aceea guvernatorul Liu îl promovase. Acum lui Zhou îi părea rău că; drept mulțumire pentru câte făcuse nu îi putea trimite un dar de preț. Din fericire, era neîntrecut în a-i atrage pe lângă sine

---

49 La chinezi, supa se bea la sfârșitul mesei.

---

pe alții, spre câștigul său. Mulți funcționari de bancă îi erau consăteni și fiecare și-l voia îndatorat. El se sfătuisese cu ei, propunându-și să cumpere un post de magistrat. Oamenii îi oferiseră fie două sute, fie o sută sau chiar cincizeci de *yuan*i, pe care el se și grăbise să-i depună la Oficiul pentru plata taxelor pentru slujbe.

De atunci, își lărgise piața, zi după zi. Cunoștea bine câțiva patroni chinezi ai unor firme străine. Într-una din zile, cu totul întâmplător, aflate că Qiu Wuke era nepotul unui prieten de-al său. Acela, Wang Erdiao, era chiar puțin rudă cu el și ei doi se aveau foarte bine. Wang Erdiao îl căuta numai pentru că Zhou era omul guvernatorului din Zheijiang și îl putea sprijini în negoțul lui. La el, se gândise Zhou Yin, atunci când Tao îi destăinuise ce i se întâmplase. Îi făcuse o vizită chiar a doua zi și-l rugase să intervină în cheștiunea banilor lui Tao.

— Nepotul acesta al meu lucrează de anul trecut la firmă. Cumnatul meu stă garant pentru el. Nici Wei aceia nurmi e necunoscut.

După plecarea lui Zhou, negustorul își chemă nepotul. %

— Noi suntem oameni de cuvânt, nu înșelăm pe nimeni, îi atrase atenția.

Qiu Wuke povesti și el cum se petrecuseră lucrurile.

— Dacă-i așa, nici Tao nu trebuie să câștige. Dar aici e un fapt neîndoielnic: eu i-am promis Excelenței Sale Zhou că voi face ceva, după cum m-a rugat. Am să-i spun să-i ceară acestui Tao să scoată din bancă și pentru voi niște bani, să se încheie tot târgul.

Qiu nu-și putea contrazice unchiul și se învoi,

înștiințându-l pe Wei că vor primi și ei câte ceva.

— Ce se bagă el? Cum a aflat? se revoltă Wei Pianren, bătând din picior.

În aceeași seară, Wang Erdiao îl caută pe Zhou și-l rugă să-l facă pe Tao Ziyao să înțeleagă să le dea și celor doi câte ceva și să nu se mai războiască la nesfârșit. Zhou mulțumi și-i propusă la rândul său lui Tao această rezolvare. Acesta acceptă să-i dea fiecăruia câte o mie de *yuan*.

— Pentru a scăpa de orice comentarii, împarte-le lor jumătate din sumă, îl îndemnă Zhou. Tao însă nici nu vru să audă. După îndelungi discuții, stabili pentru fiecare din cei doi câte două mii de *yuan*, iar pentru Excelența sa Zhou o mie. Acum Zhou socoti că în ce-l privea era puțin și ar fi fost bine să i se dubleze suma. Im cele din urmă se mai alese cu încă cinci sute și atunci duse un cec de patru mii pentru Qiu și Wei, prietenului său Wang Erdiao, limpezind definitiv această chestiune. Tao Ziyao primi contractul fals. Rămase încă în oraș, în așteptarea mărfii, urmând ca după sosirea acesteia s-o preia și s-o pornească spre Shandong.

Din pricina unchiului, Qiu Wuke nu îndrăznise să spună nimic, însă Wei Pianren își arată nemulțumirea.

— Tao are bani, a îmboldit-o el pe Noua Cumătră. E un om fără inimă, ar merita să fie mulș puțin.

Atunci, Noua Cumătră îl caută pe Tao la hotel. Slab din fire și ținut sub papucul nevestei de-a cărei frică știa, de cum a dat ochii cu ea, acesta i-a cerut Noii Cumetre să treacă în camera slugii. Femeia i-a amintit de planul lor de a se uni și de a trăi unui alături de celălalt, plan care se

---

sfârșise atât de jalnic. Șederea ei prelungindu-se, neliniștit, Tao Ziyao a grăbit-o să plece:

— Dacă ai ceva să-mi spui, fă-o prin prietenul Wei.

De atunci, nu s-au mai văzut și Wei Pianren alerga de la unul la altul, purtând vorbele de colo-colo.

— Vrea trei mii, i-a dezvăluit Wei după câteva zile de alergătură. Dacă nu te învoiești, chiar mâine va veni aici, să se lupte cu tine pe viață și pe moarte.

Tao Ziyao a sărit ca ars, implorându-l pe Wei să mai scadă din sumă. După multe discuții, s-au oprit la două mii. Wei i-a luat, iar Noii Cumetre nu i-a dus decât cinci sute. Pe de altă parte, în semn de mulțumire, Tao i-a oferit chiar el lui Wei cinci sute de *yuani*, și astfel acesta s-a mai ales cu două mii peste ceea ce primise înainte. Ajuns la câștigul dorit, Wei s-a declarat mulțumit. Acest episod în legătură cu Tao Ziyao îl încheiem aici, pentru a nu vă plictisi peste măsură. Întoarcerea lui în Shandong, împreună, cu familia, după sosirea utilajelor, este o altă poveste.

V

Cu cei o mie cinci sute de *yuani* picați în mână sa în mod cu totul neașteptat, Excelența Sa Zhou Yin a pornit-o spre Zhejiang. Ajuns în capitala provinciei, s-a prezentat la guvernator. Fiind cunoștințe vechi, acesta a emis, imediat după primire, un ordin prin care l-a numit mai mare peste documente și funcționar la Biroul pentru străini.

A doua zi, Zhou Yin a mulțumit pentru numire, iar în zilele următoare a făcut vizite comisarilor și inspectorilor și s-a întâlnit cu ceilalți dregători. Toată lumea aflase de legăturile lui vechi cu guvernatorul și îl priveau cu alți ochi. În cadrul administrației locale, se afla un om care se

---

ocupa cu arhiva, pe nume Dai Dalí, Rațiune înaltă. Era ajutor de prefect și fusese candidat reușit la examenele imperiale. Lucra direct cu guvernatorul Liu, nelipsind de lângă acesta nicio zi și neieșindu-i din cuvânt. Niciunul dintre mandarini nu-l întrecea și era socotit omul cel mai puternic al zilei. Și deoarece Zhou Yin fusese cu mult înainte în raporturi apropiate cu guvernatorul, Dai Dalí nu-l vedea cu ochi buni. Zhou, care își dăduse seama de aceasta, se purta ceremonios și nu intra în dispută.

Odată, când a apărut un post liber de magistrat, Liu Zhongheng a vrut să-l numească pe Dalí.

— Îi dau lui postul, fiindcă s-a chinuit ani în șir pentru mine, i-a spus el comisarului.

Comisarul nu s-a împotrivit. Ei hotărâseră, însă trebuiau emise documente. Un polițist aflat prin preajmă a auzit și s-a grăbit să-l înștiințeze pe Dai Dalí. Omul s-a bucurat, iar colegii s-au grăbit să-l felicite, printre ei numărându-se și Zhou. S-a întâmplat însă ca, după masa de prânz, Liu Zhongheng să se întâlnească din întâmplare cu Zhou Yin.

— La arhivă, Dai este cel mai priceput și orice lucru trecut prin mâna lui e bine făcut, încât nu mai este nevoie să-l văd eu cu de-amănuntul. Ani în șir a trudit pentru mine și am de gând să-i dau un post din care să se aleagă și el cu ceva. De acum încolo, este bine ca voi, ceilalți, să puneți cât mai multă inimă în munca de redactare.

— V-aș întoarce vorba, preamărite, vorbi. Zhou, după o clipă de gândire. Ceea ce spuneți despre el este adevărat. Are multă experiență. Nu voi argumenta decât prin faptul că el, om la peste cincizeci de ani, caligrafiază

---

câteva mii de ideograme fără o singură greșeală, repede și frumos. Noi, ceilalți, nu-l putem egala nicicum. În concluzie, mi-o greu s-o afirtn, dar pentru binele Biroului, nu ne putem lipsi de el. De curând, din pricina unor cuvinte sau a unor paragrafe greșite, s-au dat destule pedepse „în provinciile Hunan și Guangdong. Acum suntem spre sfârșitul anului și treburile s-au cam aglomerat. Dacă-l lăsați să plece, cu toată osârdia noastră „mă tem să nu apară ceva care să vă întineze numele. Pentru truda lui de ani de zile, dacă îi arătați atâta mărinimie, oferindu-i un post, noi, nemernicii, cum am putea să nu-i îngăduim să plece? Doar că treburile publice nu se pot lipsi de el.

„Zhou a fost preceptor și bibliotecar în casa mea și mă pot încrede în judecata lui. De curând, pedepsele au curs din belșug și n-avem voie să greșim”, își zise Liu Zhongheng, raționamentul părându-i-se bun.

— Bine că încă nu i-am spus. Am să dau postul altcuiva. O să-l mai obosesc iarna asta. Între timp, are să-și pregătească un succesor și la anul, am să-i încredințez altă demnitate.

Cu aceasta, guvernatorul puse să i se comunice cenzorului că postul cu pricina nu va mai fi dat lui Dai. A doua zi urma să hotărască persoana căreia avea să i-l ofere.

Seara, câțiva prieteni pregătiseră un banchet în onoarea lui Dai Dalí. Zhou Yin era și el prezent, însă nu suflă un cuvânt despre discuția purtată cu Liu Zhongheng.

Luă așadar parte la banchet, îi făcu urări fericitului,

---

râse și glumi, părtaș la veselia generală. Iminenta numire îi dăduse și mai mult aripi lui Dai Dalí. După vreo duzină de pahare⁵⁰, se amețise întrucâtva pentru că nu ținea la băutură.

— Am lucrat aici laolaltă, toastă, ridicând paharul, și n-aș fi crezut că frățiorul vostru mai mic va fi primul care vă părăsește.

— Guvernatorul îți cinstește talentul și priceperea, frate mai mare, răspunseră cei de față. A dat acest post pentru a spori avutul fratelui nostru.

— Ce avut! Oricum, iubirea celor de deasupra noastră este grăitoare.

— Nu se știe clacă nu este rezultatul cercetărilor de zi cu zi și an de an.

— Ei, vom vedea! Eu vă doresc tuturor să puneți mâna pe câte o magistratură bună!

— Bunătatea vine de sus, iar noi suntem cu totul nepricepuți. Cum să vă depășim-pe voi, cei de dinaintea noastră?

Zhou le ținea isonul, dar în sine își râdea de întreaga mascaradă. Banchetul se sparse la al treilea ceas din noapte.

Întors acasă, Dai Dalí își descusu portarul dacă venise sau nu înștiințarea oficială. Nu sosise. Socoti însă că poate nu era nevoie să fie întocmită atât de repede și nu-și făcu niciun gând. Noaptea trecu în liniște. A doua zi, văzând că se fac orele zece și nu primește nicio veste, se miră întrucâtva. Dar după masa de prânz, tot nimic.

---

50 Se bea din pahare mici, de circa 30 grame.

„Statutul mi-e mai sigur decât al multora”, își zise. „De vreme ce a existat această hotărâre, nu poate să se fi schimbat. Să mă fi jucat cineva? Nu cred. Provincia are multe posturi libere și nu văd cine să se fi lăcomit tocmai la acesta. Oricum, nu cred că polițistul să-și fi bătut joc de mine”.

Începuse să se perpelească, fără poftă de mâncare, fără chef de nimic, agitat într-atâta, că nu-și mai găsea locul. Spre seară, trimise sluga să se intereseze. Peste puțin, omul se înapoie, încruntat.

— Cum e? Îl zori el.

— Nu e adevărat ce a zis ieri polițistul, îndrăzni el.

— Oi fi încurcat numele locului! Îl luă stăpânul la zor, neîncrezător;

— Cum să încurc? Excelența Sa polițistul mi-a adus vestea și am auzit prea bine.

— Cine a fost numit?

— A fost numit unul, Kong.

Lovitura se dovedea năprasnică. O slujbă grasă îi fusese smulsă de sub nas. Supărarea îl doborî. Își luă cinci zile de odihnă și rămase acasă, neprimind pe nimeni.

La dezbaterile unui document, guvernatorul își aminti de priceperea lui. și vru să știe de ce suferea, trimițând după el chiar pe polițistul care mai înainte îi strecurase știrea aceea confidențială. Când dădu cu ochii de el „polițistului i se făcu milă.

— Mai ieri, guvernatorul ți-a pronunțat limpede numele. Abia după ce s-a consultat cu Zhou Yin și-a schimbat părerea.

— Ce i-a spus?

— Vă voi destăinui din fir-a-păr. V-a susținut din toată inima, rosti polițistul și repetă apoi cuvânt cu cuvânt pledoaria lui Zhou Yin.

— Bravo! Bravo! se umflă Dalí în piept! Uite cum câteva vorbe mi-au înmormântat frumusețe de dregătorie! Când a avut loc discuția? În seara aceea, n-a zis nimic la banchet. Se vede treaba că e periculos rău! continuă el, după ce primi răspunsul. Nu-i nimic, va avea prilejul să mă cunoască! amenință el scrâșnind din dinți.

În timpul cât zâhcuse, toți colegii se grăbiseră să-l vadă, să-l consoleze. Zhou era printre cei mai grijulii, vizitându-l de două ori pe zi. La purtarea lui falsă și la vorbele-i mincinoase, Dai Dalí îi răspunse la fel. O dată, guvernatorul Liu Zhongheng vrei să afle cât timp va mai fi bolnav Dai Dalí.

— N-are nicio boală, înălțimea Voastră, îl asigură Zhou Yin. A aflat că îi hărăziseți postul acela și că în urmă l-ați dat altuia. De furie și ciudă, și-a luat liber. Nenorocitul de mine, am socotit că dacă nu-l lăsați să plece înseamnă că țineți foarte mult la el. Spre sfârșitul anului sunt multe de făcut, iar el” fiind foarte priceput, se cădea să rămână aceste câteva luni în plus. fiu, umilul, v-am slujit și pe înălțimea Voastră și pe alți câțiva oameni ;mari, dar nimeni dintre aceștia din urmă nu s-a arătat vreodată ca dumneavoastră, într-atât de apropiat, atent la bucuriile și necazurile supușilor. Cum de a putut să-i fie lui teamă că nu-l veți ridica în rang mai târziu? Nu v-a înțeles și a mânjit frumusețea gestului Vostru. Prin rasta, firește, va avea tot el de suferit.

— Încă nu-i pomenisem nimic de numire, vorbi Liu,

---

supărat *în* inima sa. De vreme ce e în slujba mea, de ce s-o fi temut că nu-l voi avea în vedere? De ce nu s-a supus și mă înfruntă? Crede că n-am pe nimeni care să-i ia Jocul?

Zhou Yin ascultă smerit, în tăcere. Liu Zhongheng se aprinsese de mânie.

Când cele cinci zile au trecut, Dai Dalí și-a anunțat intenția de a-l vedea pe guvernator.

— Liu nu l-a primit, dar nici nu i-a retras slujba. Ca și mai înainte, la câteva cazuri mai rare, i-a cerut sfatul, cu toate că nu-i făcea nicio plăcere să recurgă la el. Pe de altă parte, Dai Dalí, văzându-și mai marele schimbat, și-a dat seama că cineva aruncase cu pietre în fântâna lui, ori altfel zis, îl ponegrise în fața guvernatorului. Nu s-a arătat că a ghicit niște uneltiri în spatele a tot ce-l privea, ci și-a văzut mai departe de treabă, fără să exagereze întru nimic. C5 li Zhou Yin și cu ceilalți se purta extrem de ceremonios, și cald și îi numea frați. Uneori, lui Zhou i se adresa „învăță -, torul meu”.

— Înălțimea Sa vă ține la mare cinste, tocmai pentru că i-ați fost apropiat pe vremuri; mie, unul, nu-mi dă cine știe ce importanță.

Văzându-l supus, Zhou și ceilalți îl înconjurară cu mal multă atenție. Zhou era încă singur, fără familie. Își stabilise locuința în *Yamen* și când se aștepta mai puțin se trezea peste el cu Dai, care, prinzând rădăcini într-un loc, se lungea la discuții. De multe ori, îi aducea de acasă câteva feluri de bucate, precizând că erau gătite de concubina lui cea mai. tânără. Și tot așa se arată vreo două luni și ceva, oamenii din jurul lui remarcându-i numai părțile bune, nu și pe cele rele. Dacă din întâmplare

---

guvernatorul aducea vorba de Dai, oamenii îl vorbeau de bine și astfel lucrurile luaseră o altă turnură. Lucra de mult acolo și nu numai mandarinii îl știau, dar se făcuse cunoscut și slujbașilor și curierilor și portăreilor și chiar și doicilor. Iar de când pățise necazul și suferise de pe urma lui Zhou, se purta cu și mai multă grijă față de el. În aceasta stătea virtutea lui, dar și inteligența fără seamăn.

În partea dinspre Yanzhou a provinciei, se aciuau adeseori bandiții. Oamenii trăiau de azi pe mâine, cu frica în sân. Comandantul celor câteva garnizoane din provincie era un ajutor de comisar, Hu Huaruo, de fel din Hunan, din aceleași locuri cu Dai Dalí și coleg de generație cu el. Poate și de aceea erau prieteni la cataramă.

În timpul acesta, mandarinii civili și militari din Yanzhou au trimis carte de urgență în capitala provinciei. Se știa că forțele locale erau slabe, insuficiente pentru apărare. Hu a fost înputernicit să-i încercuiască pe bandiți cu șase batalioane. Acordându-i-se o atât de mare încredere, Hu Huaruo se umplu de mândrie, el, care nu prea dovedea în asemenea situații calm, sânge rece. În vremuri de liniște, fără treburi și nefiind preocupat de nirpic, era sigur pe sine. Dar o dată alertat, pus să facă ceva, ajungea să clocotească și să cadă pradă zăpăcelii. Acum intrase în aceeași stare de spaimă, agitație și dezorientare. Și pentru că se afla în raporturi foarte strânse cu Dai Dalí, chiar înainte de a primi ordinul scris al superiorilor, se trezise cu vizita acestuia.

— De îndată ce ați pus piciorul în aceste locuri, Mărite comandant, viermele acesta prost din fața voastră a constatat că neorânduielele se potolesc. Faptul acesta are

---

să vă ridice cu mult deasupra a ce sunteți. Iată-mă deci pentru a vă aduce vestea cea fericită a misiunii voastre împotriva bandiților.

— Nu râdeți de mine, frate bun. Ne cunoaștem de multă vreme și între noi putem discuta orice. Știi bine cât m-a costat slujba asta. Numai că abia a trecut o jumătate de an, și încă nici. n-am apucat să umplu golul din cămară „că s-a și ivit această dandana. Ei, bine, îți poți închipui ce gust mi-a lăsat! Suntem noi doi atât de obiș—nuiți cu războaiele? Bani n-am făcut, în schimb îmi pun viața la mare primejdie. E aici ceva care nu merge, Cât despre o victorie care să-mi aducă răsplata, aș lăsa-o bucuros în scama altora. Mic nu-mi priesc astfel ei. foloase.

— Dacă ați primit însărcinarea, n-aveți decât să vă străduiți.

— Nu mă duc! replică Hu. Nu-s învățat cu greul.

Aștept să-mi sosească numirea și o voi înapoia superiorilor, rugându-i să treacă însărcinarea altcuiva.

— Dar nu se face! La urma urmelor nici n-o să fie chiar atât de greu! Iar de nu voiți să vă angajați în această sarcină dificilă, umila mea persoană - are următorul gând: înălțimea Voastră, mergeți la Yamen și cereți un om care să vă acompanieze. În răspunderea lui veți lăsa tot ce se va ivi și binele și răul va reveni aceluia.

— Pe cine să cor?

— Mă gândesc la Zhou Yin, cu care trudesco la arhive.

— Am auzit de el, se zice că a fost tutore în familia guvernatorului.

— Este adevărat. Tocmai de aceea vorba lui cântărește greu în fața guvernatorului și nu este nimeni

---

mai vrednic decât el. Spuneți că veți refuza să plecați spre Yanzhou. După proasta mea înțelegere, nu se face în niciun caz ca înălțimea Voastră să declare că nu vă veți duce.

— Atunci ce să fac, frate?

— Așteptați să sosească* documentul și vă înfățișați la guvernator, pentru a-i solicita câteva întăriri. De la bun început, îl veți numi pe Zhou Yin. Și nu veți fi refuzat. Iar Zhou, tocmai el, care este atât de bine văzut, nu va avea obrazul să spună nu. Când se va prezenta înaintea înălțimii Voastre, îi încredințați toată răspunderea încercuirii bandiților. Dacă va reuși, meritele lor se vor răsfrânge asupra tuturor. De nu, veți arunca întreaga năpastă asupra acestui Zhou. Fiind vorba de greșelile lui Zhou Yin, guvernatorului îi va fi cu neputință să-l acuze. Într-o asemenea situație, înălțimea Voastră vă veți duce din nou la guvernator și-l veți ruga să vi se pună la dispoziție o altă persoană. Sunt încredințat că din zece acuzații pe motivul că n-ați condus bine, veți scăpa numai cu trei. Socotiți, preamărite, merge ori nu merge acest plan al preaobiditului frate mai mic?

Cât timp Dai vorbise, Hu Huaruo nu-l întrerupsese cu nimic, iar acum, când încheiase, pe chip îi înflori un zâmbet.

— Planul este minunat, fratele tău mai mic așa va face, zise.

Înainte de a pipea, luându-și rămas bun, Dai Dalí adăugă:

— Când veți reveni victorios, adăugați și nefericitul meu nume printre acelea pe care le veți rosti în fața

---

guvernatorului.

— Firește, îl asigură Hu. Iar de nu va fi bine, vă rog să puneți o vorbă bună pentru mine.

Dai Dalí nu mai apucă să răspundă, că o slugă intră și anunță sosirea unui slujbaș al guvernatorului. Dai se retrase. Hu Huaruo plecă neîntârziat cu lectica la sediul administrației provinciei. Acolo, Liu Zhongheng îi vorbi despre situația creată în Yanzhou, cerându-i să se grăbească cu încercuirea și lichidarea bandiților.

— Situația nu suferă nicio amânare, preciză guvernatorul. Mergi degrabă cu șase batalioane. Dacă ți se vor părea insuficiente, vestește-mă printr-o telegramă și îți voi mai trimite câteva. Te-am chemat să stăm de vorbă fiindcă lucrurile sunt grabnice. Numirea o voi trimite mai pe urmă.

Hu Huaruo aprobă și, când guvernatorul încheie, își spuse și el părerea.

— Umila mea persoană nu are prea multă experiență. Mă tem ca o neizbândă să nu vă umbrească și pricinuiască mâhnire pentru faptul că m-ați ales. Pot să vă spun că dispun de puțini oameni capabili și mă gândesc să vă implor să-mi dați câțiva, care să mă urmeze.

— Cere-mi pe cine vrei și îi vei avea.

— Zhou cel de la arhivele înălțimii Voastre este un om cu multă învățătură de carte și de viață, s-a format pe vremuri într-o garnizoană. Avându-l lângă mine, voi putea lăsa totul în seama lui.

— Va fi el în stare?

— E foarte priceput.

— Dacă va fi în stare, prea bine. Îi voi spune să te

însoțească, eu nu am prea multe treburi cu el. Și pe cine mai dorești?

Hu mai ceru doi ajutori de magistrați, pe Huang Zhongjie și Wen Xishan. Cu Zhou Yin se făceau trei. Liu Zhongheng căzu de acord și trimise după ei să i se înfățișezi. Dintre toți trei, Zhou Yin se afla pe acolo și sosi numaidecât. Guvernatorul îl înștiință despre noua însărcinare. Observându-l pe Hu alături, Zhou rosti câteva cuvinte de circumstanță, gândindu-se de pe acum cum să facă să se întoarcă victorios și să fie promovat. Peste puțin, își făcură apariția și ceilalți doi. În fața guvernatorului, nimeni nu spuse nu. Hu se ridică să-și ia rămas bun și-i grăbi pe cei trei să se pregătească în așa fel încât la căderea nopții să pornească la drum. Liu Zhongheng îl conduse pe militar.

Ce însărcinări le vei da? dori el să afle.

— Huang va răspunde de aprovizionare, Wen de lucrurile mărunte cu care ne vom confrunta, iar lui Zhou, dată fiind priceperea lui, îi voi încredința comanda trupelor. a

Guvernatorul nu comentă. La cea de-a doua ușă se opri, apoi se retrase. Cei trei nu mai zăboviră și ieșiră să-l aștepte pe comandant. Hu îi sfătui să-și încheie cât mai iute pregătirile. Acceptă să le plătească dinainte lefurile pe trei luni. Ei îi mulțumiră și îl însoțiră până la litieră.

Vestea se întinse până la birourile arhivei și când Zhou Yin se întoarse de la întrevedere toată lumea sări să-l felicite. Numai Dai Dalí îl luă de o parte și-i desjăinui că se cunoștea bine cu comandantul. Era un om fricos, nepriceput, care nu dusesese niciun lucru la bun sfârșit. În

---

subordinea lui, cel mai bun lucru era să ia totul pe cont propriu, altfel nici într-o sută de ani nu se va alege cu vreo victorie. Zhou se arătă mișcat de atâta grijă.

Înainte de căderea serii, în timp ce-și împacheta lucrurile, un om din slujba comandantului îi aduse lui Zhou Yin solda pe trei luni. Era din cale afară de mare, ca pentru vreme de război: două sute de *Hang* de argint pe lună, pe trei luni adunându-se șase sute. După plecarea slujbașului, Zhou o porni cu bagajele spre chei, dincolo de Poarta Houchao, unde era trasă corabia. Huang și Wei abia sosiseră. Peste încă puțin, precedat de lampioane, își făcu apariția și comandantul Hu, care dădu ordinul de plecare. La sfatul patronului corăbiei, plecarea fu totuși amânată până după miezul nopții, când fluxul urma să crească, sub lumina lunii.

Pe Fluviul Qiantang, zis Balta Banilor, circula un tip de corabie pusă în mod special la dispoziția oficialităților, numele ei fiind „Munții și apele țării”. Femeile de pe o astfel de corabie se purtau fardate și cu flori în păr. Când n-aveau ce face, stăteau la prora și-i ademeneau pe tinerii de neam ales să urce pe punte, iar când aveau oaspeți, îi întrețineau și-i slujeau pe aceștia. Pe corabie, se spunea că ele ar fi „firma” ei, o firmă vie. Corabia nu încărca niciodată marfă. Exista și un alt gen, corabia pentru marfă, dar aceea era construită ceva mai încăpătoare, mai adâncă și numele ei era de „Lăstar de grâu indian”. În afară de acestea, se mai găseau și alte două tipuri, cărora li se zicea „Păsările binefacerii publice”. Duceau și pasageri și mărfuri, dar pe ele nu serveau femei.

Trupele de sub conducerea lui Hu se aflau îmbarcate

în luntrii, iar Hu era instalat pe o corabie „Munții și apele țării”, pe care o ceruse județul să i-o pună la dispoziție. Cei de la județ își dăduseră seama că nu va ajunge o singură corabie pentru suită, secretari și alte persoane, și-i închiriaseră încă alte două corăbii, de genul „Lăstarul de grâu indian”. Acestea din urmă fuseseră împărțite între cei trei însoțitori și cei doi slujitori ai comandantului. Se spunea despre tipul „Munții și apele țării” că se mai numea și „Barca pescărească a celor nouă familii”. Când Zhu Hongwu, întemeietorul dinastiei Ming, cucerise întreaga țară îl degradase pe mandarinul Chen Youliang cu toți ai lui până-ntr-atât, încât îi limitase existența la această corabie, care nu era nimic altceva decât un bordel de lux. Și astfel până în ziua de astăzi, la câteva sute de ani de la întâmplare, proprietarii acestor corăbii erau tot urmași din urmașii pedepsitului Chen.

Îndată ce comandantul Hu pusese piciorul pe corabie, cineva din „firma vie” se grăbise să-i întindă cu supusenie un bol cu supă-cuib de rândunică. Obişnuit cu distracțiile, Hu Huaruo se folosisese de banii imperiali spre îndeostularea plăcerilor proprii. Dintre cei cinci oameni ai lui, Huang Zhongjie era singurul care avea familie la Hangzhou. Unul dintre slujitori, Wang Zhongxun, era bogat în ani și împătimit în sorbitul opiumului, de care nu se mai sătura de dimineața până seara și de cu noapte până-n zori. Cu gândul la opium, nu mai avea poftă de curtezane. Iată de ce, pe această slugă nici nu o vom lua în seamă. Să ni-i apropiem pe ceilalți trei... Primul ar fi Wen Xishan, bărbat în putere, stegar, adică militar manciurian, tânăr de ani, cu fața de forma unui ou. Se îmbrăca elegant și curat.

Nu numai femeile îl plăceau, ci până și bărbații se uitau la el cu admirație. Era al șaptelea născut în familie și i se spunea Domnul Wen Al. Șaptelea. Cealaltă slugă, se numea Zhao zis Buliao și n-avea decât douăzeci de ani. Copil lepădat, părăsit, se pripășise pe aici, la peste două mii de fi de meleagurile natale, fiind din fire ca după zicala: „n-a văzut de trei ani chip de femeie, de-aia și bivolița i se pare foc de ochioasă!” Acesta era Zhao Neisprăvitul. Ne mai rămâne Zhou. Pe el l-am întâlnit în capitolul precedent și cam știm cât îi poate pielea. Cu dregătorii se purta demn și cinstit, dar la chefuri cu băutură și femei, aflat în mijlocul petrecăreților, nu își afla pereche. Era bine făcut și lăsa o bună impresie celor din jurul său. Avea însă un beteșug din născare și de acesta nu se putea nicicum lepăda: prețuia prea mult arginții. În afara celor dați pe femei, nu lăsa să-i scape din mână un singur ban. Banii pe care îi primise ca soldă, de la comandantul Hu Huaruo, îi încredințase, ca împrumut, unui prieten, pentru a se alege cu dobândă de pe urma lor și nu luase cu el niciun bănuț de aramă. Își zisese că măcar două batalioane de soldați o să-i dea comandantului și că putea mânca de unde mâncau și ele, fără să cheltuiască nimic. Dacă i-ar fi trebuit, ar fi împrumutat de la comandant.

Ne vom opri la Wen și la Zhao, care, din întâmplare, urcaseră pe aceeași corabie, să le ordone marinarilor să nu se țină pe lângă corabia comandantului, ci să se îndepărteze de ea, cât mai mult. Marinarii se supuseră, de dragul recompensei. Se nimerise ca această corabie să aibă în „firmă”, o frumoasă pe nume Yu Xian, Zeița de Jad, pe care Wen o întâlnise la curtezane. Zeița de

---

Jad se grăbise să-i ia tânărului boneta de îndată ce *el* urcase pe vas, ajutându-l și să se schimbe. Apoi îi adusese supa de cuib de rândunică, dându-i să bea din mâna ei.

Cei doi s-au tras de mâini, s-au înghiontit, în cele din urmă întinzându-se pe pat. Observându-i, Zhao Neisprăvitul își zise că așa or fi făcute femeile, se însoțesc numaidecât cu mandarinii. Dus pe gânduri, își întinsese în față mâna în care ținea un bol, apucat mai înainte, dar când să-l pună jos, mai să-i sară inima din piept. Lân-a el stătea sora mai mică a Zeiței de Jad, pe nume Lan Xian, Zeița Orhideelor, care-i adusese și lui supă. Judecându-l după îmbrăcămintea-i simplă, cer de pe corabie nu îl socotiseră altceva decât o slugă. Mai târziu, când Wen se dusesse la pupă să se ușureze, aflaseră de la el că era unul dintre secretarii comandantului și că trebuiau să-i dea și lui supă din ce brumă mai rămăsese pe fundul vasului, după ce i-o turnaseră lui Wen.

— Fierbeți puțină apă, adăugați niște zahăr și gata, îi învățase Domnul Wen Al. Șaptelea.

Așa și făcuseră și o trimiseră la el pe Zeița Orhideelor, cu supa. Zhao se arătă nespuse de mângâiat de acest gest. Nu gustase în viața lui supă din cuib de rândunică și simțind cât de dulce și de lipicioasă era zeama aceea și pe deasupra ținându-și oohii tot pe față, n-avu cum să-și dea seama că mânca altceva.

Iată, dragi cititori, vă puteți închipui, și nu greșiți, că aceste curtezane erau femei de lux, risipitoare, așa cum fusese și aceea peste care dăduse Tao Ziyao. Or acest Zhao Neisprăvitul pornise la drum în suita unui stăpân și cu cei opt-zece *Hang* de argint ai săi n-avea cum să întrețină o

---

curtezană.

Zhao Neisprăvitul linsese până și blidul, atât de mult îi plăcuse supa, și se așternu la sporovăială cu Zeița Orhideelor. Între timp, Wen Al. Șaptelea se închisese la el cu Zeița de Jad; din încăperea în care erau nu se mai auzeau vorbe. După miezul nopții, se porni fluxul. Barcagiii stăteau în așteptare, la pupa. De departe, ca un vacarm de sunete de trâmbițe și tobe, se auzea, când mai limpede, când mai înfundat, însă în neîntreruptă creștere, fluxul marelui fluviu; el înainta ca tropotul imens, cutremurător a o mie de armate sau ca revărsarea asurzitoare a galopului unei herghelii de zece mii de cai. Pe loc, capătul corăbiei se zgudui. Barcagiii întoarseră prora spre flux și cât ai clipi se și aflară la vreo duzină de fi de mai. Mugetul fluxului sculase în picioare pe toată lumea. Peste încă puțin, cerul se luminează și corabia înainta firesc. Domnul Wen Al. Șaptelea se trezise și el. Ieși, se uită la cer și constatând că nu se făcuse încă ziuă se întoarse în cămăruță. Zeița de Jad îl urmă, să-l slujească. La început li se auziră de acolo vorbele, apoi, ca și mai înainte, se lăsă tăcerea. Când corabia se urnise din loc, Zeița Orhideelor fusese strigată de către patron. Zhao Neisprăvitul rămăsese singur în încăperea de pe mijlocul ambarcațiunii, abătut și trist. Gândul îi luneca de la Zeița de Jad, care se afla alături de Wen, la chipul Zeiței Orhideelor și din nou de la una la cealaltă. De inimă îi spânzurau parcă cincisprezece butoaie, șapte trăgând în sus și opt în jos!

A doua zi, după ce corabia s-a oprit, Domnul Wen Al. Șaptelea pregăti o masă îmbelșugată la care își invită camarazii, dar nu și pe comandant. Wang și Huang nu

---

chemaseră flori care să le țină tovărășie și nici Zhou Yin nu avusese de gând una ca asta.

— Fără o însoțitoare, petrecerea ți se va părea searbădă, insistă Wen.

Îndemnat astfel, Zhou aduse cu el o curtezană din „firma” de pe corabia sa; numele fetei era Zhaodi⁵¹. Cred că nu este nevoie să mai amintim că nici nu se așază bine la masă Zhao Neisprăvitul, că Zeița Orhideelor și veni în spatele lui. Gazdei i se părea totuși că atmosfera nu se încălzise încă și atunci trimise vorbă pe furiș să fie aduse și două curtezane din „firma” de pe vasul comandantului. Când felurile de mâncare învâfuiră masa, curtezanele înfrumusețau locul ca niște adevărate flori și de la stăpân până la ultimul oaspete se încinseră cu toții, lăsându-se în voia sentimentelor. După ce jucară ghicitul degetelor⁵², Zeița de Jad luă o *pipa* și cântă, acompaniată la castaniete de însuși Domnul Wen. După ca, cântă Zeița Orhideelor, aruncându-i lui Zhao ocheade neîndoielnice. Zhao Neisprăvitul o sorbea și el din ochi, dar mai pe furiș, să nu fie văzut. Însă îi observaseră toți. Wen sări numaidecât, cerându-i lui Zhao să ofere de băut și de mâncat. Scoțându-și banii din chimir, acesta își dădu seama că abia dacă putea plăti numai băutura și, îndârjit, strânse din dinți. Fata îl înțelese și turnă în pahare.

---

51 Zhao, a provoca, a filtra. Di, mezin.

52 liuquan, ghicitul degetelor, joc de petrecere la care doi parteneri își desfac în același timp, din mîna făcută pumn, unul, mai multe sau toate degetele. Acela dintre cei doi care, trebuind să ghicească și să reproducă simultan mișcarea conducătorului jocului, dă greș, este pedepsit să bea.

Wen Al. Șaptelea grăbi masa. Când încheiară, Huang și Wang doriră să treacă pe corabia lor pentru a se odihni după ospăț.

— Am fost provocat să dau de băut, de ce nu-mi faceți cinstea? protestă Zhao și nu-i lăasă să plece.

Cei doi se supuseră. În mod obișnuit, prețul unei mese bogate era de opt *yuani*, al uneia simple șase și al băuturii patru. Zhao Neisprăvitul avea trei *yuani*, opt *mao* și câțiva bănuți de aramă. Împrumută trei *mao* de la Wang și un *yuan* de la sluga lui Wen. O dată banii grămadă, masa fu iarăși întinsă. Zhao Neisprăvitul ocupă, nu tocmai fericit, locul gazdei. Huang și Wang nici n-ai voiră să audă de flori. Zhou rămăsese cu Zhaodi. Fata avea numai unsprezece ani și patroana i-o încredințase, cerându-i să fie cu luare-aminte. Domnul Wen Al. Șaptelea fusese până atunci servit de Zeița de Jad și de încă două curtezane din „firma” de pe corabia comandantului. Le chemase în timpul când acesta se afla prins într-un joc marțial. Jucase vreo trei ore, dormise și, trezindu-se, patronul trimise grabnic după „firme”. Trecând de la un banchet la altul, Wen băuse ceva mai multe pahare și se îmbătase, pricină pentru care se încăpățână să nu le dea voie să plece. Curtezanele erau surori. Cea mare se numea Perla Dragonului și avea optsprezece ani, iar cea mică, de șaisprezece ani, se chema Perla Phoenixului.

Picau amândouă de frujnoase ce erau: una atrăgătoare ca un pește sau ca un cocor, iar cealaltă parcă ruptă din lună și din flori. Mandarinii alegeau corabia lor numai pentru ele două. Atracția dintre comandantul Hu și Perla Dragonului nu era dintre cele mai obișnuite. Ea era

---

aceea care îi prepara ceaiul, îi turna apă și sora ei o înlocuia numai dacă se întâmpla să fie ocupată cu ceva. Cu toate acestea, cei șaisprezece ani ai Perlef Phoenixului îi puseră pe jeratic inima comandantului și el plănuia cum să facă să doboare cu o singură săgeată două păsări. Pe amândouă le voia și în afara orelor de odihnă, pretindea să le aibă întreaga vreme lângă el. Și de data aceasta, de cum se trezi, le strigă, dar nu primi răspuns. Atunci se dădu jos din pat și începu să se plimbe de colo-colo, cu mâinile la spate. Deodată, de departe auzi chicoteli și vorbe despre jocul ghicitul degetelor. Ciuli urechile. O voce plină, bărbătească, prinse să cânte melodia *Colivia cu păsări*.

Ți-am luat o colivie cu păsuri

Pentru tine-am cheltuit atâția arginți

Cuvintele erau clare, dar nu izbutea să recunoască vocea. Ascultă mai departe și când izbucni un hohot de râs fu sigur: era Perla Dragonului. Dar cine cântase? Acum răsună o romanță nouă: „Îmi suflec mânecile să te bat”. La încheierea cântecului, printre glasurile care aduceau laude, îl distinse foarte limpede pe acela al lui Zhao Neisprăvitul. Din vorbele lui abia acum ghici – bărbatul care cântase fusese Wen Al. Șaptelea. Mânia îi izbucni aprigă din adâncul inimii și focul ei i se lăsă greu în urechi. Dintr-o lovitură, azvârli jos bolul de pe masă, făcându-l fărâme. Așteptă o vreme, dar nu se arătă nimeni. Patronul, barcagiii, slugile lui, slujbașii se strânseseră grămadă să vadă petrecerea de pe corabia cealaltă. Nemaiputând răbda, se descărcă asemenea unui tunet: puse mâna pe un scaun și-l aruncă pe fereastră. Ajutorul de pe corabie alergă pe corabia Domnului Wen Al. Șaptelea și povesti ce

---

se întâmplase. Toată lumea încremeni amu - ținută de groază. Zhao Neisprăvitul, care se purtase ca un tigru adevărat/cât fusese gazdă, strigă să se strângă iute masa.

— Ba eu nu mă opresc! Ce, numai comandanții au voie să petreacă? se răsti Wen, amețit de-a binelea și le înșfăcă de veșminte pe cele două surori. Perla Dragonului îi vorbi îndelung să-l înduplece și atunci el îi dădu acesteia drumul, dar o reținu pe Perla Phoenixului.

— Vă știu eu, bine, curtezane stricate, le ocări el, nu sunteți bune decât să vă încurcați cu cei mari, iar pentru noi n-a veți ochi să ne vedeți.

Curtezana nu îndrăzni să-l certe și se grăbi să se întoarcă pe corabia sa. Comandantul Hu era verde la față. Patronul și trei sau patru barcagii stăteau înaintea lui în genunchi, cu capul plecat.

— Sub comanda cui sunteți? Să mi-i trimiteți pe toți nătlării ăștia la județ, să-i pună la cazne, îi ordonă el unui slujbaş.

Perla Dragonului rămase locului, nehotărâtă; nu cuteza nici să-l ajungăie și nici să scoată vreo vorbă. Comandantul știa tot și se arăta de neînduplecat. Atunci, un slujbaş inteligent, înțelegând că era greu de ieșit din încurcătura la care se ajunsese, sosi în fugă și se apucă să-l lovească pe patron, cu picioarele, făcându-l de ocară.

— O să spui tot în fața magistratului, strigă. Înălțimea Sa n-are timp să-și piardă cu tine!

Tot lovindu-i, îi împinse pe cei de-acolo spre un capăt al vasului, lăsând-o locului doar pe cântăreață. Încetul cu încetul, mandarinului i se mai potoli supărarea. La început nu vru s-o ia în seamă pe fată, dar până la urmă cuvintele

---

și ocheadele ei îl înmuiară. Se întinse pe pat. Fata îi aprinse pipa.

— De ce-ați zăbovit dincolo atâta vreme? Oare barba mea bătrână nu e la fel de îngrijită și atrăgătoare cum e a lui Wen? Dacă-i pe așa, n-am nevoie să-mi umpli pipa.

— M-au chemat fetele din „firma” de pe vasul lui, n-am văzut nici umbra vreunui Wen.

— Pe mine nu mă duci, am auzit cu urechile mele tot, nu se lăsă el și continuă cu întrebările, jumătate din noapte.

Perla Dragonului o ținea însă una și bună: nu fusese nicidecum vorba de vreo chemare la banchet, iar ea habar n-avba dacă acest domn Wen era gras, slab, înalt, scund, sau cine știe cum. Aflând din gura ei că era curată ca o rază, inima bănuitoare a comandantului Hu se tulbură. I se părea foarte curios cum de îndrăznise Wen să se amestece în afacerile intime ale superiorului său, dar și cum de uitase Perla Dragonului de sentimentele sale de până în ajun, de se purtase frumos cu un altul. „N-am altceva în gândw, își zise, „decât lumea noastră, mandarinilor. Eu am rang de inspector la nivelul unei provincii, iar el e magistrat de județ. Ar avea necazuri din partea mea dacă ar vrea să se ridice până la nivelul meu. Nemernicul, nu știe deosebi pozițiile umile de cele înalte și-și vâără nasul unde nu-i fierbe oala”. Ura împotriva inferiorului său îl năpădi iarăși. „Măine am să lămuresc lucrurile, să înțeleagă o dată pentru i totdeauna că n-au dreptul să treacă peste capul meu”. De cum își stabili această atitudine, îi porunci curtgzanei să plece. Își trecu noaptea singur, perpelindu-se în patul rece și nu reuși până în zori

---

să închidă un ochi. Văzând că marele mandarin îi respingea serviciile, Perlei Dragonului i se făcu deodată frică de furia matroanei și rămase înfiptă pe punte, în mijlocul navei, plângând îndurerată. Pătrunsă de amărăciunea sortii care îi fusese hărăzită, murmură: „Asta nu-i viață! mai bine mi-aș reteza părul și m-aș călugări. Sau mai bine m-aș arunca în fluviu, decât să mănânc bolul ăsta otrăvit de orez!” În zori, ca de obicei, corabia porni la drum. Abia crezându-și ochilor, proprietarul observă că înaltul oaspete era treaz și își turna singur ceai. Curtezana se grăbi să intre la el, să-l slujească, însă comandantul nu o lăsă să se apropie. Bău jumătate de ceașcă și se trânti iarăși pe pat. Perla Dragonului se așeză pe un taburet din fața patului. Chiar așa, neluată în seamă, - nu îndrăznea să se ducă la ea să se culce.

Dimineața, după orele nouă, ajunseră într-un târg și patronul ancoră, să cumpere zarzavaturi. Ajutoarele comandantului se treziseră. Cu toate că fusese beat-criță cu o seară înainte, îmboldit de slugă, Wep se ridicase și el din pat și îi urmă pe ceilalți, să-l salute pe comandant. Gândul la ce se petrecuse cu o zi în urmă îl umplea de rușine. Din fericire, draperiile comandantului nu fuseseră trase. Se auzi o tuse și Wen înțelese că mai era mult până când comandantul avea să se scoale. Peste o vreme, o slugă intră la el cu apa pentru spălatul feței, apoi cu cea pentru clătitul gurii, cu pasta, cu periuța, și tot așa, ba cu una, ba cu alta. Curtezana se grăbi să strângă din jurul patului plasa împotriva țânțarilor. El însă nu-i adresă niciun cuvânt. Comandantul Hu avea o meteahnă: îi plăcea să fie salutat de cu zori.

— Veniți! strigă ascutit. Patru-cinci slugi se repezără înăuntru. Adliceți hârdăul! se auzi porunca. O slugă negricioasă la chip alergă în spate și se întoarse cu hârdăul pentru deșertarea burții Măritului om. Slugile celelalte ieșiră și, odată cu ele ieși și curtezana. Sluga cu hârdăul, cunoscută de toată lumea, era însoțitorul nelipsit al stăpânului proteguitor; se afla oricând în spatele lecticii și în ușa casei lui. Când slujbașii de grad inferior veneau să i se prezinte comandantului, de el se ciocneau, de aceea i se adresau cu reverență, domnule în sus și domnule în jos, și nurrțai de el depindea ca ei să ajungă sau nu înaintea înălțimii Sale. Rămăsese și acum acolo, în pragul Marelui mandarin, ținând în mâini vasul scârnaviilor trupești lucru pe care nu l-ar fi făcut niciun om adevărat și cu demnitate.

Cei de față nu prea luaseră seama la Perla Dragonului. Numai ochii ascuțiți ai Domnului Wen Al. Șaptelea îi descoperi ochii umflați de plâns. Iniipa îi tresări și în același timp el bănuia de unde i se trăgea curtezanei necazul. Re când se chinuia să ghicească ce și cum se întâmplase cu ea, auzi încă un „Vino!” rostit autoritar. Omul care adusese hârdăul pentru ușurarea burții comandantului intră la acesta și se întoarse imediat cu vasul în mâna dreaptă, în vreme ce cu stânga se ținea de nas. Subordonații strânși acolo îl priviră amuzați. Comandantul ocări un copil-slugă învinuindu-l că trândăvise, în loc să-i umple pipa.

— Nu mi-ați poruncit, stăpâne, de cum am urcat pe corabie, să nu intru nechemat? Cum să fi venit de capul meu? se dezvinovăți tânărul.

— Taci, spurcăciune! Câine puturos! Cur de catâr!

Dacă eu nu te chem, asta înseamnă să nu-ți îndeplinești îndatoririle? Și pe cine te bizui tu, mă, ou de broască țestoasă, de îndrăznești să-mi întorci vorbele? Mi se pare mie a fi auzit, ori e chiar adevărat, că voi toți, ăștia, pe care v-am adus cu inima bună, vă faceți de cap, benchetuiți, – vă țineți de târfe și spectacole, fără știrea mea! Credeți că mă duceți pe mine, că nu știu tot? Ori vă închipuiți că stăpânul vostru e un bleg? Uite că nu sunt cum socotiți voi și nici nu dorm ca să n-am habar ce-mi faceți. Eu am plecat la drum să stârpesc tâlharii și nu la lucru de joacă! Luați-aminte și faceți ochii mari!

Oamenii lăsară să le treacă pe lângă urechi muștruluiala adresată slugii, numai Wen se înfricoșă. „Pe cine-și varsă năduful?” se întrebă. „Parcă mi-ar vorbi de-a dreptul mie. O avea în vedere ce s-a întâmplat ieri?” Gândurile acestea îl făcură să roșească. Peste puțin, din cameră se auzi șuieratul narghilelelor. Copilul-slugă ieși cu* buza umflată. Dând cu ochii de oamenii care-l așteptau pe comandant se umplu de rușine și bâigui ceva, apoi vorbi tot mai tare și mai clar, pe măsură ce se pierdea în fundul corăbiei:

— Împăratul te-a trimis să-i ucizi pe bandiți, iar nu să le faci oamenilor zile fripte. Perla Dragonului e așa și pe dincolo, de parcă îți mai arde de-alde noi, de când o ai pe ea!

Numaidecât, Perla Dragonului intră și-l ajută pe marele om să-și schimbe veșmintele, să-și pună cingătoarea și să se aranjeze ca pentru ceremonie. Hu ieși cu pas apăsător, tușind ușor. Subordonații se înclină în fața lui. Comandantul rosti câteva vorbe fără însemnătate:

„Vremea e excelentă”; „înaintăm destul de bine”. Preocupat de treburi de stat, Excelența Sa Zhou puse prima întrebare.

— Ați primit vești din Yanzhou, preamărite?

— Nu, răspunse comandantul, surprins. Tu, frate mai mare, ai aflat ceva deosebit?

— Știri cu adevărat nu am, dar circulă niște zvonuri.

— Amida Buddha, ai grijă de noi! bâigui comandantul.

— Tâlhari există. Se pare însă că n-ar fi chiar atât de periculoși precum s-a spus. Apoi, nu-s cine știeț ce înarmați și o oaste mare îi poate potoli destul de curând.

— Dacă-i pe-așa, nu ne-ar fi prea greu. Cum să nu le venim de hac unor bandiți ca ei? Doar suntem bărbați. Uite la ce m-am gândit: când mă aflu în capitala provinciei, l-am auzit nu o dată pe guvernator zicând că oamenii de la est de fluviu nu sunt pe măsura celor din

Vest. „Cum se explică asta? Păi, din cauza corăbiilor acestora, cei mai mulți dintre mandarini își pierd mințile, vrăjiți de „firmele” vii și treburile publice nu ste mai fac cu același sârg. După regulamentul imperial, cei care își iau libertăți cu femeile și o țin în chefuri trebuie să fie demiși. De aceea îndemnați-i să fie prevăzători, sfătuiți-i să se abțină de la aceste rele. Dacă se întâmplă ceva sau încurcă treburile publice, atunci ne vom arăta neîndurătorii Cam așa l-am auzit vorbind și acum, în aceste împrejurări, nu puteam să nu vă repet cuvintele lui.

Încheie, dar nu-și mai dezlipi privirile de pe Domnul Wen Al. Șaptelea. Chipul lui Wen se acoperi de dungi roșii și albe. Era de-a dreptul neliniștit. Huang și Zhou

---

pricepură că vorbele comandantului - nu-i priveau pe ei, însă fură și ei cuprinși de o anumită jenă, de vreme ce chefuiseră alături de Wen. Rămaseră tăcuți. Hu așteptă puțin, însă cum nimeni nu suflă un cuvânt, ridică ceașca de ceai, dând de înțeles că întrevederea s-a încheiat.

Dintre cei trei, singur Domnul Wen Al. Șaptelea ghicise că vorbele comandantului ținteau în el. La plecare, acela nu-i aruncase nicio privire, lucrul acesta sperându-l peste măsură. Întors la el pe corabie, își vărsă năduhul pe copilul-slugă, care, în mod obișnuit, nu se depărta nici cu un pas de stăpân. De data aceasta însă, își îngăduise să coboare și el cu barcagiii pe mal, socotind că stăpânul lui nu se va întoarce prea iute de la întrevederea cu Comandantul. Wen îl strigase o dată, de două ori, apoi de supărare începuse să-l ponegrească pe patron. Auzindu-l, Zeița de Jad veni lângă el, îl alintă în fel și chip și abia reuși să-l liniștească. Când băiatul reveni pe vas, Domnul Wen Al. Șaptelea îl chemă la el și-i trase o bătaie bună, să-l învețe minte. Numai că sluga nu se arată cumințită, ci plecă din fața lui bosumflat, îndrugând verzi și uscate. Wen îl auzise și iarăși izbucnise furios:

— Sunt în provincia asta de câțiva ani buni și m-am ocupat cu de toate, am îndeplinit Unisiuni frumoase, în orice caz, n-am ajuns în situația să crăp de foame. Abia acum văd că muștrările superiorilor nu-mi ajung, mai trebuie să am parte și de ocările slugilor! Ce-aș putea să mai zic?

Pe loc, îi ceru copilului să-și ia catrafusele și să se întoarcă acasă. Celelalte slugi se grăbiră să-l povățuiască pe flăcăiandru de bine. Îi explicară că fusese mereu într-o

---

situație privilegiată și că ar fi bine să îngenunche la picioarele stăpânului, să se poarte ascultător, și atunci lucrurile aveau să se aranjeze.

— Dacă are nevoie de mine, să mă caute el, se încapătănă copilul-slugă. Eu nu mă duc la el!

Domnul Wen Al. Șaptelea rămase multă vreme îmbufnat și tot cântăreața fu aceea care îl domoli.

Așa trecură zilele și nopțile. Într-una din seri, când abia ancoraseră corăbiile, se află că pâftă-n Yanzhou mai erau numai câțiva zeci de *li*.

— Pe la noi nu-s cine știe ce tâlhari, vorbeau oamenii locului. Numai că se întâmplase ca, într-un miez de noapte, să fie prădate două prăvălii de amanet și o bancă. Din această pricină, se închiseseră porțile orașului, încercându-se prinderea răufăcătorilor. După o zi și o noapte, oamenii legii nu puseseră mâna pe nimeni, în schimb se născuseră nu știu câte zvonuri. Faptul acesta îi speriasse grozav pe mandarinii locului, și ei își strânseseră degrabă lucrurile și fugiseră din oraș. Umblau scorneli că nu niște hoți de rând săvârșiseră spargerile, ci o făcuse chiar regele bandiților, care trăia în munții din jur, atunci când coborâse să se aprovizioneze cu cereale. Așa se explica și minunea că nu fusese rănit nimeni. Iar de vreme ce acum regele acela neîncoronat avea hrană, el se pregătea să se ridice la luptă. Mandarinii luaseră drept adevărate asemenea povești și înaintaseră carte urgentă în capitala provinciei și astfel se ajunsese ca guvernatorul să-l trimită aici, în Yanzhou, pe comandantul Hu, în capul a trei armate, pentru a-i împresura și prinde pe bandiți.

Din Hangzhou până la Yanzhou se fac două zile și

---

ceva, însă corăbiile noastre plutiseră cinci sau șase zile și tot nu își atinseseră ținta. Oricât ar fi fost apa de mică și navigația de grea, dacă punem la socoteală fluxul pe care îl prinsese, o întârziere așa de mare nu era îndreptățită. Și totuși era ceva în stare să motiveze călătoria prelungită: „firmele” acelea vii Me pe corăbii puseseră ochii pe câte cineva și orice zi de călătorie în plus însemna pentru ele banchete, petreceri și bani mai mulți. Asupra comandantului Hu nu ne vom opri prea mult. El doar era în legături vechi cu Perla Dragonului. Și chiar dacă nu dădea mese, îi spusese secretărilor Wang:

— Ne vom întoarce victorioși cu aceeași corabie. Atunci vom lăsa la o parte protocolul, n-o să ținem seama, de regulile de ceremonie și vom benchetui laolaltă cu toată lumea.

În cele câteva zile, Perla Dragonului îi prăpădise lui Hu cinci-șase sute de *yuani*, chiar dacă nu știa nimeni acest lucru.

Cât despre Doifmul Wen Al. Șaptelea, el de felul său era mină spartă. Luase cu sine bani de acasă și nici nu e uita la hrana militară. Apoi de cum o întâlnise pe Zeița de Jad, îi și oferise o pereche de agrafe de aur și patru materiale pentru veșminte. Până și Zeiței Orhideelor îi dăduse două metraje, de dragul surioarei ei. mai mari, dar și fiindcă știa că Zhao Neisprăvitul nu era în stare să-i dăruiască nimic. Cum să nu fie căutat un asemenea risipitor? Și iată că și Zeița Orhideelor, care se avea bine cu Zfyao, deși nu primea bani de la el, de bine, de rău, ca prostituată nu ieșea în pierdere. Wang și Huang se obișnuiseră să se abțină ani în șir de la plăcerile trupești,

---

astfel că nu ne rămâne decât să ne mai oprim asupra Excelenței Sale Zhou. El o invita la toate banchetele pe Zhaodi și n-o înlocuia pentru nimic în lume. În ceea ce-i privește pe ceilalți dregători mai mici și pe servitori, aceștia, seară de seară, după oprirea convoiului, se strâneau în partea din spate a corăbiilor și fumau opium.

Atunci cum să meargă corăbiile repede? Barcagiii se alegeau cu câștiguri mai mari sau mai mici din partea tuturor, astfel că și să fi putut să navigheze mai iute, unora ca ei nu le-ar fi convenit. Ce făceau așadar? Parcurgeau ziua câte șaptezeci de *li*, iar seara se dădeau treizeci înapoi. Și iată cum un drum de două zile și ceva a ajuns să se întindă pe șase zile și chiar mai mult.

Zhao Neisprăvitul și Zeița Orhideelor se legaseră destul de strâns unul de altul. El oferise de băut în cinstea ei la banchetul acela de pomină. Cu alt prilej, își desprinsese de la brâu o bucată veche de jad, pe care o avea moștenire, și dorise să i-o dea în dar tinerei fete. Ea însă îl refuzase, pe motiv că prea semăna cu o piatră oarecare, astfel că lui nu-i rămăsese de făcut decât s-o agațe iarăși de cingătoare.

— În drumul ăsta al nostru n-am ce să-ți dăruiesc⁵³ se scuzase el. La întoarcere, o să capeți drept răsplată o brățară de aur și câteva sute de *yuani*.

Ea nu cunoștea prea bine lumea și îl socotise om cu stare. La un moment dat, îi ceruse cincizeci de *yanir* însă el n-avea nici măcar atât. Zhao observase că YVen Al. Șaptelea folosea banii tot la fel de lesne ca apa pe care o

---

53 E vorba de arginți păstrați în fișicuri.

---

dădea pe gât, și se gândise să-i ceară cu împrumut suma aceea. La început, șovăise, temându-se ca nu cumva Wen să-i rădă în nas, apoi împins de curtezană, îngroșă obrazul și se duse să discute cu el. Wen acceptă însă de la bun început. Deschise lada și scoase o sută *, o făcu pe jumătate și i-o întinse. Zhao se înflăcărase de-a binelea și-l cuprinsese părerea de rău că nu-i ceruse o sută, să fi rămas și el cu ceva. Wen împachetase, apoi, bine cei cincizeci de *yuani* jrămași și-i aruncase înapoi în ladă. Atunci Zhao mulțumi și ieși. Banii încăpuseră numaidecât pe mâinile curtezanei.

Într-o după-amiază, când soarele era încă sus pe cer* corăbiile se opriă. Până la Yanzhou nu mai erau decât zece *li*. Întrebat de ce stăteau locului, patronul răspunsese că o făcea din ordinul comandantului. A doua zi cădea Sărbătoarea iernii și ziua din ajun era socotită nefastă. A doua zi, după prânz, urmau să intre în poilt. Oamenii nu se arătară nici prea bucuroși, nici prea triști, numai Zhao Neisprăvitul nu-și mai încăpea în piele de fericire. Ajunsese să nu se mai poată despărți de tânăra curtezană.

În tot timpul acesta, singurul care se ducea de trei-patru ori pe zi pe corabia comandantului Hu, era Excelența Sa Zhou. Fiind unul dintre apropiații guvernatorului, comandantul se purta cu el cu multă atenție. Apoi, veștile că n-ar exista nici urmă de tâlhari îi înveseliseră pe amândoi. La întrevvedere din ziua aceea, Zhou Yin îi vorbi astfel comandantului:

— Zona asta a Yanzhoului e o zonă muntoasă și tâlharii ies din ascunzișuri tot timpul anului. Acum n-o să îndrăznească să scoată capul nici unul K fiindu-le cunoscut

---

renumele vostru. Dar ajunși la fața locului, va trebui să pedepsim câțiva, să-i înspăimântăm, ca să nu se mai țiiia de tâlhării. Pe drumul de întoarcere, vom scotoci prin mai multe sate, pentru a raporta că am curățit locurile. La rândul lor, cei mari vor înțelege că nu v-a fost deloc ușor, încât pe viitor să se acorde și mai mare atenție apărării oamenilor, iar pe bieții de noi să ne ridice în grad.

— Dacă nu mi-ai fi spus toate lucrurile astea, frate mai mare, aş fi anunțat că în Yanzhou nu se află nici tipenie de bandit, să-i liniștesc.

— Ba în niciun caz! în niciun caz! Altfel, mai marii noștri iau lucrurile ușor, nu mai repartizează bani apărării și nici nu se mai gândise la promovări și de altfel nu văd de ce ar mai face-o. Cu cât îi înfricoșăm mai tare, cu atât mai bine.

— Mă voi supune înțeleptului tău sfat, aprobă Hu și îl opri pe Zhou Yin la cină.

Pe corabia a doua, Domnul Wen Al. Șaptelea pornise un nou chef la care îi invitasese pe Wang, Huang și Zhou, pe Marele Zhao și pe Lu, de pe corabia cu tunuri. Zhou Yin nu vruse să ia parte și se grăbise să treacă pe corabia comandantului. În felul acesta, gazda și Zhao Neisprăvitul, împreună cu toți ceilalți, umpleau prea comod o masă de șase persoane. Marele Zhao își adusese o prietenă, numită Ai Zhu, Perla Iubită. Lu nu avea pe nimeni și Wen o chemă pe sora mai mare a lui Zhaodi, pe nume lui Lin, Pădure de Malachit. Ceilalți bărbați nu țineau la băutură, numai Marele Zhao, militar de carieră, era nesățios ca oceanul. În tinerețe, sorbea de unul singur trei bărdace mari de alcool

---

de Shaoxing⁵⁴. Când i se făcea rău, voma și iar se apuca să bea și așa mereu, până la capăt. Acum îmbătrânise, pofta de băut îi scăzuse mult, dar încă mai putea dovedi cincizecișaiszece de *nu* de alcool. Oricum, Wen Al. Șaptelea n-aveu cum să-i fie rival. Și totuși el era bărbat brav și-l dacă musafirul bea o ulcea, golea și el una; dacă acela dădea gata zece ulcele, el îi ținea isonul. Băutura. Îi făcea rău, cu atât mai mult cu cât în ultimul timp suferea și de astm, dar nu se putea abține. Cum vedea băutura, o răsturna pe gât, iar când în preajma lui se aflau femeii bea și mai abitir. La ghicitul degetelor, stabiliseră ca cel care pierdea să bea un pahar o dată la trei greșeli, apoi, ca să grăbească jocul, schimbaseră, la fiecă greșeală, paharul. După mai multe pahare, Marele Zhao se înfierbântase și-și dăduse jos boneta și roba de blană. Îmbrăcat numai într-o haină strânsă pe trup, de culoarea roșietică a curmalei coapte, Domnul Wen Al. Șaptelea arăta nespus de frumos, iar pielea feței lui ovale era albă ca neaua. Nu după multă vreme, Wang și Huang se duseră să fumeze, întinși pe pat, iar Zhao Neisprăvitul profită de prilej să se retragă cu frumoasa sa curtezană. Curând după aceea, îi urmă pilda și Lu. Domnul Wen Al. Șaptelea încetă să mai bea abia când nu mai putu strânge pumnul, iar Marele Zhao se întoarse la el mergând pe două cărări sprijinit de ai săi. Când Wen nu mai putu nici să se țină pe picioare și nici să mai stea în șezut, atunci Zeița de Jad îl dezbracă și el se lăsa pe pat și adormi pe loc. Curtezana plecă și ea să se

---

54 Shaoxing jin, alcool fabricat în localitatea Shaoxing, celebru în China. Este fermentat din orez, are culoare galbenă, tăria fiind de circa 18°. Se bea încălzit în apă clocotită.

---

odihnească în încăperile din spate, însă peste noapte ieși de mai multe ori, ca nu cumva să fie căutată. Wen dormi ca un butuc până a doua zi la prânz. La ora unu, de pe corabia comandantului se dădu semnalul plecării. Atunci se trezi el. Zeița de Jad îi pregăfee o supă din cuib de rândunică. Bărbatul își clăti gura. Se îmbracă și se dădu jos din pat. Se spală pe față și pe dinți, apoi măncă. Foarte curând, Domnul Wen Al. Șaptelea constată că nu mai avea niciun ban asupra sa. Lada cu lucrurile de preț o găsi desfăcută – cineva îi smulsese balamaua. Căută cu înfrigurare. Nu se mai găseau nici banii lui din soldă, nici cei cincizeci de *yuan* din suta împărțită cu Zhao Neisprăvitul și nici brățara de lemn cu încrustații de aur; aur n-avusese mult, doar vreo opt *qian* dar lipsea și acela, ca și un inel de jad, destul de prețios, două sticlute de prizat tutun, apoi niște obiecte dragi inimii sale, ornicul de aur, un lanț de aur și alte câteva mărunțișuri.

— Săriți! Sunt hoți pe corabie! Puneți mâna pe ei!
strigă Wen Al. Șaptelea”.

Zeița de Jad se sperie într-atât încât chipul i se schimonosi. Oamenii de pe corabie năvăliră într-acolo.

— Corabia noastră face drumul acesta, în susul și în josul fluviului, de câteva zeci de ori pe an, dar niciodată nu i-a lipsit cuiva nici măcar un ac. Poate nu mai știți unde v-ați pus lucrurile. V-aș ruga, Excelență, să le căutați cu grijă, îl sfătui patronul corăbiei.

— Am răscolit peste tot și n-am dat nici de umbra lor.

Neîncrezător, patronul căută el însuși, ridică blănile de lemn ale dușumelei, însă nici urmă de vreun obiect. Wen bănuie că unul dintre barcagii ar fi necinstit.

— Băieții mei sunt garantați, nu se lăsă patronul. Niciodată nu mi s-a întâmplat una ca asta.

— Credeți că vă învinuiesc fără temei? se mânie Wen Al. Șaptelea. De vreme ce lucrurile mi-au dispărut pe corabia asta, e firesc să vi le cer vouă!

Patronul nu îndrăzni să mai scoată un cuvânt.

— Ieri, în timpul banchetului, s-au perindat atâția; pe aici, așa că e greu să zici cine ar fi furat, îndrăzni unul dintre oamenii de pe corabie.

— Am băut cu prietenii mei! sări Wen cât colo, jignit. Sau îi considerați pe ei hoți! Numai că, la banchet, am chemat și curtezane și fiecare fată avea după ea două-trei cotoroaște. de matroane, să o păzească și să încaseze răsplata. Ele au stat de o parte, dar ar fi putut foarte bine să-și bage mâna în lada mea. Pot eu să știu că nu e chiar una dintre matroanele astea? Iar voi îmi insultați invitații! Câtă neobrăzare! Ouă de broască țestoasă! La Yanzheu, o să vă dau pe mâna celor de la județ, să vă judece!

Patronul îi făcu semn să tacă tânărului care vorbise mai înainte. Se întoarse la el și o trimise pe curtezană să-i toarne ce-ar însă Wen Al. Șaptelea nici nu se uită la ea.

Corabia se aflase pe mijlocul fluviului și nici gând să se poată furișă la ea oameni de pe alte vase. Bănuiala cădea pe fiecare dintre cei aflați acolo, pe corabie. Zhao Neisprăvitul îl ajută și el pe Wen, scotocind împreună vreme îndelungată prin fiece ungher, dar fără niciun rezultat. Toată lumea era încredințată că hoțul era unul dintre barcagii. Domnul Wen Al. Șaptelea își calculă paguba: inelul îl costase nouă sute de *Hang* de argint; cele două sticlute de prizat, câte patru sute de *Hang* una;

---

ceasul și lanțul de aur, peste două sute, brățara vreo patruzeci. Pe deasupra acestora, banii peșin. Zhao întocmi o listă. Ajunși în port, mandarinii locului, cu mic, cu mare, le ieșiră în întâmpinare. Domnul Wen Al. Șaptelea era unul dintre oamenii din suita comandantului. Își puse hainele de ceremonie și trecu pe corabia comandantului, să se prezinte. Acolo îi întâlni pe Excelența Sa Zhuang, magistratul județului Jiangde, pe care îl cunoștea bine. I se plânse și îi dădu lista obiectelor furate. Magistratul porunci că toți bărbații de pe corabia lui Wen să fie arestați și duși la *Yamen* pentru cărcetări. Ceilalți patroni fură avertizați să nu dea drumul nici unui barcajiu de pe corăbiile lor. Puterea acestui om era mare cât muntele, pentru că numaidecât un subaltern aduse cu el câțiva portărei și îi puse în lanțuri pe bănuți.

Comandantul a invitat pe torabie câțiva dregători locali să discute cu ei situația creată de prezența tâlharilor. Prefectul și generalul de stat major se sfătuiseră între ei înainte de sosirea corăbiei. În fața comandantului Hu, ei se plânseră cât de aprigi fuseseră bandiții și câtă spaimă provocaseră în sânul populației numai că, ulterior, „umila noastră prefectură și-a coordonat forțele și i-a pus pe fugă. Acum locul este curat, liniștit”. Cei doi își făcuseră visuri cum că în felul acesta aveau să fie acoperiți de laude, însă comandantul fusese deja câștigat de părerea lui Zhou Yin. Când corabia trăsese la mal, Hu transpirase de-a binelea, la gândul că veștile aflate pe drum n-au să se dovedească adevărate și că are să fie chiar el luat ostatec. Acum, ascultându-i pe cei doi, st umflă în pene, arătându-și trufia:

— Nemernicii aceștia nu-și schimbă năravul. Vor fi

---

auzit de sosirea unei mari armate și s-au împrăștiat pentru moment. După ce voi pleca, or să apară din nou. Cu toate că mă asigurați că locul e curățat de bandiți, fratele vostru mai mic socotește că nu este bine să ne grăbim. Mâine voi coborî să văd care e starea de lucruri pe aici și vom întocmi un plan de acțiune!

Mai schimbabilă câteva vorbe și comandantul dădu semnalul de închidere a întrevederii. Mandarinii locali se retraseră iară o vorbă.

Arestarea bandiților de pe corabie speriașe într-atât înnmilp, încât se puseră pe bocete și îngenuncheaseră cu toatele în fața Domnului Wen Al. Șaptelea. El însă nu le luă în seamă. Atunci, ele alergaseră și își plecaseră capul și în fața secretarului Zhao, însă el nu era cel în drept să schimbe ceva. La rugămintile Zeiței de Jad, Wep consimți ca după prima interogare să pună o vorbă bună la județ. Înainte de a se însera, un slujbaș județean le fceru lui Wen și Zhao să se mute pe altă corabie. Wen acceptă și nu-și schimbă hotărârea, cu toate stăruințele femeilor. Când bagajele fuseseră pe jumătate mutate, sosi un polițist trimis de Excelența Sa Zhuang. Omul urcă pe corabie, interesându-se despre forma și starea obiectelor furate. În legătură cu banii, întrebă dacă erau sau nu marcați.

— Banii sunt marcați, i-am luat pe toți din aceeași bancă, explică Wen.

Noroc că îi rămăsese dintre ei un *yuan*. 11 scoase și-l arătă.

— Am cutreierat toate dughenele din oraș și n-am dat peste nimic din ce-ați pierdut* zise polițistul. Se pare că hoțul încă n-a trecut la acțiune. Mai degrabă are să dea la

---

iveală banii. Câte persoane au fost la acel banchet? Umila mea persoană n-ar putea bănuî pe vreuna dintre acele fețe simandicoase, mă tem mai degrabă să nu fi adus cineva cu el vreo slugă cu nărav. Cu toate că n-aș îndrăzni să-i cercetez pe față, voi vedea ce aș putea face. Cât despre cei de pe corabie, o să fie scărmanați bine.

Wen se încrezu în spusele polițistului. După plecarea lui Wen și a lui Zhao Neisprăvitul, polițistul scotoci prin cabine. La un moment dat, pe patul Zeiței Orhideelor găsi un pachet cu bani. Deschizându-l, constată aceleași numere de marcă.

— Iată hoțul!⁵⁵ strigă el.

Lumea se sperie, însă curtezana îl certă:

— Țștia-s banii primiți de la secretarul Zhao. Mi i-a dat să cumpăr ceva.

— Parcă nu putea să-i dea altcuiva! Astea-s vorbe de amăgit un copil de trei ani!

— De nu mă crezi, zdu-te și roagă-l să depună mărturie.

— Hoțul adevărat nu recunoaște nici în fața faptelor 1 spuse polițistul și o palmui pe tânăra fată.

Celelalte femei crezură că Zeița Orhideelor fusese hoțul și se înspăimântară. Adevărul era că fata nu-i arătase matroanei sale banii primiți de la Zhao și găsirea lor îi surprinsese pe toți. Nefiindu-i nici măcar fică naturală, ci numai o ființă pe care o cumpărase, matroana nu mai stătu la gânduri să aleagă albul de negru, ci sări la Zeița Orhideelor, lovind-o năprasnic și cu gura plină de ocări:

---

55 Patroana și curtezanele cumpărațe de ea în scopul de a-i aduce venituri, prin exercitarea profesiunii lor, formau o „casă, o familie“.

— Putoare fără rușine! Te-ai apucat să furi ca să ne faci necazuri? Păi, ce s-aștept eu să te pună alții la cazne, te omor cu mâna mea!

— Lucrurile celelalte o să le găsim ușor, vorbi polițistul sigur pe el și începu să scotocească peste tot, dar nu descoperi nimic.

Se apropie de curtezană să-i pună întrebări, însă aceasta fusese snopită în bătaie de propria-i „mamă”.

— Mandarinul se ocupă de ea, de vreme ce-a greșit, o opri el pe matroană. Când unul din casa ta a fost dovedit vinovat, năpasta cade asupra întregii case și uite că tu te-ai grăbit să sări la bătaie!

La aceste muștrări ale polițistului, nevasta patronului nu scoase un cuvânt. Polițistul o luă la întrebări pe tânără în legătură cu celelalte lucruri. Fata plângea fără să scoată un cuvânt. Bănuiala celorlalți cresc.

— Tot vina aia e, de-ai furat mult sau puțin, îi dădu ghes matroana. Recunoaște, fată! Altfel o să ne bagi la ananghie pe toți!

Zeița Orhideelor tăcu, continuând să plângă.

— Nici n-am nevoie să vorbească, se arătă bățos polițistul. O iau în oraș și vom vedea noi. acolo.

Polițistul hotărî să le ia cu el pe Zeița Orhideelor și pe matroană. Speriată, bătrâna nu voi să se urnească din loc și polițistul a fost silit să-i adreseze câteva cuvinte tăioase ca să-i dea ascultare. Furioasă foc, o blestemă pe curtezană tot drumul. Zeița Orhideelor înainta împinsă de ceilalți. Pe mal, se opriră puțin la ceainărie și apoi intrară în oraș. Curtezana mergea greu pe picioarele ei mici și la fiecare trei pași se oprea să-și mai tragă sufletul. Polițistul

---

o zorea, iar mama vitregă o pocnea mereu.

Ajunși la *Yamen*, rămaseră pe trepte; polițistul intră, raportă și se întoarse cu ordinul să încredințeze femeile unei pețitoare oficiale. Acestea le luă și le duse acasă la ea.

Agrafele de aur din păr și cerceii de argint din urechi le fuseseră confiscate de portărei, sub motivul că ar fi furate și trebuiau înmânate Excelenței Sale. Ele nu cutezară să se împotrivescă. Neîncrezătoare, mijlocitoarea le cercetă cu de-amănuntul. Zeița Orhideelor avea pe mână o brățară de argint aurită și mijlocitoarea i-o smulse pe dată, zicând că avea s-o ducă a doua zi la judecată. Era pe la începutul iernii și femeile purtau haine groase de bumbac. Bănuind că lucrurile ar fi putut fi ascunse în haine, mijlocitoarea le ceru să se dezbrace. O ascultară, rămânând în bluze subțiri de pânză. Tremurau, dar erau nevoite să se supună. Regula era ca femeile intrate pe mâna mijlocitoarelor să fie înfometate, bătute de câteva ori, iar noaptea să nu fie lăsate deloc să doarmă. Mai bine, oricum, decât dacă le-ar fi spânzurat de-a dreptul. Iar dacă mai erau și răufăcătoare, o păteau și mai urât: ziua erau prinse de piciorul patului, în fața unei oale de noapte ca să miroasă putoarea scârnăviilor din ea, iar seara erau legate fedeleș de o blană sau de blatul unei uși, astfel încât să nu poată mișca niciun deget și erau lăsate singure într-o cameră goală. Biata Zeița Orhideelor ajunsese pe o corabie, ca să-și vândă zâmbetul și să-și prăvălească trupul în abis, alegându-se în schimb cu mâncare bună, cu îmbrăcăminte elegantă și cu un trai la adăpost de orice grijă. Noroc că trupul și fierea îi erau rezistente. Zhao Neisprăvitul o îndemnase să nu-i spună

---

matroanei de bani. El se temea să nu afle comandantul că împrumutase și făcuse daruri curtezanei. Când banii fusseră descoperiți, fata mințise că-i primise de la el pentru niște cumpărături pe care i le ceruse. Înainte de a pune piciorul pe mal,» înțeleșese că n-o să mai aibă mult de trăit și că singură își făcuse cel mai mare rău. Atunci îi încolțise în inimă gândul morții și, ca să-l împlinească, luase cu ea un pumn de scrum de țigară. Până să fie scotocită bine de mijlocitoare, neavând unde să-l mai ascundă, îl băgase în gură. Scrumul era amar și îl înghiți anevoie.

— Să nu mă socotești vinovată, mamă, îi vorbea ea matroanei, în timp ce mijlocitoarea le controla hainele. Eu n-o să pot îndura tortura. Dar dacă tot e să mor, bine ar fi să fie cât mai repede și curată. După ce-oi muri, la judecata ce se va ține, îl chemi pe secretarul Zhao drept martor și atunci vina o să fie înlăturată de pe capetele noastre. Și nici tu n-o să mai fi supusă la cazne.

Așa cum se afla acolo, supărată și speriată, rebegită de frig, înfometată și buimăcită, matroana nu avu urechi să audă nici măcar un cuvânt de-al ei. Seara, mijlocitoarea le duse într-o cameră goală, unde o legă pe fiecare în parte de câte o blană de scândură. A doua zi, de cum intră la ele, mijlocitoarea se înspăimântă grozav constatând moartea curtezanei și scoase un urlat cutremurător. Nevasta patronului se puse pe bocete, chemând în ajutor pământul și cerul. Mijlocitoarei i se frânse inima de jalea ei și, văzând-o bătrână și sfârșită, nu se mai temu că o să fugă și nici nu o mai legă de piciorul patului, o lăsă acolo liberă, iar ea se duse de grabă și raportă cele ce se întâmplaseră.

Magistratul Zhuang se simți întrucâtva descumpănit.

De fel se trăgea din Laozhou și era omul care lua hotărâri rapide. Intră în sala de judecată și o interogă pe nevasta patronului. Bătrâna plângea întruna, cerând îndurare. Excelența Sa nu o luă în seamă și trimise după polițist.

— Cine ți-a fost martor că Zeița Orhideelor a furat? întrebă.

— **1** VJama ei.

— Tfu stăteau împreună? Cum să fie ea martor?

— Banii Domnului Wen erau înregistrați. Nefericitul acesta i-a găsit pe patul fetei. Am descoperit că aveau aceeași marcă și i-am luat. Mama ei nu știa de unde erau și chiar a sărit la ea și a bătut-o. Dacă nu credeți, întrebați-o.

* 4

— De unde avea fata ta banii ăștia? se întoarce magistratul spre bătrână.

— Nu știu.

— Bănuiam că ai să spui că nu știi, fiindcă altfel ai fi fost socotită drept hoată, pătașă cu ea la furt, nu-i așa?

Înălțimea Voastră Limpede ca Cerul, rosti ea. Nu știu chiar nimic, nimic.

— Polițistul a găsit banii pe patul moartei, pe al tău ori pe patul altei fete?

Temându-se că o să fie amestecată și Zeița de Jad, bătrâna se grăbi:

— Adevărul este că Zeița Orhideelor a furat. Pe patul ei au fost găsiți banii.

— Ai văzut tu asta cu ochii tăi?

— Am văzut cu ochii mei.

— Fata ta care acum e moartă a fost descoperită vinovată. Fii liniștită, faptul acesta îmi e mai limpede decât oglinda și n-am să te amestec și pe tine.

— Sunteți Cerul cel Clar, Înălțimea Voastră!

Magistratul o chemă e mijlocitoare în sala de judecată.

— Bravo, putoare, ou de broască țestoasă! Ți-am încredințat răufăcătoarea, s-o păzești, și tu ai împins-o la moatte! Acum n-ai să scapi din mâinile mele! Te voi omorî de vie, ca să plătești astfel viața Zeiței Orhideelor! Cu acestea, porunci portăreilor să o dezbrace și să o bată cu vergele de liană până vor scoate sufletul din ea. Portăreii, rânduți pe o latură și pe alta sâsălii au sărit vreo șapte-opt, ca lupii și ca tigrii flămânzi. I-au smuls femeii veșmintele de pe ea, lăsând-o într-o cămașă de pânză. Au pus-o să îngenuncheze. Mijlocitoarea tremura din tot corpul. Când Excelența Sa a spus: „Dați”, un portărel i-a ridicat femeii pletele, alți doi s-au așezat de-a stînga și de-a dreapta ei, ținând-o strâns, unul de picioare și celălalt de mâini; un altul a ridicat vergeaua groasă și a început să dea în ea. Una, cinci, zece, loviturile s-au abătut asupra mijlocitoarei. Ajungând la cincizeci, portăreii s-au schimbat între ei, fiindcă obosiseră.

— Vai, împărate ceresc! se văicărea femeia. Fii milostiv, Înălțimea Ta! îl imploră ea.

Magistratul nu o băgă în seamă. Oamenii se opriră după cinei sute de lovituri.

Mijlocitoarea ți-a omorât fata sau nu? o întrebă magistratul pe nevasta patronului corăbiei. Dacă ea a omorât-o, o să-i iau și eu viața, în locul vieții fiicei tale.

Bătrâna stătea îngenuncheată într-o parte a sălii. Vă* zând că înălțimea Sa recurse la pedepse, aproape că încremenise, neîndrăznind aproape nici să respire.

— Viața ta depinde de spusele ei, i se adresă magistratul mijlocitoarei. Dacă ea va spune să trăiești, vei trăi. Dacă ea îți va cere moartea, vei muri. Eu nu voi face altceva decât să fac judecata publică.

— Soră bună, nu mă lăsa! începu mijlocitoarea să ceară îndurare matroanei. Cerul mi-e martor. Fiica ta singură și-a căutat moartea, eu nu-s cu nimic amestecată. Fii bună și spune, am omorât-o eu pe fată? Dacă o să zici da, mor nevinovată! Hai, soră bună! Viața mea atârnă de limba ta. Iar de-o să mă trimiți pe nedrept la moarte, o săjănă fac strigoi și n-o să-ți dau tihnă nicio clipă.

Bătrâna nu le avea deloc la inimă pe aceste codoașe, dar de data aceasta fusese de față la o bătaie sângeroasă. „Dacă scot o singură vorbă”, își zise, „o s-o trimit la moarte, cu toate că la urma urmei nu eu o omor. Nu mi-ar fi de nimic altceva, dar sufletul ei nevinovat n-o să plece și n-o să-mi dea pace. Cu așa ceva nu-i de glumit! Poate că ciomegele astea i-or fi fost de-ajuns. Adevărul e că Zeița Orhideelor n-a murit de mâna ei, de ce să-i cer eu viața în schimbul vieții fetei mele care s-a sinucis? a

— Înălțimea Voastră, Zeița Orhideelor s-a omorât cu mâna ei, moartea ei n-are nimic de-a face cu femeia asta.

Iertați-o, vă rog pe toți sfinții.

— Dacă tu ceri s-o iert, o să-i înapoiez viața de câine.

Mijlocitoarea îngenunche acolo în fața bătrânei, mulțumindu-i.

— Am știut prea bine că necuviința aceea de ieri, de

---

pe corabie, a făptuit-o Zeița Orhideelor, de una singură. Tu n-ai niciun amestec și te voi elibera. Să pleci și să iei cu tine leșul fetei.

Magistratul dictă verdictul. Secretarul îl caligrafie, i-l arată superiorului, apoi îl luă de la el și îi spuse nevastei patronului să facă pe act un semn de luare de cunoștință. Cu aceasta, magistrul îi puse în libertate pe toți bărbații arestați și îi aduse în sala de judecată.

— Unul din lucrurile care i-au fost furate Domnului Wen a ieșit la iveală. Zeița Orhideelor i-a furat totul și banii i-a ascuns la ea în pat. Maică-sa e martoră că polițistul a găsit banii acolo. Acum, ea a plătit crima cu prețul vieții sale, și astfel o mie de vini s-au strâns într-una singură⁵⁶. Pentru celelalte lucruri o să-i cer chiar eu îndurare Domnului Wen, sfătuindu-l să nu vă mai urmărească prin justiție și să vă lase liberi.

Oamenii au fost pe cât de uimiți, pe atât de mișcați de vorbele magistratului. Acesta a ordonat ca toți împlicinații să fie reținuți până când el va raporta prefectului și va cere să se facă autopsia cadavrului. A plecat chiar atunci și asupra acestor detalii nu vom insista.

Îndată după aceea, Excelența Sa Zhuang s-a grăbit să ajungă la corabia pe care se mutase Domnul Wen Al. Șaptelea.

---

⁵⁶ Formulă foarte populară, cu caracter aforistic, vrînd să spună că sinuciderea îi aduce infractorului iertarea de toate greșelile săvîrșite în viață, dar pe de altă parte acest act de nerespectare a hotărîrilor supreme ale Cerului care a fixat destinul și limitele de viață ale fiecărui pămîntean este o viifă de neîngăduit, crunt pedepsită în lumea subterană a Împăratului /Iadului.

— Prețul obiectelor pierdute, cât va fi să fie, ți-l trimit umilul de mine, fratele tău mai mic, începutu Zhuang. Furul a plătit cu viața, ca să nu-i fie învinuită întreaga familie.

— Cine e hoțul? vru Wen să știe.

— Una din „firmele” de pe vas, Zeița Orhideelor.

Domnul Wen rămase uluit. Ar fi mers mai departe cu întrebările. Zhuang îi era însă prieten bun și nu putea să-l pună într-o situație grea, așa că se învoi.

— Lucrurile deja. s-au dus, hoțul a murit, cum aș putea să-ți pretind despăgubiri, frate mai mare?

— De ce le spui despăgubiri? Fratele meu are nevoie de bani, știu prea bine, și ți-i voi trimite chiar acum.

Wen Al. Șaptelea nu mai comentă. Mai schimbă că te va cuvinte și se despărțiră. Când să coboare, Zhuang îl rugă confidențial să pună pentru el o vorbă bună pe lângă comandant. Wen fu de acord, iar Zhuang puse pe cineva să-i aducă în aceeași scară trei sute de arginți.

Dar să nu lungim vorba. Zhao Neisprăvitul auzise discuția dintre Wen și Zhuang. Știrea că Zeița Orhideelor furase îl speriasse, iar moartea ei îl îngrozise peste măsură! își aminti de clipele lor de dragoste și nu-și mai putu reține lacrimile. Nu-i venea să creadă că cei cincizeci de *yuani* dăruți de el o duseseră la distrugere. În noaptea aceea nu închise niciun ochi. Apoi află că oamenii de pe corabie fuseseră eliberați, iar Zeița Orhideelor îngropată. Alcătui un text pe care să-l alăture unor sacrificii și coborî hoștește pe mal, furișându-se până într-un loc unde nu putea fi văzut de nimeni și acolo închină ofrande duhului pribeag al moartei. Întors pe corabie, nu dormi nici în noaptea aceea.

Scrise biografia tinerei curtezane și compuse în memoria ei câteva catrene în stil clasic. „Ca o răzbunare împotriva sorții, ea va dăinui mii de ani prin aceste texte”, se gândi. Din fericire, Domnul Wen Al. Șaptelea fusese destul de ocupat, aflându-se tot timpul în preajma comandantului și Zhao își putuse vedea în liniște de aceste treburile.

Comandantul Hu se străduia din răspuțeri să scoată ceva din nimic, ori, cu alte cuvinte, să facă din țânțar armăsar, așa după cum îl sfătuisese Zhou Yin. A doua zi în zori adunase trupele, iar el se dusesese în lectică să le întoarcă mandarinilor locali vizita. I se amenajase o clădire. Dar lui i-ar fi fost greu fără Perla Dragonului și atunci refuză, sub motivul că pe corabie se simțea foarte bine.

În ziua aceea luă prânzul la prefectură, dezbătând chestiunea bandiților.

— Nu știu ce mă face să cred, începu el, că tâlharii au aflat într-un fel despre sosirea unei mari armate și au dat toți bir cu fugiții, aciuindu-se pe munții din jur. După plecarea soldaților, vor ieși din ascunzători, văzându-și mai departe de rele. Dacă tai iarba și nu-i smulgi și rădăcinile, primăvara va răsări din nou. Fratele vostru mai mic a venit să stârpească din rădăcini tâlharii de aici. În seara asta, îl rog pe comandantul garnizoanei să se îngrijească de oameni și de cai. De rest răspund eu.

Generalul, șeful garnizoanei, bâigui ceva, neîndrăznind să se opună fățiș. Prefectul atacă de-a dreptul:

— Da început erau firoși. Nemernicii de noi i-am înfruntat în două bătălii, din care am ieșit învingători...

Aceia dintre bandiți care n-au pierit în luptă, au fugit care-încotro în lume. Nu le-a mai rămas nici urma. Să nu vă frământați, Excelență.

— Am aflat de succesul acțiunilor noastre în scopul retragerii tâlharilor. Fratele vostru mai mic, se teme că ei n-au fost lichidați în întregime și la o nouă ridicare a lor, el ar putea fi bănuț că n-a îndrăznit să se măsoare cu ei. Nici pentru voi, frații mei mai mari, n-ar fi bine.

Prefectul se roși la față. La încheierea mesei, comandantul se întoarse pe corabie, iar șeful garnizoanei transmise ordinul. Înainte de căderea întunericului, se strânseseră la un loc trei armate, cu steagurile desfășurate și trâmbițele răsunând. Soldații erau călări, înarmați cu săbii. Străbătură orașul, întrecându-se ca la paradă și cantonară pe un teren viran de la marginea acestuia. Șeful garnizoanei se duse pe corabie să-i raporteze comandantului. Acesta luase un aer marțial, de mare mareșal. Corabia pe care stătea el era dispusă în centru. Alte două corăbii, ale însoțitorilor și slugilor sale, erau de o parte și de alta a acesteia. Se mai aflau corabia slujbașilor, corabia cu provizii, corabia cu bagaje, corabia cu litiere. La acestea se adăuga corabia muzicanților, pregătită de județ. Fluierile și tobele cântau de trei ori pe zi, vestind cele trei mese; la plecarea și la întoarcerea comandantului se trăgeau salve de tun. Fiecare ceas al nopții era anunțat cu câte o salvă de tun, bubuitoare și plăcută auzului. Iar după fiecare slobozire a ghiulelei se trâmbița subțire, așa cum o cerea regulamentul. Apoi mai erau corăbiile cu soldații aduși de comandantul Hu, infanteriști și marinari. Marinarii stăteau pe bărcile cu tunuri, iar pe catargele

---

acestor bărci erau înălțate steaguri roșii cu margine albă, pe care era scris regimentul, plutonul și numele fiecărei ambarcațiuni. La prora și la pupa acestora fluturau steaguri în cinci culori⁵⁷, dar și altele cu însemne prezicătoare de bine sau pictate cu dragoni, oglindirea lor în apă oferind splendoarea unei priveliști fără seamăn.

După cină, comandantul Hu se sfătui cu excelența Sa Zhou Yin în legătură cu semnalul de pornire a armatei. Zhou se aplecă la urechi ea comandantului și îi șopti cuvânt cu cuvânt ce trebuia să se facă. Hu îi mulțumi la nesfârșit, apoi se întinse să fumeze în tihnă. După douăzeci și ceva de lulele, sătul și istovit se ridică de pe pat și dădu ordinul de pornire. Trecuse de cel de-al treilea *geng*⁵⁸. Pe mal, ofițerii de toate gradele așteptau în tăcere. Comandantul Hu ieși, oprindu-se la mijlocul corăbiei. Când se așeză, suita i se alătură și se înșirui pe stânga și pe dreapta lui ca niște aripi de vultur.

Înscrisuri imperiale așternute pe prapuri și pancarte îl împresurau. De pe o panoplie pe care erau înfipite douăsprezece săgeți de comandă și stegulețe mici din mătase galbenă, Comandantul Hu smulse o săgeată și i-o întinse generalului⁵⁹, ordonându-i să ia cinci sute de oameni și să pornească în avangardă pentru a deschide drum și a dura poduri peste ape prin ținuturile muntoase,

---

57 Cele cinci culori sînt : alb, roșu, verde, negru, galben ; acestea corespund între altele și celor cinci puncte cardinale (miazănoapte, miazăzi, răsărit, apus și punctul centrului, și în cazul de față sînt culorile de bun augur ale unei victorii totale, acoperind întreg pămîntul, ori altfel zis, ale invincibilității.

58 Dimineața, aproximativ ora 5.

---

sălbatică și neumblată.

— Am înțeles! răspunse acesta, scurt.

Colonelul primi ordinul să organizeze cu cinci sute de oameni întâmpinarea grosului trupelor. Căpitanii, în fruntea a câte trei sute de oameni, formau apărarea. Fiecare căpitan strigă: „Am înțeles”, primi câte o săgeată și se trase de o parte. Dragi cititori, se obișnuia în cadrul armatei ca la o bătălie să se scoată cel mult șapte trupe, de multe ori trei sau patru, fiind suficiente, însă niciodată nu fuseseră dispuse zece. Comandantul Hu știa prea bine că nu exista pe acolo nici picior de tâlhar, iar trupele acelea numeroase nu aveau alt rost decât să facă cât mai multă larmă. Mai departe nu vom intra în amănunte. Comandantul își procurase o hartă topografică, lucrată cu destulă minuție și se uită la ea la lumina lămpii, însă își petrecu astfel multă vreme, fără să dea semne că înțelege ceva. Ceru slugii ochelarii și iar rămase îndelung aplecat asupra hărții, pentru ca apoi să se piardă într-o mulțime de indicații și explicații, însoțite de gesturi largi – întocmai cum îl învățase Zhou Yin: pe unde să pătrundă trupele, în ce loc să se retragă, unde se puteau instala taberele, unde să facă șanțuri și să se ascundă la pământ soldații și așa mai departe. Ofițerii repetau unul după altul: „Cum

---

59 Canjiang, generalul șef de stat major. Corespondențele rangurilor ofițerești din armata manciuriană sînt greu de găsit, organizarea acesteia fiind mult mai complexă, mai bogată în grandoare. În limba chineză, rangurile ofițerești folosite în roman sînt în ordine descrescătoare, tongling, junshi, canjiang, shoubel, qian- zang, bazong, yingtou, xiaoguan, de la comandantul suprem, tre- cîndu-se prin mai multe ranguri ofițerești, pînă la ultimul, de- semnînd un fel de șef al găzii personale.

---

porunciți, prealuminate!“. Imediat, trompeții. de pe mal sunaseră neîncetat „ieșirea trupelor“. Vitejii soldați purtau steaguri, săbii și puști moderne. Sulitele erau lungi de peste opt *chi* și erau lăcuite în alb. La mânerul săbiilor și al iataganelor aveau fluturași roșii. Erau cu toții îmbrăcați în uniforme de război. Lampioanele lăsau dâre albe de lumină pentru a le indica ofițerilor direcția de înaintare.

Un căpitan, pe nume Bo Tongdu, urcă pe corabie, mergând nesigur pe el și raportă:

— Locul unde ați ordonat să duc soldații, Luminăția Voastră, îl cunosc, bucătarii cumpărau adesea zarzavaturi de acolo. L-am cercetat din toate părțile și nu se simte nicio mișcare.

La aceasta, entuziasmul care îl cuprinsese pe comandantul Hu îi fu retezat brusc și el izbucni, mânios:

— Cum îndrăznești să dai drumul la vorbe fără rost și să slăbești astfel moralul trupelor? Ar trebui să-ți tai capul, ca să te înveți minte cum trebuie să-ți folosești oamenii. Lauți-l de aici I ordonă. Bateți-l zdravăn!

Patru soldați îl și impresurară pe căpitanul Bo. Unul dintre ei îi ridică bastonul militar care îi căzuse din mână și începură pe rând să-l lovească fără milă. După două sute de lovituri șovăiră un moment, dar comandantul nu ordonă încetarea. Bastonul se abătu iarăși, cu tărie sporită asupra căpitanului care se chircise de tot nemaiputând îndura. Ofițerii, începând cu generalul de stat major, îngenuncheară până la unul, și cei de pe vas, de la lcul pedepsei, și cei aflați mai departe, pe mal. Pilda *Iw o* urmară și ceilalți oameni, toți implorând milă și iertare. Comandantul Hu se arată încă neîndurător, rămase astfel o

---

clipă, apoi ordonă ca vinovatul să fie eliberat. Oamenii se retraseră.

Trupele se rânduiseră pe misiuni. Se transmise comanda ca la cel de-al cincilea *geng* să se ia masa, iar când cerul se va lumina să se pornească incursiunea. Comandantul însuși avea să înainteze în spatele trupelor. Cu excepția celor doi slujbași și a lui Huang, rămași să apere corabia, Hu trebuia să fie urmat de întreaga suită, inclusiv de Zhou Yin și de Wen.

Spre cel de-al patrulea *geng* din noapte, toate ordinele necesare pregătirii fuseseră date. Abia atunci comandantul Hu se trânti, nervos, de-a latul patului și fymă fără răgaz douăzeci și patru de pipe de opium. După ele rrimcă prăjitura de dimineață. În timpul acesta, Zhou Yin și ceilalți se întoarseră pe corăbiile lor, să pună la punct restul preparativelor.

Înciudat și el de lipsa oricărei urme de dușman, dar înfricoșat de pățania căpitanului jbo, generalul de stat major l-a vizitat pe Zhou Yin, spunându-i că nu înțelegea ce trebuia să facă, de vreme ce tâlharii nu existau. Zhou râse în sinea lui și-l sfătui:

— Trebuie să i te adresezi comandantului în această chestiune. Fratele tău mai mic se află în aceeași situație cu tine. Ne supunem cu toții ordinelor, altceva nu știm

Generalul se gândi să-l întrebe și pe Wen Al. Șaptelea. Acesta nu dormise cum trebuie câteva nopți la rând și ar fi vrut să se întindă pe pat, să ațipească puțin. Însă generalul insistase să fie primit și el nu-l putuse refuza. Generalul îl trase de o parte și-i relată amănunțit despre ce era vorba, interesându-se și cum s-ar fi căzut să-i

---

vorbească superiorului fără să-i stârnească mânia. Wen Al. Șaptelea îl opri repede. Înțelegând că Wen n-o să-i dea generalului niciun răspuns, Zhou Yin făuri în pripă un plan și-i ieși acestuia din urmă în cale, susținând că numai Cao Al. Doilea, omul de încredere al comandantului, ar putea ști câte ceva.

— De unde să-l luăm? întrebă generalul.

— Simplu, răspunse Zhou și-și chemă sluga: Mergi pe corabia principală și vezi dacă domnul Cao e liber. Dacă are timp, roagă-l să vină puțin.

Cao sosi imediat, dar rămase la proră, necutezând să se apropie. Zhou îi ieși în întâmpinare. Discutară ceva, apoi Zhou se întoarse și-i spuse generalului că oamenii din slujba comandantului o duceau greu și că se așteptau la o recompensă, iar Cao, firește, nu putea să facă excepție. Generalul înțelese bine că, fără bani, omul nu-l va sprijini și promise să-i dea o sută **d**, e arginți.

— Slujba mea este dintre cele mai amare, se știe, se scuză el. Banii ăștia sunt mai nimic, dar ajung pentru o ceașcă de ceai, acolo.

Zhou se duse și-i transmise lui Cao oferta, însă acesta nu acceptă mai puțin decât cinci sute. După mai multe du-te-vino, se opriră la trei sute: o sută chiar a doua zi, la întoarcere* și restul înainte de plecarea comandantului. Apoi de teamă că înțelegerea va rămâne doar o vorbă în vânt, Zhou ceru cu tot dinadinsul ca Wen Al. Șaptelea să le fie martor.

Constatând că Zhou îi smulgea astfel bani generalului, Wen nu se arătă prea bucuros; apoi larma stârnită, plimbarea de colo-colo a acestuia îl supăra de-a

---

binelea. Zhou, însă, nu-și dădu seama de starea de spirit a lui Wen. Când Zhou fu încredințat că obținuse cea mai mare sumă posibilă, el îi șopti generalului, gândul tainic care-l determinase pe comandant să desfășoare toate trupele. Acum/în sfârșit, înțelese și generalul ce era în opalele acestor manevre. Se ridică și-și luă rămas bun, urcă într-o lectică și tu dus de îndată pe mal, unde se ocupă de trupe.

Când comandantul a dat ordinul de plecare, l-a zărit pe general călare pe calul său de război, înaintând în fruntea trupelor în direcția indicată. După ce trupele s-au pus în mișcare, soarele se ridicase deja la câțiva stânjeni pe cer. Comandantul se așeză ca întotdeauna în litiera sa verde, precedată de o umbrelăi roșie. Șaisprezece soldați, pe urneri cu săbii și sulite scânteind ca neaua -, îi încadrau pe stânga și pe dreapta. Cu mult mai în față, călărea țănoș, cu un aer războinic, sluga negricioasă de pe L; comandantului, răspunzătoare de oala lui de noapte; că era aceea care-i purta medaliile pe piept, iar la brâu îi ducea săgețile de comandă. Înaintea slugii mășăluiau trupe, cu flamuri de toate culorile, larg desfășurate în vânt, pline de strălucire. Zhou Yin provenea dintr-o familie de militari.

Domnul Wen Al. Șaptelea era stegar, știa amândoi să călărească și nu mergeau în lectică. Comandantul moțaise tot timpul. Ajunși într-un sat departe de oraș, vrei să coboare, să caute singur urmele tâlharilor. Țăranii nu știa multe și, în fața unor asemenea desfășurări de trupe, dispăruseră lăsând locul pustiu. Cei mai curajoși se ascunseseră în spatele caselor, așteptând ca străinii să plece pentru a ieși numaidecât după aceea, iar cei slabi de

---

înger fugiseră și se ascuseseră de frică după nu știu câte ziduri și curți. Câteva sate la rând, războinicii nu zăriră nici țișenie de om. Comandantul avu bănuiala că toți de pe acolo erau bandiți, de vreme ce se-mprăstiaseră ca potârnichele din fața armatei. Hotărî să le pună foc la case. Abia rosti asemenea cuvinte și nenumărați soldați tăbărâră în casele oamenilor, scotocind după bandiți și scoțând afară Jemei și copii. Comandantul ar fi vrut să le țină pe loc un aiscurs despre cinste și purtarea dreaptă, însă Zhou îl opri. x-tunci Hu porunci ca prinșii să fie târați în spatele lecticii, pentru a fi interogați în oraș. Între timp, casele fură cuprinse de primele limbi de foc. Când avangarda află ce se petrecea, soldații se năpustiră să jefuiască pretutindenii.

Răseră satele, batjocoriră femeile și copilele, într-un mod greu de închipuit. Ordinul de încetare a represiunilor venea de fiecare dată prea târziu. Pe drumul de întoarcere armatele lăsau în urma lor numai pârjol.

Comandantul Hu se socotea victorios. La intrarea în oraș, ordonă ca trupele să-și strângă rândurile și să defileze, în sunet de surle și tobe. Mandarinii locului îi ieșiră în întâmpinare, cam la zece și în afara orașului. Comandantul era mai plin de sine decât oricând, crezându7 se cu adevărat cel mai războinic dintre războinicii din Nanjing. Coborî din lectică, se duse în Pavilionul ridicat întru întâmpinarea înalților mandarni și prezentă în câteva cuvinte faptele sale de glorie. Mandarinii îl invitară în marca sală a prefecturii, să celebreze triumful printr-un banchet. E/1 dori cu tot dinadinsul să se întoarcă pe corabie. Atunci notabilitățile

---

se supuseră și făcură un ocol, conducându-l în port. Trupele se masaseră pe chei, în așteptarea lui. La apariția litierei, soldații îngenuncheară, primindu-l cu urale. Comandantul Hu coborî din litieră și urcă pe vas în salve de tun. Mandarinii își trimiseră cărțile de vizită pentru a fi primiți în vizită protocolară. După ce îi conduse, se apucă să fumeze și porunci să se bată guvernaterului o telegramă: mai întâi cercetase situația tâlharffler, apoi îi exterminase, pentru a garanta liniștea deplină. În timp ce fuma, jos în post se amenajaseră corturi pentru festin. Îmbrăcat în haine obișnuite, merse împreună cu suita să îngenunche înaintea Cerului și Pământului, în semn de mulțumire. Ordonă ca fiecare cort să capete câte o oaie și un porc, două bărdace de băutură și o sută de brișe. Soldații, în frunte cu comandanții, îi adresară mulțumiri.

Când fu dată porunca să se aștearnă banchetul, totul era deja pregătit. Pe douăsprezece corăbii „Munții și apele patriei” se întinseră mesele. La timpul potrivit, se aprinseră lampioanele, și luminile se revărsaseră asupra lor ca într-ua tablou minunat. Prin ferestrele detașabile, spre. tacolul se vedea de departe. Nimic nu era mai frumos și plăcut decât culoarea verzuie a băuturii sub strălucirile roșiatice ale lampioanelor. Muzicanții cântau.

— Am lucrat astăzi întru fericirea imperiului și iată că am obținut o mare victorie. Bucuria e generală, de sus și până jos. Fiindcă această corabie este și casa mea, vă socotesc oaspeți, iar frățiorul vostru mai mic vă este gazdă.

Prefectul și generalul, în veșminte de ceremonie, proluaseră oficiile de gazdă și îl invitaseră pe comandantul

---

Hu pe locul de onoare. Însă el nu vrei să-i asculte, ba le ceru să-și dea jos roba exterioară, în semn de mare familiaritate. Îi chemă și pe cei doi slujitori ai săi și pe Hou Yin, pe care îl pofti pe locul de onoare, spunând că lui i se datora succesul. Zhou rămase însă pe locul al cincilea. Huang și Wen benchetuiră pe vasul următor și tot așa cu oamenii mai apropiați sau mai depărtați comandantului se umplură mesele de pe toate cele douăsprezece vase. Nu vom insista.

Cei șase abia se așezaseră și comandantul Hu își arată marea nerăbdare de-a se bucura de plăcerile sărbătoririi.

— Vă rog să vă veseliți, astăzi este o zi deosebită, îndemnă el oamenii.

— Da. Da, aprobară prefectul și generalul, șeful garnizoanei.

Comandantul îl căută cu privirea pe Zhao Neisprăvitul. Era mai tânăr între ei și se putea distra în voie. Se așteptă ca el să fie acela care să pornească cheful, dar se izbi de starea de adâncă tristețe și sfâșiere din dragoste a acestuia. Zhao stătea acolo, cu ei la masă, dar gândurile îi zburaseră la Zeița Orhideelor, la moartea ei nevinovată, fără nicio noimă. Îl năpădisese melancolia și o lacrimă i se rostogoli pe obraji. Se prefăcu a se freca la ochi. Avusese noroc: nu fusese văzut de nimeni. Numai comandantul era vădit dezamăgit. Trecea vremea și petrecerea nu prindea viață. Zhou Yin, cu inteligența sa/își dădu seama de situație și îl îndemnă pe slujitorul Huang să dea semnalul. El era mai în vârstă și avea obrazul mai gros, de aceea, putea da drumul la cuvinte pe care un altul

---

n-ar fi fost în stare să le rostească. Slujitorul se supuse și, când să deschidă gura, o zări pe Perla Dragonului în ușă, grăbind slugile să aducă mâncarea. Atunci zise:

— Perla Dragonului e cântăreață bună la *pipa*. Prin aceste locuri nu o întrece nimeni.

— Bine. Bravo, încuviință comandantul. Ție îți place să asculți muzică interpretată la *pipa*.

— Oricui îi place o muzică bună la *pipa*. Dar azi nu e o zi obișnuită. E cazul să lăsăm convențiile și s-o rugăm pe surioara Perla Dragonului să ne cante mai multe cântece. fără noi, să bem cât mai multe păhărele pentru Măritul comandant.

— Astăzi ne bucurăm împreună cu poporul, spuse Hu.

Voi rupe eu tăcerea și am să-i cer Perlei să cante ceva și să toarne în pahare. S

Perla Dragonului se apropie fără să sufle un cuvânt, urmată de Perla Phoenixului. Comandantul Hu stăruie ca fiecare dintre meseni să cheme câte o curtezană. Prefectul și șeful garnizoanei aduseră și unul și altul câte o prietenă. Zhou o pofti pe Zhaodi. Comandantul Hu trecuse peste Iluang, dar pe Zhao Neisprăvitul nu-l iertă.

— Astăzi, maestrul de dă frâu liber învățăcelilor. Hai, deschide-ți inima. Pe cine o vrei?

— Nu vreau pe nimeni.

Zhao refuză, cu toate îndemnurile. Prin fereastră, o văzu pe Zeița de Jad, slujindu-l pe domnul Wen Al. Șaptelea și durerea lui spori.

Se porniră pe jocuri de petrecere. Perla Dragonului luă *pipa* și cântă.

— Astăzi, Măritul comandant s-a întors victorios. Se

---

cuvine să-i oferim două melodii de noroc, vorbi prefectul.

— Firește, veni încuviințarea mesenilor.

Prefectul comandă: „Ordinul generalului” și „Dezbrac armura și-sânt făcut rege”. Comandantul Hu se arată nespus de bucuros.

— Când veți da jos armura, spuseră prefectul și generalul, îmboldindu-l pe comandant să bea, veți fi înălțați în grad. Paharul acesta trebuie să-l goliți.

— Atunci să nu fie unul care să nu se bucure în momentul acesta. Voi raporta guvernatorului numele tuturor care s-au străduit astăzi. Unii s-au obosit zile la rând și se cuvine să fie răsplătiți din plin.

Cu astfel de vorbe în urechi, prefectul și generalul își luară rămas bun, mulțumind pentru grija și cinstea ce li se face.

Zhuang fusese invitat de Wen și văzând că prefectul pleacă, se gândi să treacă pe barca comandantului Hu, să ciocnească un pahar cu el. Întinsese un picior peste pragul încăperii, când se trezi că un slujbaș de la Yamen sosește în fugă, suflând din greu, acoperit tot de transpirație și îl vestește:

— E de rău, Excelență!

— S-a-ntâmplat ceva doamnei mele? se sperie Zhuang.

— Nu e vorba de stăpână. Din satele dinspre nord-vest au venit o mulțime de bărbați și femei. Sunt plini de sânge, unii cu capetele sparte. Toți vor să vă înainteze jalbe.

— N-or fi dat iarăși bandiții?

— Nu bandiții, ci soldații aduși de Măritul

---

comandant! Au omorât oamenii, le-au furat lucrurile, și-au bătut joc de femei și le-au dat foc la case. De-aia au sosit cu jalbe.

Zhuang se văzu într-o situație extrem de grea. Nevasta lui era gata să nască și el se gândise că se întâmplase vreo nenorocire cu ea. Cum să mulțumească atâția oameni? La urma urmei, era din Laozhou, om priceput la toate.

— Câți sunt, de fapt? Întrebă.

— Patruzeci-cincizeci, aș zice.

— Întoarce-te și du-le vorba mea știu bine ce nedreptate i-a păscut. O să mă plângă Măritul comandant. Spune-le să nu facă scandal.

După plecarea slujbașului, Zhuang trecu împreună cu Wen Al. Șaptelea pe corabia comandantului. Acesta din urmă rosti destule fraze pompoase, sforăitoare. Zhuang îl aprobă, mulțumi pentru primire și ospăț și se retrase, fără să fi îndrăznit să-i mărturisească ceea ce se întâmplase. Când banchetul luă sfârșit, Cao Al. Doilea îi povesti comandantului despre jalbele țăranilor.

— Nu vă temeți! Își spuse părerea Hu. Dacă era ceva grav, ar fi vorbit magistratul Zhuang, doar nu-i butuc de lemn! Liniștiți-vă!

Caonu cuteză să replice și se retrase. Excelența Sa Zhou se întorsese pe corabia sa. Hu trimise după el și-i spuse cefe aflate de la Cao. e Neliniștea îl cuprinse dintr-odată pe Zhou, însă nu își dădu în vileag agitația și nu comentă. Comandantul se sfătui cuțel în privința meritelor oamenilor săi din subordine, necesare la întocmirea raportului către guvernator.

„Remarcabilii” urmau să fie Zhou Yin însuși, prefectul, generalul, magistratul, Huang și alți câțiva. Zhou îl propusese și pe Wen Al. Șaptelea, dar comandantul încă mai avea un dinte împotriva lui și se opuse, motivând că era prea tânăr. Zhou nu-i uită pe slujbașii comandantului și nici chiar pe slugile sale, propunând să li se acorde tuturor a câte un grad. Rămase acolo să întocmească o listă. Comandantul Hu plecase să se culce. Fu surprins când o văzu pe Perla Dragonului că îi aduce ceai. Zhou Yin o știa că pe curtezana preferată a comandantului, de aceea se ridică repede în picioare.

— Te obosesc, domnișoară, nu era cazul!

Perla râse. 11 întrebă de ce nu doarme și ce scrie. Zhou prinse ocazia să se fălească și el.

— Notez meritele tuturor mandarinilor. Meritele lor sunt, după cum vezi, în mâinile mele.

— Despre ce merite e vorba?

— Astăzi, comandantul i-a înfrânt pe tâlhari și acești mandrini au luat parte la expediție. Acum, dacă i-am lichidat pe tâlhari, toți trebuie răsplătiți.

— Păi, pe drumul pe care l-am străbătut cu corabia până aici nu s-a spus că nu sunt tâlhari?

— Cum să nu fie? se apără Zhou Yin. Erau ascunși prin munți. Dacă nu ne duceam să le luăm urma, după plecarea noastră, ieșeau iarăși și ucideau lumea ori puneau foc la case.

Curtezana crezu că spusele lui sunt adevărul adevărat.

— Măritul prefect și ceilalți nu sunt cu toții mandarini? Unde se duc dacă-i ridică în grad?

— Magistratul e făcut prefect, prefectul ajunge inspector, iar inspectorul devine la fel cum e comandantul.

— Mai înainte am ascultat ce vorbeai cu Măritul comandant. Și Cao Al. Doilea o să ajungă dregător? Pe el ce - să-l faceți?

— Cei că el nu pot ajunge mari mandarinii. Ar putea să-l facă subșef de pluton.

— Să nu credeți că e nimica toată. Oricât de mic, la urma urmei se află în slujba împăratului și are putere destul de mare. Uite, o dată, a urcat un ți-l ca ăsta pe vas, a benchetuit și n-a plutit un ban, ba s-a plâns că mâncarea n-a fost bună și chiar voia să-l ducă pe tata în oraș. De-ai ști cât am îngenuncheat, cât am bătut mătănii în fața lui și i-am dat-o și pe Perla Phoenixului să stea cu el două zile încheiate. Abia atunci a lăsat-o el mai moale.

Mandarinii sunt răi!

— Măritul comandant susține mereu că Peria Phoenixului e curată. După vorbele tale, n-ar fi adevărat.

— Noi, cele care ne înfruptăm din asta, cum să mai fim curate? Eu la cincisprezece ani am fost cu mama la Shanghai și mi se⁶⁰ zicea că sunt curată. Mie îmi venea să râd. Mă gândesc că suntem curate tot la fel ca și înandarinii.

— Cum să fiți la fel ca și mandarinii? nu înțelese el. Ne cam calci în picioare.

— Vă rog să nu vă supărați, Excelența Voastră. Nu încheiasem ce aveam de zis. Ascultați: Anul trecut, prin luna a opta, Excelența Sa Qian din județul Jianglian a

---

închiriat corabia noastră când s-a dus să-și ia postul în primire. Se vorbea că așteptase la Hangzhou să i se dea și lui o slujbă, vreme de douăzeci de ani și ceva. Sărăcise de tot și amanetase ce brumă mai avea. Avea doi băieți și nouă fete. Cel mare trecuse de treizeci de ani și nu se însurase, din lipsă de bani. Toate bagajele lui nu cântăreau cinci *dan* și geamantanele erau tare ușurele. Anul ăsta în luna a opta ne-a chemat să-l luăm și să-l ducem la Hangzhou. Avea peste cincizeci numai geamantanele cu haine, din piele roșie, ca să nu mai zic de altele! Când s-a dus într-acolo „soția lui purta ace de păr aurite, iar de dată asta până și doica lor era cu cercei de aur! Când să plece, cineva i-a trimis și câteva umbrele mari. Toți spuneau că Excelența Sa Qian este mandarin cinstit, că nu ia bani și lumea abia de îndrăznește să-i trimită niscai lucruri. Eu râdeam în sinea mea: dacă nu lua bani, geamantanele alea de unde apăruseră? Pe mine nu mă putea înșela! Eu știam cum venise și vedeam cum se întorcea. Mandarinii care iau bani își zic ei înșiși mandarinii cinstiți; noi, care ne înfruptăm aici pe corabie, zicem că suntem curați, nu e tot una?

— Excelența Voastră, eu l-am dat ca pildă pe Excelența Sa Qian, n-am zis de dumneavoastră. Vă rog să nu vă supărați.

Zhou se înfuriase peste măsură. Tăcu mult timp și abia într-un târziu reuși să îngaime râzând:

— Exemplul nu e rău.

— Excelență, dacă toți cei merituoși trec prin mâinile voastre, v-aș îndatora și eu cu ceva. Mă gândesc să mă aleg cu un folos pentru tatăl meu. De-aia zic să vă rog să-i

---

băgați și lui numele acolo, așa, ca pentru Cao Al. Doilea, ar fi foarte bine. Atunci n-o să ne mai fie frică de acel subșef de pluton de la poarta orașului când urcă iarăși pe vas.

Zhou Yin nu mai râse, ci încruntă sprâncenele.

— Până la urmă merge ori ba? îl grăbi curtezana, cerându-i parcă să cadă la învoială.

Bărbatul făcu un semn din buze, în sensul că ar fi bine ca ea să vorbească și cu comandantul. Acesta de pe urmă se temu el însuși de bârfele lumii. Abia când nu mai făcu față insistențele! * curtezanei o îndrumă către Excelența Sa Zhou.

— Păi el n-a vrut și m-a trimis la înălțimea Voastră! i-o întoarse ea.

— O fi fost așa, dar dacă îi mai ceri o dată, va fi de acord, o încredință comandantul.

— Bine, când o să-l văd, o să-i spun iarăși că înălțimea Voastră m-a trimis.

— Nu fi rea! se încruntă el, se întoarse pe partea cealaltă și adormi.

De teamă să nu scape prilejul, Perla Dragonului se duse direct la Excelența Sa Zhou. Cine-ar fi crezut că încăperea unde îl lisase o s-o găsească plină de lume. Unii erau mici grade militare, restul însă îl formau slugile și bucătarii comandantului. Se îmbulziseră în jurul lui Zhou și deoarece comandantul dormea, se băgaseră în el și-i șuşoteau la urechi. Zhou uneori aproba, alteori clătina din cap, nemaiînțelegând ce i se şopteşte. Când toată adunătura aceea se retrase, la capătul corăbiei apăruseră deja destui alți solicitanți. Excelența Sa le făcu semn să nu se apropie, de teamă că îl vor trezi pe comandant. Oamenii

---

rămaseră locului, dar nici nu se împrăștiară. Zhou Yin ceru să se închidă ușa. Atunci Perla îl imploră din nou și el fu chiar bucuros că putea aproba la stăruința comandantului. Încheie lucrarea în zori. Matroana de pe vas se arătă deosebit de binevoitoare; îi fierse în mod special orez, îi pregăti patru feluri de mâncare și-l invită să ia masa la pupa corăbiei, undeva în spate. Perla se duse la ușa comandantului și trase cu urechea, să se încredințeze că acela dormea adânc. Apoi reveni lângă Zhou.

— Înălțimea Sa n-o să se trezească curând, îl asigură ea. Excelența Voastră, v-ați obosit două zile și două nopți, odihniți-vă puțin pe corabia noastră.

— Chiar că sunt sleit, recunosc el și se întinse pe patul patronului corăbiei.

Perla Dragonului îl acoperi bine. Patronul însuși socoti că vremea se răcise foarte mult și scoase un pled din dulap să-și arate și el grija pentru Zhou.

— Acum sunteți propus să fiți numit dregător. Suntem amândoi de o vârstă, cum de vă munciți atât pentru mine? se arătă Zhou amabil.

— Vai, Excelență, ce vorbe-s astea? Excelența Voastră sunteți norocul meu, ce dregător o să fiu eu!

Răpus de oboseală, Zhou Yin fu repede furat de somn. Se trezi pe la ora unu din zi. Se ridică, se spală și îi duse lucrarea comandantului Hu. Acesta zăcea întins, fumând.

— Te-am obosit tare! spuse, în timp ce primi hârtiile.

Sătul de opium, Hu se apucă să citească raportul. În prima parte se relata despre încercuirea bandiților, totul foarte amănunțit. În continuare, erau câteva propuneri

---

pentru promovare, iar între acestea Zhou lăsase multe spații goale, care puteau fi oricând completate. Comandantul Hu citi în tăcere, apoi ordonă ca materialul să fie copiat și numele Excelenței Sale Zhou, să fie trecut primul. Zhou încuviință și plecă să facă ceea ce i se ceruse.

În fața Yamenului, magistratul județului Jiande, Excelența Sa Zhuang, zări mulțimea adunată. După ce litiera intră pe poartă, nenumărați săteni îngenuncheară, fluturând jalbele spre el. Zhuang coborî din lectică și se aplecă să-i sprijine pe doi bătrâni din fruntea celor obidiți. Și până să deschidă ei gura, vorbi el:

— Soldații aceștia sunt cu adevărat blestemați! Am înaintat deja o plângere comandantului și unii dintre ei vor fi aspru pedepsiți. Li se va tăia capul, chiar la voi în sat ca astfel să fiți răzbunați pentru toate cele ce v-au pricinuit.

Între timp magistratul ajunse la intrare și trecu pragul sălii mari de judecată. Acolo își ocupă locul oficial, la masa de judecată. Subalternii și portăreii i se alăturară, rânduindu-se pe o latură și cealaltă a încăperii. Lampioanele luminau ca ziua. Sala se umpluse de țăranii care îngenuncheaseră. Magistratul se încruntă și schimonosindu-și fața a plâns, rosti:

— Mi se rupe inimă, gândindu-mă cât de greu vă este! Magistratul este tatăl și mama unui județ, iar voi sunteți ca și copiii lui. Care mamă nu suferă când cineva îi batjocorește fiii? În legătură cu nenorocirile ce s-au întâmplat astăzi, vreau să vă spun că abia îndur această durere și plâng fiindcă vă văd sosiți cu jalbe. Puteați și să nu veniți și eu tot făceam ceva pentru voi.

Nu sfârși bine și țăranii îngenuncheați strigară:

— Excelența Voastră ca cerul senin de curată, sunteți într-adevăr tatăl și mama noastră! Ne știți păsurile. Vorbele pe care ni le-ați spus le aveam și noi în inimă. Sunteți cu adevărat ca cerul de limpede! Nici nu mai e nevoie să mai zicem noi ceva.

Zhuang înțelese că de-acum putea să facă ce voia din ei.

— Întoarceți-vă întâi în satele voastre și vedeți cine a fost omorât, care familie prădată, ce femeie batjocorită și care casă arsă. Să-mi aduceți o jalbă foarte limpede. Mâine dimineață eu merg cu ea la comandant să facă dreptate.

Oamenii plecară din nou capetele, mulțumiră pentru bunătate și ieșiră, urcându-l în slăvi pentru mărinimia și cinstea lui.

Retrăgându-se, Zhuang nu se ocupă de nimic altceva, ci se apucă pe dată să redacteze un anunț public, în care cerea ca toate faptele nedemne ale soldaților să fie aduse la cunoștința magistratului, urmând ca cei vinovați să fie pedepsiți după legile militare. Abia după ce dădu drumul anunțului se întoarce la el și se culcă. A d'oua zi, merse mai întâi și îl informă pe prefect, care îl sfătui să-i facă o vizită comandantului și să-i raporteze. Numai că la ora aceea, comandantul dormea somnul cel dulce și slugile nu îndrăzniră să-l deranjeze. Zhuang așteptă în pavilionul mandarinilor până la ceasul unu și jumătate. Înfometat, avea tocmai de gând să plece să mănânce, însă cineva îl înștiință că în sfârșit comandantul se trezise și că o să fie cât de curând primit. După ora două, fu poftit la el. Urcă pe corabie și primul lucru pe care îl făcu fu acela de a-i mulțumi pentru banchetul oferit cu o seară în urmă. Apoi

---

se așezară și încetul cu încetul ajunseră la treburile publice. Zhuang îi prezentă cele ce se petrecuseră cu o seară înainte, scuzându-se că nu-i raportase mai devreme, fiindcă nu fusese sigur dacă lucrurile erau adevărate. Hu trebui să recunoască în sinea sa că vorbele lui Cao Sheng nu erau false și se întristă. Rămase o vreme tăcut. Vă -, zându-i tulburat, Zhuang își schimbă atitudinea, și spusensigurându-l:

— Nemernicul acesta știe ce are de făcut. Îi voi convinge pe oamenii aceia de jos, punându-mă chiar chezaș că nu pot anunța mai sus, iar înălțimea Voastră nu va pedepsi pe nimeni.

— Există această cale? se bucură Hu.

I Zhuang îi explică în amănunțime cum avea s-o scoată la capăt. La început, comandantul îl ascultă nepăsător, dar mai apoi prinse să se însuflețească pentru ca înainte ca Zhuang să încheie, să izbucnească în râs.

— Grozav! Grozav! Sunt nespus de emoționat de grija pe care ne-o arăți, frate mai mare! Numele vostru l-am transmis guvernatorului, pentru evidențiere.

Zhuang mulțumi pe loc, îi ură sănătate și se despărți de Hu. Urcă în lectică, adună portăreii din cele trei grupe, răspunzători de tâlhării și de ordinea publică, și intră în sala de judecată, nu înainte de a trimite ordin să fie aduse trupe, care la nevoie să exercite presiuni. Când toate detaliile fură puse la punct, magistratul urcă pe estrada unde se afla masa de judecată. Împricinații intrară. El făcu aceleași gesturi ca în ajun.

— Cred că soldații aceștia au fost cu adevărat netrebnici! Va trebui neapărat să judecăm vreo doi, pentru

---

a vă răzbuna. I-am raportat comandantului. Cei care au avut pierderi vor primi despăgubiri pentru alinarea suferințelor. Ați scris jalbele? Dați-mi-le, am să le citesc și am să vă împart bani.

Auzind că vor primi și bani, oamenii nu mai conteneau cu mătănii și cuvinte de mulțumire. Se înghesuiră să dea jalbele. Uitându-se peste ele, Zhuang le porunci subalternilor:

— După această jalbă, casa numitului Zhao Da a ars, i-a fost omorât un argat și a avut mult de îndurat. Se cuvine să primească cincizeci de *Hang* de argint.

Îndată în sală fa adus un lingou mare, alb la culoare. Zhao Da' se înveselise. Oamenii îl priveau cu lacrimi în ochi. Qian Al. Doilea, Sun Al. Treilea, Li Al. Patrulea, Zhou Al. Cincilea, Wu Al. Șaselea, Zheng Al. Șaptelea, Wang Al. Optulea primiră fiecare în parte fie treizeci-patruzeci de *liang*, sau zece, ori, cel mai puțin opt *Hang* de argint. După ce îi răsplăti astfel pe cei mai serios păgubiți, magistratul Zhuang i se adresă unuia:

— Zici că nevasta și fiica ți-au fost batjocorite. Faptul acesta e foarte grav. Într-un astfel de caz se cuvine ca judecata să limpezească lucrurile și-l voi târî chiar aici pe vinovat și voi pune să fie omorât. Pe de altă parte, trebuie să ținem cont că viața omului e dată de ceruri. Mie să-mi spui clar cine este cel care a siluit-o pe nevastă și cine pe fată. Pe ele le-ai adus?

— Sunt de ieri cu mine aici, răspunse omul.

— Prea bine. Despre soție nu mai vorbim. După ce fiica ta va fi cercetată, voi trece la faptă. La asemenea cuvinte, bietul om rămase amuțit. Dintotdeauna, la

---

judecată, urmă magistratul, lucrul cel mai însemnat a fost mărturia. Cu martori, putem acuza liniștiți. Jalbele voastre, iată-le, le am. Dar răspundeți-mi repede cine depune mărturie. Nu numai în cazul tău, dar chiar și în omorul argatului lui Zhao Da trebuie dovezi. La urma urmei, cine e făptașul? I-a ars casa? Se poate. Dar înseamnă că cineva i-a dat foc. Voi să-mi aduceți repede oamenii care v-au pricinuit necazurile și eu am să fac dreptate pe loc.

Oamenii se uitară unii la alții neajutorați. Ce să spună?

— Acum plecați la casele voastre, chibzuiți, căutați și vă întoarceți sau dați totul uitării și gata! tună magistratul.

Lumea se retrase buimăcită, Fiecare, își stoarse creierii, încercă să dea de o urmă, dar nu fu găsit un singur martor. Fata cea batjocorită, auzind că o să fie supusă unui control, nu mai îndrăzni să pretindă ceva. Făcură zgomot și tevatură multă, însă nimeni nu putu să se înapoieze cu vreo dovadă la tribunal.

În cele din urmă, se anunță pretutindeni că magistratul și oamenii lui sunt pregătiți și vor să-i interogheze pe cei care au depus plângeri. Oamenii nu avură altă cale de ales ciccât să se întoarcă iar în sala de judecată și să îngenuncheze. Cu o mină gravă, aspră, magistratul li se adresă:

— Mi-ați găsit oamenii? Aveți dovezi, mărturii? La întrebările lui directe, lumea rămase ca mută. El își iue avânt. Magistratul își iubește cetățenii ca pe propriii săi copii. El vrea cu tot dinadinsul să vă răzbune. Nu cumva îmai venit aici cu înșelătorii? Una ca asta nu se poate! Am aici jalbele voastre. M-am plâns comandantului, iar el vrea

---

mărturii. Și eu iar vin și vă întreb: unde-s probele? Dacă nu mi le aduceți, veți fi obligați să-mi întoarceți arginții pe care abia i-ați primit din mâna mea. Pe deasupra, vă învinuiesc de plângeri mincinoase. Gândiți-vă bine ce crimă cumplită este aceea de a pune foc casei altuia, de a-i batjocori nevasta sau copila! Pricepeți ori ba? Doar aveți capul pe umeri. La aceste nelegiuiri nepedepsite, nu e cazul să adaug și vinile voastre? Vă văd cât sunteți de nenorociți, de ce nu v-aș aduce chiar pe voi în fața judecății, ca să lămurim o dată ce gânduri criminale ați pus în propriile voastre plângeri.

Oamenii bătură mătăanii cu fruntea până la pământ și nu scoaseră un cuvânt. Magistratul Zhuang îi împingea să vorbească, să-i dezvăluie pe vinovați, lucru cu neputință de dovedit.

— Ei, ce se întâmplă cu voi, îi somă direct mandarinul, cu răutate în glas. Eu ce-am să raporteze comandantului? Nu există decât o singură cale: să-mi dezvăluiți oamenii și îndată am să împart dreptate. Altfel, va trebui să vă pedepsesc pentru calomnie. 4

Cu fața la pământ, țăranii îngenuncheați cerură îndurare. Simțind că îi băgase în sperieți, magistratul merse și mai departe. Ba îi amenință că îi va lua și-i va tânî înaintea comandantului, ba că în lipsa dovezilor ei aveau să înapoieze banii pe care abia îi primiseră, (jjjjne să vrea una ca asta? Oamenii plâneau în hohote, lipindu-și frunțile de pământ.

— Îmi dau seama cât sunteți de plâns, bieții de voi și cât de pline de ură vă sunt sufletele! Dacă ați venit cu jalbe, de ce nu-mi spuneți criminalii, pentru a putea să

---

lucrez spre binele vostru? Acum mi-ați adus cazuri care rămân deschise și asupra capetelor voastre spânzură vină calomniei! Norocul vostru este că eu vă știu necazurile. Dacă ar fi altcineva în locul meu, ați intra la mare belea. Ei, acum ce credeți că e de făcut? Vă zic tot eu: magistratul, părintele vostru, va găsi calea pentru a dezlega situația.

— Nu avem ce să spunem, nemernicii de noi! Se văicăriră într-un glas țăranii. Suntem odraslele tale. Fic-ți milă și nu te vom uita.

Zhuang îi ascultă. Stătu încruntat o vreme, apoi rosti:

— Mă puneți la grea încurcătură. Din pricina voastră, voi avea de suferit în fața comandantului.

Oamenii, îngenuncheați ca și mai înainte, nu spuseră nimic.

— Casa ți-a ars, un argat ți-a fost ucis și pe deasupra ai fost jefuit. E adevărat? Întrebă Excelența Sa Zhuang.

— Adevărat.

— E drept că ți-au fost batjocorite femeia și copila?

Femeia și fata plângeau, însă nu cutezară să deschidă gura.

— Uite ce e de făcut, urmă magistratul. Vă voi arăta o cale, care nu numai că vă scoate de sub vina că ați înaintat plângeri mincinoase, dar vă ajută în mod sigur să rămâneți și cu cei câțiva bani pentru alinarea necazurilor voastre.

La atâta bunătate din partea magistratului, oamenii bătură iarăși mătânii.

— O știu prea bine, relele acestea aparțin toate soldaților, dar fără dovezi cum aş putea să pedepsesc pe

---

ceva? Uite la ce mă gândgsc! Voi încerca să vă scap de vina calomniei, punând toate nelegiuirile pe seama tâlharilor. Schimbați cu toții jalbele și scrieți altele în care să spuneți că v-au prădat bandiții. În plus, dați câte o dovadă scrisă de câți arginți ați primit drept despăgubire. Eu, magistrul vostru, mă voi duce cu ele la comandant și-i voi cere îndurare. Dacă izbutesc, va fi norocul vostru; dacă nu, n-am ce vă face.

— Încercați, Excelența Voastră, e bine așa! glăsui mulțimea.

— Vom vedea. Dar luați-aminte! Comandantul este cel care i-a zdrobit pe tâlharii care v-au călcat gospodăriile.

— Am fost călcați de bandiți și nu mai avem de nici unele, se plânseră țăranii. De unde bani să ne arătăm recunoștința față de marele om? Fie-vă milă, Excelența Voastră!

— Ce să facă preamăritul comandant cu banii voștri? râsel Zhuang. Înainte de plecare îi dați câteva umbrele mari, nu-i de-ajuns?

Țăranii își plecară iar capetele, mulțumiră pentru bunătate și se duseră să ȳchimbe jalbele și să dea înscrisuri pentru banii primiți.

După primul grup de țăranii a urmat al doilea și Excelența Sa magistratul Zhuang și-a arătat iarăși iscusința. Apoi, cu documentele ascunse în mâneca robei, s-a înfățișat comandantului Hu, care a acceptat să plătească arginții dați pentru despăgubiri țăranilor și l-a reținut la masă. În timpul ospățului, venind vorba de recompensă, Zhuang a spus că el era bătrân și că prea

---

multe nu-i mai rămăsese de făcut. Avea însă doi fii, un frate mai mic și un ginere și numirea lor în funcții ar fi însemnat ceva pentru el.

— Nimic mai simplu, rosti Hu. Să-și scrie imediat autobiografiile.

— Măine am să le aduc, răspunse Zhuang.

Ascultați, stimați cititori: comandantul Hu era mare conducător de oști, însă nu-și putuse ține în mână soldații și până la urmă aceștia pricinuiseră multe rele poporului. Vinovăția lui nu era deloc mărunță. Prin șiretenia magistratului Zhuang, țăranii nu numai că nu făcuseră plângeri împotriva lui, dar îl proslăviseră și astfel greaua lui vină fusese aruncată pe fundul mării, în vreme ce probele se adunau tari ca granitul. Și cum să nu se arate comandantul Hu mișcat de îndemânarea bătrânului mandarin? La început se gândise să-i ofere opt sau zece mii din fondurile pentru cei ce fuseseră năpăstuiți; de fapt lua din banii țării, nu-l durea inima pentru ei, ba era chiar fericit că-l putea răsplăti. Dar cui i-ar fi trecut prin cap că magistratul nu voia decât niște posturi pentru a-i săi, dorință atât de lesne de îndeplinit. Unde mai pui că pe viitor, se putea folosi de ei, cerându-i acte ștampilate pentru a-și rotunji propriile venituri.

Magistratul Zhuang abia ajunsese acasă, când sluga de la poartă îi aduse o carte de vizită, înștiințându-l:

— Doi soldați ai Excelenței Sale comandantul de vas Lu au adus o slugă și vă roagă să-l judecați. L-a prins furând douăzeci de *yuani*.

— Astăzi am treburi până peste cap. N-am timp pentru aceste chestiuni mărunte, spuse el. E drept că nu-l

---

pot lăsa nici așa, în mâna soldaților. Luați-l și închideți-l.

— An\ înțeles! rosti sluga și ieși pentru ca numaidecât să le și dea celor doi soldați o carte de vizită de răspuns din partea magistratului.

Pe hoț îl încredință unui polițist căruia îi reveneau asemenea cazuri.

Slujbașul care furase se chema Wang Changgui, adică Mereu Vrednicul și era din județul Shanyang, ținând de prefectura Huaian. El era întrucâtva rudă cu ofițerul Lu. Când Lu luase în primire corabia, tocmai pentru că erau neamuri. Îl acceptase ca om de încredere. Wang era din fire impulsiv, îi plăceau jocurile de noroc și de câte ori avea timp liber juca pe bani cu soldații. Se nimerise să n-aibă pic de noroc și pierduse aproape tot ce avea, astfel că rămăsese doar cu perechea de pantaloni și cămașa de pe el. Acum, pe apă era rece, sufla un vânt hain din miazănoapte, dar omul nu se învățase minte și se purta ca și mai înainte. Cum vedea că undeva se încinsese un joc, se pierdea cu înea. Comandantul vasului, cu toată poziția sa, dispunea de venituri limitate și nu prea era larg la inimă. Totuși, după ce ajunseseră la Yanzhou devenise brusc mai cheltuitor, la brâu i se auzea zornăitul banilor și era văzut azi cumpărând un lucru, mâine altul. Uneor: „serile, se întâlnea cu prietenii pe corabia „Apele și munții patriei”. Wang Changgui a intrat curând la bănuială: „De unde-a făcut rost de bani de cum am ajuns în Yanzhou?” Urmărindu-l îndeaproape, a constatat că în lada cu lenjerie, de care nu se despărțea niciodată, avea bani. Întâmplarea a făcut ca într-o zi, pe când Lu nu se afla pe corabie, Wang și câțiva marinari să se apuce de un joc cu

---

zaruri. Aceștia îl îndemnaseră pe Wang să mizeze, dar el n-avea curaj și atunci marinarii au început să-l ia peste picior. Ca să nu-și piardă prestigiul, când ceilalți au coborât pe mal să se distreze, s-a prefăcut că-l doare burta și că se duce să se culce. Soldații l-au crezut. El a așteptat ca ei să plece și s-a furișat să desfacă lacătul lăzii lui Lu. De teamă să nu fie văzut, a pipăit aiurea în întuneric o mulțime de timp, până a găsit banii și i-a băgat în sân. A încuiat în grabă totul la loc și când soldații s-au întors, s-a grăbit să-și plătească datoria de doi *yuani* și ceva. Oameni simpli, aceștia nu s-au întrebat de unde tăcuse rost de bani. „Oare o să se intereseze comandantul de ei?” își zise el. Am încă asupra mea peste șaptesprezece *yuani*. Ce-ar fi să cer învoire, să plec la ai mei și atunci când o fi ca el să observe lipsa, n-o să mai aibă cum să mă bănuiască tocmai pe mine. De n-o să-mi ajungă între timp nicio vorbă la urechi, mă întorc”. O dată hotărârea luată, a așteptat să se înapoieze Lu pe vas și s-a dus la el și i-a cerut câteva zile liber; a mințit că mama îi era bolnavă în Hangzhou și trebuia s-o vadă. Ofițerul a acceptat. Cum n-avea cine știe ce bagaje, plecă voios, cu cei șaptesprezece *yuani* ascunși la piept. În mod obișnuit, militarii plecau și se întorceau în voie, fără a li se acorda vreo atenție specială. Din nefericire, în seara cu pricina, Excelența Sa Lu avusese nevoie de ceva; s-a dus liniștit la ladă, a deschis-o, însă cei douăzeci de *yuani* dispăruseră. A căutat peste tot, fără succes. Atunci s-a gândit la Wang și a trimis oameni după el. Soldații l-au căutat peste tot și într-un târziu l-au descoperit într-o prăvălie cu opium. Aceștia l-au târât pe corabie și, la controlul ce i l-au făcut, s-au găsit banii. –

înfuriat la culme, comandantul vasului i-a tras cinci-șase palme și l-a dat pe – mina magistratului.

Polițistul care îl luase în primire pe Wang Changgui îl duse în partea de jos a clădirii. Când au de-a face cu polițiștii, hoții se poartă ca șoarecele în ghearele pisicii. Wang declară cinstit cum pierduse la joc, cum furase și cum se gândise să scape. Deși aflase că era un slujbaș al comandantului corăbiei, polițistul nu ținu cont de aceste considerente și-l trată ca pe orice hoț. Îi porunci să se dezbrace. Wang își scoase roba cea lungă și rămase în cămașă și pantaloni. Polițistul îl puse să lepede de pe el și celelalte, boneta, încălțările, inclusiv ciorapii. Din neatenție, i se rostogoliră pe jos doi *yuan*i și ceva mărunțiș.

— Mai ai bani? se miră polițistul.

— Nu-ți scapă nimic, șefule! recunosc Wang.

Polițistul îl plesni.

— Cine ți-e șef? strigă. Nu-mi îndruga mie prostii!

Wang Changgui își schimbă vorba, numindu-l imediat „Excelență”.

— Nu te-am controlat pe corabie? se minună polițistul. Cum de mai ai bani? Pe-ăștia de unde-i ai?

— Îi am și eu, ca omul.

— Spune-mi câți ai furat?

— Douăzeci cu totul. Am achitat datoria de la joc și am rămas cu șaptesprezece *yuan*i și opt *mao*. La plecarea de pe vas am vârat cincisprezece *yuan*i în chimir și din rest iqga gândeam să-mi cumpăr de fumat și o haină groasă de bumbac. Nu mi-a trecut prin minte că or să mă prindă atât de repede. Ăștia doi *yuan*i și ceva îi aveam în mână. Când

---

l-am văzut pe comandantul Lu cât era de înfuriat, am făcut în așa fel încât banii să-mi scape în ciorapi și de-aia nu i-au găsit. Să știți că nu vă mint. Comandantul vasului e văr bun cu mătușa-mea. M-am folosit de câțiva din banii lui, dar suntem rude și nu se cheamă că aș fi hoț. El a uitat când era sărac și umbla de colo-colo, împrumutând de pe unde putea. A amanetat o haină de-a mamei și n-a răscumpărat-o nici până azi. Acum i se pare c-a dat norocul peste el și chiar a câștigat prea destul. Se cade să ne bucurăm împreună, la bine și la rău. În niciun caz nu face bine că mă socoate hoț și se poartă cu mine ca atare doar pentru faptul că m-am folosit de doi *yuan*i ai lui!

Deodată, polițistul fu străfulgerat de un gând.

— Cum a dobândit comandantul vasului funcția aceasta?

— Anul ăsta prin luna a cincea.

— Cât o avea el pe an? Ție cât ți-a dat pe lună?

— Hrana număr altfel nu e vorba de cine știe ce bani.

În vreme de pace, câștigă ceva mai bine. Acum e în slujbă de război și primește mai puțin.

— Dacă slujba e proastă, de unde are atâtia bani, de-ai ajuns să furi și tu din ei?

— Și mie mi se pare curios! Înainte de a sosi aici, mereu ni se plângea că are un post prost. Și pe urmă, tam-nisam, a început să-și dea aere.

Polițistul se uită mai bine la bani. Marcajul era cam șters, dar se putea recunoaște încă.

— Cu cine ai jucat și ai pierdut?

— Cu timonierul de pe vas. - îl cheamă Xu Desheng, Victoriosul. El i-a câștigat.

Polițistul era de-acum convins. Îl lăsă pe hoț în grija* temnicerului și el se întoarse la Yamen. Acolo îl căută pe slujbașul răspunzător de dosare și-l rugă să-l cheme pe magistrat, căruia îi raportă tot ce aflase de la Wang Changgui.

— R Nenorocitul de mine, am credința că banii de care a fost păgubit Domnul Wen Al. Șaptelea, cu toate că pentru ei s-a omorât prostituata aceea, n-au fost descoperiți. Excelența Voastră, în bunătatea lui cea mare nu ne-a pedepsit pentru asta. Pe patul curtezanei aceleia n-am găsit decât cincizeci de *yuan*i și ea a mărturisit de la bun început că-i primise de la unul dintre secretari, să cumpere ceva. Eu nu m-am încrezut în ea și-am arestat-o. Acum ea e moartă, nu poate aduce mărturie. Dar Domnul Wen a pierdut o sută cincizeci de *yuan*i și multe alte lucruri. Cincizeci i-am găsit, dar unde-s ceilalți o sută? Dar lucrurile? Pe hoțul ăsta trimis de pe corabie l-am luat la întrebări, dar n-a știut nici el de unde avea Lu banii. Am mai găsit asupra lui doi *yuan*i și ceva, dar marca băncii nu e prea clară, să fie recunoscută neîndoielnic. Aș vrea să-l rog pe Excelența Sa mandarinul să-i ceară comandantului Lu cei cincisprezece *yuan*i recuperați de la hoț, să-i comparăm. Alți doi *yuan*i și ceva pierduți la cărți, hoțul i-a plătit timonierului Xu Desheng. Gândul meu nemernic este să iau o carte de vizită dea dumneavoastră și cu ea să-l aduc pe acest Xu, să probez mărcile de pe bani. Așa mi se pare mie că ar trebui să fac. Cer deslușire Excelenței Shle.»

— În legătură cu primul caz nu v-am mai pedepsit, e drept. Hoțului ăsta trimis de Excelența Sa Lu îi dăm vreo

---

două bătaii, îl ținem închis câteva luni și-l trimitem în locurile lui de baștină. Cazul vechi n-are rost să-l mai răscolim.

— Umila mea persoană se chinuie întotdeauna să se lămurească pe deplin în tot ce face. Am descoperit ceva, dar nu m-am dus să văd ce e, de obrazul comandantului.

Până la urmă, Zhuang îi îngădui să ia o carte de vizită și să trimită după Xu Desheng pentru un interogatoriu, dar atât și nimic mai mult. Când îi fu adus timonierul, polițistul îl întreabă dacă mai are banii primiți de la Wang. Temându-se că va fi pedepsit pentru jocul de noroc, acesta nu îndrăzni să deschidă gura. Abia după ce fu amenințat, recunosc:

— Am cheltuit o parte, mai am un *yuan*.

Polițistul îi ceru să-i vadă și recunosc imediat marca. Bucuros, îl trimise pe slujbaș să-i spună magistratului.

— Cazul acela e gata încheiat. De ce ține cu tot dinadinsul să-l redeschidă? Doar nu e neam cu prostituata!

Întristat, polițistul se duse acasă și bău, să-i treacă năduful. „Noi, polițiștii, ar trebui să fim consultați în privința verdictului”, își zise. „Când nu descoperim făptașul, avem de tras ponoasele. De data asta ne intră pe mâini un mandarin înalt. De-aia-i ia apărarea. Mandarinii se ajută între ei. Din vechime e zicala: „Numai dregătorii au voie să pună foc, oamenii simpli nu-și pot aprinde nici lămpile. Eu, unul, tot nu mă las până nu lămuresc lucrurile”. Hotărând astfel, se îmbracă și se întoarce la Yamen, luă pe furiș o carte de vizită, de-a mandarinului și se strecură pe corabia Excelenței Sale Lu, cu gândul să

---

dea la iveală și alți bani și chiar lucrurile. Banii nu erau o probă evidentă, doar Domnul Wen nu era singurul care scosese bani de la banca aceea. Pe vas se înfățișă comandantului Lu, spunându-l că Excelența Sa mandarinul aflate că pe corabie rămăseseră cu un slujitor mai puțin și-l trimisese pe el în loc. Fiind în joc obrazul mandarinului Zhuang, Lu îl acceptă. Polițistul era foarte scrupulos în muncă și comandantul corăbiei îl plăcu. Din când în când, în timpul său liber, polițistul ieșea în oraș, să-și îndeplinească și atribuțiile de la judecătorie.

Peste câteva zile, Excelența Sa Zhuang ceru să i se înfățișeze Wang Changgui la judecată. Porunci să i se aplice două sute de lovituri și pe urmă să fie trimis acasă în ținuturile sale. La început, timonierul nu fusese cătuși de puțin în pericol, însă polițistul avu tot interesul să-l învinuiască de a fi primit bani furați și că se ținuse de jocuri de noroc pe corabie. Scăpă de bătaie, dar se trezi și el alungat acasă. Magistratul nu se sinchisi de faptul că mai condamnase un om, pe lângă Wang. Polițistul se temuse însă că, întors pe corabie, timonierul avea să-l recunoască și să-i strice toate planurile.

Pe corabie, polițistul își luă numele de Gao Sheng. Era muncitor, atent la tot și la toate, îndeplinindu stăpânului orice voia După vreo trei zile, într-o seară, pe când Gao Sheng îi aprindea luleaua, Lu îl întrebă, ca din întâmplare:

— Câți sunt în familia Zhuang? Tu la cine ai slujit? Și cum de mi te-a dat mie?

— N-aș putea spune că sunt mulți oameni din casa Excelenței Sale. Stăpânul Al. Doilea, fratele

---

Excelenței Sale, se ocupă de administrarea casei și e plin de bani. Excelența Sa are doi fii, cel marje de la stăpâna de acum și cel mic de la o favorită. O fată, făcută cu stăpâna de dinainte, care a răposat, s-a măritat anul trecut. Ginerele stă tot cu noi. Nemernicul de mine, înainte de a veni aici am slujit pe lângă Stăpânul Al. Doilea. Dar s-a ntâmplat să mă cert cu doica din serviciul concubinei Excelenței Sale Zhuang. Concubina s-a plâns acestuia din urmă și el i-a cerut stăpânului Al. Doilea să nu mă mai țină. Eram la eDde șase-șapte ani și nu i-am greșit cu nimic, îi plăcea mult de mine și atunci a vorbit cu primul stăpân să mă dea pe lângă Excelența Voastră.

— Când ai cunoscut bine un om, nu e bine să-l dai afară.

— Că bine ziceți. Și pentru noi, după ce ne-am obișnuit cu un stăpân, nu ne vine ușor să trecem mereu pe mâna altuia. Stăpânul Al Dailea mi-a spus că, de nu găsesc ceva mai bun, într-o lună-două, când stăpânului cel mare al casei o să-i frecă supărarea, o să mă ia înapoi. Acum vă slujesc pe dumneavoastră, mă simt ocrotit de bunătatea voastră și nu mă mai gândesc la altceva.

— Cam cât câștigă pe an Stăpânul Al. Doilea? vru Lu să afle.

— De la o mie-două, până la trei-patru mii.

— Asta înseamnă că în zece ani are în mână douăzeci-treizeci de mii?

— Așa ar fi, dar din păcate îi intră mulți și îi ies tot pe atâția, iar el nu se alege cu nimic din ei.

— Ce vrei să spui?

— Îi place să cumpere lucruri de preț, jaduri și alte

---

antichități. Atunci când dădea peste o piesă de trei sute de *Hang*, îl auzeam: „E ieftină, înseamnă că nu e marfă de calitate!” De găsea ceva bun, plătea oricât. Îi mai plăcea cumpere ceasuri. Ceasuri de aur, de argint, de masă ori de perete. Cred că a aruncat pe asemenea obiecte, în total mai bine de opt mii de *Hang*. Dacă aveți vreun ceas, vindeți-i-l lui. Alții nici, nu se uită, la marfa veche, dar el o primește. Se și pricepe la reparat. După ce le repară, nu se mai strică și de-aia le și cumpără. Fără meteahna asta a lui, într-un an ar face o sumă bună de bani.

Lu tăcu, însă numai se tulbură. Gao Sheng nu mai aduse nici el vorba de țeastă slăbiciune a fostului său stăpân. Noaptea trecu în liniște.

A doua zi, Gao Sheng îi ceru unui om de-al său să ia cinci haine lucrate din lână cea mai fină și să le aducă pe corabie, să le vândă. Prețul era, convenabil, lucrurile făceau patru sute și ceva de *yuani* și el le dădea numai cu două sute. Excelența Sa Lu oferă o sută șaiszeci, apoi mai puse până la două sute zece și târgul fu încheiat. Numai că în ladă nu-i mai rămăseseră decât cincizeci și ceva de *yuani*. Cum banii nu-i ajungeau, se sfătui cu Gao Sheng dacă se putea ca la început să plătească cincizeci de *yuani*, iar restul să-i dea la sfârșitul lunii. Slujitorul discută cu neguțătorul. Omul acceptă și îi lăsa comandantului lucrurile, dar pretinse banii în cinci zile; nu putea să aștepte până la sfârșitul lunii. Atunci ofițerul își zise că poate acela va mai veni și cu alte obiecte de vânzare la preț mic, astfel că se învoi să achite restul sumei în cinci zile. Cei cincizeci de *yuani*, cuveniți negustorului îi dădu

---

lui Gao Sheng⁶¹. Polițistul se uită la bani: erau la fel cu aceia ai

Domnului Wen Al. Șaptelea. Nu spuse însă nimic, plăti omului și cu aceasta gata. Fericit pentru chilipirul de care avusese parte, șeful vasului pipăia și răsucea în mină hainele cumpărate.

— Eu î știu bine pe acest om, îi mărturisi Gao Sheng comandantului. A fost un om avut și are casa plină de lucruri. Uneori se mulțumește chiar cu zece – douăzeci de *yuani* pe obiecte care fac o sută. Cum astăzi i-a surâs norocul, sunt sigur că o să vină și mâine. Și dacă o fi așa, să-i dați un preț foarte mic, ca să cumpărați ieftin.

— La chilipiruri e bine să ai bani peșin.

— Mă cunoaște, nu vă faceți griji. De-aia a lăsat lucrurile tocmai fiindcă mă știa pe mine și a avut încredere.

Lu tăcu. Căzu pe gânduri. Peste puțin, când se întinse pe pat să fumeze, deschise iarăși vorba.

— Aș vrea să te rog ceva.

— Ce ar putea să facă umila mea persoană, stăpâne?

— Parcă mi-ai zis că Stăpânul tău Al. Doilea se omoară după antichități, după ceasuri străine. E adevărat?

— Da, stăpâne. Păcat că n-aveți așa ceva. De-ați fi adus câte ceva din astea bune de tot, le vindeați la preț mare.

— Aș avea așa ceva, șopti Lu, bucuros la culme.

— De ce nu mi-ați spus mai înainte, Excelența Voastră?

---

61 Tîrgul nu se făcea direct între vînzător și ofițer, ci prin intermediul slugii. Lu nu putea să-i facă unui oarecare onoarea de a-l primi la el.

— Doar ești la mine de câteva zile. De unde să fi știut eu de pasiunea fostului tău stăpân?

— Așa e, recunosc Gao Sheng. Haideți să le schimbăm pe bani.

— Am lucruri rare. Oare el e priceput?

— I le ducem să le vadă. Și ținem la preț.

— Tu te pricepi?

— L-am slujit câțiva ani buni pe Stăpânul Al. Doilea și aveam zilnic sub ochi aceste antichități. N-aș zice că mă pricep, dar recunosc una-alta.

— Atunci e bine. Nici eu nu sunt prea priceput. Lucrurile le-am primit de la un neam de-al meu, să le vând la preț bun.

Ofițerul scoase cheia, deschise lada și scoase la iveală niște obiecte: un inel și un ceas de aur. Temându-se de ceilalți slujitori, el îi dădu afară, lăsându-l în cabină numai pe Gao Sheng. Polițistul le privi. Se potriveau eu cele de pe lista dată de Domnul Wen Al. Șaptelea. Și tot uitându-se la ele, bucuria și mânia i se împleteau în suflet. Era bucuros că dovedise hoțul asupra căruia căzuse bănuiala lui și supărat că un om atât de sus-pus se apucase de hoțit. Ce să facă? Să strige că a găsit hoțul? „Excelența Sa magistratul m-a învățat că e greu pentru toată lumea când pornești lucrurile cu mare tăraiboi”, își zise. „Mai bine stau liniștit până mă întorc la Yamen și am să văd între timp ce pot face”: Așa că nu suflă o vorbă. Lu închise lada la loc, apoi își puse inelul pe degetul mare.

— Culoarea jadului e excelentă. Cât crezi că ar face împreună cu ceasul?

Lui Gao Sheng îi venea să râdă, văzându-l atât de

---

puțin cunoscător în domeniul pietrelor prețioase. Apoi luă ceasul, îl întoarse și îl puse să sune. Ofițerul se minună de una ca asta. El știa că numai ceasurile deșteptătoare sună. Gao Sheng luă și ceasul și inelul în mâna sa, le întoarse pe toate fețele și până la urmă întrebă:

— Cât cereți pe ele?

— Tu cât crezi?

— După umila mea părere, inelul face o mie cinci sute.

— O mie cinci sute de *yuanī*?

— O mie cinci sute de *Hang* de argint.

— E prea mult! se bosumflă comandantul Lu. Nu e bine să i speriem și să pierdem afacerea. Poate fi și mai puțin, nu mă deranjează. Bun sau rău, tu te duci să faci târgul. Dar ceasul?

— Ceasul e venit de dincolo de Atlantic. Trebuie vândut cu trei sute de *yuanī*.

— Oare nu pretindem prea mult?

— Cum să fie mult? Mă duc chiar acuși cu ele și-am să vă arăt că am dreptate!

Excelența Sa Lu îl crezu și numai se umplu de bucurie, bătându-i mai să-i sară din piept. Îi încredință lui Gao

Sheng lucrurile. Acesta le înveli în batistă și le vârî la piept. Îl sluji apoi pe stăpân, umplându-i pipă după pipă puiă când acesta se satură de fum, apoi își luă rămas bun și coborî pe mal. De aici se duse direct la corabia Domnului Wen Al. Șaptelea.

— Polițistul de la județ, care a avut în sarcină să vă găsească lucrurile, are ceva să vă spună, Excelență,

---

anunță sluga...

Domnul Wen porunci ca polițistul să fie poftit înăuntru. Acesta intră, salută cu gesturi largi și rămase în picioare, cu mâinile pe lângă corp.

— Ai găsit lucrurile? întrebă Wen.

— Vă răspund, Excelență, că de când Excelența Sa, mandarinul Zhuang, mi-a încredințat această chestiune, m-am zbatut zi și noapte, am scormonit în oraș și în afara lui și n-am aflat nici umbră de lucruri. Abia astăzi am dat peste ele.

— Unde le-ai găsit? îl grăbi Domnul Wen, încântat.

— Pe o corabie. Vă rog să vă uitați dacă sunt cu adevărat acestea. Umilul de mine, mă voi duce să-i raportez Excelenței Sale magistratul, spuse polițistul, scoase lucrurile și le puse în palma ofițerului.

— Celelalte nu mă interesează prea mult, dar inima mi-a fost numai la acest inel. Uite ce verde pur! Acum nu mai găsești așa ceva nici pentru două-trei mii de *yuan*. Ești foarte dibaci, dacă ai reușit să le dai de urmă. Am să vorbesc cât de curând cu magistratul Zhuang să te răsplătească după merit. Unde e hoțul?

— Chiar aici. L-am aflat, dar umila mea persoană nu îndrăznește să-l aresteze. Voi raporta la județ, apoi comandantului Hu și abia apoi ar fi să-l pot lua.

— E de condiție înaltă și nu te încumeți să-l înhați?

Polițistul zâmbi. Domnul Wen se mai uită o dată la obiecte, apoi le împachetă la loc.

— Nemernicul de mine, mă duc acum în oraș, să-i raportez Excelenței Sale, magistratul. Mâine am să vin să vă comunic hotărârea lui.

Domnul Wen Al. Șaptelea aprobă din cap.

Aflând că Excelența Sa Lu era hoțul, magistratul Zhuang se arată nedumerit.

— Greu dai de adevăratul răufăcător. Acum ce-i de făcut?

Îl chemă pe polițist la el și-l întrebă cum de aflase. Omul povesti întocmai cum procedase.

— Întâi am trecut pe la Domnul Wen, să fiu sigur că acestea sunt lucrurile. Vă rog, Excelența Voastră, să hotărâți dum am putea acționa.

Magistratul Zhuang rămase tăcut, muncit de gânduri.

— Excelenței Sale Wen i-ai spus numele hoțului?

— Încă nu vă raportasem și nu puteam să-i spun cine era hoțul.

— Bine, foarte bine. Bine că nu i-ai spus. Pe unul ca Lu l-am putea avea în mină, însă mi-e de obrazul comandantului TTu și de faptul că nu o deloc ușor e, a i raportezi așa ceva. Dacă-l aud zicându-mi: „Sigur, toți oamenii mei sunt hoți! u, ce mă fac? Cred că cea mai bună cale ar fi să-l chemăm aici pe Domnul Wen, îi mărturisim adevărul și luăm împreună o hotărâre. Acum du-te și vom vedea. Cred că o să-i placă și lui. Cât despre acest Lu, o să-i dăm nițel de furcă, oricum, nu ne va scăpa cu una cu două. Lucrurile le are, dar cei o sută și cincizeci de *yuan*i îi lăsăm pe nimic?

Polițistul se declară de acord cu toate acestea, mulțumi magistratului pentru judecată și ieși. Magistratul trimise imediat un slujitor cu cartea sa de vizită, invitându-l pe Domnul Wen la Yamen. Peste puțin, Wen sosi într-o litieră.

— Subalternii Domniei Voastre sunt extrem de pricepuți. Uite că mi-au găsit lucrurile.

— S-ar fi putut să nu vă găsim noi lucrurile? se miră magistratul.

Se așezară.

— Frate mai mare, glumești. Adevărul este că dacă am lucrurile, trebuie să înapoiez banii de despăgubire.

— Folosește-i, frate dragă, nu vorbi de dat înapoi.

— Ba nu, acum ți-i pot înapoia. Este firesc.

— Lucrurile le-am găsit, dar nu și banii prădați.

— Sunt foarte mulțumit și numai cu aceste două lucruri. Banii pu erau cine știe câți, îmi închipui căi-am aruncat pe câteva banchete. Însă polițistul acesta e plin de iscusință și talent. Vreau să-i ofer o sută de arginți, pe care o să-i trimit de cum ajung la mine. Unde e hoțul? Polițistul mi-a mărturisit că-i vine greu să-l înhațe.

Clum se poate una ea asta? E bine să-l pedepsim pe vinovat.

— Tocmai de aceea te-am chemat, frate. Ghicești cine este?

— Adevărul este că Zhao Neisprăvitul împrumutase de la mine cincizeci de *yuani* și-i dăduse prietenei sale, Zeița Orhideelor. Apoi toți au sărit că ea e hoța și așa a murit nevinovată! În zilele acelea am fost foarte ocupat și n-am avut vreme să mă opresc asupra acestor chestiuni. Am aflat abia când era prea târziu. Sărmanul secretar Zhao o iubea pe copilă și a plâns trei zile încheiate. Acum știm cine este adevăratul fur, îl arestăm și o declarăm nevinovată pe cântăreața aceea nefericită.

— Frate bun, pentru curtezană nu mai e nimic de

---

făcut. Să ne îngrijim de cei vii.

— E bine să salvezi omul cât e în viață, aceasta este deviza mandarinilor. La urma urmei, cine e hoțul? Spune-mi mai repede.

Magistralul Zhuang îi povesti, punând destule și de la el, cum polițistul se deghizase, cum Lu îl îndemnase să-i vândă lucrurile și tot ce urmasse până în momentul acela.

— Acum, după gândul meu prost, n-ar trebui să facem zgomot în jurul cazului. Legăturile numitului Lu nu duc departe, însă mă gândesc la comandantul Hu. El nu va vedea cu ochi buni acest fapt.

— El e hoțul? El să fure?... repeta întruna Wen. Nu mi-ar fi trecut prin gând una ca asta! Domnul Wen tăcu o vreme, apoi reluă: Gândul tău mi se pare excelent. Mie-mi ajung lucrurile. Pentru banii aceia lăsați-l în plata cerului. Dar va fi nevoie să-l chemați și să-i atrageți atenția că s-a aflat de hoția lui. Eu îi sunt coleg și mi-e greu să mai dau ochii cu el. Cheamă-l după ce plec eu, frățioare.

— Dacă nu-l aduc aici, să-l fac să regrete, scapă preușor.

— Așa e.

Își mai spuseră și altele și se despărțiră. Magistratul Zhuang așteptă ca Domnul Wen Al. Șaptelea să se îndepărteze și abia după aceea scoase o carte de vizită și trimise un slujbaș după comandantul de corabie Lu.

În vremea aceasta, Lu începuse să-și facă gânduri. Gao Sheng plecase de pe vas de trei ore încheiate și nu se întorsese. Deodată, slujitorul îi aduse cartea de vizită a magistratului, rugându-l să vină în oraș să discute ceva. Hoții sunt pe deasupra și fricoși și se sperie destul de tare.

„Magistratul are lista obiectelor furate”, își zise. Trebuia să fiu mai precaut. M-am luat după Gao Sheng și am dat lucrurile furate pe mâna fratelui magistratului. Dacă le-o fi văzut, numai de bine nu poate fi în ce mă privește”. Gândul acesta îi dădu fiori reci. Se alarmă, dar 1 l-uvea de ales. Gândurile îi zburară mai departe: „Toată lumea știe că Zei va Orhideelor a furat banii. Ea a murit și v; na toată a căzut asupra ei. Fără mărturie, cazul a fost închis. N-au cum să ajungă cu bănuiala până la mine. * Ori poate că nici nu e vorba de așa ceva”. Se mai liniști. „Dar de câte ori nu m-am întâlnit eu cu magistratul!” continuă. „M-a chemat la masă și ne cunoaștem destul de bine. Trebuie să fie altă pricină!”

Cu acestea, se schimbă, luă loc în lectica, mică pentru subordonații comandantului Hu și porni. Pe drum, se liniști definitiv. Intră pe poarta orașului și se îndreptă spre magistratură. Coborî la intrare. Un soldat îi luă cartea de vizită și se duse să-l anunțe. Trecu vreme îndelungată și nu mai venea nimeni. Lu rămăsese în lectică și începuse să se frământa. Rugă un alt soldat să intre și să vadă ce se întâmplă. Nimic nu i se păru mai îngrozitor decât să vadă cum oamenii intră și nu mai ies! „De-aș fi știut, aș fi făcut pe bolnavul”, se gândi. „Acum e prea târziu, n-am decât să regret!” Coborî din lectică și tr-cu pragul, să vadă ce se întâmplă. Dincolo de poartă întâlni un om. Cine credeți că era? Ușierul șef al județului Jiande, care îl recunoscuse imediat.

— Ați venit, domnule Lu? îl luă acesta în primire. Avem niște treburi foarte urgente, de aceea vă rog să așteptați puțin afară, spuse și îi arătă drumul înapoi.

Excelența Sa Lu era nedumerit, dar se supuse. Se așează în încăperea de la poartă, în timp ce ușierul șei se retrase. Adevărul era că nu-l deranja dacă aștepta acolo și nu avea de ce să se sinchisească. Așteaptă îndelung, dar tot nu se ivi nimeni să-l invite înăuntru, astfel că bănuiala din sufletul lui crescuse iar după o bună bucată de vreme, același ușier șef reveni și îi zise:

— Mai așteptați puțin. Excelența Sa este în sala de judecată.

Lu se alarmă. Peste încă puțin slujbașul se întoarse și întrebă:

— Trimișii Domnului Wen Al. Șaptelea și rudele curtezanei moarte n-au sosit încă?

— Le-am cerut să se grăbească! i se răspunse.

Acest dialog îl sperie grozav pe bietul Lu. Transpiră bine din cap până-n picioare.

— Excelența Sa poruncește ca polițistul să aducă inelul și ceasul de aur pe care le-a găsit! îl auzi pe ușierul șef strigând și imediat văzu pe fereastră, cum intră în sala de judecată un bărbat pe cap cu o bonetă roșie. Când auzise că era vorba de un inel și de un ceas de aur, Lu simțise că se duce tot sufletul din el. Iar când dădu cu ochii de omul acela, îl apucă brusc amețeala, ochii i se împăienjeniră și simți că-l lasă puterile. Bolborosi ceva și alunecă moale pe o bancă. Nu mai știa ce era cu el, dacă era beat sau dacă visa, dacă mai trăia ori ba. Și pentru ce toate acestea? Pentru că polițistul cu bonetă roșie care fusese chemat la magistrat nu era altul decât Gao Sheng, căruia el îi încredințase lucrurile. Acum înțeleșese. Îi întinseseră o cursă, pentru a-i smulge obiectele furate. Iar

---

el nu se arătase câtuși de puțin prevăzător și căzuse în plasa lor. Gândurile i se rotiră în cap, dar degeaba, pricepu că nu avea nicio ieșire și se da de ceasul morții că pământul nu se deschidea, să-l înghită.

Peste încă un timp, când începuse să i se limpezească mintea, ușierul șef reveni. 1

— Treburile publice încă nu s-au încheiat, îl înștiință, zâmbind. Suntem încă în sala de judecată. Vă rog să mai așteptați puțin.

Terminând vorba se porni pe râs, fără nicio noimă. Lu se uită la el, buimac. Ce putea să spună? se gândi îndelung și în cele din urmă rosti:

— Excelența Sa pentru ce se află în sala de judecată?

— Sunteți mandarin, Excelență, și înțelegeți multe. Ce știu eu? se scuză omul și râse iar.

Lu își dădu seama că lucrurile ieșiseră la iveală și nu mai rezistă. Amărât, se ridică de pe banchetă și se aruncă la pământ, bătând mătânii în neștire și văicărindu-se:

— Salvează-mă, unchiule! Salvează-mă!

Ușierul șef tot mai râdea, când se pomeni cu el îngenuncheat în fața sa, izbindu-și capul de pământ. Cum era mai bine, să-l lase în pace, sau să-l ajute să se ridice? Nehotărât, se trezi și el în genunchi, cu mâinile încercând să-l sprijine pe ofițer.

— Cine sunt eu? Cum de ați îngenuncheat, Excelența Voastră! Vă rog să vă ridicați. Putem sta de vorbă.

Însă Lu nu mai îndrăznea să se ridice. Pe când se vânzoleau pe jos, cineva înlătură apărătoarea ușii și intră.

— Ce se-ntâmplă, dice bateți mătânii amândoi? râse el.

Ușierul ștei se ridică în grabă și se trase într-o parte, rămânând într-o poziție smerită, cu brațele atârându-i pe lângă corp. Comandantul Lu înălță privirea. Când dădu cu ochii de magistratul Zhuang se înroși la chip, apoi se adună de acolo de jos și stătu tăcut, cu capul plecat.

— Te-am făcut să aștepți, frate bun, rupse Zhuang tăcerea, dar niște treburi urgente mi-au luat o sumedenie de timp.

Cu aceste cuvinte, magistratul ieși din încăperea de la poartă, trăgându-l pe Lu după el. Ofițerul avea picioarele parcă din câlți, abia se putea ține pe ele. Atunci Zhuang ordonă unei slugi să-l sprijine. Ajunseră cu greu până în salon. Se așezară și magistratul vorbi îndelung despre lucruri fără greutate. Lu începuse să-și revină, însă nu înțelegea ce i se spunea. Abia după multă vreme, inima îi veni la loc și reuși să se concentreze. Numai că magistratul nu aducea vorba despre chestiunea care îl frământa pe el. Lu se sperie iarăși, se gândi ce să facă și, negăsind o soluție mai bună, îngenunche din nou și se umili jeluindu-se:

— Fratele acesta își merită moartea! Ridicați-vă mâna de pe mine, Excelența Voastră.

— Ce lucru te împinge la aceste gesturi? se miră magistratul. Ridică-te iute, frățioare!

— Dacă nu acceptați, nu mă ridic, Excelență, de-ar fi să rămân așa o viață!

— Dar ce s-a întâmplat? Nu înțeleg nimic.

— L-ați trimis pe polițist să mă cerceteze și nu știți nimic?

— Tot nu înțeleg. Ce polițist? De re te temi de

---

polițist? Cu cât discutăm mai mult, cu atât sunt mai nedumerit!

Ofițerul stătea tot în genunchi, în timp ce magistratul îi cerea să se ridice și să vorbească deslușit.

— Femeia fără virtute ajunge oricum pe mâna codoașelor. Mi-am făcut-o cu mâna mea. Am greșit, nu trebuia să iau lucrurile acelea de la Wen. Acum ele sunt la dumneavoastră. Știu ce vină am. Vă rog însă, Excelență, nu mă faceți de rușine. Îi dau lucrurile înapoi păgubașului. N-am să vă uit în vecii vecilor și o să vă ofer sacrificii pentru viață lungă și bunăstare. Excelența Voastră.

Pe când cerșea îndurare și se căina, legându-se să se îndrepte, ofițerul nu mai contenea din bătutul mătăniilor. Magistratul îl ascultă, fără să schițeze niciun gest. Așteptă până ce el sfârși cu închinăciunile și atunci vorbi, prefăcându-se ca mai înainte:

— N-aș fi crezut, dacă n-aș fi auzit acum din gura ta, că tu ești omul de pe corabie care a furat. N-ar fi trebuit să săvârșești așa ceva, Excelență. De când domnul Wen a fost păgubit, comandantul Hu mi-a cerut mereu, fiind la mijloc cineva din oamenii săi, să prind hoțul. Nu mai zic de câte ori nu m-a muștrat. Numitul Wen s-a interesat și el de nenumărate ori. Ajunsesem să nu mai știu de mine și atunci i-am trimis din partea mea, acestuia din urmă, cinci sute de arginți, dar el a socotit că suma e prea mică. Acum, dacă Domnia Ta ai luat lucrurile, mi-e mai ușor să vorbesc. Ai venit cu comandantul Hu, ești coleg cu acest Wen și nu se poate ca ei să nu aibă grijă de tine. Trebuie să te dau pe mâna comandantului, ca să ies curat din toată afacerea. Ne cunoaștem bine și-mi pare rău pentru tine. Ridică-te,

---

mergem împreună.

La aceste cuvinte, ofițerul simți că-și dă duhul pe loc. Rămase în genunchi, plângând de-a binelea.

— Drept să-ți mărturisesc, eu nici nu pot să cred în murdăria asta, reluă Zhuang. Și dacă ai fi rămas fără bani, onorate, era musai să faci așa ceva? Acum o să intri pe mina polițiștilor. Ca să te scap, ar fi să nu le spun nimic. Pentru o chestie ca asta, oamenii ăștia de jos sunt în stare să-ți tragă două-trei mii de ciomege. Pe de altă parte, ești hoțul adevărat, cum să păstrez tăcerea în fața] or? Pe urmă, nu știu, deschid, ori nu, dosarul? Ești doar mandarin, îți dai prea bine seama ce greu îmi vine!

Văzând că magistratul Zhuang nu vrea să-l ajute, Lu izbucni într-un nou șuvoi de lacrimi și îl imploră pe magistrat:

— Mama mea trăiește are optzeci și trei de ani. Când îi va ajunge la urechi că am furat, o să moară de rușine, abătând și vina asta, asupra capului meu! Acum, că nu mai am scăpare, vă rog, Excelență, arătați cât sunteți de bun! În vin ța viitoare am să fiu bou sau cal, și am să vă slujesc până la ultima suflare urmașii, Excelența Voastră!

„Pe ziua de azi a înghițit destule”, își zise magistratul, ascultându-l. „Nu mă iau eu după el că are sau nu are mamă! Așa spun toți când se află în situația lui. Încă a avut noroc că se alege numai cu atât”.

— Vai! Păcat că nu te-ai gândit atunci că va sosi și o clipă ca asta, îl muștră Excelența Sa Zhuang, oftând. Nu-ți vreau răul, dar Domnul Wen rămăsese fără un ban și am fost nevoit să-i dau de la mine. I-am trimis cinci sute de arginți. Pe urmă mai e polițistul, care s-a obosit atât și nu

---

putem să nu-l răsplătim măcar cu o sută-două. Oare e corect ca numitul Wen să scoată atâția bani din asta?

— I-am luat exact o sută și cincizeci, nu cinci sute! se revoltă Lu.

— Eu n-am de unde să știu. Mergi și cere-i socoteală.

— Fiți bun”, Excelența Voastră! Aveți răbdare câteva luni, să-mi primesc plata pentru slujba pe vas, și atunci înapoiez totul.

Magistratul oftă iarăși.

— Orice-am spune, banii împărătești aduc ghinion. Bine, peste câteva luni o să dai din soldă, dar ce-o să mănânci? Nu-ți resping oferta, dar voi militarii, nu aveți nicio altă recompensă. Iar când țara o cere, vă faceți țărână! Eu voi fi bun până la capăt, nu mă amestec în chestiunile tale. Numai că pentru cei cinci sute ai mei nu mi-e destul o vorbă în vânt, ci trebuie să întocmim o poliță. Am să mă duc să discut cu Domnul Wen Al. Șaptelea. Vom vedea rum ți-o norocul. Să știi: o sută de *liany* pentru polițiști trebuie dală neapărat azi, atât ca să câștige și ei. ceva, cât și ea să le astupăm gura, altfel o să te afle lumea întreagă.

Cu toate că îi era greu, la stăruințele magistratului, ofițerul se învoi cu plata polițiștilor. Plecă din nou capul și mulțumi pentru bunătatea ce i s-a arătat. Magistratul îl puse să scrie ol însuși polița, însă constatând că în mâna lui pana era mai grea decât o mie de *jîn* și abia trase trei ideograme, dar se acoperise tot de sudoare, chemă un grefier să ducă la bun sfârșit treaba începută. Comandantul Lu nu-i ceru decât să scrie pe furtâo cu

---

vântul „zece”⁶². Zhuang luă actul și-l rugă pe grefier să-l conducă.

Lu mulțumi iarăși și iarăși. Plecă, însoțit de grefier până la poartă, unde se înclină în fața acestuia în semn de rămas bun și ieși din magistratură. În clipa aceea se auzi strigat.

— Gao Sheng a venit să vă slujească, Excelență! spuse polițistul numai zâmbet. Vă întoarceți la corabie cu lectica sau călare?

Cuvintele din urmă îl umplură de rușine. Făcu o plecăciune și în fața polițistului.

— Nu mai râdeți de mine, frate, îl imploră el.

— Haideți puțin până la umila mea casă, continuă polițistul.

— Nu vă deranjați. Vă trimit numaidecât prin cineva hainele acelea de lină, rosti Lu și își împreună mâinile, în semn de rugă și se grăbi să urce în lectică.

După plecarea ofițerului, magistratul Zhuang îi scrisese Domnului Wen. Acesta se bucură și îl iertă, așa cum se întâmplă între colegi. Suta de *Hang*, promisă polițistului o trimise de îndată, iar acelui care îi adusese scrisoarea îi dădu patru *yuan*. Când primi scrisoarea de răspuns, magistratul îl trimise pe polițist pe vas, să îngenuncheze înaintea Domnului Wen.

Întors pe corabie, Lu nu-și mai găsea astâmpărul; se suci de colo-colo, își dezbracă robă, strânse la un loc tot ce avea, inclusiv un cort, și le amanetă, căpătând pe ele să-iieri de *yuan*. Merse pe jos până la magistratură și cu

---

62 Ideograma 10 este simplă, are forma crucii și suplinea semnătura, ca și amprenta degetului mare.

---

amărăciune în glas se milogi de uşierul şei să-i dea banii pe care-i adusese, Excelenţei Sale magistratului, precizându-i că pe ceilalţi urma să-i plătească mai târziu. Gestul acesta îl făcu pe magistrat să râdă. Al doilea gest caraghios al comandantului fu să-i înapoieze poliţistului hainele cumpărate şi pe deasupra să-l invite şi la masă.

— De ce nu ne-am lega prieteni? îi spuse Lu, tam-nisam.

— Excelenţă, nu cerşesc decât să mă protejaţi şi pe mine. Nu-mi faceţi propuneri care mă pun într-o situaţie grea. Nu trebuia să cheltuiţi atât cu masa.

Auzindu-l, comandantul de corabie Lu înţelese că poliţistul îl lua peste picior şi se înroşi. Iar cu acestea se încheie întreaga poveste.

De atunci, Lu fugea din calea Domnului Wen Al. Şaptelea, ca să nu dea nas în nas cu el. Numai că Wen era om cu inima largă şi la prima ocazie când s-a aflat singur l-a chemat în cabina sa, spunându-i cuvinte de împăcare şi mângâiere. Lu a fost întrucâtva emoţionat, dar îndată ce i-a întors spatele şi-a dat seama că avea un dinte împotriva lui. Dar nici nu e de mirare: dintotdeauna, sentimentele noastre pentru cei care caută să ne fie apropiaţi sunt subrede.

Liu Zhongheng, guvernatorul provinciei Zhejiang, aştepta cu nerăbdare veşti despre expediţia împotriva tâlharilor din Yanzhou. „Ce pândit de ghinion mai sunt”, îşi zicea adesea, „de câte ori sunt numit într-un post, se iveşte şi câte o discordie!” Telegramele de la comandantul Hu când îl linişteau, când îl îngrozeau. Ultima, în care i se transmitea că tâlharii „au fost lichidaţi cu desăvârşire” îl

---

bucurase peste măsură. Subalternii se înghesuiseră să-l felicite. El trimisese chiar în clipa aceea o telegramă prin care îl felicita pe Hu, spunându-i că la întoarcere îl aștepta gloria. Peste două zile, au sosit raportul amănunțit al operațiilor militare și lista anexă cu cei care s-au remarcat în bătălie. Guvernatorul n-a făcut niciun comentariu.

I-a trecut materialul lui Dai Dalí, poruncindu-i să înceapă lucrul la redactarea înștiințării către palat. Îi recomandă să scrie neapărat aceste cuvinte: „Cu toată cruzimea tâlharilor, l-am trimis pe supusul Hu să-i încercuiască și bandiții au fost lichidați. Toți oamenii din subordine s-au comportat cu multă vitejie. Drept recompensă, supun spre premieră personalul din lista alăturată. Lista era cea primită de la comandantul Hu. Primul lucru pe care Dai Dalí l-a observat a fost numele Excelenței Sale Zhou așezat în frunte și a simțit o împunsătură în inimă. Pe loc n-a știut ce să spună, de aceea a preferat să se retragă, întors la el. s-a pregătit de scris, gândindu-se cum să-l aranjeze pe Zhou. „Nu mi-aș fi închipuit că această campanie militară o să-i aducă și foloase”, și-a zis. Lapiui nu-mi convine câtuși de puțin, dar nici nu pot să-i șterg pur și simplu numele de pe listă pentru că propunerile îi aparțin comandantului Hu și l-aș pune într-o situație grea”. S-a sucit și s-a răsucit. În cele din urmă și-a convins superiorul că raportul trebuie făcut în așa fel încât să pornească de la meritul lui, al guvernatorului însuși, și anume acela de a fi organizat întreaga campanie. Apoi; a argumentat că trebuia să se renunțe la lista cu nume, inutilă de vreme ce oamenii urmau să fie promovați oricum. Liu Zhongheng i-a

---

acceptat opiniile poruncindu-i să-i trimită comandantului Hu o scrisoare, în care să-i explice hotărârea pe care o luaseră. Dai Dalí i-a scris acestuia, atrăgându-i atenția că nu se cădea să-și laude într-atât oamenii din subordine, iar meritul de organizator al guvernatorului să-l dea uitării. Guvernatorul se făcuse foc de supărare și abia la rugămințile lui, ale lui Dai, raportase numai numele comandantului.

Citind scrisoarea, comandantul Hu mai întâi s-a speriat, apoi a înțeles cât îl ajutase prietenul său Dai. A telegrafiat numaidecât guvernatorului, arătându-și recunoștința, iar lui Dai Dalí i-a mulțumit într-o scrisoare. Apoi pentru că Excelența Sa Zhou redactase atât de nepotrivit raportul către guvernator, nu l-a mai socotit de atunci un om de încredere. A început să se poarte față de el cu răceală și să nu-i mai arate considerație. Timpul trece cu adevărat repede. Cu o zi înainte de întoarcerea trupelor în capitala provinciei, mandarinii civili și militari din cadrul prefecturii au pregătit un banchet complet, cu mâncăruri manciuriene și *han*⁶³, la care au fost invitați Excelența Sa Zhou, Zhao Neisprăvitul și toți ceilalți din suită.

---

63 Poporul chinez (1.046.390.000 locuitori la sfârșitul anului 1985) este format de grupul etnic han (însușind aproape *un miliard), ocupă 94% din totalul populației țării, și ar fi, să zicem, chinezii propriu-ziși, și 55 de minorități, totalizând circa 60 milioane de locuitori. După ultimul recensământ, există 13 grupuri etnice a peste un milion de locuitori (zhuang, cel mai numeros după han, are 12 milioane ; mongoli, manciurieni, tibetani, vigoni etc.), 15 grupuri cu o populație între o sută de mii și un milion, 18 grupuri având între zece mii și o sută de mii, 7 grupuri — sub zece mii și 2 grupuri, hezhen și ruși, nici o mie de locuitori.

Comandantul Hu a ocupat locul de onoare, iar oamenii lui s-au așezat în ordine, la stânga și la dreapta lui. Comandantul își pusese o robă fără guler, de bun augur și pe deasupra ei îmbrăcase o jachetă țesută din fir de aur. În fața mesei fusese instalat un vas uriaș, sub care ardea un foc de mangel. Zece slugi, în robe elegante, slujeau la masă. Bancheul a început curând după ora amiezii și seara i-a prins încă la petrecere. Comandantul Hu a băut în voie, privind spectacolul prezentat de o trupă de teatru. Când piesa era mai plină de atracție, o pală de vânt a suflat în cortina de mătase de pe scenă și aceasta a atins flacăra unei luminări și a luat foc. Întâmplarea se petrecuse fulgerător, sub ochii tuturor și câțiva slujitori se și năpustiseră să apuce cortina, dar cum vântul fusese atât de aprig, perdeaua se aprinsese în întregime, până-n tavan. Lumea de față s-a înfricoșat peste măsură și numaidecât s-a stârnit o panică de nedescris: unii au adus apă, alții strigau să fie doborâtă galeria cu niște prăjini de bambus. Actorii au întrerupt jocul și s-au strâns în gura scenei, încercând să dea o mână de ajutor la stingerea focului. Noroc că unul care interpretase rolul unui militar, un om înalt și solid, care s-a cățarat iute pe stâlpul de pe scenă, și a tras cu putere de perdea, deșirând-o și rupând-o de tot, încât până la urmă focul a fost potolit. Spectatori și actori trecuseră pe lângă o mare nenorocire și în clipa aceea au putut răsufla ușurați. Podeaua însă băltea de apă și s-au apucat să măture și să ștergă pe jos. În cele din

---

în timpul dinastiei Qing, manciurienii erau privilegiați, ca națiune conducătoare în stat, de aceea pînă și banchetele oficiale cuprindeau mîncăruri specifice.

---

urmă, gongul, a sunat și piesa a fost reluată. În timpul incendiului, palid la față, comandantul chemase litiera. Apoi, ia insistența gazdelor, a primit să mai rămână, însă îi pierise orice chef de petrecere. A mai golit în silă câteva pahare și a plecat repede. Ceilalți s-au împrăștiat și ei.

— Astăzi atâția oameni de treabă au dorit să mă cinstească. Până și focul și-a făcut loc printre noi. Ce-o fi vrut să însemne? vorbi el înnegurat.

Cei din jurul lui n-au îndrăznit să comenteze, numai Domnul Wen Al. Șaptelea i-a replicat:

— Focul semnifică prosperitatea și norocul. E prevestirea promovării voastre, preamărite, e un semn bun.

Cu, în iele acestea au avut durul să-l înveselească. A râs, de parcă toată lumea ar fi fost a lui.

În ziua următoare, toată lumea se sculă cu noaptea în cap. Pavilionul de pe mal fu gătit cu lampioane noi, colorate. Pe corăbii se făcură ultimele preparative. Pânzele fură întinse în bătaia vântului. Malul era împânzit cu ofițeri de marină și de uscat. Armata se întindea pe o distanță de trei sau patru *li*, fiecare soldat etalându-și cu mândrie pușca, sabia sau sulița. La fiecare cincizeci de oameni se afla un plutonier, cu câte o cravașă în mină, ținându-i în ordine. La ora zece și jumătate, fură trase trei salve de tun și trâmbițele și tobele porniră să răsunе. Comandantul Hu se îmbrăcase ca pentru paradă. Își pusese pe cap o căciulă de zibelină, roșie în partea de sus, împodobită la spate cu pene de păun⁶⁴. Roba îi era de culoare roșie, ornată la

---

64 Obicei manciurian ca însemn al bravurii militare.

---

guler cu blană de maimuță; peste ea își trăsesese o jachetă de zibelină, numită piersica de viață lungă, sub care își prinsese o pungă de mătase cucută în formă de floare de lotus. Încălțările cu tălpi verzi îi erau împletite din planta *iarbă rară*⁶⁵. Slugile lui se primeniseră și ele în robe gri de pânză, peste care îmbrăcaseră veste de culoarea cerului; pe cap aveau bonete cu partea de sus albă, terminată cu cozi de zibelină, iar în picioare purtau încălțări ușoare. Toată lumea era aranjată ca de zile mari. De pe mal se traseră alte trei salve

de tun. Soldații erau îmbrăcați de paradă. De pe corabie până la mal nu era decât o aruncătură de băț, dar comandantul Hu în dus prin apele joase, într-o litieră purtată de patru oameni. În față, calea îi era deschisă de o umbrelă, iar după el venea suita. Coborî în fața pavilionului multicolor și adresă câteva cuvinte mulțimii care venise să-i dăruiască umbrele. Pe jos fuseseră azvârlito pernițe sau covorașe roșii, pe care mandarinii îngenuncheară, plecându-și capetele. Hu răspunse tuturor printr-un gest larg, le mulțumi și îi invită pe corabie să bea ceai. În timpul acesta, tunurile de pe corăbii începură să bubuie asurzitor. Fanfara cânta. Comandantul se urcă iarăși în litieră pentru a se întoarce pe corabie, urmat de data aceasta de mandarini și un oii verii săi apropiați.

Pe neașteptate, în momentul în care hamalii ridicară litiera pe umeri, din mulțime se desprinseră câțiva oameni în doliu, în mâini cu suluri de hârtie și se aruncară spre chei, văicărindu-se. Soldații veniți din capitala provinciei și

---

65 Ruyi cao, Viola rerecunda.

---

portăreii județeni se repeziră spre ei, huiduindu-i și lovindu-i. În mod cu totul neașteptat, oamenii nu se înfricoșară chiar de loc, iar bocetele lor se schimbă în sudălmă. Vorbele nu li se auzeau prea limpede, dar cei prezenți tot izbutiră să prindă câteva cuvinte din care reieșea că îi învinuiau pe soldați că ar fi „adevărați tâlhari, care au semănat numai suferințe”. Pricepând despre ce era vorba, soldații și portăreii prinseră să-i lovească sălbatic blestemându-i. Toată omenirea aceea se așternu la pământ, plângând și înălțându-și mulțimea de jalbe, fără să dea cel mai mic semn de grabă. Asistența care fusese până atunci dispusă în careu și curioșii veniți să privească la spectacolul plecării, se apropiară.

Înjurăturile oamenilor cu jalbe nu ajunseră până la urechile comandantului Hu și el se prefăcu a nu fi văzut nimic. Urcă pe vas și porunci ca imediat să fie puse în mișcare corăbiile, și îndepărtate de mai.

Aflând că se dăduse ordinul de plecare, prefectul, magistratul și ceilalți mandarini locali ieșiseră în grabă din pavilion, îndreptându-se spre corabie. Aproape de mal, văzură mulțimea aceea adunată și întrebară ce se întâmplase. Nimeni nu îndrăznea să le spună despre ce era vorba. Prefectul nu mai insistă. Numai magistratul Zhuang își certă slujbașii:

— De ce nu i-ați izgonit din timp pe pierde-vară? Uite și cită lume s-a strâns, ori toate la un loc i-au dat comandantului ocazia să vadă cilă neorânduială e aici la noi!

Slujbașii tăcură.

— Să mi-l legați pe șeful *bao* al locului⁶⁶.

Atunci șeful *bao* se repezi prin mulțime la omul care se jeluia cel mai tare și-l luă de piept, să-l ducă înaintea magistratului. Omul nu se înfricoșă nicidecum, ci prinse să-l lovească în cap cu bastonul său de doliu.

— Mama și frate-meu au murit de mina lor, strigă. Casa mi-a ars nână-n temelii. Ce rost mai are viața pentru mine? Ce fel de mandarin e el? Vreau să dau ochii cu el și să ne batem amândoi, pe viață și pe moarte!

De pe chei, magistratul Zhuang auzi vorbele omului. Înțelegând că nu el era cel înjurat, ci comandantul Hu, nu se supără prea tare. Ordonă ca șeful *bao* să-l lase în pace pe om și neîntârziat să alunge adunătura de acolo. Împreună cu șapte-opt portărei, șeful *bao* se apucă să-i târască rând pe rând pe jelbașii de acolo. Oamenii plângeau și blestemau, însă fiind duși departe, comandantul nu-i mai auzi.

Fiecare dintre mandarinii locului urcă la bordul corăbiei sale și toții se alăturară alaiului alcătuit din corăbiile militare; după mai bine de zece *li*, la insistențele comandantului, mandarinii acceptară să se întoarcă în orașul lor.

Dar să nu lungim vorba. Peste câteva zile, convoiul

---

66 Șeful *bao*, șeful unui grup de oameni, organizați teritorial, pentru mai buna lor supraveghere. Sistemul *baojia*, de control al populației, a fost instituit de Wang Aushi (1019—1086), vestit om de stat din dinastia Song (960—1279). Cîteva familii se constituiau într-o unitate numită *jia*, iar mai multe *jia* formau un *bao*. Un *bao* era condus de un șef retribuit, un fel de gardian local, care era răspunzător pentru populația din subordine. Sistemul s-a perpetuat pînă în epoca modernă.

---

ajunse în capitala provinciei, la vremea când se apropia sfârșitul anului. După obicei, primul lucru fu întrevvedereea cu guvernatorul, în cadrul căreia comandantul Hu îi raportă situația și îi adresă mulțumiri pentru grija deosebită. La chestiunile publice nu ne vom opri. Au urmat felicitările și voia bună.

Excelența Sa Zhou își păstrase funcția de pe lângă guvernator. Din fericire, din pricina neînțelegerilor din ultimul timp dintre el și comandant, tocmai pe cineva să depună la Palat un memoriu acuzator împotriva acestuia, plătind și zece mii de arginți. De aceea, de când se înapoiase se învoise mai mereu, trecându-și vremea pe la prieteni. După cincisprezece ale primei luni, se înfățișă guvernatorului și pretextă că era nevoit să meargă la ai săi.

— Bătrânii au tot felul de boli și mi-au scris că vor să mă vadă. Vă rog să-mi permiteți să stau cu ei o jumătate de an.

Lin Zlv, ngeheng țin-a la el îi, văzându-l îngrijora⁴ nu putea să-l refuze, dar o jumătate de an i se păru prea mult și se învoi numai pentru trei luni.

— L-am numit pentru avansare numai pe Hu singur, însă pe baza ordonanțelor imperiale mi se va permite să acord distincții și n-am să te uit, îl asigură el.

Zhou Yiu mulțumi, apoi trecu și-și luă rămas bun de la toți ceilalți mandarini, angajă o barcă cu motor și pomi spre Shanghai.

Dai Dalí îl vizitase pe comandantul Hu îndată după întoarcerea acestuia în capitala provinciei. După primele fraze uzuale Hu mulțumi pentru sfatul dat. Aducând vorba

---

de Zhou, nu avu pentru el decât cuvinte rele. Dai se folosi de prilej să-l ponegrească și mai tare.

— Faptul că n-a fost numit pentru promovare se datorează aranjamentelor acestei umile persoane, se lăudă el.

— Oricum, nu sunt de acord și în momentul în care vor pleca actele, fratele acesta mai mic îi va cere guvernatorului să-i radă definitiv numele.

Această hotărâre a comandantului Hu îl bucură pe Dai Dalí. Timpul e ca săgeata, soarele și luna se fugăresc ca suveica prin urzeală. Și iată, pe neștiute sosi și clipa când documentul ieși. Comandantul Hu se împotrivea din răspuseri evidențierii Excelenței Sale Zhou și îl vorbise adeseori de rău pe acesta. Dai Dalí nu se lăsa și el. Și cu toate strădaniile lor, Liu Zhongheng nu acceptase să-i șteargă numele. Materialul fu înaintat la

Palat și curând se primi ordinul ca fiecăruia dintre cei care se remarcaseră să i se dea bani în funcție de rang. În cazul în care banii nu ajungeau, trebuia să se apeleze pentru o suplimentare la centru. Însă corespondența aceasta dintr-o parte într-alta mîncase o groază de timp. Se scurseră deja trei luni și răspunsul tot nu venea.

Ușor mai trece anul! În prima parte a lunii a cincea, într-una din zile, Liu Zhongheng stătea de vorbă cu judecătorul și cu inspectorul provinciei, când i s-a adus o telegramă emisă de la cabinetul primului ministru. Guvernatorul o citi. I se comunica trecerea spre provincia Fujian, în control, a doi înalți mandarini.

— Din câte știu, din Fujian nu avem nicio plângere, își dădu cu părerea inspectorul. Ce rost ar avea trimișii

---

imperiali?

Judecătorul provinciei era militar de proveniență și cunoștea prea bine situația aceasta.

— Ba, eu sunt încredințat că nici nu e vorba de provincia Fujian. Pe vremuri se obișnuia ca atunci când acestea mergeau în Shandong, să fie anunțați pentru Shanxi, ca să nu se ia anumite măsuri. Iar când ajungeau tocmai bine în Shandong nu mai plecau mai departe. De fapt nici nu e nevoie să-i așteptăm, am oamenii mei și nu se poate să nu ne înștiințeze careva.

— Nu văd în ce chestiuni ar fi fost trimise plângeri împotriva noastră, spuse Liu.

Judecătorul și inspectorul tăcură. Peste trei zile de la această discuție, Liu Zhongheng a primit o depeșă din Beijing, de la un militar cu care se avea bine, și care îi scria negru pe alb că trei cenzori depuseseră plângeri contra lui și de aceea se hotărâse deplasarea trimișilor imperiali. Abia acum se alarmă guvernatorul. A doua zi, primi într-adevăr ordinul împăratului pentru a-și da concursul la buna desfășurare a activității trimișilor. Se spunea însă că cineva îl acuzase, dar nu se amintea despre niciun cenzor. Peste alte câteva zile, militarul acela din capitală trimise o nouă depeșă, comunicând aproximativ situația asupra căreia trimișii imperiali își concentraseră atenția. Desigur că nu se putea pronunța la întregime explicit, dar îi dezvăluia în mare parte scopul vizitei acelora. Și iată ce folositor se dovedise ca un guvernator să aibă un cunoscut pe lângă căpeteniile militare. Iar dacă ar fi fost să nu aibă, tot i-ar fi priit dacă și-ar fi apropiat o persoană sau două, trimitându-le an de an „cărboni” și

---

„gheață”, în semn de considerație. Liu Zhongheng avea numeroase cunoștințe în capitala imperiului. Aflân «că ar fi fost pus sub acuzație, oamenii aceștia își luaseră măsuri de precauție, încetând legăturile cu el. Poate că unii dintre ei ar fi vrut totuși să-l înștiințeze, dar nu reușiseră să afle cauza acuzării și atunci preferaseră să tacă. Chiar câteva persoane din cadrul tribunalului și inspectoratului provinciei primiseră vești sigure în privința guvernatorului, dar de teama unor viitoare schimbări de persoane, nu se grăbeau câtuși de puțin să comenteze. Pe aceste motive, trimișii imperiali coborâseră spre sud de mai bine de o lună și Liu Zhongheng nu știa nimic despre ceea ce se interesau ei. Pe la sfârșitul lunii a șasea, primi o telegramă că trimișii imperiali ajunseseră la Fluviul Limpede. Hotărî să fie întâmpinați acolo de șefii poliției civile și militare. De la mijlocul lunii a șaptea trimișii imperiali se apropiau cu fiecare zi tot mai mult de Hangzhou. Când se aflară la o distanță neînsemnată de oraș tot personalul, de la șefii de poliție civilă și militară, până la inferiori, se pregătiră să le meargă în întâmpinare. După un sfert de oră de la ieșirea lor din oraș, auziră sirenele corăbiilor cu abur de pe fluviu. Soldații adunați pe cele două maluri își strânseseră rândurile. Curând se văzură două corăbii care îi aduceau pe trimișii imperiali și pe cei douăzeci și ceva de însoțitori ai lor. Din port se traseră trei salve de tun. Imediat după aceea, trimișii imperiali își făcură apariția. Erau îmbrăcați în haine de călătorie. De pe corabie, fură purtați cu litierele până pe mal. Acolo coborâră și se îndreptară spre altarul improvizat, unde ardea santal. Toată lumea îngenunche, în semn de salut. Șeful poliției civile și

---

generalul poliției militare dădură raportul. Cei doi înalți mandarini răspunseră protocolar pentru primirea ce li se făcuse și, cu aceasta, ceremonia se încheie. După un schimb de cuvinte cu mai marii poliției locale, oficialii îi primiră pe ceilalți dregători, Mră să le adreseze vreun cuvânt, stând drepti, cu privirea spre cer. Apoi ordonară să se intre în oraș și urcară în litiere. În Hongzhou, cartierul general al guvernatorului fusese pregătit cu mult înainte pentru a servi e ㄱ reședință oficială a trimișilor imperiali, pe toată perioada șederii lor în oraș. Oamenii care slujeau acolo nu erau diptre cei de rând, tocmai pentru a se arăta atenția deosebită ce li se acorda înalților demn ilari. La început fusese desemnat să se ocupe de oaspeți magistratul județului din jurul capitalei, apoi, de teamă să nu se fi neglijat ceva, inspectorul mai însărcină un prefect și un magistrat să dea o mână de ajutor la treburi.

Pentru că înaintea plecării lor în inspecție primiseră instrucțiuni chiar de la împărat, trimișii imperiali porunciră de cum ajunseră la reședință, să se renunțe la îndatoririle sociale protocolare și să se controleze absolut totul. În ieuii acesta, portarii aveau obligația de a se purta cu mare strictețe: orice mandarin care venea în vizită trebuia să fie refuzat; însoțitorilor din suita oficială li se interzisese să părăsească reședința ori să primească oaspeți. În preajma porții fură plasați un polițist și un agent, care să observe orice mișcare din zori și până-n seară și să consemneze tot ce se petrecea. O dată aflate, aceste porunci îi înfricoșară pe toți dregătorii din provincie.

A doua zi, trimișii imperiali îi cerură magistratului să

---

pregătească zece noi instrumente de tortură, să dispună de suficiente lanțuri, prăjini, ciomege și bastoane, să sporească la treizeci cătușele de mâini și lanțurile pentru picioare, să aibă în stare bună zece butuci de prins grumazul și patru cuști⁶⁷. Magistratul se îngriji peste noapte de toate aceste lucruri și a doua zi în zori le și duse la reședință. O asemenea veste cumplită avu menirea să scoată pur și simplu sufletele din oameni. Apoi, două zile nu se mai întâmplă nimic. Liniștea și calmul se înstăpâniseră asupra reședinței, timp în care mandarinii își spărgeau capetele frământându-se cu tot felul de presupuneri. Magistratul și poliștii îl anunțau pe guvernator despre orice hotărâre a trimișilor imperiali, numai că tăcerea aceea sinistră, de două zile, avusese darul să sporească încordarea tuturor.

A doua zi, de la reședință se emise un document prin care i se aducea la cunoștință guvernatorului demiterea din funcții a peste o sută cincizeci de persoane. Erau înscriși acolo inspectori, cinci prefecți, cincisprezece magistrați, printre care și Excelența Sa Zhuang din Jiande și așa mai departe. Nu-i putuse ține minte de la prima citire, însă îi sărise în ochi că se aflau destui dintre oamenii lui. Documentul nu amintea nimic de pedepse.

Fiind un act eliberat din ordin imperial guvernatorul

---

67 Zhanlong, cușcă din lemn, în care condamnatul stătea în picioare. Tavanul coliviei era potrivit în așa fel încât să apese greu pe capul pedepsitului, care nu rezista mai mult de câteva zile și murea. Uneori, i se puneau omului și niște cărămizi sub tălpile picioarelor și, în momentul când acestea erau scoase, el se ^stingea din viață prin brusca extensie a trupului.

---

nu îndrăzni să întrebe nimic, ci acționă întocmai cum i se cerea. Această noutate cutremurătoare înspăimântă mai mult decât orice lumea mandarinilor. Dregătorilor le transpira până și podul palmei. Așteptau cu sufletul la gură mereu vești și lipsa acestora li se părea cu neputință de suportat. După ce fusese făcut cunoscut documentul imperial, vigilența portarilor de la reședință slăbise destul. Câțiva judecători care îi însoțeau pe trimișii imperiali ieșeau seară de seară să-și caute prietenii. Plecau numai după ce cădea întunericul. Zilele și le petreceau în reședință. Și cine nu încerca să intre în legătură cu aceștia! La fiecare vizită, li se prezentau prieteni, rude, colegi, vecini. La început se învoiră să ia masa și să se vadă cu unii și cu alții, mai apoi acceptară să li se trimită daruri, și astfel numărul celor care călcau în curtea reședinței se mărise parcă dintr-odată.

Cei doi trimiși imperiali se prefăceau că nu văd și nu aud nimic, dar de fapt ei îi lăsau pe oamenii din subordine să vegheze și să acționeze după cum o cereau împrejurările. În suită era un stegar manciurian, pe nume Lada, consilier în Ministerul Pedepselor, mâna dreaptă a primului trimis. Între maestru și învățăcel exista o mare armonie. Acest Lada și mai marele porților Orașului Hangzhou, Guo Fu, fuseseră pe aceeași listă a câștigătorilor examenelor imperiale.

Primul trimis imperial era și el stegar, militar manciurian, și avea funcțiile de ministru în ministerul de război și ministru de stat însărcinat cu treburile interne.

Cei mari ⁶⁸au dorit să-i încredințeze lui misiunea: „El a asudat atâția ani de zile, îndeplinindu-și însărcinările cu seriozitate și supusenie. Astăzi va merge în sud, de unde se poate întoarce cu merit îndoit”.

Lada a așteptat să apară numirea și înainte de a pleca s-a înfățișat eunucului, pentru a afla care ar fi vrerea mai marilor în Legătură cu această misiune.

— Cei de sus au avut în vedere întâi pe altcineva, i-a destăinuit eunucul. Noi doi suntem apropiați și pot să-ți spun. Fiind vorba de o situație bună, putem trimite pe altcineva? Atunci m-am dus și am cerșit misiunea aceasta pentru tine.

Mărturisirea aceasta l-a copleșit:

— Mă gândesc că răsunetul acestei chestiuni o fost destul de mare. Se pare că nu-i deloc lesne de pus lucrurile la punct. Dacă voi cere indicații, oare cum s-ar interpreta?

— Ce nu se poate face astăzi? i-a replicat eunucul, râzându-i în nas. „Oare în cele optsprezece provincii se mai află mandarina cinstiți?” s-a întrebat cândva împăratul și a continuat. „Dar cenzorii nu spun nimic și atunci mă prefac și eu că n-am habar. Iar când ei acuză, se trimit înalți mandarina să cerceteze, îi aranjează pe câțiva și cam asta e tot. Cei dintâi s-au dus, vin alții, parcă poți să lecuiești cu adevărat întreaga suflare? Iată vorbe pline de înțelepciune! Așa că te vei duce în Zheijiang. Nu-i ușor să îndrepti starea de acolo, dar eu îți dau o cale bună. Se cheamă: „Încordezi arcul, dar nu slobozi săgeata”. Întâi și-

---

68 Shangtou, cei de deasupra, cei mari desemnează porunca împărătească luată. și transmisă nu direct, ci prin intermediul unor înalți mandarina ai curții imperiale.

---

ntâi, nu uiți nicio clipă marea bunătate pe care ți-a arătat-o Fiul Cerului. Doi – îți creezi o faimă bună; eviți situația ca lumea să te ocărăască și blesteme în spate. Trei, tragi și tu unele foloase. Nu mai ești atât de tânăr, ca tine sunt mulți și dacă cei mari și-au dovedit marea lor bunătate față de tine, de ce n-ai câștiga îndoit din asta?

Primul trimis imperial a ascultat de sfatul eunucului. Alte lucruri n-a luat în seamă, ci doar cuvintele: „Încordezi arcul, dar nu slobozi săgeata” i s-au întipărit adânc în inimă.

O dată ajuns în Hangzhou, a ținut cont de sfatul acesta al eunucului. Cu tot VÂR. tul aprig pe care îl stârnise în afară, cu toate zvonurile pe care le lansase cum că o să-i ridice pe unii, cu toate amenințările înfricoșătoare prin ordinul de a se pregăti instrumentele de tortură, cu tot acest uriaș vacarm de presupuneri și temeri ridicat până la ceruri, în realitate din partea lui nu venea nicio primejdie: el stătea în reședință și nu făcea nimic, îngrijindu-se numai să prizeze tabac și să fumeze opium. Uneori petrecea și cânta cu cei câțiva slujitori apropiați. Nu numai că el nu cercetase și nu interogase pe nimeni, însă nici măcar nu-și **n** rup caso **n**. e bii posto documentul întocmit, lăsând totul în seama judecătorilor.

Al doilea trimis imperial era de naționalitate han. Funcția lui era înaltă – anume aceea de adjunct al șefului Cenzoratului pe imperiu, însă el era socotit mandarin de gradul trei și nu se afla tocmai în vogă. De aceea, lăsa totul în răspunderea primului trimis și nu-i trecea cu nimic pe dinainte.

Cât privește judecătorii de la Tribunalul imperial,

---

unii erau foarte pricepuți și puneau patimă în rezolvarea treburilor obștești. Numai că atitudinea primului trimis îi nedumerea. De aceea, doar Lada, omul de nădejde al primului trimis imperial înțelegea lucrurile și acționa mână-n mână cu inspectorul Guo Fu.

Guo Fu fusese foarte apreciat în tinerețe, la examenele imperiale, și venise în provincie de șaptesprezece ani. Fiind bine văzut la Palat, guvernatorii care se perindaseră la conducerea provinciei Zheijiang îi încredințaseră mai multe misiuni. Din păcate, era un om repezit, nerăbdător în toate. Nu s-ar fi putut spune că râu ducea lucrurile la bun sfârșit, dar o făcea cu mare zgomot. Din această pricină, de vreo șapte-opt ani, nimeni nu mai îndrăznise să-i dea vreo însărcinare în calitate de inspector și îl făcuseră mai marele porților orașului, în schimbul a o sută de *yuani* pe lună.

Frământat de ceea ce se petrecea sub ochii săi, la primirea documentului cu pricina, guvernatorul chemă la el pe câțiva dintre oameni mai apropiați, întrebându-i ce-ar putea face.

— De vreme ce inspectorul Guo a flori elenul primului trimis imperial și coleg atât de bun cu Lada, rosti același judecător care îi prevenise mai înainh*, n-avem altceva de tăcut decât să ne purtăm cu el cu grijă. Ar fi bine să-i dați puțină atenție, preamărite. Mișcat de importanța pe care i-o veți acorda, se va arăta și el recunoscător și va vorbi frumos despre noi în fața trimișilor imperiali. Apoi, protilând de prietenia lui cu Lada, vom putea și noi intra în legătură cu el. Noroc că avem câteva posturi libero la Biroul pentru controlul

---

fondurilor, la Biroul pentru treburile militare și la comanda armatei de apărare. Do co mi l-ați numi no el într-un loc sau două. Se va bucura cu siguranță.

Guvernatorului i se păru firească propunerea și acceptă pe loc. După plecarea lor, puse să se scrie numirile și i le trimise mai marelui porților în aceeași zi, înainte de căderea serii.

Guo Fu trăise ani în șir destul de strâmtorat. Iată că de data aceasta i se ivise prilejul să câștige ceva. Se gândea să se prezinte maestrului său și să-l roage să-i ceară magistratului să-i ofere o poziție mai bună. Tocmai când își făcea aceste gânduri, primi cele două înștiințări. El, care ani în șir nu mai fusese vizitat de persoane oficiale, se sperie la început când văzu cele două înștiințări. Abia când le desfăcu, înțelese că i se dăduseră în primire birourile pentru controlul fondurilor și acela pentru treburile militare. Bucuria care îl năpădi nu fu deloc mică. A doua zi se și înfățișă guvernatorului, bătu mătănii și înșiră numeroase cuvinte de mulțumire. Liu Zhongheng se arătă și el mieros.

— Fratele vostru mai mic vă știa de multă vreme talentul ieșit din comun, spuse el. Păcat că n-am avut prilejul să-mi arăt încrederea și am amânat până astăzi. Pe viitor, vă vor aștepta însărcinări mai mari.

Om cu bun simț, inspectorul Guo s-a apucat de atunci să-l ajute din toată inima pe guvernator. Dar acestea sunt lucruri care vor veni mai pe urmă, de aceea ne oprim și nu le povestim acum.

A doua zi după întâlnirea cu guvernatorul, Guo s-a grăbit să-l înștiințeze pe Lada despre numire. Acesta a

---

înțeles prea bine și i-a comunicat vestea maestrului său. Trimisul imperial și-a făcut o idee despre acest lucru și, chiar în seara aceea, la un ceas când nu mai era nimeni să-i vadă, l-a chemat pe Lada la el, poruncindu-i cum să procedeze.

— Oare aş putea să nu fac totul pentru învățătorul meu? a glăsuie Lada. Am însă a vă spune ceva: cel mai bine este ca noi să stăm în aşteptare, să-i lăsăm pe ei să vină după un sfat. Dacă eu aş fi acel care umblă după ei, ar însemna că sunt lipsit de valoare.

— Da, a acceptat trimisul imperial. Judecata ta nu O deloc rea... Atunci faci cum e mai bine, nu mai am nimic de zis.

A doua zi în zori, Lada s-a dus în vizită la inspectorul Guo, însă i s-a spus că acesta fusese chemat de guvernator, iar după aceea avea nişte vizite de făcut. Lada n-a mai insistat şi a plecat.

Inspectorul Guo fusese într-adevăr chemat de guvernator. Acesta din urmă dăduse porunca să nu-l supere nimeni, oricine ar fi el, pretextând că ar fi gripat. Când Guo Fu apărui, fu invitat în sala tratatelor, în semn de înaltă considerație. Liu Zhongheng îl aştepta acolo de mult. S-au salutat, înclinându-se adânc şi s-au aşezat. Guvernatorul purta un costum *jieshan*, din două piese, de dului diferite şi nu-şi pusese boneta⁶⁹. De aceea, de la început, îi ceruse oaspetelui său să se descopere şi-l întrebase dacă avea pe el o haină obişnuită.

---

69 Bonetele erau diferite, în funcție de rang. Aici, guvernatorul dorise să şteargă deosebiriile de poziție socială, pentru a şi-l apropia pe inspector.

— Nu, răspunse inspectorul Guo.

— Cred că măsura mea îi vine bine și măritului Guo.

I se adresează guvernatorul unei slugi. Mergi și adu o bluză din cele noi făcute din voal.

Sluga plecă și peste puțin timp îi aduse lui Guo Fu o bluză, ajutându-l s-o îmbrace. Nu se așezaseră bine și guvernatorul merse mai departe.

— Te-am chemat devreme și teamă mi-e că n-ai mâncat o plăcintă. O să gustăm împreună câteva, adăugă, după ce o slugă intră cu plăcintele.

În timpul mesei, discutară lucruri mărunte, comune.

Pe Guo Fu îl treceau toate sudorile. Broboane mari cât bobul de soia i se rostogoleau pe ceafă. Atunci guvernatorul îi ceru inspectorului să-și scoată vesta și-l puse pe slujitor să-l șteargă pe spate, cu un prosop. Chiar atunci, un polițist intră și-l anunță pe comandantul Hu.

— Am eu vreme pentru el? Nu v-am atras atenția că azi nu primesc pe nimeni? se revoltă guvernatorul. Unde: vă sunt urechile?

— Spunea că e ceva oficial, care nu suferă amânare.

— Atunci să-l caute pe Dai Dalí.

Polițistui ieși fără o vorbă și-i transmise acestea comandantului care n-avu altceva de făcut decât să înghită în sec. Plecă, cu capul în jos, supărat.

Tratat cu atâta mărinimie, inspectorul Guo nu se simțea cătuși de puțin în largul său și nu știa cum ar fi fost mai nimerit să se poarte. După ce sluga îl șterse bine pe spate, gustă din ceai, iar Liu Zhangeheng își dădu drumul:

— Oare cât timp or să rămână aici trimișii imperiali? Când își încheie cercetările va trebui să ne întâlnim cu ei,

---

în anul acela, când ați fost chemat în capitală pentru promovare m-am văzut de câteva ori cu dânsii. Am auzit că primul trimis ți-a fost maestru, frate mai mare. E adevărat?

— Da. Cu înălțimea Sa n-am putut să dau ochii, darm-am întâlnit zilnic cu unul dintre însoțitorii lui. Aș putea să-l întreb orice doriți.

— Ce-aș avea eu a mă teme? Chestiunea nu este legată direct de mine. Numai că n-aș vrea să ia proporții, să atingă pe toată lumea. Dacă se va crea impresia că întreaga provincie e rea, va fi greu să mai fi mandarin în Hangzhou. Eu mă gândesc la toată lumea, nu e vorba de mine însumi.

Guo Fu se arată plăcut mișcat. La aceasta se adăuga, tratamentul de care avea parte și dorea din adâncul inimii să-și răsplătească mai marele.

— Am fost învățăcelul primului trimis imperial, iar Lada mi-a fost coleg. Controlul acesta se face pe întreaga provincie Voi depune strădanii în sensul în care» mi-ați vorbit. O să-i spun lui Lada cum vedeți această chestiune și am convingerea că el ne va veni în ajutor.

— Oricum, nu se va obosi pentru nimic. Să spunem lucrurilor pe nume: Dacă deschid ușa, nu pot să-mi plec și spatele? Se cercetează situația din provincia Zheijiang și sunt puși la bătaie banii noștri. Acum nu mai are însemnătate dacă ne alegem cu câțiva în plus sau în minus. Important este ca toată lumea să iasă cu fața curată. Primul lucru pe care ar trebui să-l faci când te vezi cu colegul acela, frate bun, este să copiezi actele, să vedem despre ce este vorba și să putem ajunge siguri pe situație. De fapt, noi 11 putem sprijini în chestiuni de care ei nici n-

---

au aflat.

Inspectorul Guo dădu de câteva ori din cap, în semn de aprobare, apoi își luă rămas bun. Ar fi vrut să se schimbe în lucrurile sale, dar Liu Zhangeheng insistă să plece așa cum era îmbrăcat.

— Îți fac în dar această haină, rosti el. Ajutorul tău prețuiește mult mai mult. Cât face o haină!

Guo mulțumi și plecă. Guvernatorul îi porunci slugii să împacheteze roba și boneta inspectorului și să i le ducă acasă. În timpul acesta, Gao se repezi până la reședința trimișilor imperiali.

— Te-am căutat, dar nu erai la slujbă, îi spuse Lada.

— Îmi pare rău, se grăbi inspectorul să se scuze și pe dată îi relată discuția pe care o avusese puțin înainte cu guvernatorul.

— El e mai marele acestor tărâmurii și orice lucru, cât de neînsemnat, e legat de el. Cum poate să declare că aceste chestiuni n-au nici în clin nici în mănecă cu el?

— Nu asta a vrut să spună. Se gândea că unii dintre slujbașii cercetați sunt numiți înainte de venirea lui.

— Dacă nu erau buni, nu trebuia să-i mențină. De ce nu i-a demis înainte? Sigur că acum nu toți vor fi măturați.

— Acest Liu Zhongheng este plin de loialitate. E a vorbă veche: „Dacă poți salva ceva, fă-o! a Apoi, dacă-l ajuți în această chestiune, n-o să rămână nerecunoscător.

— Frate bun, n-am să-ți ascund că te înțeleg. Te-ai cu ei foarte bine, îi ești îndatorat și ți-ar plăcea să-l vezi ieșind basma curată. Trimișii imperiali, veniți cu înaltă poruncă, pot nan să lase lucrurile oricum?

Inspectorul Guo Fu se înroși. Multă vreme nu scoase

---

un cuvânt.

— Ai perfectă dreptate. La urma urmei, ce contează dacă sunt înlăturați câțiva oameni care se vor dovedi după cercetări a fi foarte răi? spuse el.

— Așadar, nu numai că nu sunt deloc de acord cu tine., care mi-ai fost coleg, dar trebuie să le dezvălui totul trimișilor imperiali. N-am încotro, dar primul lucru pe care trebuie să-l fac e să te las de unul singur, de parcă loii noi nici n-ar fi vreun simțământ de prietenie. Pe de altă parte, tu ești pe deplin mulțumit: tocmai ai primit niște însărcinări minunate. Oare nu este așa?

Inspectorul Guo se înroși din nou.

— Păstrându-te pe tine și prietenia ta, pot ușor să obțin un post, așa că nu pun mare preț pe însărcinările de acum.

— Am fost brutal, nu te supăra, recunosc Lada.

— Mă consideri un prost și uite că îți bați joc de mine, fiindcă de fapt n-ai nicio dreptate.

— Ce e drept e drept, dar falsul se vede de la o poștă. În chestiunea asta nu hotărâsc de unul singur. Lasă-mă întâi să vorbesc cu mai marii mei.

— Sigur că da. Dar ai putea măcar să-mi dai să văd și eu plângerea care v-a adus aici.

— Eu, unul, n-aș avea de ce să nu ți-o dau. Însă printre noi se află doi oameni foarte invidioși. Dacă-ți voi arăta ție documentele, neștiind sentimentele care ne leagă pe noi doi, vor crede c-am făcut-o pentru arginți! E de-a dreptul rușinos!

— Ad-o, totuși, și guvernatorul o să se dovedească inimă largă într-o chestiune ca asta.

Lada vorbi mai încet, apoi îl invită pe Guo Fu la el în casă. Aici îi ceru să ia loc pe marginea patului. Se așeză lângă el și îi șopti la ureche:

— Pe alții îi pot înșela în privința asta, însă pe tine, nu. Maestrul mi-a spus de mult că aici intră toată lumea și că e nevoie de o anumită sumă.

Judecătorul Lada ridică două degete.

— Douăzeci de mii?

— Ești departe de adevăr, cum e pământul de cer.

— Două sute de mii?

— Abia o zecime.

— Cum abia o zecime?

— Maestrul mi-a spus că o nevoie de două milioane. Două sute de mii nu sunt doar o zecime?

Inspectorul Guo rămase mut de uimire. Lada înțelese că prietenul său socotește suma prea mare.

— Nu e deloc afacerea mea, iar tu însuși nu ești decât un intermediar, se grăbi el să lămurească lucrurile.

— Dacă ai spus o cifră, am să ajung la ea. Dar va trebui ca mai întâi să-mi arunc ochii pe material.

— Asta e treaba tuturor, nu hotărâsc eu, însă dacă mi-ai cerut-o, ca prieten, îmi vine foarte greu. Uite, iau asupra mea orice risc și dacă-mi plătești cincizeci de mii de arginți îți fac o copie și ți-o dau s-o vezi. Cât despre ce vor spune colegii mei, nu știu ce să zic. Așteaptă și vom vedea.

Inspectorului Guo i se păru mare suma aceasta și se tocmi, până se învoiră la douăzeci de mii. Lada susținu că nu putea lăsa nici un singur argint mai puțin, iar Guo Fu trebui să se supună. Atunci judecătorul îi ceru să-i dea o

---

chitanță.

— Să nu crezi că n-am încredere. Lumea ne știe colegi și, dacă n-am un act la mână, pot fi bănuți de orice. Arată-te și tu înțelegător.

Guo Fu redactă actul și i-l întinse. Imediat, judecătorul scoase documentul dintr-o cutie și i-l arătă. Inspectorul Guo rămase mut de uimire.

Lista începea cu guvernatorul și cuprindea peste două sute de dregători ai provinciei. Însă guvernatorul nici nu voise să audă de două milioane.

— Mă duc cu el la judecată la Tribunalul din capitală! izbucni el. Oare vrea să ia cu el toată spuma de câștiguri a unei provincii? Altor nu le lasă nimic? Bine, am și eu o cale de rezolvare. Deocamdată nu-l bag în seamă. Cât despre cei douăzeci de mii cu care te-ai îndatorat, ia-i mâine de la comisarul pentru construcții.

Trecură trei zile, timp în care judecătorul Lada nu primi niciun răspuns și atunci se duse el însuși în vizită la inspectorul Guo, să afle: ce se întâmpla. Acesta îi spusese chiar vorbele guvernatorului. Lada sări în sus de supărare, apoi rămase o vreme tăcut și în cele din urmă plecă dezamăgit. La reședință, primul trimis imperial era la rândul său cu ochii pe el. Când află cum decurseseră lucrurile, se mânie de-a dreptul. Strigă că n-o să accepte niciun ban și puse să se redacteze un document către guvernator, somându-l să-i răspundă în privința măsurilor pe care le luase și pretinzându-i să trimită numaidecât prizonierii pentru interogare. La această nouă, dispoziție de constrângere, demnitarii provinciei se simțiră îngroziți. Guvernatorul **r**° consultă cu oamenii să **n** încredere,

---

comisarul și judecătorul șef.

— Nu e vorba de douăzeci de oameni, ci de mult mai mulți, le explică Liu Zhongheng. De vreme ce a spus că vrea bani, n-ar fi greu de rezolvat. Chestiunea este că sunt avuți în vedere o bună jumătate dintre demnitarii provinciei, nu mai spun că și cel care vă vorbește. De s-ar fi mulțumit cu mai puțin, o scoteam noi la capăt. Dar s-a pronunțat suma de două milioane. Dacă primim, iar ei nu reușesc să lichideze chestiunea, vine un cenzor care face o plângere și ne trezim cu alți doi trimiși imperiali, care or să vrea douăzeci de milioane. Oare le vom putea noi face față? De aceea vă zic să nu le dăm apă la moară. La nevoie, mă voi duce la Beijing cu cei câțiva implicați mai adânc.

Gândul ascuns al guvernatorului era să dea de înțeles că el nu lua seama la nimic, pentru a-l determina pe trimisul imperial să mai scadă din bani. Cine și-ar fi putut închipui că acesta n-o să admită să fie contrazis și își va continua tactica de a ține arcul încordat, fără să sloboade săgeata. Lumea devenise foarte îngrijorată. Liu Zhongheng înțelegea, pe măsură ce timpul trecea, că lucrurile se complicau, dar nu putea să mai dea înapoi și se arăta mare și tare în vorbe, în inima sa sperând într-o dezlegare cât mai grabnică.

— Stăpâniți-vă mânia, Mărite, interveniră mai apoi comisarul și mai marele tribunalului. Lucrurile nu așteaptă amânare.

— Dacă voi sunteți fricoși și doriți să vă supuneți pretențiilor lor, n-am să vă împiedic și n-am să vă fac greui, dor! ară gn v' Tnatorn! Vă las pe \ ai să vă ocupați de aaustă el» om im le și de va fi bine sau rău, socotiți că n-

---

are nicio legătură cu mine. În lumea de astăzi e atât de greu să fii demnitar!

— Suntem atât de nepricepuți, preamărite, te implorăm, statuește-ne de bine! se rugară ei.

Guvernatorul tăcu.

— Să așteptăm până când judecătorul provinciei va vorbi cu inspectorul Guo, zise comisarul. Se zvonește că și trimișii imperiali trebuie să se întoarcă în capitală. Așadar, cu cât acționăm mai repede, cu atât mai bine.

— Încercați, răspunse guvernatorul.

Cei doi se retraseră. Chiar atunci, comisarul se duse întins acasă la inspectorul Guo și trecu în răspunderea acestuia întreaga chestiune, iar despre situația sa ținu să-i amintească de câteva ori. Guo Fu se bucură peste măsură. Îl căută pe judecătorul Lada, care se consulta cu primul trimis. Acesta nu mai spera ca lucrurile să se întoarcă în bine și acceptă pe loc reluarea discuțiilor, limitând vizitele la cinci zile.

— Învățătorul nostru îți cere ție să te ocupi de acest lucru, îi spuse Lada lui Guo Fu.

Până să se întoarcă inspectorul de la întrevedere, lumea mandarinilor deja aflate. Leticile se îmbulziseră în fața casei lui Guo. Prefecți, magistrați și alți mandarini îl așteptau. Mai mulți slujbași mărunți băteau mătănii în fața portarului, rugându-l să-i vorbească stăpânului de ei. În realitate, toți cei care se înghesuiau acum la poarta inspectorului Guo fuseseră cu puțin mai înainte înștiințați de către guvernator; în plus, se găseau acolo și împuterniciții acelor care aflaseră dar nu putuseră veni.

În ziua aceea, locuința inspectorului Guo Fu rămase

---

deschisă de la amiază și până la miezul nopții. Cine nu putuse fi primit, veni din nou a doua zi. Se ajunsese cu adevărat la vorba bătrânească: „pragul mandarinilor e ca piața publică”. Unii se înființară acolo câteva zile la rând și, lipsiți de șansa de a vorbi între patru ochi cu Guo, îi rugară pe alți inspecitori *sali* scrie acestuia despre ei. După două zile, începură să curgă telegramele din provincie, adunându-se până la urmă teancul. Guo Fu își luase câteva zile libere și se ocupa numai de acest lucru. Când avea puțin răgaz, dădea fuga să se sfătuiască cu Lada. Și oricât erau ei de prieteni, lăcomia de bani îi stăpânea deopotrivă. De pildă, primul trimis imperial cerea de la un anumit om optzeci de mii; Lada care transmitea vorba, susținea că nu se putea aranja altfel decât cu o sută de mii, iar inspectorul Guo îi spunea omului că i se pretindeau o sută douăzeci. Lada și Guo se alegeau astfel fiecare cu câte douăzeci de mii. Așa se întâmpla cu toți cei „aflați în acest necaz. Trecuseră câteva zile. Termenul de întoarcere a celor doi înalți oficiali sosise. Inspectorul Guo fusese atât de ocupat, încât nu avusese vreme nici să mănânce. Unii erau docili, alții nu, însă toți se ciocneau de el. Cei care scosese bani se calmaseră și căpătaseră iarăși curaj; chiar de suferiseră o punere sub acuzație, vremea trecea și vina se uita și ea, însă, mai important decât orice, numele rămânea nepătat. Cei cărora li se retrăsese slujbele, obținuseră altele, iar alții se întoarseră înapoi la locurile lor. Pentru toți aceștia, Lada transmitea hotărârea și Guo Fu o ducea mai departe. Cât despre aceia care nu oferiseră bani, nu era nicio îndurare pentru ei: își pierdeau libertatea.

Când treburile fuseseră în linii mari reglate, Lada îl întrebase pe primul trimis imperial ce trebuie făcut mai departe. Acesta lămurise deja chestiunea cu trimisul imperial adjunct. Adjunctul deținea un rang cu puțin mai mic, cu toate că intrase în Academia Hanlin cu zece ani mai devreme și făcea parte dintr-o altă generație. Pentru mandarinii capitalei acest fapt nu era de neluat în seamă. Adjunctul îl lăsase pe primul trimis să rezolve cu putere deplină orice chestiune, deși acesta din urmă știa prea bine că se cuvine să se consulte cu subordonatul său. Observând că Lada se furișa mereu în camerele primului trimis, adjunctul se grăbise și el acolo să fie de față și să afle ce își vorbeau. Numai că cei doi într-o atare situație nu-și mai spuseră nimic.

— Pentru ce din toată suita numai Lada se o-upă de treburile publice? voise ei să știe.

— E mai practic. Apoi, are cunoștințe pe aici, răspunse primul trimis.

— Sunt prea multe treburi și el de unul singur nu poate face față. Mâine îi dau pe cineva să-l ajute. Toată lumea trebuie să se ocupe de treburile publice.

Primul trimis imperial nu-i întoarce vorba, ei căzu de acord, spunând:

— E mai bine așa.

Ajutorul pe care i-l dădu lui Lada era favoritul său și aceia urina sa ama în suoordme doi Ucunem ut încredere.

Dar să nu ne lungim și să revenim la firul povestirii noastre. După ce trimișii imperiali au ajuns la un compromis, cei care nu plătiseră, fie ei ajutori de magistrați, slujbași de soi ori de rând, în total vreo câteva

---

zeci de inși, au fost aduși la reședință și judecătorii s-au apucat să-i interogheze. Unde era nevoie să se folosească pedepsele, acestea se aplicau fără nicio milă. Bătaia era bătaie, temnița-temniță, pentru ca lumea să afle că se făcea dreptate. Șapte-opt zile în șir s-au desfășurat aceste interogatorii. Între timp, inspectorul Guo a adus arginții. Atunci, cei doi trimiși imperiali au cercetat cu de-amănuntul, împreună cu oamenii suitei lor, fiecare caz, clarificând lucrurile. Cutare trebuia eliberat, cutare pedepsit, indiferent cât pătimiseră până atunci. În momentul redactării documentului, cei doi trimiși imperiali și-au împărțit câștigurile. Și cu toate că pe față de reieșiseră a fi egale, primul trimis se alesese cu mult mai mult, ca urmare a sprijinului lui Lada și Guo. Adjunctul își înfrână cu greu nesațul de bani. Dar trebui s-o facă, mai ales pentru că se credea taoist, adept al lucrurilor săvârșite cu multă atenție și reținere.

După încheierea treburilor oficiale, trimișii imperiali au putut în sfârșit să iasă din reședință, să meargă în vizite. Invitații au curs din toate părțile: de la guvernator, generali, cenzori, comisari, judecători și inspectori. Două ZMO s-au plimbat pe Lacul Apusului⁷⁰. Câteva zile, nimeni n-a știut de odihnă. Și tocmai când trimișii se pregăteau → a se întoarce în capitală pentru a da raportul, pe neașteptate, cenzorul Palatului l-a chemat pe guvernatorul Lin Zliongeheng pentru o altă dregătorie. Palatul a ordonat ca el să lase neîntârziat slujba și să vină în capitală, acolo având să primească alte însărcinări. Pentru moment,

---

⁷⁰ Xi hu, Lacul Apusului, celebru loc de promenadă din Hangzhou, oraș supranumit Paradisul terestru.

---

postul lui a fost ocupat de trimisul imperial adjunct. O dată sosită telegrama, cei care au aflat primii s-au adunat la reședință să-l felicite pe noul guvernator. Liu Zhengeheng a predat tot ce trebuia și s-a îmbarcat cu familia pe o corabie mergând pe fluviu până la Shanghai; de acolo, au continuat drumul pe mare până în orașul Tianjin, de urP ajuns ușor la Beijing. După ce ajutorul său a primit sigiliul de guvernator, primul trimis imperial s-a înapoiat în capitală cu poștalionul. În ziua plecării lui, mandarinii locali s-au prezentat și i-au urat drum-bun, unii conducându-l până dincolo de marginile provinciei.

VI

De când Fu primise numirea de guvernator peste provincia Zhejiang, se străduise cu mult sârg să pună lucrurile în ordine, astfel că deși nu se putea spune că situația era cu totul alta, se produsese ră oricum niște schimbări Judecat după nepăsarea pe care o arăta față de lucrurile exterioare, părea a fi un adevărat mandarin luminat: zidul umbrelor i se murdărea, dar nu se grăbea să-l vopsească; porțile casei nu le înfrumuseța, iar hârtia cerată de la geamuri nu o înlocuia cu alta nouă. Magistratul îi urma întocmai instrucțiunile de a nu se ocupa de nimic și nici că mai îndrăzne să se ducă la slujbă. Yamenul lui de guvernator avea înfățișarea jalnică a unui cuib părăsit: curtea fusese năpădită de ierburi, aleile erau de nerecunoscut și nimeni nu se sinchisea să cosească bălăriile de acolo. Balegile cailor se ridicau în grămezi înalte de la pământ și nimeni nu curăța locul. Suflarea mandarinală spunea că un astfel de șef nu era interesat să vadă de treburile publice și pe deasupra nu-i

---

lăsa nici pe ceilalți să lucreze. Magistratul putea strânge avere în voie.

Și totuși, mai mult decât de necrezut, chiar dacă nu mișca un singur deget pentru cele lumești, dragostea și devotamentul lui în privința celor sufletești, oricât de mici, le cunoștea. De aceea, luat în totul, ieșea avantajat; pe de altă parte setea de bani nu-i era chiar străină. Cât adevăr stă în zicala veche: „Pe o întindere de o mie de *li*, mandarinii nu au altă grijă decât să se îmbogățească⁴⁴. La drept vorbind, cărturarii nu au dat de oameni care să nu fie poftitori de bani și prin urmare ei nu sunt fructul scornelii lor.

Dar să nu lungim povestea. De când fusese numit în funcție, timpul se scursese ca apa, soarele și luna se urmau ziseră ca suveica prin urzeală și ciinir-o dată trecuse o jumătate de an. Palatul îl numise pe postul liber tocmai pentru că îl știa de om curat la suflet și drept, apoi și cu bună faimă. Plecase din Beijing dregător de gradul al treilea și iată că numai într-o jumătate de an ajunsese comandantul unei provincii periferice. Firește că fusese impresionat de bunătatea Fiului Cerului și se străduia să-și arate recunoștința. În timpul liber, se ocupa de educația domnișorului. Soția îi murise de mult și pe băiat îl avea de la concubină. La cei doisprezece ani ai săi, acesta știa să redacteze prima parte a unui eseu, spre satisfacția tatălui care îi cumpărase și o compilatie de eseuri și poruncise ea în fiecare zi să i se citească domnișorului din ea. „Noi, cei care ne bucurăm de aprecieri înalte, pe lângă titlul de glorie dobândit la examenele cărturărești, va trebui să servim țara, altă cale n-avem de ales”. Familia

---

guvernatorului era alcătuită doar din trei guri, așa că el era ferit în privința aceasta de greutate.

Într-o zi, după ce primise niște oaspeți, se întorsese la ei să mănânce. Își puse în gând ca după aceea să-l asculte pe copil. Fiind atât de puțini în casă, concubina obișnuia să îi țină de urât la masă. De data aceasta, el o așteptă îndelung, dar ea tot nu apăru. În cele din urmă, își zise că femeia era cumva ocupată cu ceva și că va sosi mai târziu de aceea nu-și mai făcu griji pentru lipsa ei. Numai că nici după ce încheie de mâncat, ea tot nu se ivi. O întrebă pe doică, însă femeia nu îndrăzni să spună nimic. Atunci se adresă fiului și acesta-i răspunse, privind, ca orice tânăr, lucrurile ușor.

— Mama e trântită pe pat. Plânge de azi-dimineață. Nici nu s-a pieptănat.

Luat prin surprindere, guvernatorul reveni cu întrebări. De alături, doica îi făcea băiatului semne din ochi cum că nu era bine să vorbească. Însă guvernatorul o dibui.

— Ce vreți să-mi ascundeți? se mânie el și continuă să-i pună copilului tot soiul de întrebări.

— De fapt nu știu cine știe ce, se arată tânărul dezarmat. Azi-dimineață, portarul a intrat și a anunțat că și mele îmbrăcată cu umilă ȝmija, având cu o a un copil, spin an ră îi caută tatăl. Mama din pricina asta s-a supărat.

Guvernatorul se sperie. Căzu pe gânduri, rămânând tăcut.

— Unde este acum femeia? vru să știe.

— O să se întoarcă. Portarul Tang a poruncit să fie bine păzite porțile, ea nu cumva femeia să se poată

---

strecura înăuntru. Mama i-a spus că dacă mai dă pe aici, s-o bată și s-o arunce în stradă.

— Dar de unde a apărut? Și unde-i acum?

Nu știu nici *ru*.

— După cum zicea chiar ea, ar fi venit din Beijing, se amestecă doica, simțind că stăpânul e interesat de chestiune. Acum stă la apus de Yamen, într-un hotel. E aici, în oraș, de două zile. O ține una și bună că vă cunoaște de zece ani de zile. Pe vremuri stăpânul i-a permis anumite lucruri și de-aia-l caută.

— Ce vorbă-i asta? Nu cunosc nicio femeie.

— Așa vorbește ea. Ce știm noi?

— Lasă asta. S-o fi dus și la Yamen?

— De așa ceva n-am auzit, răspunse doica. Tot ce știm am aflat de la Tang.

— Cheamă-l aici! porunci el. Vreau să-i pun câteva întrebări.

Tang Sheng era slujitorul preferat al guvernatorului. Acesta din urmă întemeiase chiar un obicei al casei: nici fiul lui nu le putea spune slugilor pe nume, cu atât mai mult lui Tang, căruia i se adresa numai cu „Domnule Tang”.

Ceva mai devreme, larma unor glasuri ajunsese până la urechile concubinei care aflate în felul acesta că stăpânul casei era căutat de o femeie. Geloasă din fire, intrase la bănuieli și își trimisese sluga să întrebe direct despre <se era vorba. Aceasta îi spusese ce auzise din gura lui Tang Sheng și concubina ceruse să i se înfățișeze chiar portarul să stea de vorbă cu el. În lipsa unei soții principale, concubina era stăpâna deplină a casei și cine ar

---

fi fost acela să nu se pună bine cu ea? Slujitorul îi povesti din fir-a-păr tot ce se întâmplase. Concubina se făcuse foc de supărare. Doica încercase să-l anunțe pe stăpân, însă el se aflate tocmai atunci împreună cu niște oaspeți de seamă și slugile nu îndrăzniseră să-l deranjeze. Când întrevederea se terminase și el venise la masă, disperarea concubinei se mai potolise, dar încă supărată, femeia rămăsese tot în pat. Auzise întrebările pe care guvernatorul le pusese domnișorului, cât și porunca de a fi chemat portarul. Se prefăcuse însă a nu ști nimic ca să vadă încotro aveau s-o ia lucrurile.

Tang Sheng apăru în scurtă vreme, îmbrăcat în robă lungă. De cum îl văzu, guvernatorul Fu voise să și deschidă vorba despre ce îl interesa, apoi socoti că acolo era prea multă lume și ridică, înărclu-l ru ci în bibliotecă. Când ajunseră pe coridor, concubina îi simți și se porni pe țipete, în același timp izbindu-și tâmpla de tăblia patului. Guvernatorul se opri. Ascultă cu atenție.

— Mai bine-aș muri! își dăduse drumul femeia. Face pe omul drept și bun și de fapt și-a bătut joc de copilele oamenilor și a adus pe lume un fiu nătâng! Vă încredeți ca orbii în el! O să meargă s-o întâlnească pe târfa aia. Mai bine mi-ar da o frânghie, să termine cu mine și atunci n-are decât s-o ia pe târfă la el acasă, într-o litieră purtată de opt oameni! Unde e domnișorul? întrebă.

Înțelegând cât este de pornită, băiatul plecase de la masă în curtea din spatele casei. Slugile alergară după el.

— Veniți repede, tinere stăpân! Concubina are de gând să se certe cu stăpânul, nu știm ce-o să se mai întâmple.

Tânărul nu vru să fie de față la o asemenea scenă, însă slugile îl luară cu întorsături de vorbe și îl duseră în casă. Mamă-sa îl lovi de vreo două ori.

— De-am muri amândoi! continuă femeia. Aici, sub ochii lui să ne sfârșim zilele. Cu bastardul ăsta lângă el, nu mai are nevoie de tine! Aduceți-mi o funie! strigă. Întâi îl omor pe băiat și pe urmă îmi iau singură viața.

Domnișorul izbucnise în plâns. Când începuse să înțeleagă câte ceva din strigătele femeii, guvernatorul revenise în e să și se lăsase pe un scaun, ca să-și poată ține firea. Concubina nu-l luă în seamă. La ultimele ei vorbe, privind copilul, bărbatul se ridică, nebun de furie.

— E fiul meu! strigă. Ca nevastă de rangul al doilea, nu înțelegi nimic și n-ai dreptul să te amesteci. De bine ori de rău, eu răspund. Tu n-ai dreptul să-l bați!

Cuvintele lui avură darul să sporească și mai mult mânia femeii.

— E liul tău, zici? Nu eu l-am purtat în pântec nouă luni încheiate? Sunt mama lui și pot să-l bat când vreau, încheie și-i trase băiatului încă o palmă.

Copilul sări din loc, urlând.

— Așa deci, zise guvernatorul Fu. Bărbații culți ca mine merită s-o pățească astfel, de vreme ce s-au încurcat ou femeii de mâna a doua!

— Eu nu sunt om?

— Eu le-am acceptat ca soție de-a doua⁷¹, iar tu mi te-ai urcat în cap. Eu nu sunt un om obișnuit, trebuie să am

---

71 Laopo înseamnă soție. Aici, personajul folosește expresia xiao laopo, adică „soție mică”, aflată pe o treaptă inferioară față de prima soție, cea principală. Termenul desemnează concubinele.

---

grijă de educația morală a familiei.

— Și ce-ai de gând?

Bărbatul se abținu să-i răspundă.

— Tot timpul dai îndrumări, dai sfaturi! Aș vrea să știu, când te întâlneai cu femeia aia de rușine oare îți turuia gura la fel? Dacă erai om dintr-o bucată, nu te-ai fi încurcat cu o târfă! Iar nătărăul ăla mic, Zhang sau Wang, cum s-o chema, precis că o să-ți rămână pe cap.

— Halal vorbe! râse el. Adevărul era că femeia îl cam pusese la punct și el nu mai avusese nicio replică. Nici n-am apucat să știu cine este femeia aceea și tu mi-ai și aruncat-o în circă! Așteaptă să ne lămurim ce și cum și-ai să poți atunci să faci tărăboi cât vei vrei.

Concubina era gata să sară iar cu vorba, însă chiar în clipa aceea fu anunțată „doamna verișoară”. Guvernatorul îi ieși numaidecât în întâmpinare.

— Bine-ai venit, zise. Ce potrivire! Te rog s-o liniștești puțin, să-i dai ceva povețe și să-i mai deschizi ochii. Rămâi și la cină, eu am niște treburi oficiale, nu pot să vă țin companie.

Guvernatorul îl rugase pe vărul său să-i administreze casa. Femeia aceasta era concubina vărului. Familia sa fiind atât de mică, guvernatorul îi poftise să locuiască împreună, în camerele particulare din spatele sediului administrației provinciei. Concubina vărului venise chemată de slugi, înadins pentru a potoli lucrurile. Guvernatorul se aflate cu puțin înainte într-o mare încurcătură. Pur și simplu nu știuse cum ar fi fost mai bine să procedeze și apariția femeii îl salvase. Scuzându-se că avea de rezolvat niște treburi publice, plecă de acolo pe

---

cât putu de repede.

Tang Sheng stătuse până atunci pe coridor. De cum ieși stăpânul de la «concubină, se luă după el și intrară împreună în bibliotecă. Guvernatorul Fu se așează, iar sluga rămase în picioare.

— Când a venit femeia aceea? Și de câte ori? Unde se află acum? Ce voia de la noi? puse el una după alta mai multe întrebări.

— Sunt cinci-șase zile de atunci. Stă la un hotel mic din partea de apus. Prima dată a trimis după nemernicul de mine, dar nu m-am dus. A doua oară, spre seară, a venit împreună cu copilul. Portarul nu i-a dat voie să intre și m-a anunțat pe mine. Am fugit cât am putut de iute. Femeia era îmbrăcată curat. Copilul părea de șapteopt ani, durduliu, plin la față...

— Nu asta te-am întrebat, îl întrerupse stăpânul. De ce-a venit? Ce voia?

Tang Sheng făcu un pas înainte și urmă, cu voce groasă:

— Nemernicul de mine, m-am dus la ea și i-am pus chiar întrebările astea. Mi-a zis că v-a cunoscut la Beijing, în urmă cu opt ani, și pe urmă a rămas însărcinată. Înălțimea Voastră i-ați spus că orice ar fi să nască, băiat sau fată, copilul e ca și al dumneavoastră. Ai ei n-au vrut să mai știe de ea și atunci ea a fost nevoită să plece printre străini. Pe urmă a născut un fiu, cel care era cu ea.

— Dacă era fiul meu și eu îi spusesem vorbele acelea, de ce nu m-a căutat imediat și a așteptat atâția ani?

— Așa m-am întrebat și netrebnicul de mine, înălțimea Voastră. În anii ăștia ați fost în capitală, de ce nu

---

v-a căutat?

— E drept. Ea ce-a spus?

— A spus că nu s-a priceput să îngrijească de copil.

Mamă-sa a dus-o la o casă de curtezane în Tianjin. Copilul acolo s-a născut și-a crescut. După naștere, a vrut să se păstreze pentru înălțimea Voastră, dar matroana n-a lăsat-o, nu și nu, că trebuie să scoată banii pe care i-a cheltuit cu ea. Abia acum trei ani s-a răscumpărat. Dar neavând niciun bănuț ca să poată pleca, a mai lucrat doi ani de zile în casa aceea. Anul acesta, prin luna a doua, s-a dus în capitală cu gândul să vă dea de urmă. Cum nu v-a găsit, a venit înapoi.

Guvernatorul Fu se încruntă, clătină din cap și nu scoase un cuvânt, vreme îndelungată.

Cu ce-a trăit în Tianjin? De uncie a aflat că sunt aici? murmură el.

— În viesparul ăla a făcut numai bine negustorie; credeți că nu s-au găsit atâtea care să cheltuie cu ea? înălțimea Voastră sunteți mai marele unei provincii. Socotiți că o să-ndrăznească să vă ducă de nas?

— Nu asculta palavrele ei! porunci guvernatorul. N-o cunosc. Sperie-o bine! Spune-i că o târăsc în judecată și pun s-o snopească în băți.

— Credeți că nu i-am spus? După prima zi, venea în fiecare seară și stătea în fața porților până când noi le ferecam pentru noapte. În primele trei zile i-am vorbit cu frumosul. I-am zis că nu e bine să vă facă greutăți și că dacă dați peste ea o s-o pățească. Nici să nu-și închipuie că ar câștiga cine știe ce bani de la dumneavoastră. Mai bine-și vede de negoțul ei și e mai câștigată. Mi-a răspuns că în

---

ăștia șapte-opt ani n-a primit un ban de la înălțimea Voastră, cum v-a g-sit, băiatul e mare. Ea e om de înțeles, nu vă vrea răul. Numai că frunzele copacului cad la rădăcină și că până la urmă tot trebuia să dezvăluie lucrurile.

— Prostii și iarăși prostii! Orice-ar spune, ia-o la bătaie și ai terminat!

— Auzind ce zice, i-am atras atenția să vorbească mai frumos. Dar ea a-nceput să se certe cu nemernicul acesta. Ieri seară, s-a rățoit tare la noi, nu și nu că vrea să intre în curte. Noroc că portarul a împiedicat-o și ea nu a avut cum să se strecoare înăuntru. Atunci au auzit slugile și când și-au dat seama despre ce e vorba s-au grăbit să-i dea știre stăpânei. Nenorocitul de mine am bănuir că nu era bine și primul lucru pe care l-am făcut a fost să nu le las să-i spună doamnei ce văzuseră, de teamă că trăncănesc vrute și nevrute. Dar ele nu m-au ascultat și uitați-vă ce-a ieșit!

— De unde-a apărut femeia asta? Trimite pe cineva la ea și cere-i să fie înțelegătoare și să plece cât mai repede din Hangzhou. Dacă se ține mai departe de asemenea lucruri scandaloase, am s-o arestez și nu va scăpa ușor.

Cu toate că sluga rostise de câteva ori „da”, ea rămăsese înfipă locului.

— Ce mai aștepți? se mirase judecătorul.

— Femeia e aprigă foc, înălțimea Voastră, explică omul. Nu vorbește la întâmplare, ci fiecare cuvânt al ei e bine cântărit. La început n-am îndrăznit să vă întorc vorba, înălțimea Voastră. Acuși parcă n-aș putea să nu vă spun că bine-ar fi să găsim o cale să-i ținem jMept.

— Ciudat! Ți-e teamă de ea? se miră guvernatorul.

— Cum să-i fie frică unui nemernic ca mine? Singura mea temere e doar pentru faptul că femeia asta nu a bătut ea atâta drum degeaba și că n-o să se întoarcă oricum de unde a venit. Și că dacă îndrugă vrute și nevrute or să se pornească și bârfele.

— O târâm la județ, ia o bătaie bună și o trimitem de aici sub escortă.

— Înălțimea Voastră, n-am să vă mint că i-am și spus toate lucrurile astea. Dar ea nu s-a arătat câtuși de puțin înfricoșată. Ba mi-a râs în nas și a amenințat că dacă nu vă înștiințăm o să se ducă în Qiantang și-o» să depună acolo o plângere.

— Împotriva cui?

— N-am înțeles nici eu prea bine împotriva cui.

— Să se ducă! Să-i vād pe cei din județul Qiantang dacă au curajul să-i primească plângerea!

— Așa mi-am zis și eu. Dar parcă mi-a ghicit gândul, că numai ce-o aud că de n-o face nimic acolo, atunci merge la prefectură și de acolo la inspectorat și pe urmă la tribunal și că dacă în Hangzhou n-o ia nimeni în seamă se plânge cenzorilor imperiali.

La aceste amănunte, guvernatorul se enervă atât de tare, încât barba i se zburli.

— Afurisită femeie mai e! izbucni. Tang Sheng, știi prea bine că stăpânul tău este un om plin de judecată. Ce este-este, iar ce nu este – nu este. Nicicând n-am umblat cu înșelătorii. Uite, era pe timpul războiului Chinei cu Occidentul⁷². În capitală, știrile erau neclare, viața

---

72 Referire la războiul opiumului de la mijlocul secolului al XIX-lea. În original se folosește' expresia xiyang, oceanul vestic, cu sensul, practic,

---

nesigură și ne-am îndepărtat familiile de acolo. Numai înălțimea Sa Sun de la Colegiul Imperial era nepăsător și plin de voie bună și m-a invitat de câteva ori la banchete. Așa am cunoscut-o pe femeia asta. A rămas într-adevăr însărcinată, cerul știe cu cine, dar a dat vina pe mine, spunând că pruncul din pântecul ei e al meu. Pe-atunci nu mi-a pre<t> păsat că îmi pune un copil străin în clică 1 Ba, îmi ziceam că oricât de mulți ar fi, cu atât mai bine pentru numele meu și am fost de acord. S-a-ntâmpat însă ca mai apoi să fiu plecat din Beijing cu niște treburi și la întoarcere, cam după două luni, am căutat-o, dar n-am mai dat de ea. Nici n-am știut dacă născuse băiat sau fată. Dacă ar fi fost fată, îi rămânea ei și îi continua meseria, fapt care i-ar fi convenit mai mult. Abia astăzi am aflat că odrasla e băiat și mi-a sărit inima din piept. Cel mai bun lucru ar fi ca ea să plece și să mă lase în pace. Să nu crezi că n-am suflet și că-mi las copilul printre străini, însă ai văzut ce scandal a izbucnit în casă. Ei, închipuieți ce-ar mai urma! Adevărul este că muierea asta a mea nu se cade să fie ofensată. La rândul meu, n-am nevoie de complicații. Iată, după cum vezi, că nici nu știu ce-i de făcut!

— De vreme ce n-o opriți la dumneavoastră, înălțimea Voastră, gândiți-vă cum s-o facem să plece. Nu putem s-o lăsăm să se înfățișeze zi de zi la poartă, să facă scandal, și astfel să vă umbrească reputația. Ca să nu mai zic că stăpâna aude și ea și se umple de venin.

— Mare netot mai ești! izbucni guvernatorul. Îndrum-o spre Q'iantang și spune-i Excelenței Sale, magistratului

---

Lu, să ne scape de ea.

— De cum se duce să se plângă la județ, se și întinde vestea!

— Magistratul Lu e diferit de ceilalți. Pentru mine o să se zbată. Pe de altă parte; oameni de felul femeii ăsteia iac pe firoșii, însă e de ajuns să-i sperii ori: „a le dai câțiva arginți, acolo, și sau și cumințit.

— Dacă i-am da bani, ar pleca. Lăsați pe umila voastră slugă să discute cu ca Dacă primește bani, o să ne lase în pace. Pentru ce s-o trimitem la județ și să lungim necazul?

— Nu înțelegei nimic. Și într-un caz și-n altul, chiar dacă e s-o potolim cu bani, de ce să mă scotocesc eu la brâu?

Tang Sheng tăcu, întelogând. Stăpânul lui voia să-l facă pe magistratul Lu să plătească. Se arătă întru nani de acord și se retrase.

Abia ajunse în încăperea de lângă poartă și o slugă îl și luă în primire, mărturisindu-i să femeia venise iarăși.

— Vrea ca alții să scoată banii din chimir pentru el! Unde s-a mai pomenit una ca asta? mormăi, apucând-o spre ieșire. El s-a distrat și acum trece tot necazul asupra magistratului!

Femeia era acolo, de mână cu copilul, ocărându-l de zor pe portar. Îmbrăcase o fustă dintr-o singură culoare și o bluză albastru-deschis, din bumbac de import. Părul și-l strânsese într-un rulou oval, prinzându-l cu ace de aur; în urechi purta cercei de aur. Avea fața slabă și plăcută la vedere, ochi scăpărători, cu sprâncene stufoase, nasul drept, frumos și el. Numai buzele îi erau cam țuguiate.

Deși nu se fardase, pielea feței îi era albă ca neaua. Pe mână avea o brățară din filigran de argint. Picioarele, nici prea mari și nici prea mici, îi erau vârâte în încălțări din pânză roșie, înflorată.

Până. atunci, venise de fiecare dată seara târziu și Tang Sheng nu putuse să ia prea bine seama la ea. Acum, la lumina zilei, o privi îndelung. Băiatul grasuț și cu urechi clăpăuge părea cu totul și cu totul inteligent. Lui Tang Sheng i se adresă cu apelativul „domnule”. Femeia încercase să intre în curte, dar pentru că nu fusese lăsată, își dăduse drumul la gură. Tang

Sheng îl ocări pe portar. Era ziua și trecătorii puteau fi martorii unei scene neplăcute, de aceea el o invită în încăperea porții. Porunci unei slugi să pregătească ceai pentru femeie, iar pentru copil să cumpere câteva dulciuri.

După toate aceste mici vicleșuguri de amânare din partea lui Tang Sheng, femeia întrebă:

— Situația mea cum a rămas? Domnule Tang, am convingerea că ați transmis ceea ce v-am spus, nu-i așa? Drept să vă spun, nu vreau să întârzii prea mult prin aceste locuri. Orice zi în plus înseamnă necazuri. Mai bine clarificăm lucrurile și părăsim aceste locuri cât mai repede. Nu suntem oameni de nimic, ci oameni cu oarecare stare. Trebuie însă neapărat ca el să mă primească. Vom schimba doar câteva cuvinte, după care am să plec imediat. Dacă n-aș face așa, nu m-aș socoti nici eu om întreg! De nu vrea să mă vadă, măcar să-mi dea o dovadă scrisă. Înțeleg că a ajuns mare mandarin, bărbat cu trei neveste și patru favorite și nu mai poate băga în seamă pe una ca mine. Atunci, cel puțin să-mi dea un act pe care

---

să-l am și eu la mână.

— Ce s-o mai lungim atât, o opri Tang Sheng. Lucrurile astea le-am înțeles. Dacă vrei ceva anume, spune-ne nouă și vom găsi o cale să pleci de aici mulțumită.

— Nu cerșesc bani, nu țin decât să dau ochii cu el. Cu cât mai mult mă amână, cu atât îmi prelungește șederea!

Tang Sheng îi vorbi mios și îndelung, căutând s-o amăgească.

— Nu mă tem să merg chiar și în județul Qiantang, rosti ea zâmbind. Dar de vreme ce-i vreau binele, pentru ce să depun plângeri pe la judecătorii și să-i stric bunul renume? N-am de gând să-i atârnez eu bârna de grumaz. Să-mi calculeze cât mi s-ar cuveni pe cei șapteopt ani, timp în care m-am îngrijit de copil și la suma asta să mai adauge câțiva arginți pentru mine și gata. De felul meu sunt sinceră, ce am hotărât așa rămâne. De-ar fi să ajung să cerșesc și tot nu am să-l supăr cu nimic. Domnule Tang, văd că înțelegeți foarte bine cum stau lucrurile. Dacă nu-mi da dovada pe care i-o cer, înseamnă că vrea s-o rupă cu mine, și oricât de bună aș fi, nu pot nici eu să dau înapoi.

Cuvintele femeii îl și bucurară, clar îl și Intrî: „Ură pe Tant-Sheng. Se bucura pentru faptul că ea se arăta bi-nevoitoare în aranjarea neplăcerilor. Pe de altă parte, însă, suma pe care o pretindea i se părea maro și asta îl întrista. Pe urmă, el trebuia să discute cu magistratul Lu din Qiantang. Oare omul avea să fie de acord? Chibzui o vreme, apoi nu se lăsă până ce nu află din gura ei cam cât cerea. În total, era vorba de șase mii de arginți. Femeia rămase să-l aștepte în încăperea porții și el se duse din nou

---

la guvernator. Acesta se afla în camerele interioare, încercând s-o împace pe concubină. Îi spusese că o trimisese pe femeia aceea blestemată la prima magistratură a provinciei; că acolo avea să fie pusă sub pază chiar în seara aceea și că în felul acesta a doua zi părăsea definitiv Hangzhou. Când Tang Sheng intră, concubina era tăcută și adâncită în gânduri. Slujitorul nu mai îndrăzni să spună pentru ce venise, aduse vorba de altceva, ieși și merse țintă în bibliotecă. Guvernatorul înțelese și se luă după el.

— Cum e? întrebă.

Tang Sheng îi explică dorința femeii

— E o femeie foarte înțelegătoare, înălțimea Voastră, adăugă. Vă rog să mă sfătuiți cum să fac cu banii. După umila mea părere, cel mai nimerit lucru este să o facem să plece cât mai repede și cât mai mulțumită.

— Orice-ar fi, șase mii e prea mult, rosti Fu.

— Înălțimea Voastră a mai trecut prin asemenea situații, nu se lăsă slujitorul.

Guvernatorul tăcu, îngândurat. Nu-i convenea câtuși de puțin să plătească despăgubiri. Plin de agerime, Tang Sheng găsi pe loc soluția. Cunoștea pe cineva care voia să ofere niște bani ca să fie recomandat pentru o slujbă, dar el, Tang Sheng, nu îndrăznea să se bage, știind că guvernatorul nu primea mită. Așadar, îi propuse stăpânului său să-i permită să se ocupe de această afacere, din care putea scoate suma respectivă. Fiind vorba de o singură abatere de la obiceiurile sale, guvernatorul își zise că nu avea cum să-și păteze bunul renume.

— Bine, încuviință Fu. Ca să nu dau acești bani din

---

buzunarul meu, îngrijește-te tu de asta. Dar fii atent, nu iei mai mult de șase mii. Orice ban în plus e înșelătorie și nu accept așa ceva!

Tang Sheng se bucură peste măsură, îi venea să râdă în hohote, dar trebui să se stăpânească. Se arată de acord și se retrase. În nici trei zile aranjă lucrurile, iar femeia plecă din oraș. În ce-l privește pe Tang, câștigul lui propriu era destul de însemnat.

Cine credeți că era persoana care obținuse recomandarea pentru un post, cu - garanția guvernatorului? Nu era altul decât inspectorul cu cerealele din provincie. Fi i se destăinuie se de multă vreme lui Tang ri. **g**, eu gândul să-i plătească oricât guvernatorului Liu Zhongheng. Acesta fusese în cele din urmă de acord, iar el scosese numaidecât banii. Pe inspector îl chema Jia Xiaozhi. Provenea dintr-o familie de mici dregători și reușise să se ridice până la rangul de inspector. Se străduise toată viața să placă superiorilor și cu fiecare gest și atitudine căuta să dovedească gusturi pe potrivea aceloră cu ale guvernatorului Fu. Apoi foarte curând, guvernatorul acceptase, să-l recomande pentru altă slujbă. Când în provincia Henan apăruse un post liber de judecător provincial, Palatul îl ridicase la rangul de comisar judiciar pentru Henan. Nu vom vorbi despre cum și-a luat rămas bun ori despre instrucțiunile pe care le primise din capitală.

În schimb, vom arăta că de când se știa îi purtase tot timpul de grijă bătrânei sale mame. Ca urmare și de data aceasta o luase cu sine spre Henan. Înainte de a ajunge acolo, discutase astfel cu ea:

— Mai avem trei zile de drum și intrăm în capitala provinciei. Te rog, mamă, ca la întâlnirile cu dregătorii să-mi repeți iarăși sfaturile pe care mi le-ai dat în clipa în care am fost numit inspector pentru cereale în Zhejiang. Dacă ai uitat, fiul tău ți le poate aminti.

— Le țin prea bine minte, fiule, spuse ea.

Începând de la halta următoare, aflată cam la doi îi depărtare față de hotelul la care urmau să tragă, el se apucă să le ceară purtătorilor litierei sale să se grăbească pentru a o lua înaintea maică-sii. La poarta hotelului coborî și rămase în așteptare. Unii dregători locali veniți în întâmpinarea lui, neștiind ce să facă, se ținură pe lângă el. De cum zări litiera bătfânei, el îngenunche numaidecât și stătu acolo jos neclintit.

— Bună mamă, fiul tău te primește cu toată dragostea, rosti el cu voce tare.

Din litieră, femeia clătină din cap aprobator. El se târî până lângă litieră și apucă unul dintre mânerele c. 1 j. jleică, ca și cum ai xi Ujuiat Ța curatul ei. Intrară altfel în curtea hanului, așa cum o făcuseră deseori și prin alte locuri.

— Acum ești mandarin de rangul al treilea, îl dădăcea mama, ești judecătorul suprem al unei provincii. Toată lumea atârnă de tine. Așadar, trebuie să te porți cu multă loialitate, să-ți arăți la fiecă pas simțămintele de mulțumire față de Palat. Ține minte această povață a mea, fiule!

Ajunsă aici cu sfatul, Jia se întoarse cu fața spre ușa litierei și rosti apăsător:

— Da, mamă. Fiul tău îți respectă învățătura...

Între timp, ea se dădu jos din litieră. El se repezi și o

---

sprijini să intre în clădire. Abia după ce acest întreg ritual luă sfârșit el ieșea și se întâlnea cu ceilalți oaspeți. Dregătorii sosiți în întâmpinarea lui și oamenii simpli, martori la asemenea scene, se minunau de marea loialitate și supusenie filială de care era în stare acest mare mandarin. Și lucrurile se repetau întocmai la fiecare han. Ba mai mult, chiar în decursul aceleiași zile el proceda așa la ora prânzului, seara și mai cu seamă la părăsirea hanului. Toți dregătorii locali din drumul lui îi socoteau comportarea curioasă. Mandarinul trimis din capitala provinciei în mod special în întâmpinarea lui, aflându-se de câteva zile în compania lui, se arătă cum nu se poate mai uluit.

— Măritul mandarin îngenunche de câteva ori pe zi în fața bătrânei doamne. Se prea poate ca acesta să-i fie obiceiul. Cât privește cuvintele de învățătură pe care ea i le tot spunea, ele sunt mereu aceleași. Nu schimbă niciodată nici măcar un singur sunet. De ce oare? Își exprimă acesta nedumerirea înaintea slugilor sale.

Oamenii găsiră îndreptățite aceste observații. În cea de-a treia zi, judecătorul și alaiul său urmau să intre în Kaifeng, capitala provinciei. Această ultimă zi fusese deosebit de obositoare pentru toți. De dimineată, judecătorul Jia îngenunchease iar în fața mamei sale, urându-i drum bun, pentru ca mai apoi s-o întâmpine din nou și s-o conducă la plecare numai la cinci fi de oraș. La porțile cetății, după ceremonia de întâmpinare, la care se adunaseră aproape toți mandarinii capitalei, el îngenunche ca de obicei și nu uită să sprijine ca întotdeauna lectica mamei sale. În sfârșit, mai îngenunche o dată în mijlocul

---

orașului, la poarta reședinței. Și ca de fiecare dată, când îi asculta povețele, el se înclină și rosti acel plin de supusenie: „Da, mamă! a După ce o conduse pe bătrâna doamnă să se odihnească, judecătorul Jia merse și se înfățișă guvernatorului. Toată suflarea aflase că era un fiu deosebit de loial și ca atare îi arăta multă cinstire.

În ziua primirii sigiliului, după ceremonia oficială, proaspătul comisar judiciar insistă să o cheme acolo și pe bătrâna doamnă. Îmbrăcată într-o robă cârpită, ea apărură așezată într-un scaun de bambus purtat de două slugi. Judecătorul Jia o sprijini chiar el să coboare. Când bătrâna doamnă bătu mătănii, el rămase în spatele ei, în genunchi și nu se ridică decât după ce ea sfârși ritualul.

— În bunătatea fără margini a Fiului Cerului, eu, fiul tău, am fost numit comisar juridic al provinciei Henan. Astăzi este ziua în care mi s-a dat împuternicirea și țin să declar că în orice lucru voi cerși sfatul mamei mele. Când vru să vorbească, femeia fu înecată de un acces de tuse. Neliniștit, judecătorul Jia se repezi și o ajută pe bătrâna doamnă să se așeze și o bătu chiar el ușor pe spate. Slugile turnară ceai. După câteva clipe în care își mai trase sufletul, femeia nu mai tuși, în schimb prinseră să-i curgă balele, ochii i se împăienjeniră, o apucă amețeala și se moleși într-atât, încât nu mai avu putere să stea dreaptă.

— Doamna este prea în vârstă pentru a fi supusă atâtor chinuri, interveniră mandarinii prezenți acolo. Duceți-o să se odihnească.

Slugile o purtară înapoi în camerele interioare. Judecătorul Jia o însoți și rămase cu ea vreme îndelungată. Restul ceremoniei se desfășură după tipic.

De când își intrase în atribuții, judecătorul Jia se purta prudent, temător ca nu cumva să greșească. Se ocupa de fiecare caz primit de la prefecturi și județe. Prima întrebare pe care i-o punea oricărui împricinat era:

— Ești sau nu vinovat?

Oamenii cinstiți nu îndrăzneau să spună că erau învinuiți pe nedrept și povesteau cum se petrecuseră lucrurile. Unii însă se văicăreau în gura mare că erau curați ca lacrima. În mod obișnuit, magistrații stabileau în mare grabă verdictul și înaintau cazurile Tribunalului provinciei. Aici, pe seama unei simple propoziții, condamnării se bucurau de prilejul amânării judecății. Și aceasta se întâmpla fiindcă de câte ori oamenii își strigau nevinovăția, judecătorul Jia oprea interogatoriul și trimitea dosarul înapoi la județ pentru verificări. Spunea că așa îl învățase bătrâna doamnă, mama sa. Pentru el, viața omului era un lucru mare cât cerul și ea nu putea fi călcată în picioare ca un fir de iarbă. Dacă condamna în mod nedrept, numai și un singur om, atunci acela, după ce murea, îl întâlnea în iad pe împăratul Iadului, care îl trimitea înapoi pe pământ, ca strigoi, să se răzbune. De lucrul acesta din urmă judecătorul se temea cel mai mult și ca urmare se purta cu maximă prudență. Din zece vinovați, noua strigau că sunt nevinovați. El nu era în stare să facă altceva decât să țină omul în închisoare și să trimită documentele prefecturilor și magistraților. Într-o lună, temnițele din capitală și din provincie gemeau de pline ce erau. Din suta de dosare supuse iarăși atenției lui, nouăzeci și nouă nu se puteau încheia. Orașul se umpluse de rude ale părților în proces, de martori și de vecini ai

---

împricinaților.

Bătrâna doamnă citise în cărți că, pe vremuri, mandarina înalți ca Bao și Shi se apucau ei înșiși de cercetări, ca să ușureze necazurile poporului. Aflând una ca asta, J ia se puse și el să-și schimbe straietele cu unele obișnuite și să se furișeze adesea afară din *Yamen* și: a bată străzile, în căutare de dovezi și tâlhari. Cam la o jumătate de an de la numirea sa, într-o seară, se întorcea, i rint de oboseală, dintr-un asemenea tur făcut de unul singur. Deodată, pe marginea trăzii a zărit un om care ghicea soarta oricui, după chipul ce-l avea. Prezicătorul stătea pe scaun, în fața unei mese, citind la lumina unui opaiț. Alături, erau înșirate câteva taburete, pentru cei care voiau să-l consulte. Simțindu-se obosit, cum a dat cu ochii de scaune, judecătorul s-a și așezat. Prezicătorul îi saluta, iuliuU-1 drept client.

— N-aș vrea să vă obosesc, vorbi Jia. M-am așezat doar să-mi trag nițel sufletul, adăugă el.

Prezicătorul nu-l mai băgă în seamă, văzându-și de citit. Judecătorul Jia rămase liniștit o vreme, apoi prinse să-l întrebe:

— De unde sunteți, domnule? Cât câștigați pe zi? Aveți familie mare?

Prezicătorul îi aruncă o privire. Apoi oftă și azvârli pe masă cartea din care citise până atunci.

— Nu mă mai întrebați, dragă domnule, rosti el, Sunt nedormit de trei zile și trei nopți.

— Din ce pricină? se miră Jia.

— Sunt din Chenzhou. Gândește-te bine, trecătorule, câte zile se fac din Chenzhou și până aici! Cu toate că nu

---

eram bogat, aş zice că acolo trăiam destul de bine. Acum cinci ani, am intrat la învăţătură la Marele Zhao. Am plătit douăzeci şi ceva de şiraguri de bănuţi pe an. Cine-ar fi crezut că anul trecut un vecin avea să omoare pe cineva, şi să mă oblighe pe mine să-i fiu martor. La judeţ, a mai fost cum a fost, deşi am cheltuit şi cu asta câteva zeci de şiraguri de bănuţi. Dar pe urmă m-am lovit de judecătorul provinciei, ucidă-l cerul, că mare zevzec mai este. Oul ăsta de broască ţestoasă o să mă aducă în sapă de lemn!

Judecătorul Jia încremeni.

— Care judecător? întrebă. Asta de-acum ori cel dinainte?

— Ticălosul ăsta de Jia!

Ocărit de-a dreptul în faţă, Jia tresări violent, gata să se trădeze. Totuşi, se stăpâni şi-şi continuă întrebările.

— De ce nu aţi rămas acasă şi v-aţi pripăşit aici în capitala provinciei?

— Fiindcă zevzecul ăsta de Jia face pe bunul mandarin, dar de fapt nu-i stă gândul decât la cum să smulgă banii împricinaţilor. După el, orice caz, indiferent de verdictul magistratului, trebuie neapărat cercetat pornind deja recunoaşterea sau nu a vinei. Trimite actele la judeţ în diuarnă să i se aducă martorii şi tot ce trebuie pentru o nouă judecată. Şi nici atunci nu dă verdictul, ci îi reţine, vrând-nevrând, pe oameni în oraş. Oraşul e mare, nimic de zis, însă lumea nu poate să plece până nu zice el. Uite, să luăm cazul ăsta al meu. Ne-a chemat de cinci luni încheiate şi încă stăm în aşteptare. Cred că ăsta n-o să moară de moarte bună şi o să i se stârpească spiţa

---

neamului⁷³!

Judecătorul Jia clocotea în sinea sa de mânie.

— Îl cam desconsideri pe acest mare mandarin, pe care lumea îl socotește drept un om foarte loial și îndatoritor, spuse el în cele din urmă, - după un moment de tăcere.

— Așa ziceți voi, izbucni omul, înciudat. Află, de la mine că chestia asta cu loialitatea e o minciună!

— Cum adică?

— Cine o să-i mai aprindă santal pentru strămoși de vreme ce i se stinge spița și rămâne fără urmași? Păi, asta numai fiu iubitor nu e!

Furios la-cillme, Jia nu mai avu ce să întrebe. Nu-i mai rămânea decât să plece, lucru pe care îl și făcu. A doua zi, se gândi să-l cheme pe prezicător în fața curții și să rejudece cazul în care era băgat, pentru a-l împăca. Dar numaidecât își dădu seama că uitase să-l întrebe pe om de nume și de locul unde stătea. Așa că judecă ceea ce urma la rând atunci, anume un recurs al unui tânăr, pe nume Kong, de undeva din Shandong. Tatăl acestuia plecase de acasă să facă afaceri tocmai în prefectura Guide. Acolo se nimerise ca oamenii locului să dorească înființarea unei școli medii. Cum cei mari se împotriveau să dea fonduri, se ajunsese la hotărârea de a se lua taxe mărite de la negustori. Tatăl lui Kong avea o prăvălie de pânzeturi, cu un capital cam de o mie de șiraguri de bani de aramă, iar impozitul i se stabilise la trei sute de bănuți. De unde să

---

73 Jue zi jue sun, a înceta de a mai avea copii și nepoți, a rămîne fără urmași, a i se stîrpi neamul, unul din blestemele cele mai teribile din China feudală.

---

plătească? La refuzul lui, prefectul îl învinui că se opune taxelor și îl arestă. Fiul negustorului se plânsese în stânga și-n dreapta, îi cerșise chiar prefectului să-i elibereze părintele. Prefectul îi pretinse atunci, pe lângă taxa anuală, alte două mii de șiraguri care ar fi reprezentat cheltuielile de reparare a prefecturii. Băiatul nu avu cum să plătească și atunci prefectul porunci ca părintelui acestuia să i se aplice două sute de lovituri în podul palmei și încă o sută peste obraji, urmând ca omul să rămână pe mai departe închis. Prefectul socotea că se arătase încă destul de îndurător pentru că nu-i sfâșiasse și spatele, cu sfârcul biciului, îngrozit, fiul se plânse Tribunalului județean.

Tocmai în momentele acelea din cursul dimineții, comisarul judiciar încă mai fierbea de supărarea pe care i-o pricinuisse în ajut prezicătorul de pe stradă; în această stare de spirit el se uită în pripă peste plângere și răcni:

— Răi oameni se mai află în provincia asta! Cei mari și luminați au luat hotărârea să vă deschidă o școală în care să vă educați copiii și voi, în loc să plătiți un impozit ceva mai mare, vă țineți de plângeri! Dacă toți s-ar fi luat după tine, ce m-aș fi făcut?

— Nemernicul de mine n-ar fi cutezat să i se plângă înălțimii Voastre, spuse tânărul, dar m-au băgat în sperieți măsurile domnului prefect. De aceea am fost nevoit să mă plâng că mi se face o nedreptate.

— Prostii! Refuzi să plătești impozitul și te ții de petiții! Răi oameni mai sunteți în provincia asta!

— Umila mea persoană se trage din provincia Shandong, am venit aici pentru negoț. Ne tragem din

---

neamul venerabilului sfânt⁷⁴. Și cu toate că oameni care se cheamă Kong există în toată țara, noi nu suntem de fel din această provincie.

Limbuția omului stârni și mai tare flacăra mâinici din inima judecătorului.

— Baliverne! strigă el, bătând în masă. Prostii! Din tot neamul Kong n-a ieșit nimic bun!

— Cum puteți vorbi așa, preamărite? zise tânărul Kong. Pe cărțile cui ați învățat de ați ajuns mandarin? Dacă din neamul Kong n-a ieșit nimic bun, ce ne facem cu venerabilul sfânt? Oare l-ați uitat?

Înfruntarea aceasta îl lăsă pe Jia fără un cuvânt. Se înroși la chip, se gândi puțin și izbucni:

— Cum îndrăznești să te pui cu un tribunal? Loviți-l! Să mi-l bateți bine, ca să respecte mandarinii și locurile publice!

Portăreii abia așteptau să ridice brațele. Tânărul Kong se îndârji:

— Ba nu mă bateți, preamărite! Nu mă bateți! și o zbughi spre ușă.

Judecătorul era atât de furios încât abia se mai putea stăpâni. În spatele lui se afla în permanență un slujitor în vârstă, venit în familie încă de la măritișul mamei lui Jia; omul acesta asista la judecată... din porunca bătrânei doamne. Dacă, de pildă, judecătorul hotăra să pedepsească pe cineva cu bătaia, iar slujitorul spunea că nu se cădea așa ceva, Jia îl asculta, întocmai ca pe propria-i mamă. În chiar clipa când bătrânul slujitor auzise ordinul de a fi

---

74 Confucius, în limba chineză Kong Fuzi.

---

biciuit un urmaș al sfântului Confucius, el și înțeleșese că un asemenea lucru era o greșeală și ca urmare își trăsese stăpânul de mânecă.

— Omul ăsta nu poate fi bătut. Dacă îl biciuiți pe nedrept, stăpâna o să ne certe.

La aceste cuvinte, Jia se ridică în picioare și rosti:

— Da, apoi trimise pe cineva să-l aducă înapoi pe tânărul Kong. Când îl avu iar în față, îi spuse: în mod firesc, meriți să fii pedepsit. Bătrâna mea mamă m-a sfătuit, ca să te iert deocamdată. Ești negustor și nu cunoști regulile de politețe. A doua oară n-o să mai scapi ușor. grijă! Acum ieși!

— Și cu plângerea mea cum rămâne? Socotiți că e dreaptă sau nu, înălțimea Voastră?

— Du-te și vom vedea! Suntem abia în prima luna a anului, n-am timp să stau la discuții cu tine!

Tânărul Kong l'u nevoit să plece. În continuare, grefierul anunță un proces al cărui obiect era o crimă. Oamenii implicați în el fuseseră aduși în capitală din zma de douăzeci și patru a ultimei luni a anului trecut. Criminalii se aflau sub stare de arest.

— De la începutul acestui an n-am avut decât două zile libere, nu vă puteți plânge că am lenevit, izbucni nemulțumit primul judecător al provinciei. Nu există lucru care să nu-și poată aștepta rândul! Știți prea bine că în aceste câteva zile a trebuit să petrec și eu Anul Nou, să fac vizite și să primesc oaspeți. Nu m-am bucurat nici măcar de o singură zi de răgaz. Astăzi este a cincea zi din noul an și uite am chemat oameni la judecată, dar voi vă găsiți să ziceți că fac greutăți poporului. Sunteți cu adevărat fără

---

inimă! O zi ca asta trebuie să fie de bun augur pentru tot anul, iar voi mă puneți să interoghez criminali! Ei bine, n-am s-o fac. Curtea se retrage. Lăsăm cazul pe mâine!

A doua zi, după ce prinzi, judecătorul porunci să se reia procesul cu pricina. Erau la mijloc doi criminali, un bărbat și o femeie; toți martorii se aflau prezenți acolo.

După ce înaltul mandarin își ocupă locul în sala de judecată, oamenii fură chemați unul câte unul, mai întâi cei care depuseseră plângerea, apoi martorii și la sfârșit cei doi vinovați care săvârșiseră adulterul și crima. Totul se potrivea întocmai cu raportul primit de la județ. Oricât întorcea și răsucea cazul, Judecătorul Jia nu-i dădea de capăt, nu deosebea cu niciun chip o cât de mică rațiune în înlănțuirea faptelor. Plângerea o făcuse un nepot al victimei, al omului ucis. Bărbatul implicat în adulter fusese văr bun, după tată, cu acela căruia îi pricinuisse moartea. Deci adulterul se săvârșise între văr și verișoară. Apoi împrejurările crimei nu erau nici ele clare. Soțul femeii care se iubise cu vărul lui murise otrăvit. Crima o aflase un nepot al mortului, care și înaintase plângerea.

La județ, se făcuse autopsia victimei, descoperindu-se că, într-adevăr, omul murise otrăvit. Fuseseră interogați șeful clanului respectiv și femeia adulteră. Sub cazne, ea recunoscuse că trăise cu verișorul soțului său. Apoi fusese arestat bărbatul care pricinuisse adulterul. În fața numeroaselor mărturii, simțind că nu avea cum să mai respingă acuzațiile, recunoscuse și el. Magistratul pregătise dosarul pe baza acestor dovezi și îl trimisese la prefectură. De acolo, cazul fusese înaintat Tribunalului provincial. Numai că până să ajungă cei doi vinovați în

---

capitala provinciei, dosarul întocmit de magistrat, pe baza interogatoriilor, intrase deja în tribunal și acolo se știa prea bine de cazul acesta.

Speriat ca nu cumva la județ să nu se fi procedat cu suficientă grijă, dat fiind gravitatea cazului, judecătorul Jia se ocupă de el, cu maximum de atenție. Chemase din vreme pe toată lumea. Bătrâna doamnă îi pusese și de data aceasta în vedere că judecătorul este cel mai adesea una cu legea, dar că omul este mare cât cerul și nu e bine să te joci cu el, de aceea lucrul cel mai bun era să nu-și facă renume prin pedepse.

Stăpânit de teama de a nu se fi greșit din ușurătate, Jia hotărâse să refacă singur interogatoriul. După ce stătuse de vorbă cu omul care depusese plângerea, cu martorii și cu bărbatul amestecat în adulter, judecătorul nu descoperise chiar nimic. Totul se potrivea întocmai cu cele înscrise în dosar. Cu inima mocnind de năduf, porunci să fie adusă femeia adulteră. Aceasta era tânără, avea numai douăzeci de ani și în ciuda vinilor ce i se puneau în spinare și a celor prin care trecuse, arăta destul de bine. Cu deosebire, îi ieșeau în evidență ochii negri, strălucitori, a căror frumusețe îi tăia răsuflarea.

Când o văzu, judecătorul Jia nu-și dădu chiar duhul, dar cum stătea acolo, deasupra tuturor, simți că îl apucă amețeala. Se stăpâni și-i puse întrebări pentru mărturie. După sfaturile mamei sale, el știa că cel mai însemnat lucru pentru o femeie era onoarea, grija ei de a apărea înaintea lumii cu fața curată. Or, în sala de judecată se aflau judecători, secretari, grefieri, portărei, astfel că unei femei tinere i-ar fi venit foarte greu să vorbească în fața

---

atâtor oameni, iar un adulter nu era deloc ceva despre care să te poți destăinui oricum și oricui. Gândindu-se la toate acestea, judecătorul porunci ca femeia să fii o dusă la vorbitor, pentru a-i lua mai ferit un interogatoriu minuțios.

Alese un secretar cu barba albă și patru portărei. Restul curții rămase pe loc. În vorbitor, judecătorul se așează pe patul-cuptor, pentru a domina prin înălțime, iar femeia fu obligată să îngenunche la picioarele patului. Primul lucru pe care Jia îl făcu, fu să-i poruncească femeii să ridice capul. O privi direct în față. Tăcu o vreme, apoi rosti:

— După cum te arată chipul, nu pari criminală.

La aceste cuvinte, femeia prinse curaj și strigă repede:

% - Sunt nevinovată, Mărite om!

— Tribunalul nostru e altfel decât celelalte. Dacă ești nevinovată, nimic nu ne împiedică să dăm verdictul după fapte; dacă ești vinovată, ochii aceștia ai mei te vor cunoaște, n-ai să poți să mă înșeli. Adu-mi fapte și te vei salva. Tribunalul nu are nimic cu tine. De obicei, bătrâna mea mamă îmi cere să-i cumpăr pești și broaște-țestoase și le dă drumul în Fluviul Galben. Cu asemenea oameni buni ca noi, să n-ai teamă. Hai, deschide-ți sufletul!

— Umila femeie din fața înălțimii Voastre a trăit cinci ani cu bărbatul care a murit. M-am măritat la șaisprezece ani, începu ea, bucuroasă că a dat peste un om atât de bun. Nu știu să se fi avut alții mai bine decât noi doi. Anul trecut, prin luna a noua, a dat peste el o răceală. L-am chemat atunci pe domnul Zhang, care stă pe Strada Sudului. Cine-ar fi crezut că în loc să ia doctoriile care ar fi

---

trebuit, omul meu o să ia altele și că a doua zi o să-l găsesc țeapăn. Mărite om cum e cerul de limpede! Gândiți-vă, doi soți atât de tineri ca noi, să fie despărțiți de o moarte atât de necruțătoare! Cum or să fie zilele mele de azi înainte? Încheie, izbucnind în hohote de plâns.

Judecătorului i se înmuie inima. Tăcu o vreme, apoi continuă:

— Există și medici care omoară oameni. Dar cum de au stabilit că tu l-ai otrăvit?

— Domnul Zhang l-a omorât pe bărbatul acestei umile femei. Am fost acasă la el și i-am făcut tăărăboi „i-am strigat să-mi dea bărbatul înapoi. Dar câte mi-a făcut! Mi-a zis că nu el a greșit doctoriile, ci că eu l-am otrăvit. Vorba asta a lui mă împinge la moarte M⁷⁵ante om!

Judecătorul Jia o ascultă atent... încuviință din cap „oftând.

— Doctorul acesta Zhang a venit și el? Întrebă.

— Numele lui e înscris pe lista împricinaților. L-ați interogat mai înainte, îi spuse grefierul.

— Îmi amintesc, a intrat cu ceilalți și au declarat toți același lucru. Nu l-am descusut anume. Mi se pare un om interesant. Aduceți-l să stau de vorbă cu el.

Portăreii îl aduseră repede pe doctorul Zhang Dachun* care intră și îngenunche lângă femeie. Judecătorul îi ceru să declare cum îl cheamă, apoi întrebă:

— De ce-a suferit omul înainte de a muri?

— A fost răcit. I-am simțit frigul în sângele din venele mâinii. I-am prescris fiertură din scoarță de cuișoare.

Vreau să spun, înălțimea Voastră, că fiertura din scoarță de cuișoare este o rețetă secretă transmisă de la strămoșul nostru îndepărtat, domnul Zhongjing. Din dinastia Han *, de când a fost descoperită, și până astăzi, nu-i nimeni să știe cât de mulți oameni a vindecat. N-am să vă ascund, înălțimea Voastră, că specialistul acesta a studiat științele de la origini și, că el nu este asemenea acelor care practică medicina la colț de stradă⁷⁶. Ei nu cunosc această rețetă.

— Acum nu te cercetez ca să aflu cât ești de învățat. Vorbești prea multe!

Zhang Dachun tăcu.

— De câte ori l-ai văzut pe bolnav?

— O singură dată. Rețeta aceasta a mea dă rezultate foarte bune. Am rămas uluit când am auzit mai apoi că a murit. Specialistul acesta a intrat *Ist* bănuiești de cum l-a căutat nevasta omului și i-a cerut pe deasupra și despăgubiri.

— Păi, dumitale ți-e de-ajuns să te uiți la un bolnav și ceri numai pentru asta douăzeci și patru de șiraguri cir argint, se amestecă femeia. La înregistrare ceri bani, pentru trecerea podurilor, când vii în vizită, alți bani, încât nici nu mai știi ce să scornești ca să faci bani. Dacă omori cu leacurile tale bolnavul, nu trebuie să ți se ceară înapoi omul întreg?

— Pentru o consultație nu e cazul să se pretindă atâția bani.

— De-ați ști, Mărite om, ce inimă neagră au doctorii de pe la noi.

---

⁷⁶ Xuanhu, a agăț« o tigvă, semn de recunoaștere a vracilor ambulanți.

— Plata obișnuită este de patru șiraguri de aramă. Dar domnul Zhang nu e ca alții și pentru o singură vizită acasă vrea douăzeci și patru de șiraguri. Când merge acasă la cineva și are de trecut prin mai multe curți până ajunge la ușa omului sporește prețul la patruzeci și opt de șiraguri. Stă în sudul orașului și noi suntem în nord. Ca să vină la noi, trece două poduri și pentru fiecare pod vrea câte două șiraguri de bănuți. Vă dați seama ce inimă blestemată are, Mărite om?

— Pe vremuri am fost și eu în Shanghai. Doctorii de acolo se grozăveau că sunt renumiți, dar au inimă de fiară. Voi, cei din Henan, nu s-ar cădea să vă purtați asemenea lor. Oamenii care umblă doar după căpătuială n-ar trebui să fie stârpiți?

— Ba bine că nu! se repezi femeia să răspundă.

— Nu te-ntreb dacă e iei mult sau puțin, se întoarce Jia spre doctor. Dar de unde știi că a murit otrăvit?

— Când femeia aceasta m-a amenințat, i-am spus: „Dacă bărbatul tău a luat fiertura mea ar trebui să se fi vindecat, și nu să fi murit. Poate-o fi băut altceva”. Ea a zis că nu. Ca specialist nu m-am încrezut în ea și m-am dus să văd cu ochii mei cum arată mortul. Încă nu fusese închis în sicriu și l-am văzut bine.

— Destul! îl întrerupse judecătorul. Mi-ai repetat în sala de judecată aceleași cuvinte, ca și ceilalți. Pe vorbele tale nu se poate pune bază.

— Stăpânul județului a cercetat cadavrul și a reieșit că a fost otrăvit. Între un om mort otrăvit și altul mort de boală este o diferență ca de la cer la pământ.

— Oricum a murit, voi, medicii, aveți inimă de câine.

Oamenii vă cheamă când se simt răpuși de boli grave și voi nu știți decât să-i jefuiți de bani. Străbunii unstri spuneau despre doctorii vremurilor lor că aveau inima, plină de pictate filială⁷⁷. Iar voi ați ajuns piuă incit sunteți în stare să tăiați carnea de pe oameni, numai vouă să vă fie bine, îmbuibăți și prea sătui! Astu-i inima cea iubitoare!

Sfârșind acestea, dădu poruncă celor din jurul său să-l aresteze pe doctor și să-l trimită magistratului de care aparținea, urmând ca după terminarea procesului se ocupe de el, pentru a le da și altora ca el pilda în -, renită. Portăreii îl luară pe Zhang Dachun, îl puseră în lanțuri și îl și expediară în județul Xiangfu.

După iiotaarea pe care o luase în privința doctorului, judecătorul Jia se întoarse către femeie.

— Omul meu a murit de boală și nicidecum că ar fi fost otrăvit, se apără ea. Nepotul acela voia să pună mâna pe avere. De teamă că n-o să reușească, & aranjat cu doctorul Zhang și cu unii de la Yamen să întoarcă lucrurile în așa fel ca să mă distrugă pe mine. Excelența Sa magistratul județului a fost amăgit de ei și m-a scos pe mine vinovată. Mărite om limpede ca cerul! Dacă mi se mai aruncă în circă vinovăția, o să mă prăpădesc cu zile!

Judecătorul nu mai spuse nimic. Se uită din nou peste acuzație, apoi rosti:

— Să lăsăm pentru mai încolo clarificarea morții. Acum iată ce te întreb: ai preacurvit cu vărul bărbatului tău? Fapta asta ai săvârșit-o?

---

77 Gcgu zhi xin, a tăia o bucată de carne din coapsă pentru a-ți vindeca părinții de boală și pentru a-i întrema. Sens de jertfire pentru oameni.

— Vărul acela Wang nu era deloc apropiat cu soțul meu. Nu prea venea pe la noi, iar nenorocita de mine nici nu-l cunosc. Cum era să preacurvesc cu el? Vorba asta mă omoară, Mărite om!

— Fapta aceasta nu e prea gravă, zâmbi judecătorul. Nu e un pericol de moarte. De ce te temi? Aici nu se mai află alți oameni din proces și poți să mărturisești deschis și pe îndelete.

Femeia lăsă capul în jos, tăcută.

— Uite, am să dau dovadă de mărinimie și îi scot cic aici și pe secretarii mei. Poate că îți e rușine de ei, se arătă magistratul generos și le ceru celor prezenți să se retragă pe coridor.

În vorbitor nu rămăsese decât judecătorul Jia și pârâta.

— Acum nu te mai aude nimeni. Poți să recunoști.

Femeia rămase la fel de tăcută. Din când în când, se uita pe furiș la omul din fața sa. Acesta închisese ochii, pentru a se controla mai bine. Femeia nu-și dădea seama ce se întâmplă și crezu că judecătorul chibzuiește la ceva anume. Închise și ea ochii, ca să se arate plină de supusenie și să nu pară cu nimic necuviincioasă. Peste puțin, auzi glasul judecătorului.

— Mărturisește iute! o îndemnă el. Nu e nimeni în această încăpere, ce te oprește să vorbești?

„Dacă lucrurile au ajuns până aici”, își zise ea, „măcar să dau totul peste cap. Pare bun cu mine. Nu arată c-ar avea de gând să-mi facă vreun rău”. Cu această hotărâre în suflet, în ciuda capetelor de acuzare, își propuse că țină morțiș că alții aranjaseră s-o piardă și că

---

era bine pentru ea să spună nu la orice întrebare a judecătorului.

— Acum nu mai e vorba de omor. Nu recunoști nici legătura cu verișorul bărbatului tău? Nu ești deloc înțelegătoare! o grăbi el. Femeie fără rușine! Dacă nici mie nu-mi mărturisești, poate că reușește bătrâna doamnă să te înduplece. Mama mea are o inimă bună, nu își bate joc de oameni. Când ai să te afli în fața bătrânei doamne, vei recunoaște de la sine fără niciun fel de tortură.

Cu aceste cuvinte, coborî de pe pat, se apropie de ea și o prinse de mânecă, în intenția de-a o trage după el. Fiind de felul său din provincia Anhui, mai dinspre sud, izbutea doar atunci când vorbea domol și cu grijă, să se facă înțeles, dar dacă își dădea drumul firesc la gură, mai mult de jumătate din ce spunea nu se înțelegea. Așa se face că de data aceasta femeia îi ascultă vorbele repezite, fără să priceapă mai nimic în afară de cuvintele „bătrâna doamnă”. Când se trezi trasă de mânecă, neînțelegând despre ce era vorba, se sperie. Judecătorul însă nu voia decât s-o ducă în camerele interioare, s-o pună pe bătrâna doamnă s-o interogheze. Crezând că mandarinul îi cere altceva, ea șovăise să-l urmeze, de aceea preferase să se ghemuiască la pământ. El îi poruncise să se ridice, însă ea nu îndrăznea. Văzând că nu o poate trage după el, Jia se aplecă și o prinse cu mâinile amândouă.

— Mărite om! ți-pă ca, luată prin surprindere. Ce înseamnă asta, Mărite mandarin?

Vorbele ei atraseră atenția slujbașilor de pe coridor și aceștia cum nu aveau de unde să știe ce se întâmpla acolo, alarmați că ar fi fost strigați, năvăliră toți în cameră.

Oamenii îl găsiră pe marele mandarin aplecat asupra femeii pe care o ținea cu amândouă mâinile și, de teamă că se amestecaseră unde nu trebuia, se retraseră mai repede decât veniseră. Pe de altă parte, judecătorul, convingându-se că femeia nu voia să-l urmeze, se înfuriase grozav, cum rar i se întâmpla. O lăasă, se înapoie pe cuptor și urlă:

— Puțini oameni sunt atât de netrebnici ca tine! Bătrâna mea mamă este plină de virtute. De vreme ce ți-e frică să i te înfățișezi, înseamnă că umbli cu scorneli. Stârpitură care nu deosebești binele de rău! N-o să-mi mai pese de tine! Să vină careva! zise, ridicând glasul.

Secretarii și portăreii se năpustiră iarăși înăuntru.

— Dați femeia pe mâna celor de la interogatorii, să-mi smulgă chiar astăzi mărturisirea! ordonă.

Aceștia ieșiră cu femeia, iar el se retrase. Când ajunse la el, bătrâna doamnă se interesă ce lucruri mari îl reținuseră atât de mult. El îi povesti ce se întâmplase.

— Ei, cum o să recunoască, biata de ea, în fața unor bărbați? Cheam-o și am s-o întreb eu. Ai să vezi că va face mărturisiri.

— Acesta a și fost gândul fiului tău, dar ea n-a vrut să vină.

— Cum voiai să vină cu tine? Uite, trimit eu o doică după ea. Nici portărelul nu e bine s-o însoțească. E femeie și n-o să fugă.

Pe dată, bătrâna doamnă îi și explică doicii sale cum să meargă și. s-o aducă pe femeie. Doica se chema Fei și trăia pe lângă bătrâna doamnă de mai bine de patruzeci de ani. Nu era slujnică din Yamen să-i iasă din vorbă. I se adresau toate numai cu doamna Fei și nu altfel. Până și

---

portarii, bucătarii și portăreii o respectau ca pe o șefă.

Nimeni nu punea la îndoială cuvintele ei și toți i se supuneau fără cârtire. De aceea dacă ea întreba de vreun ca/, nu era vreunul care să se mire. După intervenția ei, dintre aceia care erau în situația de vinovați, din zece, opt sau nouă erau eliberați. Când afla se că bătrâna doamnă trimisese după ea, femeia adulteră încă nu-și adunase gândurile.

— Bătrâna stăpână are sufletul duios cum nu se pomeneste altul pe lume, o fericiră portăreii și mijlocitoarele cu voioșie în glas. Dacă ai încăput pe mâna ei, ești ca și scăpată. Ia-o degrabă pe urmele doicii!

Femeia le dădu ascultare, bucuroasă. În camerele interioare, ajunsă în fața bătrânei doamne, îngenunche. Băw! Licel. iiii oLul. ci pe un scaun ui înței, jur judecatulul Jia undeva în spate, fiind acoperit de aceasta. Din când în când apărea de acolo și turna ceai sau își umplea luleaua. Bătrâna doamnă puse câteva întrebări fără importanță și, înainte de a aduce ea >fe>rba de preacurvie, femeia se și apucă să strige că era nevinovată. Bătrâna o ascultă și oftă.

— Greierii și furnicile au o viață nenorocită. Omul însă nu trebuie să fie neîncrezător în sorții vieții sale, rosti ea. Mortul e mort; eu nu vreau să știu de el câtuși de puțin. Acum chestiunea este să te salvăm pe tine. Orice e scris în legea imperială, dacă am un fir cât de subțire prin care aş putea să te scap, n-am să-i las să-ți ia viața. Bătrâna doamnă întoarse capul spre fiul său: Ești mandarin și ai face bine să ții minte o vorbă de-a mea: salvează-l pe cel viu, nu pe cel mort. Mortul nu mai înviază. De aceea

---

trebuie să cauți întotdeauna o cale de a-l scăpa pe cel care-i în viață.

Judecătorul Jia se grăbi să treacă în față.

— Da, mamă, spuse el, și îngenunche, mulțumindu-i pentru sfat; după aceea se ridică și se trase într-o parte.

Bătrâna doamnă continuă să-i pună femeii tot felul de întrebări, însă aceasta repeta că era nevinovată, încăpățânându-se să nu facă nicio mărturisire.

— Înaintea mea toată lumea recunoaște adevărul! se supără bătrâna. Eu îmi arăt blândețe față de tine și tu tot nu-nțelegi. Mamă Fei, du-o în bucătărie și poruncește-i bucătarului să-i dea un bol cu mâncare. În vremea asta, deschideți-i cumva capul.

Doica Fei o luă cu ea pe femeie. În bucătărie, și ea și bucăiarul îi vorbiră cât și cum se priceuseră, apoi doica o adusesse înapoi. Bătrâna doamnă se apucă iarăși să-i pună răbdătoare întrebări, peste întrebări, dar în zadar. Femeia nu scoase un cuvânt care să dezvăluie ceva din adevăr. De enervare, bătrâna doamnă fu cuprinsă de un acces de tuse. Jia alergă și o bătu pe spate, abia reușind s-o potolească.

— De când sunt, n-am văzut un om cu un asemenea caracter de vită! recunosc bătrâna. Îi vreau binele, dar dacă nu ții să vorbești, află că nici nu mai simt nevoie «o oii nege **l** pentru une. Discuta am o a Cipru **m**. saniai înaintea statuii lui Buddha și o să-i povestesc necazul tău. Atunci n-ai să mai ai încotro, demonii or să te împingă să mărturisești totul, ai să vezi...

Bătrâna doamnă nu sfârșise ce avea de spus, și accesul >de tuse îi reveni și mai puternic. Se încovrigase, tușind întruna mai să se rupă sufletul din ea. Judecătorul

---

Jia chemă pe cineva s-o conducă pe femeie și s-o dea pe mina celor de la interogatorii. El rămase să se îngrijească de bătrâna sa mamă, care se domoli abia când, vlăguită de efort, adormi. Liniștindu-se și el, judecătorul Jia plecă la cină.

VII

Abia se așezase judecătorul la masă, că sluga și anunță intrarea domnișorului cel mare. Domnișorul Jia se alesese în urmă cu doi ani cu titlul de prefect. În timpul unor solicitări de contribuții, se remarcase, obținând succese și fusese înaintat ca ajutor de inspector, căpătând al treilea rang mandarin. El însă râvnea la rangul al doilea, fiind cum nu se poate mai dornic să poarte bonetă cu fund roșu. Pentru că așa, ca asistent, fără o circumscripție anume, nu se putea ști în ce provincie avea să fie aruncat. Apoi și ajuns într-o provincie, acest rang nu însemna mare lucru. Chiar dacă cineva ar fi cheltuit în capitală jumătate din avere, pentru un asemenea post, acesta nu i-ar fi acoperit paguba nici într-o viață de om. Judecata domnișorului era sănătoasă. Deși deținea acest rang de un an și mai bine* el nu fusese primit de Fiul Cerului și nu i se oferise niciun post, fiind obligat să rămână în casa tatălui său, ca fiu, ca domnișor și vrând-nevrând pricinuindu-i numai pagube.

În ziua aceea, tocmai citise o telegramă la Direcția telegrafului. Se comunica prin ea că Fluviul Galben străpunsese îndiguirea undeva mai jos de orașul Zhenzhou, inundând cu totul peste zece județe și districte. Întreg pământul era sub ape. În privința străngerii de fonduri, domnișorul cel mare al judecătorului Jia avea experiență.

Acum luase hotărârea ca, ajutat de tatăl său, să ajungă mai marele îndiguirilor: pe de o parte obținea o slijbă și câștiga și ceva bani; pe de alta, avea șansa să participe la o posibilă premieră, și încă ieșită din comun, în urma reparării digului. Odată făcut inspector, chiar dacă treptele mandarinale nu i se puteau garanta, măcar cerșea să fie primit de împărat pentru a i se da o circumscripție precisă într-o provincie, și astfel să fie și el unul dintre inspectorii numiți prin decret special imperial”. În privința bonetei de rangul doi, nici gând nu avea să și-o procure bazându-se pe propriul său chimir. Firește că «argintii pentru ridicarea digurilor veneau pe apă și se puteau duce odată cu apa. El ar fi putut să meargă în capitală, să-și viziteze doi maestri, să se folosească și de eunuci și astfel să se asigure de obținerea unui post. Iată cum spărtura făcută în dig, de apele Fluviului Galben, și nenorocirile celor mulți puteau fi pentru el calea ridicării în rang și a îmbogățirii. De aceea, de cum aflate această veste, alergase la tatăl său, îi povesti cele întâmplate și-l imploră să-i obțină această însărcinare, de la mai marele apelor din imperiu.

Judecătorului Jia îi plăcuse gândul fiului său...

— Dacă digul a fost străpuns pe la Zhenghou, guvernatorul va fi înștiințat.

— Telegrama a și venit. Cred că se află deja în mâinile lui.

Chiar în clipa aceea, un om din partea guvernatorului le aduse știrea străpungerii digului de către apele Fluviului Galben, zona calamitată fiind extrem de întinsă. Lucrările

---

de îndiguire cădeau în sarcina mai marelui peste ape⁷⁸. Dar locul (ți pricina intra în teritoriul administrativ al guvernatorului, de aceea acesta îi chemă grabnic la el pe judecătorul și pe cenzorul provinciei să se sfătuiască. Jia plecă imediat la sediul guvernatorului, unde îl găsi și pe cenzor. Acesta îi primi și le dădu să citească telegrama.

— De peste douăzeci de ani n-a existat o spărtură atât de mare. Fratele vostru mai mic este pândit de nenoroc, din cauza asta s-a putut întâmpla așa ceva.

— Henanul nu este ca Shandongul, se grăbiră cei doi să-l asigure. Acolo au preluat șefii provinciei și problema apelor. La noi însă cel care răspunde de ape este mai marele apelor, necazul acesta nu are nicio legătură cu înălțimea Voastră, care administrați numai pământul.

— Chestiunea ne atinge și pe noi și are atât părți bune, cât și rele: ruperea digului va trage după sine pedepse, iar repararea lui va aduce și foloase, lămuri situația guvernatorului. Dacă e să-l am în vedere pe mai marele peste ape, câștigurile lui vor fi cum vor fi, însă tare mă tem în privința pedepselor. Fiindcă orice s-ar zice, zona ne aparține, nu putem fi scutiți de răspundere. Las la o parte altele și vă spun doar atât: e vorba Ce* peste zece districte, cu sute de mii de năpăstuiți! Henanul este un loc plin de nenorocire! De unde vom lua atâția bani să hrănim toată această suflare? Primul lucru la care m-am gândit este că nu vom reuși să strângem atâtea fonduri. V-am chemat nu de altceva, ci tocmai pentru a ne sfătui. Cred că

---

78 Rang de guvernator. în sarcina lui intrau toate operațiile privind apele teritoriale : conservarea, irigațiile, dragarea canalelor pentru navigație din provincia respectivă etc.

---

e bine că telegrafiem Comitetului de administrație al caselor de binefacere din Shanghai, și să-i rugăm să ne ofere niște bani.

— Da, înălțimea Voastră, aprobare cei de față.

În îi m² ce vorbeau, sosi o înștiințare scrisă și de ia mai marele peste ape; era telegramă-raport către împărat în legătură cu situația creată.

— Mai e vorbă! izbucni guvernatorul. Putea să mă lase pe dinafară? Mi-am dat seama de la început că nimic nu mai poate fi evitat.

Se apucă și scrise singur telegrama de răspuns, iar pentru a se pune într-o poziție avantajqpsă, îl anunță că telegrafiasse la Shanghai după fonduri. Mai marele apelor transmise că își trimisese deja oamenii din subordine să cerceteze starea de lucruri la fața locului pentru a se și trece numaidecât la munca de refacere. Făcuseră bine că își coordonaseră amândoi eforturile, în direcția înlăturării pagubelor, pentru că în afara lor toți dregătorii locali urmau să fie scoși din slujbe și să fie pedepsiți prin decret imperial.

Peste încă o zi, sosi prin telegraf și hotărârea Parlamentului, în acești termeni:

„Numiții, mai marele peste ape și guvernatorul, să ia măsuri de precauție pentru a limita acest dezastru uriaș. Amândoi rămân încă în funcții. Ceilalți dregători sunt înlăturați, având să-și primească și pedepsele, printre care, pentru unii, aceea de a fi purtați în lanțuri în văzul tuturor. Adânc îndurerat de soarta poporului sinistat, Fiul Cerului oferă două sute de mii de arginți. Guvernatorul din Henan să trimită însărcinați în zonele inundate, pentru a controla

---

evacuarea oamenilor și situația refui

giaților. Dat fiind amploarea acestei operații de refacere, numiții mai marele peste ape și guvernatorul să conducă direct munca, fără întrerupere, zi și noapte, să ia măsuri de prevenire și să încheie cât mai curând lucrările de îndiguire”.

Și ordinul continua, cu alte instrucțiuni, urmărind același scop. În după-amiaza aceleiași zile, judecătorul Jia s-a dus la guvernator și a solicitat postul dorit de fiul său. Acesta i-a trimis îndată o scrisoare mai marelui peste ape, propunându-l pe inspectorul Jia pentru funcție. De teamă că sprijinul guvernatorului nu era de-ajuns, la propunerea fiului său, judecătorul i-a telegrafiat și Marelui Secretar Zhou, de la Ministerul de război din Capitală. Acesta însă nu a socotit nimerit să-și acorde sprijinul, dat fiind proporțiile lucrărilor; dar domnișorul Jia nu s-a lăsat: a compus o scrisoare ca venind din partea Marelui Secretar Zhou, folosindu-se de ea în fața mai marelui apelor, care până la urmă i-a oferit slujba râvnită.

Dar să nu mai lungim vorba. Peste câteva zile, apele care se revărsau prin spărtura din dig se mai domoliseră. Lucrările se desfășurau fără răgaz, zi și noapte. Domnișorul Jia fusese crescut în condiții de tihnă și lux, într-o familie bine înstărită. De data aceasta îndurase multe și nu-i căzuseră de loc moale. Lumea răsuflase ușurată abia cânu digul fusese aproape în întregime refăcut. Lucrările pe cursul inferior se făcuseră sub comanda Domnișorului Jia și el alesese o zi prielnică pentru încheierea acestora, în ziua stabilită, încă de la cel de-al patrulea *geng*, se îmbrăcase în haine noi, își adunase

---

micul detașament de soldați pe care-l avusese la dispoziție, încălecase un cal trupeș, frumos și plecase pe șantier, să conducă ceremonia. La ceasul socotit cel mai favorabil, toate lucrările fuseseră oprite, iar el aprinsese santal și adusese mulțumiri spiritului apelor. Ofițerii i-au adresat tot atunci felicitări, apoi el a mers la sediul comandantului general și a raportat repararea digului în zona controlată de el. În cadrul întrevederii, i s-a spus că va fi propus cu înțâietate pentru premiere. Asupra acestor chestiuni nu vom insista. La terminarea lucrărilor, Domnișorul Jia s-a întors în capitala provinciei și a locuit ca și mai înainte în casa tatălui său. Judecătorul îl sfătuisese să se înfățișeze mai marelui apelor și guvernatorului provinciei, să le mulțumească. Cei doi înalți mandarini scăpaseră de orice pedeapsă și își păstrasera funcțiile. La întocmirea raportului către Palat, cu excepția propunerilor pentru premierea ofițerilor cu care lucrase, domnișorul Jia îi trecuse pe listă și pe frații săi mai mici, pe nepoți și pe alte câteva rude, vreo duzină în total. Mai marele apelor nu cercetase lista în amănunțime și o trimisese astfel în capitală.

Slujba aceasta i-a adus Domnișorului Jia bani, boneta cu partea de sus de culoare roșie și certitudinea unei primiri la împărat. S-a odihnit două luni în casa părintească și apoi s-a gândit că era bine să plece în capitală, să se îngrijească de propriul său viitor. I-a spus acestea tatălui său. Judecătorul Jia nu s-a împotrivit cu nimic. Imediat, a trimis un memorandum ministrului însărcinat cu promovările, alegând și ziua plecării spre nord. Banii dobândiți, o sută de mii de yuani, i-a depus la o

---

bancă, pentru a-i fi trimiși în capitală, pe numele lui. Prin prietenii din Beijing a închiriat o reședință impunătoare. Când toate acestea au fost stabilite, a luat cu el o concubină, un secretar, un administrator, slugi și slujnice, bucătari și ricșari, vreo treizeci în total. Domnișorul Jia și concubina călătoreau în șareta lor particulară, iar ceilalți foloseau căruțe oficiale ale județului Xiangfu. Pe drum au oprit de mai multe ori. În cele din urmă, au ajuns în orașul Beijing. Pe strada de Miazăzi, dincolo de Poarta Guvernării Favorabile, îi aștepta casa în care urmau să locuiască o vreme.

De data aceasta, domnișorul Jia venise în Beijing pentru a se face cunoscut și prin urmare hotărâse să-și creeze din plin relații. De cum a ajuns, vreme de șapte-opt zile, și-a tot vizitat colegii de an la examenele imperiale, prietenii și rudele. Ieșea zilnic, cu șareta proprie. Catârul pe care îl avea în spatele șaretei îl cumpăraseră în Henan și-l costase cinci sute de arginți. El, Jia, se purta cu clop răcoros împletit din fâșii de bambus, în robă din bumbac ușor și cu încălțări de forma tigrului chircit la pământ; la brâu își ținea atârnată punga cu bani. Șareta îi era aranjată cu tot dichisul, domnișorul Jia străduindu-se să-și arate bogăția și fastul. Șareta era trasă de un cal, iar în spatele acesteia era legat catârul. De câte ori avea de gând să oprească undeva, sluga cobora iute de pe cal și, fugind, o lua înaintea șaretei, ca să dea cartea de vizită a stăpânului. Dintre cei pe care își propunea să-i viziteze, unii îl primeau, alții nu; se găseau și unii care să-l cheme la banchete ori să-i întoarcă vizitele. Oricum, domnișorul Jia nu le acorda cine știe ce atenție, dintre toți interesându-l

---

în mod deosebit numai patronul unei bănci, recomandat de Marele Secretar Zhou. Porecla acestui om era Huang Panggu, Călugărița Dolofană. Chiar a doua zi după sosirea în capitală se și prezentase la acesta, nu înainte de a-l fi vizitat pe Marele Secretar Zhou.

Întâmpinroa făcuse ca în ziua aceea Marele Secretar Zhou să fie acasă. De cum și-a aruncat ochii peste cartea de vizită, acesta și-a și dat seama de cine era căutat; pe cartea de vizită scria: „Învățăcelul dumneavoastră”, iar pe un carton separat, cu semnătură, – scria limpede: „Fiul comisarului juridic Jia din Henan”. Acest Zhou avusese șansa să trăiască numai în Beijing, nu i se dăduse nicio însărcinare în provincie și astfel tot timpul anului primea de la discipolii săi daruri peste daruri. În ziua aceea, înțelegând cu cine avea de a face, îl primi pe musafir numaidecât. Domnișorul Jia intră. Casa era tăcută, pereții reci și nu se simțea nicio mișcare. Marele Secretar apărură abia după o jumătate de oră. Domnișorul se înclină de mai multe oH, vreme în care gazda abia schiță un gest de salut și-l invită să ia loc. Bănuind că nu oricine putea să stea pe patul gazdei, tânărul se așeză pe un scaun, mai într-o parte. Marele Secretar Zhou întrebă dacă judecătorul Jia este „bine”, apoi tuși, nemulțumit, interesându-se ce vânt îl aduce pe tânăr prin capitală. Domnișorul Jia îi explică lucrurile în amănunt. Zhou îl ascultă, apoi întrevederea luă sfârșit.

Domnișorul Jia plecă și se grăbi să-l caute pe Huang Călugărița Dolofană de pe strada Dashalan ori Gardul Mare, de dincolo de Poarta din fața Palatului Imperial. Huang era de loc din orașul Shaoxing, din sudul Chinei. Se

---

afla însă de multă vreme în capitală și își însușise limbajul Beijinghez. Era pretutindeni cunoscut și în toate cercurile, de sus și până jos, iar lumea mandarinală din provincie încerca să și-l apropie. Din pricină că era gras și trăncănea mult ca o muiere i se spusese Călugărița Dolofană. Porecla era renumită, nu se afla un singur om să n-o știe.

Domnișorul Jia opri șareta, coborî în fața ușii lui și intră fără să mai aștepte să fie anunțat.

— Călugărița Dolofană este acasă? întrebă.

Slujbașii zâmbiră. O slugă îl conduse în salon. Auzi râsete și nu peste multă vreme Huang își făcu apariția.

— De unde și când ați apărut, domnul meu? întrebă. Atâta m-am gândit la Domnia Voastră!

Domnișorul Jia dădu să-l salute după protocolul cărturăresc, dar gazda îl opri. Se așezară unul lângă altul.

— Bunul dumneavoastră tată este bine? întrebă Călugărița Dolofană, ridicându-se în semn de respect.

Domnișorul Jia se ridică și el.

— Bine, spuse.

Se așezară iarăși și se apucară să discute. Gazda insistă să-l rețină pe Jia la masă.

— Am încă de făcut câteva vizite, se scuză oaspetele. Altă dată.

— La cine ați mai fost?

— Vin direct de la Marele Secretar Zhou.

— Bătrânul Zhou are necazuri. Pentru ce l-ați căutat?

Domnișorul Jia se arătă tulburat și vru neapărat să afle despre ce era vorba.

— De curând, a promovat greșit pe cineva și i-a nemulțumit pe cei de sus. Se pare că o să-și piardă slujba.

Tocmai de aceea, de vreo două zile stă acasă, prefăcându-se bolnav. Socotiți și dumneavoastră, dacă pleacă din organul central al armatei, mai pescuiește el ceva?

„Iată de ce mi s-a părut mie atmosfera casei extrem de rece”, căzu Jia pe gânduri. „Arăta rău, săracul, și iată cum se explică și tușea care nu-i dădea pace”.

— Pe cine l-a promovat?

— S-a aiurit de tot. Pe cine n-a promovat el! Acum a susținut pe cineva din partida reformiștilor. Ce doriți altceva mai rău? Dacă se alege cu înlăturarea din armată, a scăpat ușor!

— Vai și iarăși vai! se tângui domnișorul Jia, bătând din picior. Cum de s-a prostit într-atât! Or să-l bănuiască și pe el că face parte dintre reformiști.

— Da, asta și vreau să zic, confirmă Huang.

— Dacă așa stau lucrurile, n-am să mai trec pe la el, să nu cadă bănuiolila și asupra mea.

— Domnul meu, sunteți un om de înțeles, cu previziuni clare! Vă stimez! N-ar avea niciun rost să fiți în relații de prietenie cu un om căzut în dizgrație.

Domnișorul Jia se adânci iarăși în gânduri. Se lăsă tăcerea. Călugărița Dolofană își dădu seama că omul din fața lui era trist din pricină că i se retezase o cale de măriri.

— Și-a făcut-o cu mâna lui, nu vă chinuiți atât pentru el, spuse. Noi suntem apropiați, domnul meu, și vă asigur că pot să vă fiu de folos. Am câțiva prieteni bine puși, și cu aceștia vorbesc când mi-o voia. Cereți-mi numai și vă pun în palmă succesul.

Cuvintele acestea îi merseră oaspetelui drept la

---

inimă. Se înveseli brusc și își dădu drumul.

— Am atâtea să vă încredințez... Am să royin, să discutăm pe îndelete, promise și se ridică gata de plecare.

Temându-se că domnișorul îi va face parte și altuia din negoțul ce-l întrezărea, Călugărița Dolofană nu-l lăsa și-l invită la masă chiar a doua zi la prânz.

— Dacă faceți unele vizite în cursul dimineții, preciză, treceți pe acasă și vă schimbați. Vreau să ne simțim în voie, cât mai comod.

Domnișorul Jia fu de acord. Când să urce în șaretă, întrebă râzând:

— În ultima vreme aveți ceva grozav?

— Am, am. Vă pregătesc chiar pentru mâine.

Își dădură mâinile și se despărțiră. Huang Călugăriță Dolofană scrisese imediat invitațiile. Se gândise să cheme la banchet oameni deosebiți. Unul era istoricul de Curte Qian Yuntong, de la Academia Hanlin; altul, șeful primei grupe de examinare, Wang Zhanke; apoi Zuo Puhua, membru al clanului imperial, căruia, fiind în familia sa al patrulea născut, i se spunea Pu Al. Patrulea; un altul era șeful Cuptorului de argint⁷⁹, Bai Weiguang; dar și

Hei Boguo patronul magazinului de cărți rare de la Liulichang, vorbăreț, neîntrecut, al cărui glas se auzea întotdeauna la banchete, de parcă ar fi fost numai el singur acolo, fapt pentru care pornind și de la numele lui, «lumea îi zicea Hei Bage, sau Fratele Al optulea Cel Negru. Mai era cineva, proprietarul unui magazin de antichități de

---

79 Yin Lu, Cuptorul de argint, întreprindere unde se pregăteau lingouri de argint. În paralel, se ocupau și cu afaceri bancare, emițând un fel de bani de hirtie cu circulație pe piață.

---

dincolo de Poarta din față, Liu Houshou, care de curând cumpărase un titlu la Templul Raza Norocului și care obișnuia să meargă în vizită purtând pe cap bonetă albă. Oamenii aceștia, cu excepția lui Qian și Wang erau prietenii buni ai lui Huang Călugărița Doloană și, având relații întinse, erau și foarte pricepuți în a trage ițele. De data aceasta, Huang socotise bine, adunându-i pe toți aceștia, pentru Domnișorul Jia. Erau la un loc șapte oaspeți. Când sfârși invitațiile trimise o slugă cu ele să le împartă și să rețină o masă la Restaurantul „Pe voia tuturor”. Nu mai intrăm în amănunte.

A doua zi, când ceasul cu cuc bătu ora unsprezece, Călugărița Dolofană îi porunci vizitiului să-l ducă la restaurant și fu primul care ajunsese acolo. Peste vreo trei sferturi de ceas, sosi întâiul invitat, Fratele Al. Optulea. Al doilea sosit fu Pu Al. Patrulea, care scutură cu multă căldură mâna gazdei. Deși în ziua aceea făcuse câteva vizite la rând, domnișorul Jia nu întârziase și urmă cât de curând și el. Călugărița Dolofană făcu prezentările și fiecare rosti cuvinte de complezență.

— Frate Jia, rosti gazda, fratele Pu este cel mai învățat din clanul imperial. Ha-ha! râse, cine nu-l cunoaște pe celebrul și talentatul domn Pu Al. Patrulea? Pe tremuri, l-am pus la un test. Am luat o hârtie și am trasat cu pensula o linie, de o parte și de alta a acesteia adăugând două puncte. A recunoscut imediat că scrisesem, destul de mic, chiar ideograma „mic”. Pe urmă, în partea de sus, am mai pus două linii orizontale și a reușit să ghicească cu greu că se formase cuvântul „notă oficială”. Mai departe am adăugat deasupra semnul „acoperiș”. De data asta mi-a

---

spus că e cuvântul „clan” de pe ușa lui. Până aici, nimic ciudat. Atunci, și mai deasupra, am caligrafiat cuvântul „munte”. Ei, îl pusesem la grea încercare. Și ce crezi c-a răspuns? Cum Domnișorul Jia rămăsese tăcut, gazda urmă: E „ha” de la Poarta Hada de la Palat. Ai văzut ce grozavă tinere de minte? A știut că ideograma aceea era prima parte de la denumirea Porții Zong Wen, Celebrarea literaturii, căreia plebea îi zice Ilada!

Domnișorul Jia își dădu seama că gluma aceasta era o fină bătaie de joc la adresa lui Pu Al. Patrulea, dar fiind la prima întâlnire nu comentă și abia schiță un zâmbet. Se uită spre Pu. Acesta stătea drept, cu sprâncenele ridicate, plin de el, kși arborând un surâs palid.

Discutară de una, de alta și între timp sosiră Bai, Liu și istoricul Qian. Se făcuse ora patru și domnul Wang. nu mai apărea.

— E târziu, hotărî gazda. Haideți să ne așezăm la masă!

Chiar atunci, o slugă îl anunță pe examinatorul Wang Zhanke. Se ridicară. Gazda făcu prezentările. Wang venise îmbrăcat în haine oficiale. Se înclină mai întâi în fața gazdei, apoi a celorlalți. Călugărița Dolofană îi propuse să se schimbe în haine obișnuite, comode. Wang îi cunoștea doar pe istoric și pe librar. Qian se remarcase mai târziu, era cu o generație în urma lui și nu-l băgă în seamă. Liu Jiouhou fusese numit academician* și discipol al Marelui Secretar Hua de la armată. Îl slujise câțiva ani pe Marele Secretar, câștigase câteva sute de mii de arginți și în felul acesta ajunsese să deschidă librăria de cărți antice. Acum nu mai era mandarin, dar mergea adesea pe

---

la Marele Secretar și îi dădea o mână de ajutor la treburi. Când Wang Zhanke susținuse examenul de la Palat, înainte de fi primit, stătuse puțin în biroul lui Liu Houshou. Chiar dacă aceasta nu-și mai amintea de el, Wang Zhanke îi reținuse bine trăsăturile feței. Vorba veche: „În jurul primului ministru sunt slujbași de șapte grade”. Liu Houshou avea rangul șase și sigiliu. Și cum mai era și discipolul Marelui Secretar, își făcea tot timpul drum pe acolo. Acum, când Wang îl văzuse pe Liu stând pe o latură, în vremele lui i se păstrase locul de onoare în capul mesei, încercă să facă schimb de locuri cu el. Liu Houshou nu acceptă.

— Nu te îngriji numai de mine. Sunt aici și alții, zise.

Atunci Wang le oferi celorlalți locul său, dar nimeni nu îndrăzni să primească, astfel că rămase el să prezideze masa, deși nu se simțea câtuși de puțin la largul său. După ce se așează, se recomandă celor care nu îl cunoșteau, și se interesă de numele și rangul fiecăruia în parte. Când veni rândul domnișorului Jia, acesta spuse simplu:

— Mă numesc Jia. Numele meu cărturăresc este Haosun.

— Dânsul este fiul măritului Jia Xiaozhi, comisarul juridic din Henan, se amestecă gazda. Suntem prieteni buni.

— Ce funcție aveți?

Domnișorul Jia se înroși. Nu știa ce să răspundă. Huang Căiugărița Dolofană trebui să dea lămuriri:

— Inspectorul Jia s-a distins acum un an și ceva, în strângerea de fonduri. Anul ăsta, după refacerea digurilor Fluviului Galben, a fost propus spre promovare și își

---

așteaptă numirea. Purtarea lui a fost remarcată de împărat și curmare va fi recompensat cât de curând.

Aflând că domnișorul Jia nu era cărturar care să se fi distins la examenele imperiale, Wang își întoarse privirea de la el. Dintre cei prezenți, numai cu istoricul Qian putea conversa. De altfel, de când îl zărise, acesta i se adresase cu „venerabile”, pe el însuși numindu-se „învățăcelul întârziat”. În toiul dialogului dintre ei, Liu Houshou îl întrebă brusc pe Wang:

— Domnule Wang, chipul dumneavoastră mi se pare cunoscut. Unde oare ne-am văzut?

Wang se împurpură de rușine. Rămase multă vreme meditativ.

— Preastimate domnule Liu, spuse, sunteți cu adevărat un aristocrat care nu ia în seamă orice lucru mărunț. În anul în care am promovat examenele, am fost de trei ori să-mi prezint omagiile maestrului meu, Marele Secretar, și de fiecare dată am așteptat în biroul dumneavoastră!

— Nu-i de mirare! Nu-i de mirare! Atâția oameni îl caută pe Marele Secretar! Cum să-i ții minte pe toți? N-am să mă refer la altele, dar numai comisarii sau judecătorii din provincii vin de câteva ori și uite că nu reușesc niciodată să le rețin numele. De aceea...

Liu se opri așteptând precizări. Gazda interveni cu aplomb:

— Fratele Wang este șeful primei grupe de examinare. O vreme a fost mandarin itinerant pentru provincia Guizhou, slujbă foarte dificilă. Petoitor, se cade să-l recomandați Marelui Secretar, să-i roștiți deseori

---

numele înaintea lui și chiar să-l introduceți la înălțimea Sa pentru vizite de curtoazie.

Liu Houăhou râse. Wang se simți jenat. Domnișorul Jia nu părea nici el atras de conversație și îi făcu gazdei semn din ochi. Călugărița Dolofană înțelese că voia „lista” și întrebă dacă toată lumea era de acord. Cei prezenți, acceptară și gazda îi ceru patronului un petec de hârtie/ Când se aduse hârtie și pensulă, Pu Al. Patrulea încercă să scrie el.

— Pe cine chemați, domnule Wang? întrebă.

— Pe Frumoasă.*

Pu ridică pensula, dornic să întocmească lista, dar treaba se arăta grea pentru el. După o vreme, izbutise să traseze niște semne, dar și acelea incorecte. Wang îi luă pensula din mână și scrise el, cum e cuvenea, numele cântăreței. Apoi mai fură înscrise numele: Micuța Aromă pentru Liu Houshou și tânărul Nor Multicolor pentru Fratele Al. Optulea.

— Eu nu cunosc pe nimeni și renunț, spuse Bai Weiguang.

Călugărița Dolofană nu se împotrivi, însă Pu Al. Patrulea nu fu de acord.

— Dacă vă dau peste cap lucrurile, vă rog să mă scuzați, dar eu, unul, în situația asta tu vă mai pot. Ține companie.

Oamenii încercau să încline în favoarea lui Bai, însă Qian Yuntong se pronunță în mod categoric:

— Venerabile Bai, aici nu se încalcă regula.

Între timp, Wang Zhanke care nu luase în seamă protestele aproape că terminase de scris lista. Pu Al.

Patrulea se arăta cel mai vesel și mai petrecăreț, chemând doi cântăreți: pe Izvor Smerit și pe Favoare Supusă. În final, se ajunsese la domnișorul Jia. Cum nu avea niciun fel de respect pentru el, Wang nu i se adresa direct, ci întrebă gazda:

— Prietenul acesta pe cine cheamă?

Cu o zi înainte, domnișorul Jia îl întrebasese chiar dacă „are ceva grozav”. Se gândi puțin. Deodată, își aminti de Mandarinul Stelelor, care îl rugase de mai multă vreme să-l prezinte prietenilor lui. Rosti numele tânărului, căruia, în particular, el îi spunea Extazul Roșu. După ce lista fu trimisă, porunci să se aștearnă masa.

Peste puțin, un slujitor al cârciumii intră și anunță că sosise comanda. Bărbații întoarseră privirile. Cel care își făcu cel dintâi apariția fu favoritul istoricului Qian. Tânărul era alb la față și delicat. Salută până la pământ. Cei mai mulți nu-l cunoșteau.

— E învățăcelul actorului Grozavul, explică Wang.

A venit aici abia anul acesta, în luna a șasea. Iată că venerabilul Qian este primul servit. Poate nu știți, dar venerabilul i-a trimis de curând opt paravane din aur, pentru pat⁸⁰, pline cu caligrafii în stilul oficial; caligrafierea i-a luat două zile încheiate. Și i-a mai dăruit două rulouri cu caligrafii, de perete, operă proprie! Dar să

---

80 Kang, pat din pământ sau cărămidă, larg răspândit în partea de nord a Chinei, dedesubtul căruia se făcea focul, pentru a fi încălzit ; pe acesta se dormea noaptea, iar ziua era folosit ca o canapea sau chiar ca un podium, pe care se așezau măsuțe joase și se lua masa. Acoperit cu pleduri, patul-cuptor putea fi împodobit cu obiecte de artă, paravane de preț etc.

---

vedeți întâmplare: imediat după ce le-a trimis, chiar a doua zi, ministrul „Xu a dat un banchet la ei acasă. Lumea a văzut paravanele, iar caligrafia a trezit interes și încântare.

* (

— Învățăcelul acesta întârziat caligrafiază prost, spuse istoricul cu modestie. Semnele trasate de mine trebuie să fi murdărit ochii marilor oameni! Le-am făcut în joacă.

— Ce-am să vă zic acum e lucru știut de la maestrul tânărului, de la Grozavul, și nu un neadevăr. După spusele acestuia sunt mari speranțe ca la anul venerabilul Yun să primească însărcinări pentru organizarea examenelor, undeva în provincie.

Cei de față se grăbiră să-l felicite pe istoricul Qian. Cântărețele și cântăreții sosiseră bucurându-i pe toți, mai puțin pe domnișorul Jia, ai cărui ochi se înroșiseră tot privind cu jind la ceilalți; tânărul pe care îl chemase se lăsa așteptat, fapt pentru care se simțea foarte stingherit.

— *Qe s-o fi-ntâmplat de nu se mai ivește?* se miră gazda, gândindu-se să trimită după el.

Chiar atunci, Mandarinul Stelelor își făcu apariția și Călugăritst Dolofană i-l arătă pe Jia. Tânărul cântăreț se apropie, salută și spuse:

— Astăzi a fost ziua mamei. Avem oaspeți și de aceea am întârziat. Vă cer iertare, Excelență!

— De nu veneai, murea de supărare.

Se turnă băutură. Atmosfera se încinse. Prinseră să joace ghicitul degetelor și alte jocuri de societate. Domnișorul Jia profită de veselie generală și îl întrebă pe! tânăr la ureche:

— Câți ani ai? Ce personaje interpretezi? Unde stai? Cu cine?

Mandarinul Stelelor îi dădu răspuns la fiecare întrebare;

— Anul acesta am împlinit douăzeci. Am interpretat întotdeauna roluri de tinere fete. La optsprezece ani am plecat de la maestrul Grozavul și acum stau separat, împreună cu mama. M-am însurat anul trecut în decembrie, dar anul acesta în primăvară nevasta mi-a murit. Locuiesc la Eleștape Familiei Ha. După masă, vă poftesc să treceți puțin pe la mine.

Domnișorul Jia primi invitația cu bucurie. Tânărul scoase de la brâu o sticlută de prizat tutun, iar din sân o lulea „de Beijing” măsura opt *cun*⁸¹, plină cu tutun din floare de orhidee. O aprinse, trase câteva fumuri și i-o întinse domnișorului Jia. Acesta fumă, după care dori să prizeze, apoi din nou să fumeze tutun uscat, obosindu-l pe tânăr. Când se potoli, Jia constată că nimeni dintre actori și actrițe nu se purta atât de apropiat și de plin de căldură, așa cum o făcea Mandarinul Stelelor. Se simți deodată mândru. Huang Călugărița Dolofană fu și el mulțumit. La încheierea mesei, Mandarinul Stelelor rămăsese ultimul.

— Cum ți s-a părut? Vă înțelegeți? întrebă gazda.

Domnișorul Jia zâmbi. Însă Pu Al. Patrulea propuse să bea împreună un păhărel.

— E ziua de naștere a mamei Mandarinului Stelelor, zise. Dacă îl aveți la inimă, de ce nu ne-am duce s-o felicităm?

---

81 Circa 25 cm.

— Mă voi alătura și eu, venerabile, spuse Bai.

— Bravo! N-a chemat pe nimeni să-l distreze, însă ar vrea să moargă la băut!

Toată lumea izbucni în râs. Oarecum fără voie, domnișorul Jia acceptă să meargă împreună cu cei doritori acasă la cântăreț. Wang se scuză, pretextând că a doua zi de dimineață avea treburi importante. Liu Houshou spuse și el că nu poate pierde nopțile, fiind obișnuit ca la ora nouă să se ducă acasă. Plecară amândoi. Wang încercase să-l rupă de petrecere și pe Qian Yuntong, făcându-i cu ochiul să nu primească invitația, însă acesta nu-l luase în seamă.

Banchetul se încheiase puțin după ora opt. Așteptară ca gazda să plătească, îi mulțumiră, urcară în trăsură și porniră spre Floștent Familiei Han. Ajunseră repede, deoarece locul nu era prea îndepărtat. Domnișorul Jia se uită atent în jurul său. Pe ușă era prinsă în cuie o tablă de lemn lăcuit în negru, pe care scria cu litere aurii: „Casa Primăvara fericită”. Sub portalul intrării atârna un lampion. Mai multe slugi se repeziră să-i ajute, ploconindu-se și urându-le bun sosit. Deși era seară, Jia observă, când trecu dincolo de poarta de intrare, că în curtea din față a locuinței avea o curte interioară și camere pe toate cele patru laturi ale zidului împrejmuit. De-a lungul laturii cu poarta se aflau trei încăperi, toate saloane de primire. Curtea era despărțită în două de un gard din bambus. Din loc în loc, pe pământ, se aflau vase de pământ cu flori felurite. Fiind ziua de naștere a stăpânei casei, dincolo de gard, în camerele interioare, se vedea masa întinsă. Lumina pe care o dădea o pereche de luminări era destul de palidă.

Acolo se aflau doar câteva femei, îmbrăcate colorat, probabil rude de-ale sărbătoritei.

Mandarinul Stelelor ieși în întâmpinarea musafirilor, invitându-i în salon. Pe pereți atârnavu câteva tablouri lungi cu caligrafii, însă destul de ponosite. Patul pentru fumatul opiumului se afla într-o parte, cu toate ustensilele necesare, deși nu era prea elegant.

— Repede! Dați-ne ceva să bem și gata! cerură Pu Al. Patrula și Bai, după ce se așezară.

Domnișorul Jia porunci să se aducă de băut. Cât ai clipi, masa fu umplută cu bunătăți. Chemară alte cântărețe și pe trecură de minune. Noi nu vom insista cu amănunte.

Dommoorul Jia bău zdravăn, încălzindu-se încetul cu încetul. Sudoarea de pe fruntea lui era cât bobul de mazăre. Mandarinul Stelelor îl sfătui să-și dea jos din haine; el însuși îl descheie la piept, și îi desfăcu și *coada* în două. De când se știa, domnișorul Jia suferea de transpirație abundentă și cine se afla în preajma lui, izbit de duhoarea pe care o împrăștia, putea să-și verse mațele dintr-însul. Cei de față prinseră să-și dea seama de meteahna omului care îi invitase și, pentru a se apăra, întetiră fumatul. Tot ca să înlătore odorarea, Mandarinul Stelelor aprinse și el niște bețișoare de santal. Dar putoarea sudorii izbuti să se ridice deasupra oricărui mijloc de a o acoperi și oaspeții se împrăștiară repede. Curând, nu mai rămăsese acolo decât Călugărița Dolofană. Mandarinul Stelelor se temea să stea aproape de Jia, iar acesta stăruia să-l aibă alături. Până la urmă, Jia îl prinse de mână. Cântărețul nu avu încotro, stătu lângă el însă își duse cealaltă mână la nas. Domnișorul Jia știa prea bine de

---

ce se ținea actorul departe de el. Fiind pe trei sferturi beat, Jia își strecură degetele în podul palmei cântărețului, gâdilându-l ușor. Din pricina odorii, Mandarinul Stelelor nu simți nicio plăcere. Pe de altă parte, și de rușinea Călugăriței Dolofane, se prefăcu a nu înțelege. Dar domnișorul Jia nu se mai putea abține. Huang Călugărița Dolofană se ridică, dându-și seama de situație. Jia nu se osteni să-l oprească, numai actorul sări ca ars:

— Vă implor, domnule Huang, mai rămâneți puțin! îl rugă el. Excelența Sa s-a îmbătat. Am chemat echipajul și va trebui să-l conducem acasă în condiții bune.

Când auzi că e vorba de echipaj, Jia își ieși din fire! Tocmai avea în mână un ibric plin cu băutură și era pe punctul de a-i turna Călugăriței Dolofane. Surprins de cuvintele cântărețului dădu să-l lovească, dar nu numai că nu reuși să-l atingă, ci vărsă toată băutura din ibric pe el. Atunci, cu o mână, mătură holurile cu mâncare de pe masă, împrăștiindu-le pe jos.

— V-ați îmbătat rău, Excelență! izbucni Mandarinul Stelelor.

Domnișorul Jia se înroșise la față.

— O să te nimicesc, ou de broască țestoasă! strigă. Ai chemat trăsura? Voiai să scapi de mine? Ai noroc cu domnul Huang. De n-ar fi fost el cel care să te cheme, n-ai fi ajuns nicicând până la mine!

Se ridicase de pe scaun și se plimba de colo-colo, agitat. Călugărița Dolofană încercă să-l potolească, dar fără rezultat. Mandarinul Stelelor tăcea. Într-un târziu, vorbi:

— Domnule Huang, spuneți și dumneavoastră* ce

---

vorbe sunt astea? M-am temut că s-a îmbătat și, firesc, am chemat echipajul, din dorința de a-l ajuta să se înapoieze cât mai repede acasă și să se odihnească. Am avut cele mai bune intenții!

— N-am nevoie de asemenea bune intenții! îi strigă Jia.

— Eu am vorbit frumos, e foarte posibil să se înțeleagă și altceva decât am vrut, adăugă actorul.

— Baliverne! strigă Jia, mânios. Ia oglinda și uită-te ce cap ai, privește-ți fața de dovleac, înțesată de bube! Cu asemenea înfățișare îți mai dai aere? N-am mai văzut așa ceva!

— Dumneavoastră m-ați chemat, Excelență, n-am venit de bunăvoie. Oricum, nu v-aș fi bătut în poartă!

Domnișorul Jia sări să-l ia la bătaie, dar se amestecă Huang, oprindu-l.

— Frate bun! îl luă el cu binișorul. Gândiți-vă la obrazul meu. De ce-l băgați în seamă? Cine e el? Nu vedeți cât de tare v-ați supărat? Haidem să plecăm împreună!

— E prea departe și acasă n-am ce să fac.

— Hai să bem amândoi un ceai. Ce părere aveți?

Domnișorul Jia se supuse. Se îmbracă, ajutat de Mandarinul Stelelor. De rușinea Călugăriței Dolofane, acesta din urmă nu voi să-l lase să plece înainte de a sorbi/ofertură de orez. Însă Jia nici nu vru să audă.

— Suntem prea sătui, se scuză Huang. Mergem pe jos. E foarte aproape, propuse el.

Slugile îl conduseră până la poartă cu lampioanele. Cei doi își luară rămas bun și se îndepărtară. De la poarta casei cântărețului, o apucară spre sud, apoi se îndreptară

---

spre răsărit și până la urmă spre nord, intrând pe strada Shaanxi. Se opriă la casa Florii de Aur.

— Domnul să-i este acasă? întrebă Călugărița Dolofană, trecând pragul porții.

— A avut dureri mari de burtă, răspunse cineva, și s-a culcat.

— Dacă-i așa, nu-l supărăm. Stăm puțin în altă cameră și plecăm. 1

Cineva îi conduse.

— Domnișoara? întrebă Huang.

— Floarea a fost chemată la o petrecere, la familia Bao.

Cei doi se așezară și se apucară să fumeze în liniște. Domnișorul Jia era încă mâniat pe Mandarinul Stelelor.

— Aș vrea să spun doar că actorul e prea încăpățânat, trase concluzia Călugărița Dolofană, simțindu-se stânjenit pentru faptul că el îl recomandase. V-ați cam grăbit, doar v-ați avut atât de bine ceva mai înainte! Tare mi-e teamă ca nu cumva el să vă ducă dorul. Ce-ar fi să mai încercăm peste câteva zile?

— Mi-e lehamite! Nici nu mă omor după chipul lui, vorbi Jia. Parcă n-aș avea ce face cu banii și aș ține cu orice preț să-l fericesc pe el!

— Bine, atunci. Lucrurile astea se încheie odată cu despărțirea. Nu vă mai faceți inimă rea! De nu vă place, îl schimbăm! Găsim opt sau zece în locul lui! Vă alegeți unul pe plac!

— Prea bine. Mi-a fost jenă pentru dumneavoastră, altfel îi desființam cuibarul!

— Atunci să trecem la ceva mai însemnat, zise

Huang. Ce gânduri aveți în privința acestei vizite în capitală?

Domnișorul Jia se apropie de Călugărița Dolofană și-i împărtăși gândul său de a-și face relații.

— În Henan, l-am auzit deseori pe bătrânul meu șef vorbind de o călugăriță de la un templu nu departe de Poarta dh-i fața Palatului imperial. Se zicea că această călugăriță ar avea puteri mari de tot, prin intermediul unei prințese, adepta lor. Bătrânul i-a rostit o dată numele, dar nu l-am reținut. Călugărița aceasta intră des în palat și nu e lucru să nu i se facă pe voie. Lumea vorbește de bunătatea ei, dar adevărul e că dacă nu i se dă bani nu mișcă un deget. Și cu toate acestea, cine se lasă pe mina ci merge aproape la sigur și îl costă și mai puțin. Uite, cu altul o scoți la capăt doar cu două sute de mii, pe când ea se mulțumește și cu o sulă; ori dacă un altul îți pretinde o sută de mii, ei îi sunt de ajuns cincizeci. Cine o cunoaște, nu cheltuie prea mult. Iar cine n-are norocul să o știe, e jupuit rău de alții!

Huang Călugărița Dolofană tresări: „Dacă apucă firul ăsta, mi s-au dus afacerile”, își zise. El se avea bine cu această călugăriță și uneori o și vizita. Se prefăcu a nu ști nimic de ea, cu gândul de a nu scăpa din mână banii lui Jia.

— Bunule domn, dacă aveți această cale, fiți sigur că alta mai potrivită nici nu există, se prefăcu el. De ce nu v-ați duce s-o căutați?

— La plecare, m-am interesat. „Cum ajungeți în capitală, nu trebuie decât să întrebați de ea și veți afla tot ce doriți. E o persoană atât de renumită și vă faceți griji că nu o veți găsi?” mi-a spus bătrânul meu șef. Tocmai de

---

aceea v-am și întrebat pe dumneavoastră.

— Întrebarea asta m-a prins nepregătit. N-aș vrea să zic vorbă mare, dar capitala e întinsă, templele sunt multe și încă de toate religiile. Uite, orice om cu cât de puțină credință a auzit de mine, Huang Călugărița Dolofană! Dar eu, unul, n-am auzit de o asemenea surată! Nu cumva n-ați fost atent și n-ar fi vorba de-o călugăriță, ci de un călugăr?

— Precis e călugăriță. I-a spus și numele, dar l-am uitat.

O vreme, păstrară tăcere.

— Dacă știți unde se află templul, mergeți și întrebați acolo. Înțeleg că merită să alergați puțin. V-o declar deschis, am să mă interesez și eu.

— Vă rămân sincer îndatorat.

Mai stătură un timp, fumând, însă Floarea de Aur tot nu se înapoia.

— E târziu, să mergem, hotărî domnișorul Jia, privindu-și ceasul.

Ia cele din urmă, întrebând în stânga și-n dreapta, unul dintre cunoscuții domnișorului Jia, un om cu multe relații, pe nume Hu Zhou, i-a spus acestuia că faimoasa călugăriță se chema Golul Oglinzii. Domnișorul Jia a tocmit un vizitiu, care l-a dus până la poarta templului în care trăia călugărița. Zidul exterior al clădirii era roșu. În fața intrării se ridicau maiestuoși, împreunindu-și coroanele, câțiva ulmi. Deasupra porții, pe o pancartă orizontală erau înscrise cuvintele: „Templul frumuseții culturii”. Poarta cea mare era închisă. Se circula pe o porțiță laterală, din stânga intrării principale. Locul era liniștit. Nu se simțea nicio mișcare și nu era urmă de ricșă sau de echipaje.

Domnișorul Jia coborî. Conduc de vizit, intră în templu, pătrunzând într-o curte mică. Chiar în față, se afla tulpina răsucită a unei plante agățătoare și, cu toate frunzele ei verzi, se vedea că suferea de lipsa razelor de soare, părând crescută ca orice⁸² floare decorativă, de interior. În partea de apus a curții se deschidea o altă porțiță, care dădea spre templul propriu-zis. Spre sud se ridica o construcție cu trei încăperi, care ținea și loc de poartă. Spre nord era templul, în partea stângă cu încăperile pentru public și în dreapta cu sala zeiței Guanyin. Cu totul „erau douăsprezece încăperi. În partea din față a curții fuseseră clădite din cărămidă două terase, iar în partea din spate se înălțau doi ulmi. Clădirile nu erau mari, dar atrăgeau prin curățenie și liniște.

Domnișorul Jia intră într-un salon, unde fu imediat întâmpinat de o slujnică. El îi spuse că o căuta pe călugărița Golul Oglinzii.

— Vă rog să luați loc, Excelență. Mă duc s-o anunț, rosti aceasta și peste RU (în se întoarse, însoțind o călugăriță în vârstă.

Călugărița își împreună mâinile, murmură „Amida Buddha! a și întrebă:

— Cum vă numiți? Și ce vânt vă aduce pe aici?

Domnișorul Jia își spuse numele, apoi îi dădu în câteva cuvinte lămuriri despre cariera sa, încheind:

— Iată-mă la Beijing în așteptarea primirii la Palat.

Dar fiindu-mi cunoscut numbic vostru celebru, am ținut să vă fac o vizită.

---

82 Zeița Milei, cea cu o mie de ochi și o mie de brațe : zeităte din panteonul budist chinez.

— Sunt onorată, Mărite om, rosti ea, aflând că cei din fața ea era inspector imperial.

— Ce vorbe sunt astea? Doar ați plecat de mult de acasă, nu-i așa? De când sunteți în capitală? Apoi, nu vine o groază de lume la templul acesta să aprindă santal și să-și bucure sufletele?

— Înălțimea Voastră, de felul meu sunt din capitală și am slujit numai în acest templu. De douăzeci și cinci de ani mi-am ras părul de pe cap și, iată-mă acum că am împlinit șaizeci și cinci de ani. Capitala imperiului rămâne tot o lume a țărâniei, prinsă, de grijile lumesti. În afară de câteva înalte doamne și domnișoare, preocupate de fapte de milostivenie, și care vin aici să mănânce de post, noi nu prea suntem căutați. Înălțimea Voastră a picat ca o întâmplare deosebită.

La aceste cuvinte, Jia avu senzația că nimerise cu totul în altă parte decât acolo unde voise. Se lăsă o tăcere grea.

— Numele vostru de călugăriță este Jing din expresia Jing Hua, Flori în Oglindă, și Kong din Sida de kong, Golul universal? Întrebă el.

— Al doilea cuvânt este exact. Primul este însă Jing de la Tihnă, nu este Oglindă.

— Nu se află aici o altă călugăriță cu numele cu aceeași pronunție ca și în cazul numelui dumneavoastră, însă cu Jiang de la Oglindă? se grăbi domnișorul Jia să mai întrebe, de acum sigur că greșise ținta. N-ați auzit cumva de cineva cu acest nume?

— Oh, capitala este atât de întinsă și de plină de temple, astfel că nu ne putem cunoaște între noi.

Domnișorul Jia mai spuse câteva cuvinte și își luă rămas bun. Călugărița vru să-i dea o masă de legume, dar el refuză. săgă mâna în buzunar, scoase o bucată de argint și i-o întinse călugăriței, pentru santal. Apoi își împreună mâinile, se înclină și ieși.

— Nu-i acesta locul pe care-l caut, zise el după ce urcă în trăsură. De unde ai auzit de această călugăriță?

— Nemernicul de mine am slujit o vreme la Excelența Sa Xie și am venit la acest templu de vreo două ori.

Au două călugărițe tinere și grozav de frumoase. Anul trecut, domnul Xie a dat aici un banchet și călugărițele cele tinere i-au servit la masă. Fiind la prima vizită n-am îndrăznit să vă însoțesc, Excelență. De fapt, templul e cam deocheat.

Intrigat, Jia scoase capul afară și privi în urma sa. Sluga care îl condusesese își tot lungea gâtul uitându-se după el. Domnișorul nu mai știa ce să facă: ar fi vrut să plece, dar gândul la frumoasele călugărițe îl atrăgea: ar fi dorit să coboare, însă se însera și ar fi întârziat prea tare. Văzându-l nehotărât, vizitiul se opri. „Azi tot n-am cum să mai dau de Golul Oglinzii”, își zise Jia. „N-aș fi crezut că am să nimeresc într-un asemenea lăcaș grozav. Dar e mai bine să mă întorc și să-i spun Călugăriței Dolofane ce-am descoperit și să venim aici amândoi. El e vechi prin aceste locuri și împreună n-o să fim înșelați. La curtezane am fost adesea, pe tinerii cântăreți îi știu, tare aș vrea să simt. puțin și gustul acestor călugărițe”. Hotărând așa, porunci vizitiului să-l ducă acasă. Omul învârti biciușca și catârul se puse în mișcare. Domnișorul Jia nu răbdă și întoarse capul de câteva ori, privind cu jing și cu părere de rău spre

---

templu, până când trăsura dădu primul colț.

Acasă, abia apucase să se schimbe și o slugă îi și aduse două invitații și o scrisoare. Fratele Hei îl poftea ia prânz la restaurantul Bucătăria aleasă, iar Pu Al. Patrula îl ruga să ia cina acasă la actorul Izvorul Smerit. amândouă invitațiile erau pentru a doua zi. Scrisoarea i-o trimisese Huang Călugărița Dolofană. O deschise și pe măsură ce citea, de supărare, făcea fețe-fețe. La sfârșit, băgă scrisoarea în buzunar și rămânse îndelung tăcut. Noaptea o petrecu ca vai de el; era supărat și plin de nerăbdare. Cu toate stăruințele sale, concubina pe care o adusesese cu el, nu reuși să scoată din gura lui ce îl transformase atât de tare.

A doua zi, se sculă devreme și se duse peste Huang Călugărița polofană. Acesta îl lămuri că un cenzor al Curții, Lu Chaobing, după numele poetic Lu Zhihou, aflase de comportarea lui acasă la Mandarinul Stelelor. Era bine pentru el să știe de acest fapt și, ca viitor mandarin, să fie atent, pentru că renumele era cel mai de seamă lucru. Cât privește gândurile lui, măicuțele nu însemnau altceva decât o cale ocolită. Mai bine încerca să ajungă la un mandarin, deși, fără bani, nu era posibil. Apoi trebuia văzut și cu ce lei de om intra în relații. Domnișorul Jia îi mulțumi pentru sfaturi, adăugând:

— Tocmai voiam să-ți spun că ieri am aflat numele acelei călugărițe. Am zburat spre ea, nu alta, ca până la urmă să descopăr că nu era ea cea pe care o căutam. Qa chiar s-a întâmplat ceva caraghios.

— Ce anume? se interesă Huang.

Jia îi povesti ce aflase de la vizitiu despre purtarea

---

călugărițelor de la templu.

— Do la bun început, oamenii ăștia nu-s demni de încredere, comentă Huang. Ce să căutați printre ei? Aș mai avea să vă dau o povață: în momentele astea, cel mai bun lucru este ca în asemenea locuri să mergeți cât mai rar. Dacă ar ajunge la urechea lui Lu și zvonuri de genul acesta...

Voioșia lui Jia se preschimbă într-o tăcere studiată. Răbdă, făcând pe evlaviosul.

— Învățăturile voastre îmi sunt de mult folos, frate mai mare, spuse, zâmbind. Îndrumați-mă așa cum se cuvine. Vă dăruiesc toată stima mea pentru grija pe care mi-o purtați.

— Nicio grabă. Astăzi, Fratele Al. Optulea vă invită la prânz și nu cred că Liu Houshou va lipsi. De va fi așa, de-acum vă cunoașteți. Încercați să-l cuceriți. Eu o să-i vorbesc în particular. Bănuți măcar ce fel de om e Liu?

— Patronul unei prăvălii...

— Ce patron! râse Călugărița Dolofană. Atenție mare cu el! Ei, nu-i de mirare, doar abia ați venit în oraș. Al cui credeți că e capitalul?"

Aflând că ar fi vorba de niște dedesubturi, Jia nu îndrăzni să-l întrerupă.

— Capitalul e al Marelui Secretar Hua.

— Cu asemenea oblăduire, înțeleg!

— Vedeți dar cum stau lucrurile? Până acum l-ați tratat ca pe un anticar oarecare! Ai ochi și nu vezi muntele – cum zice proverbul!

Frământat de un gând, domnișorul Jia fu „gata să întrebe ceva, însă Huang urmă:

— Nu-i nevoie să întrebați nimic! Întâi și-ntâi, inăți-l drept ce este și îndatorați-l cât puteți. Puneți la bătaie douăzeci de mii de *Hang* de argint, în orice caz, cu cât mai mulți cu atât mai bine. Pentru orice antichitate, cât vă cere, atât să-i dați, nu vă tocmiți.

Domnișorul Jia era încă nedumerit. „Dacă-i cumpăr antichitățile lui”, își zise, „înseamnă că-l măgulesc, că-i fac o favoare, și o să mă vorbească și el de bine în fața Marelui Secretar”. Jia trecea prin stări contradictorii, ba credea într-o soluție salvatoare, ba intra mai tare la bănuieli. %

— Bun, se hotărî dună un moment de tăcere. Vom merge pe această cale care duce la Marele Secretar Hua. Mai aveți pe cineva? La ce oră să fiu la fratele Hei?

— Nicio grabă. Ne vom folosi întâi de calea aceasta cu Marele Secretar Hua. Dar el nu e singurul din organul armatei. Vom mai căuta și pe alții. Numai să nu vă pară rău de bani, că altfel ei înlesnesc totul. Asta-i!

— La atâta grijă, fratele vostru mai mic ce să mai zică?

— Lucrurile nu trebuie amânate. Rămâneți la mine până aranjez niște treburi și vom pleca împreună, propuse Huang.

— Dacă sunteți ocupat, n-aș vrea să vă deranjez. Mă plimb puțin și mă întorc după douăsprezece, spuse Jia și plecă.

Într-adevăr, Huang Călugărița Dolofană rezolvă mai multe lucruri, răspunse la niște scrisori, transmise telegrame. „Cei capabili muncesc nu glumesc”, e o vorbă. Noroc că el era om foarte priceput și treburile» băncii nu i se păreau deloc obositoare. Tocmai când își încheie

---

afacerile, se făcu și ora douăsprezece, și, așa cum se înțeleșeseră, plecă însoțit de Jia.

Când ajunseră la Bucătăria aleasă, oaspeții tocmai sosiseră. Nu puteau fi decât tot cei din ajun, lipsind dintre ei doar Qian și Wang. Apăruse totuși o persoană nouă și anume un prefect stagiar, venit în capitală tot pentru a-și primi numirea. Se chema Shi Xiaoren-și se trăgea din provincia Shanxi. Familia lui se avea foarte bine cu familia* Jia. Domnișorul se strădui să se arate cât mai apropiat față de Liu și Hei. Liu Houshou îi știa prea bine gândurile lui Huang Călugărița Dolofană și s-o purtă și el cu îngăduință și prietenie, așa cum nu o făcuse în urmă cu două zile, când făcuse pe uriașul de la o mie de îi depărtare. Masa luă sfârșit destul de repede. Liu Houshou se întoarce la prăvălie. Domnișorul Jia îl rugă pe Huang să-l însoțească. Pu Al. Patrula le aminti să nu care cumva să uite că seara aveau întâlnire acasă la Izvorul Smerit. După cele ce i se întâmplase cu celălalt tânăr actor, cu Mandarinul Stelelor, Jia era jenat, însă dădu asigurări că nu va lipsi.

— Puteți *verii* cu noi să vă distrați, îi șopti Huang. Dacă nu vă îmbătați să vă pierdeți mințile, vă asigur că n-o să fie nimic rău în asta.

Dornic de distracții, Jia se liniști auzindu-l. Urcă fiecare în echipajul său, iar peste puțin ajunseră în fața prăvăliei de antichități. Patronul le ieși înainte și îi primi, invitându-i să ia loc și să bea un ceai. Domnișorul Jia îi călca pragul pentru prima oară și se văzu obligat să rostească unele cuvinte de curtoazie. Liu Houshou se purtă cu prietenie, deși mai avea ceva din aroganța-i bine cunoscută. Jia. se simțea măgulit. Călugărița Dolofană

---

spuse pentru ce veniseră, și arlume pentru ca domnișorul Jia să cumpere câteva «obiecte de preț pe care să i le ofere Marele Secretar Hua.

— Orice se află aici este de preț. Vă rog să alegeți, îi invită Liu.

Domnișorul Jia se uită împrejur și alege o sticlă de prizat tutun, un trepied mare, un vas de jad și un paravan format din șaisprezece bucăți, cu încrustații de perle și de jad.

— Pentru sticlă de prizat ați dovedit un ochi de mare cunoscător, comentă patronul. Marele Secretar nu se omoară după altele, însă a colecționat nu știu câte asemenea sticle. Are această pasiune. Chiar luna trecută i le-am numărat. A adunat deja opt mii șaiszeci și trei, toate una și una! Acest obiect îi va face o mare plăcere.

Domnișorul Jia fu fericit.

— Îl cunosc bine pe Marele Secretar, îi știu năravurile, continuă Liu. Nu-i place deloc să i se trimită bani, ba se și supără. „Nu duc lipsă de bani. Uite, lumea aceasta nu mă prețuiește cum se cuvine”, zice el adesea. De fapt, acesta este adevărul. Ajun-fco asemenea poziție, oare banii îi lipsesc lui? Cei dăruiesc bani îl insultă și e firesc ca el să rămână cu un dinte împotriva lor. În schimb, îi plac antichitățile și dacă îi trimiteți în dar asemenea obiecte o să-l încântați peste măsură.

Domnișorul Jia îl rugă pe Huang să întrebe cât îi costau fh total.

— Sticlă de prizat două mii de *Hang*, încep patronul, trepiedul antic trei mii șase sute, jadul o mie trei sute și paravanul trei mii două sute, în total zece mii o

---

sută.

— S-ar putea lăsa la mai puțin? murmură Jia, mai mult ca pentru sine, părându-i-se mult.

Călugărița Dolofană îl trase de haină, pentru a-i aminti că nu era bine să se tocmească. Și înainte chiar ca domnișorul Jia să înțeleagă despre ce era vorba, Liu Houshou* săltă capul, disprețuitor, privind în altă parte.

— Oh, credeți că venerabilul Hou v-ar cere ceva în plus?

— Dacă-i așa, atunci vă însărcinez, domnule Huang, să trimiteți banii, spuse Jiau încă nelămurit pe deplin.

— Dacă n-ar fi în joc Călugărița Dolofană, rosti atunci patronul, sticluța de prizat tutun n-aș da-o nici pentru cel mai ridicat preț. Dumneavoastră vă pot spune: am un frate de cruce care este mandarin în Henan. Anul trecut mi-a scris că o să-l viziteze pe Marele Secretar și m-a rugat să-i rețin câteva lucruri. Sticla o aveam pentru el. Acum, dacă onoratul Jia a cumpărat-o, îi va face el o mare bucurie Marelui Secretar. În schimb, eu msimt oarecum vinovat față de fratele meu de cruce.

Huang și Jia mulțumiră în câteva rânduri.

— Onorate Hou, dacă ați îndrăzni să puneți două vorbe bune pe lângă Măritul Secretar; o vorbă de-a dumneavoastră face zece mii de arginți! Ce mai contează sticla *t* în chestiunea fratelui Jia, va fi nevoie de puternicul vostru ajutor.

— O vorbă e ușor de spus! Călugărița Dolofană, știi prea bine, în ultimul timp trec mai rar pe la Marele Secretar și nu mai suntem parcă la fel de apropiați ca

---

înainte. Iar astăzi, mandarinii au o lume a lor, nu mai e la fel de simplu ca pe vremuri. Pe de altă parte, am fost atâția ani nelipsit de lângă Jtttțimea Sa și atunci mă avea la inimă. N-aș vrea să m-Pmad singur, dar i-am stat în preajmă pes te zece ani și nu i-am greșit cu nimic. De aceea, dacă îi suflu două vorbe sau dacă pun pe cineva să-i șoptească ceva din partea mea, înălțimea Sa pleacă urechea la spusele mele, fiindcă știe că se poate încrede în mine!

— Dacă are încredere, nimic mai simplu, comentă Călugărița Dolofană. Preaonorate, sunteți un om de o cinste renumită, convingerile vă sunt clare!

Liu Houshou se arăta mulțumit. Stătea pe scaun, într-o poziție neglijentă, tăcut. Peste puțin, Huang Călugărița Dolofană, atacă iarăși:

— Atunci, lucrurile le-am cumpărat, fratele tău mai mic o să plătească destul de curând; chestiunea e cum le trimitem Marelui Secretar? Oare am putea să vă rugăm pe dumneavoastră, preaonorate?

— Treaba aceasta trebuie privită cu grijă. De când nu mai sunt acolo, nu prea mă pot bizui pe slujbașii lui. La intrare e altcineva, schimbat de curând. Pe de o parte, dacă nu trec și pe la ei, pe viitor ne pot pricinui greutăți. Iar pe de alta, dacă îi caut, dat fiind că am intrat și eu în rândul mandarinilor, nu se face să discut cu ei asemenea lucruri. Mai bine trimiteți-le prin altcineva.

— Eu vă înțeleg, spuse Călugărița Dolofană. În niciun caz, însă, nu ne-am gândit să discutați cu slujbașii aceia cât argint ar pretinde! Tot ce-aș dori eu, ar fi să le strecurați două vorbe, să ne vadă cu alți ochi.

— În ultimii ani, pur și simplu mă tem să mai fac ceva. TDar de vreme ce tu ești cel care mi-o ceri n-am încotro! N-ar fi frumos, frate mai mare, să te amân.

Călugărița Dolofană se ridică și-i mulțumi. Domnișorul Jia îi ură și el patronului toate cele bune.»

— Mă voi ocupa și de chestiunea aceasta, acceptă Liu și se întoarce către domnișorul Jia urmând: Dar să nu mă învinuiți pentru suma pe care am s-o pronunț!

Jia murmură ceva, iar Huang își îndreptă trupul, duse mâna la piept și rosti:

— Spuneți, și mă voi supune.

308

— Marele Secretar nu vede cu ochi buni banii. În schimb, la subalternii săi nu poți să te duci cu mina goală. Dacă darul este de zece mii, uite, voi vorbi deschis, ca între oameni apropiați, n-am să le dau lor mai mult!

Călugărița Dolofană se uită la domnișorul Huang, iar acesta la Călugărița Dolofană, întrebător.

— Cât anume?

— «De vreme ce lucrurile valorează zece mii, banii mărunți trebuie să fie tot petât.

Domnișorul Jia își zise că era mult. Huang Călugărița Dolofană interveni, căutând să împace cele două părți care încercau să-și impună una în defavoarea celeilalte punctul de vedere.

— De unde să am eu timp să mă ocup de asemenea lucruri? se îmbătoșă Liu deodată.

La insistențele Călugăriței Dolofane, el acceptă până la urmă opt mii de arginți. Rămase stabilit că darurile și

---

banii să fie duse chiar în seara aceea, încât a doua zi după-amiază domnișorul Jia putea, merge în vizită de prezentare.

Seara, după cina oferită de Fratele Al. Optulea, Călugărița Dolofană l-a însoțit pe Domnișorul Jia acasă, solicitându-i alte câteva mii pentru încă trei persoane din aparatul militar.

Domnișorul Jia l-a înțeles și a acceptat, însărcinându-l pe el să se ocupe de treburi până la capăt. Huang a preluat bucuros totul asupra sa. Au hotărât ca a doua zi să se ducă la Marele Secretar Hua, iar la întoarcere, să treacă pe la cei trei. De acolo urmau să meargă la Fratele Al. Optulea, pentru ca el să-i ducă la unchiul său. Când totul a rămas astfel stabilit, Jia l-a rugat pe Huang să le dea câteva sute și slugilor, ca să nu vorbească, ba mai mult, să se arate mărinimos și cu Mandarinul Stelelor și cu Excelența Sa Lu. Huang Călugărița Dolofană a fost de acord cu fiecare dintre aceste lucruri. Cum toate treceau prin mâinile lui nu putea să se opună unor fleacuri.

După ce îl petrecu pe Huang, domnișorul Jia se retrase să se odihnească. Noaptea se scurse în liniște. A jloa zi, Jia stătea ca pe ghimpi, dornic să sosească mai repede amiaza și să plece să-l viziteze pe Marele Secretar Hua.

Da timpul convenit, când ajunse la poarta acestuia, își dădu – seama că Liu Houshou aranjase deja totul. Numai că

Marele Secretar nu se întorsese încă de la Palat. Își petrecu în încăperea porții până ce acesta reveni. Chiar atunci, câțiva slujbași de la minister sosiră cu niște acte la

---

semnat. La încheierea treburilor publice, Marele Secretar mîncă și abia apoi îl primi. Știind că Marele Secretar Hua era un mandarin extrem de influent, – Domnișorul Jia se înfierbîntasplin de speranțe. Întîlnirea cu el decurse deosebit de plăcut. Jia bătu o mătanie, înaltul mandarin îi răspunse. Cum Domnișorul Jia îi trimisese daruri, în dorința de a se arăta drept discipolul lui „acesta i se adresa numai cu formula „preabunule frate mai mic”. Se așezară.

— De când ești în capitală, preabunule frățior? Venerabilul tată e bine? Luna aceasta ai să fii primit la Palat?

Domnișorul Jia răspunse pe rînd la toate întrebările.

— Sunt prins cu tot felul de treburi, ziua întreagă, se destăinui Marele Secretar, și îmi este cam greu, fiindcă am îmbătrânit. Am avut de gând să mă retrag, dar nu mi se permite.

— Sunteți pilonul împărăției, Mărite Secretar, cum să vă lase să vă vedeți de sănătate? spuse Jia.

— Și ce folos! E la fel ca-n vorba aceea veche: „Doar o zi călugăr, să bați toaca! „Asta e! Te zbați peste măsură, dar lucrurile ies tot pe dos.

Fiind vorba de înalte probleme de stat, Domnișorul Jia se temu să mai deschidă gura. Marele Secretar tăcu și el, ridică ceașca de ceai și audiența luă sfârșit. Jia se duse direct la cea de-a doua persoană. Acest dregător militar se numea Huang și fusese de curînd numit în locul Marelui Secretar Zhou, cel care făcuse greșeala de a promova în funcție oamenii din gruparea reformistă. Aflat în dizgrație, pretextase că era bolnav și-și ceruse retragerea din toate

---

funcțiile. Totuși pentru anii lui îndelungați de mandarinat, i se oferise un post ministerial. De acum, poziția îi era cu mult mai joasă decât o avusese înainte. Dar despre el nu vom mai vorbi. Acest Huang nu era cunoscut, însă lucra cu trageie de inimă. Primul lucru pe care îl întrebă pe Domnișorul Jia fu vârsta.

— Treizeci și cinci, răspunse acesta.

— „Eroii se fac de tineri”, aminti el vorba veche. Vă așteaptă o carieră înaltă.

De la el, Jia trecuse la Marele Xu, membru al Consiliului militar privat al Palatului, care se interesase mult de situația din Henan: cum era postul de guvernator, dar cel de cenzor, cam cât se câștiga pe an, cu ce te alegeai și alte asemenea vorbe obișnuite.

Cel de-al patrulea dregător militar l-a primit pe domnișor abia a treia zi. Cu toți cei treizeci de mii de *Hang* deja oferiți și cu toate întâlnirile pe care le avusese, lui Jia **j.** se părea că n-o să iasă nimic din câte făcuse. Cu teamă în străfundul sufletului, se dusesse să-i ceară sfatul lui Huang Călugărița Dolofană.

— Frate bun, pentru ce v-ați speriat? îl liniști acesta. Așteptați să fiți prezentat la Palat. Ați fost propus pentru avansare și veți fi cu siguranță numit prin decret imperial. Avantajele vor veni după primirea unui post, care vă va da curaj. Mă bănuieți în zadar. Uite Fratele Al. Optulea a vorbit limpede cu unchiul său: îi oferiți douăzeci de mii de arginți pentru o întrevedere. Ulterior, vom vedea.

— Nu mi-e că am cheltuit niște bani, doar pentru asta i-am adus cu mine, răspunse Jia. Aș avea însă nevoie de o oarecare certitudine că arh să trag un folos din asta. De-ar

---

fi așa, aș cheltui chiar de două ori pe-atât!

— Pentru un post, nici atât n-ar fi de ajuns, o declar cu inima deschisă, îi explică Huang. Pentru a fi eficienți, am spus, trebuie să așteptăm decretul imperial.

— Vă cred și de aceea v-am încredințat treburile mele. Luna aceasta voi fi primit la Palat, nu mai am mult de așteptat. Cel mai sigur mi se pare unchiul lui Hei.

— Oamenii mei țin cu toții demni de încredere. De n-ar fi așa, a doua sau a treia oară, cine m-ar mai căuta? Noi doi ne avem bine, frate mai mic, dar dacă n-aș fi om pe care să te poți bizui nu cred că ați mai umbla după mine...

— Așa și este! Mă bizui pe dumneata. La unchiul Fratelui Al. Optulea când mă duc?

— Dacă am zis că se face, câteva zile mai mult nu contează! Fratele Al. Optulea mi-a trimis o scrisoare. Mă întreba dacă v-ați hotărât. În acest caz, ați putea să vă duceți împreună chiar mâine.

— Atunci vă rog să pregătiți bani lichizi.

Nu sfârși bine ce avea de spus și Fratele Al. Optulea își făcu. apariția. Huang îl trase de o parte și îi vorbi pe îndelete.

— Am să vă spun drept, onorate Jia, rosti Hei, întorcându-se spre el. Unchiul meu nu pretinde bani. Acești douăzeci de mii sunt pentru a-i cumpăra slujbașii. Să nu vă gândiți că banii sunt pentru el. Ne-a repetat de mai multe ori că pentru noi face orice. Vă sunt aproape, Călugărița Dolofană a intervenit în favoarea voastră și am să vă prezint unchiului meu. Astăzi voi duce banii, iar mâine, nu prea de dimineață, veniți la mine și vom merge la el împreună.

Domnișorul Jia mulțumi, plecându-se. A doua zi, se prezentă acasă la Hei. Acesta chemă degrabă echipajul.

— Vă va primi la Palat, îi preciză el lui Jia.

Domnișorul Jia îl urmă supus. Când Hei îi ceru să coboară, coborî, când îi pretinse să stea drept, îi dădu ascultare. După ce coborâră din trăsură, ocpliră zeci de clădiri, traversară o mulțime de curți, trecură vreo duzină de praguri urcări și coborări nu știu câte scări. Domnișorul Jia părea abătut. Mergea absent, prin locurile acelea și cu capul plecat. La un moment dat, Fratele Al. Optulea îi spuse să aștepte afară. El intră în clădire. Locul mișuna de slujitori atât de silențioși, încât nici nu puteau fi simțiți. Fratele Al. Optulea lipsi timp îndelungat. „Masa!” se auzi o poruncă și câteva zeci de oameni îmbrăcați în robe, cu bonete pe cap, apărură cu câte o cutie în mână. Ce era în cutii nu se putea vedea, numai înaintarea lor într-un șir, ca o aripă de vultur. Peste puțin, se auzi: „Apă pentru spălat!” De data aceasta oamenii ieșiră purtând în mâini aceleași cutii. Domnișorul Jia înțelese că un înalt mandarin luase masa acolo, însă el nu avea cum să știe cine era acela.

Mai trecu o vreme până când Fratele Al. Optulea Cel Negru apăru. Domnișorul Jia nu îndrăzni să scoată niciun cuvânt. Îl urmă ca și până atunci. Fratele Al. Optulea îl conduse în încăperea centrală a clădirii. În mijloc se afla o masă, la care trona un om. Pe masă nu era nimic altceva decât un ceainic și o ceașcă. Omul somnola. Domnișorul Jia intrase cam de mult, dar acela tot nu-i simțise prezența.

— De ce nu intră? vorbi omul de la masă, după ce sorbi ceaiul.

— Domnul, Jia se află aici, în fața ta, unchiule, spuse Fratele Al. Optulea, făcând o plecăciune.

Omul săltă privirea asupra lui Jia. Acesta se grăbi să îngenunche, plecându-și fruntea până la pământ. Unchiul Hei îl urmări cu luare-aminte.

— Te rog să te ridici, spuse... Eu sunt bătrân, mi-e greu să mă mai mișc, găți întorc salutul. Cel Mare, oferă-i url loc! Așezați putem discuta în voie.

Domnișorul Jia nu voia să stea jos. Unchiul Hei îl pofti încă o dată să se așeze. Jenat, Jia se lăsă cam într-o dungă pe un scaun, ocupându-l numai pe jumătate, înaltul mandarin îi transmise urări pentru tatăl lui. Jia se ridică și răspunse:

— Tatăl meu vă dorește bună pace, unchiule.

— Nu e fiul cel mare al lui Jia Xiaoghi?

— Da, unchiule, aprobă Fratele Al. Optulea.

— Taică-tu îmi zice „unchiule”. Ca fiu al lui, cum de mi spui la fel? Ești doar altă generație, nu prea e în regulă chestia asta, îl dojeni Hpi pe Jia.

Când termină, izbucni în râs. Domnișorul Jia se sperie, neștiind dacă e bine să răspundă, sau să tacă. Când să deschidă gura, înaltul, mandarin i se adresă nepotului său:

— Condu-l afară să se odihnească. Atunci când are vreme, poate trece nestingherit pe la mine. Îl socotesc ca și pe copilul meu, să lase politețea la o parte.

Domnișorul Jia și Fratele Al. Optulea se retraseră. Jia mergea domol, pas cu pas, sperând că înaltul mandarin se va ridica, însă acesta nici nu se clinti din loc.

Domnișorul Jia plecă de acolo cu sentimente

---

contradictorii, nefiind în stare să-și dea seama dacă fusese tratat cum se cuvine sau nu. Se uită în jur fără interes, ținându-se după Fratele Al. Optulea pe drumul acela întortocheat până ajunseră în locul unde lăsaseră echipajele. Urcară și porniră ca vântul spre banca lui Huang Călugărița Dolofană. Fratele Al. Optulea avea o treabă grabnică și nu mai coborî.

— V-a primit? întrebă Huang.

— Do acolo vin, confirmă Domnișorul Jia.

— Felicitări! Mă bucur! spuse Huang, înclinându-se.

— De ce m-o fi primit la Palat? *t*

— Vă veți înfățișa cât de curând în fața împăratului.

De vreme ce înălțimea Sa Hei v-a primit, veți vedea că o să apară și ordinul imperial de numire într-un post. Să nu spuneți că acest Huang v-a înșirat vrute și nevrute.

Domnișorul Jia se despărți de el cu aceleași sentimente confuze. În așteptarea primirii sale la Palat, se așternu de dimineața până seara pe vizite și chefuri cu prietenii, fără să se întâmple în viața lui altceva deosebit.

Într-una din zile, întorcându-se de la o vizită, Jia trecu pe la banca lui Huang Călugărița Dolofană.

— Aveam de gând să vă caut, îl întâmpină directorul băncii. Ați venit la timp, scutindu-mă de drum.

— Ce s-a întâmplat? se miră Jia.

— S-a ivit ceva. Nu știu dacă vă interesează...

— Ce s-a ivit?

Directorul Huang îl conduse în salon și-i vorbi cu glas scăzut.

— Uite ce este: Fiul Cerului are o grădină care într-un timp căzuse în paragină. A «reparat-o cam pe jumătate,

---

dar acum s-a oprit fiindcă duce lipsă de fonduri. Am aflat asta din gura Fratelui Al. Optulea Cel Negru, al cărui unchi se ocupa de ea. M-a întrebat dacă nu știu pe cineva din provincie, destul de bogat, care ar vrea să facă vreo donație. Vezi bine, de lucrul acesta se va ști până sus și cel care profită de situație nu va avea decât de câștigat. Acum luați aminte la mine: N-are Palatul atâția bani ca să refacă o grădină? Ideea este că ea fiind un loc de plimbare, de distracții, nu merită investiția. La mijloc este și gândul bun al unchiului Hei, care deschide astfel o furtună de afirmare. Vă știam dornic să obțineți un post. Folosiți prilejul și băgați în treaba asta ceva bani. Îl avem acolo pe unchiul Hei, calea e deschisă și atunci el va spune fără nicio opreliște numai cuvinte bune la adresa dumneavoastră. Chibzuiți, socotiți cum e mai bine. După părerea mea, un asemenea prilej nu se cade să fie scăpat!

La aceste vorbe, Domnișorul Jia se bucură nespus.

— Sunteți sigur că mi se va da un post?

— Bineînțeles! Dacă nu era ceva sigur, nu v-aș fi spus. Chiar a doua zi după ce veți fi primit, va fi semnat ordinul imperial, care va fi trimis direct organelor militare. Ei, bine, dacă a treia zi a apărut un post, aceia și desfac hârtiape care se afișează înșdris numele dumneavoastră. Doar avem acolo oamenii noștri, îl avem pe unchiul Hei care va interveni și el. Ar fi posibil ca postul să i se ofere altuia?

— Dacă se ivește un post slab?

— Postul e hotărât de suma de bani. Dacă veți oferi o sumă mare, cum să îndrăznească să vă dea un post slab, un post oarecare? Negoțul ăsta l-am făcut nu o dată. Dacă aș înșela pe cineva, m-ar mai căuta lumea?

Aceste cuvinte îl înveseliră pe Domnișorul Jia, dându-i încredințarea că avea să pună mâna pe un post bun.

— Cam cât trebuie să ofer? Și când? întrebă.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine. Postul depinde de ofertă. Gândiți-vă cam ce slujbă vă convine și oferiți în funcție de aceasta.

— Pentru Shanghai cam cât ar trebui să dau?

— Cum de v-a dus, gândul tocmai la Shanghai? clătină din cap Călugărița Dolofană. Aici sunt posturi la vama maritimă. Firește că se poate face după voia dumneavoastră, oferiți cât doriți. De vreme ce veți fi cunoscut de către» cei în drept, n-avem cum să greșim. Astăzi ne propunem candidatura și mâine vom fi răsplătiți. Cine are curajul să ne refuze? Cât despre banii pe care trebuie să-i oferiți, aici e o limită. Dar un asemenea post are slănină, nu glumă: mai demult, prețul era între o sută de mii și o sută de mii și ceva. De vreo doi ani, s-a auzit că foloasele ar fi mult mai grase* și ca urmare prețul a crescut. De curând, cineva a vrut să recurgă la această cale și i s-au cerut cinci sute de mii de arginți. Omul a scos trei sute cincizeci de mii și a fost refuzat.

Domnișorul Jia rămase cu gura căscată.

9

— Atât trebuie dat?

— Văd că pe cât discutăm mai mult, cu atât nu ne mai înțelegem! se prefăcu Huang înciudat. Nu v-am spus înainte despre cine este vorba în cazul nostru? Banii sunt pentru grădină. Se pot da și mulți și puțini, dar e în joc numele persoanei. Cât despre cei cinci sute de mii, ei se împart între cei de acolo. Dacă nu vă interesează

Shanghaiul, ci o altă localitate, puteți oferi mai puțin.

— Nu-mi ajung banii și nu găsesc nicio cale, declară Jia după un timp de gânlirc. După ce am cheltuit atât, mi se cuvine un post oarecum mai bun, ca să pot scoate ceva din el.

— Cinci sute de mii e într-adevăr prea mult. Dar pentru un post gras în cadrul vămii maritime din Shanghai, se cuvin cheltuieli mari. Dacă îl doriți, nu se poate să nu vi se ofere. Bine, mă voi gândi la altceva «care să vă coste cu puțin peste o sută de mii. Dacă avem banii, nu-i nicio grijă. Ce părere aveți?

— Știți prea bine că n-am venit decât cu o sută de mii, din care am cheltuit o bună jumătate, se destăinui Jia. Pe tata îl cunoașteți, lui nu-i pasă de treburile mele. Acum, de-abia dacă mi-aș permite să fac o sută de mii, plus că mai e nevoie și de donație.

— Donația poate fi de zece mii și gata! Iar pentru cei de acolo, o sută de mii ar putea fi de ajuns. Dacă aveți acești o sută de mii, găsesc eu o cale să primiți un post.

— Înțeleg. De unde să fac rost de o sută de mii?

— Avem de unde să împrumutăm, spuse Călugărița Dolofană, prinzând sensul cuvintelor lui Jia. Numai că dobânda e cam mare. Suntem între noi și n-aș vrea să vă bag la greu.

— De vreme ce primesc în câteva zile însărcinarea, aș avea de unde să dau dobânda! Numai că am această rugămintă către cei de acolo să fiu numit cât mai degrabă.

Călugărița Dolofană ascultă și fără să se piardă cu firea, sau să se grăbească, rosti:

— Cunosco pe cineva. Dar când va afla în ce-i băgați,

---

va pretinde dobândă mare.

— Cât?

— Cred că vreo treizeci la sută.

Domnișorului Jia i se păru dobânda exagerată.

— Nu-vă gândiți că e mult. Mai bine așteptați să-l caut, să vedem dacă se va învoi sau nu!

— Dacă-i așa, acceptă dintr-odată Jia, vă rămân recunoscător pentru grija ce mi-o purtați.

Se despărțiră, rămânând ca a doua zi domnișorul Jia să afle rezultatul.

Omul cu împrumutul nu era altul decât Shi Xiaoren, cel p „care Jia îl întâlnise mai înainte la banchetul oferit de Fratele Al. Optulea Cel Negru. Shi era foarte bogat. Venise și el pentru o primire la Palat și adusese cu el mai multe sute de mii de arginți. Prefectul Shi fusese propus pentru avansare pe o listă a provinciei de graniță Guangxi. El nu fusese în viața lui prin acele locuri, însă plătitese mult și cu relațiile pe care le avea, i se trecuse numele printre cei care se cuveneau să fie distinși. În realitate, asemenea lucruri nu erau de mirare pentru că ele se petreceau în mod obișnuit în fiecare provincie. Se întâmplasfe însă ca acela care înaintase propunerile să fie militar de carieră și chiar el să fi condus armata în luptele pentru apărarea granițelor. De curând, se făcuse vinovat de însușirea fondurilor destinate plății ostașilor, fapt pentru care fusese demis din funcție, arestat și adus în capitală pentru a-și primi pedeapsa. Întorsătura lucrurilor îl înfricoșase peste măsură pe Shi Xiaoren, care se afla la Beijing în scopul măririi sale nemeritate. De aceea, se ținea ascuns în hotel

---

ca nu cumva să fie găsit, și nu ieșea decât noaptea, furișându-se doar până la Fratele Al. Optulea, pe care-l implora să-l scape din încurcătură.

Huang Călugărița Dolofană s-a dus. și l-a căutat pe prefectul Shi. După ce l-a compătimit, i-a spus să nu se piardă cu firea și să aibă răbdare. Îi vorbise întocmai ca Fratele Al. Optulea. Apoi, adusese vorba despre bani, sfătuindu-l să-i folosească și să scoată astfel un câștig din ei. Îi oferea o dobândă de O, 5 sau O, 6 la sută pe lună. Propunerea îi trezisinteresul lui Shi Xiaoren, care pretinse însă un profit de O, 7 la sută. Pentru moment, Călugărița Dolofană n-a acceptat. A doua zi, când Domnișorul Jia se înfățișă să afle răspunsul, directorul Huang /îi spuse că omul era de acord să împrumute, pe timp de trei luni, însă nu se învoiește cu mai puțin de douăzeci și cinci la sută.

— Mai e ceva, urmă. Nu ari încredere în preaonoratul meu frate și nu vrea să dea banii decât prin mina mea. Dacă nu îi veți înapoia, îi va cere de la mine. Fratele acesta mai mic vă sfătuiește să vă arătați de acord, sarcina întreagă rămânând în seama mea. Dar eu nu sunt singur în banca asta. Dacă e să accept plata, veți avea nevoie de un garant. Nu e în niciun caz vorba că nu m-aș încrede în fratele meu, am însă nevoie de garant în fața» celorlalți proprietari.

Dobânda era mai mică decât cea de cu o zi înainte și Domnișorul Jia își reveni întrucâtva. Avea mai mul Le neamuri în capitală, iar cumpărarea unor posturi era ceva firesc și prin urmare acestora nu li s-ar fi părut curios. Trebuia numai să se străduiască să-i convingă. Câțiva chiar se puteau prea bine pune garanți.

Huang Călugărița Dolofană l-a căutat din nou pe Shi Xiaoren, garantându-i împrumutul prin bancă. «Prefectul s-a declarat mulțumit, însă Huang a jucat tare: dobânda nu putea fi mai mare de O, 55 la sută. Shi Xiaoren s-a văzut nevoit să accepte.

În ajunul primirii, avea loc comunicarea în privința desfășurării ceremoniei de prezentare. În ziua hotărâtă, Domnișorul Jia se sculă la jumătatea nopții și plecă în trăsură spre Orașul interzis⁸³. La intrare se strânsese mai multă lume. Cu toții așteptară* vreo trei-patru ceasuri. La ora-opt, slujbașul însărcinat cu prezentarea la împărat a noilor mandariini îi invită. În Palat. Merseară pe jos o bună vreme, iar în fața unui palat, omul care îi introdusese își slobozi manșetele robei⁸⁴. Îngenuncheară toți acolo, pe trepte. Până sus era o distanță cam de doi *zhang*⁸⁵. Rând pe rând, fiecare dintre noii veniți își prezentă pe scurt vârsta, studiile și cariera de până atunci. Fură așezați în ordine, apoi conduși spre aripa apuseană, spre ieșire. Domnișorul %J ia era inspector și inclus pe una dintre liste

---

83 Centrul capitalei, înconjurat de ziduri ca o cetate și care se compunea din Palatul imperial propriu-zis, marcat de alte ziduri și de un șanț cu apă, la care se adăugau clădiri ale administrației, locuințele marilor mandariini.

84 Mînecele robelor chinezești (elment vestimentar tradițional) erau prevăzute cu manșete lungi (un*le și mai mult de 1 rh), din mătase ; acestea în mod obișnuit erau rulate la încheietura mîinii, însă, în situații deosebite, declanșate de manifestări de spirit personale ori ceremoniale, erau lăsate de purtător să curgă în voie, mișcarea lor „vorbind simbolic“.

85 1 zhang, 3,33 m. 4

---

pentru promovare; în consecință i se spuse să-și aducă omagiile înaintea celorlalți înalți mandixrini că a doua zi urma să se înfățișeze Fiului Cerului. Domnișorul Jia mulțumi pentru bunătate și nu uită să treacă să-și aducă omagiile înaintea celorlalți mandarini din aparatul militar. Deși era descendentul unei familii nobile, cu influență politică timp de generații, el nu mai avusese nicicând prilejul să-l vadă pe împărat. Și cu toate că atâția oameni îi povestiseră cum avea să fie, în sinea sa ei fremăta de neliniște. Marele Secretar Hua fu printre primii oameni căruia i se prezentă.

Acesta primise în dar din partea lui obiectele antice în valoare de zece mii de arginți și se purtă față de el cu grijă, întîi eținându-l câțavă vreme.

— Tatăl învățăcelului vostru este prim-judecător provincial, apelă Jia la sfatul lui Hua. Măine, în cadrul primirii, să mă refer la el?

Marele Secretar nu fusese atent și auzise numai ultimele cuvinte⁸⁶.

— Bate cât mai multe mătănii și vorbește puțin, îl povățui el. Acesta este secretul.

— Învățăcelul vostru vrea să spună următoarele: Dacă Fiul Cerului mă întreabă de tatăl meu, sigur că am să-i răspund; însă dacă nu mă întreabă, eu să mă refer la el sau nu?"

— Dacă nu ești întrebat, nu deschizi gura în niciun caz. Acolo unde ar trebui să vorbești, nu uita că este mai

---

86 Ultimele cuvinte : peng tou, înseamnă „a te întâlni cu prieteni vechi și a discuta în voie“, dar și „a te lovi cu capul de ceva tare“, „a bate mătănii“.

---

bine să taci. Iată așadar că nu trebuie să te referi la nimic. Cel mai bun lucru este să bați cât mai multe mătăanii.

Încurcat în asemenea povețe, Domnișorul Jia trase totuși concluzia că era mai bine să tacă. Marele Secretar se ridică. Jia plecă, gândindu-se: „Marele Secretar Hua este prea ocupat. Nu trebuia să-l deranjez. Mai bine mă înfățișez Măritului Iiuangă Acesta tocmai fusese numit în funcție și abia dacă îndrăznește să rostească două cuvinte.

— Pe Marele Secretar Hua l-ai văzut? se interesă el în loc de răspuns. El ce-a spus?

Domnișorul Jia îi relatează convorbirea.

— E foarte bine așa. Maștele Secretar Hua are mare experiență în legătură cu asemenea ceremonii.

Neavând încotro „Domnișorul Jia se duse și-l căută și pe înălțimea Sa Xu. Acesta era un om în vârstă și cam tare de ureche. Însă uneori chiar când înțelegea câte ceva, făcea pe surdul. Îi plăcuseră întotdeauna științele despre suflet și avea două principii de viață de la care căuta să nu se abată: stăpânirea emoției și păstrarea calmului. În fața împăratului se controla să nu se lase tulburat de nicio vibrație a spirtului. Orice chestiune grabnică și grea i-ar fi spus-o împăratul, el nu se precipita, nu dădea din colț în colț ca alții, ci regla lucrurile potolit, la fel ca mai înainte, ca și cum nu ar fi intervenit nimic. Acasă, își bea ca de obicei băutura preferată și își îmbrățișa copiii, fără să se dea în vileag. În al doilea rând, orice ar fi fost, înaintea împăratului nu se arăta nici tulburat și nici interesat de ce i se cerea. Dacă împăratul îi vorbea despre ceva, foarte greu de rezolvat, el dădea înapoi, nu ținea să se repeadă înainte și să ia asupra sa treburi care l-ar fi obosit peste

---

măsură.

— Sunt bătrân, repeta întruna, nu mai privesc lucrurile în amănunt, așa cum o fac cei tineri! Lăsați-mă să mă odihnesc!

De când făcea parte din Consiliul Privat al Curții im* penale, îl vedea pe împărat aproape zilnic. Și de fiecare dată, orice zicea împăratul repeta și el întocmai, fără abatere. La fiecare întâlnire nu rostea decât: „Da, da, da” și „Așa, așa! a Dacă se întâmpla ca împăratul să-i ceară părerea, se făcea că nu aude și rămânea ingenuncheat la pământ, bătând de zor mătânii. Văzându-l îmbătrânit, cu barba albă, împăratul nu mai stăruia și le trecea altora însărcinările respective. În cele din urmă, colegii lui Xu constataseră această stratagemă a lui și îi dăduseră o poreclă - Oul Glazurat. Dar el, în loc să se supere, s-a bucurat, nemaipăsându-i deloc de treburi. La rândul lor, ceilalți nu-l mai îmboldeau să rezolve problemele, luând totul în scama lor și profitând ci de putere. Cam acestea am vrut să le arătăm despre el.

Gând Domnișorul Jia i se înfățișă, rugându-l să-l îndrume cum ar fi mai bine să se poarte, Marele Xu spuse:

— Cel mai bun lucru cu puțință este să-ți lovești capul de prag. Poți să și nu bați mătânii. Ideal însă este să bați mătânii, atunci când e nevoie s-o faci, și să nu te izbești cu capul de pământ, când nu este cazul.

Domnișorul Jia îi povesti cum îl învățaseră înălțimile lor Hua și Huang.

Amândoi au vorbit eu lllc. Foarlă-le u. acum te-au povățuit ei.

pâlai discutară o vreme, însă fără vreun folos. Până la

---

urmă, Domnișorul Jia se retrase. Abia un slujbaş mărunț îi desluși exact cum urma să se desfășoare ceremonia. A doua zi, la întâlnirea cu Fiul Cerului, nu se întâmplă ceva deosebit. În aceeași zi, prin decret imperial, Jia fu recomandat să fie folosit, acest fapt înregistrându-se la organele militare.

În tot acest timp, Fratele Al. Optulea Cel Negru îl căutase de câteva ori pe zi. Huang Călugărița Dolofană insistase pe lângă el să ofere cât mai repede arginții, atât contribuția pentru repararea grădinii, cât și suma în semn de loialitate și înaltă considerație. Îndată ce se ivea un post liber, unchiul Hei era dispus să-l ajute numaidecât. Domnișorul Jia pune mare bază pe vorbele lor. Își făcuse calculele bănești și constatase că avea cu totul, din cei rămăsese din suma cu care venise și adăugând la asta banii împrumutați – o sută treizeci și cinci de mii de arginți. Împărțirea lor o făcuse Huang: douăzeci de mii de *Hang* pentru grădină; șaptezeci de mii unchiului Hei; douăzeci de mii celor patru înalți mandarini din Consiliul militar privat. Din cei douăzeci și cinci de mii de *liang* rămași, douăzeci trebuia să-i ofere slujbașilor mărunți și portăreilor. Restul de cinci mii îi rămâneau de cheltuială. Mulțumit de sfaturile lui Huang, Domnișorul Jia își zise că folosea cum se cuvine banii și că în două-trei luni avea să i se ofere un post mandarina!

Cu toate că se retrăsese din Consiliul privat, sub pretextul că ar fi bolnav, Marele Secretar Zhou citea zilnic

Gazeta oficială a capitalei. În felul acesta aflase de decretul imperial pentru primirea Domnișorului Jia la Fiul Cerului, apoi de decretul pentru grabnica lui numire în

---

funcție. Atunci se gândise la el: „Fiul lui Jiao Xiaozhi îmi este învățăcel. De când a venit în capitală, a fost la mine într-un rând, apoi nu l-am mai văzut. Pentru mâine am invitat câțiva discipoli la masă, am să-l chem neapărat și pe el. Vizita în Beijing i-a priit. Nu strică să-l am aproape și la plecare să-i cer să-mi împrumute niște arginți”. Odată luată hotărârea, a mai trimis o invitație, chemându-l pe Jia la masă la propria sa rezidență. Domnișorul Jia rupsesse legăturile cu acest mandarin. În momentul înregistrării decretului imperial, nutrea cu totul alt gând. Voia tocmai să-l roage pe Fratele Al. Optulea să fixeze o zi, când putea să se ducă la unchiul acestuia, să-și exprime gratitudinea. Când sluga îi aduse invitația, o citi. Era poftit la un prânz, chiar a doua zi.

— Mâine am oaspeți, îngână, vădit nemulțumit. De unde să am timp să-l supăr pe el!

— Ce răspund, stăpâne? întrebă sluga.

— Oprește invitația. Mâine am să mă prefac bolnav și gata.

Sluga merse și-i spuse celui care venise cu invitația că stăpânul său acceptase. Imediat, Domnișorul Jia scrise câteva cuvinte, chemându-l pe Fratele Al. Optulea să-l viziteze a doua zi la ora prânzului, și-l trimise la ei cu invitația pe administrator. Când acesta ajunsese acasă la Hei, îl găsi acolo pe Huang Călugărița Dolofană, care se înfățișase cu două cecuri bancare: unul de șaptezeci de mii pentru unchiul Hei și altul de douăzeci de mii, reprezentând participarea la repararea grădinii. Pe când Huang îl ruga pe Fratele Al. Optulea să le ofere unchiului său, acesta observă că banii nu erau pe cât aranjaseră, ci

---

numai nouăzeci de mii.

— Parcă a împrumutat o sută de mii special pentru chestiunea asta. De ce oferă doar nouăzeci? întrebă. Nu pot apărea în fața unchiului meu decât cu o sumă rotundă. Sincer să fiu, doar între noi putem vorbi: dacă el pune mâna pe mai mult, ne pică și nouă ceva!

— Adevărul este că Jia nu mai are bani, îi luă Huang apărarea. Abia a împrumutat cei o sută de mii. Din zece mii pe care le-a reținut, cu opt mii a plătit banca, iar două i-au rămas și lui de folosință cât mai stă în capitală.

Deziluzionat, Fratele Al. Optulea își dădu supărarea pe față. În clipa aceea, sluga îi înmână plicul Domnișorului Jia.

— N-am timp pentru așa ceva! rosti el, azvârlind cât colo plicul.

Călugărița Dolofană îi făcu câteva plecăciuni în șir. Luă vina asupra sa și promise că va avea grijă să repare lucrurile. Dar Hei nu mai voia să audă de nimic. La urma urmei, afacerea trecea prin mâna lui și tot el nu se alegea cu nimic.

— Te-ai ocupat de chestiunea asta, vorbi el cu răceală și mi-e greu să mă războiesc cu tine. De-ar fi fost altcineva, i-aș fi aruncat de mult cecurile astea dincolo de poartă și n-aș mai fi vrut să aud de numele lui!

Huang Călugărița Dolofană se grăbi să se ploconească:

— Vă rămân recunoscător pentru atenția pe care mi-o arătați, Frate Al. Optulea! Mă speriasem tare și chiar am nădușit de-a binelea! Am cămașa udă pe dedesubt. Cât despre invitația făcută de Jia Runsun, mie mi se pare că ea

---

e o dovadă de considerație din partea lui și trebuie să i se dea curs. Nu e bine să-l neliniștim.

Abia acum Fratele Al. Optulea acceptă invitația.

De la Hei, Călugărița Dolofană se duse direct acasă la Domnișorul Jia. După ce se văzură, nu-i pomeni nimic despre supărarea Fratelui Al. Optulea, de teamă că Jia va râde de el.

— La Palat au mare nevoie de bani și Unchiul Hei va oferi din partea voastră toți banii aceia, spuse el. Cât despre cei șaptezeci de mii, nu voia deloc să-i primească. Abia după ce l-am sfătuit eu de bine pe Fratele Al. Optulea, făgăduindu-i că o să tragă și el foloase, a fost de acord să ducă el lucrurile la bun sfârșit. Frate bun, sper că faptul ăsta nu vă deranjează. Noroc că s-a ocupat de tot acest frate nătâng al tău, altfel cine știe unde s-ar fi ajuns.

— Grija noastră mă emoționează, se arată Jia îndatorat.

Noaptea trecu repede. A doua zi în zori, Domnișorul Jia așternu câteva rânduri pentru Marele Secretar Zhou, scuzându-se că era bolnav și că nu putea lua parte la masa de la prânz, după ce se însănătoșea avea să-i facă o vizită pentru a-și prezenta omagiile. Trimise scrisoarea. Marele Secretar își pusese mari speranțe în el și se simți cum nu se poate mai dezamăgit. Totuși, nu voia cu niciun preț să-l scape din mână și de aceea îi întoarse o scrisoare de răspuns: „De vreme ce nu vă simțiți bine, nu e recomandabil să ieșiți. Când vă veți reface cu totul, vă poftesc să treceți pe la mine în haine obișnuite, să stăm de \ o: bă”.

— Abia am timp de treburile mele, râse Jia, citind

---

scrisoarea. Cui îi pasă de el!

Aruncă scrisoarea. Când Fratele Al. Optulea sosi, îl întâmpină cu vorbe de mulțumire:

— Sunt sincer mișcat de ajutorul pe care mi l-a acordat unchiul dumneavoastră. Îndrăznesc să vă rog să mă conduceți la înălțimea Sa, să-i mulțumesc personal.

— Unchiul e foarte ocupat, dar am să vorbesc cu el. După ce va fixa o zi, am să vă anunț.

Domnișorul Jia îi mulțumi de câteva ori la rând. După masă, Hei trecu pe la Palat și îi spuse unchiului său dorința lui Jia.

— Fiul lui Jia Xioazhi e prea insistent, rosti Unchiul Hei. O să-l primesc atunci când va fi cazul. Suntem prinși cu treburi oficiale de dimineța până seara. N-am vreme de el!

Fratele Al. Optulea îi cunoștea năravul și nu cuteză să-l contrazică, deși îi venea greu să se prezinte în fața Domnișorului Jia cu mâna goală. Tăcu, dar rămase cuminte locului. Cam la o jumătate de oră, unchiul îl întrebă:

— Cât ai căpătat de la acest Jia?

Fratele Al. Optulea înaintă doi pași și se înclină adânc:

— Nepotul vostru n-a îndrăznit niciodată să ia un ban pentru asemenea lucruri. Vă puteți interesa, unchiule, și dacă mă descoperiți că am încercat să câștig ceva, puteți să faceți din mine ce voiți. Eu, unul, mor împăcat. Cât îl privește pe fiul lui Jia Xiaozhi, a împrumutat banii ăștia. Mă gândeam să-l aduc pentru o întrevedere, nu atât pentru el, cât pentru liniștea celui care l-a împrumutat. Omul va afla că banii au fost înaintați și că vor da roade.

— Oare nu vă e de ajuns pentru liniștea voastră faptul că banii se află la mine?

— Cum să nu fim liniștiți? Nepotul vostru nu v-a adus numai pe acest Jia. Am greșit eu vreodată cu ceva? Negoțul nostru durează tot anul, dar câți au la brâu mai multe sute de mii de arginți? Dar ei iau din stânga, din dreapta, și, după ce devin dregători, înapoiază banii: Acum n-aș zice să-l ajutați cine știe cum, vă cerșesc o simplă întrevedere. El a oferit bani și ar fi într-un mângâiat în inima lui.

Unchiul Hei ascultă cu luare-aminte și i se păru că nepotul său avea dreptate. Cum nu putea să dea înapoi dintr-odată, îl dojeni:

— Ehe, copii, nu vă pricepeți deloc la afaceri! Ce contează șaptezeci de mii! Acum înțeleg că, dacă nu accept, te faci de rușine. Dar nici nu-l pot primi repede. Du-te și spune-i să vină poimâine.

du aceasta, înaltul mandarin se retrase. Fratele Al. Optulea ieși val-vârtej de la el ca și cum ar fi obținut un decret imperial. Trimise o slugă la Huang Călugărița Dolofană să-l înștiințeze pe Jia ca peste două zile, dimineața, să se înfățișeze la el pentru a merge împreună la Palat. Huang nu tergiversă nici el lucrurile. Fiind însă ocupat și tdmându-se că dacă trimite vorbă pot ieși neclarități, îl chemă pe Domnișorul Jia la el și-i transmise solemn cele aflate. Domnișorul Jia fu adânc mișcat. Acasă, de cum trecu pragul, administratorul îi aduse o carte de vizită mare, pe care scria: Candidatul în magistratură Bao.

— Nu-l cunosc, mormăi Jia. Ce vrea?

— Nu l-am întrebat, stăpâne. Zicea că fratele lui mai

---

mare ar fi în slujba Marelui Secretar Hua. A aflat că veți primi în curând un post și a rugat pe Marele Secretar să vi-l prezinte. A venit chiar împins de Marele Secretar.

— Are scrisoare de prezentare?

— IL-am întrebat: „De vreme ce v-a trimis Marele Secretar, trebuie să aveți o scrisoare de prezentare”. „N-ama a răspuns el și a adăugat: „Așteptați ca stăpânul vostru să mă primească și el va înțelege”.

— Nu forța lucrurile! Dacă l-a trimis Marele Secretar, nu contează. De ce a venit cu mina goală? Întrebă, apoi își zise: „A aflat că în curând voi primi un post. Trebuie să fie adevărat tot ce spune. Mai bine îl primesc și gata! a Cheamă-l, îi porunci slugii.

Imediat administratorul îl conduse pe vizitator în încăpere. Purta veșminte de cărturar. Primul gând al Domnișorului Jia fusese să-l primească în haine simple, obișnuite. Apoi își zisese că, dacă îl trimisese Marele Secretar, poate avea să-i comunice ceva și o primire prea simplă ar fi fost o jignire la adresa Marelui Secretar. „Și totuși, de-l primesc în haine de mandarin”, se gândi, „și nici nu o fi în cine știe ce legături cu Marele Secretar, mă înjosesc eu însumi. În fond, el nu e nici magistrat plin, iar eu am rangul de inspector general de district”. Cu această judecată, rămase în costumul în care era îmbrăcat, porunci slugii să-i aducă o bonetă basc și îi ieși musafirului înainte. Când se întâlniră, Bao se lăsă la pământ, salutându-l. Domnișorul Jia îi întoarse salutul în același fel, însă se ridică primul. Se așezară. Gazda se interesă de „numele a și „cariera” oaspetelui.

— Sărmanul meu nume poetic este Songming. Sunt

---

din Jining, provincia Shandong. Pe fratele meu cel mare îi cheamă Songehong. A ieșit *juven* la examenele trecute și este institutor în familia Marelui Secretar Hua. Eu însumi am fost institutor în capitală. Anul trecut, după înfrângerea tâlharilor, am fost pus pe o listă pentru promovare și am fost numit candidat sau asistent la magistratură. L-am auzit pe fratele meu că înălțimea Voastră va fi înălțat în rang și că veți primi un post. Atunci, nemernica mea persoană l-am rugat pe nemernicul de frate-meu să-l implore pe Marele Secretar să mă prezinte. Am de gând să vă slujesc, să cresc în preajma Domniei Voastre.

— La Marele Secretar ai fost?

— De câteva ori, răspunse Bao Songming.

— Marele Secretar mi-a trimis vreo scrisoare?

— Umilul de mine i-a cerut o scrisoare de prezentare.

Ieri, când l-am văzut, Marele Secretar m-a sfătuit: „Întâi du-te. Am eu grijă să-i scriu și să-i trimit scrisoare”. De aceea am venit astăzi. Când să ies, Marele Secretar mi-a spus ceva.

— Ce-a spus? îl grăbi Jia, cu bucurie și teamă.

— Spunea că îi place grozav de mult sticluta aceea de prizat tutun pe care i-ai dăruit-o. A pus-o alături de toate celelalte sticlute pe care le deține și și-a dat seama că nu suferă comparație. Acum își dorește încă una la fel. Nu contează cât îl va costa.

Aflând că darul lui lăsase o frumoasă impresie, Domnișorul Jia se îmbujoră la față. Bao Songming trebuia să-i fie apropiat Marelui Secretar, dacă el îi încredințase un asemenea gând intim. De aceea, discută mult cu vizitatorul său și îl reținu la masă.

— Îmi place de tine, frate, sper să vii cât mai des pe la mine. Încă n-am primit un post și sunt sărman, reluă Jia. Pe viitor, în provincie, ne vom apropia mai mult. Unde este prețioasa ta rezidență? Familia e în Beijing? Te poți muta aici, să locuim împreună ca niște frați adevărați.

Songming nu se gândise atât de departe. Răspunse pe rând la toate întrebările, precizând că familia sa nu era în oraș.

Domnișorul Jia chemă administratorul și-i porunci:

— Mutați imediat patul secretarului Wang din aripa apuseană a casei în camerele voastre. Mobilați camera cu pat și tot ce trebuie și aduceți bagajele Excelenței Sale Bao. Du-te chiar acum și să n-aud de nicio amânare. De-mi veți greși cu ceva, să nu-mi mai apară sub ochi niciunul dintre voi, ouă de broască țestoasă!

Într-un târziu, Bao Songming se ridică.

— Mai întâi mă prezint în fața Marelui Secretar, rosti el. După aceea mă mut.

Domnișorul Jia mai stăruia de câteva ori, apoi intră în camerele interioare. Gândul îi stătea numai la faptul că Marelui Secretar îi plăcuse sticluta pe care i-o dăruise, ceea ce însemna că el nu-și cheltuise arginții în zadar și că va trage foloase cât de curând. Uitase că Marele Secretar își dorea o pereche de sticlute. De bucurie, se hotărî să se ducă să-i spună despre întâmplare și lui Huang Călugărița Dolofană. Chemă în grabă caleașca.

Pe Huang îl găsi în banca pe care o conducea. Îi povesti totul, dintr-o răsufare. Călugărița Dolofană îl ascultă. Rămase pe gânduri, mângâindu-și bărbia.

— Vorbele lui Bao dovedesc că a fost trimis chiar de

Marele Secretar. Dar de ce nu l-a prezentat măcar printr-o carte de vizită? comentă Jia, mirat.

— Luați lucrurile prea ușor, preamărite domn, spuse Călugărița Dolofană, zâmbind. I-ați trimis sticla, bun! El se apucă să i se destăinuie acestui Bao, bun! Iar Bao are o istorie deloc simplă! Cum l-ați primit?

Jia îi relatează cum de a ajuns să-l invite să se mute la el.

— Prea bine! conchise Huang. Ați înțeles tâlcul ultimelor cuvinte ale acestui Bao?

Domnișorul Jia căzu de data aceasta el pe gânduri.

— Marele Secretar a vrut să spună că dorește să i se ofere o sticluță la fel cu cea de mai înainte.

— Eu i-am oferit.

— Știu prea bine. Dar Bao a zis că „acum își dorește încă una la fel”. El nu știe că i-ați oferit? Iar dacă nu se gândea la dumneavoastră, de ce l-a pus pe acest Bao să vă transmită vorba asta?

Domnișorul Jia își duse mâna la tâmplă, gânditor. Așa era.

— Banii i-am cheltuit, vorbi el într-un târziu, iar șansele de a mai afla o sticluță la fel sunt minime. Dar unde-o să găsim încă una la fel?

— Bine, acceptă Huang, meditativ. Călugărița asta a voastră crede că e bine să vă aruncați o privire prin dugheana lui Liu Houshou.

Domnișorului Jia i se păru că ideea era bună. Locul nu era departe și plecă numaidecât... Îl găsi pe patronul Liu și după câteva cuvinte îi destăinui ce voia.

— Domnul meu, se prefăcu patronul, prima v-am dat-o în mod cu totul special. De unde să iau încă una la fel?

Cui vreți să i-o dăruieți? De Marele Secretar nici nu poate fi vorba.

Jia chiar voia să-i spună adevărul. Se opri însă în ultimul moment, gândindu-se că n-ar fi bine.

— Îmi plăcea mie, rosti încet. Aș fi vrut una identică.

Lin era patronul unui magazin deschis cu capitalul \ l-ai vi ui Secretar Hua. Lucrau mână în mână și ar fi fost o** necrezut ca patronul să nu știe ce îl îndemna pe Domnișorul Jia să caute încă o sticluță. Așa se explică de cnu ceru lămuriri suplimentare.

— Aș mai avea eu una, vorbi după o vreme. Mi-au trebuit douăzeci și ceva de ani s-o fac. Aveam de gând s-a păstrez pentru mine, să n-o înstrăinez. Acum, dacă insistați, mi-e greu să spun nu.

Auzind că mai avea una, Domnișorul Jia se entuziasma.

N ani să uit dragostea ce mi-o purtați, sări el să nu piardă prilejul. Cereți-mi oricât și am să accept...

La aceste vorbe, Liu Houshou se duse într-o cameră din spate, unde stătea el, deschise un sertar și scoase o sticluță la iveală. Reveni și i-o întinse clientului său.

Domnișorul Jia o luă în mână și constată că era absolut la fel ca prima, parcă ar fi fost una și aceeași sticluță.

— Curios! exclamă, după ce o privi îndelung. Cum de este aidoma primei?

— E mult mai frumoasă decât cealaltă, îi dădu ghes patronul, cum să fie aidoma? Pe prima ați dat două mii. Pe-asta, de-ar fi să-mi dați de trei ori pe-atât și nu v-o dau!

— Și cât cereți? insistă Jia.

— Mai întâi, că nu eu am dorit să v-o vând. În al doilea rând, nu las niciun bănuț. Cu opt mii de arginți, v-aș vinde-o.

— Dacă ar fi altă sticluță, mult mai bună decât prima, ar merita nu opt, ci chiar zece mii. Dar dacă este aidoma primei, pentru ce acest preț?

— Dacă sunteți convins că aceasta este cu siguranță sticluța dintâi, fie, n-am să mă apuc acum să mă cert. Dacă mă credeți, o cumpărați, iar de n-aveți încredere în mine, rămân cu ea, și lucrul acesta îmi convine.

Spunând acestea, patronul își luă marfa înapoi. Neștiind ce să facă, Domnișorul Jia își luă rămas bun și se duse direct la Huang Călugărița Dolofană.

— Ați găsit ce căutați? întrebă bancherul.

— Da. De avut, are una, aidoma primei. Bănuiesc însă că este chiar sticluța dinții.

— Oricum, trebuia cumpărată, declară Huang.

— Nu ne-am înțeles la preț.

— Cât cere?

— Vrea opt mii.

— Opt mii nu e mult. Merita și optzeci de mii!

Domnișorul Jia se arătă nedumerit. Călugărița Dolofană oftă:

— Of! Nu știți decât să oferiți bani și nu înțelegeți nici cel mai mic șiretlic! La insistențele tânărului dregător, Huang continuă mai limpede: Dacă ați recunoscut sticluța, înseamnă că ați fost luat de la bun început drept prost și v-o vinde încă o dată. Ce puteți să faceți? Vă acceptați rolul, o cumpărați și i-o trimiteți iarăși în dar, cu toată smerenia și gata!

Această explicație îl surprinse pe Domnișorul Jia.

— Dacă-mi cerea două mii, mai înțelegeam și eu, spuse, după o clipă de gândire. Dar nu o dă sub prețul de opt mii și mi se pare prea scumpă.

— Ba nu e deloc, i-o reteză Călugărița Dolofană. Vă aud că pronunțați mereu cuvântul preț. Lucrul acesta rămâne de discutat.

Jia încercă să întrebe ceva.

— Ajunge cu întrebările! se răsti Huang. Haidem s-o cumpărăm! mai adăugăm niște antichități și-l rugăm tot pe Liu Houshou să le ducă Marelui Secretar. Frate bun, nepriceputul tău frate v-a tot îndemnat și v-a învățat, el v-a deschis această cale. Altfel ce v-ați fi făcut?

Plecară împreună la magazinul de antichități și spuseră acolo pentru ce veniseră.

— Am bănuț eu că preanonratul Jia o să se întoarcă, zâmbi Liu Houshou. Uite, i-am ales alte câteva piese, care se armonizează cu aceasta.

Le scoase și le arată. Celelalte trei piese, identice cu primele, costau două mii, cu prețul sticlutei făcând la un loc zece mii de arginți.

— Vă sunt recunoscător pentru grijă, mulțumi Jia.

— Arginții îi trimit eu prin bancă, lămuri Huang, stabilind alte trei mii de *Hang* drept operațiuni bancare.

Liu Houshou se învoi să-i trimită ei darurile Marelui Secretar Hua. Domnișorul Jia se întoarse acasă.

— Ați adus bagajele Excelenței Sale Bao? întrebă el de cum coborî din trăsură.

— Sunt aici, stăpâne, răspunse administratorul.

— I-ați aranjat camera?

— Secretarul Wang e plecat și noi n-am îndrăznit să-i mutăm lucrurile în lipsa lui. Cum se întoarce, îl trecem dincolo.

— Nemernici! Ouă de broască țestoasă! strigă Jia. Vă îmbuibăți din mâncarea mea sau dintr-a lui?

Administratorul și celelalte slugi tăcură.

— Excelența Sa Bao e aici? Întrebă iar stăpânul.

— A venit și pe urmă a plecat, răspunseră slugile.

— La nimic nu sunteți buni! Numai rele îmi faceți! Ce străbunic vă este Wang ăsta de nu îndrăzniți să-l deranjați cu nimic?

Ocărind de zor, Domnișorul Jia merse țintă în aripa apuseană a casei, unde locuia secretarul Wang și trase cu mâna sa așternutul acestuia de pe pat. Slugile îi săriră în ajutor și desfăcură din jurul patului plasa contra țânțarilor și împachetară rând pe rând toate lucrurile lui Wang. Domnișorul Jia așteptă până văzu cu ochii săi lucrurile domnului Bao puse în locul acestora și abia apoi se îndepărtă.

Bănuiți cine era acest secretar Wang? Cărturar cu gradul *xiuca*i obținut în Hangzhou, se străduise pe lângă judecătorul de rang provincial Jia, câtă vreme acesta lucrase în provincia Zhejiang, să-l cultive, să-i câștige încrederea, cu scopul evident de a obține o promovare. Jia îl plăcea foarte mult și îl luase cu el în Henan, ținându-l pe lângă sine. Când fiul său trebuise să plece în capitală, judecătorul Jia i-l dăduse pe Wang special pentru a-i redacta corespondența, a-i întocmi cărțile de vizită de prezentare și alte asemenea treburi de finețe. Așa ajunsese Wang în Beijing. Numai că Domnișorul Jia nu-l prea plăcea

---

pe secretar, părându-i-se prea plin de sine. Trăgându-se din Hangzhou, secretarul Wang se folosea prea mult de limbajul dialectal, lucru nu tocmai pe potriva poziției sale. Iar acest lucru îi repugna lui Jia și el avea chiar de gând să-l îndepărteze, să-l trimită înapoi tatălui său.

Acum, Jia îl mutase din camerele centrale. Întors acasă, secretarul Wang rămase mut de uimire în prag, pe când furia spumega în el ca niciodată! Însă cum era un om binecrescut, se stăpâni, fără să trădeze ce se petrecea în sufletul lui. Ca orice cărturar din Hangzhou, avea pretutindeni cunoștințe. Încă de la venirea sa în Beijing, când n-avea ce face, se întâlnea cu doi concetățeni ai săi, cu care era și ne-am. Stăteau de vorbă, ospătau și petreceau împreună. Văzând că stăpânul său se purta înadins cu el iară niciun fel de respect, își dădu. vama că a: merita să rămână în casa lui. P -

Imediat spre sediul provinciei sale natale. Era muncit de gânduri. Pe de o parte îi era rușine de cunoștii săi, pe de alta nici nu putea suporta să locuiască împreună cu slugile. Se îndepărtase destul de mult de rezidența Domnișorului Jia. La un moment dat, se trezi bătut pe umăr de cineva. Întoarse capul, speriat. Dar acela se dovedi nu altul decât Wang Bogao, rudă cu el, pentru că se trăgeau amândoi din același clan. Acesta era mai marele peste sectorul probleme diverse la Ministerul treburilor din interior. Nu-și adusese familia cu sine și locuia la sediul provinciei. Wang Bogao fusese în vizită la un prieten, pe o străduță din apropierea Târgului de cai și pe neașteptate îl zărise pe secretarul Wang mergând de unul singur, cu capul în pământ. Îl bătuse pe umăr și faptul că acesta se

---

speriasse îi trezi bănuiele. Fiind un om sincer și deschis, îl întrebă ce i se întâmplase. Wang îl privi surprins. Se uită multă vreme fix la prietenul său, fără să-scoată un cuvânt. De felul său, Wang Bogao era un om nerăbdător și, văzându-l în ce stare îl adusesese întrebarea sa, se simți neliniștit de-a binelea.

— Să nu-ți faci inimă rea din cine știe ce pricină /
Vino cu mine la sediu. O să chem un medic să te vadă.

Secretarul Wang rămase ca și mai înainte, cu ochii la el. Prietenul lui chemă una din ricșele care așteptau la colț de stradă, îl ajută să se urce și el merse pe jos, însoțindu-l. La sediul provinciei, îl sprijini să coboare și-l duse în camera sa. Secretarul se trânti pe pat. Wang Bogao încercă să-l descoasă, dar fiindcă se pusese pe plâns, nu reuși să afle nimic de la el. În cele din urmă, îl auzi blestemându-și soarta.

— De nu vorbești, te rog să pleci numaidecât. Asta o patul meu!

Încolțit, secretarul îi povesti prin ce situație umilitoare trecuse, implorându-l să nu vorbească nimănui despre asta, pentru ca să nu se știe printre concetățenii lui și ei să râdă de el. Dar înainte ca el să-și încheie istorisirea, Wang Bogao își ieși din fire, de furie.

— Ce-i asta? Ce mare mandarin a ajuns, să nu te trateze cu prietenie și să te bage în rândul slugilor? Asta nu o om! Eu ara ceva nu accept! Măine îi adunăm pe-a: noștri, îl chemăm aici și discutăm deschis.

— Nu, așa ceva nu vreau! se plânse secretarul Wang. Orice-ar fi, nu vreau să mă pun cu unul ca el. De-ai să faci scandal, am să-mi pierd postul și-o să rămân de izbeliște

---

prin capitală. Pe tine nu te dau banii afară din casă. Cine o să mă împrumute ca să mă pot întoarce în Hangzhou?

— De ce mai ții la slujba asta? Te temi să nu-l superi cu nimic, iar el, în schimb, te-a nesocotit de tot! Nu, prietene, de vreme ce am aflat ce s-a întâmplat, patronul tău n-o să scape ușor. Dacă ai să fi aruncat pe drumuri, vom pune noi mână de la mână și-ți plătim locul pe corabie.

Terminând de vorbit, Wang Bogao trimise o slugă acasă la Domnișorul Jia, să aducă bagajele secretarului Wang și îndată îi înștiință și pe ceilalți concetățeni ai lor care locuiau la sediul provinciei. Toți se arătară revoltați. Între „timp, sluga lui Wang Bogao se întoarce cu bagajele.

— Pe Excelența Sa Jia l-ai văzut? își întrebă Wang sluga.

— Nemernicul de mine, rosti sluga, m-am oprit la poarta Domnișorului Jia și le-am spus ce vreau. Portarul s-a dus să anunțe, dar s-a întors repede. Domnișorul Jia m-a chemat la el și întorcându-se spre mine, mi-a zis: „Numitul Wang m-a părăsit de bunăvoie, nu l-am gonit eu. Dacă eu l-aș fi demis, s-ar fi convenit să-i plătesc drumul de întoarcere. Așa, se pare că are alte aranjamente și n-am să-l cruț deloc”.

— Tu ce-ai răspuns?

— La ce bun să mă pun cu el? Am luat bagajele și gata.

— Prea ne desconsideră pe noi, cei din Hangzhou *t* strigă Wang Bogao. Măine mă duc și o să-l informez pe înălțimea sa Xu. Poate trimite pe cineva, să-l ia la întrebări pentru ce stă atât în capitală!

Ascultați, stimați cititori! mai știți cumva cine este acest Xu? Nimeni altul, decât Oul Glazurat din paginile precedente. El însuși din Hangzhou, ajunsese ministrul populației, membru al Consiliului militar privat al Curții manciuriene și Wang Bogao era copist la el. P slujea încă de când Xu obținuse rangul cărturăresc *jinshi* și fusese numit supraveghetor general adjunct și de aceea i se adresa întotdeauna cu familiaritate. Din păcate, acest înalt mandarin era lipsit de curaj, nu se băga în alte treburile și chiar chestiunile celor apropiați le respingea sau le amâna de mai multe ori. Cu toate acestea, rămânea steaua polară a Hangzhouului și concetățenii săi îi împărtășeau tot ce se întâmpla. De fapt, altceva decât să le ia banii, el nu făcea.

În noaptea aceasta, Wang Bogao n-a închis un ochi de prea multă supărare, punându-i secretarului Wang) întrebări după întrebări, ca să-și facă o impresie. A doua zi, s-a dus la slujbă, după obicei. Însă secretarul de stat n-a venit la Yamen. Wang Bogao a luat o lectică și s-a dus direct la sediul Consiliului militar privat.

— Trebuie să-l văd pe măritul Xu, îi spuse portarului. S-a ivit o chestiune care nu suferă amânare.

Xu fu nevoit să-l primească. Wang îi relată cum fusese batjocorit concetățeanul lor.

— Faptul că l-a azvârlit în încăperile slugilor arată că pe noi, cei din Hangzhou, unul că el nu ne consideră oameni, că n-are ochi să ne vadă. Indignat de această purtare a lui Jia Runsun, l-am luat la mine pe secretarul Wang. Astăzi am venit la dumneavoastră să vă ascult porunca, învățătorule. Trebuie să găsim o cale să-l lecuim de îngâmfare pe acest Jia.

Xu tăcu multă vreme, mângâindu-și barba.

— Adevărul este că avem cam mulți concetățeni și toți vor să se bucure de protecția mea. Alungarea unui secretar este un fapt obișnuit și cere un dram de răbdare. Stăpânul lui are și el inconvenientele lui. Cine se supără pentru un lucru de nimic ca acesta, mă tem că o să-i fie greu să mai găsească alt post.

— Realitatea este că nu el a plecat, ci eu am trimis după lucruri, fiind revoltat de purtarea numitului Jia.

— Fiule, aici ai greșit. „Cu cât vorbești mai mult, cu atât sporește năpasta!” Să fi uitat acest adevăr străvechi? În vremea noastră, chestiunile acestea sunt cel mai greu de rezolvat. Nu mă gândesc la tine, dar eu sunt mare mandarin la Consiliul privat și cu toate astea crezi că pot face ceva cu de la mine putere? Fără slujbă, în capitală nu poți rămâne multă vreme. Dacă acest Wang va continua să stea, o să ne fie greu și nouă.

— Învățăcelul vostru a vorbit cu secretarul Wang: o să punem mână de la mână și-l trimitem în Hangzhou.

— Pe-aici avem multe cunoștințe, îl întrerupse Xu, dar eu unul n-am cum să-i ajut pe toți. Mai întâi, că nu țin să mă amestec în chestiunea asta. Chiar tu, fiule, care primești lunar o sumă bunicică, câțiva zeci de *Hang* de argint, n-ai ajuns încă să-ți permiți să-ți arunci banii. Cât despre acest Jia, chiar dacă el nu se arată a fi om integru, n-are rost să ne punem rău cu el de dragul altuia. Ce părere ai, fiule?

Ascultându-l, Wang Bogao se înfurie mai tare. „Nu vrei să ne ajuți”, își zise, „dar noi n-o să ne oprim aici! Acest Jia ne-a umilit și eu nu pot să mă-mpac cu gândul

---

ăsta". Chibzui ce-ar putea face. Noroc că își aminti că Xu avea răul obicei de a se supăra pentru orice pierdere bănească. De altceva nu-i păsa. Wang Bogao aflase de raporturile lui Jia Runsun cu Marele Secretar Hua. Știa că banii oferiti de Jia lui Xu reprezentau abia a douăzecea parte din cei primiți de Marele Secretar. Cât despre cei dăruiti unchiului Hei, aceia nici nu sufereau comparație! Acum se gândi să se folosească de aceste informații. Mai turna și el ceva gaz peste foc, ca să-l întărească pe marele om și să-l silească să le acorde sprijinul.

— N-am să vă ascund, învățătorule, că numitul Jia nu numai că n-are ochi să-i vadă pe cei din Hangzhou, dar nici chiar pe înălțimea Voastră nu vă ține la mare cinste.

Vorbele acestea îl stârniră pe Xu:

— Cum adică? întrebă. Parcă e cineva care să nu îi fost ponegrit în spate! Eu nu pun temei pe aceste lucruri.

— Învățăcelul acesta n-ar fi îndrăznit să vă deranjeze cu vorbe în vânt. Dar Jia Runsun e blestemat rău! De când a venit în Capitală, n-a avut ochi decât pentru Hua și Hei, socotind că dacă se bazează pe ei o să obțină repede un post gras. De altcineva nici că îi pasă.

— Adevărul este că noi, cei din Consiliul priva*, nu mai suntem stăpâni pe posturi. Mai bine de jumătate din negoțul nostru a trecut în mâinile eunucilor. Nici nu avem ce face, ei sunt mai aproape de Eiul Cerului și vorbele lor au mai degrabă răsunet. De aceea, le-am și lăsat lor trei părți. Cât despre Hua, o fi el Marele Secretar, dar când eu am intrat în Consiliul militar privat el nu era decât un biet ajutor de comandant. În privința asta, n-are cum să mi-o ia înainte. De ce mă socotește mai prejos decât el?

— Acesta este adevărul. De aceea m-am supărat și am ținut măcar să aflați acest lucru.

Wang Bogao povesti cum Domnișorul Jia se folosisese de Liu Houshou și cumpărase antichități pentru Marele Secretar. Bani îi avuseseră depuși într-o bancă, al cărui director era un oarecare Huang Călugărița Dolofană. Acesta îi făcea toate plățile. Când Domnișorului Jia i se secătuiseră banii, prin intermediul aceluiși bancher împrumutase o sută și ceva de mii, trimițându-i parte lui Hei și parte lui Hua. Fiecare dintre aceștia primise câteva zeci de mii bune.

— De unde știi lucrurile acestea? Sunt adevărate? întrebă Xu.

— Cum să nu fie? Gândul meu este aidoma cu al tău, învățătorule: de înălțimea Sa Hei nu zic nimic, dar nu înțeleg de ce pe dumneavoastră nu v-a tratat la fel ca pe Marele Secretar. Aici e buba!

Marele Xu rămase pe gânduri și încet-încet îl cuprinse și pe el mânia. Peste puțin, fața i se înverzi de furie.

— Am auzit că numitul Jia e plin de rele, continuu Wang Bogao să aducă noi dovezi împotriva acestuia: La lucrările de îndiguire a Fluviului Galben n-a avut cine știe ce merit, a fost pur și simplu protejat. Se știe că acolo a făcut rost de bani și astfel a venit în capitala cu nevasta, câteva favorite și cu o mulțime de slugi. Iar după ce s-a stabilit în oraș, a început să umble prin localuri, să aibă de-a face cu tineri cântăreți, cu călugărițe, iar la beții s-a arătat gelos și a făcut scandal – o dată a distrus salonul unui cântăreț –, în orice caz, nu s-a dovedit un om de stirpe

---

aleasă. Dacă un astfel de om ajunge judecător într-o provincie, s-a dus cu or din ea și dreptatea de pe acele meleaguri!

— De altele nu-mi pasă, i-o tăie Xu. Fiule, fii 'nun și află exact cât i-a oferit Marelui Secretar Hua. Dacă mie mi-a dat mai puțin, va avea de-a face cu mine! încheie înaltul mandarin.

Wang Bogao se retrase. Marele Xu însă n-a închis ochii noaptea întreagă. A doua zi, dis-de-dimineată, s-a dus la Censiliul militar privat al Curții și l-a chemat la el pe Marele Secretar Hua.

— Am aflat cu bucurie că ai primit un învățăcel cu dare de mină! începu fără ocolișuri.

Hua se miră, nu știu cum era mai bine să procedeze. Rugă să i se spună despre care învățăcel era vorba.

— Fiul lui Jia Xiaozhi, judecătorul provinciei Henan, răspunse sec Xu, râzând. Nu v-a vizitat?

— Ce contează primirea a câte unui învățăcel! răbufni Hua. Voi vorbi deschis, la urma urmei, nimeni dintre noi nu trăiește din darurile lor! Fiecare cu ale lui nu ne amestecăm unul în treburile celuilalt.

— Nu vă interzic să primiți discipoli. Fiul lui Jia Xiaozhi e plăcut, dar cam lunecos și treaba asta m-a nemulțumit!

— Unde se găsesc oameni dintr-o bucată! Avem unele responsabilități față de ei, Venerabile!

— Când întâlnesc oameni necinstiți, nu mă simt bine, urmă Xu. Eu nu am responsabilitățile voastre. Sunteți Mare Secretar, cel care „conduce corabia în burta primului ministru”, cum e o vorbă din vechime.

— Dacă nu vă este pe plac, venerabile, când mă va «n-ai vizita, am să-l sfătuiesc să nu vă mai calce pragul și gata! Nu e vorba de învățăcel cu dare de mână sau fără! Dacă ar fi fost sărac, v-ar fi înfuriat la fel de tare?

Marele Secretar ar fi continuat, dar alți înalți demnitari temându-se ca cearta lor să nu fie auzită de împărat, interveniră încercând să-i domolească.

— Scrieți-i acestui Jia să mai aștepte. Peste încă o lună va primi numirea!

Marele Secretar Hua se înfurie.

— Primește sau nu, răsplata vine de sus, cine își permite să facă pe stăpânul?

În toiul certei, se transmise porunca reunirii Consiliului privat. Cei câțiva bărbați plecară și în felul acesta cearta se opri.

Plin de sine, cu pieptul scos înainte, Wang Bogao îi povesti secretarului Wang cum îl scosese din răbdări pe venerabilul Xu, împingându-l să se certe cu Marele Secretar Hua. Și totuși, câtă vreme Domnișorul Jia nu știa nimic, el nu era deloc mulțumit. Își munci creierul, gândindu-se cum ar face să-l întărească și mai tare pe înaltul mandarin, astfel încât să-l cheme la el pe Jia și să-l ia la rost. Până la urmă își făuri un plan. A doua zi, îl vizită pe Măritul Xu. Bătrânul arăta rău, semn că nu i se risipise năduful. După câteva vorbe Wang Bogao aduse iarăși vorba despre Domnișorul Jia.

— Pentru omul ăsta, vorbe Xu, ieri era cât pe-acți să mă bat cu Hua. Discipolul tăcu, pândind momentul potrivit. Numai că Hua ăsta, urmă Xu, m-a luat cu „venerabile” în sus, „venerabile” în jos și n-am putut afla câți bani a

---

primit.

Abia acum Wang Bogao înțelese că putea interveni:

— Aș vrea să vă spun, învățătorule, că Marelui Secretar i-a oferit mai mulți bani și, firește, l-ați pus pe acesta la grea încercare. În ceea ce-l privește pe nemernicul de Jia, de când a apucat să se țină după Hua și Hei, nu mai are ochi să-i vadă și pe alții. Și nu numai că n-are ochi să vă mai vadă, învățătorule, dar vă vorbește și de rău. Am aflat de la prietenii lui ce a scornit despre înălțimea Voastră.

Dacă în mod obișnuit lui Xu nu-i păsa de ce vorbesc alții despre el, de data aceasta nu se mai abținu.

— Ce-a scornit?

— Învățăcelului acesta îi vine greu să reproducă injuriile născocite de el, înălțimea Voastră.

— Așa va să zică?

— Adevărul-adevărat, învățătorule. Când am aflat, m-am infuriat într-atât, încât o zi întreagă n-am putut pune nimic în gură.

— Ce-a spus? Să-mi spui numaidecât! îi dădu ghes Xu.

Wang Bogao se codi întârziind îndelung. După ce înaltul mandarin îl mai îndemnă de vreo două ori, rosti:

— Vorbesc, dar o să vă înfuriați! A spus că ați f* un „butoi de haleală bine aurit!”

— Ce înseamnă „butoi de haleală”? întrebă Xu, neînțelegând.

— Zice că n-ați ști decât să mâncați și nimic mai mult... Altceva nu știți să faceți, de aceea sunteți un butoi în care băgați mereu de-ale gurii. Butoiul e bine aurit,

---

adică pe dinafară arătați bine, în schimb pe dinăuntru sunteți cu totul găunos!

— Cum adică nu știu să fac nimic? izbucni Xu. Trebuie să fac ceva cu el, ca să se convingă! Să fie sigur dacă sunt sau nu butoi cu mâncare! I-auzi ce-a putut ticlui!

Pe măsură ce vorbea, se întuneca la față, mâinile i se răceau, mustățile i se zburleau; rămase amuțit multă vreme, fără să fie în stare să-și descleșteze gura. Știindu-l în vârstă, Wang Bogao se temu să nu i se întâmple ceva și se grăbi să intervină.

— Nu se cade să vă ieșiți astfel din fire pentru un nemernic, învățătorule! încercă el să-l calmeze. Ce contează unul ca el? Înălțimea Voastră este unul dintre stâlpii imperiului, nu e bine să vă mâniați din pricina unui om de nimic. Mai bine îi faceți un rău, să plătească într-un fel pentru purtarea sa nesăbuită.

— Ce-aș putea să-i fac? Să știi c-ar fi lucrul cel mai nimerit. În felul ăsta m-aș liniști cu adevărat.

Wang Bogao își făurise bine planul. Se apropie de înaltul mandarin și îi șopti ce și cum, lângă ureche. Iar

Măritul Xu care de obicei făcea pe surdul, auzi absolut tot. Când Wang încheie, el reținuse spusele acestuia în întregime, cuvânt cu cuvânt, fără să piardă nimic

— Așa vom proceda, fiule, aprobă. Hârtia o întocmești aici la mine sau la tine. La sediu e lume multă, te-aș sfătui să scrii aici, pentru a nu afla nimeni.

— Cum porunciți, înălțimea Voastră! se arătă Wang Bogao îndatoritor. O voi scrie aici și abia după aceea plec.

Măritul Xu porunci ca Wang Bogao să fie condus în

---

biblioteca. Când își încheie treaba, acesta își luă rămas bun și ieși, însă nu se duse la el, ci direct la banca lui Iluung Călugărița Dolofană. La ușă, nu mai avu răbdarea să se anunțe printr-o carte de vizită și intră ca un vârtej. Câțiva funcționari îi ieșiră în întâmninaro, interrsându re cum se numea.

— Mă cheamă Wang, spuse el și-l caut pe patron.

Slujbașii îl conduseră în salon și-l anunțară pe directorul băncii. Huang veni repede în ușă și-l privi. Nu-l cunoștea. Trimise să-l întrebe pe vizitiu. În felul acesta află cu cine avea de-a face, dar tot nu știu mare lucru în legătură cu venirea acestui om. „O avea de gând să aranjeze vreo afacere”, își zise mai mult ca să se liniștească și intră în salon. Se salutară. Directorul îl invită pe musafir să ia loc și porunci să se aducă ceai. După cele câteva cuvinte de protocol, Wang Bogao deschise vorba.

— În oraș se află un inspector districtual, Jia Runsun. Îl cunoașteți bine, Excelență? întrebă.

Călugărița Dolofană mirosise că ceva nu era în regulă și nu se grăbi să spună adevărul.

— De cunoscut îl cunosc, rosti agale, fără grabă. Mi l-a prezentat un prieten. Dar n-am avut cine știe ce relații cu el. A venit destul de rar la bancă.

— A făcut unele operații bancare prin dumneavoastră?

— A făcut câteva, acceptă Huang, la recomandarea acelui prieten. Dar nu multe.

— Bine, atunci, zise Wang Bogao. Aveți o cameră mai izolată, să putem discuta în voie?

— Am, am! se grăbi Călugărița Dolofană și-l conduse

într-o cameră din spate.

Camera aceasta era special amenajată pentru tratative secrete. Se așezară. Wang Bogao scoase o hârtie din mâneca robei.

— S-a întâmplat ceva. Vin de la cabinetul Măritului Xu de la Consiliul militar privat al Palatului, spuse și arată că se primise o plângere împotriva lui Jia Runsun.

Călugărița Dolofană citi petiția, copie acuzațiile aduse lui Jia și îl rugă pe vizitator să revină a doua zi. Wang Bogao acceptă. După plecarea acestuia, directorul trimise după Domnișorul Jia. Când el sosi, îl introduse în camera secretă și îi explică ce se petrecuse, arătându-i jalba. Cum sfârșise cu toate aranjamentele și aștepta din zi în zi să primească o funcție, neavând altceva de făcut, Domnișorul Jia își petrecea zilele și nopțile la curteze o la o nouă opreliște nu se gândise nicio clipă. Ca și cum ar fi fost snopit în bătaie, se simți rău, ochii i se împăienjeniră și rămase tăcut.

— Frate Bun, aveți noroc că furtuna aceasta a bătut spre mine și am oprit-o, altfel de mult ați fi fost la pământ. Uite ce zic: pe Măritul Xu îl cunoașteți, doar l-ați vizitat, Trimiteți-i încă trei mii de *yuan*. Lui Wang Bogao, pentru grija pe care v-a arătat-o, se cuvine să-i oferiți măcar o mie. Tot pe el o să-l rugăm să-i dea două sute de *liang* de argint Excelenței Sale Zhou, care a primit plângerea. Cu totul n-o să depășească cinci mii de arginți.

Domnișorul Jia știa că nu mai avea mulți bani în bancă, iar acum trebuia să mai dea alți cinci mii. Îl dorea inima, însă era în joc renumele lui și trebui să se supună.

A doua zi, Wang Bogao se înfățișă din nou la bancă?

— Măritul Xu nu îi va face niciun rău lui Jia, am lămurit eu lucrurile, spuse Wang. Numai Excelenței Sale Zhou va trebui să-i ofere ceva. Pe de altă parte, am aflat că necazul ăsta i se trage de la un anume Wang din Hangzhou, care îi este prieten. Domnișorul Jia l-a tratat fără considerație și omul s-a dus și a întocmit această jalbă. Or, dacă nu se dă curs învinuirilor, acest Wang nu se va lăsa. Deocamdată, lucrul cel mai grabnic este să-l liniștim pe Wang, care a rămas acum fără nicio ocupație. Măritul Xu mi-a poruncit să-l sfătuim pe inspectorul Jia să scoată două șiraguri de argint. Noi vom face pe intermediarii și îi vom cumpăra acestui Wang o slujbă în Beijing. Dacă va avea o ocupație, omul îl va lăsa în pace pe inspectorul Jia.

— Bine, mă voi sfătui cu el, și vă voi spune ce a hotărât, replică Huang.

Wang Bogao plecă, iar Călugărița Dolofană trimise din nou după Domnișorul Jia, să discute cu el. Aflând că iarăși trebuie să plătească, Domnișorul Jia se înfurie. Călugărița Dolofană îl luă cu binișorul, convingându-l că, dacă mai adăuga o mie de arginți, trecea de necaz. Marelui Xu rămânea să-i ofere tot o mie, nu se cădea să micșoreze suma; lui Wang Bogao îi putea da însă cinci sute; Excelenței Zhou și slujbașilor acestuia cinci sute; cu două mii, putea plăti o slujbă pentru secretarul Wang. Pregătirea cecurilor bancare și, a doua zi, întreaga chestiune fu lichidată. Wang Bogao îl însoți pe Domnișorul Jia la înălțimea Sa Xu, pentru o vizită de recunoștință. După aceea, organizează un banchet, la care aranjă ca Domnișorul Jia să se împace cu secretarul Wang.

Peste două zile, Xu îl chemă la el pe Wang Bogao și pentru câteva sute de liang îi găsi secretarului Wang o slujbă în capitală. Pe lângă slujbă, îi mai dăruia acestuia «din urmă și două sute de arginți, să se îmbrace. Xu îi înmână lui Wang Bogao și restul de o mie și ceva din banii achitați de Jia în contul slujbei secretarului Wang, zicându-i:

— Fiule, tu te-ai străduit atâta! Eu am primit trei mii de arginți. Acești o mie și ceva au rămas din banii pentru slujba secretarului Wang. Ia-i și vezi ce faci cu ei.

Wang Bogao se codi prefăcându-se că i-ar veni greu să-i accepte, cu toate că se simțea destul de bucuros pentru pleșca ce-i căzuse din cer. Îi primi însă împăcat, gândindu-se că lui, care făcuse atâta bine, i se cuvenea oricât.

Dar să nu lungim vorba. După înfruntarea dintre Marele Secretar Hua și înălțimea Sa Xu nici unuia și nici altuia nu-i mai venea ușor să-l sprijine pe Domnișorul Jia, chiar dacă până la urmă fiecare ar fi vrut s-o facă. De aceea, acesta trebui iar să mai aștepte. După încă două luni și ceva, nu se arăta niciun semn în legătură cu postul care i se cuvenea. Noroc că era liniștit deoarece unsese toate mărimile să-i înlesnească numirea. Înăuntru* îl avea pe Unchiul Hei și afară pe Marele Secretar Iuav doi mandarini cât munții de înalți și de puternici. Înălțimea Sa Xu îl primise și schimbase câteva cuvinte cu el, de aceea nici din această parte nu avea temeri. Cu aceeași îndrăzneală de mai înainte, dădea iama prin lăcașurile curtezanelor și actorilor, petrecând cu indivizi? de teapa Fratelui Al. Optulea; pe scurt își trecea într-un totu vremea

---

și mai dezmățat decât la început.

La capătul a două luni de zile, banii depuși în banca lui Huang Călugărița Dolofană se secătuiră și nu-i mai rămasese decât o mie, iar postul mult așteptat tot nu se iveaua.

— Peste încă o lună, vine scadența împrumutului de la Shi Xiaoren, îi spuse Călugărița Dolofană. E cazul să vă gândiți la ce e de făcut.

Auzindu-i această remarcă, Domnișorul Jia se neliniști.

— Am cheltuit toți banii, se plânse Jia. Dar cum se face că, din atâtea numiri în post, numai eu sunt tot pe dinafară? Vă rog să-l căutați pe Liu Houshou și să-l rugați să facă ceva pentru mine.

— Anul acesta au fost înregistrați o mie și ceva de inspectori, comentă Huang. Spuneți că ați cheltuit bani” dar alții au fost mai darnici și de aceea s-au aflat înaintea voastră. Trebuie să vă înarmați cu răbdare și să vă așteptați rândul. Până la urmă nu veți rămâne pe dinafară.

La aceste argumente, Domnișorul Jia nu avu altceva de făcut decât să tacă și să aștepte.

Se apropia termenul predării celor o sută de mii de *Hang* împrumutați prin intermediul Călugăriței Dolofane. Acesta nu mai era de găsit, în schimb trimitea zilnic câte un funcționar să-i amintească:

— Scadența nu mai are mult și în câteva zile bate la ușă. Domnișorul Jia este rugat să pregătească banii, să-i depună în bancă, iar banca îi va înapoia Domnului Shi. Dacă trece sorocul, domnul Shi va pune banca sub urmărire și lucrul acesta nu e o glumă. Este în joc renumele băncii, făurit cu greu timp de zeci de ani de zile

---

și

Amenințarea aceasta zilnică îl dezgusta pe Domnișorul Jia. Ajunse la capătul răbdării. Înainte de ziua scadenței, jluang Călugărița. Dolofană îi calculă cele câteva sute de *ianej* de argint care îi mai rămăseseră, completă un cec cu suma respectivă și trimise o slugă să i-l aducă. Preciză că voia înștiințarea înapoi, pentru a o distruge. Supărarea domnișorului Jia se preschimbă în mânie fără măsură! Se suci și se răsuci, fără să găsească o cale de ieșire. Timp de câteva zile, telegrafie în Henan, familiei și prietenilor săi cu gândul să strângă banii pe care-i datora. Dar nu primi decât cinci sute de *liang* de argint de la frații săi. Ceilalți nu se sinchisiră să-i răspundă. Se dădea de ceasul morții și-i părea rău că nu se crăpa păunului sub picioarele lui ca să-l înghită.

Chiar a doua zi era scadența. Dis-de-dimineată, Călugărița Dolofană trimise oameni să-l supravegheze. La ora meselor, aceștia se schimbau pentru a nu-l scăpa nicio clipă din vedere. Oamenii îl urmăreau în liniște, fără să facă tărahoi. Pe înserate, Domnișorul Jia plecă de-acasă cu trăsura. Paznicul pus de Călugărița Dolofană, socotind că Jia intenționa să se facă nevăzut, închirie o birjă și se luă după el. Domnișorul Jia intră la un prieten, iar urmăritorul rămase în poartă; când Jia ieși și se întoarse acasă, acesta se ținu în spatele lui, neslăbindu-l un pas. Seara, la ora unsprezece, Călugărița Dolofană întări paza, dar nu se întâmplă nimic deosebit. Înțelegând că nu avea cum să dispară, Domnișorul Jia se duse chiar el la bancă, pentru a se sfătui cu directorul. Huang însă nu-l primi, ascunzându-se. Inspectorul Jia fu primit de funcționari, cu care discută

---

fără să poată aranja nimic și în cele din urmă, plictisit, plecă spre casă. Urmăritorii se luară după el. Se făcuse ora două din noapte. Acasă, îndată după ce Domnișorul Jia intră pe poartă, Huang Călugărița Dolofană apăru cu cei doi oameni care i se puseră garanți când luase împrumutul – un concetățean și un prieten. Fără altă vorbă, Călugărița Dolofană îi ceru banii de cum se așezară. Încolțit, Domnișorul Jia îl imploră în fel și chip să-l amâne două luni.

— Nu eu am venit să vă presez, frate bun, preciză Huang, ci eu însumi sunt presat de altcineva. Dacă nu înapoiți banii, eu trebuie să vă predau, altfel nu mai am de trăit în orașul ăsta și sunt obligat să-mi schimb și meseria.

Domnișorul Jia îl ruga fără încetare să-l amine. Cei doi garanți îi luară și ei apărarea. Spre ziuă, după atâtea și atâtea rugăminți, Huang Călugărița Dolofană își dădu srama că Jia nu avea nicio posibilitate să-și achite datoria.

— Două luni înseamnă prea mult, spuse el, mica mea bancă nu vă poate acoperi. Dar dacă dumneavoastră doi garantați în continuare, îl amân o lună. Dobânda va fi însă grea. Pe puțin va trebui sporit cu douăzeci la sută, ceea ce duce în total la patruzeci și cinci la sută. Domnișorul Jia nu avu încotro și acceptă. Întocmiră un act și cei doi semnară ca garanți.

— Nu mai am ce să fac în capitală, vorbi Domnișorul Jia, după ce îi dădu directorului actul respectiv. Cred că ar fi bine să plec spre Henan.

Huang Călugărița Dolofană știa și el că aceasta era singura cale, dar se prefăcu a nu fi de acord.

— Și cu banii mei cum rămâne? întrebă.

În cele din urmă cei doi garanți îi propuseră lui Huang ca unul să rămână în Beijing, iar celălalt să meargă în Henan, împreună cu Domnișorul Jia, pentru a se întoarce cu banii. Stabiliră plecarea chiar a doua zi. Atunci Huang Călugărița Dolofană fu de acord și se despărțiră.

VIII

Cel care alcătuiește cărți, ține în mână un singur condei... El nu poate scrie deodată două șiruri de întâmplări., după cum cu o gură nu poți să spui două lucruri în același timp. Singura cale este să faci aceste lucruri la rând, adică unele după altele. Acum să-l lăsăm pe Domnișorul Jia în drumul său spre Renan și să ne oprim puțin asupra emisarului imperial Tuan Duohuan. Stegar și guvernator peste Huguang, omul acesta?, Tea foarte multe favorite. Când se făcuseră cu toate zece, lumea le numise „Cele zece frumuseți din iatacul emisarului”. După un an, un slujbaș care avea de gând să pună mina pe un post, a cumpărat din Shanghai două femei de o rară frumusețe, pe care i le-a oferit în dar. De cum le-a văzut, emisarul imperial a fost cucerit de farmecul lor și le-a primit numaidecât. Iar de atunci, oamenii nu mai vorbeau de „zece frumoase”, ci de „douăsprezece agrafe de aur”!

Însă încă dinaintea primirii acestor shanghaieze, una singură dintre cele zece concubine îi era emisarului mai aproape de inimă și anume cea de-a nouă. Această A noua favorită se născuse într-o casă de petreceri din orașul Tianjin, celebru port la Marea Galbenă. Femeia era suplă, cu fața prelungă, plăcută, și doi ochi lunecoși. Numai că era tare vicleană. Bună de gură, vorbele ei curgeau ca

---

mierea, spre bucuria și plăcerea celor care o ascultau. Iar când avea pică pe cineva, îl blestema și îl ponegrea cu limbă ascuțită și plină de otravă. Ea nu se avea bine decât cu stăpânul, cu care se purta ca o vulpe, bârfind ba pe una, ba pe alta dintre suratele sale. La început, emisarul imperial Tuan plecase unechea la spusele ei, pedepsindu-le pe femeile învinuite de ea. Și cu toate că el nu era prea isteț din fire, într-o bună zi și-a dat totuși seama de șiretenia și tertipurile favoritei sale și de atunci

O lăsa să trăncănească, răbdând-o cum nu se poate mai scârbit. Într-o zi, aceasta o vorbi de rău pe prima favorită. Tuan o ascultă fără interes, zâmbi sarcastic și rosti într-o doară:

— Mereu îi ponegrești pe alții în fața mea. La urma urmei, tu cu ce te deosebești de ele? Oricum, n-am chef să renunț la ele și să te opresc doar pe tine. Ca să nu-ți mai spun că prima favorită e de multă vreme la mine, ea i-a slujit pe părinții mei. Chiar nevasta mea moartă o plăcea foarte mult. De dragul moartei, oricând i-aș ierta trei părți din vină. Dacă nu-ți place, nu mai avea de-a face cu ea. Și așa sunteți separate: ea stă în curtea din față, iar tu în cea din spate

Faptul că bărbatul care-i împlinea toate voile îi luase apărarea alteia, o înfurie pe A noua favorită peste măsură. Chiar înainte ca el să-și termine vorba, femeia se încruntă și-și repezi cu ură spre obrajii fragezi, pudrați și parfumați, cele zece degete cu unghii ascuțite, începând să se palmuiască.

— Știam eu că greșesc! țipă ea, fără să se oprească din a-și trage palme. Ce sunt eu, să mă asemui cu

---

altcineva? Ea i-a slujit pe părinții stăpânului! E firesc ca stăpânul s-o privească cu alți ochi! Or, dacă ține cu orice preț s-o ridice-n slăvi, de ce acum, după moartea stăpânei, nu și-o face nevastă de drept? Noi, celelalte, ne luăm viața și o lăsăm pe ea să împărățească în locul nostru.

Tuan Douhuan era opioman și în apartamentul fiecărei concubine avea cele necesare pentru fumat. A noua favorită puse mâna pe o cutie plină cu opium, o duse la gură, după care se clătină și căzu la pământ. Se rostogoli de câteva ori pa jos, se zbătu, dând disperată din mâini și din picioare. Părul i se despletise, iaragrafele de jad

I se rupseseră. Plângea și se jeluia fără încetare. Văzând-o în ce hal era, emisarul imperial fu cuprins în același timp de mânie, ură și neliniște. Se mâniase fiindcă favorita sa nu era om întreg la fire: ura i-o provocase prefăcătorie ei, iar neliniștea îi era firească într-o împrejurare ca asta: dacă ea înghițise opium, se cădea salvată degrabă, altfel murea cu adevărat. Bărbatul se stăpâni și trimise după doctor. Dar oricâte hapuri i se pregătiră, favorita își ținea dinții încleștați și nu voia să le înghită. În această situație, emisarul se sperie și, precaut, încercă s-o amăgească, spunându-i:

— Pe prima favorită o trimit de îndată acasă, în Beijing! N-o mai țin lângă mine!

Cu această promisiune, el spera s-o încante pe favorită, ca ea să nu-și caute moartea. Dar ea tot nu voia să deschidă gura să ia leacurile. Din seara în care se pornise pe scandal, până în după-amiaza zilei următoare nu reușiseră s-o salveze și tot ce le mai rămânea de făcut

---

ere aștepte s-o pună în coșciug. Din pricina fierberii din casă, bărbatul era secătuit fizic și distrus sufletește. Când își amintea de năravul rușinos de a cleveti al femeii, o înjura, pentru ca imediat să-și amintească de dragostea lor și să lăcrimeze pe furiș. Doicile și slugile casei se strânseseră cu toatele în jurul celei de-a noua favorite, așteptând ca ea să-și dea sfârșitul. Bărbatul stătea lungit pe pat, într-o cameră vecină, cu inima zdrobită. Dus pe gânduri, o văzu deodată intrând în cameră pe sluga mai mare a favoritei a nouă. Sluga împlinise optsprezece ani și se făcuse destul de atrăgătoare, îi umbla și ei gândul la bărbați și de câte ori se întâlnea cu stăpânul, drac nesătul în privința femeilor, și nu era nimeni cu ochii pe ei, o apucau un fel de furnicături prin întreg trupul. Își dădea ea seama că stăpânul casei o plăcea și făcea tot ce-i stătea în putință să-i răscolească simțurile. Prea departe nu mergea numai de frica stăpânei, fiindcă o știa cât era de rea. Și cu toate că nu-și vorbiseră, emisarul imperial ghicise din câte o privire a fetei simțămintele ei aprinse.

De data aceasta, văzând-o intrând singură peste el, revărsă asupra ei toată deznădejdea pierderii concubinei favorite. Îi făcu semn să vină lângă el, sub pretextul că vrea s-o întrebe despre stăpână, dar cu gândul să și-o apropie. După schimbul de vorbe prefăcute, bărbatul făcu un semn din buze înspre camera vecină și spuse:

— Slăvite Buddha! Ce repede i-a venit rândul! După ce moare, te așez pe tine în locul ei. Tu ai vrea?

În timpul acesta, o luă de mină. De teamă să nu fie zăriți, sluga își trase mâna înapoi.

— Așteptați mult și bine! răspunse ea. Credeți c-o să

---

moară? N-o să piară nici într-o sută de ani! Cu asemenea tutun o să se întărească și mai și!

— Ce îndrugi acolo? Întrebă el, bănuitor. Oare să nu fi înghițit opium? Doar am văzut-o cu ochii mei! Lasă scornelile! Dacă n-a fost opium, atunci ce-a înghițit?

Tuan se ridică și se trase pe marginea patului.

— De-am să suflu cuiva ce aflu de la tine, uite, să nu mor de moarte bună! se jură el.

— Nici nu era nevoie să jurați pentru un lucru de nimica, îl opri ea.

Bărbatul o grăbi să-și dea drumul la gură.

— Acum vreo trei luni, stăpâna a noua a făcut mare răboi că o să aibă un copil, pentru că burta a-nceput să-i crească. Dumneavoastră, stăpâne, v-ați bucurat ca de-o minune. Nu i-ați comandat chiar dumneavoastră nu mai știu câte doctorii și întăritoare, plus o oală cu o pastă din leacuri anume făcută⁸⁷, din care i-ați zis să ia în fiecare zi, cu apă fiartă? Pe neașteptate, după două luni, pântecul i s-a dezumflat și a spus că de fapt nici nu fusese grea. N-a mai luat doctorii, iar oala cu pasta aia a aruncat-o într-un dulap și toată lumea a uitat de ea. Alaltăieri, am făcut curățenie prin casă și am dat de oală, dar stăpâna ne-a smuls-o numaidecât. Ieri, prima stăpână și stăpâna a noua s-au certat. „O să-l fac pe stăpân s-o gonească din casă a, am auzit-o pe stăpâna mea vorbind, mânioasă până peste cap. „De nu mă ascultă, o să mă lupt cu el! a și mai pe urmă: „Ce preț are viața pentru mine? Eu pot să mă

---

87 Yimu cao, Leonurus sibiricus, o-iarbă cu proprietăți deosebite pentru sănătatea mamei și fătului pe timpul stării de graviditate a femeii.

---

prăpădesc, dar nici lui n-o să-i cadă bine moartea mea! „În timp ce zicea așa, a căutat o cutie de tutun goală, în care a vărsat din pastă, pregătindu-se să se înfrunte cu dumneavoastră. Numai eu mă aflu lângă dânsa pe când a făcut treaba asta. Ba mi-a și spus, să nu scot o vorbă. De-aia cred că vă neliniștiți de pomană. Vă zic cinstit că n-o să moară.

Aflând cum se petrecuseră lucrurile, bărbatul rămase buimac.

— Femeia asta e periculoasă rău! S-a prefăcut că moare numai ca să mă joace pe mine și să mă silească să-i fac pe voie, gândi el cu voce tare, apoi vru să mai discute ceva cu sluga, însă aceasta se îndepărtă, scuzându-se: „Am treabă!”

Tuan se uită lung după ea, mâniat din nou. Știind că zbaterile de moarte ale favoritei sale erau curată prefăcătorie, nu-i mai dădu atenție și plecă de acolo.

La rândul său, A noua favorită, constatând că bărbatului nu-i mai păsa de ea, își zise că acesta crezuse că ea se prăpădea cu adevărat și de aceea plecase, chinuit de remușcări. Firește că n-avea cum să știe de trădarea slugii. Se gândi ce să facă. Așteptă multă vreme, dar stăpânul nu se mai interesă de ea. La o săptămână și ceilalți din casă își dădură seama că în îndelungatul ei zăcut pe patul de moarte era ceva necurat la mijloc. Atunci femeia se zvârcoli și se chirci, prefăcându-se că se simțea grozav de rău; apoi își lăsă capul să-i spânzure în jos o bună bucată de timp, până ce de pe buze i se prelinseră bale.

— Bravo! izbucniră cei care o vegheau. Dacă dă afară

---

tutunul, înseamnă că scapă.

Doicile îi săriră în ajutor: una o bătu pe spate, alta o apăsă pe piept, îi fierseră supe, îi dădură să bea ceai cald și vreo cinci persoane se tot agitară în jurul ei. În cele din urmă, cu o icnitură, femeia vărsă din ea supa pe care abia o mâncase.

— Am mâncat de bunăvoie tutun crud, se căină, lăsați-mă să mor! De ce țineți cu tot dinadinsul să mă întoarceți la viață? Nu vreau să fiu cuiul din ochiul altuia, ori țepa din carnea lui! Rostind cuvintele acestea, se puse pe plâns.

Văzând-o că-și revenise, slugile alergară să-l înștiințeze pe stăpân. Bătrâna doică schimbă așternuturile și spală rufele murdare, astfel că nimeni nu știu că A noua favorită vomase nu opium, ci apă chioară.

Tuan Duohuan se afla într-o cameră publică din față. Răpus de oboseală, se trântise pe pat și-l furase somnul.

Tocmai când somnul îi era mai greu și mai dulce, o slugă II trezi, să-i anunțe vestea cea bună.

— Știam eu că n-o să crape una veninoasă ca ea, o ocări el, ce atâta zarvă!

Sluga ceru îndurare și se retrase în curtea din spate.

Din ziua aceea, A noua favorită nu ieși din casă vreo două săptămâni, făcând tot pe bolnava. În acest timp, epuizat de năduf, emisarul imperial Tuan nu se mai ocupă de treburile publice și nu mai primi oaspeți, închizându-se în casă. În cele din urmă, după ce cu atâta - viclenie jucase scena morții, ticăloasa favorită se cuminți, arătându-se mai potolită ca niciodată. O lăsăm și noi în pace. Oricum, Tuan n-o mai avea deloc la inimă și se tot gândea cum să pună

---

mâna pe sluga ei care-i dăduse în vileag vicleșugul. Cu toate încurajările lui, fata se temea mai mult decât orice de furia stăpânei sale și îl evita. Nemulțumit de acest lucru, cât și de încordarea care domnea în propria-i casă, nu avu încotro și se stăpâni, deși își trecea zilele în somnolență și plictiseală: patima pentru A noua favorită îi trecuse, iar pe celelalte nu le avea câtuși de puțin la inimă.

Cum era mai marele provinciei, retragerea lui voită îi făcuse pe ceilalți slujbași să nu mai pună nici ei suflet în treburile publice. Numai un asistent de magistrat pe nume» Guo Qiao, aflase pricina dezinteresului emisarului imperial. Sosise de câțiva ani în capitala provinciei și era neîntrecut în a se face remarcat. Fără a-i spune nimănui ori a se sfătui cu cineva, el trecu de-a dreptul la treabă. Din Hankou până la Shanghai sunt trei zile de mers pe calea apei. Își luă liber o lună, vârî în pungă mai bine de zece mii de arginți și sub pretextul că vrea în tot acest timp să petreacă, plecă de fapt în căutare de fete. Se distră vreo douăzeci și ceva de zile, căutând pretutindeni cu ochii, dar nu întâlni nimic pe plac. De teamă că va depăși termenul fără să rezolve ce-și pusese în gând, telegrafie în Hubei, cerând încă trei săptămâni de concediu. După ce dădu sfoară în toate părțile, cumpără cu opt sute de *yuani* o fată din Suzhou. „Ca să fie un dar de preț, trebuie să-i ofere cel puțin o pereche”, își zise. Căută în continuare prin casele de petrecere din Shanghai, dar nu găsi ce voia. Apoi la un banchet, cunoscă o curtezană, de la casa că reia luă o tânără fată plătind-o cu o mie două sute de *yuani*. Cheltui alte câteva mii pe îmbrăcăminte și podoabe și în felul acesta fetele își schimbaseră cu desăvârșire

---

înfățișarea. Cumpără diferite lucruri pentru a le oferi cadou și când încheie cu toate pregătirile, reținu locuri pe o corabie și se întoarse în Hubei.

Întâmplarea făcu ca un asistent de inspector din provincie, Tang Bucluc, care petrecuse o vreme în Shanghai, să se îmbarce pe aceeași corabie. Servitorul lui și cel al lui Guo erau consăteni, de undeva din Shandong. În discuțiile lor, servitorii și-au împărtășit unul altuia situația și afacerile stăpânilor. Așa se face că servitorul lui Tang Bucluc i-a spus stăpânului său că domnul Guo se afla la drum cu soția emisarului imperial din capitala provinciei Tang abia intrase în rândul mandarinilor. Cum nu cunoștea prea bine protocolul, în loc să clarifice lucrurile, își trimise sluga la soția emisarului, prezentându-se printr-o carte de vizită și oferindu-se să-i acorde sprijinul, în cazul în care s-ar fi ivit vreo nevoie, și chiar să-i pună la dispoziție camera lui, dacă într-a ei nu s-ar fi simțit bine. Cum era și firesc, cartea de vizită ajunsese în mâinile lui Guo. Acesta își luă la întrebări propria slugă și aflând despre cine era vorba se duse să i se prezinte lui Tang Bucluc. Socotind că Guo trebuia să fie rudă cu emisarul imperial, Tang Bucluc se purtă cu multă politețe la întrevederea cu el.

— Cât a stat în Shanghai soția emisarului? întrebă.

Guo își dădu seama că nimerise în preajma unui foc de paie, însă nu vru să pună lucrurile la punct.

— Nu sunt cu soția emisarului, spuse, ci cu două concubine ale lui.

— Soția principală sau concubină e același lucru, nu se lăasă Bucluc. Dacă nu stau bine, să treacă în locul meu. Eu sunt fumător și pot sta în orice cabină.

Domnul Guo nu acceptă și cheștiunea se încheie aici. Dar Tang Bucluc îl ținea la mare cinste pe Guo, gândindu-se că el se bucura de o influență însemnată asupra emisarului imperial; în același timp, Guo i se arătă îndatorat, pentru că un inspector trimis de Palat într-o provincie avea o poziție privilegiată. Călătoria dură mai multe zile. În Hankou, Guo se duse acasă, iar inspectorul Tang în clădirile publice. Primul lucru pe care îl făcu

Guo atunci când ajunsese acasă fu să-și scoată soția din camerele care îi aparțineau și să le instaleze acolo pe cele două concubine... Apoi îi oferī daruri șefului poliției, rugându-l să caute prilejul de a-i vorbi emisarului imperial despre cele două femei. Neavând pe nimeni mai aproape de inima sa, emisarul Tuan se arătă bucuros.

— Cât au costat? îi dau banii, răspunse imediat.

— E un cadou pe care vi-l face domnul Guo și nu numai că nu pretinde bani pentru ele. darle. trimite și încărcate de lucruri.

— Cred că a cheltuit bani, nu glumă, se miră Tuan.

— Două sau treizeci de mii, își spuse părerea polițistul. Este un om bine crescut și chiar dacă ar fi dat mult pentru un om ca d: iv: neau ja-Lră lui nu ar fi insinuai mare lucru. Mi-a spus că n-ar cunoaște o bucurie mai mare decât aceea de a-i primi darul! Vă rog să alegeți o zi favorabilă când să vă fie aduse.

— Ce zi favorabilă? Să vină chiar în seara asta! spuse emisarul.

Când Tuan o luase pe cea de-a zecea favorită, „A noua favorită se dăduse de ceasul morții, făcuse mare tăraoi și nu se potolise nici după o jumătate de an. De

---

data aceasta, însă, chiar ea se comportase nedemn, bărbatul o îndepărtase de la sine și în aceste condiții nici măcar ea nu putea cârți că erau aduse în casă încă două femei. Astfel, A noua favorită nu avusese de ales. Se supăraseră, suferise și-și vărsase focul pe propriile sale slugi. Dar bărbatul nu-i dăduse nicio atenție.

Favorita cumpărată din Suzhou era ceva mai mare de ani și mai docilă și fusese rânduită A unsprezecea. Ată fusese făcută A douăsprezecea. Ată era numai o copilă, ca ani, însă pricepută bine în ale vieții. După nicio jumătate de lună, prin strădanii proprii și din câte aflase de la emisarul imperial, ajunsese să știe destule despre cumpărarea rangurilor și a posturilor ca și despre slujbele cu avantaje și câștiguri mari. La început, nimeni n-o vedea cu ochi buni. În afară de domnul Guo, ea nu cunoștea un al doilea binefăcător și de aceea îi stătea gândul numai la felul în care să-i vină acestuia în ajutor. În același timp, mișcat de gestul lui Guo, emisarul imperial îl însărcinase să răspundă de documentele oficiale, ba îi atribuisese și alte două funcții, dar temporar, până ce avea să se ivească o slujbă de primă mână cu care să-l recompenseze din plin. Domnul Guo era liniștit. Însă A douăsprezecea favorită, de câte ori n-avea ce face, puneă fel și fel de întrebări celorlalte surate.

— Noi, concubinele, întrebă ea la un moment dat, ce venit avem într-un an?

I se răspunse că A noua favorită dispunea de ceva venituri și că ea se ocupa de felurite treburi, pretinzând de fiecare dată cel puțin cinci sute de *Hang*. Aflând aceste lucruri, proaspăta favorită își puse în gând s-o câștige pe A

---

noua concubină, de la care putea să învețe cum să se aleagă pe unsăși eu ceva. A noua, fiindcă abia își pierduse poziția privilegiată, nu avea ochi să le vadă pe noile venite. Însă Atu se apropide ea și reuși să-i intre pe sub piele și chiar să se facă iubită de ea. A noua favorită era o fire deschisă, fără ascunzișuri și îi povesti tinerei Atu toată viața sa ei* și despre căile prin care izbutise să nu aibă rh-ală. Bucuroasă, Atu pune în practică tot ce afla de la ea. Primul lucru pentru care se zbatu a fost să-i găsească lui Guo un post însemnat. Firește că emisarului imperial Tuan i-ar fi fost greu să o refuze; chiar a doua zi, după cererea ei, el i-a și spus comisarului provincial și în nici trei zile s-a făcut deja anunțul.

Încă de când fusese introdus la arhivă, Guo Qiao s-a amestecat în treburile de la *Yamen* și a reușit ca în șase luni să cunoască bine întreg angrenajul de acolo. Și-a apropiat o slugă de pe lângă emisarul imperial și și-a făcut-o informatoare, prin ea ținând legătura cu A douăsprezecea favorită. După primirea investiției în noua funcție, Guo i-a trimis favoritei în ascuns, prin această slugă, cinci mii de arginți. În acest șir de mijlocitori, sluga era mâna a treia și acționa în afara casei. Astfel de numiri în posturi erau în măsură să rotunjească serios veniturile, ori pentru proaspăta favorită, ele deveniră curând un negoț de primă însemnătate. După ce Guo Qiao și-a luat funcția în primire, A douăsprezecea favorită a intrat în cârdășie cu slujbași mai mari sau mai mici din *Yamen*; atâta timp cât emisarul o iubea, o asculta or bește fără să-i iasă din cuvânt, iar ea și oamenii săi își puteau vedea nestingheriți de afaceri.

Inspectorul Tang Bucluc venise în - provincie de o lună de zile și își întocmise materialele care se cuve. ne-au pentru o numire. Se afla pentru prima oară pe aceste meleaguri și nu se cunoștea cu mai marele provinciei. Se întâlniseră o dată, însă în împrejurări strict protocolare. De aceea, se bucurase când Guo Qiao îl pusese în legătură cu sluga mijlocitoare din chiar casa emisarului.

Odinioară, emisarul imperial Tuan Duohuan fusese judecătorul provinciei Yunnan. Pe vremea aceea, în funcția de comisar era un bărbat de naționalitate han, pe nume Liu Jinji. Se îninnpiase ca cei doi să aibă gusturi asemănătoare și se legaseră și frați de cruce. Soarta fiecăruia își urmase cursul său. Tuan Duohuan fusese promovat comisar în Guizhou, apoi în Nanjing. Peste încă puțin, fusese numit guvernatorul militar al provinciei Jiangsu, iar peste nici doi ani guvernator general în Huguang. Avusese un noroc rar, fiindcă nu prea se văzuseră cariere mai fulgerătoare decât aceasta. Liu Jinji mâncase papara, ca orice *han*⁸⁸ rămânând comisar unsprezece ani și jumătate în provicia aceea periferică, aflată în sud-vestul țării; abia pe când se apropia de cel deal doisprezecelea an fusese mutat în aceeași funcție în provincia Hunan, care ținea de jurisdicția Hug-mg. În lumea mandarinilor există o cutumă: când doi oameni devin fați de cruce, se face un schimb de cărți de vizită. În

---

88 Chinez propriu-zis. În timpul ultimei dinastii feudale Qing, naționalitatea han, deși majoritară, din punct de vedere politic era lipsită de drepturi, aflându-se sub manciurieni, populație originară din nord-estul țării, care s-a ridicat la supremație la mijlocul secolului al XVII-lea, grație bunei organizări militare.

---

drum spre capitală, Liu Jinji trecu prin Wuchang. Căută cartea de vizită pe care o primise de la Tuan, o împachetă în hârtie roșie, se înfînță la Yamen și i-o înmână polițistului șef, precizându-i că avea de gând să i-o înapoieze⁸⁹ înălțimii Sale. Acesta se înfățișă emisarului imperial Tuan, care își aminti de vechiul său frate de cruce. Acceptă să-l primească pe loc.

— Eu cu Măritul Liu nu am fost legați foarte strâns. Mergi și spune-i așa: N-am cum să nu mă ocup de treburile publice ale țării. Cât despre această carte de vizită, nu îndrăznesc să o primesc. Cu alte cuvinte, dacă ne întâlnim în particular, ne suntem încă frați de cruce.

Polițistul șef îi transmite lui Liu instrucțiunile primite. Comisarul primi înapoi cartea de vizită. După ce se revăzură, mai întâi schimbă salutul care se cădea între doi mandarini. Tuan Duohuan se purtă cu multă căldură. Comisarul Liu era cu mult mai mare de ani decât el, de aceea i se adresă numai cu „frate mai mare”. Văzând cât de bine îl trată, Lin Jinji nu mai cutează să aducă vorba despre înapoierea cărții de vizită. Stătu în oraș cinci zile, timp în care emisarul imperial îl invită de câteva ori la masă. Apoi, Liu Jinji trecu Fluviul Albastru, urcă pe o corabie până la Shanghai, de acolo își continuă călătoria pe mare până în Tianjin, de unde luă trenul până în Beijing. Comisarii și judecătorii provinciali erau primiți de împărat. După primire, trebuiau făcute vizite marilor

---

89 Gestul său exprima ideea că el se consideră nedemn de a mai fi frate de cruce cu cineva ajuns atât de sus în ierarhia socială. Un guvernator general administra mai multe provincii, iar el rămăsese un simplu comisar de nivel provincial.

---

mandarini. Treburile din capitală îi luară o jumătate de lună. De când se pomenise se purta ca un om de modă veche și nu știa ce înseamnă „să intri pe ușa din dos”, de aceea rămăsese tot în vechea-i funcție. Se-ntoarse pe același drum. Când fu a doua oară în Wuchang, emisarul imperial Tuan îl trată la fel de bine. Peste câteva zile porni spre Changrha, capitala provinciei Huan, să-și ia postul în primire.

Comisarul Liu Jinji era un om în vârstă. Înalt și plin la trup, la nici trei luni după aceea, de ziua Fiului Cerului, s-a dus împreună cu guvernatorul să îngenunche în fața tăbliței, în cinstea aceuia, cu urări de viață lungă și, când să se ridice, din pricină că cineva îl călcase pe poala robei, s-a rostogolit la pământ. Cine-ar fi crezut că această căzătură avea să-l ducă la paralizie: gura i s-a schimonosit urât și din ea au început să i se prelingă balele. Speriat, guvernatorul a poruncit să fie urcat într-o litieră și condus acasă. Fiul cel mare al comisarului fusese numit asistent de inspector în Hubei și se afla în capitală, pentru a fi primit la palat. Acasă nu avea decât două concubine, câțiva fii mai mici, nora și două nepoate. Însăpăimântați de boala grea care se abătuse pe neașteptate asupra stăpânului casei, ai lui telegrafiară la Beijing. Când fiul cel mare primi înștiințarea, își încheiase deja treburile în capitală. Plecă repede și în Wuchang nu mai întârzie să-l viziteze pe guvernatorul general, ci se îndreptă spre Changsha. În vremea aceasta, tatăl lui schimbase șapte-opt medici, băuse vreo două duzini de poțiuni și își mai revenise. Slăbise însă mult și nu mai avea tragere de inimă spre nimic. Guvernatorul provinciei îi dăduse concediu o lună,

---

însă și după asta el tot nu se mai simțea în stare să facă treabă. Se gândea: „Băiatul cel mroc mi-a intrai deja în lumea mandarinilor. Eu sunt destul de bătrân, am slujit imperiul aproape treizeci de ani și am strâns destui arginți. Cei bătrâni spuneau bine cândva: - «Din calea curentului năvalnic te retragi cât poți mai iute»⁹⁰. Cel mai bine ar fi să mă întorc în satul părintesc, să duc acolo o viață tihnită. Ce rost are să mă mai chinui printre străini, să fac pe calul de povară al copiilor și al nepoților?” Odată luată această hotărâre, a făcut cerere să se retragă pe motiv de boală. Știindu-l veteran, priceput în chestiunile publice și ținând cont de procedeul obișnuit pentru asemenea cazuri, guvernatorul a insistat de câteva ori pe lângă el să-și schimbe hotărârea, dar apoi neavând încotro, i-a făcut voia. A însărcinat pe cineva să preia problemele funcției lui. După aceea, Liu Jinji a mai rămas o vreme în Changsha. „Fără ocupații mandarinale”, se zice, „viața e mai ușoară”.

Dar să scurtăm vorba. Fiul lui cel mare se numea Liu Yibo. Prea multă vreme nu putea sta acasă și a început să se pregătească de plecare. Tatăl lui i-a dat o scrisoare către emisarul imperial Tuan, pe care îl ruga ca frate al său de cruce să vegheze asupra fiului lui. Când Yibo ajunsese în Wuchang, emisarul Tuan îl primi destul de călduros:

— Acest Liu se va alege curând cu un post înalt! Îl gelozeau ceilalți mandarini, aflând câtă atenție îi arătase înălțimea Sa Tuan.

Liu Yibo însuși, bazându-se pe prietenia tatălui său

---

90 Expresie metaforică des folosită în vechime pentru mandarinii care se retrăgeau din funcții în plin succes. ^

---

cu înălțimea Sa, socotea lucrurile ca și aranjate. Însă trecuseră trei luni de zile, emisarul se arăta tot la fel de atent cu el, numai cuvântul „post” nu era pronunțat. Atunci Liu l-a rugat pe comisarul provinciei să-i vorbească înălțimii Sale.

— Mai întâi, a răspuns Tuan, nu o pot face fiindcă cine nu știe că eu cu bătrânul lui suntem frați de cruce? Iar în al doilea rând, el e încă tânăr și de dat o să-i dau unele însărcinări după ce capătă experiență. Eu un spun vorbe goale.

Comisarul îi transmise tânărului Liu aceste cuvinte. Peste încă o vreme, Liu primi o scrisoare din Changsha, în care era înștiințat că tatăl său ar dori să schimbe aerul și să facă o plimbare până în Wuchan. Liu Yibo trimise o slugă înaintea lui. Dar chiar în seara plecării bătrânului, bucătarul scăpă jar peste grămada de lemne și casa luă foc. Până a doua zi în zori arse din temelii nu numai casa înaltului mandarin, ci și două străzi întregi⁹¹. Agoniseala de o viață a lui Liu Jinji a fost mistuită de spiritul focului⁹²,

---

91 Materialul de construcție fiind lemnul, incendiile au constituit în aglomerările urbane din China veche adevărate calamități. Cu toate măsurile de combatere a acestora, istoria consemnează dese cazuri când au ars străzi și cartiere întregi.

92 In vechile credințe chinezești populare, cerul, pământul, punctele cardinale, anotimpurile, toate fenomenele naturii, formele de relief, localitățile, animalele, insectele, plantele, obiectele din gospodăria omului (chiar părți ale casei, poartă, prag) aveau un spirit tutelar.' După cum era tratat, cu venerație și închinare de ofrande, ori cu nepăsare și lipsă de respect, acesta aducea fericire sau nefericire oamenilor. Aceste spirite aveau fiecare în decursul anului ziua lor de sărbătorire și aceasta trebuia neapărat cinstită cum se cuvine, altfel ele se mîniau și aduceau

---

membrii familiei scăpând cu greu din incendiu. În momentele acelea grozave, Liu Jinji voise să se arunce în foc.

— Ce-mi mai trebuie viața! strigase el.

Noroc că unul dintre copii și două-trei slugi îl piedicaseră s-o facă. În noaptea aceea, militarii se luptaseră di; i rășputeri cu flăcările. Până și guvernatorul ieșise să vadă incendiul. Aflând cine fusese atins de puterea mistuitoare a focului, mandarinii, în frunte cu magistratul locului, îi săriseră lui Liu Jinji în ajutor; îi aranjaseră o casă în care să stea o vreme și îi puseră la dispoziție hrană și îmbrăcăminte. Guvernatorul ținuse cont de serviciile aduse de fostul comisar și îi oferise din partea sa o sută de arginți. În urma acestui gest, ceilalți mandarini din oraș puseseră mână de la mână și adunaseră pentru el șapte-opt sute. Fiind om bătrân, Liu Jinji nu rezistase emoțiilor prin care trecuse și vechea suferință i se întorsese.

După incendiu, familia i-a telegrafiat lui Liu Yibo. Când acesta a sosit în Changsha, boala bătrânului se agravase într-atât, încât el nu mai recunoștea pe nimeni. L-au căutat pe doctorul care-l făcuse bine înainte, i-au urmat sfaturile și încetul cu încetul bolnavul a început să-și revină. După vreo jumătate de lună, a putut să se ridice din pat și a cerut să plece definitiv din orașul acela. Fiul a aranjat pentru toată familia călătoria pe fluviu până în Wuchang. Având în vedere prietenia lor, Liu Jinji s-a gândit că emisarul imperial n-avea să rămână indiferent la

---

asupra oamenilor necazuri, de la cele individuale, mărunte, pînă la calamități la scară națională.

---

necazul lui. La-câteva zile după ce a ajuns în Wuchang, a urcat în lectică, și-a luat cu el bastonul de om bătrân și bolnav și s-a dus la Yamen. implorând să fie primit. Acum nu mai era dregător și socotea că se puteau dispensa de protocolul complicat.

— Sunt sărmanul tău frate! îi spuse, după ce s-au văzut.

Emisarul imperial nu se simți tocmai în apele sale. Și cu toate că în ziua aceea l-a numit „frate mai mare”, la fel ca pe vremuri, și i-a oferit ceai și l-a reținut la masă, până la urmă tot nu a făcut nimic pentru fiul lui, căruia nu-i mai venea rândul la o slujbă. De neqaz, într-o zi, Liu Jinji îl întrebă de-a dreptul:

— Între noi nu există minciună, răspunse Tuan. Toată lumea ne știe frați de cruce. Încă nu s-a împlinit anul de când fiul tău a venit în această provincie. I-am dat unele mici însărcinări, nu ți le mai spun. Cât privește un post avantajos, acum nu e momentul, mă tem de gura lumi. Știu că nici tu și nimeni nu mi-ar ierta-o de n-am s-o far. To asigur, frate mai mare, că poți să fii liniștit, frățiorul tău n-o să uite acest lucru.

Se întâmplase însă că numele poetic⁹³ al

---

93 Un om avea mai multe nume. Numele de familie, pe care persoanele de sex feminin nu aveau voie să-l schimbe nici după măritiş, rătnîind şi prin el legate de clanul tatălui. Apoi numele personal, format din una sau două ideograme. De cele mai multe ori, prima ideogramă era comună pentru fraţii şi verii clanului din aceeaşi generaţie, cea de-a doua fiind pentru numele distinctiv al fiecăruia în parte. Acest nume se dădea la un an de la naştere. Nume cărturăresc, poetic şi, în sfîrşit, un alt nume care i se dădea după trecerea în nefiinţă.

---

domnișorului Liu, și anume Yi, Tihnă, să fie identic cu unul dintre numele postume ale bunicului emisarului imperial. Când a aflat de acest lucru, tânărul a renunțat la Yi, zicându-și Liu Qibo, Qi însemnând Așteptare.

A doua zi după discuția dintre tatăl lui și emisar, știind că judecătorul provinciei era om bun, Liu Qibo îi ceru o audiență și-l rugă să intervină în favoarea lui. Judecătorul îi vorbi emisarului, cu care se afla în relații bune.

— Mie-mi spui? se prefăcu Tuan. Eu sunt prieten bun cu tatăl lui. Spune-i bătrânului să fie liniștit: fiul său e ca și fiul meu.

Peste două zile, emisarul imperial Tuan îl chemă la el pe tânărul Liu.

— Cum o duce bătrânul cu sănătatea? se interesă, imediat ce-l primi, plin de cordialitate. Direcția financiară este un post de rangul unu sau doi. Domnul Wei a condus-o timp de doi ani și nu știu cum a făcut că la control i-au lipsit douăzeci și ceva de mii de *yuani*. Astăzi de dimineață mi-a transmis prin comisar că are de gând să-i ceară ctdui care îl urmează în post să-i depună pentru el. Sincer să fiu, nu sunt prieten cu acest Wei, însă i-am dat postul numai de dragul Marelui Secretar Xu. Chestiunea este dacă ai putea să preiei această lipsă.

Liu Qibo își zise că îl întreba cu gândul să-l numească în această funcție. Direcția financiară era un post de primă mână, care într-un singur an îi putea aduce două-trei sute de mii de *yuani*. În acest caz, ce însemnau cei douăzeci de mii?

Mulțumesc pentru încredere, spuse a\ind în minte

---

cele de mai sus. Nu vă faceți griji în privința lipsei acesteia. Am s-o acopăr cu.

— E foarte bine, se bucură Tuan.

Lin Qibo, mulțumi din nou și se retrase. Acasă își înștiință tatăl și toată lumea se arătă fericită. Însă trecură zile și numirea nu mai venea. În cele din urmă, Liu îl rugă iarăși pe judecător să se intereseze.

— L-am întrebat numai dacă ar dispune de acești bani, să-i împrumute lui Wei, se justifică Tuan. Mi-a răspuns afirmativ, ceea ce înseamnă că stau încă bine din pnet de vedere financiar și nu așteaptă postul cu prea multă nerăbdare, funcția aceasta i-am încredințat-o deja inspectorului Hu.

— Nu-mi e de el, răspunse judecătorul. E încă tânăr și dacă dobândește încă experiență un an sau doi nu înseamnă că ar fi prea târziu. Numai că tatăl lui este în vârstă și tot speră să-și vadă fiul aranjat într-un post. Intervenția mea trebuie înțeleasă din acest unghi de vedere.

— Dacă-i așa, spuse emisarul, e nevoie de un om la Compania taxelor interne pe transferul bunurilor. Îl pot numi pe el. Când se va ivi un post mai bun, îl voi răsplăti;

Judecătorul îi comunică lui Liu Qibo acest răspuns. Deși nemulțumit, acesta nu avu altceva de făcut decât să se supună. Așteptă anunțul, a doua zi merse la Yamen și mulțumi celor în drept și-și luă slujba în primire.

Cine era acest Hu? Se trăgea din Jiangxi, dintr-o familie de negustori îmbogățiți. În mâinile lui, afacerile nu au mai mers bine ca pe vremurile înaintașilor și totuși el nu se putea plânge fiindcă dispunea de câteva sute de mii

---

de arginți. Apoi negoțul îi scăzuse de la an la an și astfel ajunsese să nu se mai aleagă cu niciun beneficiu. Văzând el că dregătorii câștigau destul de bine, îi trecuse altuia proprietatea sa și-și cumpăraseră titlul de inspector. După câțiva ani de asistență în provincia Hubei, nu reușise să pună mâna pe un post eficient.

Se acomodase lesne, avea putere de muncă, dar constata că în ce-l privea banii îi ieșeau din casă și. nu-i prea intrau, Împutuțându-i-se pe zi ce trecea. Intrat la idoi” se sfătuiseră cu prietenii. Aceștia îl îndemnaseră să folosească o cale lăaturalnică, trimițându-i bani emisarului imperial. Lucrul i se păruse foarte firesc. Prin intermediul secretarului She Zou, i-a dăruit emisarului Tuan douăzeci de mii de *Hang* de argint, cu precizarea că dorea postul de director general al Direcției financiare. După numire, urma să mai trimită încă zece mii, iar în continuare, pentru fiecare an rămas în funcție, oferea postul de director general al Direcției financiare, acorda, secretarul She Zou avea să primească opt mii de *Hang*. Odată ce părțile implicate s-au lămurit între ele, Hu a rămas în așteptarea hotărârii.

Spuneam mai sus că Tang Bucluc intrase în legătură cu Al. Doilea, sluga pe care o avea cel mai mult la inimă, emisarul imperial Tuang. Acest Al. Doilea era tânăr de ani, dar căpătase putere destul de mare, fiindcă stăpânul lui îi asculta vorbele. Astfel, ajunsese să-i coordoneze pe toți slujbașii din Yamen. Sluga știa să discearnă lucrurile în privința raporturilor din familia stăpânului. Nu intrase în cârdășie cu nicio favorită și numai pe A douăsprezecea și-o apropiase. Ea căuta un om de care să se slujească pentru

---

atingerea intereselor ei și așa se face că s-au potrivit și înțeleș să-și fie de folos, unul altuia. De când lucrau mână-n mână nu puțini asistenți din cadrul provinciei își împliniseră visurile pe calea lui Al. Doilea. Tang Bucluc era de curând venit și nu știa care posturi erau bune și care nu. Ducându-i-se vestea că ar fi fost turbulent din fire, nimeni nu se împrietenea cu el. El însă era la locul său și cu toată înclinația spre dezordine exterioară, spre scandal, în inima sa era cinstit, fiind departe de el gândul de a promova printr-o înțelegere murdară cu anumite persoane. În timpul acesta, A douăsprezecea favorită căuta oameni de pe urma cărora să câștige bani. Într-una din discuțiile cu Al. Doilea, acesta i-a propus lui Tang Bucluc postul de director general la Direcția finanțelor, în schimbul a douăzeci și cinci de mii de *Hang*. La început, Tangneștiind cât venit ar urma să aibă, s-a speriat, crezând că nu și-ar recupera banii. Abia ajuns acasă, s-a interesat care era situația și, când a aflat că postul nu era deloc rău, a dat banii cu inima ușoară.

Era în momentul în care Hu aranjase și el același lucru prin secretarul She Zou și aștepta numirea. Auzind că lucrurile se complicasera, Al. Doilea făcu presiuni în afară, să nu se trimită hârtia la semnat. Înfuriat, se repezi tot atunci în camerele interioare și se sfătui cu A douăsprezecea favorită.

— Așteaptă până diseară, când stăpânul o să intre la mine și ai să vezi ce puteri am! îl liniști femeia.

Al doilea acceptă și plecă să aranjeze lucrurile în favoarea lui Tang Bucluc.

La rândul său, emisarul imperial Ttian făcuse negoț

---

cu funcția respectivă și în mod firesc aștepta schimbarea numirii cu arginții. Își grăbi secretarii, care își luară la rost subalternii, explicând că documentul trebuia înaintat spre semnare în aceeași zi și că a doua zi urma să fie făcut anunțul. Până spre seară însă, de afară, de acolo unde presase Al. Doilea să nu se lucreze hârtia, nu se primise nimic. Înălțimea Sa avea o mulțime de ocupații; cu gândul la banii lichizi, le adusesese secretarilor aminte o dată sau de două ori, apoi uitase cu totul de afacere. Seara, se eliberă de însărcinările publice. De câteva luni era prins fără scăpare în mrejele favoritei A douăsprezecea, de la care nu lipsea nicio noapte. Intră la ea și de cum se așeză, își aminti că slujbașii nu-și îndeplinseseră misiunea.

— De la prânz le-am cerut o hârtie și încă nu mi-au trimis-o, netrebnicii! se plânse.

— Cum se poate una ca asta? se grăbi Al. Doilea să se arate binevoitor. El era dincolo de ușă, în comera exterioară și auzise remarca stăpânului. Mă duc eu să-i grăbesc, stăpâne, se offeri el, și alergă afară.

Peste puțin, se întoarse cu un slujbaș.

— Ce-ați făcut toată ziua? îl luă emisarul imperiului la întrebări. Acum se trimite actul?

Luă hârtia și trecu la lumina lămpii s-o citească. Când să ridice pensula să completeze în locul lăsat gol numele inspectorului Hu, A douăsprezecea favorită se repezi spre el, îi smulse pensula și o aruncă pe jos.

— Ce ai? se miră bărbatul.

— De unde-a năvălit tocmai acum un țânțar atât de mare? spuse ca, aparent fără nicio legătură.

Crezând că femeia azvârlise pensula după țintar,

Tuan porunci să vină careva să-i caute pensula pe jos.

— Ce treburi grabnice s-au ivit? nu se lăasă favorita. Dacă vrei să scrii ceva, de ce nu aștepți până mâine, s-o faci la birou?

— E ceva urgent, se explică el.

— Ce anume?

— Ești femeie, la ce-ți folosește să știi? Sunt treburi oficiale. Și de ți-aș spune, tot n-ai să pricepi.

— Ba eu vreau să știu, vreau să știu!

— Pot să-ți spun, dacă vrei să afli. E numirea în post a unui om.

— Și ce post este ăsta, de vreme ce se cere rezolvat în plină moapte?

— E ceva la mijloc, care mă silește să-l numesc chiar astăzi.

— Și ce fel de post? Pe cine numești? Dacă nu-mi spui, nu te las!

— Of, plictisitoare mai ești! Pentru ce mă contro lezi tu pe cine numesc? Uite, am să-ți spun: E vorba de șeful Direcției financiare din provincie.

— Pe cine-l numești? Îl zori ea să răspundă.

— Pe cineva pe care îl cheamă Hu și care are rangul de inspector.

— Stai așa, se repezi ea. Am eu pe cineva, tot inspector, care trebuie numit în acest post. Îl cheamă Tang. De dragul meu, te rog să-i dai postul lui Tang și nu lui Hu! Când o să apară ceva de soi, ai să-l miluiești și pe acest Hu. Te învoiești?

— Vai de mine! De când vă ocupați voi, femeile, și cu numirile în funcții? se sperie Tuan. Îl cunosc pe acest Tang

---

de care vorbești. E poreclit Tang Bucluc. Ar putea fi numit și el, nu zic nu, dar am acceptat deja pe alțcineva. Lasă prostiile și dă-mi pensula să completez. E bine să plece hârtia chiar în seara asta, ca mâine să fie făcut anunțul. Nu are rost să-l mai amân pe om.

A douăsprezecea favorită nu se lăsă. Își ridică sprâncenele într-un gest de mirare, ochii îi jucară în orbite și în loc să se plece după pensulă, se aruncă, asemenea unui tigru înfuriat, la pieptul bărbatului. Își așază capul pe umărul lui. Tuan o mângâie ca întotdeauna și vrei să-i șoptească două vorbe drăgăstoase, clar nu fu în stare.

— Nu sunt de acord cu altcineva, declară el, încruntându-se. De ce te porți în felul acesta? La urma urmei, sunt dregător și nu înțeleg de ce este nevoie să te ascult!

— Îl vreau pe Tang. Dacă tu nu ești de acord cu el, atunci mă opun și eu altuia! rosti ea răspicat, luă o ceașcă de ceai și o aruncă la pământ, făcând-o fărâme. Se pregătea să spargă altceva, dar bărbatul o opri...

— Dacă nu-l vreau pe Tang, ce vină au lucrurile?

Dar nu încheie bine și favorita se năpusti la masă, puse nuna pe act și îl; upsa în două.

— Asta-i prea de tot! De ce-ai rupt un act oficial? o certă el.

A douăsprezecea favorită nu-l luă în seamă și o ținu morțiș că ea vrea numirea lui Tang. Se certară de-a binelea, în văzul slugilor.

— Du-te, spuse în cele din urmă emisarul imperial către slujbașul care adusese documentul. Mâine să-mi redactezi altul!

Al doilea strânse uneltele și ieși. Rămasă singură cu bărbatul, A douăsprezecea favorită schimbă tactica, astfel că acesta nu mai știa ce să mai creadă. În primul rând, ea vrea să știe tot ce se putea în legătură cu Direcția financiară. În al doilea rând, îi ceru s-o ajute să scrie cu mâna ei, iar el s-o dirijeze. În sfârșit, îl rugă să îi arate cum se scrie numele lui Tang.

— Vrei să-l faci șef și nici nu știi cum să-i așterni numele pe hârtie? se miră el.

— Știu să caligrafiez, preciză ea, aruncându-i ocheade, nu-ți face griji în privința asta.

Emisarul imperial îi făcu pe plac și-i arătă cum se scrie numele lui Tang Bucluc. Atunci ea luă hârtia ruptă și căută locul rămas gol, apoi îl rugă să completeze acolo numele lui Tang. Actul fiind distrus și neavând valoare, bărbatul îi făcu pe plac.

— Acum înțeleg, spuse ea. Dar e târziu. Hai la culcare!

Emisarul imperial atât aștepta și imediat se și dezbracă și urcă în pat. Femeia strânse hârtiile și le băgă în sertar, apoi dădu lampa mică. Tuan nu se uită la ce făcea ea. O așteaptă până când veni lângă el. Își vorbir; - în șoaptă și se iubiră. Într-un târziu, bărbatul căzu în tr-un somn adânc. Ea rămase trează. Când casa întreagă, se liniștise, se dădu jos din pat, se duse la birou, fă mi lampa mare și scoase hârtiile din sertar. La lumina lămpii, netezi răbdătoare hârtiile mototolite și le puse una lângă alta. Apoi luă o altă hârtie de pe masă și o lipi eu clei pe dosul primei chiar peste locul unde fusese ruptura. O întoarse pe partea cealaltă și i se păru că arată ca un autentic

---

document. Numele lui Tang fusese scris chiar de emisarul imperiului. Bucuria femeii nu mei „unoștea marginii. Sluga ei pândea la ușă. O urmărise de după apărătoarea ușii și când treaba fusese încheiată își făcuse apariția. A douăsprezecea favorită îi întinse actul, făcându-i un semn din buze. Al. Doilea înțelese și se grăbi să îndeplinească tot ce trebuia chiar în noaptea aceea. Nu vom intra în amănunte. Femeia s-a vârat înapoi în pat. Emisarul imperial avea vise dulci, nebănuind nimic din cele întâmplate.

Noaptea trecu repede. A doua zi, când bărbatul se sculă, ea se prefăcu a nu se fi trezit. El n-o deranjă. Se spală pe față, își clăti gura, apoi slujnicele îi serviră masa. Înainte de a sfârși masa, i se arată o carte de vizită; Tang Bucluc, noul șef al Direcției financiare* aștepta afară să fie primit pentru a-și exprima mulțumirile. Emisarul imperial rămase un moment nedumerit.

— Cine vrea să-mi mulțumească?

— Inspectorul Tang.

— Ce funcție a primit? se arată el uimit. Guvernatorul provinciei l-a numit? De ce nu m-a înștiințat?

— Este cel pe care l-ați numit la Direcția financiară, veni răspunsul.

Cu totul uluit, înaltul mandarin nu mai mâncă. Puse jos bețișoarele.

— Eu nu l-am numit. Cine l-a numit?

Cel care adusese invitația abia se stăpânea să nu râdă. Tuan nu știa ce era de făcut, când A douăsprezecea favorită se ridică în capul oaselor și întrebă, frecându-se la ochi:

— Co e?

— N-ai vrut aseară să-l numesc pe Tang șef la Direcția financiară? Ei, n-a trecut bine noaptea și iată-l aici, venit să-mi mulțumească. Spune și tu, nu-i curios?

— Credeam că cine știe ce s-o fi-ntâmplat, se prefăcu ea a râsufla ușurată, și când colo asta era! Ce ți se pare curios?

— Nu înțeleg ce vorbești, o opri el.

— Cum nu înțelegi un lucru pe care l-ai făcut cu mina ta? spuse ea batjocoritor. Socoți că omul ar fi venit dacă nu l-ai fi numit?

— Când]-nm numit?

— Cine i-a completat ieri numele pe hârtia aia? îi aminti ea.

— Am completat eu numele lui Tang?

— Ptiu! A uitat ce-a făcut chiar el cu mâna sa! Nu te-am rugat să-mi arăți și mie cum se scrie numele lui? Ei, asta e!

— Dar era pe o hârtie ruptă!

— De ce te-aș minți? Am așteptat până ai adormit și am lipit-o la loc. La ora două am lipit-o, până la trei a fost copiatul, până la patru imprimată și la ora cinci omul a fost înștiințat. Primind numirea, s-a înfățișat imediat să-ți mulțumească. Omul pare foarte sincer. Iată deci că este un lucru făcut cu propria ta mână, nu poți susține că nu știi nimic!

Barba înaltului mandarin se zburlea din ce în ce mai tare, pe măsură ce femeia înainta cu explicațiile!

— Sunteți cu toții niște aiuriți! Adevărați netoți!

Izbucni el. Asta era un lucru de joacă? Tang acesta

---

nu e om la locul lui! O să-l acuz de trădare, să vedem atunci ce-o să facă!

— Atunci ți-o faci singur! îi râse femeia în nas. Ai uitat proverbul: „Mandarinii au dreptul să pună foc, iar oamenii din popor nu pot nici măcar să aprindă lampa!” Tu ai vândut atâtea posturi. Lasă-ne și nouă câte ceva! Acum, „bobul s-a fiert deja”. Cred că cel mai bun lucru este să rămâi calm. De vei vrea să-l acuzi, află că eu sunt contra. Așteaptă să intre omul în treburi și te vom recompensa. Te-aș sfătui să lași ca lucrurile să treacă neobservate. E mai bine pentru toți.

Enervat la culme, emisarul imperial stătu locului, fără un cuvânt. „Dacă fac scandal”, își zise, „o să se afle că o concubină vinde funcții și tot numele meu o să iasă pătat. Mai bine mă înfrânez, las lucrurile să meargă de la sine și o să mă recompenseze el. Din păcate, Hu care nu a primit funcția râvnită, n-o să scoată banii promiși. O să-i ofer altceva și măcar jumătate îmi dă el. Din ce smulg tde la amândoi, reușesc să refac suma inițială. Bine, e bine așa. Nici nu pierd și le fac și lor voiie!” încheie. Gândurile acestea îl îmbunără. Sluga care adusese cartea de vizită aștepta hotărârea lui.

Co mai stai! se rățoi la sluă. Spune-i s-aștepte, nu-i nicio grabă! Măcar să apuc să mănânc!

Cu aceasta, puse iar mâna pe bețișoare și-și continuă masa. Se spală pe față, își schimbă hainele și plecă la întâlnire.

— De vreme ce el face negoț cu posturile imperiului de ce alții n-ar avea voie s-o facă? se lăudă A douăsprezecea favorită după plecarea lui. De acum înainte,

---

când aveți vreun, necaz, le spuse ea slugilor, venâți și vă plângeți mie. Găsesc eu o cale de-a o scoate la capăt, nu mi-e teamă că nu mă ascultă!

Slugile zâmbiră. Concubina prinse tot mai mult curaj „încredințată că bărbatul nu mai era pentru ea o piedică. Uar acestea sunt lucruri legate de întâmplările de mai târziu.

Deocamdată, emisarul imperial Tuan Duohuan l-a primit pe Tang Bucluc. Nu s-a arătat prea încântat, dar nici nu și-a întors capul de la el. I-a adresat câteva cuvinte de îmbărbătare și a ridicat cât de curând ceașca cu ceai, în semn de încheierfe a întrevederii. Hu s-a văzut păgubit de post, dar într-un fel făcuse bine că nu dăduse banii. S-a dus și l-a învinovățit pe secretarul She Zou, iar acesta l-a întrebat pe emisar ce se întâmplase. Tuan nu putea să-i spună că făcuse voia favoritei sale, ci a bălmăjit ceva, acoperind totul. Ca să scape de secretar, i-a oferit lui Hu un alt post, ceva mai slab, pentru care a primit din partea lui peste zece mii de arginți. Lucrurile s-au încheiat aici.

IX

De atunci de când își dăduse seama că stăpânul casei o plăcea, sluga celei de-A noua favorite simțise că parcă i se deschisese o floare în inimă și își găsea mereu de lucru înaintea acestuia. Apoi, se întâmplase că bărbatul le acceptase pe cele două favorite oferite în dar de Guo Qiau și și-Ujiica înțeicbesc că nu mai avea nicio oun-a. Din momentul acela, de câte ori se întâlnea cu stăpânul, lăsa botul și nu-l mai privea în față, iar despre felul cum îl slujea nici nu e cazul să mai vorbim. Tuan Duhuan avea acum douăsprezece soții secundare. Cea de-a

---

douăsprezecea era de o mare putere de seducție și asta-i ajungea, de aceea el își luase gândul de la tânăra slugă. Cu toate acestea, de câte ori o întâlnea, se trezea în el vechea pasiune și se simțea vinovat. Pe de altă parte, tăcerea grăitoare a fetei îl scotea din fire. În felul acesta nu se mai putea continua. Pentru a scăpa din încurcătură, s-a gândit să-i găsească un bărbat tânăr, plăcut la înfățișare, cu bani și poziție socială. Când cei doi aveau să devină soț și soție, își zicea că se va liniști și lecui și el de vechea patimă.

Odată luată hotărârea, a început să se uite cu luare-aminte printre asistenții de inspectori și alți dregători. Ar fi vrut pe cineva de vârstă nu prea înaintată și care să nu fie însurat pentru a o dori cu adevărat. A urmărit multă lume, dar nimeni nu i-a fost pe plac. Ajunsese să se frământa destul de tare pentru acest lucru. Apoi, avusese o întrevedere cu niște ofițeri ai garnizoanei. Unul dintre ei, pe nume Dai Shichang, avea fața plăcută ca jadul, era înalt și bine legat. Părea să fie de vreo treizeci de ani. Socotindu-l nimerit ca s-o ia de soție pe sluga lui favorită, după încheierea trebiilor oficiale îi pusese mai multe întrebări și răspunsurile pe care le primise îl mulțumiseră. Tânărul era inteligent și se deși curcase de minune. Seara, emisarul imperial îl chemă la el în birou pe generalul Wang Zhancheng și îl chestionă în legătură cu Dai Shichang.

— Anul trecut prin luna a opta și-a pierdut soția⁹⁴. E singur și n-are pe nimeni, nici părinți și nici copii.

Aceste cuvinte avură darul să-l încânte pur și simplu pe emisar.

---

94 Autorul folosește o expresie poetică : duan xian, ruperea unei corzi (de la un instrument de coarde).

— Nu pare un om de duzină. O să aibă noroc în viață. Am de gând să-l promovez, spuse el.

— V-ați gândit bine, înălțimea Voastră. Veți fi binefăcătorul lui.

Tuân tare ar fi vrut să și-l facă pețitor pe omul dinaintea sa. „Totuși nu se face”, își zise. „Sunt emisar și mă ocup de o slugă oarecare! Nu se cade să-i vorbesc chiar eu”. Dar imediat își schimbă gândul: „Dar de ce să spun că-i slugă? De ce nu i-aș zice altfel, și nimeni n-o să aibă de ce râde”. Chibzui puțin și i se adresă:

— Am o chestiune cu care v-aș deranja puțin. Înainte de a mi se prăpădi soția principală, ținea pe lângă ea o fetiță, o rudă mai îndepărtată, rămasă orfană. După moartea nevestei, fata a trecut în îngrijirea celei de-a noua favorite. Anul acesta a împlinit optsprezece ani. Din vechime e zicala că „Băieții trebuie să se-nsoare, iar fetele să se mărite”. Deși mi-e doar rudă, o consider, fiindcă n-am copii, ca și fiica mea. De aceea caut să-i fac o partidă bună. Te supăr rugându-te să-mi fii mijlocitor, frate mai mare. Vorbește cu Dai. Ca tânăr ofițer, n-are bani, dar să nu-i fie teamă. O să mă ocup eu de tot ce e nevoie”.

Wang Zhancheng acceptă imediat. După ce plecă de la emisar îl chemă la el pe Dai Shichang chiar în noaptea aceea și-i povesti despre ce era vorba.

— Felicitări, încheie. Cu asemenea noroc, vei ajunge departe.

Dai era bucuros și, în același timp, speriat. Bucuria îi era pricinuită de faptul că însuși emisarul imperial voia să și-l facă ginere; tristețea îi venea de la gândul că un simplu militar că el nu era la înălțimea rangului și averii

---

emisarului. „Bine-bine”, își zise, „voi putea ajunge departe, dar câți bani îmi trebuie să-i pot lua fata?” Rămase multă Vreme tăcut, muncit de gânduri;

zâmbea abia perceptibil, dar nu spunea nimic. Wang îl înțelese și-i preciză că emisarul imperial își lua asupra sa sarcina susținerii lor. Mișcat până la lacrimi, Dai îi mulțumi superiorului său, rugându-l. să se ocupe de problemă.

Wang Zhancheng era un om de acțiune. A doua zi în zori urcă în trăsură și se prezintă la emisar. După întrevvedere, Tuan se duse direct în camerele favoritei a nouă. Femeia se simțea de multă vreme uitată și revenirea lui bruscă i se păru ca un dar coborât din ceruri. Primul impuls fu să-i iasă înainte, dar își aminti că fusese râvnită într-o vr! iino, și reținu. Tnimn i se răcise de tgt. În timp ce în ea se dădea această luptă, bărbatul se apropie și se așeză...”

— Te-am căutat, nu de altceva, începu el, ci pentru slujnicele din clădirea principală. Sunt în vârstă și dacă le păstrăm o să dăm de griji. Mă gândesc să scăpăm de două dintre ele. O să ne fie mult mai ușor. La fel s-ar cuveni și cu slujnica ta care nu mai e o fetiță; am face foarte bine s-o dăm și pe ea. Slugile nu-ți lipsesc, de-aia am venit, să mă sfătuiesc cu tine.

Aflând că bărbatul voia să se descotorosească de sluga ei, femeia nu se arătă prea liniștită. „De-i spun că nu vreau, se înfurie; iar, dacă mă supun lui, înseamnă să mă înjosesc”.

— În legătură cu slujnica ta, urmă bărbatul, simțind-o nehotărâtă, am alt gând. I-am găsit un bărbat printre dregători, tânăr și cu bani; cu el s-ar putea însoți de

---

minune. Numai că aici e buba. De vreme ce el e dregător, ce ne facem cu ea, care nu e decât o slugă. M-am gândit și m-am răzgândit și până la urmă n-am găsit altă cale decât să spunem că e din neamul nostru. Ce părere ai?

La început, femeia se arătă nemulțumită, dar, aflând că era vorba s-o dea după un dregător se liniști. „Fata e mare. Dacă o mai ținem în casă, intrăm la necaz”, se gândi. „Ba te pomenești că pune el ochii pe ea și și-o; face a treisprezecea favorită, ceea ce ar fi și mai neplăcut! mai bine o daua.

— N-aș vrea să zici că e ruda mea, ci a ta, rosti ea.

— Doar suntem o familie, protestă el. Ce importanță are dacă este ruda mea sau a ta?

— Dacă-i pe-așa, stai s-o chem, să îngenuncheze în fața ta.

— Ei, nu-i nevoie, spuse el.

A noua concubină o chemă pe slujnică și o puse să îngenuncheze în fața stăpânului, pe care din momentul acela trebuia să-l numească tată. Rușinată, tânăra fată făcu precum i se ceru. Tuan se înclină ușor. Când se ridică, fata se plecă și înaintea stăpânei sale. A noua favorită o numi Baozhu, adică Perla și le porunci slugilor ca de atunci încolo să i se adreseze cu Domnișoara Perla.

Peste două zile, emisarul imperial îl îndemnă pe Dai să giăbcască pregătirile. Apoi ordonă Direcției ajutorării celor nevoiași să-i trimită lui Dai trei mii de arginți, ca să-i aibă pentru nuntă, și îi oferi două funcții, care să-i aducă venituri. Cum nu avea copii, Tuan Duohuan începuse să o trateze pe tânăra slugă, ca pe propria sa fiică și îi dăruia celei de-a noua favorite trei mii de arginți, pentru trusoul

---

fetei. Cu banii primiți Perla își cumpără numai lucruri noi și frumoase. Dai Shichang fixă ziua de două a lunii a zecea drept zi favorabilă și atunci închirie o casă mare. La trei zile după aceea, tocmi mijlocitori să procedeze la schimbul cărților de vizită și-i trimise în dar miresei haine și bijuterii. Mijlocitorii erau ofițerul Wang Zhancheng și prefectul Kang Renfang. Aceștia doi, îmbrăcați în haine de gală, se prezentară la Yamen. Emisarul imperial nu vrei însă să-i primească, pretextând că e ocupat și trimise un nepot în locul său. Pețitorii nici măcar nu fură primiți în salonul central, ci într-un salon de pe latura apuseană a casei, lucru pe care-l hotărâse stăpânul. În ziua stabilită pentru ceremonie, casa fu împodobită cu mult fast, iar petrecerea se dovedi dintre cele puțin obișnuite. Unii bănuiau că mireasa fusese slugă în casa emisarului, dar că el o dădea drept rudă a primei sale neveste și nimeni nu-l condamna în privința asta. Ba se găsiră dregători care se folosisă de prilej pentru a-i trimite daruri, pe care Tuan le primi cu plăcere. Nunta îi aduse cu totul cadouri în valoare de douăzeci de mii de *yuan*. Plecarea lecticii cu mireasa și tot dichisul nunții nu-l vom povesti. În a treia zi după cununie, Perla și soțul ei veniră în vizită la casa părintească. A noua favorită era gazda de onoare. Și deși ea nici nu o născuse și nici nu o crescuse pe fată, arătă că îl plăcea și îl prețuia pe ginerele pe care-l dobândise. Acesta vorbea frumos și își trată soacra cu multă reverență, spre bucuria ei.

Dar să scurtăm vorba. De când se înrudise cu emisarul imperial, Dai Shichang începuse să și-o ia în cap, să-i trateze de sus pe colegi. Or aceștia și așa îl pizmuiau,

---

încât purtarea lui le stârni ura. Cei care știau adevărul despre Perla, răspândiră vorba, pentru a-și bate» ioc de ei la început, Dai nu-i luă în seamă, apoi, auzind în repetate rânduri bârfele care umblau din gură în gură, începu să se îndoiască de cele știute de el. Într-o zi, întors acasă, îi spuse soției ce aflate.

— Mama mea a fost soră bună cu stăpâna care a murit, răspunse ea. Mătușa m-a luat la ea de când aveam trei zile. Ea m-a crescut. Palavrele astea n-au niciun temei, de ce le dai atenție?

În ciuda vorbelor liniștitoare, pe fața tinerei femei se citea supărarea. Dar bărbatul trecu peste aceste lucruri.

În schimb, de câte ori Perla se întorcea acasă, în ciuda faptului că emisarul imperial și A noua favorită se purtau părintește cu ea, celelalte femei, nepotul lui Tuan și alții o socoteau tot slugă, ca și mai înainte. Ea însăși nu îndrăznea să stea jos în preajma lor. Mai mult, câteva slugi își băteau joc de ea fățiș, maimuțărindu-se în fel și chip: se dădeau la o parte dinaintea ei o invitau să ia loc și îi aduceau ceai să bea, neslăbind-o idin „domnișoară⁴⁴. Dintre femeile casei, cea mai rea de gură era A douăsprezecea favorită. Ei nu-i plăcuse de loc ridicarea la o poziție privilegiată a slujnicii favoritei a noua, iar când auzea pe cineva că o numește,, domnișoară⁴⁴ se înfură și mai tare.

— Ce domnișoară? Mai bine i-ați zice „domnișoarăslugă⁴⁴, își lua ea la rost slugile, răbufnind de mânie.

Vorbele acesteia fură răspândite de unul și de altul și până la urmă întregul Yamen află adevărul. Unii, dornici să

---

râdă pe seama tinerei femei, îi spuneau în față tot ce aflau despre ea, supărând-o la culmo. Până la urmă, asemenea cuvinte ajunseră, și la urechile lui Dai Shicha lig, care se mânia nepus, însă se văzil nevoit să rabde, pentru a se putea folosi de puterea așa-zisului său socru/ Iar puterea acestuia era uriașă, asemenea Munților Tai. În trei luni, Dai fu înaintat în grad și i se dădu un soldat care să-i administreze casa. Văzând de ce sprijin se bucura, nu fu unul dintre dregătorii civili și militari din oraș, cu excepția câtorva aflați în posturi foarte înalte, care să nu se apropie de el. Cât despre asistenții de inspectori, aceștia îi acceptau toate mendele.

Perla se dovedi curând a fi într-adevăr de joasă condiție, purtându-se astfel încât nimeni nu-i mai ajungea la nas. Numai înaintea bărbatului ei se arăta cu supusenie, ca o adevărată slugă. Oamenii începură să se folosească de Dai, iar el de soția sa, făcând pe mijlocitorul în procurarea de funcții. Din vreo două afaceri căpătă șaisprezece mii de arginți, iar aceasta cu bună știință a emisarului Tuan. Din momentul acela, afacerile intraseră pe mâna Perlei. Ea nu permitea nimănui să-i spună „doamna Dai”, pretinzând să fie numită „înalță doamnă”, pentru a se sublinia apartenența ei la casa Tuan. Printre cei care-l o țineau la mare cinste, se afla și soția unui oarecare Qu Naian. Acest Qu era slujbaș județean. Fusesse doi ani gardian, șase luni anchetator, munci grele și, cu toate că n-avea altă experiență, ar fi dorit să ajungă într-un loc mai bun. La început, când își îndemnase soția să încerce o ridicare a lui prin intermediul nevastei lui Dai, aceasta se bosumflase.

— Eu știu că din cele mai vechi timpuri bărbații se

---

ridică în posturi prin ei înșiși, protestase ea. Grija noastră este să vă facem fericiți, restul vă privește!

Qu își luă soția cu vorbe bune, o curtă, mai-mai să-i cadă în genunchi.

— Fie, dar mai întâi să stabilim prețul, să știu pentru ce mă zbat.

— Cât vrei? întrebă el.

— Dacă obții ceva bun, mie cât îmi dai pe an?

— Dar nu mă despart de tine. Ce-i al meu e și al tău și co-i al tău e și al meu. Ce rost are să discutăm dinainte?

— Nu-i vorba de asta! De câte ori îți cer bani, parcă te-aș jupui de viu, atât de greu te lași. De data asta vreau să știu exact cât ai să-mi dai.

— Nu-mi amintesc să-ți fi spus vreodată „nuu, se apără el.

— Nu-mi dau seama ce slujbă ți se va oferi și de-aia mi-e greu să cer o sumă. Arată-ți tu inima cea bună!

Qu Naian chibzui îndelung; până la urmă propuse să facă banii pe din două.

— Cum pe din două? îl certă femeia, privindu-l furioasă. Și cu jumătatea ta ce faci?

— O țin pentru tine, zise el râzând. Strâng bani pentru tine.

— N-am nevoie, mi-i păstrez singură!

— Bine, mă-nvoiesc cum vrei tu, spuse el, neîndrăznind să mai scoată un cuvânt.

Atunci femeia se liniști.

— Voi face ce-mi ceri, dar asta înseamnă să te bagi la cheltuieli. În primul rând, e nevoie să fac daruri. Dar tu ești sărac ca măneni altul și n-ai un bam Tot eu voi fi aceea

---

care am să-mi pun obrazul în joc și o să împruiut de la alții. Or banii ăștia nu va trebui să mi-i dai înapoi?

— Negreșit! Negreșit! se grăbi Naian. Dacă asta ți-e voia, toți banii pe care-i voi câștiga ți-i las să-i administrezi tu. Când o să-mi (trebuiească bani, îți cer ție. Îți convine?

— Așa da! primi ea, gândindu-se la care templu să se ducă să aranjeze afacerea.

legătura începea de la temple, pentru că Perlei îi plăcea să le viziteze, să stea la taifas cu călugării și călugărițele, să facă opere de binefacere.

Cel mai renumit templu din Wuchang era Templul Dragonului, vechi de o mie și ceva de ani, așezat într-o pădure uriașă. Pe lângă templul propriu-zis, existau mai multe clădiri, săli de meditație și un salon special pentru femei. Starețul se ocupa de cele duhovnicești, iar în sarcina altora cădea administrarea și conducerea templului. Lucrul cel mai greu era să ai în răspundere primirea și tratarea oaspeților și să ții legătura cu instituțiile din oraș. În afara emisarului imperial, a guvernatorului, a comisarului și a judecătorului, toți ceilalți mandarini îi cunoșteau pe călugării însărcinați cu primirea oaspeților. Iar aceștia din urmă trebuiau să dispună de câteva calități. Mai întâi, să fie plăcuți la înfățișare, să-i atragă și nu să-i dezguste pe vizitatori, în al doilea rând, să știe cum să i se adreseze fiecăruia în parte; omului să-i vorbească omeneste, demonului ca unui demon, mandarinului ca în lumea bună, negustorului ca la piață. Călugării aceștia nu intrau în templu, la slujbe. Se spunea că celor care se ocupau de triatarea bărbaților le venea mai ușor decât acelor care se îngrijeau de femei.

Bărbații râu cheltuiau prea mulți bani, însă femeile le dădeau destui. De aceea și ei acordau mai multă atenție femeilor decât bărbaților; se interesau cine era bărbatul fiecărei femei și ce rang avea, din ce neam se trăgea respectiva femeie, care dintre slugi se afla în grații și așa mai departe.

Unul dintre acești călugări se numea Drept-credinciosul și era de fel din Zhengjiang. Plecase de-acasă de copil, trăind pe lângă Templul Muntele de Aur. Era un bărbat ochios și cu privirea limpede, deschis la fire și priceput la vorbă. La douăzeci și trei de ani, făcuse o călătorie până în Sichuan. La întoarcere, trecând prin Wuchan, trrsese la Templul Dragonului. Bătrânul stareț al templului ducea lipsă de ajutoare și îl plăcuse, părându-i-se om inteligent. Atunci i-a scris starețului de la Templul Muntele de Aur, cerându-i să i-l lase pe Dreperedinciosul pentru a-l folosi în relațiile lor cu lumea. Peste câteva luni, convingându-se de priceperea tânărului, îl ridicase la rangul de călugăr care se ocupă cu primirea vizitatorilor. În niciun an de zile, toți înalții mandarini și familiile bogate din regiune ajunseseră să-l cunoască. Drept-credinciosul mai avea o calitate, anume aceea de a câștiga simpatia femeilor: nu era niciuna dintre soțiile fețelor simandicoase din ținut căreia să nu-i facă plăcere să meargă în vizită la templu știindu-l acolo pe el. La altele nu ne vom referi, dar în ceea ce privește treburile budiste, Drept-credinciosul căpăta donații de câteva ori mai mari decât se primeau înainte de venirea lui în templu.

Aflând că Perla era din neamul emisarului imperial și în plus persoana cea mai largă la inimă și mână din Hubei,

---

Drept-credinciosul se folosi de un prilej și-i făcu un dar, apoi îi trimise două invitații, transmitându-i verbal că „în cutare zile, la templu au loc ceremonii și că îi roagă pe Măritul Dai și pe înalta doamnă să ia parte la ele și să petreacă”. Perla era ca an copii, atât îi trebui să audă că la templu se putea și distra. Hotărî pe loc să meargă acolo neapărat. Călugărul intrase în legătură și cu oamenii din subordinea lui Dai, cerându-le să-l anunțe din timp în ce zi urma să vină familia Dai. În ziua cu pricina, Drept-credinciosul puse ca templul să se curețe și să se lustruiască bine, atât pe dinăuntru, cât și pe dinafară. Saloanele pentru bărbați erau de trei categorii: în primul erau tratați mai marii locului, rudele și prietenii lor; în cele de gradul doi erau invitați dregători până la rangul de magistrat, ca și negustori foarte bogați, bancheri, cei care făceau afaceri cu străinii; cele de categoria a treia erau pentru asistenții de prefecți și de magistrați, pentru alți dregători de rang mic, negustori etc. în cele trei saloane serveau oameni diferiți. Dar Schichang era un simplu ofițer, însă ca ginere al emisarului, fu condus în salonul numărul unu. Saloanele femeilor aveau aceeași împărțire. Drept-credinciosul îi pregătise Perlei o cameră dintre cele pejitru rugăciuni, în care aranjase lucruri cumpărate în mod special pentru ea: un pat cu așternut și cu plasă contra țânțarilor, toate de fabricație străină, și o pernă cu puf de rață. Insistă ca înalta doamnă să se odihnească nu într-altă parte, decât acolo. În fața patului, se afla o masă și patru scaune, tot de import. Pe masă, într-o cutie prelungă, de forma unei corăbii, erau dulciuri pregătite pentru înalta doamnă. Lângă fereastră, pe o masă,

---

fuseseră rânduite pudre, alifii, oglinzi, piepteni, agrafe, parfumuri și alte asemenea lucruri, astfel ca înalta doamnă să aibă la îndemână orice și-ar fi dorit ca să se gătească, după masă și după odihnă. Nu uitaseră nici oala de noapte, așezată la locul său, de la capătul patului.

Asta fusese la început. Apoi, cu cât Perla venise mai des la templu, cu atât atențiile pentru ea se înmulțiseră, dar în același timp sporise și faima ei. De aceea, cei care voiau să intre în legătură cu Perla se adresau mai întâi Drept-credinciosului. Iar el își făcuse încetul cu încetul un renume și prin ea. De el auzise și doamna Qu Naian. De felul său era credincioasă. Venea des la Templul Dragonului și se cunoștea cu acest călugăr. Dar cum femeia era sininlorată la pungă, el nu u pica lua în seamă. De serbările separării apei de uscat, Perla fusese la templu, ospătase acolo și donase cinci sute de *Hang* de arginți. Atunci Doamna Qu oferise și ea zece *yuani*. Ce atenție să-i fi dat călugărul? De refuzat nu refuza pe nimeni. Oricât de puțini, banii erau bani primiți. Astfel, oricât s-ar fi străduit doamna Qu să-l atragă nu putea s-o facă fiindcă nu avea cu cev

La ceremonia primirii în tagma călugărească, Drept-credinciosul îl scoase și pe stareț. Imprimase din vreme afișe, împrăștiindu-le prin județele din jur. De obicei, odată zvonul pornit, bărbații și femeile cu inimă credincioasă, care doreau să depună jurământul de călugărire, veneau la /templu și de la o mie de îi depărtare. De data aceasta, Drept-credinciosul deschisese porțile mari și fixase un principiu. Oricine sosea pentru a depune jurământul de călugărire era obligat să plătească o taxă și să treacă

---

printr-un supliciu: îngenunchea în fața starețului și lăsa să i se pună pe cap fărâme din rădăcinile unei ierbi parfumate⁹⁵, cărora li se dădea foc. Pielea din locul ars, i se ungea apoi cu ulei vegetal. Odată aprinsă, iarba sfârâia și cu ea și pielea de pe capul omului care își schimonosea de usturime chipul, dar nu îndrăznea să-și strige durerea, ci rostea întruna numele lui Buddha, ca să-și mai ușureze suferința. Cei care trecuseră cândva prin această ceremonie spuneau:

— Când apucă să te doară, rostești mereu numele lui Buddha și acesta îți sare în ajutor. Și orice durere, cât de grea, ți-o luată cu mâna.

Sau:

— Înainte de a intra printre bridști, orice om e stăpânit de patimă. Însă din clipa ceremoniei de ungere, toate încetează pentru el și nicicând n-o să-i mai stea gându-l la carne și la femei.

Celor trecuți prin această ceremonie, în locul ars de pe cap nu le mai creștea părul în veci și locul acela era numit: „golul unde arseseră miroasele”. Călugării cu un asemenea semn erau primiți în orice templu, ospătați și adăpostiți. Cei care, deși fuseseră supuși la această ceremonie, nu se aleseseră cu niciun semn, erau considerați sălbatici și nimeni nu-i lua în seamă. După arderea pe cap a ierbii înmiresmate, urma pătrunderea în sala templului, pentru meditație⁹⁶. Se știa pe jos și în genunchi, rând pe rând, nouă zile și nouă nopți, fără

---

95 Qiai, ligusticiim acutilobum.

96 Chan, de la sanskritul channa, contemplare.

---

odihnă și fără să închidă nimeni niciun ochi. După nouă zile, ceremonia se considera completă. În timpul acesta, dacă cineva greșea cu ceva, el era lovit de către călugărul care-l veghea, cu un ciomag gros și lung. Cumplit și adevărat supliciu, care nu avea nimic comun cu o transfigurare spirituală, ci cu o pedeapsă!

Să ne oprim aici cu explicațiile. La Templul Dragonului puteau depune jurământul numai călugări, nu și călugărițe. Dar Drepterediciosul ținea să pună în aplicare un gând al său.

— Doamnelor, li se adresă el femeilor sosite cu prilejul ceremoniei, la templu. În viața anterioară v-ați purtat, fără doar și poate, așa cum se cuvine, și de aceea vă bucurați de fericirea din viața aceasta. Dacă și acum veți avea o comportare cu adevărat budistă, în viața viitoare veți avea numai de câștigat!

— Cum adică să ne comportăm ca niște adevărați budiști? se auziră voci.

— Amida Buddha! Dar nu este nevoie de nimic altceva, decât să vă înfățișați starețului, ca și noi, cei retrași din viața lumească, și să îndurați canoanele jurământului, iar el vă va da câte un nume sfânt. De acum înainte, veți săvârși fapte de milostivenie și cu asta gata.

— Este nevoie să ne radem în cap? întrebă Perla.

— Amida Buddha! înaltă doamnă, doar n-o să vă faceți călugăriță! Atunci cine ne va mai milui pe noi? Umilul vostru călugăr zice să vă păstrați coafurile. Dacă inima e supusă, nu văd nicio diferență.

— Dacă-i așa, eu accept, îndrăzni Perla. Câți bani? trebuie să ofer?

— Fiecare după vrerea inimii și după poziția pe care o are.

Aceste cuvinte au avut darul să le bucure pe cele de față și mai mult de jumătate au primit să se supună ceremoniei. Perla s-a arătat plină de mărinimie, oferind trei sute de *yuani*, în semn de respect pentru maeștri, și o sută călugărilor simpli, cu care se lega soră. Numele care i s-a dat a fost* Miracol. Celelalte femei au oferit între patru și câțiva zeci de *yuani*. Doamna Qu a dat zece *yuani*. La sfârșitul ceremoniei, călugării au umplut câteva mese cu mâncăruri de post.

Ceremonia budistă a fost pentru doamna Qu ca o mină binefăcătoare întinsă spre ea și de atunci a încercat în zeci de feluri să se apropie de Perla. Mergea deseori în vizită la aceasta, numai pentru a-i face urări de bine. De darurile oferite nu este cazul să pomenim. Într-o zi, Perla s-a îmbătat rău la masa oferită de o prietenă. Doamna Qu fusese de față și i-a sărit imediat în ajutor. A bătut-o pe spate, i-a umplut pipa cu tutun și, la plecare, a sprijinit-o cu mâna sa să urce în lectică și a condus-o până acasă. În noaptea aceea, nu s-a dezlipit de lângă ea, slujind-o cu multă grijă. A doua zi, când s-a trezit, Perla s-a simțit îndatorată, mai cu seamă că se crease o legătură de suflet între ele două. Aceasta fiindcă atunci, peste noapte, doamna Qu, deși mai în vârstă, a îngenuncheat în fața Perlei, spunându-i mamă. Și chiar mai mult, în ziua următoare, ea s-a înfățișat cu daruri, atât pentru părinții adoptivi cât și pentru „bunici”, adică emisarul imperial și A noua favorită.

Însă curând, Qu Naian a alunecat și și-a rupt un

---

picioar. Doamna Qu nu era acasă. Când a venit și l-a văzut în ce stare se afla și-a certat sluga.

— Care-i situația? Ai chemat un doctor?

— După ce-a alunecat, stăpânul s-a văietat întruna și nu mi-a poruncit nimic, s-a scuzat sluga. Pe urmă, s-a lovit și mai rău și eu singur nu puteam nici să-l mișc. M-am dus și i-am căutat pe bucătar, pe ricșar și pe servitorul care face piața și eu te-ii abia l-am târât până în cameră. Noroc că în clipa aia a picat nu știu pentru ce Hu Al. Doilea, cel care vorbește străinește, și, când a aflat, s-a speriat. „Noi, dregătorii, pe picioarele astea două ne clădim cariera. Cu ele îngenunchem, cu ele umblăm pentru rezolvarea problemelor. Dacă și-a rupt piciorul, s-a zis cu hrana pentru a-i săi!” îngrijorat, domnul Hu a intrat și l-a văzut, iar până la urmă a plecat și s-a întors cu un doctor străin.

— De ce n-a adus unul de-al nostru? Doar nu ne permitem să chemăm doctor străin!

— Păi asta zicea și stăpânul. Când a văzut că domnul Hu a venit cu străinul, să moară, nu alta! „De i-aș da toată casa și tot n-aș reuși să mă plătesc! Străinul mă nenorocește, nu alta!” Numai că domnul Hu Al. Doilea nu l-a ascultat și l-a pus pe doctor să-l vadă. Stăpânul n-a vrut să se lase consultat, dar domnul Hu l-a ținut de picior. Străinul s-a uitat și a zis: „Se poate lecu, dar de acum încolo o să șchiopăteze”. „Prea bine”, s-a amestecat domnul Hu. „Dacă poate să meargă, înseamnă că poate să îngenunche și să salute. C-o să fie șchiop, n-are nicio importanță!” „Dacă nu-l interesează decât asta, mă angajez să-l vindec”, a hotărât doctorul și a cerut treizeci de *Hang* de argint.

— Și stăpânul n-a zis nimic?

— De l-ați fi văzut cât de amărât era! A tot tras de domnul Hu Al. Doilea, i-a făcut semn cu mâna și a spus că nu vrea nicio rețetă. Atunci numai ce l-am auzit pe domnul Hu turuind niște vorbe străine, ca după aia să plece cu doctor cu tot.

La aceste cuvinte, doamnei Qu parcă i se luase o piatră de pe inimă. A pornit spre dormitor, întrebând dacă a venit și un doctor chinez, specialist în răni și căzături.

— Am chemat unul, care a cerut cincisprezece *yuuni* pentru o rețetă. Stăpânului i s-au părut mulți și a trimis după un taoist să-i facă un descântec. Asta nu i-a luat niciun ban, dar nici stăpânul n-a priceput nimic.

— De ce nu m-ai anunțat mai de mult?

— Ba nenorocitul de mine am alergat până acasă la Dai, dar abia plecaseți la emisarul imperial. Or eu n-aveam cum să mă apropiu de locul acela, stăpână, o știți prea bine.

Ajunseră la ușa dormitorului. Doamna Qu intră și-și găsi bărbatul zăcând pe pat. Trase draperia din jurul patului, se uită la sulul său și întrebă:

— Cum ai făcut de ți-ai rupt piciorul? Te mai doare? Taoistul cu descântecele ți-a dat vreo asigurare că nu-ți pierzi piciorul?

Bărbatul era năucit de durere și abia dacă-i auzi vorbele.

— Te-ai întors? Am căzut de moarte! spuse și continuă să geamă.

Femeia se așeză pe marginea patului. Oftă.

— Nu suntem chiar niște oameni lipsiți de bani! rosti

---

ea. De ai nevoie, îmi ceri și-ți dau câți vrei. Ții neapărat ca pentru niște bani să-ți rețeze piciorul? Dacă nu te faci bine, s-a zis cu viața ta! Și atunci eu ce mă fac? Încheie ea și se puse pe un plâns în hohote.

— Nu plânge, vorbi el. Dacă te-ai întors, putem chema pe cineva să mă consulte.

— Străinii cer mult și, orice-ar fi, nu ne dă mâna să-i chemăm. Dar l-am putea aduce pe domnul Wang, Dragonul cu un singur ochi. O să-i dăm cât cere, ce să facem \ Măcar să vină acum, chiar de s-ar fi culcat!

Sluga plecă după doctor, dar se întoarse repede. După ora zece seara, acela chiar de-ar fi fost purtat de opt oameni, în litieră, și tot ar fi refuzat.

— Auzi, blestematul! se înfurie stăpâna casei. Du-te iar și spune-i că de nu vine, o să trimită emisarul portăreii să-l aresteze!

Naian însă înțelesese că le va fi greu să-l scoată pe doctor din casă în plină noapte. Dădu din mână, a lehamite.

— Ce să se mai ducă? E și așa târziu. O să-l chemăm mâine, când se luminează. Atunci o să vină... Ce rost are să batem la miezul nopții în poarta emisarului imperial? Vine mâine, îi plătim și gata.

Doamna Qu găsi că vorbele bărbatului erau îndreptățite și, ca urmare, făcu pe voia lui. Într-adevăr, curând se crăpă de ziuă. Peste puțin, trimiseră după doctor, însă sluga se întoarse singur, destul de târziu.

— Abia s-a sculat. Când termină consultațiile de la cabinetul său, o să vină.

Se văzură nevoiți să aștepte, iar medicul le bătu la

---

ușă abia la ora patru după-amiază.

— Cum ați căzut? întrebă el.

Qu Naian se grăbi să-i arate locul dureros. Doctorul Wang abia dacă aruncă o privire și întoarse capul spre bolnav.

— Osul a alunecat din încheietură și trebuie pus la loc. Nu e cine știe ce, îl liniști el.

De după draperia patului, doamna Qu interveni:

— Dacă-i așa, vă rog să i-l puneți la loc.

— Altcuiva i-aș pretinde cincizeci de *yuani*, dar dumneavoastră vă iau cu cinci mai puțin.

— Țștia-s bani, nu glumă, se îmbufnă femeia. E chiar mai scump decât a cerut doctorul străin.

Doctorul nu-i răspunse. Doamna Qu se mai tocmi o vreme.

— Dacă vreți să-l vindec eu, îmi dați banii ăștia. Atunci pentru ce m-ați chemat? Ar fi cazul să pricepeți că picioarele stăpânului acestei case fac toți banii. Doar nu e un om simplu, care n-are nevoie să îngenuncheze și să se încline în fața celor mari, văzându-și de-ale sale! Dacă mă ocup eu, în câteva zile se pune pe picioare. Aici voi folosi două feluri de doctorii, interne și externe. Doctoriile mele sunt făcute numai din leacuri de preț și ele singure costă patruzeci de *yuani*. Dacă-i așez osul la loc și nu folosește nicio doctorie, îmi dați cel puțin cinci *yuani* pentru pierderea de timp.

— Se poate doar să-l puneți la loc și să nu ne folosim de doctorii? se repezi femeia.

— N-aș putea să spun că nu se poate, dar o să se

înzdrăvenească mal greu. Și-a deplasat osul și nu se vede sângele fiindcă de jur-împrejur e carne și piele. Dar carnea aceea e ca și moartă și o să se strice încetul cu încetul. Așa că trebuie aplicate doctorii ca ea să reînvie. Într-un cuvânt, dacă cheltuiți mai mult, nu mai lungiți starea în care se află. Socotiți-vă, eu mă supun hotărârii dumneavoastră. N-am venit aici cu vrerea mea.

Doamna Qu își zise că patruzeci și cinci de *yuani* erau prea mulți. Totul era să-i potrivească osul la loc. La urma urmei, doctorii văzuse destule în casa emisarului imperial și ar fi putut cere de acolo cu împrumut.

— Doctorii avem și noi, rosti ea. Am vrea numai să-i puneți osul la loc.

Doctorul Wang își dădu seama că nu-i merșeră lucrurile după voia lui. De supărare dar și din pricina că nu era prea priceput, nu se mai interesă cum se petrecuseră lucrurile, și nici nu se mai uită dacă osul se putea sau nu împinge acolo de unde acesta ieșise; apucă piciorul în mână, aruncă o privire la locul umflat și-l apăsă din răspuț, cu amândouă mâinile. Bolnavui scoase un țipăt scurt și amuți.

— Ce s-a întâmplat? sări doamna Qu.

Doctorul nu-i răspunse. Bărbatul ei rămăsese cu ochii fișii, fără să mai respire, iar capul i se acoperise dintr-odată de broboane mari de sudoare, cât bobul de soia. Văzându-l cum arăta, femeia înțelese că doctorul îi pricinuisese un rău și mai mare. Pe de altă parte, domnul Wang își suflecăse mânecile robei, gata să-i prindă omului piciorul din nou și să-i apese pe umflătură mai dihai decât înainte.

— Domnule, îl opri, ajunge! Dacă până acum piciorul nu i s-a rupt, de astă dată o să i-l faci dumneata fărâme! De altfel, nu știu dacă în clipa asta bărbatul mi-e mort sau viu!

Doamna Qu începu să-și frece omul, cu palmele, pentru a-l smulge din ghearele morții. Peste puțin, Naian își reveni și prinse să geamă. Ai casei răsuflară ușurați. Doctorul se trăsesese într-o parte privind buimac la bolnav. Însă când acesta își veni în simțiri, se gândi să reia atacul.

— Nu te apropia! femeia făcu semn cu mâna. Nu vreau să moară în mâinile dumitale! Te rog să pleci, o să ți se plătească drumul.

Doctorul se văzu obligat să plece. La ieșire, i se dădură patru *yucini*, dar el nu se învoi, pretinzând cinci.

— Voi m-ați chemat, se zbirii el și cu stăpâna voastră am vorbit clar. Dacă nu vrea doctorii, îmi plătește cinci *yuani*. Acum ea nu m-a lăsat să-l vindec, nu eu am refuzat s-o fac și prin urmare nu accept un ban mai puțin!

— Ești prea bun, de-aia nu te-am lăsat! i-o întoarse portarul. Adevărul este că n-ai merita un bănuț. Ți-i întindem mai mult de rușinea ta și de nu pleci...

Vreți să mă nenorociți, să-mi umbriți firma, asta ei o să mă lupt cu voi pe viață și pe moarte, nu se lăsă el, refuzând să iasă pe poartă.

— Bă, fiu de cătea, dacă chiar vrei... se repezi portarul și-i arse Vreo doi pumni.

Doctorul Wang se-ntinse cât era de lung la pământ, tipând. Scandalul se auzi până în casă. Qu Naian ceru să i se dea banii și să termine cu el, însă nevasta nici nu vru s-audă.

— Dacă ai bani, dă-i de la tine. După mine, poate să

---

nu plece! O să-l reclam și o să-l ia portăreii pe sus!

Ieși afară din casă și le strigă slugilor să-l alunge. În toiul tărăboiului, apăru Hu Al. Doilea, să vadă ce mai făcea bolnavul. Doamna Qu fugi în casă.

— Pentru ce vă certați? întrebă Hu.

Slugile îi explicară. Înțelegând situația, vizitatorul îi sfătui să se potolească și scoase un *yuan* și i-l întinse doctorului.

— Plec de obrazul Domniei Voastre, altfel m-aș fi bătut cu ei până la capătul puterilor, spuse domnul Wang înainte de a pleca. Își aranjă hainele, își luă rămas bun de la domnul Hu și ieși pe poartă.

Hu intră în casă, condus de o slugă. Doamna Qu se ascunsese după draperia patului, ca și mai înainte.

— Ce-ți mai face piciorul, frate mai mare? întrebă Hu. Te simți ceva mai bine?

Naian nu scoase un cuvânt, dar clătină din cap. Domnul Hu era frate de cruce cu Qu și de aceea acesta din urmă se purta cu atâta grijă.

— Doctor străin n-ați vrut, cu ai nostru s-a-ntâmplat ce s-a-ntâmplat, însă nu putem să nu chemăm pe cineva. Dacă lăsăm lucrurile așa, cine știe când se mai vindecă I De dragul stăpânului vostru, rosti el, adresându-se înadins unei slugi, am să plătesc eu cei treizeci de *yuan*i, numai să-l văd refăcut.

— Uite că mai sunt pe lume și oameni buni, spuse femeia de la locul unde se afla. Dacă străinul acela garantează că-l face bine, Vă rog să mi-l aduceți, domnule Hu.

— Doctorul acesta are diplome de merit și se bucură

---

de renume. Dacă nici el nu e bun, alunei cine s-ar mai putea numi doctor? Iar treizeci de *yuani* nu înseamnă mult.

— Fie, vă rămânem îndatorați, căzu de acord femeia.

Nu peste multă vreme, Hu Al. Doilea reveni împreună cu doctorul și acesta semnă un certificat de garanție în schimbul a treizeci de *yuani*. Fără să se folosească de vreun medicament, doctorul se chinui și împinse osul la loc. Cât de priceput era, se dovedi chiar în aceeași zi, deoarece bolnavul se simți mai bine. În zilele următoare, doctorul îl consultă încă de trei ori. Cu vremea, Naian începu să meargă de-a binelea, fără să șchiopăteze câtuși de puțin, spre bucuria lui și a doamnei Qu, Despre aceasta nu vom mai vorbi.

De când fusese acceptată de către Perla ca fiică adoptivă, doamna Qu se dusesse în fiecare zi în vizită la ea, în afară doar de două zile, când Qu Naian avusese durerile mari de la picior. Până și pragul casei emisarului imperial îl călcase de-două ori, pe urmele Perlei, fiind invitata celei de-A noua favorite. Și cu toate ea nu erau cine știe ce neamuri, în ochii altora ea căpătase destulă considerație. Într-o zi, găsisse prilejul și i se plânsese Perlei că bărbatul ei muncea din greu și că nu se bucurase nicicând de un post pe măsură. Perla se milostivi de ea și se dusă în mod special acasă la emisarul imperial. Mai întâi i se plânse celei de-a noua favorite.

— Cel mai nimerit ar fi să discuți chiar tu cu stăpânul, o îndemnă aceasta.

— Nu mă tem că nu m-ar asculta, dar am vrut să vă știu că sunteți de partea mea. În felul ăsta lucrurile s-ar rezolva mai repede.

A noua favorită primi s-o ajute. Perla alergă atunci la biroul tatălui său vitreg și se rugă de emisarul Tuan să-i încredințeze lui Qu Naian un post bun.

— E un simplu slujbaș, obiectase Tuan, iar orașul este plin de oameni cu ranguri mandarinale și care își așteaptă rândul. Lasă-l să stea la locul lui.

Văzând că nu e ascultată, Perla se îmbufnase, așteptase. până ce rămăsese singură cu stăpânul și i se așezase pe genunchi, șoptindu-i la ureche:

— Tăticule, ai putea să mă-nțelegi că eu le-am și promis oamenilor. Dacă nu te învoiești, cum o să-i mai privesc în ochi?

Zicând acestea scoase batista și se puse pe plâns. Neavând încotro, emisarul îi promise să-i facă voia. Abia atunci Perla se opri din plâns, se ridică și ocupă un loc mai departe de el. Atunci intră și A noua favorită, care „puse și ea o vorbă bună”. Emisarul Tuan nu le putu ține piept și se legă în fața lor că chiar a doua zi îi va spune comisarului să-i dea un post acestui Naian. Abia în momentul acela Perla hotărî să se retragă.

Soții Qu erau oameni la vreo patruzeci și șapte-patruzeci și opt de ani, însă n-aveau copil. El râvnea să dobândească un fiu și mereu aducea vorba despre aceasta și efa neîncetat. Cum se dovedise că ei doi nu puteau să aibă urmași, nu le mai rămânea decât, cu toată durerea din suflet, să stea de vorbă și să aleagă într-un fel; dar bărbatul nu îndrăznea să-i propună direct nevastei să accepte ca el să-și ia o concubină. Până la urmă ea, ca și cum i-ar fi ghicit gândul, în fața dorinței lui aprinse, îl consolă în alt fel:

— Un copil vine mai din vreme sau mai târziu. Dacă cineva e sortit să aibă urmași, până la urmă îi ta ave – Uite, doamna cutare a născut la cincizeci și ceva de ani. Noi încă n-am ajuns la anii ei, de ce te chinuiești?

Luat la rost de câteva ori, bărbatul nu mai îndrăznea să deschidă gura, deși râvna din suflet nu i se stinsese.

Prietenii știau că el era sub papucul nevastă-sii și făceau adesea glume pe socoteala lui. La început, el nu-i băgase în seamă, apoi, ciad numărul acestora crescuse, se văzuse nevoit să recunoască și față de sine adevărul.

Într-o zi, un prieten l-a chemat la un banchet. Se nimerise ca celor prezenți să le placă cântărețele și când petrecerea fu spre sfârșite, hotărâră să treacă fluviul, în Hartkou și să petreacă acolo întreaga noapte. Toată lumea căzuse de acord, numai Naian tăcea. Începură să-și bată joc de el, cum că se teme de nevastă și că la întoarcerea acasă urma, dacă nu era cuminte, să-și primească pedeapsa în genunchi și câte și mai câte. Naian băuse și el, ca toată lumea. Se înroșise la față și deodată, făcându-și curaj, rosti:

— Merg și eu!

— Adevărat? se mirară ei.

— Cum, să nu! La unele, mă iau după vorba ei, dar în cazul ăsta chiar de-ar fi să-mi fie frică, tot trebuie să mă arăt bărbat.

Cei de față pădură uluiți de îndrăzneala lui. Plecară împreună și benchetuiră cât fu noaptea de mare, la o casă de cântărețe. A doua zi, când aburii alcoolului i se împrăștiară, lui Naian începu să i se facă frică de mânia nevastei. Întors acasă, scorni că fusese reținut cu treburi

---

oficiale, că, fiind om cu experiență, judecătorul provincial îl trimisese pe el să se intereseze de existența unor bandiți și astfel se ocupase cu asta toată noaptea. Doamna Qu îl crezu, ba mai mult văzu în acest fapt un semn de mărire pentru el și nu-l mai iscodi, ci se bucură din inimă.

— Puteai să mă anunți, să nu te fi așteptat, îl dojeni ea. Apoi noaptea e frig, ți-aș fi trimis o haină, să te îmbraci mai bine.

Nâian se grăbi să-i mulțumească. Peste vreo zece zile sau o jumătate de lună, prietenii începură să-l cheme mai des la petreceri. La început, el nu se prea dusesse, apoi perinsese curaj și-i însoțea în repetate rânduri la chefurile lor. Într-una din zile, se distrase ca niciodată, comportându-se fără rețineri, întocmai ca și prietenii săi. În Hankou era o fată pe care o chema Aizhu, Iubirea Perlei, o ființă cu totul obișnuită și care nu prea excela în meseria ei. Numai că el nu cunoștea pe nimeni și pe aceasta i-o recomandase un prieten. Cum că nu se prea bucura de succes, se legase sufletește de el. La încheierea banchetului, Iubirea Perlei îi ceruse insistent bărbatului să se ducă împreună cu ea. El se temuse însă că o să-și strice reputația și că o să sară cu gura pe el nevasta și stătuse înfipt la masă până în zori. Cântăreața nu se mișcase de lângă el. A doua zi Naian inventase iarăși ceva și scăpase cu fața curată. Aceasta fusese prima alunecare a lui spre aventură. Și cu toate că de data aceasta nu se întâmplase mai nimic, lui Naian îi rămăsese gândul la Iubirea Perlei, care se părea fără pereche pe lume.

De atunci, el trecea* mereu fluviul, Iubirea Perlei îi ținea companie la chef și prietenii îl puneau de fiecare dată

---

să fie gazdă. Într-o bună zi, doamna Qu și-a făcut ca de obicei drum până la Perla și după masa de prânz, sluga care-o însoțise pe Doamna Qu s-a întors acasă și i-a spus lui Naian:

— Doamna a plecat însoțind-o pe doamna Perla acasă la înălțimea sa emisarul imperial. Vor fi reținute la cină și se prea poate să stea acolo și peste noapte, iar pe mine m-a trimis după haine de schimb.

Naian se bucură, își scoase pe furiș din ladă o robă nouă și trecu fluviul la Iubirea Perlei. Avea la el douăzeci de *yuanîy* fiindcă luase leafa chiar în dimineața aceea și nu apucase să dea socoteală nevastei. Prietenii de petrecere erau aproape zi de zi în Hankou. Îi găsi ușor. Și derândul acesta, Qu Naian făcu pe gazda. Iubirea Perlei se* așezase lângă el, vorbindu-i în șoaptă. La sfârșit îl opri și el fu de acord să rămână cu ea, zicându-și că nevasta nu i se va întoarce nici ea acasă. Nu e nevoie să spunem că noaptea și-au petrecut-o împreună, iubindu-se frumos. În așternut, cântăreața se plânse că era de familie bună și că părinții o vânduseră din pricina sărăciei.

— De-aș fi știut că mă așteaptă o groapă ca asta cu jăratec! Matroana e din cale-afară de rea. Pur și simplu abia mai pot îndura! Dacă îți place de mine, scoate-mă ele aici! Salvează-mă! Ca să scap de aici primesc cu dragă inimă să intru și slugă! îl rugă ea zei se puse pe plâns.

Naian se înduioșă și îi șterse lacrimile.

— Ce părere ai? îl îmboldea ea de zor. Ai fi în stare să faci ceva pentru mine?

Ce putea el să spună? Mai întâi că o iubea, apoi îi era cu adevărat milă de ea. I-ar fi dat ascultare cu dragă inimă,

---

dar exista o piedică. Răutatea renumită a nevestei făcea imposibilă orice discuție pe această temă. Doar fără știrea acesteia putea să vină la ea și să-i ofere cât mai des mângâiere. Căută să nu se înflăcăreze. Iubirea Perlei îl prinse cu o mână de după gât și-și apropie fața de a lui.

— Rea inimă ai, domnule Qu, îi spuse ea. Mă rog de tine ca de nu știu ce și nu te înduioșezi deloc. Nu-ți pasă de mine! Fii liniștit, n-au dat pe mine decât două sute cincizeci de *yuani*. Dacă dai încă o dată pe atât, adică vreo cinci sute, o să fiu a ta.

La auzul acestei cifre, lui Qu Naian începu să-i bată inima mai tare. „De unde să fac eu atâta bănet? u se gândi. Rămase mai departe tăcut, deși inima îi tot dădea ghes. „Mâine o să discut cu a mea”, își zise. A doua zi însă, nevasta nu i se întorsese încă. Un prieten îl invitase la un joc de pietre în altă casă, de aceea nici nu se grăbi să mai treacă fluviul. Cu o zi în urmăș, stătuse alături de Iubirea Perlei, care nu-l slăbise deloc cu cererea sa. El nu-i răspunsese, temându-se că nevasta n-o să-l înțeleagă și că, oricum, tot nu aveau atâtia bani.

Prietenul care îl invitase de data aceasta se numea Da Xuandong și era unul dintre oamenii cei mai bogați din Hubei. Baniii nu-i făcuse el, ci îi moștenise de la bătrânul său, care fusese militar. De doi ani, de când își pierduse părinții, o ținea numai în petreceri pe la curtezane și în jocuri de noroc, înhăitându-se cu oricine, fără alegere, numai să aibă prieteni de pahar. Din născare, mai avea o meteahnă: nu refuza pe nimeni care avea necazuri și-i cerea bani. Iar dacă era vorba de răscumpărarea unor prostituate sau de jocuri de noroc, împrumuta sute și mii

---

de *yuani*, și nu lăsa pe nimeni fără să-l ajute. Din această cauză, dregătorii și actorii din Hubei și în special cei înclinați spre petreceri îl acceptau în preajma lor. Iar el le împrumuta bani, bucurându-se când aceștia îi urgiseau pe cei care țineau casc de petrecere.

Qu Naian îi știa acest beteșug. Iar fiindcă fusese invitat tocmai acum, își pusese în gând să discute și chestiunea sa. Merse așadar, la casa unde trăgea cel mai adesea Da Xuandong și întrebă:

— Domnul Da a venit?

— Abia s-a sculat, i se răspunse.

Naian împinse apărătoarea ușii și intră. Da' se ridică și îl întâmpină cu plăcere vizibilă.

A: primit invitația mea pentru petrecerea din seara aceasta? îl întrebă chiar de la început.

— N-am să lipsesc de la ea! îl asigură Qu.

— Discutară multă vreme, Qu Naian șezând ca pe ghimpi: știa că trebuia să deschidă vorba despre ce îl rodea inima, dar nu îndrăznea. După câteva încercări, se trase lângă Da și-i șopti la ureche:

— Aș vrea să mă sfătuiesc cu tine într-o chestiune, frate mai mare.

Da își duse degetulz la ureche și se scărpină, să o desfunde și să audă mai bine.

— Care-i necazul? întrebă.

Naian se codi multă vreme.

— Nu e vorba de altceva decât de dragostea mea pentru Iubirea Perlei, rosti, roșindu-se.

— Vrei s-o iei de nevastă?

— Ești un înțelept, frate mai mare! Cum ai ghicit? și

îi povesti tot ce ştia despre tânăra femeie. Lucrurile s-ar aranja, urmă, numai preţul răscumpărării ei, de cinci sute de *yuan*i, îmi dă bătaie de cap. Nu ştiu de unde să fac rost de ei, de-aia am venit să ne sfătuim.

— O nimica toată, îl linişti Da. Mă cunoşti: orice prieten îmi e ca un frate. Dacă vreunuia i-a murit mama şi n-are coşciug s-o îngroape, poate să îngenunche în faţa mea şi n-am să-l ajut. Dar dacă e vorba de vreo concubină sau de bani pentru jocuri de noroc ori pentru pariuri, sar pe dată în sprijinul oricui! Nevasta ta e de acord? N-aş vrea să sufere cei din preajma noastră.

— Asta... Naian se făcu şi mai roşu.

— Cum e?

— O să mă sfătuiesc cu ea.

— Când vă hotărâţi, îmi clăi de veste. Am bani, îl asigură Da.

Qu Naian se înapoie acasă la Iubirea Perlei şi o privi pe femeie îndelung, în tăcere, cântărind-o cu doi ochi, curii se spune.

— Ce-ai făcut? îi dădu ea ghes.

Naian continuă s-o cerceteze, nedecis. Când îşi făcu puţin curaj, zise:

— Voi face după voia ta!

Iubirea Perlei îl zori să o cheme pe matroană pentru a stabili ce şi cum împreună. După ce aceasta, apăru, Qu se bâlbâi multă vreme, roşu la faţă, dar nu se făcu înţeles. Noroc că fata explică ea clar. Matroana pretinse opt sute, apoi, după lungi târguieli, scăzu la cinci sute cincizeci.

— Ce părere ai, domnule Qu? întrebă Iubirea Perlei.

— Cinci sute am. Mai mulţi n-am de unde să

împrumut.

— Într-un asemenea moment fericit, vă poticniți de cincizeci de *yuanî*, domnule Qu? spuse matroana.

— Domnule Qu, se supără și tânăra femeie. N-o să mă salvezi din pricina a cincizeci de *yuanî*? și se puse pe plâns.

Naian plecă din nou la Da Xuandong. Acesta acceptă suma.

— După ce o iei, o duci în altă parte, îl sfătui. La capătul apusean al bulevardului am eu o casă liberă. Deocamdată instalați-vă acolo. În ceea ce privește banii, pe lângă suma propriu-zisă, vă mai sunt de trebuință o sumedenie de lucruri mărunte. Cei cinci sute cincizeci, îi socotim împrumut. Pe deasupra îți mai dau din partea mea încă două sute, ca un dar de nuntă.

Mișcat de acest; gest, Naian acceptă. În aceeași zi merse și văzu casa și tocmi slugi. După ce aranjă totul, se grăbi să-i plătească matroanei banii și chiar în noaptea aceea o duse pe Iubirea Perlei cu o lectică la noua casă.

În ziua următoare, nu și-a putut muta gândul de la nevasta secundară pe care și-o luase. Se dovedise brav, iar vechea nevestă rămăsese pentru el undeva departe.

dincolo de nori! Noaptea nu mai trecu fluviul, cum ar fi făcut-o, altfel, în mod firesc. În seara zilei următoare își invită câțiva prieteni la banchet. Da Xuandong se instalează în capul mesei. Se distrază de minune, chemară curtezane și se întrecură în felurite jocuri de petrecere. Încheiară după miezul nopții. Naian lipsi de acasă trei nopți la rând, tot atâtea câte petrecu și doamna Qu împreună cu Perla acasă la emisarul imperial.

A patra zi, revenind acasă, femeia află că bărbatul ei lipsise trei zile și trei nopți, fiind ocupat cu însărcinările publice.

— Ce grozăvie face el acolo, de nu se poate desprinde trei zile și trei nopți în șir? intră ea la bănuială. Orice i s-ar fi dat să rezolve, e posibil să nu aibă măcar timp să doarmă liniștit în patul lui? Eu, una, nu cred! Du-te, îi porunci unei slugi, dă o fugă până la birou și vezi dacă stăpânul e acolo.

Sluga înțelesese mai dinainte cam despre ce putea fi vorba. Plecă, făcu un ocol și se întoarse.

— Stăpânul e ocupat până peste cap, zise.

Doamna Qu era astfel de femeie, încât ochii îi erau mai limpezi decât o oglindă și cu ei putea citi pe oricine.

— Bine, spuse, dându-și seama că sluga o minte, du-te și înhamă calul!

Sluga se supuse. După ce stăpâna urcă în șaretă, întrebă încotro porneau.

— La birou, să-l văd pe stăpân.

— Porunca aceasta îl înfricoșă pe bietul om, dar se văzu nevoit să-și îngroașe pielea și să îndemne la drum. La birou - nici urmă de drac, darmite de om.

— Excelența Sa Qu a fost astăzi la birou? îl iscodi femeia pe portar.

— Excelența Sa n-a dat pe aici de patru zile, veni răspunsul.

Doamna Qu întoarse capul spre slugă, mormăind ceva și speriindu-l rău pe bietul om. Coborî și se duse în biroul gol al bărbatului ei. Sluga* o urmă, puse mâna repede pe ștergătorul de praf, din pene de găină, îndepărtă cu el praful de pe masă și se apucă să prepare un ceai.

— Nu te chinui atâta! Ia să stăm noi de vorbă! spuse ea.

— Da, da, stăpână, îngăimă sluga, trebăluind mai departe în jurul ei.

— Ou de broască țestoasă! Bastardule! Descreieratule! îl blestemă ea, supărată până peste cap. Unde ți-e stăpânul? ziceai că e aici! Să mi-l scoți de unde-ai ști! Am nevoie de el.

— Da, da, stăpână, repeta omul, privind în jos.

Femeia își & și din fire; strigă la el, îl beșteli, bătu cu pumnul în masă, cerându-i să-i aducă bărbatul.

Cei doi fuseseră însoțiți acolo și de o altă slugă, bună la toate în casă, și care ajunsese om de încredere. Se numea Hu Fu și era neîntrecut în a răspândi de colo-colo zvonurile și în a-i vorbi de rău pe ceilalți. Doamna Qu îl plăcea, fiindcă acest Hu Fu știa tot ce se petrecea în lume, parcă într-o concurență nemaiîntâlnită cu spiritul urechilor⁹⁷. În timp ce stăpână lui intrase în biroul bărbatului ei, sluga aceasta năvălise prin celelalte încăperi și aflate de la slugile altor slujbași că stăpânul său trecuse fluviul cu mai mulți prieteni și se distra prin casele de pierzanie din Honkou. Lămurit în acest sens, alergase în fața stăpânei, își plecase spinarea și-i vorbise în așa fel încât ceilalți să nu audă. Aflând despre ce era vorba, doamna Qu se făcuse verde la față, mâinile și picioarele i se răciseră și rămăsese pe scaun încremenită, fără un cuvânt. Se gândi mult cum era bine să procedeze și ajunsese

---

97 Lumea superstițiilor și a credințelor religioase chinezești cunoștea și categoria de spirite care tutelau diferitele organe și părți ale corpului omenesc.

---

la concluzia că dacă nu-l lua că însăși urma, cu greu ar fi putut să mai dea de el.

— La ce casă și-a petrecut nopțile? întrebă.

— I-am întrebat pe toți și nimeni nu știe precis, zise Hu Fu. Dar în Hankou aflăm noi.

— La trăsură! strigă ea, nerăbdătoare. Voi veniți după mine, în Hankou!

După ce trecură Fluviul Albastru, doamna Qu sfătui pe una dintre slugi ȝa se ducă la Yamenul Excelenței Sale Ma și să-i spună că stăpânul său era căutat de cineva de la Yamenul emisarului imperial, într-o chestiune care nu suferea amânare. Sluga zbură într-acolo, ar ea îi porunci vizitiului să tragă undeva, în apropiere. Slujbașul local

Ma ași făcea veacul prin teatre și casele de distracție, nu atât ca să lejmne oprești, cât să cunoască situația. Naian petrecuse de mai multe ori cu el, iar, în ajun, Ma fusese chiar unul dintre invitații lui la banchetul oferit în cinstea noii sale soții. Când se trezise cu sluga aceea care-și căuta stăpânul, în numele mai marelui locurilor, se înspăimântă și-i spuse imediat noua adresă a lui Naian, ba îi dădu și doi soldați care să-l conducă acolo. Abia după aceea întrebă cine anume de la emisarul imperial avea nevoie de Naian și pentru ce anume. Sluga bâigui câteva cuvinte și plecă, împreună cu portăreii.

— Stăpânul s-a mutat într-o casă nouă, spuse sluga, ȝndaia ce ajunsese în fața trăsurii.

Când auzi cuvintele „casă nouă”, doamna (Ju ȝnțelese că bărbatul ei ȝși găsisese o frumoasă și iriȝnia crescui mai tare ȝn ea. Se luară după cei doi soldați și intrară ȝntr-o curte.

— Aici locuiește domnul Qu? întrebă ea.

Un bătrân îi ieși în întâmpinare.

— Da, aici e casa Xu, răspunse el. Cine sunteți?

Doamna Qu nu-i dădu atenție, coborî din trăsură și prinse să țipe:

— Să mi-l scoateți numaidecât pe bezmeticul ăla! Am ceva să-i zic de la obraz! Grozav a mai lucrat în zilele astea! Pe mine mă mințea că se duce la birou. Aici îi e biroul? Hai, ieși, că am de gând să te târăsc în fața emisarului imperial. Apucați-vă și distrugeți tot ce vedeți în cale, porunci ea slugilor.

Slugile venite cu ea erau niște oameni netrebnci, care, fără nicio vorbă, se apucară să spargă și să strice lucrurile de la parterul casei... Bătrânul se îngrozi și strigă:

— Răscoală! Păziți! Au dat iama bandiții!

Între timp, doamna Qu urcă la etaj, însă simți că ceva nu era în regulă și coborî.

— Asta e casa? De ce nu găsesc pe /ține trebuie? întrebă soldații.

— Pe cine căutați? De ce nu întrebați limpede, înainte de a vă pune să distrugeți? Unde s-a mai pomenit una ca asta? se minună bătrânul.

Doamna Qu înțelese că nimerise greșit. Urcă în trăsură, ocărind de zor slugile că dăduseră buzna peste altcineva. Bătrânul, văzându-și lucrurile făcute zob, alergă după trăsură, însă soldații îl opriră, gata să-l lovească dacă s-ar fi apropiat mai mult, astfel că omul trebui să se întoarcă la el. *

— Oare să nu fi fost pe mina asta? îndrăzni un soldat.

Ce-ar fi să întrebăm tot la a treia casă, însă pe partea cealaltă.

Chiar în clipa aceea, o altă slugă de-a lor bătea în poarta casei indicate de soldat.

— Aici e! strigă femeia, recunoscându-și sluga.

Dând cu ochii de stăpână, sluga își dădu seama că lucrurile fuseseră date în vileag și se grăbi să vină lângă trăsură. 1

— Vă urez bună tihnă, stăpână, rosti, înclinându-se.

Nemernicul de mine am venit după stăpânul. Nu mă gândeam să vă găsesc și pe dumneavoastră aici.

— Bun lucru ați mai făcut fără știrea mea, răspunse ea. Acum că v-am prins, te prefaci că nu știai. Ia aminte! Stai numai să mă răfuiesc întâi cu stăpânul tău și-o să-ți vie și ție rândul!

Cu această amenințare, doamna Qu împinse poarta și intră. Însă Naian nu era acasă. Iubirea Perlei se afla la etaj cu o slujnică. Văzuad atâta lume strânsă în curte, se gândi că ceva nu era a bună și rămase acolo fără să scoată un cuvânt. După ce făcuse stricăciuni într-o casă străină, doamna Qu nu mai îndrăzni să facă același lucru și. aici. Strigș de două ori numele bărbatului și, cum nu-i răspunse nimeni, urcă ea la etaj. Acolo le găsi pe cele două femei.

— Asta e casa nouă a domnului Qu? întrebă.

Iubirea Perlei o privi lung, dar nu răspunse. Doamna Qu repetă întrebarea.

— Tu cine ești? Și ce cauți aici? îi spuse Iubirea Perlei într-un târziu.

Vorbele acestea îi tăiară noii venite orice avânt.

Rămase rezemată de balustradă, fără să intre în cameră, dar și fără să se retragă. În momentul acesta dificil, își făcu apariția Hu Fu.

— Asta e, stăpână, raportă el. Huang Sheng care a fost tot timpul plecat cu stăpânul, a sosit cu o veste.

— Să vină în fața mea! strigă femeia, căpătând curaj.

Sluga urcă scările. Înaintea stăpânei căzu în genunchi, bătând mătânii și spunându-i că se bucură pentru ea.

— Stăpânul tău și-a luat concubină! i-o tăie ea. Buțură-te pentru el, nu pentru mine. Pe mine să nu mă amestecați, că simt că nici nu mai pot îndura!

— Nu pentru asta se bucură umila voastră slugă, ci pentru ordinul de numire!

Cuvintele de pe urmă îi dădură femeii un fior.

— Unde a fost numit?

— Magistrat în districtul Xingguo.

— Merge, dar nu e ce mi-aș fi dorit, comentă rea. Cât despre stăpânul tău, orice-ar primi, oriunde s-ar duce, el o să fie un dregător prost. Uitq ce-a putut să facă în numai câteva zile. Zicea că nu mai e tânăr și că se teme să nu rămână fără urmași. Oare mie nu mi-e frică? Ba eu sunt și mai speriată decât el! Nici n-aș zice c-a făcut rău că și-a luat o soție secundară, dar uite că a făcut-o fără știrea mea. Spuneți voi, cu ce inimă am aflat eu lucrul ăsta!

Cei prezenți își dădură seama că femeia își schimbase atitudinea. În sinea sa ea gândea: „Venisem aici cu slugile după mine să-mi dobor rivala și în schimb am primit vestea numiții lui într-o slujbă mandarinală. Aici e mina Perlei. Bucuria din inimă mi-a alungat fără să vreau

---

nouă zecimi din ura ce i-o purtam acesteia în suflet. Dar nici nu pot să mă dau băfută oricum. Trebuie să mă arăt încă bătoasă”.

— Vedeți? Cât m-am chinuit eu, cerșind în stânga și-n dreapta, ploconindu-mă în fața ctii nu merita, și uite ce-am făcut pentru el. Iar el? M-a mințit, și-a bătut joc de mine, făcându-și de cap! Cu ce i-am greșit? Când s-o vedea mare și tare, n-o să mai aibă ochi să mă vadă. Mai bine mă războiesc chiar eu cu el! N-am să am norocul să ajung să trăiesc clipa când am să fiu numită doamnă. Mai bine mă omor, să-i las pe alții să fie fericiți!

Se apucă să caute o frânghie sau un cuțit, să-și pună capăt zilelor. Slugile se apropiară de ea, încercând s-o calmeze. Iubirea Perlei stătea la fereastră și plângea.

— Lăsați-mă! strigă doamna Qu. l-ați sărit în ajutor sfăpânului și de mine nici că v-a păsat. Acum el o să fie mandarin și vă e gândul doar la bogății. Știți voi oșire că eu i-am făcut rost de acest post? Ce-ar fi ca, după ce v-am văzut acum cât îmi sunteți de nerecunoscători, să mă duc în fața emisarului imperial și să-l rog să numească în locul lui pe altcineva? Atunci vom fi laolaltă și la bine și le rău. Doar nu sunt un nimic!

Când încheie, prinse să bocească.

— A venit Excelența Sa Ma! anunță imediat cineva.

Se întâmplase că, după ce doamna Qu urcase la etaj, se întorsese și Naian acasă. Dar nu intrase bine pe poartă și aflase de vizita soției sale acolo. Se speriasse într-atât că sufletul îi zburase din trup! Ce să facă? „Pe nimeni altcineva nu mă pot baza, decât pe Excelența Sa Ma”, se gândi, înțelegând că lucrurile se complicaseră. „El e

---

inteligent și îndrăzneț, se descurcă de minune la fața locului. Ce-ar fi să-l caut și să-l rog să scoată drăcoaica de aici? Asta mă nimicește, nu alta!” O luase înapoi, dar bătrânul Xu, căruia doamna Qu îi făcuse zob lucrurile, îi ieșise în cale și pusese mâna pe el.

— Nevastă-ta mi-a distrus lucrurile! îi. ceruse socoteală. Trebuie să mă despăgubești! De n-o faci, o să-l pun pe proprietar, care e străin, să se plângă consulului!

Naian nu zisese nimic. Slujitorul care îl urma îl scoase din încurcătură. El se ploconise, ceruse scuze și reușise să-l liniștească pe om. Scăpând din mâinile slugii străinului, Qu Naian o pornise glont spre birourile domnului Mă. Cum ajunsese îi spusese dintr-o răsuflare ce se întâmplase, cerând sprijin. Ma nu dăduse înapoi și așa se face că apăruse tocmai la timp, la locuința concubinei.

— Când cineva face vreo boroboacă, trebuie să fie atent cui i-o face! se proțăpi Ma, în mijlocul curții, fără altă introducere. Că ai dat buzna din greșeală peste un chinez, mai treacă-meargă! Dar cum să intri peste un negustor străin? Omul se plânge proprietarului străin, acela anunță pe consul și-n doi timp și trei mișcări consului îmi dă telefon mie și nu numai că cere despăgubiri, dar vrea și făptașul. Ca prieteni, poftim în ce situație am ajuns!

Și cu toate că noul sosit vorbea parcă fără cap și fără coadă, doamna Qu îl înțelese. Mai înainte se așezase. Acum se sculă în picioare.

— Cine e doamna Qu? întrebă Ma, prefăcându-se că n-o cunoaște.

Slugile i-o arătară. Excelența Sa Ma se apropie și o salută. Doamna Qu îi răspunse la salut. 1

— Îmi pare rău că v-ați obosit și ați trecut fluviul, pe deasupra deranjându-vă atât de mult, zise el. Femeia asta a fost curtezană și deoarece matroana o trata cu sălbăticie, fratele vostru mai ni ic, care vă vorbește acum, s-a sfătuit cu câțiva prieteni și au hotărât împreună s-o răscumpere. Am pus cu toții mână de la mână și am, scos-o de acolo. Dar frățiorul vostru e mandarin, cum să ia o prostituată? Prietenii s-au gândit s-o dea cuiva ca soție secundară. Cineva a propus să i-o dăm fratelui Naian. Dar eu îl știam cât e de nehotărât și am refuzat. Naian nu era bărbatul care să-și mai ia o femeie. M-am sfătuit cu prietenii mei și am stabilit să ne ocupăm tot noi de ea, să-i asigurăm hrană, veșminte și celelalte, ba și un nume la poartă, ca să nu dea oricine buzna peste ea. O știți prea bine, doamnă, locul acesta nu este la fel de liniștit cum e capitala provinciei⁹⁸: aici orice ți se poate întâmpla. Ei, dar uite și care-i buba! Ce și-au zis prietenii mei? Naian se teme de nevestă. Ia hai să râdem nițel pe socoteala lui! Spunem că e casa lui și când doamna Qu va afla îi va face un scandal de pomină! Nici n-am apucat să-i punem femeii numele în poartă, că vestea aceea s-a răspândit. Era firesc s-o apucați încoace și iată-vă acum aici!

Doamna Qu plecă privirea, gânditoare. „Bine că n-am stricat și pe-aici câte ceva”, își zise. „Dar mai înainte de ce-a trimis chiar el doi soldați, să-l caute pe Naian aici? Huang Sheng de ce-a venit și el tot aici?”

Până la urmă, își exprimă nedumerirea.

— Vai de mine! Dar dacă Naian ar fi făcut un

---

98 Hankou a fost zonă concesionată străinilor.

---

asemenea pas, l-aș fi dat eu de gol? Precis că a început lumea să bârfească! Doamnă, nu vă luați după gura lumii [

— De-aia am venit și eu, se repezi Huang Sheng, care era suficient de isteț. Am încercat, așa, într-o doară> nu eram sigur că o să dau sau nu de stăpân!

Atunci doamna Qu întrebă cum se explica lipsa de acasă a bărbatului ei. A

— Treburi publice, doamnă! spuse Ma. Se apropie și mai tare de femeie și urmă, cu glas scăzut: De curând, ne-am pricopsit pe-aici cu niște răzvrătiți și el a fost trimis să-i prindă. Dacă s-ar fi auzit de misiunea lui, ăia s-ar fi făcut nevăzuți. Așa, el a venit pasămite ca să se distreze. Doamnă, oamenii ăștia sunt împotriva noastră și dacă au să fie prinși vor fi pedepsiți crunt... Uite, au îndrăznit să se strecoare până aici și încă nu știm ce au de gând. Dacă Naian o să pună mâna pe ei, se va bucura de mari onoruri.

— Cum o să pună mâna pe ei, de vreme ce el a primit numire și o să plece la postul său?

— Comisarul l-a numit în post, iar misiunea asta cu răzvrățiții i-a dat-o judecătorul. Fiecare cu ale lui. Acum o să ducă treaba la bun sfârșit și pe urmă pleacă la post.

— Cu răzvrățiții e greu, îi luă apărarea femeia. El mai bine-și vede de numirea lui. O să vorbesc cu emisarul imperial să pună pe altcineva să se ocupe de răzvrățiți. Și să se bucure acela de onoruri; dar tare mi-e teamă că n-o să se termine asta cu bine.

— Emisarul imperial n-o să vă refuze, doamnă Qu.

— Acum chestiunea este cum îl despăgubim pe cel pe care l-am năpăstuit din greșeală și i-am stricat atâtea bunuri din ca-a? întrebă ea.

Excelența Sa Ma se posomorî.

— Iată un lucru foarte grav! Tare mi-e teamă să nu înainteze consulul vreo plângere!

— Ce pot face eu? Mă las pe mina Excelenței Voastre, încheie femeia și se înclină.

Gestul acesta de prețuire din partea ei îl împinse pe bărbat să se arate puternic, mărinimos.

— Pentru prietenul meu, iau totul asupra mea și încerc să vă netezesc calea. Vă rog, doamnă, să nu mai zăboviți și întoarceți-vă acasă. Eu voi face tot ce-mi va sta în putință. Am să-i scriu fratelui Naian.

Doamna Qil își exprimă de câteva ori mulțumirile și plecă în fruntea slugilor, în cea mai mare liniște, cu steagurile strânse, cum s-ar zice. Ma se întoarce la Yamenui său și îl găsi pe Naian acolo. Îi spuse mai întâi că fusese promovat și abia apoi îi relatează toate câte i le îndrugase doamnei Qu. În legătură cu scandalul bea! da doamna Qu, trimise pe cineva să-l consoleze pe domnul Xu și să-i transmită că va fi recompensat pentru lucrurile distruse și chiar o să i se dea ceva în plus.

— După cum s-a comportat nevasta, cred că onorata concubină ar fi mai bine să rămână în Hankou. La o lună sau două după ce te aranjezi în noul post, în funcție de situație, vii și o iei și pe ea. Poți să fii liniștit, ne vom îngriji noi de ea.

Văzând că Excelența Sa Ma îi aranjase cum se cuvine toate chestiunile, Naian se artă din cale-afară de emoționat și de acolo o porni direct spre casă. Când dădu ochii cu doamna Qu, se simți puțin jenat, dar nici ea nu era în apele ei: dăduse buzna peste acel Xu, o luase pe femeia aceea

---

drept concubina bărbatului său, astfel că întoarsă acasă nu mai avea puterea să se bată cu nimeni. Față în față cu soțul său, nu fu în măsură. decât să-i spună:

— Încă nu te grăbești să mulțumești pentru numire?.
Apoi adăugă: Chestiunea asta cu răzvrățiții las-o altuia, nu e de tine.

— Despre chestiunea urmăririi acelor oameni am vorbit deja cu judecătorul provinciei și o a trimisă pe altcineva în locul meu.

— Foarte bine, spuse femeia. Altfel cădea iar în sarcina mea, să mă duc la emisarul imperial.

— Mi-a fost foarte ușor, nu-ți mai face griji.

Apoi Naian și-a pus haine de ceremonie și a plecat imediat să mulțumească pentru numirea în funcție. A doua zi, doamna Qu a mers și ea ia familia. Dai și și-a arătat recunoștința pe care i-o purta Perlei, mama sa adoptivă; pe aceasta a rugat-o s-o ducă să se plece în fața emisarului imperial și a celei, de-a noua favorite. După aceea, au urmat pentru soții Qu zile de pregătiri febrile.

Înainte de plecării, Qu Naian și-a făcut un drum până la Yamenul Excelenței Sale Ma pe care l-a rugat o dată în plus să aibă grijă de iubita lui. Ma se arată, firește, de acord. Atunci Naian îl descusu în legătură cu căile de atingere a succesului în funcție.

— Naian, ai slujit mulți ani. dar e pentru prima oară când ai să primești sigiliul de mandarin, vorbi Ma. Noi, mandarinii, avem trei precepte secrete. Care anume sunt? „Iuțea, încetinire și desconsiderare”. La orice lucru care îți cade în mână, întâi și-ntâi să faci pe tigru fioros. De ce? Ca să-i sperii pe subalterni și să-i convingi pe superiori că

---

lucrezi cu sârg. Asta ar fi „iuțeala”. După ce i-ai făcut pe toți să le fie. frică de tine, bineînțeles că vei putea lucra pe îndelete. Șefii nu te vor suspecta de nimic și totul va fi bine. Această stare de lucruri se numește „încetinire”. „Pe întinderi de mii de li, mandarinii se ocupă doar de înavuțire”, se zice, dar trebuie să-ți dea mâna s-o faci... și Ma făcu un semn din mână, închipuind apucarea bănuților, apoi urmă. Oricât de mult te-ai grăbit la început, până la urmă nu mai dai atenție la nimic. Dacă văd că nu sunt băgați în seamă, cei simpli nu mai simt niciun imbold să vină peste noi cu tot felul de jalbe. Asta este „desconsiderarea”. Să fii cu luare-aminte, Naian, oamenilor de prin aceste locuri le place nespuse de mult să se judece. Să nu-i iei în seamă și nu vei avea necazuri. Alte reguli ale succesului nu-mi vin acum în minte. Dar îl vei avea acolo pe bătrânul slujbaş Wang Zhaoxing, care știe toate chichițele legilor și te poate ghida oricând.

Naian îl ascultă cu admirație. Se întoarse acasă și-și văzu de plecare. Urcară pe barcă spre seară. Doamna Qu așteptă până ce forfota încetă și ieși de câteva ori afară, să observe dacă nu cumva Naian mai închinăse vreo barcă pentru altcineva. Abia când îl găsi dormind, se liniști, convinsă că nu era să mai vină nimeni după ei.

Din capitala provinciei și până în Xingguo se făceau patru-cinci zile. Cu o zi înainte de a ajunge, Qu Naian a trimis pe cineva să ducă vestea sosirii sale. I s-au controlat împuternicirile. După ce i-a făcut o vizită predecesorului său, s-a pregătit să preia sigiliul de magistrat. În ziua stabilită, la ora unsprezece și jumătate și-a pus roba de ceremonie și a pornit spre Yamen. Pe drum, un țăran fără

---

pricepere, îmbrăcat în costum de doliu, s-a repezit spre litieră și s-a prins zdravăn cu mâinile de minerul acesteia, strigând că era nevinovat. Purtătorii de lectică și portăreii au strigat la el să plece, dar emul era îndărătnic ca un măgar, nu ceda nici în ruptul capului. Naian credea foarte mult în situații nefaste și în lucruri socotite tabu; în zodiac scria că ziua sorocită lui pentru primirea sigiliului avea destule planete în poziții favorabile, dar mai erau și unele periculoase. De teamă să nu i se întâmple ceva rău, își agățase de haină o oglindă pe care desenase cele opt diagrame⁹⁹, cu gândul de a îndepărta relele de el. Strigătul omului acela disperat îl speriasse de moarte. Se făcuse pământiu la față, zicându-și că sorții îi fuseseră defavorabili și că nimerise sub o „zodie rea”. Când își reveni, întreabă

— Cine e omul acesta îmbrăcat în doliu?

Auzindu-l vorbind, țăranul se grăbi să îngenunche.

— Umilul acesta este nevinovat. Sunt Wang Al. Șaptelea. Tatăl meu a murit luna trecută. Acum mi se zice că n-aș fi fiul lui bun și vor să ne izgonească din casă, pe mama și pe mine.

— Că doar nu te-o fi scos mamă-ta din sticla cu ulei! comentă Qu.

— Câtă dreptate aveți, Excelența Voastră ca cerul de luminat! Prefectul dinaintea dumneavoastră a primit bani de la pârât și m-a nesocotit. Umilul de mine, am aflat că astăzi Excelența Voastră intră în funcție și m-am grăbit să

---

⁹⁹ Ba gua, cele opt diagrame sînt combinații de cîte trei linii continue sau întrerupte, folosite în divinație. Acestea simbolizau în principal echilibrul în continuă schimbare al forțelor naturii.

---

vă rog din suflet să mă salvați.

Qu Naian nu așteptă ca omul să încheie și bătu cu palma în litieră.

— Halal țărani, strigă. Înainte de a veni, mi s-a spus că vă place să vă chemați unii pe alții prin judecăți! Eu încă n-am primit sigiliul și iacătă o primă pricină! Ce mare luct-u mi-ai înfățișat? Chestia asta vă privește pe voi și familia voastră. De ce trebuie să se ocupe magistratul? Mie mi s-a dat acest post ca o recompensă, fiindpă am muncit din răspuțeri în capitala provinciei și nu ca să mă bag în certurile voastre de familie! în district sunt o sută și ceva de mii de oameni, crezi că am vreme să mă ocup de certurile voastre? Piei din fața mea! N-ai dreptate!

Portăreii repetară verdictul. Șapte sau opt bărbați îl smulseră și-l târâră de acolo pe Wang Al. Șaptelea.

— Sunt nevinovat! striga acesta și până la urmă rămase de o parte, plângând.

Plictisit și scârbit de ce i se întâmplă, Qu Naian scuipă de câteva ori. Ordonă ca omul să fie arestat și dus la judecată imediat ce el, Naian, primea sigiliul. Își continuă drumul. Coborî în curtea din fața Yamenului. Bătură tobele. Trâmbițele sunară. Era ora de bun augur, - pe care și-o alesese. Se înclină în fața însemnului imperial, apoi urcă pe scaunul cel mai înalt al ținutului, subalternii înfățișându-i-se și exprimându-i felicitări, iar el așteptă cu nerăbdare să se termine ceremonia oficială, pentru a-și vărsa mânia stârnită de acel Wang Al. Șaptelea. Porunci imediat ca omul să-i fie adus înainte.

— Voiai să depui o plângere și mâine n-o puteai face, nu-i așa? Nici mâine și nici poimâine, ci neapărat în ziua în

---

care eu primesc sigiliul! Ți-a murit tatăl, dar nu te temi de chestiuni socotite nepermise în fața cerului! Nu-ți pasă că ziua primirii sigiliului trebuie să-mi fie cu noroc! Dezbrăcați-l și biciuiți-l!

Portăreii se repezără la țăran întocmai ca niște ulii asupra unei rândunici. Îl trântiră la pământ, îi traseră veșmintele de pe el și curând picioarele omului i se umflară, pe când o baltă de sânge se lăți sub el pe jos. Dând cu ochii de sânge, Naian se liniști pe jumătate. Se gândise că dacă din prima zi îi ieșiseră în cale un om îmbrăcat în doliu era semn rău și că numai bătaia la sânge ar fi putut să gonească răul. Câtă vreme el rămânea astfel liniștit, portăreii nu îndrăzneau să se oprească din bătaie. Nici după cea de-a opta sută lovitură proaspătul magistrat nu scoase un cuvânt. Abia când slujbașul însărcinat cu întocmirea documentului puse o vorbă bună el îl iertă pe țăran. Dar omul deja nu se mai putea ține pe picioare. Atunci Naian se retrase.

Predecesorul său în scaunul de magistrat al districtului Xingguo era încă, instalat cu familia la Yamen, așa că Qu Naian se văzuse nevoit să închirieze o casă în oraș. Fostul magistrat se numea Wang Bochen și funcționase aici în perioada de probă. La niciun an de la numirea sa, la vremea colectării taxelor, Bochen se bucurase ca un copil văzând cât banei **n** intra zilnic în **v**isterie. Își zisese că era de ajuns să strângă totul din anul acela și ar fi avut destul ca să reușească să capete numirea de asistent în capitala provinciei, iar de aici calea spre posturi înalte îi era asigurată. Bucuria prea mare aduce însă întristare. La vreo zece zile de la începerea străngerii

---

taxelor, primise o telegramă de acasă, prin care era înștiințat că tatăl îi murise. Fiind fiu bun și urmaș direct, ar fi - trebuit să raporteze că se află în doliu și că era obligat să se retragă, cedând altuia postul chiar atunci pe timpul recoltatului. Se uitase, însă* lung la telegramă și brusc o strânsese și o vârâse în sân, poruncindu-le slugilor să nu sufle nimănui un cuvânt. Nu-și dăduse seama că unii subordonați o deschiseseră, neștiind că era privată și că deja aflaseră adevărul. Aceștia așteptaseră să-l vadă în doliu, iar el crezuse că dacă nu-și punea doliu nu avea să-l știe nimeni. Se dăduse însă în vileag și începuse să se sușotească despre el. Înțelegând că nu avea cum să se mai ascundă, chemase la el secretarii responsabili cu administrația și finanțele și pe lângă aceștia câțiva bătrâni care se bucurau de vază și putere. Când toți se adunaseră, îi dusesese într-o cameră retrasă. Cei doi secretari se așezaseră, iar bătrânii rămaseră în picioare. Slugile se retrăseseră, Wang Bochen închisese ușa cu mâna sa, apoi îngenuncheară în fața secretarilor. Ei bănuiau despre ce era vorba, dar se prefăcuseră a fi peste măsură de curioși și mirați de comportarea magistratului.

— Ce s-a întâmplat? Nu știm cum e mai bine să ne purtăm. Vă rugăm să vă ridicați! spuseră secretarii într-un glas, îngenunchind la rândul lor.

Dar VVang nu se ridicase și se târâse pe jos, izbucnind în plâns.

— Fratele vostru cel mic a primit o telegramă de acasă, rostise printre sughițuri. De alaltăieri, tatăl meu m-a părăsit.

— Suferea de ceva? Cum de ilu știm nimic?

---

continuaseră ei să se prefacă.

— Oricum, bătrânul meu e mort. Știți vorba: „Mortul nu se mai poate întoarce la viață”. Tot ce vă rog pe dumneavoastră este să aveți milă de cei în viață. Dacă mă țin de regulile prescrise pentru astfel de situații, cei câțiva zeci de membri ai familiei îmi vor răbda de foame timp de trai ani de zile. De aceea, zic, în ce-i privește puterea de viață și de moarte e în mâinile dumneavoastră. Cât despre dâșii, urmă, arătând spre cei câțiva bătrâni, mă cunosc de multă vreme și ar fi neliniștiți să afle că urmează să mă retrag. Dacă dumneavoastră doi ați îndrăzni să-l acoperiți pe fratele acesta o lună, sau măcar trei săptămâni, – aş avea prilejul să strâng ceva arginți. Chiar și răposatul meu tată, de acolo, de laicele nouă izvoare, de sub pământ¹⁰⁰, ar fi mișcat de bunătatea voastră!

Torentul acesta de vorbe ar fi putut cu greu să fie stăvilit. Secretarul cu administrația își zisese: „Cu cât predă mai repede sigiliul, cu atât ne privăm de niște arginți. Doliul lui n-are nicio legătură cu noi. Ce ne pasă nouă? fiacă-i convine, noi putem să fim de acord, să facem pe mărinimoșii”. Își spusese acest gând al său și celuilalt secretar, care se învoise și el. Bătrânii cu atât mai mult se arătaseră a ține la magistrat și îl sprijiniseră. Wang Bochen făcuse câteva mătănii în fața secretarilor, apoi se ridicase și-i condusesese, pe drum glumind, vesel, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Cei doi secretari se pusese de acord să încerce să strângă birurile pe cereale în timpul stabilit,

---

100 După credințele populare, sufletul animal al mortului se întorcea pentru reîncarnare la cele nouă izvoare din adâncul pământului, ale Fluviului Galben.

---

făcând mici reduceri pentru cei ce se grăbeau cu aceasta; strângând ei totul și-ar fi făcut și un nume bun. Îi comunicaseră lui Wang Bochen, hotărârea lor și el încuviințase, ordonând să se facă acest lucru, cunoscut în tot locul. Într-adevăr, țăranii s-au grăbit și în două săptămâni strânseseră cam două treimi din recoltă. Atunci cei doi secretari și-au zis că era timpul să facă anunțul. Până venea înlocuitorul, se strângea mai bine de trei sferturi și se cădea să-i lase și-aceluia câte ceva, ca să-i astupe gura. Îi vorbiseră lui Wang Bochen despre aceasta. Dar el nu fusese de acord. Atunci se arătaseră nemulțumiți; Bochen aflate și se aprinsese repede, mai să sară în sus, dar până la urmă înțeleșese și acceptase. Dregătorii i se înfățișaseră apoi să-i prezinte condoleanțe: El se prefăcuse doborât de știre. Își anunțase superiorii, fiind gata să predea sigiliul șefului poliției din district. Ai casei aranjaseră o masă funerară cu tăblița funerară a defunctului, puseră anunțuri mortuare la porți și îmbrăcaseră doliul. Atunci tot orașul și boiernașii din district veniseră să exprime condoleanțe.

Timpul trecuse însă repede, Qu Naian fusese numit magistrat și se grăbise să-și ia postul în primire. „Lucrurile bune nu trec dincolo de pragul porții, dar cele rele se duc ca vântul la mii de îi depărtare”. Faptul că Wang Bochen raportase decesul părintelui său cu o întârziere de două săptămâni îl știa întregul oraș și se aflaseră oameni de bine care să-i spună și lui Naian.

Qu Naian își pusese în gând să facă totul altfel decât predecesorul său. În orice chestiune, fără să-i pese de justetea faptului în sine, dacă cel dinaintea lui rostise „nu”,

---

el avea să spună „da” și inVeRS. După câteva zeci de procese în care dăduse verdictele pe dos, fie ele tr. ecute mai înainte prin mâinile lui Wang Bochen sau nu, mai toți funcționarii renunțară să mai lucreze cu el. Toată lumea îl socotea un nepriceput. Localnicii ar fi vrut să-l păstreze pe Wang Bochen, însă era prea târziu pentru a întoarce lucrurile înapoi.

Administratorul lui Naian era un unchi de-al lui, He Tuiren, pe care-l ținuse pe lângă el în Wuchang un an și două luni. Învățase carte la țară și în viață se purta după cum bătea vântul. Se obișnuia ca de sărbători, cu prilejul numirii în funcție și a altor momente fericite din viața superiorilor, magistrații de districte și județe să ofere anumite sume de bani guvernatorilor generali, guvernatorilor militari, comisarilor, judecătorilor, inspectorilor și prefecților, adică deținătorilor celor șase trepte ierarhice din provincie aflați deasupra lor. Cât trebuia să dea fiecare circumscripție se știa de multă vreme și nimeni nu îndrăznea nici să sporească și nici să reducă sumele respective. Pe lângă aceștia erau soldații de la Yamen și polițiștii răspunzători de sigilii, dosare și documente, care își aveau partea lor. Nu trebuiau uitați nici organizatorii examenelor imperiale sau ai inspecțiilor superiorilor. În sfârșit, existau controlorii stațiilor de schimb, controlorii de pământuri, controlorii închisorilor și mulți alții pe care ne vine greu să-i înșirăm aici. De aceea, secretarii însărcinați cu gospodăria se vizitau reciproc, își făceau daruri și-și comunicau cu glas scăzut – ceea ce era necesar. Oricât de mare sau de mic era postul, secretarii aceștia își treceau unul altuia o carte secretă, aceea a

---

conturilor către toți acești mandarini. Noul numit ca secretar administrativ trebuia să cumpere cartea de la vechiul secretar, plătind între trei și cinci sute de arginți, în cazul unor regiuni mănoase, și o sută sau două de *Hang* pentru cele mai proaste. Banii îi scoteau din pungă proprie, magistrații nu erau amestecați în această chestiune. Or dacă cei doi secretari se cunoșteau, bine, prețul cărții era mai mic; se mai întâmplau și nereguli, și anume că deși smulgeau banii de la noii veniți, foștii secretari nu se învoiau să dea cartea din mână.

Îie Tuiren se purtase cu înaintașul lui când cu căldură, când rece; se întâlniseră de câteva ori și de-acum se știau unul pe altul destul de bine. Dacă el nu cerea să fie îndrumat, celălalt îl lăsa în plata lui. La câteva zile de la instalarea lui Qu Naian, He trebuia să dea socoteală de masa servitorilor și de rația acelor întemnițați, însă el nu avea nici măcar habar de toate acestea și când se gândea că o să greșescă îl apucau amețelile. Să-l întrebe pe magistrat nu îndrăznea și până la urmă s-a sfătuit cu Ma, o slugă care sluja de multă vreme la Yamen. Omul cunoștea regulile și primul lucru pe care-l făcu fu să-l întrebe:

— Cu. fostul secretar v-ați întâlnit? V-a dat cartea?

— Ne-am întâlnit de mai multe ori, dar nu știu de nicio carte.

Ma își dădu seama că avea de-a face cu unul picat din afară, însă cum acesta era ruda ddhmnei Qu, nu-i făcu greutăți și-i spuse tot ce trebuia să știe și să facă un secretar administrator.

— Acum ce să fac?! întrebă He, abia acum înțelegând câte ceva.

— După umila mea părere, deocamdată nu pomeniți de bonurile pe care urma să le achitați. Amânați-le o zi - două. Pe urmă, duceți-vă și vizitați-l pe fostul secretar și invitați-l pentru mâine la un banchet, unde deschideți verb i despre aceste chestiuni.

— L-am invitat la masă, preciză He Tuiren.

— Ce-a fost, nu mai socotim. Acum îl chemați speral ca să vă învețe meserie.

— Și dacă-l invit și el tot nu-mi dă cartea? Nu s-ar zice că cheltui de pomană?

— Vai, Excelență! Cât costă o masă? Cartea și așa trebuie plătită!

— Cât? se repezi He, vizibil dezamăgit.

— Două, trei și chiar patru sute de *Hang*. Mi-e greu să spun cât. Oricum, n-o s-o dea pentru câțiva zeci de arginți.

Aflând că e nevoie de atâția bani, He Tuiren se schimbă la față, speriat de-a binelea. Tăcu multă vreme, apoi rosti:

— Toată lujnea vorbește că ăsta e un post-cheie. Și, uite, sunt venit de câteva zile vei n-am câștigat un ban! De unde să iau atâta bănet?

— Aceasta e regula administrației districtuale și județene, îi explică sluga și nimeni n-o poate schimba. Cine n-are bani, împrumută și îi restituie după aceea.

— Eu nu văd niciun câștig în funcția asta. Bine, mă duc să mă sfătuiesc cu nepoata.

Auzind despre ce era vorba, doamna Qu izbucni:

— Baliverne! Prețul oricărui lucru cumpărat de Yamen trebuie redus. Iar mandarinii nu dau nimic din ce

---

primesc. Mesele slugilor și rațiile celor întemnițați revin de fapt magistratului. Eu de mică știam că pentru astea nu trebuie dat un ban. Ei să nu facă din cartea aia o comoară, că eu pur și simplu am să mă descurc și fără ea!

Île Tuiren nu spuse nimic. Peste două zile, un portărel de la prefectură aduse vestea că prefectul cluuândise un nepot și că aștepta daruri. Qu Naian bănuia că unchiul său nu cunoaște regulile, și de aceea nu vorbise nimic cu el, în schimb îl chemă la el pe slujitorul Ma.

— De cartea asta nu ne putem lipsi! declarase Ma categoric și repetă ce-i spusese lui He.

Naian nu scoase o vorbă și discută chestiunea cu cei doi secretari, pentru judecătorie și finanțe. Secretarul pentru finanțe era vechi în funcție și se angajă să discute cu fostul administrator. Când reveni, spuse că trebuia dați măcar o sută de *yuan*i. Dar Naian știa prea bine că nevastă-sa hotărâse să nu dea niciun ban și nu îndrăzni să accepte. Între timp, fostul administrator schimbă cifrele din carte, gândindu-se că dacă tot o va da gratis, măcar să le pricinuiască urmașilor săi pierderi însemnate. Doamna Qu luă însă în considerație o asemenea posibilitate și trimise după carte, precizând:

— RÎI spui că mă pricep la aceste chestiuni și-mi dau repede seama dacă a modificat sau nu cartea. Am stabilit cu soțul meu să plătim o sută de arginți. Dar să-i fie clarântâi îmi trimite cartea s-o văd: dacă e cea adevărată, o să-și primească banii promiși; dacă observ însă o singură cifră schimbată, nu numai că nu-i mai dau niciun ban, dar îi voi strica reputația, făcându-l de ocară pretutindeni.

— Bine, așa să fie, acceptă secretarul pentru finanțe.

Dar dacă nu-i duc banii, nu cred că o să-mi dea cartea. Chestiunea cu falsificarea cifrelor am să i-o spun limpede.

Qu Naian nu putea trece peste hotărârea soției sale și nu vrei să dea banii înainte.

— Deocamdată dau banii de la mine, propuse secretarul. În cazul în care cartea nu e cea bună, pierd eu și gata.

Rămase stabilit astfel, omul gândindu-se că soții Qu vor socoti cartea ca adevărată și că el își va recupera banii. Dar n-a fost să fie așa. Dacă darurile către superiori li se păsură corecte, cheltuielile zilnice cu slugile erau cu siguranță modificate și doamna Qu nu acceptă să plătească. Prefectului îi trimise bani puțini și acesta nu-i acceptă, mai ales că așteptase din partea lor și un alt dar, acela al „sosirii la post”.

Dar să-scurtăm povestea. Soții. Qii nu s-au sinchisit câtuși de puțin de prefect și în afara guvernatorilor n-au luat în seamă pe nimeni. De sărbători sau la aniversări le făceau daruri după cum scria la carte. Comisarii și inspectorii nu țineau cont de purtarea noului magistrat, fiindcă știau raporturile pe care doamna Qu le avea eu l-am îi în emisarului imperial. Guvernatorul militar, care nu se afla în termeni buni cu emisarul imperial, pârâni u i se puține darurile primite de la Naian, i-a transmis acestuia vorbă prin șeful județului să se cumițească, altfel îl va retrage din post. Dar Naian s-a făcut că nu înțelege:

— Nu trimit eu atât cât se cuvine? Chiar nu se satură?

Dar timpul este că o săgeată în zbor, iar soarele și luna sunt asemenea suveicii din urzeală. Pe nesimțite, a

---

trecut o jumătate de an de când Naian își luase postul în primire. Din pricina nepriceperii lui, poporul avea de suferit, dar lucrul acesta nu era cu deosebire nou. Însă nici superiorii lui nu-l înghițeau. La orice chestiune, oamenii îl vorbeau de rău și nu se afla unul care să spună o vorbă bună despre el. El însă considera că nu greșise cu nimic și că se achitase întotdeauna conform celor notate în carte. Dar în această privință până și doamna Qu se înșelase. Fostul secretar redusese toate sumele care trebuiau date în dar și prin urmare Naian nemulțumise pe toată lumea, fără să știe. Apoi, deodată, emisarul imperial pe care doamna Qu și-l făcuse reazem a fost chemat în capitală fiind numit în altă parte. Guvernatorul militar a fost făcut emisar, lui i-a luat locul comisarul și tot așa, fiecare mandarin a urcat cu o treaptă.

Noului emisar imperial i-au ajuns curând la ureche vorbe rele despre Qu Naian, însă la început, de rușinea predecesorului său, nu le-a luat în considerație. Când acestea s-au înmulțit și-a dat seama că Naian era Nnepriceput, iar doamna Qu peste măsură de avară. A așteptat totuși până când prefectul a venit cu treburi în capitală și i-a cerut părerea. Acesta a turnat sare și piper peste rană și emisarul l-a retras pe Naian din funcție.

Întors în provincie, Qu Naian s-a dus de trei ori la poarta emisarului imperial, însă acesta nu l-a primit. Apoi, deoarece trebuia să găsească un om care fusese răpit, și-a amintit brusc de el și l-a chemat în audiență. Când a aflat știrea, Naian s-a dat peste cap să ajungă cât mai repede la poarta emisarului, încât nici n-a mai așteptat să i se pregătească lectica și a pornit într-acolo pe jos. Cel care îl

---

înștiințase fusese la el acasă la ora douăsprezece și un sfert. Fără să mănânce de - prânz, Naian a plecat de acasă și la douăsprezece și trei sferturi a intrat în sala dregătorilor. Acolo se așază și așteaptă îndelung, dar nimeni nu-l băga în seamă. Se gândea să plece, însă nu îndrăznea. Burta îi era goalămatele îi chiorăiau. Cumpără niște dulciuri, să-și astâmpere foamea. Când se lăsă întunericul, dădu peste un polițist pe care-l cunoștea și-l rugă să-i anunțe sosirea.

— Încă nu i-ați aflat adevărul? se miră polițistul. Cine-ar îndrăzni să cârtească numai la asta? Dumneavoastră puteți. să așteptați o zi, zece zile, sau chiar o lună încheiată. Iar atunci când înălțimea sa vrea cu adevărat să vă primească, poate să fie la miezul nopții, în zorii zilei, oricând, de aceea trebuie să vă găsească aici. De plecați cumva, se înfurie și e de rău!

Polițistul îl înspăimântă fiindcă avea pică pe el, din pricină că nu-i dăduse bani de-ajuns. Qu Naian era un om lipsit de voință și de îndrăzneală. Obişnuit să fie luat în răspăr de către soție, luă vorbele polițistului ca adevărate și rămase pe loc, înfricoșat. Stătu acolo întreaga noapte, fără să închidă un ochi. A doua zi, se spală pe față, mănă niște plăcinte și curând sala se umplu de lume, forfotind încolo și încoace. Emisarul imperial primi câțiva mandarini, apoi toți care fuseseră acolo se împraștiară. Numai el nu se clinti din loc. Să plece acasă nici vorbă și atunci trimise poruncă slugilor să-i aducă mâncare și ceai. Rămase în așteptare toată ziua \aceea.

Spre înserat, se duse și se rugă din nou de polițist.

— Tard plictisitor sunteți! se supără acesta. V-am

---

spus doar năravul înălțimii Sale emisarul imperial. De vreme ce-ați venit, nu puteți pleca. Pentru ce mă trageți iarăși pe mine de limbă?

Tulburat, Qu Naiun se întoarse în sala dregătorilor. Noaptea aceasta nu mai fu ca cea dinaintea ei, când nu reușise să închidă ochii. Frânt de oboseală, se trânti pe cuptorul din sală și adormi imediat. Dormi dus până a doua zi, la răsăritul soarelui. Și din nou se adună lume în sală, pentru a fi primită. Întâlni cunoscuți, cu care salută, iar lumea începu să creadă că se afla acolo pentru a ține companie vizitatorilor. Când ceilalți plecară, el rămase pe loc, după obicei. Mâncă în sala dregătorilor. Noroc că nu se lăsase gerul și rezista așa îmbrăcat cum era.

Trecură câteva zile și nu se întoarse acasă. „Nu cumva stăpânul o fi iarăși reținut de cine știe ce femeie?” se miră doamna Qu și trecu de nimeni știută fluviul, se interesă de el, dar nu-l găsi. Din întâmplare, aflase de la una dintre slugi că, prima oară când lipsise de acasă, Naian își luase cu adevărat o concubină. Femeia se numea Iubirea Perlei și provenea dintr-o casă de distracție. Atunci dăduse peste ea, dar Excelența Sa Ma o amăgise cu vorba. După ce plecase la post, Naian îi trimisese femeii câteva sute de arginți, dar n-o adusese la el de frică. Iubirea Perlei fusese curtezană de profesie și se arătase schimbătoare din fire. Ma, care aflase cum se comporta Iubirea Perlei, se supără. Acum ea nu mai era curtezană și se cuvenea să fie mai răbdătoare și mai așezată. Îi scrise deci lui Naian că o lăsase în voia ei pe femeie. Naian nu avu decât să-și ia gândul de la ea. Când aflase întreaga poveste, doamna Qu se înfuriase la culme „însă era prea

---

târziu. Femeia era liberă, cine știe încotro o apucase, și până la urmă ea se calmase. De data aceasta, – negăsindu-și soțul în Hankou, doamna Qu se înapoie și trecu pe la Yamen, căutându-l. Îl văzu în Sala dregătorilor și se liniști de tot. De acum îi trimitea zilnic mâncare și haine de schimb. Peste câteva zile, lăsându-se frigul, puse să i se ducă un ceas de buzunar și o pătură, să nu răcească.

Nu vom. insista asupra acestor amănunte. Un slujbaș venit din provincie îl examinează atent pe Naian și își aminti că nu era altul decât slujbașul care fusese prornovat după ce doamna Qu intrase în familia emisarului imperial Tuan. Auzise atâtea despre el, dar nu-l întâlnise până acum. Cum de ajunsese în situația aceasta? îi puse câteva întrebări. Qu Naian, ca om cinstit ce era, îi povesti cum dobândise postul, de ce fusese destituit, cum noul emisar nu-l primea cu toate că aștepta de o lună de zile. Nu uitase să-i precizeze că polițistul nu-i permisese să se înapoieze acasă. Omul se înduioșă pentru el și se arătă îngrijorat și în privința propriei sale persoane.

— Sunteți de pe aici, frate mai mare, și aveți timp să așteptați, spuse, încruntându-se. Eu am o slujbă, acasă stau după mine o mulțime de treburi ce nu mi-ar îngădui să irosc atâta timp.

— Dacă nu veneai, era altă chestiune, îi explică Naian. Dar de vreme ce te afli aici, n-ai încotro și aștepți. De-ai ști ce greu mi-a fost de unul singur. Acum te am pe tine, frate mai mare, și putem să mai legăm o vorbă.

— Nu râde! Dacă mă ține multă vreme aici se complică lucrurile. Nu mi-am luat la mine decât un rând de haine mai groase, de lână, crezând că mă întorc repede la

---

treburile mele. Dacă așa stau lucrurile, voi trimite pe cineva acasă, la Qizhou, să-mi aducă haine de schimb.

— Oricum, astăzi e limpede că n-o să fii primit. Dă-ți jos jacheta și întinde-te pe cuptor. Chiar de n-ai să dormi, vom pune aici împreună țara la cale. Peste noapte se lasă frigul și dacă suntem doi, ne mai încălzim. Am și-o pătură, o așternem pe picioare. Am la mine și ceas ca să ne trezească la timp.

La început, omul nu îndrăzni să accepte, însă până la urmă înțelese că „lucrurile. nu erau tocmai simple: se făcuse târziu și primiri nu mai aveau loc, noaptea era într-adevăr frig, fereastra era spartă, și prin ea vântul și frigul intrau în voie în încăpere. Naian insistă și până la urmă se întinseră unul lângă altul.

— N-am să-ți ascund, frate mai mare, că pot să-ți spun cu ochii închiși câte grinzi sunt în salonul ăsta larg cât trei încăperi, câte cărămizi pătrate sunt în pardoseala lui și câte dintre ele sunt întregi și câte sfărâmate.

Omul se miră la aceste cuvinte ale lui și îl întreabă ce voia să zică.

— Nofiind primit, am rămas atâtea zile singur, veghind sediul. Toți plecau și numai eu parcă prinsesem rădăcini aici și, cum n-aveam cu cine să schimb o vorbă, m-am apucat să număr cărămizile. Văd că oftezi. Haidem să ațipim puțin. Curând se va lumina de ziuă și or să vină o grămadă de handarini peste noi.

Omul era obosit și adormi repede. A doua zi se sculă, se îmbracă și, într-adevăr, lumea începu să curgă. Ei doi așteptară toată ziua, dar în zadar. Noaptea și-o petrecură tot acolo, acoperindu-se cu pătura trimisă de doamna Qu.

A treia zi, omul își ieși din răbdări. Căută pe unul dintre oamenii de încredere ai emisarului, cheltui o mie de *liang* de argint și-l rugă pe acela să aibă grijă de el. Atunci polițistul îi prezentă cartea lui de vizită emisarului imperial, iar acesta îl primi. Qu Naian rămase din nou singur, să numere cărămizile din salon.

X

În provincia Anhui trăia un mandarin retras clin viața publică, și el se numea Zhang Shoucai, adică Paznic de Comori. Fusesse soldat, se bătuse cu tâlharii, după care mai bine de zece ani a activat într-o tabără militară, pentru ca în cele din urmă să obțină titlul de *titlu*. comandant șef al oștirilor unei provincii. Se zvonea că de pe vremea campaniilor împotriva bandiților strânsese din soldele soldaților de pretutindeni de pe unde fusese comandant, o avere de cel puțin trei milioane. Pe la șaptezeci și ceva de ani, s-a liniștit: avea bani, fusese ani în șir dregător, iar lumea se arăta din ce în ce mai complicată. Era posibil ca împăratul să-l cheme oricând să se bată cu cine știe ce tâlhari locali ori cu străinii, și dacă învingea tot ar fi fost bine, dar putea să iasă și înfrânt și atunci toate meritele lui din trecut ar fi căzut; însemna să-și facă singur greutate. Se nimerise că în anul în care își făcuse el aceste socoteli, s-a schimbat guvernatorul general al provinciei, iar cu cel nou el nu se împăca deloc. Atunci s-a prefăcut bolnav și a plecat *Im* țară, demisionând. Deși nu era originar din sudul bogat în vegetație și în lacuri, trăise mulți ani prin acele locuri și se obișnuise într-atât cu ele de parcă s-ar fi născut acolo. Întâi și-a cumpărat un loc în Wuhu și și-a construit o casă obișnuită, apoi, fiind încă în funcție, a trimis un om de

---

încredere și și-a lărgit moșia cu încă o sută și ceva de *mu*¹⁰¹. Atunci și-a ridicat un conac pe măsura averii sale, înconjurat de o grădină imensă.

Soarta lui nu se dovedise deloc generoasă cu el, fiindcă ajunsese la șaptezeci de ani și nu avusese noroc de urmași. Cât fusese în putere, ținuse patruzeci-cincizeci de favorite; cu timpul, unele fugiseră, pe altele, care nu-i mai plăceau, le oferise prietenilor sau mandarinilor sus-puși; cinci s-a retras la țară, nu-i mai rămăseseră decât nouăsprezece neveste. Nevasta principală era de-a câotia. Nu trecuse de patruzeci de ani și fusese fiica unui ofițer. În materie de femei, Zhang Shoucai era neîntrecut; n-ar fi putut crede nimeni că soția principală, deși mai mică decât el cu treizeci de ani, se purta cu supusenie și nu-i ieșea cu nimic din cuvânt. Cele optsprezece favorite le adusese la el înainte de-a o lua pe ea ca soție principală. De când aceasta îi trecuse pragul casei, el nu-și mai cumpăraseră nicio concubină.

Câtă vreme deținuse o funcție, viața femeilor lui nu fuse se grea, deoarece îi stătuse în puteri să înlăture orice neplăceri; apoi la Yamen se perinda lume multă și ele erau atente să nu le iasă vorbe. Lucrurile mergeau de la sine și femeile insistaseră pe lângă el să nu mai aducă în casă alte tinere. După ce se retrăsese din viața publică și plecase la conacul său, situația se schimbase. Zhang își construise casa așa cum și-o dorise, după planurile sale: clădirea principală avea nouă camere și aparținea soției principale. În spatele acesteia era o clădire, de formă pătrată, cu etaj

---

101 15 mu, 1 hectar. A se avea în vedere că se practică două- trei recolte pe an.

și cu o curte interioară; locuința aceasta avea nouă camere la etaj și nouă la parter. De jur-împrejur dispunea de ferestre și totuși într-o singură cameră trebuia să ardă lumina ziua întreagă. Camerele acestea aveau câte două-trei uși, putându-se trece dintr-una în alta. În aceste optsprezece camere își instalase Zhang soțiile secundare. De teamă că favoritele n-or să aibă o comportare pe măsură, soția principală puse tâmplări și zidari să înfunde toate ușile care dădeau afară, fie că veneau direct din clădire, din curtea interioară sau din coridorul care lega cele două corpuri de clădire. În urma acestei operații, femeile se foloseau, de câte ori ieșeau, de o singură ușă, care se deschidea direct în camera din spate a stăpânei, anume în dosul patului cu baldachin din alcovul acesteia. Favoritele și cele care le slujeau, adică doicile și slugile tinere, treceau pe acolo ori de câte ori aveau treburi, cum ar fi: să ia apă, să facă focul și așa mai departe. Soția principală nu se simțea deranjată de acest du-te-vino, fiindcă socotea: „Trebuie neapărat să fie așa pentru a înlătura pericolul de a-l atrage ele pe stăpân în cine știe ce intrigi de-ale lor și astfel să-l facă să le dea bogății și să-și împrăștie avutul. De vreme ce voi veghea această trecere, el n-o să aibă pe unde să ajungă la ele fără știrea mea, că doar n-o să zboare!”

De când se retrăsese din serviciul public, Zhang Shoucai devenise o celebritate a ținutului și mandarinii din partea locului încercau să se folosească de el pentru a-și atinge propriile interese, în special acela al parvenirii. Și nu era numai cazul dregătorilor județeni, ci chiar a lui Diao Mai peng însuși, inspectorul mai mare peste Wuhu, vulpe

---

bătrână, care pornise pe calea de a-l câștiga pe bătrân, străduindu-se să i se bage pe sub piele. Mai întâi, îl invitasese la banchete, apoi se apucase să-i facă vizite pline de respect. Dată fiind vârsta venerabilă a lui Zhang, Diao i se adresa cu frate mai mare, lui însuși zicându-și fratele cel mic. Mai mult, femeile lor începuseră să se viziteze. Odată, când Zhuang Shoucai a venit la Yamenul lui Diao, acesta i-a cerut nevestei să se ducă în vizită la „cumnata” ei. De atunci, contactele dintre cele două familii s-au înmulțit. Cu toate posturile pe care le deținuse, Diao Mai peng nu era satisfăcut și aranjase cu cineva să-i facă rost de o dregătorie sus-pusă. Umbla vorba că nouă zecimi din banii avansați de el ar fi fost oferiți de Zhang Shoucai.

Zhang fusese militar și se bucurase de o sănătate de fier, dar în tinerețe luase parte la numeroase bătălii, fusese și rănit, iar în anii maturității suferise de mai multe ori, încât, ajuns în amurgul vieții, nu mai făcea altceva decât să-și păzească nevestele, deși, oricât de bună i-ar fi fost sănătatea, cu greu mai putea să fie stăpân pe timp. Adeseori i se împăienjneau ochii și, cum afla de asta, Diao Mai peng pornea în litieră spre el, să-l îmbărbăteze, intrând și ieșind din casa lui, fără să-l oprească cineva. La urma urmei, Zhang era bătrân, boala mereu și rămânea zile de-a rândul întins pe pat, fără să se mai scoale. Nu numai că-i lipsea orice strop de vlagă, dar moralul îi scădea pe fiecă zi și abia de mai vorbea. Slăbise și avea fierbințeli. Cum era de așteptat, boala i s-a cuibărit adânc în trup, iar glasul i-a pierit de tot.

De câteva luni, chemaseră unul după altul medicii despre care se spunea că ar fi cât de cât renumiți; rețetele

---

i lo dădoau câte trei-patru medici, după dezbateri lungi, iar o poțiune îl costa pe puțin șaiszeci-șaptezeci de *yuani*. Dacă aceasta se dovedea ieftină, soția principală se rățoia la slugi:

— Dacă-i ieftină, nu e bună și o bea fără niciun folos!

La un moment dat, Diao Mai peng recomandă un doctor de la ei din zonă și care profesa în Shanghai. Imediat ce auzi de el, doamna Zhang îl rugă pe Diao să-i scrie și trimise două slugi să-l aducă. Le poruncise acestora să-i ofere oricâți bani ar fi cerut. Aveau bani la bănci în Shanghai și îi puteau scoate de acolo. Slugile găsiră doctorul, însă locul unde trăia și-și făcea meseria nu li se păru deloc impunător: o simplă firmă la poartă. Cât despre bolnavi, nu zăriră nici țipenie. Se anunțară totuși prin scrisoarea lui Diao. Văzând cine îl solicita, medicul pretinse să i se dea trei sute de arginți, pe zi, plus deplasarea. Pe deasupra ceru încă două mii de *Hang* pentru „liniștea familiei sale”. Slugile acceptară cei trei sute de arginți pe zi și cheltuielile cu drumul, dar nu se învoiră cu banii pentru „liniștirea familiei”.

— De când ni s-a îmbolnăvit stăpânul, vorbi o slugă, am chemat vreo zece doctori, cărora le-am plătit cât au cerut, dar de vreo plată pentru „liniștirea familiei” n-am auzit. În cinci zile, veți obține o mie cinci sute de arginți, domnule doctor.

Doctorul se arată bățos și refuză să plece cu ei.

— Eu nu-s actor, să mă plătiți cu ziua, spuse.

Cealaltă slugă se rugă de el, i se ploconi înainte, admise toate condițiile lui și astfel porniră înapoi tustrei cu vaporul. Când ajunseră la Wuhu, boala stăpânului se

---

aggravase. Doamna Zhang îl rugă pe celebrul doctor să meargă imediat la suferind să-i ia pulsul și să-i prescrie doctorii, sau să-l readucă la viață. Dar doctorul se dovedi prea plin de sine pentru a-i da ascultare. Pretextă că pe barcă îl bătuse vântul, că peste noapte nu putuse dormi și că avea nevoie de odihnă, urmând să examineze bolnavul a doua zi. La toate rugămințile, rămase neînduplecat. Doamna Zhuang ieși chiar și în genunchi în fața lui, însă în zadar.

— Un medic renumit nu face nimic în grabă, explică el. Țăsați-mă să mă odihnesc o zi-două, să mă refac după oboseală, să fiu în apele mele, și atunci o să-i iau pulsul. Altfel, îi voi recomanda medicamente care n-or să-i folosească la nimic.

Cu acestea, îi convinse. Doctorul sosise dimineața și în ziua aceea nu se apropie de bolnav. Spre seară, Zhang Shoucai devenise de nerecunoscut. Abia se mai vedea cum dădea aerul afară din el, părând că nici nu mai respira. De obicei, Diao Mai peng vizita bolnavul de câte două-trei ori pe zi, dar de data aceasta fusese foarte ocupat toată ziua și ajunsese la el doar pe înserat. Aflând de venirea medicului din Shanghai, întrebă ce părere avea. Slugile îi spuseră pretenția acestuia.

— Omul se prăpădește, cum să așteptați până mii ne? se miră el. N-ați știut să-i vorbiți. Lăsați-mă pe mine, am să discut eu cu el. Dacă nu-l vede curând, să-i dea ceva, se duce.

Diao îi lămuri doctorului care era situația și cu mare greutate îl convinse. Plecară împreună la bolnav, în fața lor, vreo duzină de slugi le luminau coridoarele, cu

---

lampioni de hârtie. Doamna Zhang credea în doctor ca într-o adevărată stea salvatoare. Camera era luminată ca ziua. Doctorul se apropie de pat. Bolnavul zăcea. I se auzea, aproape pierit, șuierul respirației grele. Doctorul se așează pe un scaun, lângă pat. Închise ochii și, cu capul plecat, măsură pulsul apăsându-și trei degete pe încheietura mâinii omului. Întâi la o mână, apoi la cealaltă, operația aceasta luându-i aproape o oră.

— Cum e, doctore? se grăbi doamna Zhang să întrebe.

Doctorul nu o luă în seamă, ci îl chemă pe Diao afară, să prescrie o rețetă. Femeia ar mai fi vrut să-l întrebe ceva, dar cei doi trecuseră dincolo de pragul camerei.

— Omul ăsta e dat naibii, cu el nu poți vorbi cum vorbești cu toată lumea, conchise una dintre slugi.

Afară, doctorul se gândea la rețetă și fuma.

— Boala asta a comandantului... zise, însă partea a doua a propoziției îi rămase în aer, fiindcă din cameră se auziră bocete ca de înmormântare.

Cineva se apropie în fugă și le spuse că Zhang Shoucai se întorsese la ceruri. La această știre, Diao **h*** cutremură și fugi în cameră, să dea o mână de ajutor. Doctorul încremenise acolo unde se afla. Cu un aer timp, își ținea luleaua cu amândouă mâinile. Pe neașteptate, o slugă îi arse o palmă zdravănă.

— Ticălosule! Ce mai aștepți? Încă n-ai luat-o din loc? îi strigă, pocnindu-l și cu piciorul.

— Unde mi-e sluga? Întrebă doctorul, nepăsător. Mă mut la inspectorul Diao. Nu uitați că n-am venit de bunăvoie. Voi m-ați chemat și se cuvine să mă lăsați să plec

---

liniștit. O să discut cu Excelența Sa Diao despre lucrul acesta.

— Ai venit azi-dimineață, nu se lăsă sluga. Ți-am zis să vezi bolnavul și n-ai vrut, scârnăvie! Mama ta! Când n-a mai rămas nimic în om, abia atunci te-ai apropiat de el și încă și asta ai făcut-o sfătuit de Excelența Sa Diao! Din cauza unor nepricepuți ca tine ș-a prăpădit stăpânul. Bine, nu pleca și-ai să vezi tu!

Omul ridică pumnul, gata să lovească, însă îl opri sluga lui Diao Mai peng, care îl luă pe doctor de acolo.

În camera mortului, femeile se jeleau cu toatele, vaietele lor auzindu-se până la cer.

— A intrat înălțimea Sa Diao, anunță cineva.

Doamna Zhang plânse atât, încât nu mai avea vlagă în ea. Doicile le duseră pe neveste în camera din spate. Diao strigă de câteva ori jalnic înspre mort. Atunci doamna Zhang izbucni din nou în plâns, târându-se în genunchi până în fața lui Diao.

— Stăpânul a pierit, rosti ea, și fără el o să se ducă de râpă întreaga lui casă.

— Mă voi ocupa eu de tot ce trebuie, se grăbi el să o asigure. Ne vom sfătui pentru orice chestiune, adăugă.

Nu vom prezenta ceremonia așezării trupului în sicriu și toate celelalte. Cu banii lor, aranjamentele de acest fel se făceau ușor. Un singur lucru merită subliniat: Zhang Shoucai fusese demnitar înalt, agonisise averi, dar n-avea un fiu care să-l moștenească. El provenea dintr-o familie umilă și se îndepărtase într-atât de ai săi, încât nu mai știa nimic de ei. După ce o luase pe actuala soție principală, ea se străduise să le țină în mină pe favoritele

---

lui, dar ca fiică de militar nu știuse să se îngrijească de calea cea mănoasă a urmașilor și nu pomenise niciodată în fața soțului că ar trebui să adopte un fiu. Câtă vreme stăpânul fusese în viață, celelalte femei i se supuseseră. Acum ele deveniseră văduve. Le era limpede că soția principală nu avea cum să le mai controleze și câteva își dădură în petec. Însă nici ea nu se lăsă.

Între timp, chemaseră patruzeci și nouă de călugări budiști, care întreaga zi cântau în salonul cel mare, iar seara „închinau ofrande”, făcând o hărmălaie de nedescris. În primele zile ale celei de-a treia săptămâni de doliu, o călugăriță intră în vorbă cu una dintre soțiile secundare, propunându-i să-i citească și ea mortului. Aceasta fu de acord, însă doamna Zhang se opuse, spunând că se cădea mai întâi să aștepte să se îplinească cele patruzeci și nouă de zile cât dura liturghia celor patruzeci și nouă de călugări. Pentru că nu i se făcuse voia, favorita aceea alergă în fața tăbliței funerare a comandantului, bocind și blestemând. Atunci soția principală încercă s-o oprească, întrebând-o de ce se purta astfel. Dar femeia nu se lăsă, continuând să plângă și să se văicărească chiar mai rău decât înainte.

— Mi se rupe inima în mine, striga. Stăpânul ne-a fost mare mandarin și după moartea lui uite că nu ni se îngăduie să ne ocupăm de el așa cum se cuvine! Ar trebui să-i citim cât mai mult din cărțile sfinte, să vizităm câteva temple, să-l ajutăm să treacă vămile cerurilor, să nu sufere, sărmanul, pedeapsa iadului. Dar vezi că tocmai în clipele astea, s-a găsit să nu ne lase să facem pentru el nici atâta lucru. Ce-o să facă ca eu atâta bănet? Cui îi mai arde acum

---

de bărbat? Stăpânul e mort, viața noastră e sfârșită! Cine se mai gândește la viață? Eu, una, îmi tai părul și mă călugăresc.

Soția principală a ascultat cu luare-aminte și când auzi vorbele despre arsul de bărbat, se înfurie aprig. Fără să stea prea mult pe gânduri, se repezi la casa de fier unde ținea banii și arginții, deschise ușa, apucă un braț de hârtii și alergă cu ei în fața altarului.

— Ai murit, stăpâne și eu n-am cum să le mai țin lângă mine pe creaturile astea stricate! se boci ca și se apucă să îndese hârtiile în sobă.

În sobă era jar și banii se aprinseră numaidecât. Până să sară slugile și doicile s-o împiedice femeia arse tot brațul acela de hârtii. Banii nu-i număraseră nici chiar doamna Zhang și se mistuiră deodată până la cenușă ca la vreo două-trei sute de *yuan*i. Chiar dacă unele hârtii mai puteau fi refăcute, cele mai multe fuseseră înghițite de flăcări. Îneebunită de mânie, femeia pur și simplu nu-și dăduse seama ce face. După ce arse grămada aceea, femeia se întoarse la ea să pună tot ce i-ur fi căzut în mână pe foc. Noroc că vreo câteva slugi bătrâne o imobilizară, silind-o să stea pe un scaun și i al râseră atenția că așa nu făcea deloc bine. Abia într-un târziu ea își reveni și izbucni în plâns și în sudalme. Favorita care rostise vorbele de mai înainte, era și ea de față, stând mai într-o parte, mută de uimire.

Când începuse cearta, cineva fugise și-l anunțase pe Diao Mai peng, care sosi într-un suflet. Abia intră pe poartă și i se și aduse la cunoștință că doamna Zhang arsese averea familiei. Atunci el alergă până în fața

---

altarului, repetând: „Cum se poate una ca asta? u Soba fumega încă. Băgă mâna fără nicio sfială, dar se arse și și-o retrase iute. Și totuși parcă nu-i venea să se lase și iarăși întinse mâna și izbuti să apuce câteva bilete mai de pe margine, doar îngălbenite de dogoare și la care flăcările nu ajunseseră.

— Așa ceva nu se cade! rosti aprig; bătând din picior, îndurerat până-n rărunchi.

Se uită multă vreme în sobă, unde mai rămăseseră câteva resturi, fără vreo putință de salvare. Oftă, se ridică și trecu în camera vecină, s-o vadă pe doamna Zhang. Aceasta bocise într-atât, că abia mai avea glas să vorbească. I se plânse inspectorului; îngenunche, își lipi capul de pământ și stătu așa, nemișcată. Diao Mai peng se rugă de ea să se ridice, dar ea nu-l ascultă, îngânând numai că-l imploră să ia în grija sa toată casa. „Casa asta a rămas pe mâna văduvelor”, gândi el. „După relațiile pe care le-am avut, aș fi cel mai în drept să-i preiau frâiele”. Acceptă.

— În ultimele momente, fratele mai - mare m-a desemnat să mă ocup de familia lui și aveam de gând să vin să stăm de vorbă. Am întârziat, pe de o parte și din pricină că am fost ocupat iar, pe de altă parte, fiindcă fratele mai mare abia s-a prăpădit și nu-mi era ușor să aduc vorba despre asemenea lucruri. Acum, după cele s-au întâmplat, nu mai pot lăsa lucrurile în voia lor.

Ascultându-l, doamna Zhang se înduioșă. Îi mulțumi, bătând încă o mătănie. După aceea îl rugă pe Diao să treacă în dormitor și-i arată acolo casa de bani.

— Aici se află strânsă truda de zeci de ani a

---

stăpânului nostru, spuse ea. Vă rog să veniți mâine să puneți ordine în ea. Socotiți dumneavoastră, Excelență, cum să-i folosim, în așa fel încât să nu mă arate lumea cu degetul.

— Sigur și n-am să mă opresc aici. După umila părere a acestui frățior al dumneavoastră, cel mai bun lucru ar fi să fac o împărțeală dreaptă. Nu sunteți singura rămasă de pe urma fratelui mai mare și tare mi-e teamă că n-o să mai puteți sta cu toatele în această casă. Am să vin mâine și vom vedea cum procedăm.

Doamna Zhang se socotea singura vrednică de a se numi „urmaș”, întrebându-se acum, „cine s-ar cădea să mai fie în afară de mine?”. Iată de ce nu se arată prea bucuroasă când auzi ultimele cuvinte ale lui Diao. La rândul său, întors acasă, Diao își zise: „Nu știu cum și-o fi agonisit comandantul averea, că până la urmă să merite soarta ca soția lui să-i arunce bănetul în foc. Omul s-a chinuit o viață întreagă, însă n-a lăsat după el pe nimeni care să-i ducă spița mai departe și uite că banii nu-i mai folosesc la nimic! Mă gândeam să-i împart între multele lui soții, dar mi s-a părut că doamna Zhang nu este deloc încântată de idee. Oh, că zăbăuc mai sunt! Dacă împart banii, fiecare dintre ele se va alege cu vreo sută de mii de arginți, și totul o să se ducă de râpă. Ce-ar fi să-mi schimb gândul? Cu ajutorul soției principale, am să le dau drumul la câteva favorite, iar aceluia de care nu scăpăm le punem în palmă câțiva arginți și gata! Grosul averii îi va reveni soției principale. Atunci ea va căpăta deja încredere în mine și îmi va da ascultare în tot ce va întreprinde. Oricum, nu se poate să mă zbat pentru nimic. Trebuie să

---

pun și eu mina pe ceva! a

Cu această hotărâre, Diao se întoarce a doua zi la casa comandantului. De cum intră, chemă în salon câteva – slugi în vârstă, pe care le știa mai cu trecere și le pofti să se așeze, pentru a se sfătui cu ele într-o chestiune.

— În fața Excelenței Voastre noi nu avem căderea să stăm jos? se codiră ei.

— Nu vorbiți așa, îi dojeni el. Mai întâi, că suntem cu toții, mari sau mici, supușii împăratului. În doilea rând, stăpâna voastră m-a rugat să mă ocup de treburile casei și în unele chestiuni va fi nevoie să ne sfătuim. Aici nu mai e nimeni, în afară de noi, deci puteți să vă așezați Tar dacă tot nu veți îndrăzni să luați loc, n-am altceva de făcut decât să mă ridic eu în picioare.

La aceste argumente, slugile se așezară. Diao Mai peng îi lăudă pentru loialitatea lor.

— Acum, că stăpânul vostru s-a prăpădit, urmă el, de voi depinde una sau alta dintre hotărârile casei. L-ați slujit atâția ani pe comandant, deși voi înșivă nu v-ați înrolat în armată. Luând în considerare capacitatea fiecăruia dintre voi, am convingerea că ați fi ajuns ofițeri și azi ați purta bonete cu vârful roșu. Mai departe, inspectorul se referi la situația sa: Iată că marele ofițer a dispărut și nu a lăsat un vlăstar de parte bărbătească în urma sa. Ca frate mai mic, așa cum mă socotea, mă gândesc să mă îngrijesc puțin de chestiunile sale. Dacă însă cineva de aici crede că n-am căderea să o fac, îmi văd de ale mele.

Cele câteva slugi fuseseră deja câștigate de vorbele meșteșugite ale lui Diao, încât, auzind această ultimă frază, protestară în chipul cel mai firesc:

— Ați fost ca și fratele de cruce al stăpânului. Acum, că el s-a prăpădit, vă socotim stăpânul nostru, Excelență. Cine-ar îndrăzni să zică ceva împotriva? Iar de se va găsi totuși cineva care să îndruge vrute și nevrute, o să aibă de-a face cu noi.

— Firește că nu mă tem de vorbe! râse Diao. Am fost în relații de adâncă prietenie cu comandantul și de mi-ar fi fost frică de bârfe, n-aș fi aici.

Diao Mai peng se îndreptă spre camerele interioare, urmat de slugi. După câțiva pași, se opri.

— Ați muncit din rășputeri pe lângă comandant, reluă, întorcând capul spre ei. Vreau să discut cu doamna Zh. ang următoarea chestiune: am de gând să propun mai marilor noștri să vă numească șefi de batalion. Sunteți soldați vechi, ați fost ani în șir în slujba comandantului, și acum îmi puteți da și mie o mână de ajutor.

Când auziră că Diao voia să-i avanseze, făcându-i șefi de batalion, cu alte cuvinte să-i bage în rândul mandarinilor și să nu mai fie slugi, ca până atunci, oamenii se minunară.

— Vă suntem recunoscători pentru promovare, roștiră ei, într-un glas.

Apoi Diao Mai peng se întâlni cu stăpâna casei. El îi spuse cuvinte de liniște, iar ea aduse vorba de aranjamentele care trebuiau făcute în casă. Slugile îl luaseră pe Diao de om bun și nu încercau nicio bănuială în privința lui, de aceea se retraseră și se puseră să-l aștepte pentru a-l conduce la plecare. Oaspetele îi comunică stăpânei ce avea de gând abia în momentul în care rămase singur cu ea. Când auzi planul lui, aceasta se înveseli.

— Văd eu că stăpânul nostru a avut ochi buni, de vreme ce dintre atâția cunoscuți numai pe dumneavoastră v-a lăsat să vă îngrijiți de toate, spuse ea. Oftă, apoi continuă: De-ar fi după mine, le-aș goni pe toate favoritele și nu le-aș da niciun ban.

— Imposibil. Trebuie să le oferim și lor câte ceva, hotărî Diao. Cum doamna Zhang tăcea ostentativ, el explică: Uite, până și printre slugi există câteva de valoare. Vreau să spun că ar merita să se cheltuie niște bani pentru ele și frățiorul acesta al dumneavoastră o să se-ngrijească să le facă rost de câte o slujbă.

— Înțeleg că doriți să-i promovați. Prea bine. Stabiliți care e vrednic de asta și eu sunt de acord. De-acum, nu avem prea multe treburi și putem reduce dintre slujitori. Ori dacă se ajung din asta și cu ceva foloase, cu atât mai bine!

Oaspetele plecă, iar a doua zi pregăti cinci-șase acte și le trimise la casa Zhang; prin acestea, cele câteva slugi erau numite șefi de batalioane. Toți acești oameni fuseseră luați prin surprindere de moartea comandantului și de atunci rămăseseră întrucâtva dezamăgiți. Acum, din nimic, se treziseră cu funcții care nu erau deloc de colo și se simțeau plini de recunoștință față de binefăcătorul lor. În felul acesta, ei deveniră oamenii lui Diao, și nu mai trecură decât în vreo două dăți pragul casei comandantului. Mai încolo, vom lămuri de ce.

După discuția purtată cu mai marele inspector al județului, doamna Zhang își schimbă atitudinea față de suratele sale. Își petrecea zilele întregi cu ele, mâncau împreună și le vorbea cu prietenie și căldură. Dacă înainte

---

soțiile secundare erau obligate să treacă prin camera ei ori de câte ori intrau și ieșeau din clădire, de la un timp doamna Zhang nu le mai păzea și puse chiar să li se deschidă o ușă care dădea direct afară.

— Acum suntem toate deopotrivă, le explică ea, nu mai socotim că cineva ar fi soție principală, iar altele secundare.

Femeile se arătară uimite de această prefacere a ei. De fapt, câte dintre ele proveneau din familii bune? Înainte se temeau de bărbat și de stăpâna casei, care le impuneau o anume conduită. Ori acum venise vremea când stăpânul nu mai era printre ele și când soției principale îi scăzuseră prestigiul și autoritatea. Desigur, unele se păstrară curate, purtându-se ca mai înainte. Altele, însă, prinseră să n-aiba astâmpăr, să fiarbă, apucându-se de șușotit și de râs cu slugile tinere. Uneori, se dedau și la glume pe seama călugărilor budiști, luându-i peste picior, cum că ba scurtau textele, ba nu mai aveau gias. Peste vreo jumătate de lună, începură și să plece de acasă pentru a se distra, dar pretextând că se duc la templu, să se roage pentru stăpân. Doamnei Zhang nu numai că nu-i păsa, dar le îndemna ea însăși.

— Sunteți tinere, le spunea. Bărbatul ni s-a prăpădit și fără el nu mai aveți nicio speranță, măcar petreceți pe cât puteți! Eu, una, sunt sfârșită: De la moartea stăpânului, s-a cuibărit în mine un fel de boală, că nu mai am poftă de nici unele.

Încetul cu încetul, doamna Zhang se prefăcu atât de bolnavă că nu mai ieșea nici să prânzească împreună cu suratele ei. Iar ele, văzând cum stăteau lucrurile, pornii a

---

să-și facă de cap fără opreliști după cum îi ora fiecareia voia. Vreo lună și ceva, stăpâna a tot zăcut la ea în cameră, dezinteresată de toate ale casei, timp în care celelalte femei se lăsară în seama propriilor lor dorințe.

La rândul său, în tot timpul acesta, Diao Mai peng se scuzase că ar fi ocupat și n-a mai trecut pragul casei Zhang. Se îngrijea însă ca din când în când să le cheme la el pe fostele slugi, acum ajunse militari respectați și să le vorbească.

— Treburile publice mă împiedică să mă duc eu însumi la familia comandantului. Îmi fac însă mari griji, știind casa plină cu femei tinere. Când aveți liber, treceți pe acolo și mai vedeți de ele, că altfel nu-mi aflu liniștea.

— Sigur, răspundeau slugile, iar între ele se minunau: Cât de grijuliu se arată Măritul Diao! A fost cu adevărat un bun prieten al stăpânului nostru!

Peste o vreme, și anume în prima zi a anului, Diao Mai peng merse la templu să aprindă santal.

— Sub altar parcă ar fi o carte de vizită, la vedeți ce este! le spuse slugilor, în momentul când îngenunche în fața spiritului proteguitor al orașului.

O slugă luă cartonul și i-l întinse stăpânului. El se prefăcu a-l citi, apoi îl băgă în mâneca robei, și părăsi locul. Când ajunse înapoi la Yamen, mandarinul își schimbă hainele, dădu drumul slujbașilor, chemându-i la sine numai pe fostele slugi din casa Zhang. Le arătă cartea de vizită găsită în templu.

— V-am spus de nenumărate oriâncepu el grav, cu tristețe în glas, că sunt prea ocupat ca să am grijă și de casa comandantului. Acum îmi e mai greu decât pe timpul

---

când trăia el. N-au rămas acolo decât femeile și vizitele mele ar fi interpretate greșit. Vouă însă v-am tot spus să mai treceți pe acolo, ca să nu se întâmple ceva rău și să râdă lumea. Căci și fără să fie ceva, lumea e lume și umblă cu scorneli urâte. Voi însă nu mi-ați dat ascultare și astăzi am intrat la necaz! Cineva a scris pe seama unor femei câteva rânduri de batjocură. Și nu e vorba de altcineva, decât de vădanele din casa comandantului. Noroc că am găsit eu cartea asta de vizită aruncată în templu, cu scopul de-a ajunge în mâini le guvernatorului. De-ar fi încăput pe mâinile altcuiva rușinea s-ar fi abătut asupra casei lui Zhang Shoucai!

— Așa-i încuviințară slugile.

Priviră cartonul. Doi dintre ei știau căile și citiră cu glas tare versurile:

Mare noutate în orașul Wuhu:

S-a deschis la comandant acasă poartă dosnică.

Zi de zi se duc la el după frumoase Ușuratici și monahi spurcați la faptă josnică.

Fiind militari, oamenii nu înțeleseseră cum se cuvine tâlcul, și rămaseră tăcuți. Atunci Diao le explică fiecare vers în parte. Unul dintre ei, mai dintr-o bucată, se încruntă, făcu ochii mari și izbucni:

— Cum adică! Cum adică! Stăpânul nostru a fost atât de mare și a ajuns ca după moarte să-și râdă lumea de el! De vreo jumătate de lună, stăpâna zace bolnavă la pat și înseamnă din ce se zice aici că favoritele își fac de cap! Stăpâna stă la ea în cameră, pe ele n-are cine să le păzească și uite că nu mai știu de rușine. Mărite mandarin, sunteți singurul prieten care v-ați arătat atent după

---

moartea comandantului. Vă implor, Excelență, îngrijiți-vă dumneavoastră de casa stăpânului nostru!

Cu aceasta, omul îngenunche în fața lui Diao. Acesta se miră:

— Lucrurile au ajuns prea departe. Ce-aș mai putea face? Bine, fie. O să chibzuiesc să văd care-ar fi cea mai bună soluție. Dar să-mi aflați voi despre ce anume este vorba, inclusiv cine este cel care a compus poezia. Tare mi-e teamă că acela nu a scris-o doar pe un singur carton, ci pe mai multe, care or fi fost răspândite cine știe pe unde.

Slugile primiseră să facă ce le ceruse și plecară. Doi meraseră direct la doamna Zhang și-i povestiră ce se întâmplase. Ea tăcu.

— Nu știu ce-am, de nu-mi dă pace boala asta, se plânse ea. De unde să am eu răgazul să mă ocup de ele? Controlați și spuneți-mi și mie ce-ați aflat, iar atunci le voi lua și eu la întrebări.

Slugile o părăsiră, convinse că totul se datora lipsei unei mâini ferme. Peste alte două zile, întorcându-se de la ceainărie, în apropierea cazărmii, cei doi dădură peste o mulțime de gură cască strânși în fața unui zid. Se opriră, să vadă despre ce era vorba. Pe zid fusese lipită o carte de vizită, iar lumea silabisea și comenta ce era scris pe ea. Ce credeți că citeau? Același text pe care îl descoperise Diao Mai peng în templu, numai că versul al doilea fusese schimbat și în loc de:

S-a deschis la comandant acasă poartă dosnică era:

Au deschis nevestele lui Shoucai poartă dosnică

Cei doi simțiră că li se urcă sângele la cap. Pâră să le pese de nimic, își făcură loc prin mulțime și smulseră

---

cartonul de pe zid. Se întoarseră la casa în care slujiseră ani de zile, se înfățișară doamnei Zhang și îi întinseră cartonul.

— Vă rugăm să citiți, stăpână, spuseră.

— Ce scrie? întrebă ea, neînțelegând.

— Măritul Diao a mai dat peste un carton ca ăsta. Data trecută v-am rugat să aveți grijă de soțiile secundare, să nu le mai îngăduiți să plece de acasă, că ies vorbe. Acum și dumneavoastră ați dat de bucluc!

— Cum adică?

— În versul al doilea nu se spune că și dumneavoastră călcați greșit?

Doamna Zhang nu înțelegea și atunci îl chemă pe contabil, care o lămuri. Abia atunci, se mânie cumplit și încremeni ca o stană de piatră. Apoi, se porni să-și tragă pumni în cap și, cu toate că n-avea pe ea decât hainele de casă, alergă la altarul pe care se afla tăblița mortuară a comandantului și se puse pe bocit:

— Pe când trăiai, stăpâne al meu, ai fost în slujba Fiului Cerului și numai de casa ta n-ai găsit vreme să te ocupi. N-ai știut decât să bagi mâna în banii cuveniți soldaților și să-ți iei țiitoare. Oamenii își iau trei *sau* cinci soții secundare și astea le sunt de-rajuns. Numai ție ți-au trebuit câteva zeci. Doar nu aveai de gând să deschizi o casă de-aia, deocheată. Atunci la ce era musai să ții atâtea vulpi viclene în propria-ți casă? Și cu cp te-ai ales? Iată-te mort, iar pe mine cu năpasta pe cap. Și n-ar fi numai vorba că m-ai lăsat cu ele grămadă, dar uite-mă băgată și în murdăria lor și pe deasupra cu numele pătat. Femeia întoarse capul spre una dintre slugi: Mergi degrabă și

---

cheamă-l pe Excelența Sa Diao. El i-a fost stăpânului nostru ca un frate mai mic, dar după ce am rămas singuri nu și-a mai adus aminte de noi! La urma urmei, e mandarin și ar putea să deslușească limpede care dintre soții s-a vândut, care a intrat în legătură cu călugării și așa mai departe. Eu am bolit tot timpul ăsta și n-am trecut nici măcar pragul camerei mele, n-am avut cum să înșel lumea. Să-mi al le Măritul Diao care dintre vulpi ne-a făcut de rușine și am s-o nenorocesc. Dacă nu va da la iveală nimic, eu, una, mă călugăresc de bunăvoie. Înseamnă că alții ne-au pătat reputația și nu avem ce să le facem! Doamna Zhang așteptă, tânguindu-se și într-un târziu trimise pe altcineva să-l găsească pe dregător: De ce nu vine? N-a fost el cel mai bun prieten al stăpânului nostru?

În timp ce se căina astfel, Diao Mai peng sosi. Cum intră, femeia îngenunche și-l rugă să-i probeze nevinovăția, că altfelse omoară. Într-adevăr, scoase din mâneca robei un jungher cu lama ascuțită și scânteietoare ca neaua; și îi așează jos, în fața sa.

— Nu așa! Opriți-vă! se grăbi el s-o domolească. Ridicați-vă, să ne sfătuim. Pe când trăia, fratele mai mare mi-a încredințat casa lui și-mi voi pune toată sânguința să mă îngrijesc de ea. Ridicați-vă vă rog!

La început, doamna Zhang nu se sculă, însă văzând că Diao Mai peng era de partea ei bătut o mătanie și se ridică așezându-se pe un taburet din fața tăbliței funerare. Vizitatorul se așează și el. Stăpâna casei îi repetă cuvintele pe care le spusese mai înainte, când bocise lângă altarul strămoșilor.

— Vă înțeleg supărarea, cumnată, rosti el, dovedind

---

prin această adresare că rămăsese ca un adevărat frate mai mic al lui Zhang Shoucai. Ați fost tot timpul bolnavă și v-ați trezit amestecată fără nicio vină în tot scandalul. Lucrul acesta nu ne poate lăsa indiferenți pe noi, mai marii acestor locuri, care ne simțim vinovați față de fratele mai mare, cel dus dintre noi. Uite ce cred eu, în nevolnicia mea: vă rog tot pe dumneavoastră să le certați, ca ele să se cumințească și cu asta gata.

— Prima oară, când ați găsit cartonul acela cu poezia, ne-ați spus să o sfătuim pe stăpâna să aibă grijă de ele, însă dânsa nu v-a luat în seamă, intră în vorbă una dintre fostele slugi, acum șef de batalion. Acuma lucrurile s-au întors împotriva dumneaei.

— Așa este, întări Diao. M-am temut de așa ceva...

— Le-am crezut femeii la locul lor. Acum, că au ajuns aici, nu mă mai interesează niciuna! mărturisi doamna Zhang. Mărite Diao, sunteți mandarin. Pentru numele stăpânului nostru, gândiți-vă cum ne-am putea scăpa de ele. Dacă n-o faceți, mă omor și le las pe ele să împărățească lumea. Încheind, femeia puse mâna pe jungher, gata să-și taie beregata, însă fu oprită de slugi.

— Ce-i de făcut? se prefăcu Diao Mai peng că nu este stăpân pe situație.

Slugile se priviră între ele, neștiind ce să zică.

— Hotărâți dumneavoastră, îl îndemnă femeia pe Diao.

— De când cu moartea stăpânului, se amestecă lăr sluga, stăpâna a condus toată casa. Și nu e vorba numai de asta, așa că e cu neputință să plece și să ne lase.

— Ba să rămân și să mă înveninez! rosti ea țâfnoasă

«Orice murdărie se varsă asupra capului meu. De nu mă lăsați să mor, eu, oricum, nu mai stau în același loc cu vulpile astea!

— Dacă stăpâna gândește astfel, îrufeamnă că o cale de întoarcere nu mai există, urmă sluga. Vreme de cântărit lucrurile nu mai avem. V-aș ruga, Excelență, să le le chemați pe soțiile secundare și să le întrebați: cine are de gând să se păstreze curată rămâne pe mai departe aici, cu stăpâna; iar de rămâne, apoi să nu calce strâmb și să nu-î iasă din vorbă! în caz că nu vrea, să plece și scăpăm de necazuri.

— Eu n-am de gând să mai viețuiesc cu niciuna dintre ele! se repezi doamna Zhang.

— Ce e bun e bun și ce e stricat e stricat, nu le putem pune laolaltă, glăsui Diao. În oricare altă partew le trebuie un statut, o situație, nu le putem alunga după bunul plac!

— Ce situație? Au ele unde să se ducă, nu va fie toarnă că rămân pe drumuri! Vor nu vor, să plece \ înainte de a mă mărita, atâtea și atâtea au fost îndepărtate din casa asta și nu s-a întâmplat nimic! După aceea, când am apărut aici, le-am ținut eu în frâu, altfel le-ar fi ieșit vorbe! Și uite că nici n-a trecut perioada de doliu iar ele s-au schimbat că nu le mai recunosc! Mărite Diao, de dragul stăpânului nostru, ocupați-vă de vulpileastea, dar sub niciun motiv să nu le dați vreun ban!

Diao Mai peng se apropie. de stăpâna casei și-i spuse cu glas scăzut:

— Să zicem că așa ceva nu ne-a trecut pe la UIL - ihi. Fiindcă de-am proceda în felul acesta, ne-ar vorbi lumea. Mai bine le trimitem de aici și terminăm. Uite, plec și mă

---

ocup de ele, dar n-am să le permit să trăiască în Wuhu. Le trimit departe, să nu le mai vedem și să nu mai auzim de ele. Să plece cu cine-or pofti, nouă nu ne pasă și nu ne amestecăm. Ce părere aveți, cumnată? Se spune că sunt vreo douăzeci de soții secundare.

— Mai sunt optsprezece.

— Lp facem să-și ia tălpășița pe rând, nu toate într-o1 zi. Iar de s-o nimeri una sau două care sunt întru totul serioase, le oprim să vă țină de urât. Deocamdată, frățiorul vostru o să le gonească pe cele care ieșeau cel mai des. Mai las să treacă ceva timp și voi reveni să continuăm, treaba.

Doamnei Zhang i se păru că omul vorbește cum se cuvine și aprobă din cap, tăcută. Atunci Diao se întoarce către ceilalți:

— Am fost socotit frățiorul cel mic al stăpânului vostru și se cade să mă ocup de unele lucruri. N-am să pun bază pe **p** poezioară și n-am să ponegresc lumea pe seama ei. Și cu toate e astea, stăpânul e mort, casa a rămas în sarcina stăpânei și nu-i putem ieși din cuvânt. Soțiile secundare care n-au ascultat-o, ba i-au pătat și numele de soție principală, nu-și mai merită poziția de până acum. Stăpâna s-a jurat că nu mai stă cu ele sub același acoperiș. Eu am încercat s-o înduplec, dar fără rezultat. Lucrul e grabnic, fiindcă orice amânare schimbă situația sau o face și mai rea, astfel că n-o să mai fim capabili s-o scoatem la capăt. De aceea eu cred că ar duce-o fiecare dintre soții mai bine dacă s-ar separa. Sunt numai un intermediar și nu am de gând să le fac vreun rău. Am să le împac pe toate. Cine vrea să plece, să o facă singură în decurs de o

---

jumătate de lună. Cine nu pleacă și vrea să rămână pe lângă stăpâna, dansa n-o s-o atingă nici cu o floare, și o să-i dea și bani, dar sub nicio formă nu îi e îngăduit aceleia să mai calce dincolo de poartă. Spuneți-le să aleagă bine calea pe care vor să apuce.

— Vă rog, Mărite Diao, să-mi spuneți cât să le dau celor care părăsesc casa.

Lucrul ăsta hotărâți-l dumneavoastră, doamnă, zise el, însă la insistențele femeii urmă. Aș zice să le tratăm la fel, fie că pleacă ori nu. Fiecare femeie să-și ia hainele și bijuteriile care îi aparțin. În plus, le dăm câte un act, prin care recunoaștem că participă în mod egal la beneficiul prăvăliilor, însă în ce privește capitalul, de n-au dreptul să se atingă. Pentru mutat, o să primească fiecare câte o mie de arginți. Doamnei Zhang i se părură mulți, însă Diao preciză: Au fost favoritele comandantului și nu le putem vitregi de bunurile acestuia. Voi doi stați aici câteva zile, se adresează el celor doi militari. Cine vrea să se ducă, ducă-se, nu este nevoie să-mi spună mie. Îl rog pe casierul casei să calculeze atent beneficiul și să dea fiecăreia un cec cu partea care-i revine. Voi doi dați o mână de ajutor celor care pleacă. Cât despre cele care rămân, voi reveni și mă voi sfătui cu stăpâna ce avem de făcut.

Drao Mai peng își luă rămas bun imediat după aceea. Soțiile secundare îl ascultaseră ascunse pe după un paravan. Două, mai liniștite, hotărâseră de multă vreme că n-or să plece. Alte două, cu limba ascuțită, spuseră la început că n-au de gând să părăsească locuința comandantului. Apoi, gândindu-se la drepturile ce le reveneau dintr-un capital de vreo trei sute de mii de

---

arginți, își ziseră că n-ar strica să aibă casa lor și să trăiască după pofta inimii. De aceea, până la urmă nu făcură scandal. Altele, care altfel n-ar fi avut de gând să plece, auzind cum stăteau lucrurile și din gura slugilor, își ziseră că le-ar fi fost mai bine să trăiască separat. Așa se face că cincisprezece dintre ele acceptară pe loc să se mute...

Se însoțiră câte două, câte trei, închircind câte o casă și economisind bani.

Nu de mult, fiul unui fost mandarin cumpărase un lot în Wuhu și ridicase, după modelul shanghaiez, mai multe clădiri, cu trei și cu cinci etaje, pe care le închinase rapid. Acest complex cuprindea și un teatru de vară, un mare restaurant și o casă de petreceri, devenind prin acestea locul cel mai căutat din orașel. Concubinele obișnuiau să intre în ceainării, iar teatrul și restaurantele le atrăgeau ca un magnet. În cele două săptămâni pe care Diao Mai peng le hotărâse ca termen pentru plecarea favoritelor, în casa Zhang se dusesse o activitate atât de intensă, încât niciuna dintre cele care aleseseră libertatea nu depăși limita. Știți și pentru ce? Din pricina urii sălbatice a doamnei Zhang, care le făcuse pe femei să-și dorească mai mult decât orice fericitele zile ale ieșirii de sub acoperișul închisorii lor. Cu această năzuință aprigă în suflet, nimeni nu-și lungi șederea. Patru dintre cele cincisprezece femei fuseseră în permanentă legătură cu părinții și frații și se retraseră la aceștia, iar vreo două ținuseră morțiș să părăsească acele ținuturi. Celelalte se stabiliră în centrul zgomotos și plin de distracții al orașului. Însă Diao Mai peng le trimise vorbă să nu umble prin restaurante și prin alte locuri de

---

petrecere, pentru a nu-și știrbi reputația. Guvernatorul dăduse chiar un ordin prin care li se interzicea acestor femei să intre în asemenea locuri publice și trimisese și oameni să vegheze la respectarea strictă a hotărârii.

Doamna Zhang se descotorosise de cincisprezece dintre suratele ei, însă nici așa nu era împăcată. „Marele Diao a făcut un lucru bun, fără îndoială”, se gândea ea”, dar de ce nu m-a scăpat de toate? N-o fi pus ceva la cale?” În timp ce ea se frământa astfel, Diao îi făcu o vizită.

— După mine, cel mai bun lucru ar fi fost ca ele să părăsească orașul Wuhu, dar nu puteam să le determin s-o facă dintr-odată. Acum vreo două zile le-am comunicat prin cineva că au obligația să-și păstreze* numele curat. Cât despre situația de aici, în afară de ce le-am dat celor plecate, nu prea știu cum stăm cu averea. Ar trebui să ne folosim de prilej și să cerem casierului să ne prezinte situația clară. Casa e mare, dar nu putem să stăm câtuși de puțin liniștiți pe un munte gol. După moartea fratelui cel mare, dumneavoastră, cumnată, ca femeie, nu înțelegeți situația banilor și a bunurilor, iar mie nu mi-a fost la îndemână.

— Chiar așa, îi dădu ea dreptate. Ca femeie, eu nu înțeleg. De acum înainte, va trebui să vă ocupați de toate, de ce spuneți că nu v-a fost la îndemână? Dacă nu pe dumneavoastră, pe cine aș putea să mă bizui? Întrebă ea și începu să plângă.

— Nu e vorba că nu vreau să mă ocup dar chiar că nu-mi e la îndemână! repetă el. Oricât de bine ne-am avea, rămâne întotdeauna o anumită rezervă. Aveți acest casier care vă slujește de multă vreme și vă e suficient să vă

---

lăsați pe mâna lui. Uite, n-am să vă ascund că de curând am pus la cale două afaceri care merg foarte bine și care vor aduce beneficii mari. Dacă fratele mai mare ar trăi, de mult m-aș fi aliat cu el. Așa, mi-e greu. Mulți m-au îndemnat să vin să vă vorbesc, dar n-am îndrăznit. Negoțul respectiv e bun, dar sumele investite sunt mari și oricât n-ați fi de bănuitoare, lumea o să clevească.

— Ce cuvinte sunt astea, preamărite? Grija față de mine este respectul pentru fratele vostru dus dintre noi. Dacă negoțul e sigur și-mi spuneți că merită, n-am să mă opun. Bani îi apartin, cine mă poate opri? Casierul e slab, nu se pricepe la afaceri. Haide, preamărite, lămuriți-mă despre ce este vorba? Și ziceți-mi de câți bani ar fi nevoie? Am chiar la mine o sumă.

— N-aș putea spune că e ceva ieșit din comun, dar făcut cu grijă aduce beneficii. Și chiar dacă treburile n-ar fi bine administrate tot ies câteva procente în câștig.

— Eu nu mă gândesc la mult. Câteva procente mi-ar fi de-ajuns.

Înțelegând că femeia avea deplină încredere în el, Diao Mai peng nu mai lungi vorba și-i ceru casierului să facă o situație limpede a bunurilor din locuință și din afara acesteia. Cât despre negoțul respectiv, urma să trimită o scrisoare cu detalii și cu rugămintea ca doamna casei să participe eu capital.

De-acum înainte, la fiecare două-trei zile, Diac își făcea drum pe la doamna Zhang, să cunoască situația cât mai bine și să strângă la ea în cameră cecurile și arginții. Cu totul se adunaseră mai bine de un milion două sute de mii de arginți. Iar doamna Zhang preciză în fața lui Diao că

---

fiecare soție secundară avea bijuterii, în valoare între treizeci și cincizeci de mii de *yncini*, din aur, perle și pietre prețioase, doar ea singură se alesese cu mai nimica toată. Dacă puneai la un loc podoabele celor cincisprezece femei plecate de acasă, valoarea lor depășea o jumătate de milion!

Cele două afaceri ale lui Diao erau: o fabrică de mătase din Shanghai, cu o participare de trei sute de mii și o companie de corăbii mici, cu un capital de șase sute de mii de arginți. Doamna Zhang se angajă pentru amândouă. Diao Mai peng spuse că lui îi venea greu să se ocupe de afaceri, dar că îi pusese pe fratele său mai mic, Diao Maiqiao, director al fabricii, și pe un văr, adjunct la compania fluvială. Doamna Zhang își făcuse socotelile că în vreo trei ani avea să-și dubleze capitalul, de aceea îl rugă pe Diao să-i prezinte și alte afaceri mănoase.

— Afaceri bune sunt multe, se făli el. Despre cele nesigure nici nu aduc vorba, fiindcă la cea mai mică greșeală se pierde tot capitalul și atunci cum aş mai da ochii cu dumneavoastră?

Aici firul poveştii se despică în două. Despre cele cinci soții secundare care s-au întors la neamurile lor nu este cazul să insistăm. Celelalte zece însă erau încă tinere și dornice de distracție. Se instalaseră în centrul zgomotos al orașelului, opreliști nu aveau și făceau tot ce le poftea inima. Ziua se distrau, iar seara chefuiau sau jucau mahjong. Toate zece se grupaseră în trei case cu câte finei nivele. Fiecare avea trei sau patru slujnice, iar portarii, bucătarii și alte câteva slugi bune la toate erau folosiți în comun. La început s-au avut bine, fiecare făcând prin

---

rotație câte o lună încheiată pe stăpâna.

Cât trăise Zhang Shoucai, ele se deosebeau între ele după număr: favorita principală, favorita a doua, a treia și așa mai departe. Împreună cu doamna Zhang rămăseseră favorita principală, a doua și a șasea. Cele cinci care se întorseseră la ai lor erau: a cincea, a zecea, a treisprezecea, a șaisprezecea și a optsprezecea favorită.

La un moment dat, o celebritate din Shaghai, în drum spre Hankou, se opri în Wuhu pentru trei zile. Și cu toate că li se interzisese tuturor femeilor să apară în locuri publice, trei dintre favorite, A Douăsprezecea, A Cincisprezecea și A Șaptesprezecea se duseseră la operă. La terminarea spectacolului, soldații le arestară pe cele șapteopt femei prezente în sală, iar printre acestea și pe unele dintre fostele soții ale lui Zhang. Pe când celelalte femei, înștiințate de necaz, stăteau buimace, neștiind ce să facă, adunate la favorita A Opta, căreia îi venise rândul să fie stăpână, cea de-a Paisprezecea favorită dădu buzna peste ele, speriată, țipând și cu părul vâlvoi.

— Rău... rău... e de rău! bâigui ea. Acasă... acasă... hoții...

Toată lumea încremeni. A Patra și A Noua, care locuiau împreună cu favorita A Paisprezecea, se înspăimântară și ele.

— Tu n-ai fost la operă? întrebă A Opta. Noi acolo te știam. Când te-ai întors? Celelalte trei au fost arestate? Ai aflat? Dacă peste tine au dat hoții, cum ai scăpat?

Între timp, A Paisprezecea se așeză, venindu-și cât de cât în fire.

— Ba bine că nu, răspunse ea, cu lacrimi în ochi, la

---

prima întrebare. La operă am fost, dar n-am știut că suratele mele au fost arestate. La sfârșitul spectacolului, cum se lăsase frigul, mi-am zis să mă schimb înainte de a veni aici. Le-am lăsat pe ele și-am fugit acasă. Dar cum am intrat, am simțit hoții după mine și atunci am fugit în bucătărie și m-am ascuns după stiva de lemne. I-am auzit urcând la etaj...

— Vai de mine și de mine! strigă A Patra.

— I-am auzit cotrobăind și bocănind prin lucruri. Ce mai! Am auzit deslușit cum au deschis lăzile și casetele. Au stat nu știu cât acolo, pe urmă au coborât la parter, au răscolit și pe acolo timp îndelungat și doar abia acum au plecat.

— Înseamnă că n-am scăpat de năpastă! trase concluzia \ Noua, bătând din picioare și punându-se pe bocit.

— VI-am ținut tot timpul ascunsă după stiva de lemne și n-am îndrăznit să fac nicio mișcare! reluă A Paisprezecea. După plecarea hoților, bătrâna slugă a intrat în casă, m-a găsit și m-a tras afară. Nu era decât sluga asta care păzea poarta, celelalte nu știu unde or fi fost!

— Te-ai uitat prin lucruri? Ce-au furat? întrebă A Opta.

— Ce să mai caut? Se pare că nimic de preț nu ne-a mai rămas! Sunt disperată!» Nu știu ce ursită r. ea ne paște anul ăsta! încheie și prinse a boci.

— Trei dintre noi sunt arestate, alte trei jefuite, socoti A Patra. Era vorba să benchetuim în seara asta, dar văd că nu mai e chip s-o facem. Hai. acasă să vedem ce ne-au furat. Poate că fiind vorba de o asemenea spargere,

---

magistratul o să le poată veni de hac tâlharilor.

A Patra se sculă, le luă de mână pe cele două surate ale sale și pleacă să-și inspecteze casa jefuită. La A Opta rămaseră A Treia, A Șaptea și A Unsprezecea. A Opta își chinuia mintea să găsească o cale pentru a le putea ajuta pe cele trei femei care fuseseră arestate.

— Ei, îi știu eu pe cei de la Yamen, vorbi A Treia. Dacă le pui bani în palmă, te lasă să intri acolo.

A Opta îi dădu unei slugi patruzeci de *yuan*i și o trimise să se intereseze.

— Mâncarea e gata, așezăm masa? întrebă bucătarul.

— Adu-ne ceva să gustăm, iar restul rămâne pentru mâine, zise A Treia.

Abia luară ceva în gură și sluga se întoarse împreună cu un fost slujbaş al comandantului, pe nume Hu Gui.

— Polițiștii le-au arestat, fără să țină seama că-s ale nu știu cui, pe toate femeile care au încălcat ordinele. După ce ele au fost bătute la arest, inspectorul a fost informat și atunci el a spus: „Dacă e vorba de fostele favorite ale lui Zhang Shoucai, ar trebui să le cruțăm. Însă oricine știe că am fost frate de cruce cu fostul comandant. De mă voi purta frumos cu ele, îmi va fi greu să le strunesc pe altele. Dar chiar și așa, în mod cu totul deosebit, uite ce” hotărâsc: Mergi la ele și spune-le ca în chiar scara asta să scoată câte zece mii de *yuan*i drept amendă și ca un fel de garanție. Dacă nu se învoiesc, mâine le duci la județ să fie judecate și încarcerate, pentru a servi de exemplu. Doar le-am trimis vorbă cum să se poarte și n-au ascultata când le-am adus la cunoștință cuvintele inspectorului, dânsle s-au rugat să se mai lase puțin din preț, numai că nouă ni s-a

---

poruncit să nu dăm înapoi cu nimic de la suma stabilită. „Atunci faceți cu noi ce vreți, n-avem atâția bani lichizi”, au zis dumnealor. „Că greu mai pricepeți!” s-a supărat stăpânul meu, care este însărcinat de Excelența Sa Diaoyu, cu această chestiune. „În lipsa banilor, dați ce aveți la îndemână: podoabe de cap, pietre prețioase, perle, chitanțe de participare la beneficii, orice. Totul e să strângem cele treizeci de mii pentru voi trei”. Dumnealor n-au acceptat nici așa, iar stăpânul meu a pus-o în lanțuri pe doica Chen, care le însoțea pe cele trei doamne. „Da ce vină am eu, mamă, de mă legați?” a plâns ea. Atunci stăpânul i-a zis că prea e slobodă la gură și a forțat-o să îngenuncheze, pălmuind-o. După vreo duzină de palme, bătrânei i-au sărit dinții din gură, iar sângele ei a năpădit tot locul. Lucrul acesta le-a înspăimântat pe cele trei doamne și de teamă să nu pățească și ele la fel au căzut de acord să plătească.

Hu Gui era cunoscut ca om de cuvânt și A Opta nu l-a bănuț cu nimic. S-a dus în casa celor trei femei, a scormonit printre lucruri și a găsit chitanțele pentru dobândă și i le-a dat. Dar omul s-a întors curând.

— Numai aceste chitanțe nu se acceptă. Poate niște cecuri, poate niște bijuterii.

„Cecuri n-au”, și-a zis A Opta, „iar podoabele de cap le-au luat cu ele când s-au dus la teatru. Oare pentru ce trimit acasă după altele, când fiecare are în păr sau pe mâini bijuterii în valoare de vreo zece mii de arginți?” îi spuse, și lui Hu Gui gândul acesta al ei și slujbașul plecă din nou; dar reveni curând.

— Doamnele n-au vrut să dea bijuteriile, de frică să

---

nu rămână fără ele, lămuri el. Pe când chitanțele sau orice altceva, ar mai putea fi răscumpărate, așa ziceau.

Atunci A Opta adună toate chitanțele cu beneficii de la prăvălii și i le înmână lui Hu Gui; cifrele acestora depistau de câteva ori suma cerută.

A Opta și celelalte le așteptară pe arestate până după miezul nopții, dar în zadar. Trimiseră iarăși o slugă să vadă ce se mai întâmplase, dar poarta temniței era blocată și nu se zărea pe acolo nici umbră de demon, darămite vreun om. Ce puteau să facă? Lăsară totul pentru a doua zi; A Treia, A Șaptea și A Unsprezecea vrură să se întoarcă la ele. A Opta le-ar fi oprit să-i țină de unt, așa ca până la urmă aranjară ca A Șaptea să plece singură să aibă grijă de casă, iar celelalte două să rămână cu A Opta După ce A Șaptea le părăsi, celelalte cerură unei slugi să meargă să afle care era situația în privința furtului. Curând auziră că fuseseră jefuite de multe lucruri. Femeile chiar întocmiră o listă, pe care aveau de gând s-o ducă a doua zi la magistratură. Oftară de deznădejde și se baricadară în casă. A Opta se așternu la vorbă cu suratele sale până spre ziuă. În zori, abia lipiseră și ele geană de geană, când se și treziră în niște strigăte grozave din curte.

— A Treia și A Unsprezecea, veniți degrabă! Azi-noapte, hoții au spart un perete, au intrat în casa voastră și au furat aproape tot. A Șaptea are de gând să-și pună lațul de gât!

A Treia și A Unsprezecea se ridicară anevoie și rămaseră în capul oaselor pe marginea patului. Tremurau, picioarele parcă le erau din câlți, nu mai aveau strop de vlagă în ele. Prinseră putere târziu de tot.

— Stăpânul cerurilor n-are ochi, dacă ne-a luat tocmai pe noi de potrivnice și ne-a pedepsit atât de rău, oftă A Treia.

A Opta se căina că le reținuse pe cele două surate la ea. Apoi amuți, neștiind ce să mai spună. Le lăsă să plece, să-și scrie și ele plângerile. Nu se mai culcă, tulburată de toate prin câte trecuse și trimise din nou o slugă după A Treisprezecea, A Cincisprezecea și A Șaptesprezecea, cu care locuia împreună.

— Hu Gui a luat cu el toate chitanțele, de ce nu le-au eliberat? întrebă ea sluga care se întorsese în fugă, lac de sudoare.

— De la temniță mi-au zis că n-au trimis pe nimeni după bani, o înștiință omul.

A Opta se cutremură.

— N-a spus Hu Gui că inspectorul le-a pedepsit cu amendă?

— Lucrul ăsta l-am spus și eu acolo și mai marele temniței m-a chemat în fața sa și mi-a explicat: „Era într-adevăr vorba de așa ceva”. „Excelența Sa voia să le dea amendă, însă vreo câteva mii, nu atât de mult. Nu trebuia să vă lăsați înșelați de cine știe cine! De nu veneai, trimiteam eu pe cineva cu această vorbă. Dacă plățiți amendă, le eliberez, iar de nu mergem la judecată. Du-te și întoarce-te degrabă cu răspunsul”. De aceea am venit cât am putut de repede, stăpână.

La aceste vorbe femeia simți că parcă îi zburase sufletul din trup.

— Pe Hu Gui nu l-ai întâlnit? mai întrebă ea.

— Nu, altfel l-aș fi adus aici cu mine, stăpână.

Chiar atunci, cineva anunță că de la poliție se înființaseră un secretar și o slugă. Cei doi așteptau hotărârea ei. A Opta se frământă o vreme, apoi le ieși în întâmpinare. Secretarul repetă povestea: nu se primise nicio chitanță și de altfel acestea nici nu ar fi fost acceptate. Voia să i se spună numele acelui slujbaș, pentru a se da ordin să fie căutat. Cât despre amendă, câteva mii nu însemnau cine știe ce.

— I-am dat cu mâna mea toate chitanțele, se plânse A Opta. Ce-am să le zic suratelor mele?

— Nu-i nimic, doar sunt prăvăliile voastre! Trimiteți pe cineva să le declare pierdute, vă dau alte chitanțe și gata! sugeră secretarul.

Aceste cuvinte o făcură pe biata femeie să-și vină în fire. I se luă parcă o piatră de pe inimă și-și regăsi forțele de a negocia amenda. Secretarul pretinse douăzeci de mii de arginți, toate cheltuielile fiind incluse în această sumă. Se târguiră, însă fără rezultat, totul rămase la fel: șase mii amendă pentru fiecare femeie în parte și două mii cheltuieli diverse.

— Bani n-avem, zise femeia, putem plăti cu niște podoabe pentru cap. Ieri, fiecare dintre arestate a plecat la teatru împodobită cu ce avea mai de preț. Cereți-le să se lipsească de câte ceva și să se achite de această sumă. Mai încolo, o să răscumpărăm aceste bijuterii cu bani peșin.

— Dacă vă lipsesc banii, se poate și așa, se învoi secretarul. Dar ieri seară, când au intrat în temniță, femeile n-aveau nicio podoabă pe cap. Eu însumi le-am întrebat și mi-au răspuns că la ieșirea din teatru le aveau, dar mai pe urmă le-au fost smulse din păr ori le-au căzut.

De aceea mă aflu aici.

— Cu neputință! se sperie A Opta. Ieri seară, sluga noastră ne-a spus că toate aveau încă bijuteriile la ele. Le-or fi ascuns, să vă amăgească.

— Nu cred să fie așa, rosti secretarul. Mă tem că sluga voastră a greșit. Totuși, voi verifica.

Secretarul își chemă sluga și pleacă amândoi. Rămasă singură, A Opta îi blestemă pe rând, pe Diao Mai peng și pe Hu Gui. Peste o vreme, secretarul reveni.

— Am vorbit cu cele trei femei, explică el. Și-au dat toate podoabele acestui Hu Gui. Nu mai au nimic de preț, decât hainele, și mi-au spus că vă roagă să-mi plătiți dumneavoastră, numai să le salvați și în urmă vor găsi ele o cale să vă acopere cheltuiala.

Femeia stătu mult timp tăcută. Secretarul o tot grăbea și ea nu știa ce să facă. Se gândi, se socoti și într-un târziu deschise cutiile cu bijuterii ale suratelor sale arestate, mai puse ceva mărunțiș, însă abia încropi jumătate din sumă. Neavând încotro, își călcă pe suflet și dădu peste zece bijuterii de-ale sale. Secretarul spuse că nici așa nu ar fi fost de-ajuns, că prețurile se schimbaseră și că dacă ar fi vrut să vândă podoabele acelea n-ar mai fi căpătat pe ele nici jumătate din preț.

În timpul tocmelii, patronul restaurantului apăru să încaseze banii pentru bucatele din ajun. A Opta îi era client vechi și aflând din gura ei prin ce trecea el îi destăinui că secretarul dorea să se aleagă din asta cu ceva câștig.

— Prea bine, zise femeia. Cât o vrea?

— Acest secretar dă des pe la noi pe la restaurant, pentru felurite afaceri și, din câte știu eu, se mulțumește și

---

cu mult și cu puțin. Așteptați să-l întreb.

Omul se duse să-i vorbească secretarului și reveni la femeie, spunându-i că omul pretindea două sute de *yvxini*. A Opta plăti tot, o trimise pe doică împreună cu cei doi. secretarul și sluga Yamenului, pentru a fi sigură că lucrurile se aranjaseră și peste puțin cele trei surate îi trecură pragul. Când se văzură, nu știau ce să-și povestească mai întâi.

— Încă n-ajunsesem la poliție, când l-am întâlnit pe Ilu Gui, se căină A Douăsprezecea. Ne-a sfătuit că nu o bine să intrăm cu podoabele în temniță și că să i le dăm lui și ni le aduce acasă. L-am ascultat. Ciudat e însă că el a mers o bucată de drum pe lângă noi, câtă vreme ne-am scos din păr bijuteriile, și nimeni nu i-a spus nimic. Pe urmă, l-am văzut că a intrat la poliție. Dar noi oi am «iții de înspăimântate, că nu ne-am gândit la altele. Cine știa că e escroc?

— Ciudat, într-adevăr, zise A Opta. Aveați la voi atâtea podoabe. Oare polițiștii de ce nu s-au amestecat și v-au lăsat să-i faceți voia?

— Chiar așa! sări A Cincisprezecea. Curios, nu alta? în timp ce-i dădeam bijuteriile, ne-a zis că n-are cum să le ducă în mină și ne-a cerut două batiste, în care să le-nfășoare. Polițiștii l-au văzut prea bine cum a făcut legăturile și cum mai apoi s-a îndepărtat, dar n-au scos o vorbă. Sinceră să fiu, lucrul ăsta e grăitor! Oare să-și fi râs de noi?

A Opta își chemă sluga.

— Unde-ai dat ieri de Hu Gui? o întrebă.

— Cum am ajuns în poarta poliției, el ieșea. Mi-a spus

---

că primise însărcinarea aceea cu răscumpărarea și nemernicul de mine n-am făcut decât să-l conduc aici acasă. Altceva nu știu.

Celelalte șase femei care fuseseră jefuite în ajun depuseseră între timp plângerile și veniseră la A Opta. Aflate cu toate împreună, plângeau, fiecare vărsându-și năduful.

— Ați depus listele cu lucrurile furate? se interesă A Opta.

— Da, însă ni s-a zis că ar fi fost mina cuiva dintre propriile noastre slugi, vorbi A Treia. „Mai e și acum gaura în zid”, i-am spus eu polițistului, „e clar că hoții au venit din afară”. „Ba au ieșit pe acolo. Dacă n-ar fi de-ai casei, n-ar fi furat atâtea. Un hoț se mulțumește cu

(v-i pică în mână. Dacă nu spărgeau zidul, - cum ar fi ieșit Așa mi-a răspuns. „Dacă era sluga, ar fi descuiat poarta? i-ar fi ieșit ușor”, i-am întors-o eu. Atunci polițistul a luat listele și a plecat cu ele. Dar mai e ceva. Hoțului i-a căzut o foaie de la brâu și se pare că ar fi una dintre cele luate de la voi.

— Înseamnă că Hu Gui a făcut toate tâlhăriile, trase concluzia A Opta, după ce povesti ce i se întâmplase și ei.

— Bine zis, aprobă A Patra. Nu numai că m-a jefuit fosta mea slugă, dar ăsta a fost în cârdășic cu mandarinii. Nu vă mirați deloc, continuă ea. Când eu am ajuns la mine, hoții pleaseră. Am căutat slugile și numai Wang tu și eu fiu-său lipseau.

— Cine e Wang Fu? întrebă careva.

— Unul cu mustață, de felul lui din Nanjing. Mereu își face drum pe la inspectorat. Pe vremuri, când era la noi

---

în casă, el îi aprindea luleaua inspectorului Diao, care 11 vorbea numai de bine. Doar de fiu-său n-are noroc; nu i-a plăcut cartea și s-a încurcat cu toți pierde-vară. Ieri, negăsindu-i, mi-am zis: „Oare nu i-or fi omorât hoții?” și i-am trimis pe ceilalți să-i caute peste tot. Dar bătrânul portar a urcat la mine și mi-a spus: „Băiatul nu s-a dus la el de ieri-seară. A trândăvit în camera lui taică-său. Pe la ora patru, când A Paisprezecea a plecat la operă, iar A Patra și A Noua s-au dus în vizită la A Opta, el a venit până în poartă și a privit în lungul străzii, în susul și-n josul ei, de parcă ar fi căutat ceva sau ar fi așteptat pe cineva. Pe urmă, și-a pierdut urma. Și nici pe el, nici pe Wang Fu nu i-am mai văzut”. Azi dimineată am trimis pe cineva să se uite la ei în cameră. „Nu mai e nevoie, doamnă A Patra”, mi-a răspuns portarul. „M-am uitat eu și în afara unei saltele zdrențuite nu mai e nimic aici. Și-au cărat absolut tot”. Nu înseamnă că ai noștri ne-au furat? Wang Fu și fiul lui sunt hoții.

— Bine-bine, dar de ce spui că mandarinii sunt și ei amestecați?

— Fiindcă fierb de ură, de-aia! Ieri, când s-a întâmplat necazul, mi-am spus să am răbdare. Astăzi am ieșit de dimineată în oraș și am înștiințat la Yamen. Au venit la mandarinii cu duiumul și de la județ și de la poliție. S-au uitat, au inspectat, dar n-au găsit nicio noimă în întâmplările prin care am trecut. S-au pus să le interogheze pe slugi, apoi n-au mai încheiat-o cu discuțiile. Cel mai nostim este că Zhou de la județ i-a întrebat dacă n-au recunoscut pe cineva. Toată lumea a pufnit în râs. Eu nu m-am putut abține și i-am strigat de după paravan, unde

---

mă aflam: „Lumea fugea înnebunită de frică, cui îi ardea să se uite ce chipuri aveau A răs și el și s-a grăbit să-mi explice: „Indiferent care a fost situația, noi ne vom ocupa de caz. Dar ar trebui să înțelegeți că dacă ați fi zărit pe cineva cunoscut, lucrurile ar fi mult mai limpezi!” Ce părere aveți de un asemenea dregător?

Persoanele de față se minunară și deplânseseră nepriceperea mandarinului. Dintre toți cei de față, numai A Opta înțelese. Chibzui o vreme în sinea sa și vorbi:

— După mine, v-ați făcut singure rău. Ia gândiți-vă, de ce au fugit în aceeași zi și Hu Gui al nostru și Wang Fu de la voi? De ce au spus polițiștii că spărtura a fost făcută din interior spre exterior? Și de ce a pus mandarinul de la județ întrebarea aia? Ei, bine, cred că ei știu despre ce este vorba, dar nu pot să spună. Ce și-au zis ei? Că niciuna dintre noi nu e la locul ei, că n-am respectat ordinul dat de a nu ne duce la teatru. Numai Diao ne-a făcut-o. Mie una mi-e foarte limpede că Diao e un nemernic. Nu-și făcea Wang Fu drum mereu pe la inspectorat?

— Așa este! Întări A Patra.

— Vă spunea ce discuta cu Diao?

— După ce ne-am mutat, Wang FU bătea zi de zi drumul până acolo, iar la întoarcere vorbea în dodii. Ei, de vreo patru-cinci zile până la jaf, făcea același lucru, adică se ducea tot la inspectorat, dar dacă-l întrebam unde-a fost îmi spunea că s-a întâlnit cu niște prieteni. Râdeam de el, credeam că nu mai e acolo luat în seamă și uite că noi am pățit-o! Țștia-s oamenii care i-au stat la inimă bărbatului nostru!

— Oameni de nimic! Și stăpânul nostru, care n-a știut

---

să-și aleagă prietenii! Frumos, ce să zic! Om cu mintea pătrunzătoare! Într-o noapte a pus la cale totul. Numai eu i-am scăpat, dar mai mult ca sigur că în clipa asta clocește el ceva planuri și am să-i cad și eu în mână.

Pe când (de discutau aceste lucruri, afară se auzi cineva căruia îi turuia gura de zor.

— Cine e acolo? se interesă A Opta.

— De la restaurant. Iar a venit omul, spuse o doică.

A Opta ghici că trebuia să fie patronul care discutase chestiunea banilor cu secretarul de la poliție. Cum îi fusese de mare ajutor, femeia trase într-o parte apărătoarea ușii și-l salută.

— V-ați obosit atât, spuse ea.

— Vai de mine! îmi sunteți clienți vechi și era normal să vă ajut. Vă mărturisesc că de un an, de când s-a înființat poliția asta, ea ne aduce numai necazuri. Se numește poliție* deci s-ar ocupa cu ocrotirea poporului, dar polițiștii ne iau bunuri fără să le plătească, ba se bat și cu pumnul în piept că se trag și ei din oameni sărmani ca noi. Șefii și secretarii de la ei sunt așijderea. Să vedeți cu ce aere intră la noi, aleg tot ce e-mai bun, dar sunt nemulțumiți de serviciu și ne înjură și ne ocărăsc! apoi mai au neobrăzarea să susțină sus și tare că nu vor să ne intimideze. Când e să-i servim, stăm cu ochii în patru. Bani nu le cerem, pierdem destul, dar barem îi avem la mână și de ni s-ar întâmpla ceva, zicem că or fi și ei mai îndurători. Cel puțin așa socoteam, dar numai de bine nu ne-am auzit. În nu știu ce lună, un chelner de-al nostru a fost trimis cu mâncare la cineva, tocmai în partea apuseană a orașului, însă pe drum a întâlnit câțiva vagabonzi - unii zic c-ar face parte dintr-o

---

societate secretă – și ăștia din te miri ce s-au repezit la el, i-au răsturnat mâncarea și l-au snopit în bătaie. Dar asta n-ar fi fost nimic, dacă nu i-ar fi cerut omului să le plătească hainele, zicând că, pasămite s-au murdărit de la ciorba de pește. Chelnerul nici n-a vrut să audă și așa s-au luat la năcăiertare. Ei erau șapte sau opt inși și l-au snopit pe-al nostru, cum vă spuneam, și l-au târât și la poliție. Și ce credeți? Am fost înștiințați să mergem acolo. Șeful poliției a trimis pe cineva să ne explice că chelnerul n-a fost atent, că a spart vasele de porțelan în care era mâncarea și i-a murdărit pe derbedeii ăia. Care va să zică, restaurantul trebuie să-i despăgubească. Eu eram mulțumit că lucrurile nu ajunseseră chiar mai rău; câțiva bănuți, acolo, nu contau. Am cerut să văd hainele murdare, gata să despăgubesc. Dar se mersese deja departe. Hotărâroa suria cam așa: „Nu e nevoie să fie văzute hainele. Se vor plăti cincizeci de *yuoni* și cu asta gata. În caz contrar, chelnerul va fi reținut”. Gândiți-vă, doamnelor, ce dreptate poate fi asta? Mi-am făcut sânge rău, dar m-am gândit puțin și mi-am zis că un bărbat adevărat nu dă cu capul orbește, și de-aia am spus da și am pornit-o spre casă, să chibzuiesc în liniște. Chelnerul nostru a rămas închis la poliție. Eu am plecat, de acolo, adâncit în gânduri și din nebăgare de seamă m-am ciocnit cu cineva. Speriat, am ridicat capul și ce credeți? Dădusem chiar pe-tr unchiul meu dinspre mamă. „Ce ți s-a-ntâmplat de nu-ți mai recunoști rudele și umbli brambura pe străzi? tt m-a luat el la întrebări. „Aici nu e locul să vorbim”, i-am zis eu. Ne-am întors la restaurant și i-am explicat tot ce ni se întâmplase, de la cap la coadă. El m-a ascultat, s-a bătut cu pumnul în

---

piept și mi-a spus răspicat: „Nu-i nimic. Oricât de aprig ar fi el ca dregător, în fața mea o să dea înapoi! **w** Doamnelor, cine credeți că e unchiul meu, de vreme ce n-are ochi să-i vadă pe mandarinii? E băgat în religie¹⁰². Cine a aderat la o religie e ocrotit de conducerea comunității și mandarinii locali nu mai au nicio putere înaintea lor. Ba superiorii lui îl ajută mai dihai ca niște frați mai mari. Când se îmbolnăvește, trimit doctor și se duc chiar ei să-l vadă de câteva ori pe zi. Noi, chinezii laici, oricât de bine ne-am avea între noi, nu ne purtăm chiar așa. Aici în oraș nu e nimeni care să nu fi ascultat predicile lui. În ziua cu pricina, auzind ce-am avut de îndurat, mi-a cerut să declar că el e părtaș la banii băgați în restaurant. „Chelnerul a fost reținut la poliție”, m-a învățat el, „și asta înseamnă că astăzi nu are cine să servească. Din această pricină, negoțul suferă. Deja a trecut destul de mult timp. Dacă nu-l eliberează repede, să-ți dea despăgubiri. Dacă până la noapte nu-l pun în libertate, le spui așa: cârciuma are un capital de o sută de mii de arginți și într-un an trebuie să aducă două sute de mii. De vreme ce strică negoțul, înseamnă că poliția participă la pierderi”. Cu această povată, unchiul m-a îndemnat să mă duc la poliție. Nesigur pe mine, l-am rugat să vină cu mine. Noroc că el e om iară frică și a mers. Când am intrat în sală, șeful poliției ședea la masa de judecată și ne-a cerut să îngenunchem. Pe mine m-au recunoscut îndată. „Ai adus cei cincizeci de *yuan*?” au întrebat. „Nu”, le-am răspuns. „A venit și patronul. Vă rog să discutați cu el”. Unchiul a înaintat liniștit în sală și a

---

102 Este vorba despre chinezii trecuți la catolicism.

---

rămas mai într-o parte a mesei din mijloc, dar în picioare. „Îndrăzneț mai ești! i-a strigat șeful poliției. Aici e sala de judecată a împăratului. De ce nu îngenunchezi?” „Sala de judecată a Fiului Cerului se socotește a Îi magistratura județului”, i-a întors-o unchiul meu. „Poliția e altceva. Acolo îngenunchez, desigur”. Atunci a scos de la piept o statueta de aramă; părea un Bucidha, dar nu era Buddha și în partea de sus avea o cruce. De cum a văzut obiectul acela, polițistul a înțeles că unchiul meu e băgat într-o religie străină. A stat așa preț de câteva clipe, s-a stăpânit și a vorbit: „Chestiunea asta n-are a face cu dumneavoastră, nu e cazul să vă amestecați”. „Am deschis un restaurant și mi-ați reținut un om. O oră de arest înseamnă pierdere în negoțul meu. Am ve7 nit aici să vă întreb dacă îmi dați omul sau mă recompensați?” Când a auzit aceste cuvinte, șeful poliției s-a speriat. I-a pierit tot sângele din obraji. Noroc că s-a schimbat repede. Nu s-a sinchisit de cei de față, a coborât de pe scaunul său și a înaintat binevoitor spre unchiul meu, apucându-l de braț. „Poftiți înăuntru, să discutăm”, i-a spus. „Mă despăgubiți, îmi dați omul și gata. N-avem ce discuta, a răspuns unchiul. „N-am știut că dumneavoastră sunteți patronul. Sunt un nepriceput și am greșit. Vă rog să mă iertați”. Polițistul a început să facă plecăciuni și a urmat: „De vreme ce v-ați deranjat până aici, oferiți-mi o șansă și intrați să luați o gură de ceai, faceți-mi această onoare. Din pricina ta am dat de bucluc”, a zis el întorcându-se spre mine. „De ce nu mi-ai spus limpede care este situația? De-aș fi știut al cui e restaurantul, chestiunea s-ar fi rezolvat pe loc”. Apoi s-a adresat unui polițist: „Dați-i repede

---

chelnerului drumul, omul are treabă!” Văzând cum îi vorbește, unchiul meu s-a îmbunat. Cineva ne-a adus câte un bol cu ceai. Unchiul n-a vrut să intre în niciun salon și ne-au adus acolo scaune, rugându-ne să ne așezăm pe ele. Șeful poliției ne turna chiar el ceai. „Șefule, nu te grăbi cu aceste lucruri. Întrebarea mea este: cum rezolvi chestiunea noastră?” nu s-a lăsat unchiul meu. „Eu sunt cel care a greșit. O să-l trimit pe chelner înapoi cu lectica mea. Pe cei care l-au bătut am să-i pun să vă despăgubească și îi voi supune la chinuri chiar înaintea restaurantului vostru. De acord?” însă unchiul nu s-a învoit. „Dacă face toate astea, să-l iertăm”, i-am șoptit eu unchiului și el m-a ascultat. „Vă purtați în felul acesta fiindcă știți cu cine aveți de-a face. Dacă nu eram noi, ci oameni de rând, i-ați fi oprimat”. „Ca”, încuviință șeful poliției, la fiecare dojana. Cină la urmă am plecat de acolo în lectica poliției. Și acum, gândiți-vă, doamnelor, dacă nu-i speriam noi cu religia, scăpăm atât de ieftin? Așa, nu ne-au mai cerut bani, ba ne-au plătit oalele sparte și ne-au dat satisfacție, hotărând să-i pedepsească pe vagabonzi în văzul lumii.

— I-a pus în lanțuri? întrebă A Treia.

— A doua zi, m-a căutat chiar șeful poliției, să-l conduc la unchiul meu, să-i facă o vizită. Peste încă o zi, iar a apărut și a spus că derbedeii se făcuseră nevăzuți și că să trecem peste pedeapsă. Dacă noi insistăm, o să se străduiască să-i prindă și ni-i aduce să-i vedem. Dar ce mi-am zis eu: dacă ăia fac într-adevăr parte dintr-o societate secretă, lucrurile se complică. Așa că n-am mai avut alte pretenții. Dar ce să vedeți? Excelența Sa Diao Mai peng a

---

aflat de toată tărășenia, l-a chemat la el pe șeful poliției și l-a boscorodit rău. I-a spus că trebuia să se fi interesat de la început ca să nu dea naștere la ciocniri religioase. „Să nu crezi că dacă sunt inspector am cine știe ce putere”, l-a luat la rost Diao. „Cu unii ca ăștia curajul mi-e mai mic decât un fir de nisip. Pe unde scoatem cămașa, dacă lucrurile ajung mai sus? Și să nu-ți închipui că lucrurile stau altfel cu guvernatorul. Pe viitor să fii cu băgare de seamă!” Doamnelor, ca să-i îndupleci pe mandarinii, nu există decât o cale: să te bagi în religia străină. Dacă nu vă hotărâți repede, mai ales că sunteți femei, și pe deasupra și bogate, suferințele dumneavoastră nu vor înceta.

— Bine ai grăit, aprobă A Opta. Însă unchiul tău s-a cam grăbit, dându-se drept proprietar. Dacă controlau și vedeau că nu-i adevărat, nu făcea biserica ci o răs?

— Cu asemenea dregători, n-ai altă cale. Ce puteam face V Car și eu nu l-am lăsat să meargă prea departe tocmai din pricina asta.

Aflând prin câte necazuri trecuse bietul om, fostele favorite ale lui Zhang Shoucai și-au dat seama că Diao Mai peng le purta sâmbetele și că până la urmă le va distruge. Ele singure n-aveau cum să-i țină piept, iar calea religioasă le surâdea. Se sfătuiră câteva zile, se hotărâră și îmbrățișară cu toatele religia străină. Trecuse mai bine de o lună de când fuseseră jefuite și amendate, iar hoții nici că fuseseră prinși, iar de bijuterii nu se mai știa ce era cu ele. Hu Gui le luase prin vicleșug chitanțele lor de participare la câștigul prăvăliilor din proprietatea fostului comandant, așa că din partea aceasta nu mai primeau niciun ban. După ce au aderat la biserica creștină, preotul

---

i-a trimis inspectorului Diao un memoriu în legătură cu situația lor. Acest gest a fost suficient să le liniștească pe femei.

Diao Mai peng reușise să-i smulgă doamnei Zhang toți banii pe care aceasta îi avea în casă, încântând-o că îi investește în fel și fel de întreprinderi: țesături, fabrici de săpunuri, de luminări, de țigarete, de hârtie și altele. Mai mult, o determinase să renunțe și la prăvăliile cu vad redus. Rezultatul a fost că peste două milioane de arginți, întreaga avuție a doamnei Zhang, se aflau acum în mâinile lui Diao Mai peng.

Într-o zi, inspectorul Diao stătea la birou și visa cu ochii deschiși: „Pe bani am pus mâna, cum aş face să plec cât mai departe de aici?” Chiar atunci, i se aduse o scrisoare de la o Societate religioasă. Aceste două cyivinte avură darul să-l înspăimânte pe inspector. Deschise plicul și citi. Memoriul era impecabil scris. Era învinuit că nu ocrotea poporul și lăsa mână liberă tâlharilor, că nu soluționa cazurile care apăreau. În continuare, erau prezentate necazurile soțiilor secundare ale lui Zhang și se preciza că ele trecuseră la catolicism și intraseră sub protecția societății religioase. Prin urmare, se spera ca el să-i grăbească pe mandarinii locali să rezolve neplăcerile femeilor. Diao Mai peng se cutremură de parcă un hârdău cu apă rece i-ar fi fost răsturnat în cap și l-ar fi udat, din creștet până în picioare. Pe moment, nu știu ce ar fi trebuit să răspundă.

— Blestamate femei! țipă. Cum îndrăznesc să mă amenințe cu biserica?

Medită îndelung. Hotărî să se prefacă străin de tot ce

---

li se întâmplase același și să dea întreaga vină pe magistratul județean și pe șeful poliției. Răspunse în scris că îi grăbise pe aceștia, pe care el îi considera răspunzători, să acorde atenția cuvenită cazului. Preotul îl crezu. Nu era doar unica situație când cei mai mici își îmbrobodeau superiorii. Peste o jumătate de lună însă, cum nimic nou nu survenise, preotul scrisese din nou, rugând să se urgenteze rezolvarea. Numai că în răstimpul acestor două săptămâni Diao își mutase tot bănetul în capitală. Și chiar în ziua în care primi scrisoarea, fusese înștiințat telegrafic că obținuse rangul mandarinal al treilea și că urma să fie trimis ambasador în nu știu ce țară. De aceea, pentru a nu-și strica renumele întoarse răspuns cum că hoții erau căutați cu înverșunare. Bijuteriile aveau să fie înapoiate, iar prăvăliile primiseră dezlegare să le elibereze femeilor alte chitanțe cu drepturile inițiale la dobândă. Doamnele A Douăsprezecea, A Cincisprezecea și A Șaptesprezecea puteau, cât de curând să-și răscumpere bijuteriile și podoabele. Rămăseseră nesoluționate numai cele două furturi, însă situația lor nu mai era la fel de disperată ca înainte. Noi despre lucrurile acestea nu vom mai povesti. Și iată cum dintre toate nevestele comandantului, numai doamna Zhang se înfricoșă la vestea că Diao Mai peng avea să plece în străinătate. „Cea mai mare parte din averea mea e în mâinile lui”, gândea, „și în cel mai bun caz el se întoarce peste trei ani, dacă nu cumva stă pe acolo șase ani încheiați, așa cum se vorbește. Ce-am să mă fac cu negoțul pornit de el?” Trimise o slugă cu o felicitare, invitându-l pe Diao la o discuție. Inspectorul se supuse.

— Dacă onorata mea cumnată nu mă chema, încep, veneam eu negreșit. Cine ar putea bănuî măcar ce îl așteaptă în viață?

Crezând că el se gândea la plecarea sa în străinătate, femeia îi ură să se bucure acolo de succes și la întoarcere să ajungă guvernator, dacă nu chiar ministru.

— Nu la asta mă refer, spuse Diao, încruntându-se.

— Ce mai este? se alarmă femeia.

— Mi-o greu să vă ascund, spuse el, după mai multe ocolișuri, dar au depus străinii plângere împotriva dumneavoastră.

— Eu sunt chinezoaică, rosti ea, lividă. Apa din puț nu se amestecă nicicând cu aceea din râu. Ce le-am făcut?

— Necazul se trage de la suratele voastre. De la favoritele care s-au mutat în oraș. Eu am fost bun și v-am ajutat să vă separați, pe de o parte pentru ca dumneavoastră să nu mai suferiți din pricina lor, jai pe de alta pentru ca ele să-și trăiască viața, economisind chiar ceva din avere. Între timp, însă, ele au fost jefuite și amendate. Am fost mărinimies cu ele, nu le-am izgonit de aici și ele până la urmă și-au luat cetățenie străină. Acum dregătorii chinezi n-au ce să le facă, ba ele sunt cele care vin peste noi. Asta este, cumnată!

— Și ce fel de cetățenie și-au luat? Dacă o fi țara în care vă veți duce, vorbiți cu monarhul respectiv să le-o ia înapoi.

— Nu prea știu bine despre ce țară e vorba. Parcă ar fi Arctica sau Antarctica, ba am auzit că e una care s-ar afla pe undeva pe lângă Marea Neagră ori Marea Roșie. N-am reușit să-mi întipăresc bine în minte numele ei, însă un

---

lucru e sigur: ele țin acum de străini și eu n-am ce să le fac!

— Deci ele s-au plâns, sau chiar un străin?

— Un străin, îndemnat de ele.

— Înseamnă că m-au învinuit de ceva. Aș putea ști de ce anume?

— Stați liniștit, că am să vă spun. Cu toate că în ceea ce le privește, am făcut în așa fel. Încât v-am părținit pe dumneavoastră, n-aș putea zice că le-am tratat rău. Le-am admis beneficiu la capitalul de treizeci de mii al prăvăliilor. Socotind pe venitul anual, fiecare dintre ele primește peste două mii de șiraguri de arginți, ceea ce este destul de bine. Ca să nu amintesc că se au încă pe ele, sunt tinere și se descurcă. Dar vedeți că împinse de lăcomie, au intrat în cârdășie cu străinii și-au luat cetățenie străină și v-au reclamat. Mie mi se pare că au întrecut măsura. Când am aflat asta, nici n-am mai mâncat de supărare. Lumea se înghesuie să mă felicite, și pe mine iată-mă aici.

— De ce mă învinuiesc? se grăbi ea să știe.

— Că le-ați luat drepturile și că le-ați izgonit.

— Oh, e prea de tot! Cine îl moștenește pe bărbat dacă nu soția lui principală? Creaturile alea au ținut cu tot dinadinsul să se despartă de mine, să plece din casă, ce-aș fi putut să le fac? Plângerea lor e falsă, e înșelătorie curată!

— Cumnată! râse Diao, aici greșești. Lumea de azi s-a schimbat, nu mai este cea de pe vremuri. Înainte, în fața soției principale favoritele nu erau decât niște slugi pe care le puteai cumpăra sau vinde, după bunul plac. Din această pricină, când dumneavoastră ați spus că doriți să

---

scăpați de ele, nimeni nu vi s-a opus. Astăzi însă, lucrurile sunt în puterea străinilor. Și străinii vorbesc de egalitate, ei nu acceptă soție principală și soție secundară. Și dumneavoastră și ele sunteți moștenitoare ale comandantului. În ochii lor sunteți la fel, fără deosebire. Orice avere se împarte egal până la ultimul bănuț. Dacă ați luat mai mult decât ele, străinii trimit avocatul și pretind partaj egal.

— Sunt chinezoaică și nu cunosc obiceiurile străinilor. Mărite Diao, sunteți dregător chinez, de ce nu le închideți gura, punându-le în față ce-am apucat din moșistrămoși.

— Așa mi-am zis și eu în sinea mea, dar înaintea lor n-am nicio putere.

— De n-aveți putere, nu-i luați în seamă. Ce-or să vă facă?

— Dacă eu nu-i iau în seamă, se duc la emisarul imperial care răspunde de emisfera sudică¹⁰³; dacă nici acesta nu le dă ascultare, se adresează Departamentului pentru treburile străine. Or dacă într-unul din aceste două locuri li se dă satisfacție, n-o să scăpăm ușor!

— Și atunci ce credeți? Să plec eu și să se-ntoarcă ele în casă! Altceva ce-aș putea face? zise ea și începu să plângă.

— Încetișor, onorată cumnată, graba nu e bună, vorbi inspectorul. Până acum v-am înfățișat pretențiile lor. Eu m-a voi da negreșit de o calc care să vă salveze. Dacă eu

---

103 Existau doi miniștri, care coordonau activitatea diplomatică și comercială din emisferele de nord și de sud ; aceștia comandau totodată flota chineză din mările și oceanele respective.

însumi n-am putere să le țin piept străinilor, poate că aflu totuși pe cineva care să vă împace.

Cu acestea, Diao își luă rămas bun, gata să plece. Doamna Zhang l-ar mai fi oprit ca să-l îndemne să în«erce să găsească pe loc soluția salvatoare.

— Sunt mai neliniștit decât dumneavoastră, cumnată, spuse el. Dacă n-aș avea grija asta, l-aș mânia pe fratele meu, acolo unde se află. Sunt atât de ocupat, încât n-am avut vreme nici să bat telegramă de răspuns în legătură cu numirea mea. Cu adevărat n-am nicio clipă de răgaz. Mă înapoiez acum, acasă, pentru a analiza lucrurile în liniște și revin mâine să stăm de vorbă.

Diao Mai peng plecă. Rămasă singură, doamna Zhang întoarse lucrurile pe toate fețele, numai că noi nu vom destăinui încă la ce concluzie a ajuns.

De la această convorbire cu soția comandantului, Diao Mai peng o ținu doar într-un iureș, cu pregătirile de plecare în capitală. Cu toate acestea, își rezervă zilnic câteva minute pentru a trece pe la doamna Zhang.

— Ce se mai aude? îl întâmpina ea.

Diao Mai peng ofta.

— Cum le facem față? nu se lăsa ea.

— Nu le dăm niciun ban, răspundea el.

Și femeia își recăpăta încrederea și îl socotea același prieten loial dintotdeauna, învinuindu-se că încercase o vreme gândul de a-l bănuî de viclenie. Câteva zile la rând, întrevederile lor s-au desfășurat aidoma ca mai sus. În cele din urmă, doamna Zhang vru să știe cu cine avea să fie în legătură după plecarea lui în străinătate.

— Ieri am primit o scrisoare din capitala provinciei, răspunse el, și prin aceasta sunt înștiințat de sosirea înlocuitorului meu. Îl cunosc bine. Așteptați să mă întâlnesc cu el și am să-i încredințez lui această chestiune.

— Aș vrea ca treaba să se încheie câtă vreme sunteți dumneavoastră aici, se repezi ea.

Diao Mai peng tăcu, de parcă n-ar fi fost cazul să mai dea vreun ban înapoi, apoi îi spuse:

— Oricum, doar n-am să fug de aici cu banii.

Inspectorul nu se așteptase la o somație atât de directă din partea femeii, de aceea o părăsi fără altă vorbă, în timpul acesta, un străin care trăia din afaceri cu asigurările pe viață, venise în Wuhu tocmai din Nanjing, cu o scrisoare de recomandare de la un prieten de-al lui Diao Mai peng. Omul voia să fie ajutat în problemele sale. Întors de la doamna Zhang, Diao era supărat că încă nu descoperise mijlocul cel mai bun prin care s-o înșele pe aceasta, așa că văzu în sosirea neprevăzută a su ȝlinului însăși salvarea sa.

— Ați venit de pe tărâmurî îndepărtate și nu se cade să nu vă acord un sprijin. Am avut un prieten, Zhang, destul de bogat. Am să vă introduc în această casă. Numai că prietenul nu mai este în viață. De aceea, la început, nu e cazul să pomeniți de afaceri. Peste o vreme, am să apar și eu acolo, am să vă aduc numeroase laude și în felul acesta sper să reușim.

Străinul se bucură și ceru adresa, pentru a se prezenta singur la locuința comandantului. Diao îi dădu un servitor, care să-l conducă în litieră.

Ajuns la poarta casei, cu toate că avea translator,

---

străinul nu intră în amănunte, după cum fusese povățuit, ci spuse numai că venea din partea inspectorului. Portarul nu-și făcu gânduri rele și-l invită în salon. În vreme ce un servitor îi aduse străinului ceaiul, un altul o anunță pe stăpână. Aflând că e vorba de un străin, doamna Zhang se înspăimântă.

— Vai de mine! Vai de mine! Chemați-l degrabă pe Măritul Diao. Va găsi el o cale să-l alunge pe străin.

Sluga alergă într-un suflet la Diao, dar avu norocul să-l întâlnească la jumătatea drumului.

— Chiar spre voi mă îndreptam, îl liniști inspectorul. Străinul e acolo?

— Întocmai, răspunse sluga.

Inspectorul grăbi ricșarii. Ajunse repede, intră în salon, dădu mâna cu străinul și-i spuse:

— Fratele vostru mai mic avea grijă de treburile doamnei acestei case. N-ar fi fost nevoie să veniți chiar dumneavoastră aici.

— Am vrut să vin. Am ținut chiar să vin, răspunse străinul, prin translator.

— Sluga care-l adusese pe inspector, își anunțase stăpâna de sosirea lui chiar înainte ca el să coboare din litieră. De aceea, doamna Zhang auzise de după paravan discuția dintre cei doi și era convinsă că străinul era împuternicitul tribunalului. Femeia se sperie într-atât, încât sufletul îi zbură dincolo de ceruri, iar culoarea din obraji îi păli brusc.

Explicațiile noastre sunt mai încete decât faptele petrecute atunci. După cele două cuvinte pe care le schimbaseră cu străinul, Diao se ridică și trecu în spatele

---

paravanului. Văzând lacrimile care șiroiau pe obrajii doamnei Zhang, el nu s-a mai simțit nevoit să-l prezinte pe vizitator, ci i-a recomandat numai acesteia să treacă în altă cameră. Femeia încuviință.

— De altele n-am să-i vorbesc, doar de faptul că toată casa se află în mâinile voastre, Mărite Diao, șopti ea. În halul în care am ajuns astăzi, dacă nu mă salvați dumneavoastră, cine altul ar fi în stare s-o facă?

Doamna Zhang îngenunche. Diao Mai peng o rugă să se ridice, prefăcându-se tulburat.

— Ce grozăvie! Ce grozăvie! Cum m-aș putea revanșa față de fratele cel mare?

Se plimbă neliniștit prin salon, apoi ieși și mai discută ceva cu străinul.

— Nu mai avem decât o singură scăpare, rosti el, revenind și lămurind-o că străinul nu voia să plece. Dar mi-e greu să vă spun deschis. Doamna Zhang insistă, însă el ezită încă o vreme. De fapt, nu-i un lucru deloc ușor și iată pentru ce nici nu-mi vine să vă vorbesc. Să văd, poate găsesc altceva. Femeia aștepta încordată, iar el se foi prin încăpere, pentru ca până la urmă să rostească printre dinți: Nu e ceva care se cuvine, dar pentru un prieten n-am altă ieșire. Dacă lumea ar comenta cumva, cel puțin eu știu că am făcut tot ce era omenesc posibil. Cumnată, străinul nu vrea în ruptul capului să plece. Fratele acesta mai mic n-are decât o cale: am să-i spun străinului că v-a rămas numai casa asta. Toate celelalte bunuri v-au fost ipotecate. Dacă întreabă de către cine, ziceți la întâmplare două nume și-mi semnați niște chitanțe. Dacă străinul nu crede, am să i le bag sub ochi. Prăvăliile, banii și argintii, în total

---

două milioane șase sute șaptezeci de mii de *yuani*, le treceți în aceste chitanțe și mi le dați mie. Chemați iute casierul să le întocmească.

Minte de femeie, doamna Zhang își chemă casierul să facă ce i se cerea. Omul era însă cinstit în inima sa și observase că de la un timp Diao Mai peng se purta incorect. Când i se porunci să alcătuiască noile chitanțe, el îl fixă pe inspector cu privirea, rămânând impasibil. Stăpâna casei îl îmboldi, dar casierul nu arată că are de gând să se apuce de scris. Diao înțelese și se grăbi să dea explicații:

— Totul a trecut asupra mea. Și cum plec în străinătate, pot sta departe de țară opt sau zece ani, de aceea trebuie să predau altcuiva răspunderea acestor bunuri. Mi-ar fi și mie de folos un om sigur și scrupulos, așa cum a avut fratele mai mare. Oricum, să nu scăpăm prilejul și chiar azi să stabilim legătura.

Vorbele inspectorului erau mieroase și însoțite de zâmbet. Doamna Zhang nu-l înțelese, ci îl zori din nou pe casier. Acesta se gândi puțin, oftă, ridică pana și începu să scrie ce i se ceruse. Din loc în loc, îl consultă pe Măritul Diao ce cuvinte să folosească. O dată treaba încheiată, inspectorul citi actul să audă femeia și o puse să semneze.

— Să nu mă bănuieți de ceva rău. Am să-i arăt străinului chitanțele și mă întorc.

— Băgă chitanțele în manșeta hainei, ieși, discută puțin cu străinul, apoi dădu mâna cu el și străinul plecă, împreună cu translatorul său.

— Mi-au folosit, într-adevăr. Când i-am arătat chitanțele, n-a mai avut ce să zică. Cumnată, ține-le bine și

---

dacă străinul mai vrea să le vadă, am să vin să le cer.

— De ce să mi le dați mie? Dacă le păstrați la dumneavoastră nu-i același lucru?

— Nu pot! Nu se poate! protestă el. Lumea va spune că v-am luat averea cu hapca.

— Ba e mai bine să stea la dumneavoastră.

— Dacă un astfel de act stă la mine, oricât nu m-ați bănui dumneavoastră, țin eu să nu dau altora prilejul de a mă vorbi de rău. În doilea rând, eu voi fi plecat. Ce-i arătați străinului dacă acesta revine? Atunci să stabilim un intermediar care să discute el cu străinul. Im felul acesta, străinul nu vă mai deranjează pe dumneavoastră.

Diao Mai peng rămase cu chitanțele, urmând ca în termen de trei zile să stabilească cine să fie intermediarul, întors la Yamen, Diao îi explică străinului că doamna Zhang nu vrea sub nicio formă să se asigure. Străinul nu mai avu ce să zică.

— Pe vremuri, pe locurile acestea trăia un comandant bogat, unul Zhang, îi spuse el noului inspector, în momentul când îi predă acestuia sigiliul. După moartea comandantului, m-am ocupat eu de averea lui, oferindu-mă drept garant. Dacă se va ivi cineva care să încerce să o înșele pe văduva lui, vă rog să îi luați apărarea, și îi arătă acestuia toate actele pe care le deținea.

Apoi lucrurile s-au precipitat. Înainte de a pleca din Wuhu, Diao Mai peng l-a prezentat doamnei Zhang pe fratele său, Diao Maikun, din Shanghai, care servea de mijlocitor. Pentru ca slugile doamnei Zhang să nu vorbească de aranjamentele lui, Diao le găsi slujbe casierului și multora dintre servitorii ei. Aceștia nu au

---

ajuns la cine știe ce poziție, dar câștigau mai mult decât în casa Zhang, de aceea nu-i mai interesa nimic decât să-și vadă de ale lor. La niciun an de zile după evenimentele înfățișate aici, doamna Zhang a rămas fără nimeni pe lângă ea care să cunoască toate prin câte trecuse.

Când și-az dat seama că nu primește niciun beneficiu din banii investiți în afaceri, doamna Zhang s-a neliniștit și a scris la Shanghai, apoi s-a dus chiar ea în marele oraș. Numai că peste tot pe unde se interesa nu auzea decât de proprietatea Diao, de acțiunile Diao și nicăieri nu era vorba de vreun capital pe numele Zhang. A mers și la fabrica de mătase, dar nu l-a găsit pe Diao Maikun, spunându-i-se că era plecat în capitală. Femeia a rămas în oraș două luni încheiate, timp în care a bolit trei săptămâni. Bani prea mulți nu-și luase la ea, crezând că va obține dobânda la capital, așa că a fost silită să-și amaneze o brățară de aur pentru a-și plăti întoarcerea. Ajunsă în Wuhu, a cheltuit câțiva zeci de *yuani* pentru a i se redacta o plângere și încă alții zece pentru ca actul să ajungă în mâinile noului inspector. Acesta a controlat actele vechi, constatând că Diao Mai peng se pusese chezaș pentru toată moștenirea de pe urma comandantului Zhang, de aceea a respins acțiunea. Doamna Zhang s-a plâns în capitala provinciei, însă tot inspectorul a primit ordin să cerceteze. Diao Mai peng a aflat de plângere și i-a telegrafiat fratelui său, care, la rândul lui, i-a trimis o depeșă inspectorului, deslușindu-i încă o dată situația. În telul acesta, doamna Zhang n-a avut decât de pierdut. Nu numai că primii bani investiți nu i s-au mai întors, dar i se dusesse pe apa sâmbetei tot ce avea. De necaz mare și

---

deznădejde, s-a îmbolnăvit și s-a stins înainte de vreme. Despre trecerea ei de pe această lume nu vom vorbi amănunțit. Se spune numai că, acolo, în țări străine, primind știrea morții ei, Diao Mai peng, deși s-a bucurat în inima sa, tot a mai avut ceva să-și reproșeze:

— Și ce casă mai avea, dintotdeauna mi-a stat gândul la ea. Cine știe pe mâna cărui neisprăvit a încăput!

Alcătuitorul acestei cărți, ajuns aici cu povestirea, se vede nevoit să renunțe la preaputernicul Diao. După moartea soției principale a fostului comandant Zhang Shoucai, în casă mai rămăseseră trei soții secundare. Averele casei se spulberase, însă fiecare dintre ele, rămăsese, firește, cu unele bunuri, pe care și le-a vândut ca să poată trăi. De impunătoarea casă cei mari nu s-au atins și ea le-a asigurat zile liniștite. La trei ani de la săvârșirea din viață a comandantului, favoritele au chemat o mână de călugări, cerându-le să slujească în salonul cel mare pentru amândoi soții răposați. Aceștia au scris datele celor doi morți pe fâșii mari de hârtie galbenă, au citit psalmi și au adus sacrificii. Înveșmântate în doliu, cele trei femei tocmai îi jeleau pe cei dispăruți, când a dat buzna în casă peste ele un tânăr de treizeci și ceva de ani. Era un bărbat înalt și slab, cu pielea feței albă, ochi mari și sprâncene înalte, în totul lăsând o bună impresie. Și deși avea pe el haine simple, și nu de ceremonie, roba îi ora din mătase albastră, vesta din brocart de culoarea cerului senin, iar încălțările îi erau negre, cu talpă deschisă la culoare, așa cum purtau cărturarii. De fapt aducea cu un mandarin. Trezindu-se cu el acolo, femeile ar fi vrut să-l izgonească, dar nu știau cum să o facă. Până la urmă i se

---

adresară cu invitația:

— De unde veniți. Excelență? Vă rugăm să treceți în salonul alăturat și să luați loc acolo.

Tânărul bărbat nu răspunse, ci se apropie de masa de sacrificii; în fața ei se prosternă și plânse:

— Fiul tău nu a dat dovadă de pietate, strigă el, băundu-se cu pumnul în piept. N-am fost aici să te conduc pe drumul de veci. Cum ai să mă ierți?

Vorbele lui atraseră atenția femeilor. „De unde până unde să aibă comandantul un fiu?” se întrebară ele, însă tânărul plângea de-a binelea și nu-l puteau bănuî de ipocrizie.

— De unde veniți? Când ați sosit? îl întrebară, sfătuindu-l să nu mai plângă.

El se șterse la ochi și abia acum păru că le observă pe cele trei femei în doliu. Îndată se aruncă la pământ, bătu trei mătânii și le numi „mamă”. După ce încheie această ceremonie se așază, dar nu mai așteptă să fie întrebat, ci se grăbi singur să dea explicații:

— Fiindcă mă aflu aici, e firesc să vă spun povestea vieții mele, pentru a vă scoate din nedumerire. Pe mama mea o cheamă Liu și a fost una dintre favoritele stăpânului acestei case. Pe vremea aceea, dânsul era încă ofițer în Hunan. Într-o zi, întărâtat de o vorbă în derâdere a unui prieten, a izgonit-o imediat pe mama și n-a mai vrut s-o vadă niciodată. Ea, însă, era însărcinată în luna a doua. Stăpânul nu știa. Noroc că părinții dânsei trăiau încă și nu o duceau deloc rău, așa că au primit-o la ei, în Changsha. După nașterea mea, i-au scris tatălui meu de câteva ori, însă el nu i-a crezut și n-a admis nimic. Pe când împlinisem

---

șapte-opt ani, dânsul și-a dat seama ce rău era fără un urmaș. Cineva i-a amintit de mama. De-acum regreta gestul său, însă abia primise un post mandarin al și i-a fost frică să mă recunoască. Trimitea mereu pe câte cineva cu vești și se interesa de starea sănătății noastre. Peste încă vreo zece ani, când a ajuns comandant, mama a murit. Eu aveam douăzeci și ceva de ani. L-am căutat pe ofițerul Huang, care se prinsese frate de cruce cu comandantul, i-am explicat cine eram și l-am rugat să-i vorbească acestuia despre mine. Huang m-a reținut întâi la el; apoi m-a luat să mă prezinte. Era în vremea când tata o luase de soție principală pe fiica unui ofițer; acesteia îi spusese că nu avea copii și în felul ăsta din nou n-a mai putut să mă recunoască. Dar de atunci, prin intermediul lui Huang, îmi trimitea bani de două ori pe an, în total șase sute de *Hang*. de argint. Când m-am însurat, mi-a dăruit în plus încă o mie de *Hang*. Peste alții trei-patru ani, ciad Huang a fost numit în Sichuan, m-a luat cu el. Eu intrasem deja în armată. În provincia Sichuan am trăit cinci ani și am participat la două bătălii mari cu dușmanii. Am avut noroc fiindcă am avansat destul de repede. Dar pe neașteptate Huang a murit. Din fericire pentru mine, cei care l-au urmat la comandă nutreau o părere bună despre mine și mi-au încredințat patru batalioane. Eram la curent cu situația de aici. Am aflat de boala tatălui meu, apoi de dispariția lui, dar mă aflam la câteva mii de îi depărtare și nici n-am îndrăznit să scriu, de teamă că mama principală nu m-ar recunoaște. Acum am fost cu treburi oficiale în Hankou și am aflat de la fiul lui Huang că nici mama nu mai e. Înainte de a mă reîntoarce în Sichuan, cu durere în

---

suflet am făcut un ocol, numai să văd și eu unde au trăit ai mei. E atât de bine că se mai află în viață trei mame secundare, care se îngrijesc de casa lor.

Femeile credeau și nu credeau în poveștile noului venit. Favorita cea mai în vârstă știa că bărbatul lor avusese o concubină pe nume Liu, dar pe care o alungase pentru comportare rea. Însă de atunci nimeni nu mai pomenise de ea, iar că aceasta ar fi avut un copil nici nu putea fi vorba. Atunci tânărul scoase o scrisoare și continuă:

— Mă numesc Zhang Guogui. Tot ofițerul Huang, înainte de a mă recomanda pentru o funcție militară, i-a scris tatălui meu, rugându-l să-mi dea un nume. El i-a răspuns, propunând să mi se spună Guogui, Laurul Patriei. Aceasta este chiar scrisoarea lui n-aveam cum s-o falsific. Și mai este un lucru pe care țin să vi-l precizez: am patruzeci de ani, am un renume, o slujbă, sunt însurat și am copii. Am din ce trăi. N-aș vrea să se creadă că râvnesc la cine știe ce avere.

Chemă sluga sa și-i ceru să-i aducă niște documente care erau, după spusele sale, dovezi ale promovării lui. Le arătă. Ele se uitară, înțelegând și nu prea.

— Ați mâncat? întrebă la un moment dat cineva.

— Cum am ajuns în oraș, am tras la un han și numaidecât m-am grăbit să vin încoace. N-am mâncat, dar sunt de-al casei, nu vă faceți griji. Voi rămâne câteva zile, am să plătesc și eu călugări pentru niște slujbe. Vă rog să mă conduceți și la locul unde se află sicriul, să îngenunchez înaintea lui cu pioșenie. Când voi încheia și acestea, am să plec.

Dar cu toate asigurările lui, femeile se arătau bănuitoare. El însuși își dădea seama că era firesc să fie astfel, de aceea mănca în grabă și se întoarse la han. Reveni cu un cec de cinci mii de arginți și-l rugă pe contabil să se ducă la bancă, să-l schimbe. Când primi banii, oferi trei sute de arginți pentru sacrificii închinat mortului. Încetul cu încetul, află de la cele trei foste favorite că nu mai aveau nimic din faimoasa avere a comandantului și că trăiau din agoniseala proprie.

— N-am adus mulți bani cu mine, spuse el. Mai întâi îi veți folosi pe acești cinci mii de arginți, apoi, când veți rămâne fără bani, să-mi scrieți și vă trimit alții numaidecât.

Văzându-l ce inimă largă avea, cele trei femei se liniștiră. Cea mai în vârstă dintre ele își zise: „Dacă e adevărat că e fiul comandantului și este ofițer, am putea să-l rugăm să dea adevărul ăsta pe față și să le facă vizite mandarinilor locali. Au fost doar atâtea cazuri când cineva și-a crescut un copil departe de familie și acesta a ieșit la iveală târziu. Fiindcă dacă e vreo minciună la mijloc, n-o să îndrăznească să se-apuce de vizite”. O dată luată această hotărâre, la prima ocazie femeia îi și spuse părerea sa. Tânărul nu se înfricoșă, ci, dimpotrivă, se arătă dornic să-i urmeze sfatul.

— Sunt fiul comandantului, e bine să mă prezint și lor. Deși sunt multe situații asemănătoare, lumea va avea îndoieli în ceea ce mă privește. De aceea v-aș ruga să trimiteți câte o slugă cu mine, care să înlătore unele nedumeriri.

A doua zi, două slugi îl urmară în vizitele lui în oraș.

Inspectorul, magistratul și comandantul armatei erau cu toții noi, nu cunoșteau mai nimic despre casa fostului comandant Zhang și s-au simțit onorați de vizita fiului acestuia. Numai câțiva bogătași care fuseseră în raporturi bune cu Zhang Shoucai, negustori, directori de bancă, rentieri, știau că acela nu avusese niciun fiu. Lisă după ce slugile le dădură lămuririle necesare, din diferite considerente, reluară relațiile cu casa Zhang.

Noroc că noul inspector din Wuhu era om cu experiență. El îl primi imediat pe fiul comandantului Zhang, a cărui faimă îi fusese cunoscută, iar peste trei zile îi întoarse vizita. De la primele cuvinte, Zhang Guogui se arată deschis, declarând că e „fiul unei favorite” și că „frunzele trag toate la rădăcina copacului uriaș”.

— Cât am fost în campaniile militare, povesti el, tatăl meu îmi trimitea cu regularitate bani. Acum el nu nu mai este și nu mi-aș fi închipuit că mandarini și particulari corupți au fost în stare să-i distrugă toată averea. Unchiul Diao s-a ocupat de avere, trebuie să se afle neapărat documente, dar poate că ați și auzit despre acest lucru. Acum, indiferent dacă eu am sau nu bani, lucrurile trebuie clarificate și mă voi strădui în acest sens.

— Se spunea că pe atunci când s-a retras comandantul, el deținea câteva milioane. Apoi a tocat destui, cam atâți câți i-au trebuit să trăiască, dar, la averea lui, firește, nu i-a putut secătui pe toți. Soțiile lui vor fi păstrat și ele o parte, iar casa singură valorează o sută de mii de arginți.

— Indiferent care ar fi sutația, este de datoria mea să nu amân lucrurile. Cel care nu caută să-și tămăduiască

---

tatăl aflat grav bolnav pe patul de moarte, sau acela care nu se îngrijește de un coșciug după moartea tatălui său, ei bine, acela nu poate fi numit fiu și nici om. De vreme ce am venit să mă interesez de moștenire, înseamnă că merit să mă numesc om! De aceea, de cum am sosit, am dat cinci mii de arginți pentru îngrijirea casei și mă voi ocupa de acum înainte de toate. Ori de au, ori de nu au bani, eu n-am să-mi însușesc un bănuț. Cât despre vânzarea casei, nici vorbă!

Aceste cuvinte avură darul să-i atragă stima inspectorului, care îl lăudă:

— Oameni atât de inimoși ca dumneavoastră, trate, rar se întâlnesc. Sunteți un învățat din câte îmi dau seama.

— Am învățat acasă la ofițerul Huang. Acolo mi-am însușit toată cuilura vecile.

— Am bănuț eu. Altfel n-ați fi dat dovadă de atâta profunzime de gândire.

Fiind recunoscut de inspector ca fiu al comandantului Zhuang și beneficiind de prețuirea deosebită a acestuia, tânărul Guogui nu mai avu de întâmpinat alte opreliști. Pe cei din casa Zhang îi cuceri curând și în tot ce vorbea și făcea era pe placul inspectorului. Discută cu favoritele să mai facă o ceremonie de doliu, după care să trimită coșciugul în locul natal al lui Zhang Shoucai. Dar pentru lucrul acesta era nevoie de vreo zece mii de arginți și el telegrafie după ei în Sichuan. Cele trei femei nu aveau nimic împotrivă. Dar trecură două zile și nu primiră răspuns.

— Stăpânul cerurilor îmi e potrivnic, rosti el, trist și oftând, într-una din zile, când le făcu o vizită femeilor. Nici

---

această infimă dovadă de pietate filială nu mă lasă s-o duc până la capăt. La ce altceva sunt bun pe lumea asta?

— Ce vești ați primit? fu întrebat.

El nu scoase o vorbă. Începu să plângă. Abia când toți ai casei se alarmară, Zhang Guogui explică:

— Au fost necazuri și luna aceasta desființează armata de acolo. Când am plecat înapoi, am lăsat pe cineva în locul meu. I-am telegrafiat, rugându-l să împrumute șapte-opt mii de galbeni. Mă gândeam că această sumă și cele vreo câteva mii cât mai am eu aici îmi ajungeau să-l strămut pe bătrân în pământul natal. Acum ce mă fac? Sunt distrus.

— Când stăpânul nostru trăia, a promovat atâția oameni din subordinea sa, îl liniștira femeile. Acum când însuși fiul lui are greutăți, merită să fie ajutat. Întocmiți câteva scrisori și nu se poate să nu fiți luat în seamă.

— Vai, nu se poate! Cum să cer ajutorul altora într-o chestiune a noastră? Cu toate că deocamdată am rămas fără slujbă, sunt de fapt militar, obișnuit să stau călare și să comand, nu pot face una ca asta! Nu zic că mi-e teamă de suspiciunea lor, ci că mă consider un om de onoare.

Peste o zi, reveni și le spuse femeilor că se gândise îndeajuns. În fond, ținuseră doliul și puteau renunța la ceremonia funerară, care era costisitoare. Le rămânea așadar, să aleagă o zi favorabilă și în decursul unei jumătăți de lună, să mute coșciugul. Răstimpul acesta de două săptămâni și-l petrecu mai mult pe la inspector. La un moment dat, îi declară acestuia că se consideră învățăcelul lui și că vrea să învețe de la el, marele om, conduită vrednică a vieții. Inspectorul nu se arătă prea încântat.

Aflase că Zhang Guogui își pierduse slujba din Sichuan și că o ducea greu. În semn de considerație, îi trimise două sute de arginți și expedie în numele său scrisori în localitățile care pe vremuri fuseseră controlate de comandant, izbutind să facă rost de încă două mii de arginți. Banii îi dăruie lui Zhang Guogui, care se arătă emoționat.

Cum ziua plecării se apropia, Guogui ținu la templu o zi de doliu și mandarinii, de la inspector în jos, îi prezentară condoleanțe. Nu veniseră mulți, dar locul era plăcut. Îmbrăcat în doliu, el oficie ca un adevărat fiu. Cele trei soții secundare și slugile care mai rămăseseră în casa Zhang îl priveau cu mare dragoste.

— Stăpânul nostru a avut noroc cu un asemenea fiu vrednic, întors acasă, comentau ei.

Numai unul dintre bogătașii locali, Liu Cunru nu fu pe deplin convins de purtarea urmașului fostului său prieten. Cuvintele lui de neîncredere ajunseră însă la urechea lui Guogui, care îl ținu minte. Apoi cu toate că spusese că după ceremonia de doliu avea să plece, întârzie încă o săptămână.

— De ce nu plecați? îl întrebă inspectorul.

El se arătă jenat, ar fi vorbit și parcă nu îndrăznea. Inspectorul înțelese că trebuie să fie iarăși vorba de bani. Și îi întrebă direct, iar el recunoscuse.

— Acum, apa aflată la mare distanță nu mai stinge focul din apropiere. O să mai strângem câteva sute de arginți, doar n-o să fie prăpăd! Drumul e lung și greu, o să faceți două-trei zile până ajungeți. Acolo îl îngropați, o să vină lumea și totul costă. La început, voiam să vă sugerez

---

să dați casă, dar v-ați opus. Acum cred că altă cale nu se mai află. Să nu fiți trist. Dacă îmi dați dreptate, duceți-vă și sfătuiți-vă cu bătrânele favorite. În doi ani o să vă faceți cu bani și o cumpărați din nou.

Zhang Guogui abia aștepta acest sfat, dar se prefăcu a-i veni greu să-l accepte. Întârzie cu răspunsul, dar până la urmă spuse:

— Așa voi face, învățătorule. Am să mă sfătuiesc cu mamele mele și mă întorc să vă aduc hotărârea lor. Dar învățacelul acesta ar mai avea ceva. Tatăl meu a fost atâția ani militar, a deținut multe posturi de comandă, ceea ce dovedește străduința lui pentru împărăție. După moarte, însă, nu s-a bucurat de niciun favor. Gândul meu este să vă rog să acționați pe lângă guvernator și actualul comandant să se arate binevoitori față de el măcar acum și să organizeze în memoria lui o ceremonie funerară pentru înalții mandarini. La aceste vorbe, tânărul se aruncă la pământ și bătu o mătanie.

— Înțeleg pietatea voastră de bun fiu și fratele acesta al vostru va face tot ce-i stă în putință pentru a obține această favoare. Uite, dacă am lua numai perioada de timp petrecută de el în provincia Anhui și ar fi îndeajuns de mare pentru a îndreptăți o asemenea cinstire. Mergeți dar și vedeți cum rămâne cu casă, apoi purcedeți la drum. Eu mă voi strădui aici, dar oricât de mult succes aş avea, acest lucru tot îmi va lua câteva luni bune.

Zhang Guogui bătu încă o mătanie, drept mulțumire. Inspectorul îl reținu la o petrecere, unde era prezent: și Liu Cunru. Atunci Guogui trimise sluga să-i aducă actul lui de numire în funcție în Sichuan și i-l dădu lui Cunru să-l

---

citească. Într-adevăr, documentul acesta făcu minuni, risipind orice urmă de îndoială încercată de om asupra lui. Dar la încheierea mesei, un slujbaş în vârstă care se abținuse toată vremea de la comentarii, îi spuse colegului său că el nu credea în poveștile noului venit. Tânărul putea fi mai degrabă un nepot de-ai ofițerului Iluang pe care într-adevăr să-l fi însoțit în Sichuan. După moartea unchiului lui, era foarte posibil ca el să fi rămas acolo, în rândul armatei, nimeni nu făgăduia asta. El, însă, nu avea de gând să-l dea de gol pe tânăr, ci îl lăsă în voia lui.

Întors acasă, Zhang Guogui le vorbi mamelor sale despre ceremonia pe care o solicitase.

— Este un lucru drept, spuseră ele, dar de unde luăm atâția bani?

— Tatăl meu o merită pe deplin. Oricum, mă voi îngloda în datorii și tot am s-o fac. Tânărul recurse la mai multe ocolișuri și până la urmă reuși ca cele două cuvinte: „Ipotecăm casa! u să nu le rostească el, ci cele trei femei. Dacă ar fi fost numai cheltuielile pentru ducerea sicriului nu m-aș fi atins de casă, adaugă el. Însă înalta ceremonie înghite bani mulți și n-avem încotro, trebuie s-o sacrificăm.

A doua zi, cu ajutorul inspectorului, obținu pe casă o ipotecă de cincizeci de mii de arginți.

— Câtă vreme înaltul comandant nu mai există, casa era mult prea mare pentru cele trei soții secundare, rămase singure, comentă inspectorul. Acum măcar, vă puteți folosi de bani. Tăcu un moment, apoi urmă: Slujba din Sichuan înțeleg că ați pierdut-o. Dar pe viitor va trebui să le purtați de grijă și celor trei văduve. Ce-o să vă faceți? Uite, pentru prietenia noastră, am să mă gândesc la o

---

soluție.

Zhang Guogui îi mulțumi. Cu banii în buzunar, el porni la drum cu sicriul lui Zhang Shoucai și cu acela al doamnei Zhang; îl însoțeau cele trei bătrâne, care urmau să se îngrijească de morminte. Despre coborârea sicriilor în pământ nu vom povesti. Și nici Zhang Guogui nu ne mai interesează atât de mult. În zilele următoare, inspectorul s-a dus în capitala provinciei și i-a vorbit guvernatorului militar despre cele două chestiuni: oficierea înaltei ceremonii și găsirea unui post pentru fiul fostului comandant. Guvernatorul lucrase sub comanda lui Zhang Shoucai și s-a bucurat aflând că acesta avea un fiu. A promis tot sprijinul, rugându-l pe inspector să-i telegrafieze aceuia să vină direct în capitala provinciei.

În ținutul de baștină al lui Zhang Shoucai, Zhang Guogui se arată generos, aranjând fiecare lucru așa cum se cădea. Apoi se întorsese în Anhui, iar după câțiva ani însărcină pe cineva să vândă casa definitiv, astfel că alți zeci de mii de arginți îi intrară în pungă. Cât despre cele câteva favorite care trăiau în oraș și care-și aveau reazem în societatea religioasă, la vestea apariției unui moștenitor, scoaseră și ele capul, îl căutară de câteva ori pe acesta și obținură de la el câteva mii de arginți, încât își asigurară un trai în tihnă, fără necazuri.

XI

Acum vom purcede și noi în județul Lume, care ține de prefectura Jiangning și se află la numai o sută cincisprezece *li* la nord de prefectură. Magistratul județului, Mei Yangren, era de loc din provincia Huan. Avea numele poetic de Zigen și era al doilea născut în

---

familie. În copilărie, făcuse orice cum îl tăiașe capul, fără să pună întrebări. Tot pe atunci, dacă cineva se prindea la vorbă cu el, nu se putea ca el să nu-l contrazică pe loc, la fiecă cuvânt. Din această pricină, lumea îi spunea Sucitul. Dar cu toate că se arăta sucit și greu de urnit dintr-ale sale, în viața de zi cu zi și la carte se dovedise bun. La douăzeci și ceva de ani obținuse rangul cărturăresc *xiuca* iar la douăzeci și șapte era deja *juren*. Pe atunci când Sucitul se pregătea să participe la concursul pentru rangul de *juren*, tatăl lui, Mei Wei, care era judecător, se afla la Shanghai, de unde urma să plece în Anglia, ca însoțitor al ministrului Feng. Cu zece zile înainte de vestea cea mare a reușitei fiului său trebuise să se îmbarce pe corabie. La vreo trei zile după aceea, pe o vreme liniștită, într-una din obișnuitele sale plimbări pe corabie, observase o cabină a cărei ușă era deschisă. Aceasta aparținea unui străin, care se afla în momentul acela în cabina alăturată și discuta cu un prieten. Văzând că nu e nimeni acolo, Mei Wei puse ochii pe o geantă de piele mare aruncată pe pat. Își zise că străinul avea acolo lucruri deosebite și bani, de aceea se pierdu cu totul. Nu se mai gândi la poziția sa, nici la funcția pe care o deținea, uită că însoțea un mare mandarin în misiune în străinătate și că făcea un deserviciu țării. Mai mult, socoti că „în străinătate nu mă cunoaște nimeni, chiar de-ar fi să am necazuri”. Cu acest gând, intră în cabină în vârful picioarelor, luă geanta și ieși. Se duse direct în cabina sa, încuie ușa, grăbit să deschidă geanta, dar aceasta era încuiată. Luă cuțitul și o spintecă, însă nu scoase din ea decât hârtie, câteva cărți vechi și cam atât. Între timp, străinul constată că-i pierise

---

geanta, o căută, dar n-o găsi. Cum nu avea lucruri de preț în ea, o dădu uitării.

Ca om de încredere al ministrului, Mei Wei era obligat să-l însoțească pe acesta și la masă. În salon, unele tacâmuri erau din aur, frumoase la vedere și scumpe la preț. De câte ori mânca, lui nu-i stătea gândul decât cum să sustragă câte ceva. Și nu numai el încerca această obsesie, ci și un alt însoțitor, un prefect, rezultatul fiind că și unul și celălalt se apucaseră de furat asemenea obiecte. Când au lipsit deja prea multe cuțite și furculițe de aur, cei de pe corabie au făcut cercetări și i-au descoperit pe cei doi făptași. Căpitanul corăbiei s-a înfuriat și nu le-a mai permis să ia masa în salon. Când în sfârșit faptele lor au ajuns la urechea ministrului, acesta, îndurerat, neștiind cum să iasă din necaz, i-a chemat la el și i-a mustrat.

— Câte bogății n-au cărat ei din China, i-a răspuns tatăl lui Mei Yangren, așa că nu văd de ce n-am fi folosit și noi această ocazie pentru a le lua câte ceva înapoi, după pofta inimii.

Replica aceasta l-a înfuriat de-a dreptul pe ministru. Ajunși la Londra, a vrut să-l trimită imediat acasă și mima primirea unei telegrame care anunța câștigarea titlului de *juren* de către fiul vinovatului, i-a adus acestuia din urmă salvarea. Apoi, pe seama judecătorului-hoț, au circulat multe glume, dar despre acest lucru vom vorbi mai târziu.

Deocamdată să spunem că Mei Yangren a primit și el o scrisoare de la tatăl său, din Anglia, și acest lucru l-a bucurat. După felicitările de rigoare, era încurajat să continue să învețe cu sârg, pentru examenele preliminare din capitală, care aveau loc anul viitor. Apoi Mei Wei

---

povestea despre sine: ce-a făcut de când a plecat peste ocean, cum s-a împăcat cu străinii, câtă încredere aveau aceștia în el și cât de mult îl aprecia ministrul. Câtă vreme nu era nimeni care să-i trădeze păcatele, își permitea să-și înșele astfel propriul fiu. „Sunt un simplu judecător”, scria, „dar este sigur că voi fi promovat, mai întâi prefect, apoi inspector, și încă destul de repede”. În final, îl ruga să vândă pământul și cele câteva case și în anul următor, când se ducea în capitală pentru examen, să i cumpere un post de prefect. După aceea putea fi mai ușor promovat inspector. Mei Yangren îl ascultă. După Anul nou, porni spre capitală. Primele două probe le luă ușor. La a treia însă, din nebagare de seamă, lăsă o filă albă în cuprinsul lucrării și din această pricină căzu la concurs. De supărare, își propuse să-i cumpere grabnic tatălui său postul dorit și să plece din capitală. Era în anul în care aveau loc tulburări în Shanxi și cineva îi spusese că dacă avea arginți putea ușor să-și ia cu ei un post de magistrat. „Promovarea tatii se va face peste trei ani”, își zise el. „De ce nu aș folosi banii pentru o magistratură? Dacă pun mina pe un post bun, în doi ani câștig câteva zeci de mii de arginți”. Amână chestiunea tatălui său și mai întâi își aranja situația sa. Cerul face și pe vierea oamenilor și iată că în nicio jumătate de an fu numit magistrat în sud. Cu puțin noroc, primi magistratura din județul Lihe. Se prezentă emisarului imperial al provinciei. Om cu experiență, acesta îi puse câteva întrebări, la care Mei Yangren răspunse cinstit. Emisarul fu plăcut impresionat de tânărul cărturar și nu-i făcu greutăți, cerându-i comisarului să-l ajute să-și ia repede postul în primire.

După aceea, Mei Yangren rezolvă bine lucrurile și vreme de o jumătate de an nu făcu nicio greșeală. Emisarul imperial avea o ciudățenie a lui, în privința raporturilor cu străinii, acționa după dreptate și nu lăsa lucrurile în voia lor. Fiind astfel, dorea ca și cei din subordinea sa să-i pună la punct pe străini, în cazurile în care erau implicați.

Mei Yangren era om cu capul pe umeri și chiar dacă nu avea experiență, știa că trebuie să dea atenție voinței mai marelui său. Lume era un ținut interior și nu prea avea cine știe ce legături cu străinii, aflați mai ales în regiunile de litoral.

Într-una din zile, el arestă și ordonă o bătaie bună unui chinez catolic care împrumutase bani de la cineva și nu îi mai înapoia. Omul nu era cinstit și preotul nu se plânsese. Ca să-și arate priceperea, Mei le prezintă superiorilor cazul. În mod neașteptat însă, emisarul fusese grabnic chemat în capitală și predase funcția înainte de a apuca să-i pună lui Mei Yangren o rezoluție frumoasă pe raport. Noul emisar era aservit străinătății și îl certă.

Cinci primi rezoluția acestuia, Mei se clătină: „Fostul șef era într-un fel, acesta e în altul. Greu ne mai câștigăm și noi traiul! Măcar de acum am să știu: schimb vechea tactică, pentru că altfel nu se poate”. Iată că, odată cu înlocuirea superiorului, situația tânărului magistrat devenise alta și un cui îi stătea în calc așteptând doar să-l prindă pe picior greșit, ori, cum e zicala: „S-a pomenit cu o măciucă în cap, taman atunci când se bucura mai zdravăn”; în felul acesta, Mei se trezi cu ochii împăienjeniți și nu mai pricepu care era drumul pe care se cădea s-o apuce. De aici se vede însă că deși i se spunea Sucitul, nu

---

era deloc așa. De când fusese urgisit, nu se mai grăbea câtuși de puțin. Lume era aproape de capitala provinciei și orice mișcare se făcea lesne auzită la urechea emisarului imperial.

În Nanjing erau mulți musulmani și la fel în Lume. Odată, un musulman a fost târât la Yamen de către cineva, care striga sus și tare că a fost nedreptățit. Omul acesta din urmă se numea Lu Da, iar musulmanul Ma. Lu Da' se plângea că Ma îi dăduse un pumn de-i zburase o măsea din gură, umplându-l tot de sânge. Ba mai mult, atunci când încercase să-l domolească, primise încă trei pumni în coaste și se alesese și acolo numai cu vânătăi. Mei era tocmai în sala de judecată. Cazul i se păru ușor și ceru să fie aduși împlicinații, pentru a ingenunchea în fața mesei lui de magistrat. Îi întrebă cum îi cheamă, apoi ce se întâmplase. Lu Da tăcu, lăsându-l mai întâi pe Ma să povestească. Dar magistratul îl certă:

— Ou de broască țestoasă! Nu pe tine te-am întrebat. De ce te amesteci?

— Tăcere! strigară slujbașii, văzând că magistratul e nervos.

Atunci Mei Yangren i se adresă lui Lu Da cerându-i să lămurească faptele.

— Nemernicul de mine sunt bucătar la domnul Wang, de pe strada Sudului, începu Lu Da. Stăpânul meu se omoară după rață prăjită. Acest Ma are de vânzare în prăvălia sa rațe și găini. Umilul de mine am cumpărat întâi zarzavat și pe urmă m-am dus la prăvălie, să iau o jumătate de rață. Am pus coșul pe tejghea și Ma mi l-a răsturnat. „Îți sunt client vechi”, i-am zis eu, „ce e dacă mi-

---

am pus coșul aici; nu e bine ce-ai făcut”.

— Foarte bine. Și el ce-a spus? îi dădu dreptate magistratul.

— S-a chiorit la mine și mi-a aruncat în obraz vorba: „Prietenii, prietenii, dar până aici!”

— Tu ce i-ai răspuns?

— I-am zis: „Mi-ai răsturnă coșul, eu nu-l mai ridic de jos. Drept ce mă iei?” Excelența Voastră ca cerul de luminată! Atunci Ma n-a mai scos un cuvânt, ci mi-a pocnit un pumn. Eu nu mă așteptam la una ca asta și, firește, nu m-am ferit și nici apărât. Așa că am rămas fără dinte, iar gura îmi mai sângerează și acum. L-am întrebat că de ce dă în oameni, dar el mi-a mai ars trei pumni unul după altul zdrobinuu-mă de tot.

Supărat, magistratul a lovit însemnul de lemn pe care îl avea în față.

— Adevărat ou de broască țestoasă! s-a întors el către Ma. Ce lucru nemaipomenit de rău a făcut clientul, că ți-a pus coșul pe tejghea? Constat că ești un om hain și te porți cu lumea plin de sălbăticie. Se pregăti să dea semnalul pentru ca vinovatul să fie pedepsit, când Ma își bătu capul de pământ, strigând:

— Excelența Voastră! mai întâi ascultați bine și apoi vă arătați mânia. Umilul acesta este în religie.

Mai înainte, Mei fusese muștrat din pricina unuia care era amestecat în religie, de aceea ultimele cuvinte ale lui Ma îi atraseră luarea-aminte. Tresări, nu-și mai duse gestul până la capăt, zicându-și „Atenție! Era să dau iar de bucluc!” Se șterse de sudoare și-i ceru lui Ma să povestească și el. Acum mânia îi trecuse și. glasul nu-i mai

---

era atât de aprig.

— Ai noștri ne-am făcut musulmani de pe vremea bunicului.

— Câteva generații deja, comentă magistratul. Cunosc legile voastre. Ridică-te, nu e cazul să vorbești stând în genunchi.

Ma se ridică, în vreme ce Lu Da rămăsese chircit la pământ.

— L-am lăsat să-și pună coșul, nu asta-i chestiunea. Dar știți dumneavoastră, Excelență, ce era în coșul lui?

— Ce?

— Vă rog să-l întrebați pe el!

— Ce să fie? Carnea aia a mă-tii! răbufni Lu Da.

Magistratul bătu în masă.

— Dacă insultă oamenii în sala de judecată, înseamnă că nu ești om la locul tău. Pocniți-l puțin!

Portăreii săriră și-i dădură zece palme. Magistratul îi ceru lui Ma să continue.

— Umilul acesta este musulman credincios. La noi, carnea de porc e oprită. Lu Da avea în coș un cap și câteva picioare de porc. Pe urmă nici nu erau curate și le-a aruncat așa pe tejgheaua mea. La început l-am sfătuit cu frumosul să-și ia coșul de acolo. Dar el s-a înfuriat și m-a înjurat, lăcindu-l pe tata porc, iar pe bunicul măgar. De supărare, l-am împins puțin și cu asta gata. N-aș fi îndrăznit să-i trag pumni. Minte, Excelența Voastră, vă rog să faceți lumină!

Aici, magistratul greși. Știa că atunci când chinezii îmbrățișau o religie străină europeană, își ziceau că fac parte dintr-o societate religioasă sau dintr-o biserică. Dar

---

nu aflate că același termen *zai jiao*, a face parte dintr-o comunitate religioasă, îl foloseau și chinezii trecuți la musulmanism. Din această neînțelegere, Ma ieși învingător.

— Voi trebuie să țineți cont de regulile unora și una dintre aceste reguli este și postul. Orice contravine postului respectat de cineva nu se cade să i-l bagi în casă. Aici, iată, Lu Da a greșit. După părerea mea, Lu Da este așadar acela care a provocat scandalul.

— Religia lui nu e ca a celorlalți, se repezi Lu Da, auzind verdictul. Ei nu țin post și el însuși vinde găini și rațe.

— Orice religie străină e la fel. Iar în județul nostru, cei care au trecut la aceste religii sunt protejați. Nu îi este nimănui permis să-și bată joc de ei! Dezbrăcați-l și loviți-l! porunci.

Lu Da' se sperie și bătu mătănii, cerând iertare, disperat.

— Ești viclean rău, nu te mulțumești cu puțin. Ce vrei? Să fii bătut sau amendat?

— Iertare, Excelența Voastră! Sunt un biet de bucătar. Cum să suport o amendă?

— Altfel nu se poate. Dar fiindcă te afli la prima abatere voi îi îndurător și-ți voi pretinde să-i dai lui Ma doar treizeci de *yuani*, să-și facă altă tejghea și cu aDa am încheiat. Dacă nu plătești, vei primi optzeci de lovituri și vei sta legat timp de trei luni de zile în fața prăvăliei lui Ma. Gândește-te pe care cale apuci.

— N-am cum să încropesc treizeci de *yuani*!

Se tocmiră și magistratul scăzu suma drept pedeapsă

---

la doisprezece *yuani*. Cum Lu Da' n-avea atâția bani la el, i se îngădui să ia un garant, urmând să plătească în trei zile. Ma fu sfătuit ca a treia zi să vină la magistratură să-și ia banii. Ma îl burdușise bine pe bietul om și înlă câștigase și judecata. În schimb, Lu Da mâncase bătaie și nu numai că fusese găsit vinovat, dar mai trebuia să plătească o amendă. Lucrurile fuseseră deci inversate.

Dar să scurtăm vorba. Cele trei zile au trecut ca nimica. De teama loviturilor de ciomag, Lu Da' se împrumutase din timp și în ziua sorocită adusese banii. Magistratul era în sala de judecată, dar nu îi luă amenda, ci îi porunci lui Lu Da să aștepte venirea lui Ma. Lu Da îi dădu ascultare și așteaptă afară. Dar până la încheierea ședinței de judecată Ma tot nu apăruse. Între timp, grăbit fiind, Excelența Sa se retrăsese. Lu Da' nu îndrăzni să plece. Ma sosi abia după aprinsul lămpilor. Magistratul trimise un slujbaș să-l întrebe de ce întârziase. Omul spuse că murise maestrul său și că trebuise să dea o mână de ajutor. Când slujitorul duse răspunsul, magistratul întreabă:

— E vorba de maestrul pe linie religioasă?

— Da, întări slujbașul.

„În cazul precedent, pentru care am și fost muștrat de noul emisar imperial, l-am bătut pe unul băgat în religia străină. Maestrul lui trebuie să mă fi urât atunci. De aceea, poate că n-ar fi rău să intru în legătură cu ei. Pe de o parte mi-aș putea explica într-un fel purtarea de data trecută, iar pe de altă parte i-aș face o bucurie emisarului. Nu de mult, la moartea unui misionar creștin, emisarul l-a trimis pe propriul său fiu la ceremonia de doliu. Funcția mea e mică. Sper să fiu apreciat dacă mă duc cu însumi”. După acest

---

raționament, magistratul se interesă unde era mortul și trimise vorbă ca Ma să-l aștepte, deoarece voia să meargă chiar el să depună ofrande. IV! a se supuse, măgulit. Magistratul porunci să i se pregătească sacrificiile. Îmbrăcat în costum mandarinul sobru, urca în litieră. Ma porni înainte, arătându-i drumul. Se opriră în fața unei moschei. Magistratul cobori. Afară era deja noapte, astfel că nu putu citi ce scria pe firmă, dar el se credea la ușa unei biserici. Intră și strigă sluga să așeze ofrandele. Ma se duse și-i chemă pe copiii mortului. Curând, în jurul magistratului se strânsură șaptezeci-optzeci de oameni. Mulți veniră numai să se uite la el. Mei Yangren se miră că printre ei nu se afla și un străin. „Oricât de mică i-ar fi familia, tot ar trebui să aibă măcar o nevastă, se gândi el. „De ce văd în jurul meu numai chinezi?” În timp ce el era încă nedumerit, sluga aranjase deja jumătate din ofrande pe o masă. Dând cu ochii de ele, unii se împrăștiară, alții se prosternară, clocotind de mânie. Cineva azvârli capul unui porc până lângă magistrat, strigând:

— Nu cu prinoase a venit câinele ăsta de dregător, ci ca să ne scoată sufletele din noi.

Valul de mânie care se abătu asupra lui Mei Yangren fusese stârnit de el, fiindcă îl socotise pe Ma drept credincios creștin și nu musulman, cum era, iar ofrandele cuprindeau, după obiceiul chinezesc, carne din trei animale. De unde să știe el că ducând așa ceva îi va înfuria pe musulmani? Ajutat de Ma, abia se strecură afară. Litiera îi fusese sfărâmată și plecă de acolo pe jos.

— Unde erau rudele mortului? îl întrebă el pe Ma. N-am văzut niciun străin.

— În religia noastră nu e niciun străin, Excelența Voastră.

Mei continuă să-l chestioneze, până când se amestecă în vorbă propria-i slugă.

— Aici era o moschee și nu biserică străină, stăpâne!

— De ce nu mi-ai spus de la început?

— Eu n-am știut unde mergeți dumneavoastră, se scuză omul.

— Maestrul tău ce fel de pregătire avea? se întoarse el iarăși spre Ma. E un fel de preot?

— Noi așa îi zicem, maestru. Ce fel de preot să fie?

Abia acum înțelese magistratul că se grăbise și luase un musulman drept creștin. Când ajunse la Yamen, îl chemă la el pe slujbașul care-i spusese de moartea maestrului și-și vărsă tot focul pe el, poruncind să i se aplice două sute de lovituri la șezut. Cu aceasta socoti că își salvase prestigiul, trecând vina asupra altuia.

De atunci, Mei Yangren nu ieși pe poartă vreme de aproape două săptămâni, de teamă să nu fie bătut de musulmani. De fapt, atunci mulțimea se agitase serios, într-adevăr, însă câțiva își dăduseră seama de situație, sfatuindu-i astfel pe ceilalți:

— Oricât de rău ar fi, e magistrat și nu vi-l puteți face dușman.

A doua zi, procesiunea funerară a maestrului musulman o luă pe un alt drum decât pe acela de prin fața Yamenului. În felul acesta, liniștea străzii îi aduse magistratului inima la loc.

Peste puțin, sosi un ordin prin care li se pretindea mandarinilor locali să sprijine comerțul. Județul Lume era

---

mic, nu avea acces la mare și nu dispunea de cine știe ce resurse. Magistratul, simțindu-se vinovat cu pedepsirea creștinului bătut de musulman, se dădu peste cap să facă totuși ceva în sensul noului ordin. Dar cu cât se gândea mai mult, cu atât înțelegea că n-avea ce să pună la cale și supărarea îi sporea. În ordin se scria ca dregătorii locali să-i primească pe negustori și să întrețină cu aceștia legături benefice. Pe de o parte să-i sprijine, iar pe de alta să-i folosească drept reazem în rezolvarea unor chestiuni urgente ale stăpânirii. Mei Yangren citi ordinul de vreo zece ori, ca să-l priceapă bine, apoi fugi la bătrânul arhivar.

— Dacă înțeleg bine, spuse, ideea de bază stă în această expresie: „negustorii să ajute stăpânirea atunci când este necesar”. Cum s-o ajute? Cu bani, cu ce altceva? În uicima vreme, stăpânirea se ocupă de multe chestiuni publice, subvenționează școli și așa mai departe. Or toate astea cer bani. Iar cine nu rezolvă chestiunile publice este admonestat. Mie acest capitol îmi dădea mereu bătaie de cap. Noroc că acum vom avea cum să-l rezolvăm.

Arhivarul luă ordinul din mâna magistratului, îl citi, înclină o clipă capul, gânditor, apoi sări în sus, exclamând:

— Excelență, chiar că știți să citiți un document! Așa este, precum ziceți, superiorii chiar asta vor să ne spună. Dar cu tot ordinul, noi trebuie să procedăm corect. Indicația este să-i protejăm. Atunci nici noi nu putem să-i chemăm și să le cerem bani. Întâi închiriem un loc, o casă și dăm o recepție pentru ei. Stabilim legături, ne împrietenim și pe urmă deschidem vorba despre treburile noastre. Când oamenii se cunosc se înțeleg și conlucrează.

— Perfect! Așa vom face. Acum două zile am văzut că în capitala provinciei s-a înființat o Direcție pentru ajutorarea negustorilor, de care răspunde un inspector general de district. Se pare că este cam același lucru la care te-ai gândit. Să mergem să aflăm cum sună statutul, ce măsuri au luat și vom proceda și noi la fel. E bine?

— Bine. Foarte bine. Așa vom face.

Magistratul era un om perseverent din fire. Când avea ceva de rezolvat, nu lăsa să se piardă o zi. Chiar în ziua aceea, închirie treis camere în cadrul Templului orașului, pe care le transformă în sediul dorit. La intrare agăță e placă pe care scria: Direcția imperială pentru protejarea comerțului. Pe două pancarte verticale, prinse pe tocurele porții, notase: „Locul de bază al negustorilor; interzis pentru pierde-vară”. Apoi, sub forma unui document, pe care-l definitivă împreună cu arhivarul, lansă un apel către toți indivizii din această branșă, invitându-i să se întrunească în sălile pregătite la templu. Apoi, după modelul de lucru al provinciei, îl numi pe investigatorul Wang Chaoen, răspunzător cu această problemă, el, magistratul fiind ocupat cu diverse chestiuni; așadar negustorii trebuiau să ia legătura numai cu domnul Wang.

La câteva zile, după aceea, se hotărî deschiderea oficială a direcției. De teamă să nu vină oricine, magistratul trimise invitații sub semnătură proprie, neuitându-i pe mandarinii retrași din funcții, fie mari sau mici, care se aflau în oraș sau în împrejurimi. Wang Chaoen făcu ocolul tuturor prăvăliilor, sfătuindu-i pe patroni să nu lipsească de la inaugurare. În ziua respectivă, comercianții veniseră totuși destul de puțini.

Cei care lipseau se temuseră de sinceritatea chemării. Cu toții, abia dacă umpleau două mese: foști dregători, doi directori de bancă, patronul unui bazar. Mei Yangren era deprimat. El prezida adunarea. Se bău ceai. Primul vorbi Jiang Dahua, fost magistrat districtual și prefect:

— Această direcție este binevenită, Excelență, îl laudă el pe magistrat. Cum v-a venit ideea? Eu vă admir sincer.

— Cu toate că nu-mi aparține mie ideea, m-am străduit să-i dau viață cât mai repede, ocupându-mă personal de mersul lucrărilor, răspunse Mei Yangren, care se înțelese din ajun cu arhivarul cum ar fi fost mai nimerit să acționeze în diferite împrejurări și intervenții. Întâi a fost ordinul superiorilor, apoi strădania noaslia, Onorată adunare, aici nu veți întâlni nicio opreliște. Eu însumi mă voi sfătui cu dumneavoastră pentru orice chestiune. În același timp, vă rog și pe dumneavoastră să vă gândiți ce trebuie făcut pe cuprinsul județului și eu voi încerca să duc la îndeplinire propunerea dumneavoastră.

Dezbaterile au fost contradictorii. Un secretar care citise câte ceva despre organizarea socială și politică din vest propuse ca direcția lor să fie un fel de adunare legislativă, cu putere de decizie. Un altul se plânse de penetrația străină, spunând că oamenii nu mai știau cărei țări îi aparțineau și cine le era împărat. Magistratul își păstră calmul, apoi interveni cu destulă siguranță de sine:

— Ocuparea sudului Chinei de către străini este un lucru rău. Uite, n-am să spun decât că emisarul nostru ne îndrumă nu tocmai bine. Cum și-a luat funcția în primire, eu am și avut de suferit. În ultimele luni, am făcut întocmai

---

cum a vrut el, dar am auzit că tot nu este mulțumit. Vedeți ce greu este să fii slujbaş?

— Lucrul acesta îl cunoaștem cu toții, vorbi secretarul. Astăzi încă, el vă este șef, iar dumneavoastră îi sunteți subaltern. Când aceste meleaguri vor intra în stăpânirea străinilor, situația se va schimba. Străinii proclamă egalitatea, desființând „mărimile” și „supușii”. Postul dumneavoastră va fi egal cu al lui, iar deasupra tuturor se va afla împăratul străin. Și el și dumneavoastră veți fi independenți. Deci, în privința asta, nu vă mai faceți griji.

Mei Yangren ascultă cu atenție, dar nu-i prea venea să creadă, de aceea nu comentă. Întrunirea fu urmată de un banchet și apoi oamenii se împrăștiară.

De atunci, magistratul se folosi de legăturile pe care le stabilise cu negustorii de la care primi suficiente sume de bani, astfel că înălță câteva clădiri noi pentru județ, cum ar fi o școală publică și altele. Lui însuși îi plăceau laudele, de aceea orice realizare o raporta superiorilor. După o vreme, emisarul imperial își schimbă părerea despre el, socotindu-l un demnitar capabil. Iar în chestiunile dregătorești se întâmplă cam așa: când cineva este lăudat, urmează și mărirea în grad. Într-adevăr, în nici trei luni, Mei Yangren fu numit șeful districtului Haizhou. La primirea numirii semnate de comisarul provinciei, Mei se arătă nespus de bucuros și se duse personal în capitala provinciei să-și prezinte omagiile. La întoarcerea sa, noul magistrat și sosise, de aceea predă repede, își luă familia și porni spre Haizhou. Ținutul acesta era zonă de litoral, celebră odată și destul de liniștită. În ultimii doi ani, unele

---

țări râvneau tot mai aprins să ne ocupe țara și din când în când își trimiteau vase să patruleze în ariile de coastă. Uneori, străinii urcau chiar pe mal, însă nu se stabileau acolo, fiind militari. Or de vreme ce mai marii frontierelor nu se sinchiseau, mandarinii locali nu aveau de ce s-o facă.

Și nici noi nu vom lungi povestea. La vreo lună de când Mei Yangren își preluase postul, în zona în care el era răspunzător își făcură apariția trei vapoare militare străine, care nu dădeau semne că ar intenționa să plece. A doua zi vreo duzină de soldați coborâră în bărci și veniră pe țărm unde cumpărară grâu, orez, păsări și alte lucruri. Plătiră corect, urcară în bărci și se întoarseră la vapor, fără să se întâmple nimic deosebit. Unele prăvălii le vânduseră străinilor mai scump și negustorii de acolo abia așteptau să-i aibă pe aceștia din nou de clienți.

Cineva duse vestea la district. Mei se sperie și chemă secretarul să stabilească ce-ar fi fost mai potrivit să facă în această împrejurare. „De-ar fi să pornească vreun război împotriva noastră”, se gândi, „ne-au prins total nepregătiți!” Trimise în grabă pe cineva la tabăra militară să-i pună pe aceia în stare de alertă și să ia măsuri de rezistență. Transpirase din cap până-n picioare. Broboanele de sudoare care i se scurgeau pe frunte în jos erau mari cât bobul de soia. Văzându-l în ce hal era, secretarului îi veni să râdă de el.

— Lucrul cel mai urgent pe care îl putem face în momentul de față, propuse el, ar fi să trimitem pe cineva până la corăbii, să-i întrebe pe străini ce-au de gând. Dacă se află în trecere și nu vor nimic de la noi, ne salutăm politicoși și n-avem de c-o să le găsim vreo vină. Totuși,

---

putem să-i sfătuim să plece cât mai repede, înainte de a afla mulțimea. De au vreun plan, tunurile de pe corăbiile lor sunt teribile și mă îndoiesc că cei câțiva soldați bătrân și nepricepuți pe care-i avem la dispoziție ar putea să le facă față. În cazul acesta, îi telegrafiem urgent emisarului imperial și cerem instrucțiuni.

Magistratul nu avea niciun gând precis și acționează după cum îl povățui secretarul.

— Cine are curajul să urce pe corabie? întrebă.

— Două țări în luptă își trimit soli. Pentru noi, trimiterea unui om pe vas nu înseamnă nimic grav.

— Pe cine să trimitem?

— Dumneavoastră sunteți stăpânul acestor locuri, nu vă puteți duce. În al doilea rând, nu dispunem de niciun interpret. Cel mai bine e să se ducă judecătorul împreună cu profesorul de engleză.

— Excelent! aprobă magistratul.

Trimise pe cineva să-l cheme pe judecătorul districtual și-i spuseră care era rugămintea lor. De teamă să nu fie măcelărit, omul refuză de câteva ori.

— Nu știu limbi străine, argumentă el în cele din urmă.

— Avem translator, îl liniști Mei.

Judecătorul se pregătea să recurgă la alt pretext, însă se anunță profesorul de engleză. Omul studiasse câțiva ani în străinătate și era o minte mai deschisă. Când mai află că nu făcea treaba gratuit, ci urma să se bucure de prețuirea și Recunoștința mandarinilor acceptă și chiar se strădui să-l convingă pe judecător, lucru care îi și reuși.

Plecară amândoi spre litiere.

Când eram mic, am văzut niște străini într-o fotografie, recunosc judecătorul pe drum. La urma urmei, seamănă cu noi? E cazul să-i salutăm? Cum procedăm după ce urcăm pe corabie? Ce le spunem?

— Străinii au nasul mare și ochii mici. Vorbesc limbi diferite. În rest, sunt la fel ca noi. Când ajungem, dați mina cu ei. Nu e cazul să faceți plecăciuni și cu atât mai puțin să îngenuncheați. Doar dați noroc. Sevdă noroc cu mâna dreaptă. Nu cumva s-o întindeți pe stânga, că asta înseamnă un afront.

— Și ce dacă? Or să pornească războiul?

— Nu cred, dar înseamnă lipsă de prețuire, explică profesorul. Dacă nu le acordați considerație, îi supărăm.

— Am auzit adesea spunându-se că pe corăbiile străinilor sunt instalate peste tot tunuri, continuă judecătorul. E de ajuns să râcăie unul cu degetul masa la care stă și imediat se aude bubuitura, iar dușmanul este omorât pe loc. În urmă cu ani, când a primit sarcina să negocieze cu străinii, Marele Secretar Li a fost invitat la masă pe corabia nu știu cărei țări. El s-a dus fără să-și ia măsuri de precauție și s-a apucat să-i vorbească străinului. Acela însă n-a scos un cuvânt, iar cineva a aruncat pe masă ceașca cu ceai. Atunci a apărut o gaură de tun mare cât un vas de Shaoxing. Noroc că demnitarul nostru stătea mai într-o parte și n-a fost nimerit. Ei, vezi ce periculos e? Marele Secretar a avut noroc cu carul și pe urmă ena și om cu experiență, fiindcă se bătuse cu fel de fel de semînții. Chiar auzul îi era obișnuit cu bubuiturile de tun. În situația respectivă, el n-a zis nimic, doar a zâmbit. Ofițerul străin, văzând că nu l-a nimerit, a prins respect față de el și a

---

schimbat tactica, conducându-l cu bine pe mal. A doua zi, a mers în vizită la Marele Secretar și i-a dăruit grămezi de aur, perle și pietre prețioase, cerându-i să încheie pacea. Marele Secretar a acceptat, i-a dat voie să facă negoț în cinci puncte ale litoralului și din această pricină astăzi se află printre noi o serie de străini. Ei, vezi cum este cu străinii. Acum nu mă tein de altceva, cât de gura aceea de tun. De mic mi-e groază de bubuituri și am auzit că atunci când se trage cu tunul trebuie să ai grijă mai mult decât orice de urechi.

Auzindu-l vorbind cu atâta patos, profesorul râse în sinea lui, dar nu se gândi câtuși de puțin să-l contrazică.

— În cinstea Marelui Secretar Li s-au tras salve de tun. Pentru noi nu vor trage cu tunul. În ceea ce ne privește, nu e nevoie de nimic special. Când vom fi sus pe corabie, doar să vă prezentați cu cartea de vizită. În rest, am să vorbesc eu cu ei.

Ajunși cu discuția aici, sau și trezit lângă litiere. A urcat fiecare în câte una și au plecat spre țarm, unde li se pregătise o barcă.

Deși profesorul încercase să-i dea curaj, în golf când au coborât din litieră, judecătorul arăta buimac, de parcă ar fi fost târât la locul execuției. Până la barcă a fost nevoie să-l sprijine cineva. Apoi, barca fiind mică, se legăna puternic, gata să se desfacă în bucățele, iar el se văicărea ca un copil.

— Vai, împărate ceresc! striga.

De mișcat nu îndrăznea să se miște, ținut zdravăn de cineva. Ajunși lângă corabie, fu ajutat să se cațere pe scară. La un moment dat ridică privirea și văzu pe punte

---

câțiva marinari străini impozanți, cu nasul mare și cu ochii afundați în orbite. Îl apucă tremuriciul și picioarele i se înmuiară, lipsite de orice strop de vlagă, astfel că fu nevoie de trei-patru oameni care să-l urce pe vas. Parcă i se dusesese sufletul din el. Se îngălbenise și stătea acolo, molâu, scuturat ca de friguri; uită să mai scoată caftea de vizită, să se prezinte și să dea mâna. Noroc că profesorul suise primul. Dăduse mâna cu cei de pe corabie și întrebase în englezește din ce țară erau. I se răspunse și așa. află că aceia nu erau englezi. Noroc că limba engleză era de uz mai larg, străinii de (pe corabie o știau și se puteau înțelege. Cel mai mare dintre ei avea rang de guvernator și atunci când auzi că mandarinii trimiseseră solie să-i cunoască intențiile, vorbi chiar el, în englezește:

— Suntem în trecere și aveant de gând să petrecem câteva zile la vânătoare, apoi să plecăm mai departe. Nu intenționăm nimic altceva, nu vă neliniștiți.

Aflând despre ce era vorba, profesorul își luă rămas bun, îl luă pe judecător și coborâră amândoi de pe corabie. Sus, pe punte, judecătorul nu scosese niciun cuvânt. Acum, întorși în barcă, își mai reveni.

— Fir-ar să fie! răbufni el, ștergându-se de sudoare. Aproape că mor de frică! Asta nu-i dregătorie ușoară.

Profesorul de limba engleză nu-l băgă în seamă. Privindu-l pe judecător mai că îl pufnea râsul.

— Acu, dacă le-ați priceput limba, sigur că vă vine să râdeți! se burzului el.

— De ce n-ați încercat să intrați în vorbă cu ei?

— Fiindcă vorbeam limbi diferite, se scuză el, roșind.
Ce să le fi spus?

-
- Nu era niciun necaz. Vă traduceam eu.
  - V-ați muncit destul, ce să vă mai supăr și eu?

Ajunseră la mal, urcară în litiere și se întoarseră în oraș. În fața magistratului de district, judecătorului îi crescuseră dintr-odată curajul și raportă tot ce afluase de la profesor. Când încheie, magistratul se liniștise de-a binelea., „Deși străinii declară că n-au treburi deosebite, am să-i telegrafiez totuși emisarului. Îi voi transmite că am luat legătura cu străinii și că în privința lor poate să nu-și facă griji”, gândi Mei. Îl chemă pe secretar, redactară telegrama, o cifră și porunciră să fie expediată. Judecătorul rugă să se indice clar cine fusese pe vas. Mei Yangren acceptă. Fericit, judecătorul se ploconi în semn de rămas bun și plecă împreună cu profesorul. Magistratul îi conduse.

- Veți fi recompensat, îi spuse el profesorului.
- Am făcut-o cu plăcere, rosti acesta.

Când emisarul imperial din Nanjing primi telegrama și citi că ancoraseră trei corăbii de război, se sperie grozav. Ajungând la partea a doua a textului, unde se spunea că nu erau probleme, culoarea din obraji îi reapăru și inima îi veni la loc. Se sfătui cu cel care răspundea de chestiunile străine ce era de făcut. Emisarul era dintre aceia care îi preamăreau pe străini și șeful Departamentului pentru treburile externe îi cântă în strună:

- Dacă au venit de departe până aici, îi socotim oaspeți. Cel mai important lucru este ca stăpânii pământului să se arate plini de prietenie.

- Acesta este primul aspect, încuviință emisarul

---

imperial. Aveți idee ce fel de oameni sunt?

— În telegramă se spune că sunt conduși de un guvernator.

— Da, dar ce funcție e aceasta V La noi, în China, înseamnă rangul întâi. Și atunci s-ar cădea ca toți mandarinii, militari și civili, să-i iasă în întâmpinare. Magistratul ne înștiințează că a trimis un translator și că în felul acesta a aflat ce a aflat. Dar el nu s-a pregătit cu nimic pentru oaspeții străini. Nu se pricepe deloc! După părerea mea, să-i răspundem telegrafic să organizeze în chiar noaptea aceasta o ceremonie de bun-venit, la care să-i invite pe străini să petreacă o zi pe uscat. Mei e dregător local și dacă n-or să-i ajungă banii, îi vom da noi, în privința asta să stea liniștit. Am să trimit și eu o canonică cu invitația pentru ci de a veni piuă la Nanjing spre a-și petrece câteva zile în compania noastră. Sper ca lucrul acesta să le facă plăcere. Ce crezi?

— Excelent! aprobă subalternul, cum era și firesc. Vom face precum ne-ați îndrumat.

Emisarul imperial rămase până se redactă telegrama cu instrucțiuni pentru Mei Yangren, apoi ordonă ca o canonieră să pornească în noaptea aceea spre Haizhou.

Magistratul Mei se afla încă în Yamen când sosi telegrama de răspuns. Înțelegând cum erau privite lucrurile, nu mai întârzie. Trimise imediat după profesor și-l rugă să se înapoieze pe corabie și să comunice că emisarul imperial îl invita telegrafic pe guvernatorul străin să coboare pe țărm, unde magistratul districtual Mei îi pregătise o casă încăpătoare.

— Am spus deja că am venit aici fără niciun alt gând

---

deosebit, repetă străinul. Cu toată frumoasa intenție a emisarului imperial, n-o să-l deranjez. De asemenea, nici măritul magistrat Mei să nu se obosească. Vom mai rămâne ancorați o zi sau două și apoi ridicăm pânzele.

Văzând că străinul refuză, profesorul îl lăasă în pace și se întoarce și-i raportă magistratului. Acestuia din urmă, însă, nu-i era indiferentă această situație. Dacă se supunea dorinței străinului, îl supăra pe emisar; dacă îl trimitea din nou pe profesor pe corabie, se temea că o să-i plictisească pe străin. Se gândi în fel și chip și nu dădu de capăt încurcăturii în care intrase. Între timp sosi și canoniera, comandată de generalul Xiao Changui. «Aresta se prezintă în vizită la magistratul districtului și-i tise pentru ce venise.

— Fratele vostru mai mic a fost trimis la dumneavoastră pentru a merge împreună pe corabie la guvernatorul acela străin. Frățiorul vostru mai mic a fost numit în funcție după Excelența Voastră, nu sunt nici doi ani de atunci, și unele chestiuni nu le înțeleg prea bine. Vă rog să mă călăuziți.

— Cum aş îndrăzni, răspunse Mei cu formula consacrată.

— Dumneavoastră ați comunicat că străinul are rangul de guvernator și am fost sfătuiți să-l întâmpinăm în conformitate cu acest rang. Aș vrea să vă întreb, (rate mai mare, fiindcă nu știu ce să fac. După regulament, el fiind mai mare în grad, eu ar trebui să îngenunchez înaintea lui.

— Nu e vorba de întâmpinare, ci de o întrevedere.

— Cum să nu fie vorba de întâmpinare? se miră generalul. Doar de aceea am fost trimis. Nu numai că se

---

cade să îngenunchez, dar trebuie să mă și prezint și să aștept prosternat până când îmi va spune el: „Ridicați-vă! u Protocolul îl știu prea bine. Cred că în felul acesta n-am să greșesc.

— Dacă așa ați hotărât, fratele vostru mai mic n-o să vă însoțească. Mandarinii locali nu îngenunchează în asemenea situații. Iar dacă mergem împreună, ce spectacol va fi, unul stând în picioare și altul în genunchi?

— Fiecare dregător cu regulile lui. Mie nu-mi pasă.

— Mie îmi este indiferent cum vă purtați, dar străinul nu ne cunoaște regulile de protocol și nu știe chineza, de aceea să nu vă așteptați să strige: „Ridicați-vă! îi în cazul acesta, ce veți face? Veți rămâne acolo în genunchi?

La acest argument, generalul își duse mâna la ceafă.

— Cum o fi mai bine? oftă.

— N-am să vă ascund că la început mi-a fost teamă să urc pe corabia străinilor, mărturisi Mei. Translatorul meu s-a dus însă de două ori și mi-a spus că străinul este foarte manierat, încât abia aștept să-l cunosc. Acum, dispun de ordinul emisarului imperial și nici n-aș putea să n-o fac. Desigur, nu vreau să vă necăjesc, dar am o altă propunere.

— Care anume?

— Dacă țineți neapărat să îngenuncheați în întâmpinarea lui, faceți-o pe mal. Eu urc pe bord împreună cu interpretul și am să vă arăt. După ce el vă va vedea, trimite pe cineva să vă invite sus. Ce părere aveți?

Generalul se înclină.

— Vă mulțumesc pentru îndrumare. Așa voi face.

— Și încă ceva. Străinii nu bat mătăni, de aceea nu vi se va întoarce acest fel de salut. Oricât de mare în rang

---

este străinul, când veți fi față în față cu el, vă, salutați doar printr-o strângere de mână.

— Asta iarăși nu prea merge, dar dacă ei nu obișnuiesc, n-am să-i pretind să îngenuncheze. Totuși, eu am să îngenunchez, apoi am să mă ridic și am să mă înclin.

Mei îl lăsa să procedeze cum îi era voia. Porunci ca translatorul și suita să-l urmeze. Dar nu ajunse la jumătatea drumului și generalul îngenunche. Pe corabie, după ce îi strânse mâna guvernatorului străin, magistratul Mei rosti câteva cuvinte politicoase și atunci se auziră trompețele de pe mal. Generalul Xiao Changui căzuse în genunchi și își ținea mâinile împreunate deasupra capului, în timp ce-și rosiea cu voce puternică numele și funcțiile. Mei abia se stăpânea să nu pufnească în râs, deși era și puțin supărat. Așteptă ca generalul să termine, apoi îl zori pe profesor să traducă:

— Cel care a îngenuncheat pe țărmul golfului este un mare general, sosit în întâmpinarea voastră.

Străinul luă binoclul și privi spre mal. Într-adevăr, în fruntea unui grup se vedea un om parcă retezat din genunchi.

— Cine este Măritul Xiao? întrebă.

— Cel din frunte, preciză profesorul.

— Și de ce este doar o ciozvârtă de om?

— A îngenuncheat, de aceea arată atât de mic de stat. În felul ăsta dă dovadă de înaltă stimă față de dumneavoastră. Acesta este salutul cel mai de preț din China.

Abia acum înțelese străinul și se grăbi să spună că nu merita atâtea onoruri; generalul să se ridice și să urce pe

---

corabie. După ce interpretul traduse, Mei Yangren trimise un slujbaş să-l cheme pe general.

Apoi Xiao Changui urcă pe corabie. Interpretul îi prezentă acestuia pe guvernator și pe adjunctul lui. Generalul se aruncă iarăși jos și își bătu de trei ori capul de podea, apoi se ridică și se înclină, după care căută vreme îndelungată prin manșeta de la mâneca hainei, până găsi ce căuta... Interpretul, aflat lângă el, înțelese primul: hârtia pe care generalul o scosese la iveală era o prezentare a activității lui militare. Întors spre guvernatorul străin, generalul puse jos un genunchi și ridică sus fâșia de hârtie, oferindu-i-o. Străinul nu înțelese ce i se dă și mai întâi îl întrebă pe translator despre ce era vorba. După ce i se explică, străinul o primi. Abia atunci generalul Xiao își ridică genunchiul de pe podea. În conținut nu are, el se ploconi în fața guvernatorului adjunct și a altor ofițeri. Și cu toate că ceilalți nici nu se gândiră să-i întoarcă onorurile, el nu se sinchisi. Încheind cu tot acest ceremonial, făcu un pas înainte și începu să-i vorbească guvernatorului străin. Acesta îl rugă să ia loc.

— Sunt venit să vă slujesc, preamărite, și în fața voastră nu pot sta jos! răspunse el.

Străinul insistă mult și abia atunci generalul primi să se așeze pe colțul unui scaun. Fiecare se exprima în limba sa, iar interpretul traducea. La un moment dat, când străinul rosti *yes*, translatorul repetă în chineză: *da*. Tuturor celor prezenți, gesturile și vorbele generalului li se păreau caraghioase, vrednice de râs, numai el se ținea grav, sobru.

— Vreau să vă spun, se întoarse el la un moment dat

---

spre guvernator, că am misiunea să vă întâmpin și să vă conduc la Nanjing, pentru o vizită de câteva zile. Înălțimea Sa a aflat de sosirea Domniei Voastre și v-a pregătit o casă pe măsură în care să locuiți. Camerele au fost împodobite cu lampioane multicolore, iar pe pereți au fost agățate tablouri și caligrafii scumpe. S-a muncit trei zile și trei nopți acolo. Vă implor deci să ne faceți onoarea de a accepta. Am putea porni chiar astăzi.

Interpretul traduse cuvânt cu cuvânt.

— Dar am spus încă de la început că plecăm de aici. Sunt așteptat în altă parte. Rămân însă îndatorat emisarului vostru.

Auzind răspunsul, generalul nu se lăsă.

— De nu veți merge, mai marele nostru va zice că nu mi-am îndeplinit misiunea și nici n-am să îndrăznesc să mă mai întorc în provincie. De aceea, vă rog, ori ei!

ați fi de ocupat, primiți invitația, măcar de dragul în **m**. Venirea voastră îl va bucura pe emisar, cart» mă va recompensa cu un post bun, iar eu și familia mea numeroasă, cu mic cu mare, o să vă urăm cât om trăi numai noroc și viață lungă.

Când încheie, se înclină din nou. Interpretul își făcu datoria. Străinul râse cu poftă și-i transmise prin translator:

— Nu mă obligați, fiindcă, oricum, la Nanjing n-am să mă duc.

— Dacă nu doriți să vă arătați bunătatea față de mine, n-am ce face, constată generalul. Am fost trimis să vă stau la dispoziție. Ordonăți cu ce vă pot fi de folos.

Guvernatorul străin îi adresă câteva cuvinte de

---

mulțumire. Atunci magistratul îl pofti pe străin să coboare pe mal, specificând că i s-a pregătit o locuință. Guvernatorul nu mai putu refuza acest lucru măfint și se învoi. Coborâră împreună. Magistratul avea treburi, însă generalul nu se întoarse în Nanjing, ci se puse pe așteptat, înarmat cu o altă carte de vizită, gata oricând să urce pentru a doua oară pe corabie. La întrevvedere cu guvernatorul străin, acesta îi spusese că va părăsi locul într-o săptămână, dar iată că în cea de-a cincea noapte, pe când generalul dormea dus pe canoiera sa, izbucniră deodată strigăte, zgomote și lovituri de tun care îl treziră brusc. Însăpăimântat, se încovrigă sub plapumă; ar fi vrut să ordone cuiva să vadă ce se întâmplă, dar. Îi pierise până și glasul. În acest moment în care era pur și simplu paralizat de neputință, un marinar se prezentă și-i raportă:

— E grav, Excelență! Au dat bandiții!

Cuvântul bandiți avu darul să-l înfricoșeze și mai tare pe general, astfel că singurul gând care i se învârtea prin cap era să-și tragă cât mai iute pantalonii pe el și s-o apuce la fugă. Din grabă, îmbracă pantalonii pe dos, apoi nu se știe cum îi răsucise, că un picior nu-i mai ieșea deloc din ei. Împinse cu putere și reuși să sfâșie tivul. Abia atunci își dădu seama că-i băgase invers și în sfârșit îi întoarse și și-i puse pe el ca tot omul. Dar peripețiile îmbrăcatului continuă, de vină fiind nasturii de la veston, care nu voiau să se încheie; apoi, generalul băjbâi o groază de timp după încălțări. Crezând că avea de gând să se bată, aghiotantul îi întinse pușca.

— Dacău năvălit bandiții, îl opri el, nu e loc mai nimerit în care să ne ascundem decât în oala de jos, în

---

grămada de cărbuni.

O rupse primul la sănătoasa, dar după câțiva pași îl auzi po marinarul de la babord strigând:

— Bravo! Bravo! Toți bandiții au fost nimiciți de marinarii de pe corăbiile străine, ba aceia au și înșfăcat zece - douăzeci dintre tâlhari. Vă rog să vă liniștiți, Excelența Voastră, e liniște!

1 mia acum generalul își recapătă calmul. Se opri și-4 întrebă pe cel de lângă el:

— Oare nu visez?

Marinarii râseră.

— E adevărat că i-au lichidat pe bandiți? întrebă, neîncrezător.

— Cum să nu fie? interveni un marinar. Am văzut cu ochii mei. Vreo doisprezece - treisprezece sunt arestați.

— Ai văzut bine? Să nu se afle careva ascuns în întuneric și să ne căsăpească în clipa când vom pune piciorul pe pământ. Cu viața nu-i de glumit! mai bine stăm frumușel pe loc. În privința prinderii bandiților, asta nu ne privește pe noi. E treaba dregătorilor locali. De fapt, suntem musafiri și n-are rost să tragem noi ponoasele. Stingeți felinarele, încuiați intrările pe vas. Mare atenție! Mare atenție!

Cu acest ordin, se dezbracă și-și reluă somnul. Ofițerii și marinarii din subordine se bucurară că n-au nimic de făcut și plecară să se culce.

A doua zi dimineată, ca de obicei, generalul trebuia să fie la ora șapte pe corabia guvernatorului străin, să-și prezinte omagiile, însă deteama bandiților amână vizita cu o oră. Magistratul districtului Haizhou sosise înaintea lui la

---

locul atacului, fiind înștiințat de către străini. Guvernatorul străin îi încredință deci acestuia pe cei treisprezece bandiți prinși, pentru a fi judecați. Și ca nu cumva să-i scape vreunul pe drum, îi dădu și opt soldași care să-i escorteze. Acum că bandiții era legați fedeleș, generalul

Xiao prinse curaj și trimise și el, cu gândul la recompensă, câțiva marinari în ajutor. Magistratul însă, după ce ajunse în sala de judecată, dădu drumul marinarilor străini și chinezi și începu interogatoriul. Văzând că n-au încotro, bandiții recunoscură că băteau satele și prădau oamenii, mărturisind și timpul de când se apucaseră de jafuri. Bucuros de o asemenea pradă, magistratul raportează cazul la provincie.

Citind telegrama, emisarul imperial se înroși, apoi deveni livid la față și până la urmă un zâmbet îi flutură pe buze. Chemă la el pe inspectorul răspunzător cu treburile străinilor și-i arată telegrama.

— Ce aveți de gând, învățătorule? întrebă acesta după ce o citi.

— Mi se pare că străinii au dat dovadă de o eleganță fără seamăn luptându-se cu bandiții, arestându-i și apoi cedându-ni-i. În situația aceasta, se cuvine să le răspundem pe măsură. Mă* gândesc că de vreme ce bandiții au fost interogați și ei au declarat că jefuiesc de mai mulți ani, trebuie să-i pedepsim prin execuție imediată. Magistratul Mei să redacteze o notă verbală în limba engleză asupra acestui caz, trecând în ea și pedeapsa pe care urmează să o primească bandiții. Nota să fie prezentată străinilor. Ce credeți?

— Lucrul acesta ne privește numai pe noi, spuse

---

inspectorul după un moment de gândire. Se supun jurisdicției noastre și nu se cade ca străinii să fie implicați. Eu aş aprecia că este corect să aprobați deja aplicarea execuției pe loc, dar nu văd necesar să-i informăm pe străini. Sunt de acord că pentru efortul lor, trebuie să le mulțumim și în direcția aceasta v-aș sugera două modalități. Ori magistratul se duce și le transmite recunoștința Voastră, ori le trimiteți niște daruri pentru marinari. Aceasta este părerea mea cea proastă, vă rog să hotărâți, învățătorule.

Emisarul îl asculta atent, tăcu puțin, apoi decise:

— Ați grațit cu dreptate. Ei au dat dovadă de mărinimie, de aceea nici noi nu putem să râu le arătăm o cât de mică amabilitate. Să le trimitem niște daruri, obiecte de-ale noastre. Cât despre pedepsirea bandiților, gândul meu este că tot e mai bine să ne sfătuim cu străinii. Când vor pleca, ne vedem de treabă, atunci e altceva. Mi se pare că în felul acesta ar fi mai potrivit.

— Cazul ține cu totul și cu totul de dreptul n os tiu suveran. Străinii nu trebuie în niciun chip consultați, nu se lăsă inspectorul.

— Înțeleg lucrurile acestea, fiindcă am. Îmbătrânit în post, continuă emisarul imperial, supărat de insistența subalternului său. Voi sunteți prea îndărătnici și într-o situație ca asta nu știți să-i lăsați și celuilalt câte ceva.

— Bandiții sunt ai noștri și ne păstrăm suveranitatea neștirbită, râse inspectorul. Cadourile dovedesc prețuirea noastră. O a doua cale nu există.

— Sunteți într-adevăr un om care înțelege greu, își dezvălui emisarul supărarea. Ce v-am explicat eu? Cazul

---

acesta nu este unul obișnuit și nu are precedente. Bandiții sunt chinezi, dar cine i-a arestat? Ei au luptat și nu vor cine știce avantaje din partea noastră. Dar nici atâta considerație nu le putem acorda, încât să nu le arătăm cum considerăm noi că se cuvin pedepsiți bandiții prinși de ei? Cum spuneam, am îmbătrânit ocupându-mă de aceste chestiuni, dar voi lăsa pe alții să hotărască. N-am să mă mai amestec!

De mânie, barba i se strânse în smocuri. Rămase pe loc, tăcut. Văzându-l înfuriat, inspectorul socoti că lucrurile se pot complica și că va avea el însuși de suferit: „Suveranitate sau nu, ce-mi pasă?” își zise. „De ce să-mi fac eu însumi neplăceri? Și de ce să-l împing pe șef să se supere pe mine?” se gândi cum să o întoarcă. Răsuci chestiunea pe toate părțile și până la urmă recunosc direct:

— Îmi dau seama că am înșirat numai prostii, pe alături de cele ce se cuveneau. De vreme ce ați chibzuit la o soluție complexă, învățătorule, în temeiul căreia puneți accentul pe raporturile de prietenie, acest lucru nu prejudiciază dreptul suveran în esența sa, de aceea nu am decât a vă exprima deosebita mea prețuire! Abia acum am ajuns să pricep că nu se încalcă suveranitatea, ci se are în vedere aspectul raporturilor. Vă rog să-mi ordonați dacă pot să acționez.

— Cum?

— Telegrafiem imediat magistratului districtual Mei să-i osândească pe cei mai răi dintre cei treisprezece bandiți, la execuție capitală, așa după cum o cere dreptul nostru suveran. Ceilalți, fără deosebire, vor fi tratați ca

---

tâlhari de drumul mare. Să nu socotească însă pedepsele ca definitive, **d** așa cum mi-a poruncit înălțimea Voastră să le înfățișeze străinilor, să decidă ei. Dacă aceștia se vor pronunța pentru moartea tuturor, așa să fie. De vor cere însă să fie eliberați, restul bandiților se va bucura de mărinimia înălțimii Voastre.

Emisarul imperial ascultă încuviințând din cap și îngânând mereu „bine”, „se aprobă”, iar înainte ca inspectorul să încheie, rosti:

— Așa și numai așa! Știam cu că sunteți plin de idei. Astfel se explică faptul că vă cer sfatul în orice chestiune. Acum așa vom face. Trimiteți imediat o telegramă cu instrucțiuni.

Despre felul cum s-a ocupat inspectorul de îndeplinirea misiunii nu vom vorbi. Ne vom referi numai la acțiunile magistratului din mom &ntul în care a primit telegrama din capitala provinciei. El procedă întocmai cum i se indicase. Porund ca cinci dintre arestați să fie aduși în sala de judecată, examinați și însemnați, apoi duși pe terenul de execuție pentru a fi executați pe loc. În timpul execuției, el și șeful închisorii se îmbrăcară în mantale *doupeng* de culoare roșie. Conform tradiției,» după executarea pedepselor cu moartea, trecură amândoi în costumația lor sinistră pe la templul Spiritului ocrotitor al orașului, să aprindă santal. Întorși la Yamen, dădură în primul rând prin sala de judecată, apoi se retraseră într-un cabinet. Rostul mantalelor roșii era de a îndepărta din preajma acelor care le purtau demonii, înfricoșați mai mult decât orice de culoarea roșie. Drumul la templu avea și el o menire: preoții de a<folo invocau alți demoni mai

---

mici pentru a-i alunga pe eventualii demoni care s-ar fi ținut după executori, Iar în Yamen aceștia intrau mai întâi în sala de Judecată, pentru că acolo portăreii băteau și bocăneau din ciomege, ocolind, ieșind și perindându-se cu multă zarvă, pentru a înfricoșa și a puia pe fugă oricâți demoni s-ar fi ținut prin apropiere. Aceasta era procedura dintotdeauna. La urma urmei, nimeni nu văzuse un mandarin încolțit de demoni, dar cu aceste măsuri de prevedere, mandarinii se autoînșeau, se amăgeau singuri, liniștindu-și propria conștiință.

Îngrijorat că peste două zile străinii urmau să plece, mandarinul trimise, de îndată ce se instalează în cabinet, să-i fie adus profesorul de la școală, chiar atunci, la căderea serii. Când acesta sosi îl puse să traducă dosarul întocmit asupra bandiților, pentru a i-l prezerva guvernatorului străin și a-i cere acestuia verdictul. La început, profesorul se îmbufnă.

— Există niște ore din zi când oamenii muncise, protestă el. Astăzi am avut câteva ore bune de clasă și noaptea am nevoie și eu de odihnă. La ora aceasta, îmi oereți să traduc? Dar traducerea este un lucru greu și chinuitor, ca o rană pe creier! Voi lua dosarul cu mine și-l voi traduce atunci când voi găsi timp pentru el.

Magistratul trimise secretarul să-i explice pentru ce avea nevoie de act neapărat a doua zi în zori. Profesorul acceptă „în mod cu totul neobișnuit”, apucându-se de lucru chiar în cabinetul magistratului. Acesta se arătă recunoscător și își făcu mereu treburi pe acolo, întrebându-l dacă voia ceai, dacă-i era foame și așa mai departe. Ba îi porunci slugii să deschidă până și un flacon

---

cu o soluție pentru stimularea creierului, medicament produs de Compania Iluo din Shanghai. Profesorul se simți măgulit și puse inimă în munca sa. Trudi opt ore încheiate pentru a face un extras, pe care i-l citi magistratului. Acesta îl aprecie a fi bun și chemă pe cirfeva care să ducă documentul, însă de data aceasta profesorul se oferi el însuși să facă pe mesagerul. Guvernatorul străin citi textul o dată, de două ori, se mai uită peste el, apoi întrebă despre ce era vorba. Profesorul îi explică

— Noroc că ați venit chiar dumneavoastră. Am cu mine oameni care știu aproape toate limbile pământului, dar engleza dumitale n-ar înțelege-o nimeni, zise guvernatorul și izbucni în râs.

Profesorul știa că făcuse cu toptanul greșeli de sintaxă și că era luat în bătaie de joc. De rușine, roși până în vârful urechilor.

— Dacă legea onoratei dumneavoastră țări cere pedeapsa eu moartea pentru toți bandiții, îl rog pe Excelența Sa din Haizhou să procedeze întocmai, glăsui guvernatorul în continuare.

Atunci profesorul îl invită la locul execuției. Străinul acceptă, fixând o oră. Profesorul se întoarce la Yamen.

Magistratul Mei Yangren dispuse ca criminalii să fie escortați la locul execuției. Când ajunse și el acolo, guvernatorul străin, înconjurat de câțiva zeci de militari, îl aștepta deja. Marinarii străini erau înarmați, îmbrăcați îngrijit și toți la fel de înalți. Aveau puștile strălucitoare de-ți luau ochii și stăteau cu toții în picioare, unul lângă altul, fără să scoată o vorbă. Magistratul se uită la propriii săi soldați, aceștia erau și înalți și scunzi, și tineri și bătrâni,

---

printre ei aflându-se unii bolnavi sau distruși de opium. Hainele de pe ei erau militare, dar neîngrijite, neîncheiate, zdrențuite, încât așa cum arătau, oamenii lui nu se deosebeau cu mult de niște cerșetori. Apoi când mergeau, nu se cunoștea că alcătuiesc trupă în marș, iar când stăteau drepti arătau a orice, dar numai a militari nu. Picioarele abia și le trăgeau, unii umblând mai mult în tălpile goale, deoarece încălțările de paie li se rupseseră de tot, ciorapii li se închiseseră la culoare de murdari; câțiva dintre ei purtau bocanci cu țințe. Ajunși pe teren, mulți dintre ei se puseră pe spus glume, alții pe înjurat. Bolnavilor nu le păsa de nimic și scui-pau scârbos, iar opiomanii își ștergeau lacrimile șiroind vrând-nevrând din ochi, cu mâițecile hainelor. Cât despre arme, ce să mai vorbim: colfeparându-le cu ale străinilor, era o diferență între ele, ca de la cer la pământ! După ce guvernatorul străin se salută cu mandarinii locali, îi fotografie pe condamnați, iar după execuție mai făcu o fotografie și apoi se despărți de dregătorii chinezi.

Între timp, magistratul pregătise darurile și porunci să fie trimise prin generalul Xiao. Când auzi de această misiune, generalul se învioră imediat. Darurile veneau din partea emisarului imperial. Generalul se îmbracă în hainele de ceremonie. Darurile fuseseră împachetate în câteva cutii. Porcii și oile, vii, din fiecare câte o sută de capete, erau minate de marinari. Generalul mergea în fruntea turmelor, așezat comod într-o lectică. „Do câțiva ani, de când lucrez pe canonieră”, își zise, „am uitat să mă mai fin călare pe un cal”. Ajunse pe corabie. Interpretul prezentase deja lista cu daruri și străinii înțeleseseră. Xiao

---

Changui urcase de atâtea ori pe corabie, încât locul și oamenii îi erau cunoscuți. Salută pe toată lumea, fie ofițer, fie subofițer sau marinăr. În fața guvernatorului, se înclină de două ori: o dată din partea sa, a doua oară din partea emisarului. Străinii îi știau deja meteahna ploconirilor și nu li se mai părea nici caraghios și nici ciudat. Guvernatorul porunci să se primească darurile; își exprimă apoi mulțumirile și îi ordonă unui ofițer să-l invite pe generalul Xiao la masă. Cât îl mai perpelise și fiersese acest ospăț! Unii soldați străini, învățați deja cu el, nu-i arătară nici respect și nici politețe, purtându-se cu el mai mult decât cu familiaritate: îl traseră de părul împletit în coadă, râzându-și de el.

— Ai coadă și jos? glumeau.

El nu le știa limba, dar își dădea seama că era batjocorit. Se înroși la față și își plecă privirea, amuțind de tot. La sfârșitul mesei, mulțumi guvernatorului și-și luă rămas bun, întorcându-se direct la Haizhou, pentru a discuta preparativele pentru ceremonia de plecare a străinilor. Generalul voia iarăși să îngenuncheze pe mal, propunându-i și comandantului local să i se alăture, ba chiar să facă acest lucru fiecă soldat din trupele lui. Comandantul local fu de acord. Magistratul convocă și el toată suflarea mandarinală.

— Prinderea bandiților, spuse la un moment dat magistratul Mei, deși este opera străinilor, am înțeles că l-a bucurat pe emisarul imperial și am bănuiala că vor urma promovări.

Generalul Xiao se înclină adânc, amintind și numele său. Magistratul nu-l repezi: generalul venea din preajma

---

emisarului și îl putea vorbi de bine. Profesorul de engleză ceru ca și el să fie avansat.

— Voi face în așa fel, ca să se știe că ați muncit cel mai mult dintre noi, frate mai mare. Firește! Firește! aprobă Moi.

În timpul acosta, judecătorul care urcase primul pe corabie se așternuse cu cineva la discuție; auzind că aveau să se facă propuneri pentru promovări, își lăsă baltă companionul și se apropie de magistratul districtual.

— Și elevul vostru întârziat, Excelență? îl abordă el. Magistratul tresări.

— Ce doriți, frate mai mare? întrebă.

— Nraș vrea să mă laud, dar succesul întregii chestiuni îmi revine mie. Cum nu știți, Excelență? Doar nimeni nu îndrăznește să urce pe vas atunci când m-ați însărcinat pe mine să fac pasul acesta.

— Așa e. Dar participarea nu înseamnă neapărat succes.

— Dacă nu m-aș fi dus eu la ei, s-ar mai fi purtat străinii cu atâta bunăvoință? I-ar fi prins ei pe bandiți? Nu cer altceva, decât să scrieți în amănunt despre acest merit al meu. Când va citi raportul, sunt sigur că emisarul imperial nu mă va respinge. Iar eu n-am să uit gestul dumneavoastră nicicând.

— Vom mai discuta, îngână Mei.

De teamă că nu va fi luat în seamă, judecătorul rămase multă vreme, ca plouat, apoi în minte îi încolți brusc un gând și se duse și-l trase de mânecă pe profesor. Ieșiră împreună, iar afară judecătorul îi vorbi astfel:

— În chestiunea aceasta, dumneavoastră aveți

---

meritul întâi și eu pe al doilea. Oricum, nu se află a treia persoană care să ne eclipseze reușita. În magistratul Mei nu mă prea încred. Ce-ar fi să mergem în seara asta împreună pe corabia străinilor și să-i rugăm, să ne dea o scrisoare către emisarul imperial, iar în aceasta să ceară chiar ei să fim promovați? Atunci n-am mai avea nevoie de ăștia. Ce spuneți?

Profesorul îl ascultă și-și zise: „Nu gândește rău. Calea deschisă de străini e mai largă decât a chinezilor. Mă mir chiar cum de i-a trecut lui prin cap a/oest lucru”.

— Da, da, e minunat, îl laudă el. Dacă vreți, chiar să vă duceți acolo, vă însoțesc și voi traduce tot ce veți spune.

Plecară, nu înainte de a lua cu ei cărți de vizită, roșii. Orezând că străinii nu știu decât să fie binevoitori, judecătorul se purtă de această dată cu îndrăzneală.

— Ce vreți? întrebă un soldat.

— Vrem să mergem la guvernator, spuse profesor. il.

Soldatul îi conduse până la acesta. Judecătorul se arătă numai zâmbete, îngenunche, se ploconi, așa cum se purtase generalul Xiao, în prima zi. Străinul se obișnuise; așteaptă până ce acesta se ridică și abia atunci le făcu semn să se așeze. Profesorul explică pentru ce veniseră. Străinul, râse, apoi dădu din cap că nu se învoia. Judecătorul ghici că omul din fața lor îi refuza și se alai mă. Avea de gând să se amestece în discuție, dar încă nu știa ce *; a spună, și tot nu s-ar fi făcut înțeles. Profesorul articula mai departe sunete necunoscute și după o bucată de vreme, guvernatorul zâmbi. Atunci profesorul întoarse capul, luă din mâna judecătorului cărțile de vizită și i le întinse străinului. Acesta se uită la ideogramele chinezești,

---

neînțelegând nimic.

— Ce scrie? întrebă.

Profesorul traduse cele înscrise pe cartea de vizită a judecătorului, în vreme ce acesta îl privea mândru, convins că acum vor fi luați în seamă. Peste. Încă puțin, profesorul de engleză îi zise judecătorului că trebuie să plece.

— Și cum rămâne? Am avut noroc? întrebă judecătorul, agitat.

— Vorbim mai încolo, șopti profesorul.

Neavând încotro, judecătorul se înclină în semn de rămas bun și ieși după profesor.

— Nu mi-ai spus cum a rămas! întrebă el din nou, dincolo de ușa cabinei.

— Discutăm acasă pe îndelete, i-o tăie profesorul.

Judecătorul transpirase tot. Abia când ajunseră în biroul lui, profesorul îi povesti că la început guvernatorul străin nici nu voise să audă, apoi, în urma pledoariei lui, acceptase ca în scrisoare să-i laude pe-amândoi în mod deosebit. Judecătorul se bucură. A doua zi participară împreună cu ceilalți la petrecerea străinilor. Generalul Xiao Changui se întoarse în Nanjing.

În ziua următoare, magistratul districtului Haizhou, Mei Yangren, trimise raportul, care ajunsese la emisarul imperial în același timp cu scrisoarea expediată prin poștă, de către guvernatorul străin. În scrisoare, guvernatorul străin își exprima înalta gratitudine către emisarul imperial pentru faptul de a fi trimis pe cineva să-l întâmpine și de a-i fi făcut daruri. „Dregătorii civili și militari din Haizhou m-au tratat foarte bine” și mai departe scria: „Toate acestea se datorează aranjamentelor înălțimii

---

voastre și sunt profund mișcat pentru aceasta”, în final, arăta că „judecătorul din Haizhou și translatorul m-au rugat să vă cerșesc să le acordați posturi mandarinale. Ce fel de posturi le veți da, înălțimea Voastră hotărâți, eu nu mă amestec. Anexez cărțile lor de vizită” și așa mai departe. „Toate aceste întâmplări l-au necăjit destul pu magistratul Mei. E adevărat că nu el i-a prins pe bandiți, dar am să-l promovez, să fie exemplu. Scrisoarea străinului mă îndreptățește cu atât mai mult să fac lucrul acesta. Cât despre judecător și profesorul de engleză, dacă au fost capabili să se aibă bine cu străinul, în așa fel încât acesta să scrie despre ei, înseamnă că sunt oameni răbdători și îmi vor fi de folos în viitor. Am să-i aduc în Nankin!” *

Peste încă o zi, emisarul imperial le trecu comisarului și cenzorului raportul magistratului Mei și le vorbi despre rugămintea străinului în legătură cu cei doi.

— Acești oameni n-au făcut bine că și-au croit drum cu ajutorul străinilor, își exprimă părerea comisarul. Dacă se va porni o astfel de modă, vor veni atâția să cerșească sinecuri, încât ne va veni greu să le facem față. Vreau să spun că magistratul Mei trebuie premiat pentru treaba pe care a făcut-o în cazul bandiților. Cât despre judecătorul care a procedat fără rușine, vă rog să hotărâți: ori îl demitem, ori îl muștrăm tare, ca altă dată să-i fie teamă de asemenea practici.

Emisarul îl ascultă cu vădită neplăcere și își arată nemulțumirea pe loc:

— Uitați ce vremuri trăim! Imperiul are nevoie de oameni destoinici și noi să-i blamăm? După părerea voastră, ar trebui să-i gonim pe străini, să nu-i luăm în

---

seamă. Uite cine-mi este prim-sfetnic! Ați vrea cumva să-i supărăm și ei să trimită canoniere bine echipate și să ne închidă? Să fim obligați să le dăm acestor străini arginți, cerșindu-le pacea? Raționamentul acesta este greșit de la început și până la sfârșit. Gândiți-vă, e adevărat sau nu, ce afirm cu? Cei doi au cerut recomandarea străinului și mic mi se pare a fi procedat cu înaltă înțelepciune. Asemenea oameni dibaci vor deveni buni diplomați. China este acum slabă și avem nevoie de oameni care să știe să tragă cât mai mari foloase.

La această muștrare, comisarul, deși nu era convins în inima sa de pledoaria emisarului imperial, nu-l mai contrazise. Rosti de câteva ori „da” și se retrase.

Emisarul imperial îi chemă pe cei doi din Haizhou. Aceștia bănuiau că trebuie să fie la mijloc scrisoarea guvernatorului străin și se bucurară, pornind îndată spre Nanjing. Cum ajunseră, emisarul îi primi deosebit de bine, îi reținu și discută cu ei vreme îndelungată, lăudându-i.

— Nu vă întoarceți, le spuse, am aici nevoie de voi.*

Cei doi îi exprimară multele lor mulțumiri. A doua zi, emisarul imperial îl numi pe judecător funcționar la Direcția pentru treburile străine, încredințându-i și supravegherea fabricii de hârtie. Interpretul, deoarece era profesor de engleză, fu numit profesor universitar și expert în treburile cu străinii.

Magistratul Mei Yangren fu și el promovat, ca și generalul Xiao Changui, dar despre ei nu vom mai vorbi.

— Directorul fabricii cine credeți că era? Vă vom spune noi: se chema Fu Bowan și primise funcția aceasta nu de mult. Tatăl lui fusese într-un rând inspector al

---

vămile, apoi judecător provincial și de două ori comisar provincial. La ultimul post, nu s-a prea înțeles cu un guvernator nou-numit și socotind că și așa își făcuse suma, a anunțat că era grav bolnav și s-a retras din slujbă. Bowan avusese un frate mai mare, care se prăpădise la numai șaisprezece ani, astfel că speranțele întregii familii se revărsară asupra lui. Când voiau să-l flateze, ai casei îi ziceau Milionarul. Adevărul era că tatăl lui strânsese cam peste jumătate de milion, însă numele de Milionarul suna mult mai frumos. Cu toate astea, omul nostru era scund, înâdesat și gras, iar pe tocuri înalte abia dacă părea și el mai răsărit, fapt pentru care fusese poreclit Ciocan. Taică-său îi cumpărase încă înainte ca el să împlinească o lună un titlu de inspector și cei care-l cunoșteau din copilărie i se adresau de multe ori cu venerație. „Inspectorul coborât din ceruri”. Denumirea aceasta o știau însă numai neamurile, iar cei mulți i se adresau cu porecla general cunoscută – Ciocan.

La început, Ciocan a trăit la adăpost de orice griji și n-avea de gând să ajungă cu adevărat mandarin. Stătea acasă și ziua întreagă fuma opium. Credea că era suficient pentru un opioman să mănânce bine ca viciul să nu i se ghicească. În concluzie, îi poruncise bucătarului să-i pregătească zilnic două rațe, una pentru prânz și alta – seara. Din oase și din zgârciuri, i se făcea o supă pe care o sorbea în dimineața următoare. Trei sute șaiszeci și cinci de zile din an mânca tot astfel, încât era gras și își păstra pielea albă, arătând în întregime diferit de alți opiomani. Fuma de trei ori pe zi, după mese. Când încheia cu tutunul, prosoapele fierbinți îl așteptau gata-pregătite și trei-patru

---

slugi îl ștergeau bine, să nu i se simtă năravul. Pe urmă lua o oglindă și se privea, spunând:

— Am atâta avere, că oricât aş fuma, cui ce-i pasă? Dar noi, cei care ne-am bucurat de binefacerile brațului ocrotitor și mărinimos al patriei, va trebui totuși să ne luăm cândva în primire posturile de demnitari, iar un mandarin cu chip de opioman nu va fi bun conducător.

— S-a năvălit la lucruri proaste, însă nu e un stricat, rosteau despre el cei bătrâni, auzindu-l.

De aceea, oamenii îl stimau și-l îndemneau mereu să se smulgă din amorțeală. Dar lui nu-i era deloc pe plac să se ducă într-o provincie și să înceapă ca asistent al nu știu cui. Ar fi vrut fie să plece în străinătate, fie să în<reîn comerț, ori pentru aceasta era nevoie să obțină o numire din partea guvernatorului. Însă cine îl știa și-l căuta pe el acasă să-i dea o dregătorie? Și totuși, până și unor oameni ca aceștia li se ivește câte un prilej norocos.

Un fost slujbaş al tatălui lui, om pe care îl chema Wang, ajunsese inspector și fusese consilier de ambasadă tu nu știu ce țară. Ambasadorul de acolo se numea Wen

Guo. Fusese academician, îi plăcea să scrie și să caligrafieze și făcea mai mult muncă de birou, departe cu mult de realitățile zilei. Străinii știau că ambasadorul, luându-se după cărți, se afla cam cu zece ani în urmă în ce privea aprecierea lucrurilor. Gândiți-vă, stimați cititori: oricine-ar fi, dacă n-ai ieșit o viață din capitală și apoi ți se cere să mergi în străinătate, oricât ai fi de învățat, când ești pus în fața unor adevăruri concrete și trebuie să acționezi, nu vei vedea altceva decât negru înaintea ochilor.

Dar să scurtăm vorba. După primirea la Palat, cărturarul Wen a cerut audiență la câțiva miniștri cu influență, rugându-i să-l sprijine. Unii s-au arătat binevoitori și i au prezentat chiar doi oameni, un consilier și un atașat, cu experiență în munca diplomatică prin țări străine. Consilierul nu era altul decât inspectorul general districtual Wang și el s-a gândit imediat la fiul protectorului său, cu atât mai mult cu cât el îi și scrisese că i-ar plăcea să meargă în străinătate. Ca urmare, Wang i-a vorbit ambasadorului despre Ciocan și acesta l-a acceptat. Atunci tot Wang a expediat o telegramă pe adresa familiei Fu, dându-i lui Ciocan întâlnire în Shanghai. Într-o asemenea metropolă, Ciocan, în ciuda faptului că era fiul unor oameni de vază, dar pe de altă parte și conștient de lipsa sa de experiență, recurse în fiecare chestiune la sfatul lui Wang, ba se purtă față de el și cu multă atenție, spre bucuria și mulțumirea lui. Au plecat, apoi, împreună în străinătate. Wang pe post de prim-consilier, Ciocan, pentru că avea de mic titlul de inspector, s-ar fi convenit să primească o funcție nici mai mare și nici mai mică decât cea convenită titlului său; dar cum nu știa să facă nimic practic, Wang l-a sfătuit să-i ofere ambasadorului ceva bani și să-l recunoască drept învățătorul său. Până la urmă acesta i-a aranjat o sinecură¹⁰⁴.

Pe când trăia în Beijing, Wen Guo fusese dregător sărac și câștiga puțin. Avea nevastă și două fete tinere, însă nevasta i se îmbrăca mai mult cu haine peticite. Din

---

104 Guaming chashi, a avea un titlu pur onorific (nu și poziția socială respectivă).

---

lipsă de bani, nu-și îngăduise să ia o femeie în casă și făcea singură mâncarea, spăla cu mâinile ei rufe, ținând toată gospodăria. Când soțul ei primise slujba de ambasador, ea nu se îngâmfase și nici nu se împăunase, așa cum ar fi făcut-o alții. Fiind o femeie la locul ei și virtuoasă din fire, nu uitase cine era și ținuse să se descurce ca dintotdeauna, fără nicio slugă. Avea grijă ca și mai înainte tot ea singură de bărbat și de fete. Prietenii îi șoptiseră lui Wen Guo să-și sfătuiască nevasta să se poarte ca o soție de ambasador.

— Crezi că eu nu știu că acum avem bani? îi explicase ea lui Guo. Numai că atunci când ai, e musai să te gândești și la zile negre când n-o să mai primești nimic, de nicăieri. Mai bine-i să cheltuim acum cu grijă și chiverniseală, pentru ca atunci când vom da de greu, s-o putem scoate la capăt. Lasă-mă pe mine să mă port așa cum am apucat și n-o să-ți strice să agonisești și din asta mai mult.

Ambasadorul își zise că femeia sa avea dreptate, de aceea o lăsă în voia ei. Ea era obișnuită cu felul său de a fi și nu i se părea că ceea ce făcea ar fi, fost ieșit din comun.

Mai apoi, după ce Ciocan a devenit învățăcelul lui Wen Guo, nevasta acestuia a avut prilejul să-l cunoască, iar într-un rând i-a și spus: 9

— Sunteți învățăcelul soțului meu și am să vă vorbesc deschis. În străinătate, sunt puțini chinezi și e bine ca atâți câți suntem să ne socotim o familie. Orice chestiune are să te necăjească să vii la mine să mi-o spui; dacă îți va fi foame sau ai să ai trebuință de ceva anume, să-mi dai de veste și eu am să mă îngrijesc de orice, ca și cum ai fi copilul meu.

— Îl stimez pe învățătorul meu, i-a răspuns Ciocan. Mi se pare minunat ceea ce îmi spuneți, doamnă!

Dintre membrii ambasadei respective, începând de la ambasador și până la gradul diplomatic cel mai mic, numai Ciocan era bogat; își luase cu el câteva zeci de mii de arginți. Și deși familia și-o lăsase acasă, avea pe lângă sine trei-patru slugi. Hainele și le schimba ca nimeni altul". Străinilor le place curățenia*, era vorba lui și vara se primenea de două ori pe zi la cămașă și chiloți, iar iarna zilnic. De câte ori se dezbrăca de ele, cerea să îi fie numaidecât spălate. Dar în străinătate nu era ca în China.

Spălatul era scump și o deprindere, fie și laudabilă, ca a lui Ciocan costa vreo doi galbeni pe zi, într-o lună adunându-se o sumă considerabilă.

Ambasadorul avea noroc cu soția, care spăla toate rufele familiei. Ambasada Chinei se afla într-o casă oarecare, cu etaj, ale cărei ferestre erau spre stradă. Străinii aveau câte un loc anume pentru spălatul rufelor, pe care le agățau apoi în curte la uscat. Cum clădirea oficiului chinez era lipsită de curte, doamna ambasador nu putea să întindă rufele în casă, fiindcă n-avea loc, de aceea înghesuia lucrurile pe o sfoară, prinsă în două cuie, chiar sub fereastră. Expunea acolo și chiloți și cămăși și «ciorapi, lucruri de tot felul, albastre, albe, care fluturau în vini tot la fel cum fâlfâia steagul cu dragoni de pe clădire. Străinii se uitau din stradă, curioși: „Ce sărbătoare o fi azi la chinezi?” se mirau. „În afara drapelului, au pus și steaguri lungi și pătrate, albe și albastre, de toate formele și de toate culorile”. Vorba zbura din gură în gură, răspândindu-se ca despre o ciudățenie. Unii corespondenți

---

de presă și-au informat redactorii șefi și peste noapte lumea s-a trezit că ziarele au scris despre aceste lucruri. Noroc că ambasadorul chinez nu știa engleză. Primeau zilnic ziare, însă acestea erau date translatorului la care și rămâneau, de aceea știrea se întinsese și lățise în afară, numai cei doi soți răspunzători de toată vâlva nu știaunimic.

După un timp, s-a găsit cineva care i-a șoptit doamnei Wen cât de bogat și de larg la mână era Ciocan, de vreme ce numai cu spălatul rufelor cheltuia zilnic câțiva galbeni! auzind una ca asta, femeia s-a tulburat peste fire.

— Amida Buddha! a strigat. Eu și de-aș avea banii lui, nu i-aș risipi în felul ăsta. Ai mei se schimbă o dată pe lună, iar eu abia la două-trei luni. Ce-i cu el de se primenește în fiecare zi? înseamnă că el aruncă jumătate din leafă numai pe spălat. Să-i spuneți că eu una n-am ce să fac cât e ziua de mare și că ar fi bine să-mi trimită rufe să i le spăl eu. O să-i iau doar jumătate de preț. El o să facă economii, iar eu o să fiu bucuroasă că voi câștiga ceva bani.

Vorbele ei au ajuns la urechile lui Ciocan, dar el nu îndrăznește să-i dea soției mentorului său să-i spele chiloții și ciorapii. Femeia însă nu se lăsă. De teamă să nu-i ia altcineva afacerea din mână, l-a chemat pe Ciocan la ea. Omul s-a dus și soția ambasadorului a făcut ce-a făcut și l-a convins; din ziua aceea, el i-a trimis ei rufe să i le spele. Două luni, treburile au mers bine și Ciocan ca s-o* câștige de tot pe soția șefului său, a plătit-o la fel de gras ca și pe străini. Femeii i-a convenit plata.

Într-o zi, un străin renumit l-a invitat pe Wen Guola

---

un ceai. Acesta s-a dus împreună cu consilierul și cu un interpret. Ajunși acolo, au constatat că în saloane nu era loc să lași să cadă un ac, aflându-se adunați vreo două-trei mii de oameni. Mai mult, de jumătate dintre ei erau nobili, mari negustori și oameni de afaceri. În rest, erau miniștri plenipotențieri și consilieri acreditați în țara respectivă, ca și reprezentanți comerciali. Toți oamenii deosebiți fuseseră chemați. Îmbțăcat în costum de gală, cu un fel de pălărie pe cap, Ciocan se răsucea în fel și chip, ba acoperit de ambasad, ba prins de mulțime, nereușind să iasă și el la lumină. La un moment dat, în fața lui se înfipsea ca un paravan o frumusețe locală. După protocolul străin, femeile poartă rochii lungi care mătură podeaua și care în partea de sus au un decolteu mare lăsându-le dezgolite pieptul și umerii. Acesta fiind obiceiul, nimeni nu găsește curios așa ceva. Dornic să vadă ceva interesant dincolo de obstacolul din calea sa, Ciocan cel scund se învârtea disperat căutând să se uite ba pe dreapta, ba pe stânga persoanei dinaintea sa, sucindu-se ca un copil neastâmpărat. Femeia simți că un nu știu ce i se tot furișă pe sub braț, ceva păros și rece, dar nu-și putea da seama ce putea fi. La asemenea serate, o femeie nu vine niciodată singură, ci însoțită de un bărbat. În cazul nostru, bărbatul se nimerise a fi o personalitate, un lord cu o funcție înaltă în cadrul monarhiei. Neștiind ce anume o deranja de la spate, femeia îl întrebă pe lord. Noroc că acesta avusese mai multe întrevederi cu chinezii și știa că aceștia purtau la bonetă chiar „ceva păros și rece”, obiect numit *hualing*, adică o podoabă din pene de păun, ea fiind un semn imperial al unor merite înalte. Lucrul acesta era perfect

---

adevărat. Ceea ce nu aflate lordul, era că o sinecură se putea cumpăra. Lămurită în sfârșit despre ce era vorba, femeia se trase un pas înapoi și lăsă privirea în jos, pentru a admira penele de păun, ba întinse și mâna să le mângâie, apoi râse împreună cu lordul, amuzată grozav.

Ciocan se obosi peste măsură la acest ceai. Indivizii înalți de statură se distraseră bine, reușind să-și vadă și să-și întâlnească cunoscuții. Numai el, o jumătate de om, aproape că se sufocase în spatele celorlalți, fără să se bucure de nici măcar o priveliște de ansamblu a petrecerii. Mânios, o dată întors la ambasadă, trei zile nu mai ieși pe poarta acesteia.

În ziua a patra de autodeteniune a lui Ciocan, un industriaș dădu o recepție pentru doi delegați chinezi care veniseră într-o călătorie de studiu. Cei doi erau liunciuriei, pu numele lor Hulitu și Talasian. Trăseseră la ambasadă, însă nu se văzuseră cu Ciocan. Industriașul îl invitasese și pe acesta din urmă să le țină companie delegaților. Ciocan ajunsese primul la locul întrevederii, schimbă câteva cuvinte cu industriașul, apoi cei doi invitați principali își făcură apariția. Dădură mâna cu industriașul, apoi se năpustiră asupra lui Ciocan cu fel și fel de întrebări.

— Cum vă numiți? Unde locuiți? De cine aparțineți? Din ce provincie sunteți? De când sunteți aici?

Cibcan răspunse la fiecare întrebare în parte. Cei doi îl tratau ca pe un adevărat consilier al ambasadei și în arătau o stimă deosebită. Ciocan îi studie atent: Hulitu avea față de opioman, buboasă; Talasian avea chipul unsuros, plin de grăsime. Amândoi erau în vârstă de peste

---

treizeci de ani. Vorbeau limba din Beijing și le plăcea să-și facă relații. Ciocan îi întrebă, la rândul său, ce rang purtau, apoi patronul se îngriji în mod special de oaspeți.

— Cu ce vă ocupați în Beijing? Mă gândesc că aveți treburi până peste cap.

— Cu ce să ne ocupăm? Ne mâncăm rația de cereale și altceva n-avem de făcut.

Străinul rămase perplex. Un colaborator de-al lui intră în amănunte și abia atunci înțelesesă că oaspeții lor, fiind manciurieni, beneficiau prin naștere de o rație de cereale.

— Eu am grijă doar să scriu „prezent”, zise Talasian. Industriașul nu știa ce înseamnă asta și manciurianul continuă: Avem obligația să mergem zilnic la minister, dar treburi n-avem. Ca să se știe că am fost, notăm într-un registru „prezent”. Ei, sarcina asta îmi revine mie și scriu „prezent” nu numai pentru mine, ci și pentru prietenii mei. De aceea se poate spune că sunt destul de ocupat, pentru că merg în fiecare zi la slujbă.

— De data aceasta ce afaceri aveți de gând să încheiați?

— Înainte vreme, ne foloseam de arme de foc ușoare. Nu cred să existe altele mai bune. Cât despre tunuri, când au intrat armatele aliate în capitală, au instalat două tunuri uriașe deasupra porților orașului. Și-astăzi ne uităm la ele cât de mărețe sunt.

Văzând că nu avea cu cine să discute, industriașul îi slăbi cu întrebările. Luară masa împreună, apoi se despărțiră. Întors la ambasadă, Ciocan își zise: „Acum numai oameni ca ăștia pleacă în străinătate și fie că se

---

pricep sau nu, la întoarcere se căpătuiesc cu posturi grase și va trebui ca și eu, în ce mă privește, să fiu țent și la întoarcere să beneficiaz de această ieșire”.

Tocmai când era preocupat de aceste gânduri, primi o telegramă de acasă prin care era anunțat că mama lui se îmbolnăvisese și-i cerea să-și ia o mică vacanță și să se întoarcă acasă. Telegrama îl descumpăni. N-avea de gând să plece, dar era la mijloc mama lui și-i venea greu să spună că nu se duce s-o vadă în clipele în care ea era bolnavă. Dacă cerea voie să se înapoieze în țară, însemna să piardă totul la jumătatea drumului: făcuse degeaba acest efort la atâta depărtare de ai săi, pentru că în atare împrejurări nu mai putea spera la o promovare. Răsucea lucrurile în fel și chip, fără să fie în stare să se hotărască. De fapt, cineva din ambasadă îi citise deja telegrama, așa că multă vreme nu se mai putea ascunde. Ambasadorul îl și întrebă de ce suferea bătrâna. Trebui să-i arate textul telegramei și să-i ceară îngăduința de a pleca.

— Dacă mama se înzdrăvenește, preciză, mă voi întoarce să vă aduc această veste.

— V-aș opri, fiindcă îmi sunteți, într-adevăr, de ajutor, spuse Wen Guo, dar în condițiile astea îmi vine greu s-o fac. Vă las să mergeți acasă și să vă liniștiți.

Când doriți să plecați? Cât vă costă călătoria? Vă plătesc oficial.

„În situația dată, nu pot să nu mă întorc, se gândi Ciocan. Dacă îmi întrerup misiunea de aici, nici gând să mai fie vorba de vreo promovare. Totodată, n-am cum să-i spun că am să revin neapărat”. Deodată, își aminti că Hull tu și Talasian îi împărtășiseră printre altele că cine a fost

---

în străinătate primea oricum la întoarcere o slujbă bună. Se liniști, dar îi trecu prin minte ceva și anume că îi auzise pe cei doi manciurieni că își țineau un jurnal de zi, pentru ca prin el să-și dovedească străduințele și meritele. Ori de-o jumătate de an, de când se afla în străinătate, el nu scrisese nimic. Nu făcuse altceva decât să fumeze și să flecărească împreună cu mentorul său. Ce să fi scris în jurnal? Însă fără acest obiect care să stea mărturie că trăise printre străini, cine-l lua în seamă în țară? se gândi la o stratagemă. Se duse și-i mulțumi învățătorului său pentru grijă.

— La necazuri de felul ăsta, nu aveți de ales. Dacă starea mamei voastre se înrăutățește, să nu vă întoarceți, frate mai mic. Peste trei ani, la încheierea misiunii mele, revin în țară și vom căuta amândoi o soluție pentru viitor.

— Ce cuvinte să mai găsesc la atâtea dovezi de grijă? Părerea mea este că învățăcelul vostru nu se va mai putea întoarce. În provincie nu sunt însă cunoscut și n-or să-mi dea imediat un post. Aș fi vrut să vă rog ceva...

— Doriți o scrisoare de recomandare?

— Nu pentru țară, ci pentru afară. În Anglia pentru negoț, în Germania pentru arme, în SUA pentru studii. Dați-mi împuterniciri pentru niște vizite de documentare.

— Înțeleg că în cazul acesta aveți nevoie de-o întoarcere grabnică, altfel cum vă veți putea deplasa în toate aceste țări?

— Dar nici nu mă voi duce.

— Atunci ce să faceți cu ele? Mi se pare curios.

— Am să vă mărturisesc deschis, învățătorule, vorbi Ciocan după ce se codi o vreme. M-ați adus aici, atât de

---

departe de țară și nutream speranța că peste trei ani, la împlinirea perioadei de ședere în străinătate, mă veți propune pentru un post. Cine s-ar fi gândit la această neașteptată întorsătură de lucruri? Acum nu mai am nicio nădejde. N-am noroc și cu toată bunăvoința dumneavoastră situația nu poate fi schimbată. Împuternicirile vi le cer pentru ca în țară să apar într-o lumină mai favorabilă. Deși n-am fost în niciunul dintre acele locuri, în autobiografie le voi înșira pe toate, să atragă atenția.

Ambasadorul râse și îi făcu pe voie. Ciocan își plăti singur călătoria și se grăbi să ia vaporul. După două luni și ceva ajunse la Shanghai. Acolo stătu numai o zi și plecă mai departe. Mama lui bolea de multă vreme și se simțea când mai bine, când mai rău. Revăzându-și fiul, de bucurie prinse să se înzdrăvenească de la o zii la alta. Ciocan se liniști și el. Nu obținuse mare lucru cu ieșirea aceasta în străinătate, însă împuternicirile din partea ambasadorului îi îndulceau amintirea. Din Shanghai, cumpărase niște însemnări de călătorie prin Anglia și prin alte părți ale lumii și când avea vreme le frunzărea. Și chiar dacă nu ținea minte tot, îi rămânea în memorie câte ceva, de care se folosea în discuțiile de la petreceri. Lumea îl prețuia și acest lucru îl bucura mult. Când mama lui se putu ridica din pat și se află în afară de orice pericol, el luă calea capitalei.

În Beijing, se întâlnește cu mai multe persoane sus-puse, cărora le vorbește cu vorbe luate de prin cărțile cumpărate la Shanghai, despre misiunile pe care le avusese în mai multe țări. Oamenii îl laudau și îl întrebau de zor cum era pe

---

acolo pe unde fusese. În afară de ce știa, punea destule de la el, doar nu putea fi controlat, deoarece oamenii aceia de stat nu văzuseră alte țări. Fiind crezut orbește, Ciocan prindea și mai mult curaj. După primirea la palat, fu îndrumat spre provincia Jiangsu. Ajuns în Nanjing, se înfățișă emisarului imperial de acolo. Acesta aflase ce experiență întinsă avea Ciocan și luând în considerație și faptul că tatăl lui fusese comisar, îi acordă o atenție deosebită. Pe de altă parte, deși emisarul dispunea de o mulțime de oameni care-și așteptau rândul să primească o slujbă, foarte puțini dintre ei fuseseră în diplomație. În cadrul întrevederii cu el, Ciocan se referi la înputernicirile pe care le primise din partea lui Wen Guo, pentru a se documenta în cele câteva țări. Când încheie, scoase hârtiile respective și i le arătă. Emisarul imperial își aruncă o privire peste le și-i ceru să-i povestească ce văzuse pe unde călătorise. Ciocan își dădu drumul la gură, făcu comparații, povestind fără frica de a fi controlat. A doua zi, emisarul îl laudă în fața comisarului și a inspectorului, ca pe om cu experiență, căruia i se putea cere sfatul în unele probleme noi.

Peste câteva zile, Ciocan i se înfățișă din nou emisarului, spunându-i că avea de gând să plece la Suzhou, pentru o întâlnire cu guvernatorul de acolo.

— Am multe chestiuni în care vreau să vă cer sfatul, îi pusese în vedere emisarul. Duceți-vă dar reveniți cât mai curând.

Ciocan se bucură. În Suzhou își făcu iarăși reclamă, însă constată că guvernatorul era destul de nepriceput, slujbele nu aveau amploarea din alte locuri, așa că se

---

întoarce în Nanjing.

În vremea aceasta, emisarul imperial luase hotărârea că trebuia să-l folosească; Ciocan se dovedea omul cel mai indicat, singurul lui defect era acela că nu avea studii; însă cu un om pe lângă el, care să-l țină în mână, ar fi fost un bun dregător. În afacerile cu străinii, lucrau numai cu traducători. AAtia erau, într-adevăr, experți în limbi străine și cunoșu situația din țările respective, însă studiaseră în străinătate, nu știau realitățile din propria țară și avea o anumită înclinație de a-i ajuta pe străini. În concluzie, cu asemenea oameni, problemele externe ale provinciei nu mergeau deloc bine, suveranitatea fiind știrbită rău de tot, fără ca măcar ei să-și dea seama. În același timp, printre cei care se ocupau de armată, de finanțe și de educație, dacă se găseau unul, doi pricepuți, ceilalți nefiind interesați decât să parvină și să se îmbogățească. Aceasta era starea de lucruri din această provincie. Dar peste tot era la fel și atunci cum să nu se ducă țara de râpă?

Dar să scurtăm povestea. Emisarul imperial l-a luat pe Ciocan drept om capabil și i-a dat câteva însărcinări de seamă. El a redactat repede rapoarte, arătând că nu era bine cum se proceda și că se cuvenea făcut așa și

Să așa în conformitate cu situația din străinătate. Emisarul avea deplină încredere în el. Când a rămas liber postul de director al fabricii de armament, l-a numit pe el, punându-i la dispoziție fonduri importante pe care să le administreze. Peste încă o vreme, i-a încredințat și conducerea Direcțiilor de finanțe și de poliție. Acestea erau domeniile în care el se arătase a fi foarte priceput.

Când judecătorul din Haizhou a fost adus în capitala

---

provinciei, Ciocan tocmai își luase de curând funcția în primire. Lucrurile mergeau însă bine, el nu făcea greșeli și emisarul își sporea încrederea în el. După doi ani, Ciocan a fost numit inspector al vămile. Judecătorul din Haizhou a fost făcut magistrat de district și umbla vorba că prin ploconeli putea ajunge chiar prefect. Dacă va fi fost adevărat, nu știm și noi nu vom povesti despre aceasta.

XII

Ț nspectorul general Dan Zhouquan primise, în urma unor verificări la nivelul provinciei Hunan, nu mai puțin de trei funcții, și anume de șef al treburilor străine, al armatei și al educației. Era un om plăcut la înfățișare și drept. Cu adevărat se spune că cine este bun într-o direcție reușește în toate. Fiind bine pregătit și priceput în munca de redactare, se descurca de minune. E drept că, având atâtea însărcinări, nu era zi în care să lipsească de la slujbă. N-o să mai spunem cât de multă încredere avea guvernatorul în el. Numai că acest Dan avea o hibă: în fața guvernatorului, orice ar fi zis acesta, nu rostea niciodată cuvântul „nu”.

Într-o zi, guvernatorul scrisese din greșeală cuvântul englez într-un act privind o chestiune în care era implicat un francez. Modest din fire, guvernatorul îl întrebă pe Dan dacă hotărâse corect în cazul respectiv. Citind rezoluția, acesta observă greșeala, ar n-o dădu în vileag, spunând că totul era perfect. Convinș că procedase bine, guvernatorul trimise documentul la Departamentul pentru treburile străine. Văzând rezoluția scrisă de chiar mâna guvernatorului, slujbașii de acolo trecură numaidecât la acțiune. Abia apoi descoperiră că în cazul cu pricina nu era

---

implicat un englez, ci un francez. Cine să îndrăznească însă să-l corecteze pe guvernator? Se adresară deci inspectorului Dan, care le dădu următoarele lămuriri:

— În chestiunea aceasta n-am știut că înălțimea Sa a scris altfel decât trebuia. Pe de altă parte, nouă nu ne este îngăduit să-i arătăm greșelile. Nici eu nu știu ce-i de făcut.

Se uită în jur și constată că manciurianul Chong Zhi, poreclit Aiuritul, nu plecase încă. Acesta era asistent de prefect, ca rang, și răspundea de înaintarea documentelor la aviz. îl chemă, îi explică ce se întâmplase și-i spuse că altă cale nu vedea decât aceea ca a doua zi să mai redacteze el un exemplar pe care să-l înainteze spre aviz împreună cu alte documente.

— Permiteți-mi să vă raportez, Excelență, vorbi Chong, care nu era de tot aiurit. Documentul a ieșit astăzi și dacă mâine îl bag din nou, înălțimea Sa o să-și dea seama. O să spună că nu suntem atenți.

— Și ce dacă? Cu cât o slujbă e mai bună, cu atât există mai multe greutăți. Oricum, e mai bine decât să-i zici în față înălțimii Sale că a scris greșit. Este doar stăpânul acestei provincii și n-o să se simtă bine. Faci așa cum ți-am spus eu!

Chong se supuse și a doua zi strecură din nou documentul printre alte acte. Guvernatorul răsfoia hârtiile, spunându-și pentru fiecare în parte părerea. Când ajunse și la acest document, rosti:

— În chestiunea aceasta am hotărât ieri și i-am dat hârtia inspectorului Dan.

Chong tăcu. Guvernatorul repetă.

— Excelența Sa inspectorul mi-a cerut să vă supun

---

documentul pentru rezoluție, spuse Chong.

„Oare să-l fi pierdut?” se întrebă guvernatorul și scrise întocmai așa cum hotărâse cu o zi în urmă, însă tot ca atunci trecu, %n loc de francez, englez. Repetă greșeala fără să fie conștient de ea. Chong înmână documentul inspectorului Dan. Acesta se uită peste el, se încruntă, dar nu zise nimic. Era prea multă lume de față și el nu putea să-l blameze pe înălțimea Sa. Ce se întâmpla dacă cineva i-ar fi comunicat guvernatorului observația lui? De aceea se mulțumi să pună hârtia de o parte. Târziu, când se convinge că guvernatorul era singur, băgă documentul în măneca robei și intră. Din ușă, îl văzu pe guvernator scriind ceva. Înaintă cu pași atât de ușori că nici nu fu auzit. Ajuns lângă el nu îndrăzni să-l deranjeze, or scoase doar hârtia și rămase în picioare preț de o oră. Dorind să bea un ceai, guvernatorul chemă slugile și atunci ridică privirea și dădu cu ochii de inspector. 11 întrebă când venise și ce treabă avea.

— Abia am intrat, dar n-am îndrăznit să vă tulbur, rosti Dan, plecându-se, mios.

Guvernatorul sigilă un plic și-l rugă să ia loc. Când încheie, se întoarse spre el.

— Ieri nu ne-am sfătuit noi și am stabilit cum e mai bine să se procedeze în cazul acela? deschise el vorba. Azi iar mi-au trimis documentul. Aiuriți mai sunt slujbașii noștri!

— Nu numai ei. Nici eu nu sunt cu picioarele pe pământ, ba mi se pare că sunt chiar mai aiurit decât ei. Ieri, dumneavoastră, învățătorule, ați bănuț că străinul acela trebuie să fie englez și nu francez. Eu însă n-am

---

clarificat lucrurile și în loc de englez am scris francez. Clarviziunea voastră se întinde pe zeci de mii de *li* și iată că astfel ați îndreptat greșeala.

Guvernatorul îl ascultă, tăcu o vreme, apoi spuse:

— Ați adus documentul?

— Îl am la mine, rosti inspectorul, întinzându-l cu amândouă mâinile. În China, francezii sunt mult mai puțini decât englezii, de aceea am crezut că e vorba de un englez. Dumneavoastră n-ați greșit cu nimic atunci când ați scris englez.

Guvernatorul nu comentă. Luă hârtia, o citi de la cap la coadă și izbucni în râs:

— Eu am greșit și nu ei!

— N-au greșit ei? Nu-mi vine să cred, se prefăcu Dan. Primi documentul și-l citi cu atenție, dând din cap în sens aprobator și mormăind ceva.

— Da, e francez. Dacă nu v-ați fi dat dumneavoastră seama, eu n-aș fi descurcat itele nici într-o viață de om. Mă duc și le spun să acționeze conform indicațiilor dumneavoastră!

— S-a întârziat cu o zi, grăbiți-i! îl îndemnă guvernatorul.

Dan aprobă de câteva ori, apoi se retrase.

— Să nu credeți că e ușor să fii dregător, se adresă el lui Chong și celorlalți slujbași după ce se întoarse la el. Nu oricine știe să se poarte cu mai marii săi. Dacă ar fi fost după voi, documentul acesta s-ar fi dus și s-ar fi întors de zece ori și nu numai că n-ar fi fost corectat, dar ați fi avut și necazuri!

— Umilul de mine aş fi prins alături de ideograma

---

greșită o hârtie cu corectura respectivă, făcută cu roșu, și ar fi înțeles și singur, zise Chong.

— Imposibil! Numai la examenele de la Palat se fac asemenea corecturi. Am trecut prin toate și știu în orice situație ce este de făcut. Ca subalterni, dacă l-am fi corectat, acest fapt ar fi echivalat cu o insultă. Îmi amintesc că am învățat că trebuie să te pricepi să întreții legături cu persoanele sus-puse, să știi să te porți, ca nu cumva să le superi. De n-ai să procedezi ca mine, nicicând n-o să pui mina pe un post!

Inspectorul vorbea cu însuflețirea aceluia care abia raportase un succes, în timp ce Chong se turtise de tot.

— Cum i-ați explicat, Excelență? Cum l-ați făcut să-și dea singur seama de greșeală? Vă rog să mă învățați și pe mine.

— Așa ceva se face după miros și după cum simți, de la caz la caz, nu se poate cuprinde în cuvinte, răspunse Dan, închizând ochii. Ce-aș putea să spun? Mai nimic. Străduiește-te să înțelegi lucrurile în adâncul lor și te vor învăța ele încetul cu încetul.

După o bucată de vreme, magistratul județului din raza capitalei provinciei raportă că un turist străin a fost luat în derâdere pe stradă de niște copii, pe când își cumpăra niște suveniruri. Când copiii au început să-l tragă de haine, străinul a ridicat, de supărare, bastonul și a dat în ei. Unul dintre ștregari nu s-a putut feri și a primit lovitura direct în creștetul capului, a căzut lat ia pământ și peste puțin și-a dat duhul. Părinții copilului au sărit să pună mâna pe străin. Speriat, omul a început să izbească de-a valma cu ciomagul, rănind câțiva oameni aflați la fața

---

locului. Atunci oamenii și-au ieșit din fire, s-au repezit la el, l-au prins, i-au smuls bastonul din mână, l-au legat zdravăn de mâini și de picioare și l-au dus la magistratură, cerând să se facă dreptate. Viața omului e uriașă cât cerul! Când a aflat ce se întâmplase, magistratul s-a înspăimântat. A început interogatoriul și abia după aceea a aflat că ucigașul era străin. „Străinii nu intră sub jurisdicția mea”, și-a zis el și a cerut mulțimii să facă plângere scrisă. Și fără să mai cerceteze cadavru s-a dus el însuși cu raportul la guvernator.

Aflând cum se petrecuseră lucrurile, guvernatorul înțelese că se află în fața unui caz greu de rezolvat și-l chemă imediat pe inspectorul Dan.

— Ucigașul e străin, dar din ce țară? întrebă Dan. Abia după aceea vom putea să ne consultăm cu consulul respectiv.

Fiind întrebat asupra cetățeniei străinului, magistratul rămase mut.

— Păi, e străin, ce să fie? Nemernicul de mine s-a grăbit să vină aici și a uitat să-ntrebe.

— Dar mortul? întrebă guvernatorul.

E un copil, răspunse magistratul.

— Asta știu. Dar cine îi sunt părinții?

— Și asta a uitat, nemernicul de mine. Vă rog să așteptați, mă duc chiar acum să aflu și mă întorc să vă raportez.

Guvernatorul îl ocări și-i spuse să revină cât mai repede. Magistratul se retrase, îl chemă pe slujbașul care scrisese raportul și zbiră la el, făcându-l nepriceput.

— N-ai scris al cui e copilul și nici din ce țară este

---

străinul și din cauza ta n-am știut ce să-i răspund guvernatorului! Mare zăbăuc ești! Fugi și află!

La rândul său, slujbașul l-a luat la înjurături pe polițist, care s-a dus și i-a întrebat pe cei asupra cărora se abătuse năpasta. Aceștia erau oameni simpli și țineau o prăvălie de brânză de soia. Când l-au întrebat pe străin, nimeni n-a înțeles nimic. Magistratul știa că familia Lung angajase un profesor care studiasse în străinătate și trimise la el o slugă cu cartea sa de vizită, rugându-l să-i ajute. Dar sluga se întoarse singură. Profesorul plecase de o jumătate de lună în capitală, pentru niște examene. Magiștrii nu știa ce să facă, însă între timp primi ordin de la provincie să-l predea pe ucigaș Direcției pentru treburile străine. Abia atunci se grăbi să ordone cercetarea mortului, îi interogă pe părinții acestuia, pe vecini, întocmi dosarul și îl trimise mai sus.

Dar să scurtăm povestea. Cazul despre care istorisim îi reveni în întregime inspectorului Dan.

— În Changsha nu sunt consulate, îi spuse el guvernatorului. Străinul a sosit acolo în plimbare. E el străin, dar a săvârșit un omor și dacă-l lăsăm liber, poporul o să fie nemulțumit. Să-l pedepsim nu putem, fiindcă nu e permis să aplici legea ta unei persoane străine. Am gândit acest caz în fel și chip și am ajuns la concluzia că nu-l putem soluționa la nivel județean, așa cum s-ar cuveni. Dar orice presiune asupra lui se întoarce împotriva noastră, deoarece el se va plânge consulului. Mai bine îl reținem în Departamentul pentru treburile străine. Vom cheltui ceva cu întreținerea lui, până stabilim împreună cu consulul ce este de făcut. Vă rog, preamărite, să-mi spuneți, cum e mai

---

bine.

Foarte bine, răspunse guvernatorul.

Inspectorul trimise după străin. Departamentul dispunea de traducători și îl întrebară pe ucigaș din ce țară era și cum îl chema. Din fericire, consulul avea sediul în provincia învecinată, Hubei, la Hankou. Inspectorul se consultă din nou cu guvernatorul, iar acesta bătu degrabă telegramă către omologul său din provincia alăturată.

Când se ocupa de un lucru, inspectorul Dan îl analiza din toate punctele de vedere, nu lăsa nimic să-i scape.

— Cazul e grav, fiind implicată viața unui om, spuse el. Mai mult, ucigașul e străin. Dacă nu acționăm corect, ne vor ieși vorbe și mulțimea va face neplăceri străinilor. Aici stă greutatea: e rău și dacă îl pedepsim pe străin și dacă nu-i facem nimic. De aceea, ar fi bine să explicăm oamenilor situația dificilă în care ne aflăm și să le cerem sprijinul. Atunci ei își vor da seama de faptul că mandarinii sunt de partea lui și ne vom înțelege și cu cei avuți și cu mulțimea. Numai să nu uităm un lucru: consulul străin nu va fi ușor de înduplecat. Străinul a luat viața unui om. Sigur, nu-l vom condamna la moarte, dar nici nu-l putem elibera imediat. Dacă în prezent îl vom învinovăți pe străin, consulul nu va îngădui așa ceva. În schimb, dacă ne vom folosi de localnici, de popor, făcându-i să-și arate mânia firească, îl vom putea înfricoșa pe consul. Abia după aceea vom astâmpăra mulțimea, cerându-i să nu ajungă la tulburări. Când oamenii vor înțelege că noi suntem de partea lor, va fi simplu să-l liniștim. Și atunci îl vom putea învinovăți și pe ucigaș. Mulțimea nu va avea nimic de obiectat, iar consulul străin va fi mișcat de grija noastră. Ai

---

noștri, ca și străinii vă vor aprecia măiestria, procedura minunată, fără precedent.

Îndată după ce puseseră la punct această tactică, inspectorul se pregăti să plece în vizită la câțiva nobili din partea locului, să le prezinte situația și să-i câștige de partea dregătorilor. Când să urce în litieră, cineva raportă:

— Oamenii de vază din oraș socotesc că străinul se bucură de un tratament special, pe care nu-l merită. El trebuia dat pe mâna magistraturii locale. Nemulțumiți, au lansat manifeste, stabilind o întrunire pentru mâine, la ora două după-amiază. Orașul e în pânzit de câteva mii de manifeste. Se pare că se va strânge destulă lume și vor fi probleme.

Vestea aceasta îl zori și mai tare pe inspector, care plecă imediat la sediul cărturarilor, la colegiu și la alți câțiva oameni de vază. Numai în familia Lung nu fu primit, deoarece stăpânul casei era răcit. Cei mai mulți se plânseră că dregătorii sunt prea domoli, că nu trebuia să-i acorde străinului un tratament preferențial, deoarece în felul acesta au stârnit revolta poporului.

— Eu, unul, recunosc nevinovăția mortului, răspundea inspectorul... Voi raporta mai sus să cerem consulului să-l judecăm pe ucigaș chiar noi, cu asprimea cuvenită ca să dăm satisfacție mulțimii furioase!

— Dacă sunteți convins că bietul copil a murit nevinovat, se cade să-l duceți pe ucigaș înapoi la magistratură, să afle acolo ce e amarul pedepsei. În felul acesta veți pune capăt și mâniei mulțimii, spuse Wang, fost ministru imperial.

— Înțelept sfat, preamărite, aprecie Dan, pregătit să

---

facă pasul de apropiere. Noi, dregătorii, chiar așa ar fi bine să acționăm, după lege. Dar putem să-l și predăm pe străin, indiferent din ce țară e, consulului respectiv. Dar atunci înseamnă să fim noi în pierdere. Am și eu o părere, firește, proastă: omul a omorât un chinez și dacă-l eliberăm, nu numai că poporul va fi nemulțumit, dar nici noi n-am răbda una ca asta. De aceea sper ca dumneavoastră, preamărite, să învățați mulțimea să ne dea pe cât posibil un ajutor, în așa fel, încât, atunci când consulul va sosi în oraș, să putem să-l avem la mână. Dacă suntem noi stăpâni pe situație se cheamă că am răzbunat mulțimea și am ieșit, și cu fața curată. Atunci cazul se poate afla și în capitală și nimeni nu va comenta lucrurile nefavorabil...

— Cum să nu vă sărim în ajutor? Atunci la ce-am mai fi buni?

— Știam eu, altfel n-aș fi venit să mă sfătuiesc cu dumneavoastră...

Wang și alți nobili și bogătași locali îl socotiră pe inspectorul Dan un mandarin bun și destoinic, capabil să ocrotească poporul. Vestea se răspândi repede în capitala provinciei și nu se găsi nimeni care să nu fie convins de capacitatea și înțelepciunea lui.

Cu toate acestea, inspectorul Dan tremura ca nu cumva să se extindă protestele de nemulțumire ale mulțimii. Peste o zi, cum Wang era un fel de conducător al nobilimii locale, Dan îi făcu acestuia o nouă vizită. După ce își dădură binețe, vorbi el primul:

— Am primit telegramă de la consul. Ne cere să-i trimitem omul în Hankou, să-l judece în legea lor. Am

---

discutat cu guvernatorul și am hotărât să nu fim de acord. Înălțimea Sa i-a telegrafiat consulului că poporul e revoltat și l-a chemat aici să căutăm împreună o soluție, în spiritul bunelor relații dintre țările noastre. La această telegramă încă n-am primit răspuns. Umilul de mine tare mă tem că înălțimea Sa guvernatorul este neliniștit și am venit la dumneavoastră în mod cu totul special să vă spun aceste lucruri. Sper foarte mult ca dumneavoastră, preamărite, să le cereți oamenilor să nu facă mare scandal. Să fie siguri că dregătorii vor acționa ca adevărați stăpâni ai acestor locuri și nu vor îngădui ca mortul să rămână nerăzbunat. Singura chestiune ar fi că uneori noi nu suntem atât de puternici pe cât am dori și de aceea ne vedem obligați să recurgem la forța mulțimii ca să presăm asupra partenerului. La drept vorbind, provincia noastră se află în interiorul țării¹⁰⁵, zonă în care suntem mai puternici decât străinii. De aceea, mobilizarea poporului Cst. O mai degrabă formală, de ochii lumii, decât o necesitate reală. Pentru că altfel prea mulți oameni l-ar pune no consul într-o inferioritate zdrobitoare, și așa ar putea să dea naștere la o nouă intervenție din partea lui și a străinilor.

Wang era acasă, aflându-se într-o perioadă de doliu și aștepta să primească o însărcinare peste hotare. Pledoaria inspectorului îl convinse, dar de dragul alor săi nu se putea să nu se arate aprig în hotărâri și în vorbe cu toate că de fapt n-avea de gând să întreprindă cine știe ce.

— E foarte corect ce spuneți, îl aprobă pe Dan, iar după ce neesta plecă, îi sfătui pe oamenii săi să facă în așa

---

105 Spre deosebire de zonele de coastă, unde cele câteva țări imperialiste puteau interveni cu forțe armate venite pe cale maritimă.

---

fel încât să nu se adune prea multă lume și să nu pună la cale ceva ieșit din comun. Le dădu asigurări că atunci când o să vină consulul, guvernatorul va avea grijă să dovedească nevinovăția copilului. El era persoana cea mai de vază a provinciei și oamenii l-au ascultat, în doar trei zile liniștindu-se de tot.

În cea de-a patra zi, sosi consulul. Nu făcuse o călătorie de plăcere, ci fusese împins la drum de ambasada din Beijing. Fu primit după toate regulile protocolare, întâmpinat și condus la o casă special amenajată pentru el; în onoarea lui s-a organizat și un banchet, dar noi nu vom intra în amănunte. Despre cazul respectiv a adus vorba inspectorul Dan.

— La noi în Hunan oamenii simpli sunt cam sălbatici, încă de acum câțiva ani și-au manifestat revolta împotriva străinilor aproape toți din această provincie. În direcția asta sunt neîntrecuți. În cazul pentru care v-ați deplasat la noi, mulțimea s-a răzvrătit, cerând pedepsirea cu moartea a ucigașului, după judecata lor mortul fiind nevinovat. Când mi s-a dat această știre, fratele vostru mai mic s-a speriat. L-am informat pe guvernator, am primit întăriri militare și l-am apărat pe străin ziua și noaptea. Numai în felul acesta am reușit să scăpăm de cine știe ce neplăcute complicații. Altfel n-ar fi fost sigur dacă îl mai găseați în viață pe ucigaș!

— În tratatul încheiat cu China, se stipulează că omul ne revine nouă să-l judecăm. Dacă mulțimea îl omoară, eu îi pretind distinsului vostru guvernator să-mi dea omul viu și nevătămat.

— Bineînțeles. Doar n-o s-ajungem până acolo. Aflând

însă că prețioasa voastră persoană va veni în orașul nostru, oamenii au stabilit de mult cum să acționeze: au de gând să se strângă în fața locuinței dumneavoastră și să vă ceară, Excelență, să-l lichidați pe ucigaș sub ochii lor. Ei nu înțeleg altfel, oricât le-ai vorbi. Nici noi, dregătorii locali, nu avem ce să le facem. Aș vrea să vă aflu părerea. Cum veți proceda în momentul respectiv?

„În clipa de față nu dispunem de cine știe ce forțe, înaintea mulțimii dezlănțuite ce-aș putea să fac?” gândi consulul, dar nu vrei să-și recunoască deschis slăbiciunea, încăpățânându-se să susțină:

— Dacă va fi așa precum declară distinsa voastră persoană, fratele acesta mai mic va telegrafia ambasadei din Beijing, care va cere guvernatorului vostru să trimită degrabă câteva vase cu soldați. Dacă oamenii voștri vor acte de barbarie, le vom arăta că suntem în stare și de asta.

— Nu vorbiți astfel. Țările noastre sunt prietene. Iar dacă poporul este revoltat pentru cazul pe care-l știți nimeni nu-l poate opri. N-ați fost aici, distinse consul. De vreo trei ori a vrut mulțimea să-și facă singură dreptate și fratele acesta al vostru a ieșit să discute cu oamenii și a reușit să-i potolească. Le-am vorbit de venirea voastră la noi pentru prima oară și de credința că veți acționa în numele justiției și tocmai de aceea nu era bine din partea lor să întreacă măsura. Oamenii s-au sfătuit între ei, s-au interesat dacă e adevărat ce spun și astfel i-am convins să se împrăstie. Dacă nu m-aș fi străduit într-atâta, de mult s-ar fi complicat lucrurile și n-ați fi stat acum aici în tihnă. Puteți telegrafia după soldați, dar tare mi-e teamă că apa

---

aflată la mare depărtare nu poate stinge incendiul din preajmă. N-am să mă mai refer la altceva, decât la faptul că ucigașul este vinovat de „omor fără voie, nepremeditat”, care după legile noastre trebuie pedepsit. Dumneavoastră ce credeți? Ce aveți de gând?

— Omor nepremeditat sau nu, oricum va trebui să-l interoghez și eu, pentru a mă lămuri. În cazul în care este așa cum afirmați, omul nu poate primi altă pedeapsă dorit acooa de a fi pus sub stare de detenție câteva luni.

— E prea puțin. Mă tem că poporul nu va fi mulțumit.

— Distinsa dumneavoastră țară are foarte mulți locuitori. Savanții dumneavoastră vorbesc de patru sute de milioane. Ce înseamnă, așadar, moartea unui copil? Vă e teamă că ați rămas cu unul mai puțin?

La aceste ultime vorbe ale consulului, inspectorul își dădu seama că țara îi era luată în răspăr și se gândi cum să-l atingă și ol pentru a-i plăti impertinența. Dar mai chibzui și își zise: „Dacă am ajuns aici, n-o va fi destul de greu s-o mai scoatem pașnic la capăt. Ia să fac eu pe omul bun!” Prin urmare, se mulțumi doar să zâmbească și își luă pentru moment rămas bun și plecă țintă acasă la Wang, căruia îi prezentă discuția sa cu consulul. Acesta era apreciat drept un mandarin înțelept, mare ocrotitor al poporului. La întrebarea care i se punea des: „La urma urmei ce vină o să-i găsiți străinului?” u răspundea: „Va trebui să mai așteptăm puțin”.

Inspectorul Dan era profund convins că interesele consulului străin și ale populației locale nu se puteau suprapune.

La a doua întrevedere cu reprezentantul străin se

---

arăță speriat, înfățișându-i în ce stare de spirit se afla mulțimea și cât de greu putea fi stăpânită.

— De n-aș fi eu să-i strunesc, cine știe ce s-ar mai întâmpla, încheie.

O dată ce consulul ar fi fost zdravăn înfricoșat, corabia ar fi tras singură la mal. În fața nobilimii locale, inspectorul Dan folosi aceeași tactică, vorbindu-le alarmat:

— China e slabă, extrem de neajutorată. De-ați ști cât de greu îi vine fratelui vostru mai mic să-și reprime indignarea. L-am auzit pe consul că vrea să întocmească o listă a persoanelor de vază din oraș și s-o trimită ambasadei sale din Beijing; prin lista cu pricina îi va indica pe aceia care îndeamnă poporul la răzvrătire. E o situație foarte grea și tare mi-e teamă să nu dăm de bucluc tocmai noi. Cei simpli, din popor, sunt mulți și îi va fi greu să le depisteze numele, pe când dumneavoastră...

Cei mai mulți dintre nobilii care la început se dovediseră a fi de partea poporului, aflând că ar fi putut fi:

luați drept capi ai răzvrătirii, începură să dea înapoi.

Unii, nepricepuți în treburi diplomatice, îl contactară pe ascuns pe inspectorul Dan, implorându-l să-i ajute ca numele lor să nu. fie trecut pe listă. Oricum se ajunsese la situația că atât consulul cât și cei din partea locului îl socoteau pe inspector drept omul cel mai bun de pe pământ.

Și astfel, ucigașul fu judecat și condamnat la cinci ani de temniță. Consulul spuse că după legislația lor în cazul acela nu se mergea niciodată până la cinci ani, o asemenea pedeapsă fiind deosebit de aspră. Guvernatorul și inspectorul se abținură de la comentarii. Inspectorul îl

---

lăudă cu deosebire pe consul pentru larga înțelegere a situației generale, lăsând la o parte meritele sale personale. Consulul era foarte încântat. În schimb, în fața localnicilor, inspectorul se plânse că osânda i se părea mult prea ușoară și că ar fi fost nevoie de noi presiuni pentru a o mai spori cu câțiva ani. El știa prea bine că pedeapsa era definitivă și acționând așa nu încerca decât să-și crească propria popularitate. Pe de altă parte, oamenii socoteau că obținuseră pe deplin ceea ce doreau și că nu mai era cazul să complice lucrurile.

Inspectorul Dan se bucură de câștig de cauză în ochii tuturor. Guvernatorul îl lăudă peste măsură pentru calitățile lui. Consulul îi era recunoscător că liniștise mulțimea, scutindu-l de complicații și-l vorbi de bine înaintea guvernatorului. Cât despre personalitățile locale, acestea îl numeau marele ocrotitor al poporului, pentru că de la început și până la sfârșit lumea îl văzuse implicat până peste cap în acest caz, fugind de colo-colo, izbindu-se de tot felul de greutăți. Chiar mandarinii îi spuneau „atotputernicul”.

Peste puțin, consulul părăsi localitatea. Dregătorii cei mai însemnați îl conduseră după obicei, dar nu vom vorbi despre aceasta. Din păcate, consulul se temuse într-adevăr de mânia mulțimii, deoarece mai apoi s-a și plâns că guvernatorul nu fusese în stare să țină în frâu poporul, dovedindu-se slab și nedemn de a-și merita poziția pe care o avea. Totodată, consilierul înaintase și ambasadei sale o listă cu personalitățile locale vinovate de încurajarea mulțimii la răzvrătire. Ambasada s-a plâns miniștrilor însărcinați cu treburile străine, acuzându-i pe aceștia de

---

nerecunoaștere și toleranță și cerând schimbarea guvernatorului.

În momentul în care a primit raportul consulului, amambasadorul străin și-a zis că se cuvenea să lupte pentru cauza cetățenilor pe care îi reprezenta și a trimis o notă verbală la cabinetul miniștrilor pentru treburile străine, cerându-le să acționeze într-un fel. Probabil că știți, dragi cititori: miniștrii chinezi își dobândesc cu greu înalta lor poziție socială. Până se fac cunoscuți și sunt promovați în posturi mandarinale li se albește barba, devin surzi și le dispare orice urmă de energie din spirit și trup. Pe lângă aceasta, sunt obligați să se ducă la Palat dimineața, încă de la al cincilea *geng* și rămân acolo până se retrage împăratul, iar atunci sunt cu totul dărâmați. În concluzie, singura lor dorință este să aibă cât mai puține treburi de rezolvat pentru a-și putea odihni oasele. Când ating starea aceasta de adormire a spiritului, abia reușesc să scoată un cuvânt. Și mai au o apucătură: oricum ar ieși lucrurile publice, bine sau rău, important este ca ei să nu fie implicați.

Cu asemenea mod de a gândi și de a acționa, în fața notei verbale a ambasadorului își dădură seama că respectivul caz era dificil, că ei n-aveau cum să se descurce și atunci înaintară și ei o notă informativă primului ministru. Măritul Zhang clătinase din cap, neputincios, Wang nu scosese un cuvânt, Li tăcuse și el, iar Zhao îi înapoiase pur și simplu secretarului nota.

— Ce răspund? întrebă secretarul.

— Îl rugăm pe prinț să hotărască, spuseră cei patru mandarini de rang înalt.

A doua zi, îi prezentară prințului cazul.

— Ce părere aveți? Răspundem sau nu acestei note verbale? Care ar fi cel mai bun răspuns? Întrebă prințul.

y în original *gongshi*, ministru plenipotențiar acreditat într-o țară străină. Am preferat termenul de „ambasador”, folosit în zilele noastre, și pentru a ușura lectura, fiind vorba de întrevederi ale acestuia cu unii miniștri chinezi.

Mandarinii se uitară unul la altul, în tăcere. Prințul așteptă destul de mult și văzând că ei tăceau întrebă din nou:

— Totuși, cum vedeți această chestiune? Haideți să dezbatem puțin cazul, între noi.

Îndemnați de prinț, cei patru nu mai avură cum să se păstreze rezervați.

— Înalta voastră opinie nu poate da greș, vorbi Zhang primul.

— Cunoașterea mea e limitată, spuse Wang, dând dovadă de o și mai mare prudență. Înălțimea Voastră are multă experiență și vom face așa cum ne veți porunci.

— Sunt absolut de acord cu acești doi mandarini, zise Li.

— Da, se mulțumi să rostească Zhao, care deținea poziția cea mai mică și se cuvenea să fie atent, să nu cumva să vorbească prea mult.

Înțelegând că nu avea să scoată nimic de la și, prințul îi privi în tăcere, dus pe gânduri. În cele din urmă Zhang se scuza că îl chemau treburi urgente, Wang pretextă că avea de făcut o vizită, Li și Zhao se luară după primii și rostiră într-un glas că „au să mai dezbată chestiunea a

---

doua zi". După ce îl conduseră pe prinț, fiecare urcă în trăsură să și pleacă.

Două zile se scurseră liniștite și prințul nu mai aduse vorba despre acest caz. În ziua a treia, ambasadorul trimise încă o notă verbală. Cei patru nu aveau de gând să-și exprime vreo părere, de aceea la întâlnirea cu prințul nu deschiseră gura decât pentru două cuvinte: „asta, asta” și „da, da”. Ziua trecu în zadar. În ziua a cincea, supărat, ambasadorul trimise o scrisoare prin care stabilea o întrevvedere pentru a doua zi la ora trei după amiază. Prințul și miniștrii se văzură obligați să răspundă că îl așteptau cu plăcere. Străinul nu mai putea fi amânat. Două zi, la două și jumătate, în costume de gală, se strânseseră toți într-un salon mobilat în stil apusean. Ambasadorul sosi la ora trei fix. Dădu mâna cu cei de față, începând cu prințul; apoi se așezară. Se aduse ceaiul, servit în cești după modelul celor din apus.

— Nu ne-am văzut de mult, deschise prințul vorba.

Înainte ca ambasadorul să răspundă, Măritul Zhang interveni.

— De la ultima întrevvedere a trecut o lună și ceva.

— Da, ne-am întâlnit luna trecută, preciză Wang.

— În tot acest timp v-am dus lipsa, zise Li.

— E bine să ne întâlnim din când în când, își dădu cu părerea Zhao.

Ambasadorul cunoștea felul de a fi al chinezilor; acestea nu erau decât fraze de circumstanță și răspunse și el la fel.

— Azi e timp frumos, deschise iarăși vorba prințul.

— Azi n-a plouat, spuse Zhang.

— Vremea s-a aranjat astfel parcă înapoi pentru această vizită, zise Wang.

— Ce bine că cerul e senin. Dacă ar fi plouat, o plimbare prin Beijing n-ar fi fost prea comodă, adăugă Li.

— Am auzit că în cadrul ambasadei aveți câțiva specialiști în meteorologie. Dacă n-ați fi știut că azi va fi zi frumoasă, n-ați fi venit, trase concluzia Zhao.

— Am trimis două note verbale, spuse ambasadorul în cele din urmă. Sunt sigur că onoratul prinț și distinșii miniștri le-au citit. De ce nu mi s-a răspuns?

— În legătură cu cazul acela din Hunan? întrebă prințul.

— În chestiunea Hunan? repetă Zhang.

— Cum procedăm? întrebă ambasadorul.

Prințul tuși și cei patru îi ținură isonul.

— Ce părere aveți? repetă acesta.

— Așteptați să cercetăm, spuse prințul.

— Este nevoie de unele clarificări și apoi vom răspunde Excelenței (Voastre, ziseră cei patru.

— Cât timp vă trebuie pentru cercetări? nu-i slăbi ambasadorul.

— E nevoie de vreo două luni până când un document ajunge în Hunan și se întoarce.

— Două luni, repetară ceilalți.

— Noi am cercetat și concluzia noastră este că guvernatorul de acolo este un dregător extrem de slab. Pe de altă parte, o mână de nobili au întărit poporul. Vă aduc la cunoștință toate acestea, cu cele mai bune intenții. Nu cred că mai este nevoie să faceți noi cercetări. Acționați conform notei mele verbale.

Prințul tuși iarăși, urmat ca un ecou de către miniștrii săi; unii își scuiară flegma, alții nu. Se lăsă tăcerea.

— Trebuie mai întâi să ne sfătuim, promise prințul.

— Neapărat trebuie să ne sfătuim, întăriră ceilalți.

Ambasadorul zâmbi. Era un om calm și știa obiceiul mandarinilor de a tergiversa lucrurile de pe o zi pe alta, până nu se mai putea, pentru ca apoi să acționeze după vrerea sa. De aceea, îi ascultă liniștit și nu-i grăbi. Le puse în vedere numai că nu putea aștepta prea mult și că în fond ei ar face mai bine dacă ar clarifica lucrurile telegrafic, în doar câteva zile.

— Da, vom telegrafia și vă vom răspunde, se repeziră gazdele să se arate de acord.

— Peste trei zile revin pentru răspuns, zise ambasadorul înainte de despărțire.

După plecarea oaspetelui străin, prințul îi întrebă pe miniștri dacă era bine sau nu să-i dea acestuia satisfacție.

— Dacă nu, va trebui să vedem cum îi ținem piept încheie el.

Dintre cei patru înalți mandarini, Zhang era cel mai vechi sfetnic și se bucura de cel mai mare prestigiu; prin mâinile lui treceau cele mai multe probleme. De aceea se zori să ia cuvântul:

— Prințe, nu suntem la prima încercare cu străinii. Noi nu i-am contrazis niciodată. În niciun caz nu se cade să-i purtăm cu vorba pe drumuri. Cel mai bine este să facem cum ne spun ei. Am îmbătrânit de când rezolvăm asemenea chestiuni, continuă, întorcându-se spre omologii săi.

Prințul nu-i contrazise. Tăcu o vreme, apoi întrebă.

— De fapt, ați controlat care e situația?

— Nu e cazul, rosti Zhang. Nu vă neliniștiți. Dintotdeauna așteptăm să vină străinii cu notele respective și cum ne cer ei așa facem.

Stabiliră deci să-l mute pe guvernator și să numească în locul lui pe unul descurcăreț.

— Noul guvernator, propuse Zhang, s-ar putea să nu fie pe placul străinilor. Mai degrabă o mai lungim până poimâine, când vine ambasadorul și-i cerem lui părerea. Cine va zice el că e bun, pe acela îl vom trimite. Altfel, iar o să ne facem vinovați în fața lor și o să ne scoată peri albi!

Prințul spuse „prea bine” și se despărțiră. Cu toate acestea, în inima sa, nu-i venea să-l încuviințeze, dar nici nu putea să i se opună. A treia zi, când ambasadorul repetă vizita, el îi acordă o atenție deosebită. În primul rând, își strânsesă mâinile până nădușiră. Apoi, când ajunseră la chestiunea oficială, prințul aprobă din capul locului.

— Am stabilit schimbarea guvernatorului din Hunan. Sincer să fiu, pentru înlocuitorul lui nu ne-am prea obosit să-l găsim. Ne-am gândit că este bine să ne sfătuim împreună, în așa fel încât, dacă se ivesc asemenea cazuri, să nu se mai ajungă în situația de acum.

— Exact, se arătă de acord ambasadorul. Guvernatorul din Shandong este foarte bun. Cel dinaintea lui ne era potrivit. De când noul guvernator a luat frânele în mâinile sale, calea ferată s-a lungit cu câteva sute de *li* și pe lângă asta ne-a dăruit și un teren pentru instrucție. Preaonorate prințe, distinși miniștri, calea ferată o folosesc și chinezii, ca să nu mai vorbesc de avantajele la transportul mărfurilor. Terenul, vi-l vom înapoia. Noul

---

guvernator este un om deschis și este apreciat de toate țările. Pe viitor, guvernul dumneavoastră va trebui să folosească numai astfel de oameni și țara va prospera. Acum, preaonorate prințe și distinși miniștri, vă propun următoarele: vă rog să-i raportați împăratului ca guvernatorul L-ai Yangren din Shandong să fie transferat în Hunan, iar în Shandong să fie numit un om asemenea lui Laix Yangren. În felul acesta, raporturile dintre țările noastre vor deveni și mai bune. Ce credeți, înălțimile Voastre?

Prințul îi privi pe miniștri, miniștrii se uitară la prinț, fără să scoată o vorbă. Apoi prințul se apropie de Zhang și-i șopti:

— De vreme ce ei îl preferă pe L-ai Yangren, să-l mutăm, nu-i așa?

— Sigur că da! Bineînțeles! îl mutăm, iar pentru Shandong ne mai gândim. Poate că ar fi potrivit Dou din Shaanxi, cel care a fost inspector vamal. Străinilor le plăcea de el. Orice fructe de import ori bunuri de sezon primea în vamă, ne trimitea tuturor, dar nu numai noua, ci și ambasadelor. Ce părere aveți, proceda bine? Ei, dacă-l mutăm pe el în Shandong, cu siguranță că va fi chiar omul pe care-l doresc străinii.

— Dacă-i așa, îi spunem ambasadorului că-i acceptăm propunerea.

— Da, însă nu cred că deocamdată ar fi bine să le spunem. Dacă nu ne opunem, lui îi va fi clar că acceptăm. Nici nu știți, prințe, ce important este în raporturile internaționale acest „acord tacit”. În orice chestiune, eu îi las pe străini să acționeze, nu rostesc un cuvânt și înțeleg

---

ei prea bine că admitem ceea ce vor ei.

— Bine, admise prințul.

Câtă vreme vorbiră între ei, ambasadorul așteptă răbdător.

— Cum rămâne? întrebă el, în clipa când aceștia încheiară discuția.

Dar ei se înțeleseseră că trebuia să păstreze secretul și rămaseră tăcuți. Ambasadorul se precipită. Până la urmă tot prințul nu se mai putu stăpâni și spuse că „nota este limpede”. Ambasadorul înțelese despre ce era vorba și încetă cu întrebările. Schimbă câteva cuvinte protocolare cu gazdele și-și luă rămas bun. A doua zi, fură înaintate spre aprobare două documente, privind schimbarea guvernatorilor din Hunan și din Shandong. Fostul guvernator din Hunan nu fu propus pentru locul rămas liber în Shaanxi. Același ministru Zhang cântărise lucrurile: guvernatorul din Hunan îi supărase pe străini și deocamdată nu era bine. să i se încredințeze alt post; după ce lucrurile aveau să se răcească, iar mânia oamenilor trecea, i se putea da și lui un post bun. Cu aceasta ne vom opri aici.

Dou Shihao, noul guvernator al Shandongului, servise în administrație. Calitatea lui de căpătâi era aceea de a-și face relații și de a ști să le întrețină. Odată, plecase împreună cu un asistent de prefect în inspecție prin mai multe județe și districte. Asistentul șezuse comod în lectică, iar el, ca să nu cheltuie, recursese pe drum fie la câte o căruță ori pur și simplu mersese pe jos, în urma lectidi. Cei care nu-l cunoșteau, îl luaseră drept slujbaş umil sau chiar slugă. Nu era însă om lipsit de noroc. Cât

---

stătuse fără post, cineva îl introdusese la guvernator.

Acesta avea patima șahului și la prima lor întâlnire au jucat una după alta zece partide, pe toate câștigându-le 1) ou.

— Aș fi putut să-i câștig și o sută de partide, dar m-am gândit la obrazul lui și m-am oprit la zece, s-a lăudat el mai apoi.

Guvernatorul își dăduse seama că avea de-a face cu un jucător bun. Totuși, cum nu-i plăcea să piardă a continuat să joace cu el. Dou a ghicit și el repede firea superiorului, acordându-i guvernatorului o partidă, ca să-și spele rușinea. Acesta nu-și mai încăpuse în fire, de bucurie.

— Am pierdut mai multe partide, însă Dou este un jucător redutabil, a mărturisit el. De acum, alții să-și ia gândul de la mine. Numai cu Dou am să joc.

Laudele guvernatorului l-au uns la inimă pe Dou. De atunci, guvernatorul provinciei îl ținea tot pe lângă sine. Prima recompensă a fost să-i confere niște slujbe onorifice, să poată să-l plătească. Apoi, la primul prilej, l-a propus pentru avansare. Până și cheltuielile călătoriei în capitală, pentru numirea în funcție, i-au fost aranjate de fiul guvernatorului, la indicația acestuia din urmă. Dar nu vom intra în amănunte. Ca om al șefului provinciei, a pus mâna pe două posturi bune, încropindu-și o anumită avere. În același timp, cu toți superiorii s-a purtat cu supusenie și respect, urcând din treaptă în treaptă, ca prefect, inspector, inspector vamal. Recunoștința și recompensa erau armele lui. Doi ani fusese inspector vamal în Tianjin, oraș întins și port la Pacific. Fusese schimbat, fiindcă

---

cineva dorise această slujbă și se considera că el făcuse suficientă avere. A fost avansat judecător provincial, comisar și iată că ajunsese guvernator. De aproape zece ani avusese posturi numai în provincii de graniță.

Metodele lui de lucru și le perfecționase încă de pe când fusese ajutor de inspector. Cât funcționase la vamă, își lărgise relațiile. Cum anume proceda? Folosea „acordul tacit”, de care vorbise ministrul Zhang: în orice chestiune ridicată de un străin, dacă era în conformitate cu tratatul încheiat cu țara aceluia, nu intervenea cu nicio discuție; dacă însă ea era în afara tratatului, se prefăcea că avea greutăți, că trebuia să înfrunte adversități;

străinul se supăra și făcea presiuni, iar el nu puneă întrebări. În cele din urmă, străinii îi dibuiseră felul de a fi și se duceau la el cu tot soiul de probleme; el nu le accepta și nici nu le respingea, iar străinii acționau după cum le dictau interesele. Uneori, Dou dădea greș și era muștrat de superiori. Siguri pe ei, străinii îi spuneau în față:

— La început ați tăcut. Cum puteam s-o scoatem la capăt, de vreme ce nu ne-ați permis să acționăm? Acum, n-are rost să regretăm. Iar dacă o facem, se cuvine să ne acoperiți daunele. Fiindcă n-am încheiat această afacere, am pierdut și din punct de vedere material și în privința reputației. Achitați-ne pagubele, altfel numai tihnă și pace nu veți avea din partea noastră.

El îi asculta în tăcere. După o vreme, străinii reveneau, pretinzând bani. Îi purta așa o bucată de timp pe unii văzându-se obligat să-i recompenseze cu adevărat. După trei sau patru astfel de situații, auzind despre el că pierduse arginții, superiorii îl înțelegeau și dacă străinii nu

---

mai ziceau nimic împotriva lui, îl iertau.

Acum, când fusese înălțat la rangul de guvernator peste întinsa provincie Shandong, dispunea de destulă experiență. La rândul lor, străinii erau bucuroși, cunoscându-i prea bine purtarea. După numire, se și grăbiseră să-l viziteze. El îi primise pe toți și nu uitase să le întoarcă vizitele. De dimineața până seara se întâlnea numai cu străinii și nu mai găsea răgaz să se ocupe de chestiunile locale care reveneau de regulă șefului unei provincii. Lumea ajunsese să vorbească pe seama lui că ar fi avut nevoie de un ajutor.

— Cine m-ar putea înlocui? răspundea el. Alții nu înțeleg câtuși de puțin raporturile cu străinii. Dacă aş cunoaște un astfel de om care să le intre în voie străinilor și să nu-i supere cu nimic, aş lăsa liniștit unele chestiuni în seama lui. Ei, pe cine îl recomandați?

Însă nimeni nu pronunța vreun nume și nici nu mai comenta. Când străinilor le trecu pe la ureche această idee, nu scăpară prilejul și îi prezentară un specialist în probleme politice și juridice. Conform contractului valabil un an, leafa pentru un asemenea angajat era de șase sute de *Hang* de argint pe Jună, Străinul propus se afla de mai multă vreme în China și se înfățișă imediat la guvernator. După ce semnă contractul, Dou îl invită să locuiască la sediul administrației provinciei, pentru a se putea vedea oricând. Străinul nu avea familie și își făcu mutarea lesne. Se chema K. și lumea îi spunea domnul K., Excelența Sa. K., Secretarul K., Măritul K sau pur și simplu Străinul.

Dar să nu lungim vorba. Din chiar prima zi, în care secretarul străin își luă funcția în primire, guvernatorul

---

porunci unui translator să-i prezinte acestuia un caz petrecut într-un județ și să-l roage să stabilească verdictul. Translatorul îi vorbi proaspătului secretar îndelung, dar domnul K. nu înțelese mai nimic și nu se putu pronunța în chestiunea respectivă. Oamenii motivară atunci că străinul cunoștea codul penal din țara sa. Cazul trebuia dat secretarilor chinezi, ceea ce Dou și făcu. Peste câteva zile, se primi ordinul imperial care cerea: să se instruiască soldații, să se instituie posturi de poliție și să se deschidă școli publice. În fața acestor trei domenii atât de diferite și de noi, guvernatorul se gândi că domnul K. putea să-și dea concursul, ca un bun specialist ce era în probleme politice. Îl chemă personal, îi comunică despre ce era vorba și-l rugă să redacteze niște regulamente.

— La mine în țară, există mai multe specialități, spuse K. Am să iau un singur exemplu, acela al instruirii militarilor: avem școli separate pentru infanterie și școli pentru marină. La fel e și cu școlile publice, care sunt împărțite în școli primare și în școli superioare. Mie mi-e greu să formulez niște opinii nefind specialist în aceste domenii.

Dou Shihao se arătă întrucâtva nemulțumit.

— V-am dat să soluționați un caz și ați spus că nu înțelegeți legislația chineză. În aceste chestiuni, vrem să lucrăm după modelul dumneavoastră. Dacă nu vă pricepeți nici la una, nici la alta, la ce sunteți bun?

— Legislația dumneavoastră e coruptă. Ați afirmat că ați îmbunătățit-o, dar nu este adevărat. De aceea, n-am de gând să acționez în spiritul ei. Dacă m-aș folosi de legile noastre, hotărârile mele n-ar fi ratificate. În chestiunile pe

---

care mi le-ați prezentat astăzi, în țară la mine există savanți. Dacă doriți, vă pot aduce specialiști în fiecare specialitate. De acum înainte, unde mă pricep am să vă dau tot sprijinul, scutind-o pe înălțimea Voastră de eforturi.

Guvernatorul nu mai comentă. Noile chestiuni le încredință comisarului și inspectorului provincial. Domnul K. era fericit că primea bani, că mânca și dormea bine, fără nicio răspundere.

A trecut așa vreo jumătate de an. Într-o zi, un compatriot de-al secretarului străin a sosit în vizită în China cu întreaga sa familie. Acesta avusese niște necazuri cu cei care îi căraseră bagajele. Străinul l-a căutat pe K, crindu-i ajutorul. Secretarul K. i-a vorbit guvernatorului, care a încredințat cazul, magistratului local. Peste puțin, acesta a raportat că îi interogase pe cărauși, care declaraseră: „Am convenit cinci sute de *yuani* o cobiliță, niciun ban mai puțin”. Străinul se supăraseră, îi lovise cu bastonul, iar unuia chiar îi spărsese capul. Atunci căraușii se înfuriaseră, refuzaseră banii și duseră lucrurile înapoi, în locul de unde le preluaseră, lăsându-l pe străin să angajeze pe alții. În cele din urmă, intervenise patronul care îi închiriasse străinului casă, oferind trei sute de *yuam* pentru fiecare cobiliță și lucrurile se aranjaseră.

— După umila mea părere, încheiase magistratul, cazul e rezolvat. Străinul nici nu trebuia să vă deranjeze cu asemenea fleacuri.

Guvernatorului i se păru că judecata magistratului era dreaptă.

— Este urât că hamalii aceia au pretins un preț atât de mare, spuse el. Dar străinul i-a bătut, nu i-a plătit atât

---

cât se înțeleseseră dinainte și mi s-a mai plâns și mie, ceea ce este prea de tot!

Îl chemă, așadar, pe domnul K., îi prezentă cazul, rugându-l să-l sfătuiască pe străin să se astâmpere. K. Însă lovi cu pumnul în masă, răsturnă scaunul pe care stătuse, vociferând:

— De la bun început de când am intrat în această slujbă, mi-ați zis că nu sunt bun, fiindcă nu acționez după legile chinezești. Acum văd că nu e bine nici când pun preț pe ele! îmi e mai mult decât limpede că mă disprețuiți și nu vă interesează opinia mea! Atunci pentru ce mai sunt secretarul dumneavoastră? Străinul îl învinovăți apoi pe guvernator că a încălcat contractul semnat: M-ați angajat, dar nu mi-ați dat nicio putere, ținându-mă să zac degeaba. Lucrul acesta a dăunat reputației nrfele. Cine are să mai mă angajeze de acum încolo? Vă rog să-mi achitați leafa pe cel puțin un an și să mă despăgubiți pentru că mi-ați știrbit faima. Dacă nu veți face în felul acesta, veți merge cu mine la Beijing, la ambasadă, să ne punem acolo de acord.

— Unde plecați? întrebă guvernatorul, văzându-l pe Secretarul K. Îndepărtându-se.

— La Beijing.

— Eu nu-mi pot părăsi postul fără un ordin imperial. Dacă doriți, vă puteți duce dumneavoastră singur. Dumneavoastră plecați, nu eu v-am concediat, de „ceea nu vă plătesc nimic.

Răspunsul guvernatorului îl făcu pe străin să urle de furie. Noroc că magistratul local se mai afla lângă ei și el fu acela care interveni, potolind lucrurile.

— Domnule K., dacă aveți obiecții puteți să le

---

formulați calm și le vom discuta. Înălțimea Sa este stăpânul acestei provincii și l-ați supărat.

Străinul tăcu, iar magistratul se ocupă de guvernator. Acesta ascultă și porunci ca Departamentul pentru treburile străine să rezolve cazul domnului K. După mai multe discuții, se acceptă să i se dea salariul pe un an, ținând să nu mai fie folosit. Punând mâna pe bani, domnul K. nu mai avu alte pretenții. Guvernatorul Dou Shihau regretă el însuși incidentul și se răci destul față de străini. Apoi Marele Secretar Shen, care era rudă cu el, îi trimise din Beijing o scrisoare, în care-l prevenea că în capitală circulă anumite vorbe despre el și îl sfătuia să-l concedieze numaidecât pe secretarul străin, pentru a evita viitoare comentarii. Primind scrisoarea, Dou Shihao se folosi de faptul că domnul K. i se împotrivi în mod public și se debarasă de el. În felul acesta, discuțiile în jurul Străinului încetară, iar guvernatorul se dedică pe deplin propriei sale cariere mandarinale.

Unul din dregătorii din subordinea Marelui Secretar Shen era Zhen Shouqin, în vârstă de șaptezeci și trei de ani. Într-o zi, Zhen organizează un banchet, în cinstea înfloririi crizantemelor, invitând la el câțiva prieteni și colegi. Marele Secretar aflate despre petrecere și-i spusese cuiva că asemenea întâlniri la care erau admirate crizantele erau de un rafinament rar și nu înțelegea de ce nu fusese și el invitat. Acela îi transmisese lui Zhen aceste vorbe și omul se grăbise să se înfățișeze mai marelui său și să-i explice care era situația. o

— Casa mea e mică, învățătorule, se scuză Zhen Shouqin, am oaspeți mulți și mi-a fost teamă că acest lucru

---

nu vă va fi pe plac.

— Ba îmi place foarte mult și am să vin negreșit. Să nu faci cheltuieli mari. Nu mă omor după mâncare, cel mai de seamă lucru este să petrecem frumos și să ne simțim bine.

În mod firesc, Zhen se bucură. Și pentru că venea la banchet chiar șeful lui, cu toate că i se atrăsese atenția să nu cheltuie, comandă în plus câteva mâncăruri care îi plăceau acestuia. Petrecerea fusese fixată pentru ora două. Însă Marele Secretar, nerăbdător, sosise înainte de unu și plin de încântare. Când află că invitații îi erau cu toții învățăcei, se bucură și mai mult. Când oaspeții se strânseseră cu toții, Shen propuse ca fiecare dintre ei să scrie câte o strofă în cinstea crizantemelor.

— Multe din genurile poetice străvechi le-am uitat, recunosc Marele Secretar. Numai stilul de cinci ideograme în vers, cu patru rime îmi mai reușea, deși la vârsta mea îmi vine greu să mă încadrez în timp¹⁰⁶.

Invitații se supuseră, câștigați de entuziasmul bătrânului secretar. Fiecare începu să se gândească. Stabilirea pentru alcătuirea poeziei termenul de o oră și primul dintre ei care termină poezia fu chiar Marele Secretar. Toți ceilalți o citiră rînd pe rînd: versurile erau

---

106 La banchetele propriu-zise, dar mai cu seamă la cele prin excelență cărturărești, între jocurile de petrecere și desfătare ale spiritului era mult practică compunerea de stihuri. Aceasta se făcea pornind de la o imagine, imagine-cuvînt, temă, idee, stare de suflet, date, și după cum erau propuse și schemele prozodice, printr-un vers avansat sau rime de la început stabilite. Se fixa ca regulă eliminatorie și timpul descompunere, al poeziei, strofei, distihului sau numai al versului.

---

de câte cinci ideograme. Până la urmă se scriseseră nu mai puțin de douăzeci și șapte de poezii. Trei oaspeți se scuzară că nu le ieșiseră versurile; urma *să le ia acasă* să le mai lucreze și să le trimită ulterior. Când toate compunerile poetice fură gata, gazda îl rugă pe Marele Secretar Shen să se uite peste ele. Bătrânul le citi și arată că îi plăcură.

— Am să-l rog pe fratele Zhen Chouqin, propuse el, să caligrafeze toate poemele la un loc și să le trimită fiecăruia de aici. Vom pune cu toții semnătura și în felul acesta vom întocmi un volum pe care îl vom da la imprimărie. Fiind poezii scrise* de înalți mandarini, oamenii se vor grăbi să-l cumpere.

Cei de față se arătară mândri de atenția pe care le-o acorda Marele Secretar.

Pe la jumătatea mesei, Zhen se sculă, intră în casă și se întoarce cu două caligrafii, pe care le puse în fața Marelui Secretar.

— Învățăcelul Vostru are doi fii, zise. Nu știu dacă au sau nu talent.

— Bravo! Ia să vedem! se grăbi Marele Secretar și se aplecă asupra hârtiilor pe care epau caligrafiate două poeme despre crizanteme.

În față, în loc de titlu, scria: „Cu gratitudine, îl rugăm pe Marele Secretar să ne îndrume”, iar jos erau așternute semnăturile celor doi fii ai gazdei: Zhen Xuezhong și Zhen Xuexiao. Înaltul mandarin se uită mai întâi la semnături:

— Frumoase nume, aprecie. Când te numești Studiu Loial și Pietate filială nu poți decât să primești toate onorurile. Citi apoi poeziile și le lăudă ca bune: Vor

---

cunoaște un viitor frumos. Îi socotesc învățăceii mei. Aș vrea să-i cunosc.

Zhen așteptase cu sufletul la gură o asemenea cerere. Alergă în ca-a și-și grăbi băieții să se îmbrace. Cel mare avea peste patruzeci de ani, iar cel mic abia trecuse de douăzeci. Apărură îmbrăcați în robe cărturărești. Înaintea Marelui Secretar se lăsară jos, bătând câte o mătanie. Acesta le întoarse un salut schițat pe jumătate și îi invită să se așeze.

— Unde lucrezi? se adresă el celui mai mare.

— A avut rangul al șaptelea.

— De ce n-a participat la concurs?

— A dat examene de zece ori la rând. Acum e des tu) de în vârstă și calea aceasta îi rămâne închisă. Nu-i strică să capote experiență undeva, în provincie.

— Păcat! Păcat! Un asemenea talent ar fi fost bine să aștepte să obțină treptat câte un grad cărturăresc, spre a se avânta ca vulturul pe cer. Chiar că este păcat să se amestece și să se piardă în lumea mandarinală di provincie! vorbind, se uită, din nou peste poezie, o citi de două-trei ori și rosti: „Stihul rostește glasul inimii”, imaginea aceasta nu e deloc rea. Poezia este frumoasă, deși are în ea ceva asperități și ele îi dăunează, oarecum. Noroc că tânărul se va putea totuși desfășura și pe viitor va progresa acolo în provincie. Cât despre al doilea fecior, cred că nu mai o nevoie să o spun că va fi un membru de seamă al Academiei imperiale! apoi se întoarse din nou spre Xuechong: Când ai început să profesezi? în ce provincie ai fost dat?

— De o lună și voi merge în Shandong.

— Locul e bun. Guvernatorul este unul dintre învățăceii mei și am să-i scriu de tine.

Zhen Shouqin avea în suflet tocmai acest ghid, dar nu îndrăznise să se pronunțe. Sentimentele de recunoștință față de mai marele lui îi sporiră. Le ceru băieților să îngenuncheze din nou și să mulțumească. Marele Secretar mâncă și bău satisfăcut și recită versuri până spre înserat. A doua zi, Zhen îl îndemnă pe fiul cel mare să-i facă o vizită Marelui Secretar. În timpul vizitei, înaltul mandarin scoase la iveală o scrisoare așternută de mână sa și i-o dădu oaspetelui să o înmâneze din partea lui-guvernatorului din Shandong.

Cu scrisoarea de recomandare la el, Zhen Xuezhong porni spre Shandong împreună cu familia. Neliniștit în inima sa de plecarea de acasă a fiului cel mare, Zhen Shouqin îl rugase pe cumnatul său să-l întovărească, pentru ca totul să fie bine. Acesta se numea Yu. În urmă cu doi ani i se prăpădise soția și rămăsese singur pe lume, fără niciun sprijin, de aceea venise la Beijing și trăise de atunci pe lângă soțul surorii sale mai mici. Zhen fusese toată viața un dregător mărunț din capitală și nu era chiar un risipitor, de aceea o gură în plus la masă îl îngrijorase. Încercase de mai multe ori să-și prezinte cumnatul pentru un post, dar din pricina vârstei înaintate a acestuia nimeni nu voise să-l sprijine. Acum, trimitându-l în Shandong pe lângă fiul său, Zhen avea două câștiguri dintr-o lovituia. Domnul Yu era cam bătrân, însă destul de robust și vioi. Pe drum, el ținu să se îngrijească de tot ce era necesar. Zhen Xuezhong nu se preocupa de nimic, lăsându-se în seama unchiului său. Slugile pe care le luaseră, trudiseră destul

---

de mult la oraș și sperau că în provincie au să aibă prilejul de a elștiiga ceva în plus, de aceea și acceptaseră de bunăvoie să-l urmeze pe Xuezhong. Din păcate, din pricina domnului Yu, care nu lăsa nimic să-i scape, în timpul călătoriei, ele nu reușiseră să aibă mn un avantaj. Din această simplă pricină, slugiile nu-l aveau deloc la inimă pe bătrânul Yu și se întreceau să-i vorbească de rău înaintea stăpânului lor.

În câteva zile ajunseră în Jinan, capitala provinciei Shandong. Nu vom vorbi despre formalitățile pe care proaspătul demnitar trebuise să le îplinească acolo. Primind scrisoarea din partea Marelui Secretar, guvernatorul îl privi cu alți ochi pe noul venit. La nicio lună de zile de la stabilirea lui Xuezhong în provincie, guvernatorul n-ar fi îndrăznit să-i dea acestuia o însărcinare, fiind mult prea curând, de aceea îl repartizase pe lângă inspectorul Zhang, care răspundea de îndiguirea cursului superior al unui fluviu. Inspectorul îl primise cu grijă și chiar a doua zi îl însărcinase să se ocupe cu achiziționarea de material lemnos pentru șantier. El mulțumise. Știind că lucrul acesta era greu, inspectorul îi dădu ca ajutoare doi oameni cu experiență, anume pe Xiao și pe Pan. Dar Zhen nu avea încredere în ei și-l chemă tot pe unchiul său până și pe șantier, să-i fie în preajmă și să vegheze la toate. Domnul Yu se grăbi să-i dea ascultare, iar Xiao și Pan nu mai îndrăzniră să mai facă nimic în privința vreunei afaceri. Îl urau însă pe bătrân, care avea ochi limpede și minte clară.

La puțină vreme, Huang Ciupitul, unchi după soție, îi făcu lui Huezhong o vizită. Nevasta lui Huezhong era din

---

Hubei, iar Huang era unchiul ei cel mare și deținea slujba de collector într-un județ de acolo din Shandong. Aflând ce slujbă căpătase soțul nepoatei sale, își luase liber câteva luni, pe care mai marii lui i le acordaseră bucuroși deoarece și așa nu aveau cine știe ce încredere în el. Fiind destul de zgârcit, ajuns în Jinan, I-Iuang Ciupitul nu trase la un han, ci la un prieten; nu cutezase să se ducă direct la nepoata sa, fiindcă nu se văzuseră de câțiva zeci de ani și nu știa cum putea fi primit. Ajunsese înainte de prânz, mâncase, - se schimbase și abia apoi plecase să-și viziteze nepoata. Nici nu se îmbrăcase prea bine: trăsesse pe el o robă de mătase, revopsită, o vestă veche, albastră și cam atât. Pe cap își pusese o bonetă mare și în picioare niște încălțări erupte la vârf. La un moment dat, își zise: „Fiind prima vizită pe care i-o fac soțului nepoatei mele, ce carte de vizită s-ar cuveni să folosesc? Aflându-i gândul, un prieten de-al lui îi spuse:

— N-ai decât să scrii pe un carton: „Umilul tău frate și neamu’.

— Am de gând să mă promoveze, clătină Huang din cap. Cuvântul frate aF însemna că mă socotesc deja de rangul său. Ce-ar fi să-mi scriu numai numele și atât?

— El ce funcție are?

— Abia a sosit în Shandong. Deocamdată ajută la îndiguiri. Tatăl lui este cărturar de seamă la Palat.

— Rangul lui taică-său nu se răsfrânge și asupra lui. Și chiar de-ar fi așa, n-am auzit să fie nevoie ca unchiul să se prezinte nepotului, printr-o carte de vizită.

— Asta e obiceiul mandarina! N-ai de unde să știi, că n-ai fost dregător. Îl caut nu de alta, ci să-mi dea și mie să

---

fac câte ceva pe șantier. Dacă treaba merge bine, va fi răsplătit și el și cei din subordinea lui. Acum înțelegi că e obligatoriu să mă prezint printr-o carte de vizită? Chiar de-ar fi numai pentru nepoata mea și tot trebuie să procedez cu tot dichisul.

— Ai dreptate. Poate e cazul să te grăbești, încheie prietenul discuția, văzând că nu poate să-l scoată dintr-ale lui.

Pe drum, Huang Ciupitul se interesă unde se afla casa nepoatei lui. Cum ajunsese, arată cartea de vizită.

— Stăpânul este plecat pe șantier, spuse portarul, după ce examinează înscrisul de pe carte. Îmi pare rău.

— Nu-i nimic. Am să te rog s-o anunți pe doamna că vreau să o văd.

Auzind una ca asta, portarul se chiori iarăși la cartea de vizită.

— Sunteți rudă cu stăpâna?

— Stăpâna voastră e din neamul meu, explică el abia acum.

— Înțeleg că sunteți unchiul dânzei. Pe linie maternă?

— Sunt rudă mai de departe, dar tot unchi îi vin.

Aflând că nu este unchi bun, după mamă, portarul se răci din nou. Totuși, se temu să nu greșească în vreun fel, de aceea îl pofti să ia loc. Imediat, portarul intră și-și înștiință stăpâna, care îl invită pe oaspete în saloaj. Femeia era deja aranjată, așa că apărură imediat. Când să ridice mânecile lungi ale robei să-l salute pe oaspete, stăpâna constată că acesta îngenunchease deja, salutându-o respectuos.

— Am fost ani de zile plecat din această provincie și

---

n-am avut ocazia să vă aduc omagiile mele.

— Vai de mine! spuse ea.

Vorbiră ca între neamuri, Ciupitul arătându-se mios, și adresându-i-se la fiecare câteva cuvinte cu „doamnă” și „surioară”. Când veni vorba de însărcinările soțului ei, femeia zise:

— Ca neamuri, ar trebui să vă tratez; din păcate, stăpânul nu este acasă și eu nu știu cum să fac. Sunteți venit de departe. Unde ați tras?

— Deocamdată am tras la un prieten, n-am un loc al meu.

— Atunci aduceți-vă lucrurile și stați aici câteva zile. Soțul meu revine adesea în capitala provinciei. Atunci vom vedea ce se poate face.

Prima frază îl neliniștise pe Huang, însă până la urmă își reveni. Rosti câteva cuvinte care să o miște pe nepoata sa și plecă. Slugile se purtară frumos cu noul venit, vorbindu-i numai cu apelativul „Excelența Sa unchiul”.

— Am venit să-mi aflu un reazem în stăpânul vostru, le spunea el. Am nevoie de sprijinul vostru ca să fiu luat în seamă. Doar suntem la fel și unii și lții. Nu-mi mai spuneți Excelență!

Modestia lui plăcu slugilor. Peste câteva zile, trecu pe acasă unchiul Yu și nu, ca după obicei, stăpânul, care fusese de data aceasta reținut pe șantier. Huang Ciupitul aflase de prezența acestuia și îndată ce omul coborî din trăsură se prezentă printr-un carton, pe care caligrafiase cuvintele „Umilul vostru neamw.”

Când își vorbiră, nu-l scoase din „unchiule”, în vreme ce pe sine se numea „nepotul vostru”. Îl rugă și pe el să-l

---

ajute. Yu era om cinstit și i se păru că și Huang Ciupitul era serios. Înainte de a se întoarce pe șantier, doamnă îl rugă și ea pe Yu să-i vorbească soțului de unchiul ei. Omul nu se împotrivi, dimpotrivă, se arată binevoitor. Huang observase că slugile îl înjură pe Yu și-l bârfesc în spate. „Iată un bun prilej să-mi clădesc rostul”, se gândi el. Când n-avea ce face, o căuta pe surioara sa și se așternenu în taifas, el aducând discuția în favoarea sa. Femeii îi plăcea să flecărească și întâlnirile cu el îi făceau mare plăcere. Huang ajunsese astfel să se bucure de mare trecere în fața stăpânei casei, iar slugile îl rugau să le ia apărarea. În felul acesta s-a scurs cam o jumătate de lună. Când Zhen Xuechong a dat în sfârșit pe acasă, bizuindu-se deja pe îndemnul lui Yu, a acceptat să-l ia cu el și pe Huang Ciupitul.

Pe șantier, Huang își dădu seama că rolul lui Zhen era destul de mare. Deși răspundea de achiziționarea unor materiale, avea mulți oameni în subordine și orice lucru depindea de el, fie lemn, pământ pentru îndiguire sau altceva. Folosindu-se de oameni mulți, se înțelege că și cei care îl căutau erau mulți. Era un fel de secretar, dar în realitate avea aceeași putere ca a șefului de șantier. De bani răspundea unchiul Yu. Cei doi recomandați de inspector, Xiao și Pan, se ocupau cu aducerea materialelor. La sosirea pe șantier, Huang Ciupitul făcu vizite de curtoazie tuturor acelor din subordinea lui Zhenz căruia totuși nu îndrăznea să-i spună pe nume, ci Excelența Sa. Apoi, văzând că toată lumea îi spunea șeful, se folosi și el de acest apelativ. După două zile, Zhen îl trimise să controleze niște materiale. El nu știa absolut deloc ce

---

trebuia să facă, însă observase că Yu nu intra niciodată în amănunte cu șeful, de aceea li se alătură încetul cu încetul lui Xiao și Pan. Aceștia aflaseră că era unchiul șefului și începură să se folosească de el pentru a transmite anumite chestiuni șefului. După o vreme, observând câtă importanță i se acordă, Huang prinse să se îmbătoșeze. Doar se știe că pe fluviile adânci intră corăbiile cele mari! Începu să se laude că nepoată-sa i-a trimis nu știu ce prăjitură sau mâncare; arată tuturor o haină de piele dăruită de aceasta, deși era veche și revopsită. Pan, care era glumeț din fire, îi replică:

— Nepoata este destul de zgârcită, de vreme ce ți-a făcut cadou o vechitură!

Huang Ciupitul se înroși tot, se gândi și răspunse:

— Avea de gând să-mi trimită o haină nouă, dar eu 'n-am vrut să primesc și i-am cerut una folosită.

— Ce rost avea s-o refuzi?

— Fiindcă lucrez pe șantier, unde bate vântul, e praf și una -nouă s-ar fi făcut ca veche în doar câteva zile! Acum înțelegeai? I-am cei ut o haină veche tocmai ca să nu mă doară inima că o murdăresc. Chiar nu vă dați seama?

Peste încă o zi, stăpâna trimise administratorul cu hrană pentru soțul ei. Yu și Huang primiră și ei niște pâstramă și câteva briose.

Yu nu se lăuda cu ce mănă, de aceea ceilalți nu aflară de acest lucru, în schimb, Huang Ciupitul, bucuros de parcă ar fi fost miruit de mâna împărătească, spuse tuturor câtă grijă avea nepoata de el.

— Am două nepoate, zise. Cea mare, cam cărpănoasă, s-a măritat cu un profesor și s-a prăpădit de

---

tânără. Cea de-a doua, adică soția șefului nostru, de mică s-a dovedit. Înzestrată și uite ce a ajuns!

În ziua următoare, la prânz, după ce fiersese înăbușit carnea pe care o primise în dar și o tăiasse în felii subțiri, luă o farfurie întinsă, aranjă bucățile pe ea și ieși în locul unde mâncau toți ceilalți. Se așeză la o masă la care prânzeau cinci oameni. Îi dădu fiecăruia câte o felie.

— Asta e carnea primită de la nepoată. Vă rog să gustați, îi îndemnă el.

Pe urmă se grăbi să-și umple și el gura. Nu mai contenea cu laudele. Când se saturea, îi mai rămăseseră trei felii, pe care le încredință servitorului să i le păstreze până la masa următoare. Omului îi lăsa gura apă și luă și el o bucățică.

— Se tot lăuda că e gustoasă. Ia să văd dacă e sau nu așa! mormăi și pe dată mai înfulecă o felie. Prima felie nu-i rea, a doua se duce singură pe gât. Cu cât mănânci, cu atât nu te-ai mai opri. O mănânc și pe a treia, că doar nu m-o întreba! Și de-o fi să fie, o să-l zic că le-a șterpelit o pisică. Ce-o să-mi facă?

Zis și făcut. Seara, la cină, omul tot spera să nu i se ceară carnea înapoi. Dar Ciupitul nu se așeză bine și întreabă:

— Unde mi-e carnea?

Omul strigă la bucătărie după un bol cu carne.

— Nu vreau altceva, decât cele trei felii rămase de la prânz! Ți te-am lăsat doar în grijă.

Văzând că nu scapă, omul amuți.

— Nu mai sunt, spuse.

— Cum adică? întrebă Ciupitul, trântind ce-i căzu în

---

mână.

— Le-o fi înfulecat vreo pisică, zise hoțul.

— Bă, ou de broască țestoasă, sări Huang Ciupitul. Era carnea pe care mi-a dat-o nepoată-mea. Nu mi-a venit s-o mănânc toată și tu-mi vorbești de pisici! Pe mine nu mă privește, dar vreau carnea. Dacă nu o ai, mi-o plătești. Și dacă nu, o să-i zic stăpânei tale să te pedepsească.

Îl beșteli pe om minute în șir. Ceilalți terminară de mâncat și el înjura de zor, fără contenire. La început, sluga rămase tăcută, apoi porni spre ieșire, mormăind: „Ce mare scofală, acolo, trei felioare de carne de porc! Doar n-or fi fiind carne din carnea stăpânei! Ce atâta zarvă?” Ciupitul îl auzi, se repezi după el și-l pocni peste obraz, întrebându-l din ce fel de carne se înfruptase. Îl amenință că îl va pâri stăpânului, care o să-l biciuiască. Slugile care asistaseră la sfadă îl învinovățiră pe servitor, pentru necuviința față de stăpână.

— Cum să nu se supere, dacă-i e rudă apropiată? Să fi făcut în așa fel încât să nu te-audă. Dacă o să te spună, o să mai mănânci din mila stăpânului?

Sluga ajunse să regrete și îndemnată de ceilalți confrăți se duse și îngenunche înaintea lui Huang Ciupitul, implorându-l să-și rețină mânia și să-l ierte. La început, acesta nu se lăsă. Acceptă după ce slugile toate i se plecară. Pofticiosul îngenunche iarăși, mulțumind pentru bunătate și incidentul luă sfârșit. Prin aceasta, Ciupitul câștigă și mai multă simpatie. „N-am decât o singură persoană mai presus de mine, pe unchiul Yu. Ceilalți nu trec nicidecum peste mine”, gândi el și se înfumură și mai tare, iar râvna celor mărunți de a-l câștiga creșcu și ea.

Ca un făcut, Yu boli zece zile. Înainte, Zhen Xuezhong îi trecea acestuia orice chestiune nou apărută. Rămas singur, în trei zile se scârbi de treburile mărunte. Și tot în vremea asta, Huang Ciupitul se dădea peste cap să-i intre în voie. Uneori făcea și câte un lucru care ar fi revenit nu slugilor casei, ci copiilor-slugi. Părându-i-se om de treabă, Zhang începu să-i încredințeze câte o misiune. După ce își împlinea sarcinile, Huang se ducea de nenumărate ori în camera în care boala Yu, interesându-se cum se simte, ajutându-l să bea supe, apă și îngrijindu-l. La aceste devezi de atenție, Yu nu avea decât cuvinte de laudă, însă boala îi era neiertătoare, agravându-i-se tot mai mult. Zhen Xuezhong chemă doctori renumiți, fără ca rezultatele să fie vizibile. Înțelegând că îi venise vremea să părăsească lumea, Yu îl chemă la el pe nepotul său. Huang Ciupitul era de față.

— De când am rămas singur, spuse Yu, scoțând o mână de sub pătură și prinzându-i mâna lui Zhen, tu te-ai îngrijit ca nimeni altul de mine. Nu m-ai socotit un străin și te-ai încrezut în totul în mine și în puterile mele. Acum nu mai sunt bun la nimic! Tocmai când aveai mai multă nevoie de mine, nu te mai pot ajuta, nu-ți mai sunt de niciun folos! După ce voi muri, ocupă-te singur de chestiunile financiare. Și nu uita vorba aceea că „lăcomia omului nu cunoaște margini”. Oricât ți-ar fi cineva de apropiat, nu te poți bizui pe el în această privință. Ajungând aici, Yu nu mai putu respira, pe frunte îi apărură broboane de sudoare. Căzu într-o parte. Amintindu-și și de vrednicia și de credința lui, Zhen Xuezhong lăcrimă sincer. Rugă să i se facă repede o fiertură întăritoare din *renshen*, iar pe

---

bătrârt îl sfătui să nu mai vorbească, pentru a-și recăpăta puterile. Sorbind fiertura din *renshen*, Yu își mai reveni și reluă: Nu numai că de problema de seamă a banilor trebuie să te ocupi tu însuși, dar e necesar să te îngrijești personal și de achiziționarea materialelor. Cât am fost în viață și am puțul, mi-am luat eu răspunderea aprovizionării, fără să-mi pese că unii de-ai casei mă urau. Nu mi-era teamă. La vârsta mea, n-aveam nevoie de vreun câștig. În afară de mine, nu se află o a doua persoană care să procedeze așa cum am făcut eu. Huang Ciupitul e destul de capabil...

Vorba omului se întrerupse, nu se mai leagă din nou. Bolnavul se înecă. Zhen îl așeză cât mai comod și-i șopti să se odihnească. Cine-ar fi crezut că efortul vorbirii secătuisese suflul bătrânului? Ochii lui păliseră, morți. Zhen Xuezhong plânse. Puse oamenii să se îngrijească de toate, îl băgă în sicriu, îl țină un timp în templu, apoi îi trimise la locul lui de baștină. Noi nu ne vom referi la toate acestea.

Ciupitul auzise ultimele sfaturi ale lui Yu. „Bătrân netot!” îl blestema în gând. Cât ai bolit și ai zăcut, te-am îngrijit și tu nu-mi lași și mie un blid cu mâncare. Bine că n-ai ajuns până la capăt cu povețele tale aiurite!

Noroc că Zhen nu luase aminte la ce i se spusese și înainte ca Yu să fie așezat în sicriu îi și dăduse Ciupitului puteri speciale! Acesta se bucură grozav și prelua chestiunile chiar în ziua aceea. Căută îndelung, cu gândul să găsească ceva conturi lipsă, dar nu avu noroc. Într-o cameră goală stăteau grămadă mii de șiraguri de bani. Se înfățișă deci nepotului:

— Toți banii aceștia pe care-i ținem în casă nu aduc

---

niciun venit. De ce să nu-i băgăm la o bancă? Mai întâi, că ne-or întoarce dobânzi, iar mai apoi, am scăpa de grijă. Unchiul Yu era bătrân și oricât de priceput, nu S-a gândit la chestiunea aceasta.

— Nu e vina lui. Pe șantier avem nevoie de bani peșin. Dacă nu avem mai mulți asupra noastră, ne-ar lipsi tocmai când ne-ar fi lumea mai dragă.

La această replică -, Ciupitul nu știe ce să spună. Se întoarce la el supărat, cu buza umflată. „N-are nimic, doar mănânc din mâna lui”, își zise!

Era în culmea mâniei, când cel care răspundea de bucătărie veni să-i ceară bani. Știind cine era, omul încercă o dată în plus să se apropie de el.

— Vă urez tihnă, unchiule, îi ură el, de cumi intră pe ușă.

Ciupitul nu-i acordă multă atenție. Îl întreabă ce voia Zâmbind, administratorul scoase din mânoua hainei o listă cu cheltuieli și o puse pe masă.

— Vă deranjez din nou, unchiule, rosti.

Huang Ciupitul lucrase ca umil slujbaş prin dregătorii județene și cu toate că nu-i trecuse prin mină asemenea calcule, știa cam icât costă întreținerea unei case. În general, se putea face o reducere de cinci la sută. Luă abacul și începu să calculeze. Pentru cinci zile, erau necesare nouăzeci și șase de șiraguri, din care, conform procentului de reducere, se cuvenea numai nouăzeci și unu de șiraguri și două sute de bănuți de aramă. Scoase banii după această sumă. Administratorul luă banii, îi socoti și nu îndrăzni să spună că n-ar fi suma exactă, ci, râzând, zise:

— Unchiule, cum ați calculat? Nemernicul de mine mi înțelege nimic!

Ciupitul socoti că administratorul vrea să-și bată joc de el. Împinse abacul, lovi cu pumnul în masă și strigă:

— Nenorocitul! N-ai ochi să mă vei, nu-i așa? Ce ți-ai zis? Ia să mă duc eu la ăsta din prima zi, că e un nepriceput! Ei, află că peste tot e la fel. Fac treaba asta pentru prima oară, dar am lucrat prin mai multe Jocuri până acum. Dacă ți se pare că e prea puțin, lasă banii aici!

Administratorul bucătăriei nu înțelese prea bine ce se întâmplase: luă banii și plecă agale.

— Ticălosul! strigă Huang în spatele lui. Dacă nu-l atingi, te lovește ei! N-are nimic bun în el!

A doua zi, omul îi trimise cu bună intenție o slănină și îi pregăti două feluri de legume, cârnați și rață prăjită.

— Umila mea persoană vă prezintă omagii, spuse, și vă rog să mă iertați.

Ciupitul nu-l băgă în seamă. Respinse mâncarea oferităși numai după îndelungi insistențe gustă câte ceva din toate. Administratorul plecă, iar seara îl căută pe casier, îl invită la băutură și-l rugă să-i transmită unchiului Huang următoarele:

— Înainte, se aplică într-adevăr reducerea de cinci la sută. Numai că până acum nu a fost aplicată. De aici încolo, înțeleg că va trebui să dăm socoteală. O vorbă din popor grăiește că „lina crește pe trupul oii!” Noi n-o să avem încotro și tot cu banii stăpânului o să-l acoperim pe unchiul. Dânsul o - om luminat. De unde crede că o să scoatem. atâția bani? Doar n-o să ne vindem nevestele și copiii! mai degrabă îl rugăm tot pe unchiul să-i explice

---

stăpânului că, pe șantier, orice lucru cât de neînsemnat costă scump, și orezul, și lemnele de foc, și mâncarea. Dacă o ținem ca și până acum, n-o s-o putem scoate la capăt și ar fi bine ca de luna viitoare să se suplimenteze pentru fiecare chestie în parte cu câte zece bănuți. În felul acesta, nici eu n-o să fiu păgubit, iar unchiul o să aibă câștig la tot. Cât despre stăpânul, nu pierde nimic dacă rmcheltuielile zilnice eu eltevn sute de bănuți. Excelența Sa poate băga această sumă în cheltuielile privind achiziționarea de material lemnos și cu asta gata!

Casierul măncă și bău pe gratis și se simți obligat să intervină. Seara, se duse la Huang Ciupitul și-i expuse întreaga situație. Ciupitul se încruntă.

— De ce nu mi-ați vorbit de toate astea mai demult? întrebă. Acum e prea târziu! Am vorbit cu stăpânul că el nu e bun și am găsit pe altcineva. Pot eu să mă duc din nou și să-l laud?

— Vă rugăm, fie-vă milă, Excelență! îl imploră casierul.

— Uite cum facem, spuse Huang, după ce se gândi puțin. În fața stăpânului nu mai pot schimba nimic. Un singur lucru ar mai fi: să-i zic că omul care trebuie să-l înlocuiască pe administrator e reținut de treburi de familie și deocamdată nu poate veni pe șantier. Până la sosirea lui, îl ținem pe administratorul vechi. Numai că cel cu care am vorbit deja, mâine va fi aici. Faceți bine și duceți-vă și aranjați-vă treburile cu el. Dacă el acceptă, foarte bine. Iar dacă nu, eu n-am ce să vă fac!

Casierul plecă și-i spuse administratorului ce aflate. Acesta înțelese.

— vorba de ceva bani, spuse. I-aș trimite douăzeci de șiraguri omului aceluia, să-și vadă de-alelui. Dar n-o să mă asculte pe mine. Tot unchiul trebuie s-o facă. O să-l rog să-i transmită banii chiar Domnia Sa.

Casierul se întoarce la Huang Ciupitul, care nu spuse decât că suma era prea mică. Dacă se adăugau încă zece șiraguri, era de acord. De la acest necaz prin care trecuse cel care răspundea de bucătărie, toți lucrătorii aflaseră că unchiul Huang pretindea bani și că oricine ar fi vrut să se bucure de vreun avantaj trebuia să-i facă daruri. Până când Zhen Xuezhong își încheie misiunea pe șantier, Ciupitul își umplu doldora desaga. Avea de gând să ajungă dregător și cu toate că strânsese bani destui, tot nesătul se arăta; în plus, se temea că lumea o să-i scornească vorbe. După mai multe zile de frământări, își cumpără un post de asistent de magistrat de județ în provincia Shandong. Plecă spre capitala provinciei, rugându-l pe soțul nepoatei sale să-l propună pentru promovare. Zhen acceptă bucuros. Noi nu vom mai lungi vorba. În capitala provinciei, Huang Ciupitul își dădu toată silința. Puse ochii pe două locuri de muncă, la ce misar și la prefect, unde își făcea zilnic drum.

Într-o bună zi, la Yamenul comisarului nu-l găsi decât pe portar.

— Astăzi înălțimea Sa nu vine, îl anunță acesta.

— S-a întâmplat ceva? întrebă Huang.

— A avut certuri mari în familie. O favorită nu a mâncat două zile.

— Care să fie cauza?

— Nici eu nu știam, abia acum am aflat de la o slugă. Dar să nu vorbiți în afară, să se audă.

— Bineînțeles.

— Înălțimea Sa are o soție principală și trei favorite, sau soții secundare. Până acu vreo două zile s-a permis cumpărarea de funcții, timp de două luni, nu mai mult. Atunci stăpânul a cumpărat rangul de inspector pentru domnișorul cel mare. Favorita principală are și ea un fiu; și cu toate că nu e în vârstă decât de șapte ani, s-a băgat și ea, cerând nici mai mult, nici mai puțin decât tot funcția asta. Lacpmă, a doua favorită ar fi vrut și ea o răsplată, cu toate că n-are copii. Dar fiind însărcinată prin luna a cincea, i-a cerut stăpânului un rang pentru copilul care nici n-a făcut ochi pe lumea asta. „De unde știi că e băiat și nu fată? Dacă e fată ce ne facem? **w** a întrebat stăpânul. „Nu pot jura că va fi neapărat băiat, dar nimeni nu poate să-mi garanteze că va fi fată. Eu zic că nu e rău dacă ne asigurăm din vreme. Dacă prima sarcină va fi fată, a doua o să fie sigur băiat”. Neavând ce să zică, stăpânul i-a luat un rang, dar de prefect. De-ați ști ce s-a supărat! Și nici nu s-a potolit bine, că a treia favorită s-a pornit și ea. Dânsa nu era nici măcar însărcinată, și voia cu orice chip o funcție onorifică pentru fiul ei. „Ce atâta grabă, nici nu ești măcar însărcinată!” **n** dojenit-o stăpânul. „Da, firește că ai dreptate, dar de unde știi că n-o să rămân luna viitoare?” nu s-a lăsat ea.

— Și s-a pornit pe scandal, cerând și ea un rang de prefect. Abia ieri s-a potolit cearta, dar după atâtea zile și nopți de tămbălău, stăpânul n-a mai fost în stare să vină la slujbă.

Huang Ciupitul înțelese. Nu comentă și plecă la biroul prefectului.

— Excelența Sa este. la guvernator. Încă nu s-a întors, îi spuse ușierul.

Ciupitul așteptă în salon până pe la orele trei după-miaza. Când acela se ivi, ieși înaintea lui să se facă văzut. Prefectul era negru la față. Nu băgă pe nimeni în seamă și din litieră intră direct în camerele private. Ciupitul rămase surprins, neștiind ce se întâmplase. După ce alții plecară, rămase să afle despre ce era vorba.

— Luați loc, Excelență, îl îndemnă ușierul. Mă duc să-l slujesc pe stăpânul și nu se poate să nu aflu câte ceva.

Omul plecă și reveni destul de târziu.

— Știți ce i s-a întâmplat? începu omul să povestească. Huang Ciupitul îl grăbi să vorbească și ușierul urmă: Văd eu că e greu să fii mandarin! Azi-dimineață a fost la guvernator. Acesta suferă de hemoroizi și de la o vreme are niște dureri groaznice. Mai întâi a intrat la el judecătorul provincial, și și-au vorbit ce și-au vorbit și după câte va fraze necazul s-a pornit. Guvernatorul a făcut spume la gură de durere, s-a retras și a anunțat că nu mai primește pe nimeni.

— Ei, și ce dacă? Dacă pe el îl doare-n fund, de ce să-i persecute pe alții? comentă Huang și plecă.

A doua zi, Ciupitul se duse din nou la Yamen la comisar.

— Astăzi nu primește pe nimeni, îl întâmpină portarul.

— Nevestele nu i-au mai făcut scandal?

— Se zice că n-ar fi plătit decât pentru domnișorii pe care-i are de la stăpâna principală și de la prima favorită. Pentru celelalte, i-ar fi frică să acționeze. Cu toate că

înaintea lor a încuviințat tot ce i-au cerut, până acum nu le-a luat încă nimic. Dar nici ele nu se lasă și până la urmă o să auzim că a făcut tot după bunul lor plac. Asta în ceea ce privește casa lui. În privința treburilor publice, până în clipa de față stăpânul meu se ocupa personal de orice schimbare printre slujbașii de rang inferior. Guvernatorul era doar informat și atât. De aici încolo, guvernatorul a pus în fruntea fiecărui departament local câte un inspector, care răspunde de aceste chestiuni. De ochii lumii s-a spus că un comisar trebuie să fie foarte ocupat și de aceea o să răspundă de numirea slujbașilor inspectorii respectivi. În realitate, totul îi va reveni guvernatorului, și numirile și eliberările din slujbă. De supărare, stăpânul n-o să iasă azi pe ușa casei.

„Sigur că e rău, dar e comisar! Într-o provincie, după guvernator el e omul cel mai important! gânde Ciupitul. Cine nu încearcă să-i intre pe sub piele? în ceea ce-l privește, s-a chinuit jumătate de viață, a strâns avere și e normal să devină cărașul familiei – cal și bou, cum se zice, pentru copii și nepoți. Pe urmă nu trebuie uitați ceilalți demnitari care încearcă să-l dea la o parte. Oh „mandarinii ăștia sunt ca soțiile secundare, folosesc tot felul de tertipuri și șiretlicuri, întrecându-se care mai de care să placă unuia singur, și ăsta nu e altul decât guvernatorul provinciei; dacă au pierdut doar un strop din simpatia acestuia, se înălesc rău de tot. Ce mai, mandarinii nu pot fi puși la un loc cu toți ceilalți oameni!”

— Duceți-vă și vă odihniți, domnule Huang, i se adresează portarul. Dânsul nu mai pleacă azi nicăieri, de ce să vă pierdeți aici timpul?

Huang Ciupitul se ridică în picioare, parcă trezit de vorbele omului.

— Ai dreptate, recunosc el. Că bine-ai zis. De două luni n-am trecut pe la biroul judecătorului provincial. Are și el mult de lucru și doar n-o să trimită după mine.

Plecă. În fața porții judecătorului provincial, găsi litiera prefectului și pe însoțitorii acestuia. Se bucură „fiindcă în felul acesta nimerea doi iepuri dintr-o lovitură...

Salonul central era plin de dregători. Cei mai mulți erau inspectori asistenți, veniți în vederea primirii lor la guvernator. „Ce se întâmplă?” își spuse și, când întâlni un cunoscut, se interesă ce era cu atâta lume strânsă acolo. Nimic mai simplu; guvernatorul fusese chemat în capitală și cum nu se avea bine cu comisarul, îl propusese pe judecător să-i ia locul. Judecătorul provinciei era manciurian și Palatul îl aprobase imediat. Primind telegrama, guvernatorul se bucură și îl felicită pe judecător, trimițându-l cu mare alai acasă. Judecătorul îi mulțumi pentru înălțarea în rang. Când o porni spre Yamenul său, prefectul, magistrații și alții se rânduiau cu toții în urma litierei lui. Dregătorii asistenți, care își așteptau numirile în post, se grăbiră să vină să-l felicite și să-i ureze noroc și tihnă. Acesta se purta frumos cu fiecare. Bine se spune că „fiecare rang are normele sale”. Dar să scurtăm vorba.

— Vin de la comisar. Cum se face că acolo nu se știe nimic? îl întreabă el pe cunoscutul acela.

— Când guvernatorul a primit telegrama, judecătorul s-a nimerit să fie ta, el. După plecarea acestuia, guvernatorul a fost cuprins din nou de dureri, nu mai era

---

în stare nici să șadă pe scaun și s-a retras numaidecât la el. De fapt abia a trecut o oră de la primirea telegramei.

— Atunci de ce nu l-au anunțat și pe comisar cei de la Direcția telegrafului?

— Prost mai ești? Cum să-l anunțe? Doar așa, ca să-i facă sânge rău?

— Atunci era de datoria guvernatorului s-o facă.

— Oricum, dacă o să-i comunice mai târziu, nu e nicio prăpădenie. Mai cu seamă că nu se are deloc bine cu el. Dacă ar fi fost în raporturi bune, l-ar fi lăsat pe comisar în locul său.

Ciupitul nu mai spuse nimic. Inspectorii s-au înfățișat cu toții, rând pe rând, noului guvernator, iar după ei au urmat prefectii și magistrații. Întrevederea a durat mai bine de două ore. Apoi cineva l-a anunțat și pe comisar. Când a auzit de promovarea judecătorului, acesta era mai-mai să-și dea duhul pe loc. Cât de supărat fusese e greu de imaginat. După cină, a stat și a chibzuit ajungând totuși la concluzia înțeleaptă că era la mijloc voința imperială, de care nimeni nu putea să nu țină cont și cu atât mai mult s-o încalce. Se nimerise ca tocmai atunci să fie ziua în care se învoise, așa că n-ar fi putut să se ducă personal la judecător, însă a trimis pe cineva cu cartea sa de vizită, să-l salute și să-l felicite în numele lui pe noul guvernator. Peste două zile, când perioada de odihnă i-a trecut, s-a înfățișat chiar el la judecător. Și mare i-a fost necazul, știind bine că boneta sa avea vârful roșu și a judecătorului albastru, iar acum rolurile lor se inversaseră și el se vedea nevoit să se plece în fața subordonatului de până mai ieri.

Mai departe ne vom desfășura istorisirea mai lent.

Zhen Xuezhong a obținut succese de seamă pe șantier, unde la început fusese numit mai ales pentru obrazul tatălui său, dar până la urmă și-a consolidat cu propriile torțe rangul de prefect. Peste încă un an a fost făcut inspector și s-a întors la Beijing, pentru a fi primit la Palat și pentru a căpăta un post. Întâlnirea dintre tată și fiu a fost una dintre cele mai fericite. Apoi tatăl l-a înștiințat despre nereușita la examene a fiului său cel mic. Avea de gând să-i cumpere și lui un post. Zhen Xuezhong trecuse prin aceeași situație și și-a sfătuit părintele să facă întocmai cum a hotărât, deoarece câtă vreme fratele lui nu primea un post, putea foarte bine să participe la concursul pentru rangul cărturăresc de *juren*, concurs la nivel de provincie, care se ținea din trei în trei ani: Dacă reușea, urma să fie promovat prin intermediul Academiei cărturarilor. Tatăl lui i-a dat ascultare și i-a cumpărat mezinului o funcție, tânărul fiind repartizat la Ministerul Justiției.

Peste doi ani, Zhen Xuezhong se stabilise inspector în Shandong. Tatăl lui îmbătrânise mult, nervii îl lăsaseră și-i scrisese fiului cel mare că avea de gând să se retragă din funcție pe motiv de boală. Xuezhong era de acum mandarin în toată legea, cu post sigur în Taiwu, fapt pentru care l-a sfătuit pe bătrân să renunțe de urgență la slujbă ori cel puțin să se-nvoiască pentru câteva luni și să vină în Shandong. Bătrânul lui părinte a fost de acord. La primirea acestei vești, Zhen Xuezhong s-a gândit să trimită pe cineva să-l aducă la el. Alegerea a căzut asupra lui Huang Ciupitul. Între timp, Ciupitul se căpătuisese cu două-trei însărcinări în departamente diferite. Când a auzit

---

propunerea, a primit numaidecât. Zhen l-a învoit de ia slujbe. Mai mult, cum șefii lui Huang Ti erau colegi, «ei au acceptat să nu-i scadă nimic din leafă: de altfel nu-l plăteau din buzunarul lor și își permiteau să treacă drept oameni mărinimoși, pentru că astfel se puneau bine cu inspectorul. Aflând în ce condiții pleca, Huang Ciupitul s-a arătat mișcat. A doua zi a împachetat și a cumpărat câteva obiecte pe care avea de gând să le ofere în dar bătrânului Zhen. În cea ele a treia zi a primit bani de drum și a pornit spre Beijing, însoțit de slugi și de câțiva soldați. Călătoria i-a luat mai multe zile. Oprea noaptea, să se odihmească și pornea din nou în ziua următoare de cu zori. Când în sfârșit a ajuns, s-a anunțat prin scrisoarea lui Xuezhong și prin propria sa cane de vizită. Cărturarul Zhen îl primi imediat. După salut, Zhen îl invită să ia loc, dar Ciupitul nu vrei, adresându-i-se numai cu formule pretențioase, cum ar fi „preamărite mandarin⁴⁴ și „preamărite venerabile⁴⁴.

— Înțeleg că suntem neamuri, renunță la această ținuta dregătorească, îl îndemnă bătrânul Zhen.

Huang Ciupitul nu-l ascultă și cărturarul îl lăsă în voia lui.

— Când aveți de gând să pornim, preamărite venerabile? întrebă el.

— Mi s-a aprobat deja să mă retrag și până mai acum vreme nu mă reține nimic. Uite, însă, că mi s-a îmbolnăvit un frate care locuiește în orașul Baoding. Mi-3 scris un nepot de câteva ori și m-a tot rugat să mă duc pe la el. Mai mult, dintre toți fiii lui niciunul n-a avansat la concursurile imperiale în așa fel încât să poată obține posturi. Simt nevoia să discut cu ei și să-i ajut într-un fel.

— Acest venerabil mandarin a lucrat în Baoding sau doar s-a retras acolo?

— Niciuna, nici alta. Bunicul și tatăl soției lui au fost dregători în Baoding, și și-au cumpărat acolo case și s-au stabilit definitiv. Prima nevastă a fratelui meu a murit de tânără. Aceasta de acum este de-a doua și se numește Xu. Era singură la părinți și iubită peste măsură de aceștia, încât l-au luat în casa lor pe fratele meu. În anul acela el a împlinit patruzeci și opt de ani, iar cumnată-mea a trecut și ea de patruzeci. Fratele meu a jinduit toată viața să ajungă mandarin. De la șaptesprezece ani, de când a intrat în viitoarea examenelor cărturărești și până la patruzeci și opt de ani, deci vreme de peste trei decenii, a tot dat examene și niciodată n-a avut nici măcar un cât de mic succes. La această vârstă ajunsese să i se scârbească; își luase gândul de la o promovare prin concursuri, și socotea să folosească altă cale. Familia nevestei avea bani, el era singurul ginere și ar fi putut lesne să cumpere un post de inspector. Numai că soacră-sa nu s-a lăsat. Liang Hao a ieșit primul pe țară abia la optzeci și doi de ani. „Dacă ești plin de ardoare, o să-ți vină și ție rândul”, spunea ea. „Eu vă dau îmbrăcăminte și de-ale gurii, copiii vi-i cresc tot eu, de ce să te grăbești? Te sfătuiesc ca mai întâi să te străduiești să te încununezi de succes și numai apoi să încerci alte căi. N-ai nici1 cincizeci de ani și până la vârsta lui Liang Hao mai ai înaintea ta treizeci și ceva de ani”. Fratele meu și-a ascultat soacra și a continuat-o cu examenele. Acum „dacă n-ar reuși prin forțe proprii, nu e departe nici momentul când se poate bucura de mărinimia

---

imperială. ¹⁰⁷Din păcate, lucrurile s-au complicat, fiindcă s-a îmbolnăvit. Copiii îi sunt cu mult mai slabi față de cei doi băieți ai mei. Pe mine nici nu m-a interesat că ai mei să urmeze cu orice preț calea examenelor. Noroc că mi-am dat seama din timp și astăzi sunt amândoi dregători. Fratele meu însă s-a chinuit o viață întreagă și o vreatcă fiii lui să-i urmeze exemplul! De aceea mă grăbesc să trec pe acolo, să-i aranjez pe cât îmi va sta în puteri.

Huang Ciupitul îl ascultă în tăcere, apoi se retrase. În oraș, aflându-se că Zhen se pensionează, colegii de generație au început să-i trimită daruri și să-l invite la mese.

dar el i-a refuzat cu toate. Și-a făcut bagajele, a închiriat o căruță și în cea de-a treia zi în zori a pornit spre Baoding. Fiul lui cel mic, Zhen Xuexiao, a rămas în Beijing să aibă grijă de casă.

Bătrânul cărturar și Huang Ciupitul au călătorit întins spre Baoding. Soacra fratelui său murise în urmă cu un an și fiul ei cel mare preluase frânele gospodăriei. Atunci fratele lui Zhen plecase de acolo și-și luase în altă parte o casă mare, în care trăia acum cu nevasta și eu copiii săi.

De cum coborî din căruță, cărturarul fu primit de unul dintre nepoți, care îl salută în numele tatălui său. Când intrară în casă, cărturarul Zhen dădu mai întâi ochii cu cumnata. Fiind un clin de modă veche, îngenunche în fața ei. Femeia le ceru copiilor să îngenuncheze în locul ei.

---

107 Cine nu reușea după un anumit număr de candidaturi sau pînă la vîrsta de optzeci de ani primea rangul de juren din partea statului dinastic Qing.

Când ritul se încheie, Zhen întrebă:

— Ce face fratele mai mare?

Întrebarea făcu să i se umezească din nou ochii femeii. Se șterse cu mâneca hainei, rămase tăcută o vreme, apoi răspunse:

— Nu prea bine. Vă rog să poftiți înăuntru.

Nerăbdător să-și revadă fratele, Zhen nici nu așteptă să fie invitat a doua oară și trecu pe dată pragul camerei alăturate. Fratele lui dormea întins pe pat, cu fața spre intrarea încăperii. Capul îi era legat cu un batic. De pe chip îi pierise orice urmă de culoare vie, arătând pământiu, semn că bolise rhult. Când Zhen intră, fratele lui părea» cufundat în somn, dar de fapt zăcea fără cunoștință, astfel că nu simțise prezența nimănui în încăpere. Când fusese strigat pe nume, tresări ca speriat și deschise ochii, dar deja nu mai vedea limpede cu ei.

— Sunt eu, Al. Doilea! rosti Zhen, venind lângă căpătâiul lui.

Abia acum se păru că bolnavul înțelese. Căpătase o înfățișare temătoare și bucuroasă totodată. Scoase o mină de sub pătură, își prinse fratele de haină și-l trase spre el. Dar nici gând să fie în stare să vorbească, Strângea însă atât de tare în pumn roba fratelui său și continua să-l tragă spre el cu putere, încât aproape că leșină; deodată slăbi de tot strânsoarea și se destinse, ca dus dintre cei vii. Copiii începură să țipe, dar el nu înișcă și nu se mai trezi. Cărturarul Zhen nu-și putu reține lacrimile. Ai casei boceau de-a binelea. Numai doica aflată toată vremea lângă bolnav îl desfăcu liniștită la piept.

— Are încă răsuflarea fierbinte, zise ea; nu s-a stins,

și îi sfătui pe cei de față să nu mai plângă și să aștepte.

Când ei se opriră, bolnavul se porni el pe strigăte. Speriați, se repeziră și traseră de tot draperia din jurul patului; atunci constatară că bolnavul se zbătea, încercând să se scoale de acolo. De teamă că efortul îl va răpune, încercară să-l calmeze, însă nu reușiră și în cele din urmă îl sprijiniră, ajutându-l să șadă în capul oaselor.

— Oh, m-am speriat de moarte! mormăi bolnavul. Repetă de câteva ori cuvintele acestea, din ce în ce mai limpede, mai tare ca niciodată. Sângele îi urcase din nou în obraji, împurpurându-i chipul.

— Cum te simți, frate mai mare? întrebă Zhen, fără să mai înțeleagă nimic.

— Am visat grozav de urât, spuse acesta. Se făcea că mă aflam undeva, departe în munți. Locul era înțesat de șacalie de lupi, de tigri și de tot felul de lighioane, care își căscau gurile hidoase și sfâșiau numaidecât pe oricine le ieșea în cale. Eu mă ascunsesem după niște copaci și bestiile nu mă observaseră. Se făcea că n-aș fi avut niciun fel de necazuri... Când ajunsese aici cu povestirea, din cauza slăbiciunii de pe urma zăcutului la pat i se tăie suflul. Ai casei săriră și-i aduseră grabnic o* jumătate de bol cu fiertură de rens^{hen}. După câteva guri, omul își continuă istorisirea: ... De acolo de unde eram, vedeam bine haita aceea, dar ea pe mine nu. Și nu se aflau printre fiare numai șacali și lupi și tigri, ei și pisici, jderi, râși, câini, veverițe, șobolani și maimuțe. Cât despre porci, oi și vaci, astea erau în turme, că nici nu le ghiceam numărul. Șobolanii scurmau pretutindeni o mulțime de găuri și piatra muntelui ajunsese numai văgăuni. Găureau peste tot

---

și orice pietroi le ieșea în cale îl sfredeleau aiurea, fără nicio nevoie. Căinii săreau la om de cum îl vedeau, repezindu-se să-l muște; dar atunci când le apăreau înaintea tigrii, de frica lor, dădeau umili din coadă, tupilându-se la pământ de ți se făcea milă și silă de ei. Cele mai rele erau mițele. N-aveau astâmpăr o clipă, aruncându-se de ici, colo. Cu o iuțime grozavă se cățarau în copacii din fața tigrilor și a șacalilor și doar când aceștia se îndepărtau coborau iarăși pe pământ. Maimuțele se schimonoseau, imitând orice vedeau. Veverițelor le sclipeau ochii numai la ce se afla înaintea lor, nu și în spate. Când se apropiau de ele urmăritori să le înhațe, slobozeau ci te va vânturi și o rupeau la sănătoasa. Mai erau și vulpi, asemenea unor muieri prefăcute, care te îmbrobodesc și te distr. ug. Ele se plimbau încolo și înapoi pe munte și când întâlneau câte un bărbat îi iubeau până* îi storceau ultimul strop de viață din el. Porcii și oile păreau animale fără. niciun rost. Vacile și boii erau ele destul de mari, dar degeaba, că nu se arătau nici puternice și nici frumoase. Mă uitam la toate astea și-mi ziceam: „Ce viață mai e și asta, printre atâtea sălbăticiuni? w și tare aș fi vrut să plec de acolo într-un lei sau în altui. Din nefericire, oriunde îmi întorceam privirea, dădeam numai de lumea aceasta de fiare crude, sângeroase, încât n-aveam cum să fug și să mă rup de ea. M-am tot frământat, gândindu-mă ce aș fi putut să fac și în cele din urmă mi-am luat inima în dinți, am închis ochii și am început să caut ceva. În chiar clipa aceea, am scos un urlet înfiorător, simțind, că cerul se prăbușește și pământul se crapă. Nu mai știam de mine și n-aș fi putut să spun dacă eram viu ori mort. Amețit, când am deschis ochii, am

---

observat că mă aflu în cu totul altă lume. Nu numai că în preajma mea nu era nici urmă de – fiară fioroasă, dar uitasem până și că mă speriasem teribil, ceva mai înainte... Ajuns aici cu povestea, bolnavul se opri, ca să mai capete puteri. O slugă îl ajută să înghită câteva guri din fiertura de renshen. După aceea el. Își reluă firul povestirii: Tărâmul acela din vis nu era deloc pustiu, ci chiar sub ochii mei se întindea un drum mare, cunoscut, circulat de tot felul de echipaje, unele mai luxoase decât altele, de parcă aş fi fost într-o metropolă ca Shanghaiul. Am pornit cumva spre răsărit şi pe nesimţite am ajuns în faţa scărilor unui bloc înalt. Urcam treptele, numărându-le. Erau cu toate optsprezece. Mă cam dureau încheieturile picioarelor. În hol era un scaun, după modelul celor europene; m-am aşezat. Parcă m-a cuprins şi un fel de somn, însă am simţit pe dată că cineva mă împinge cu putere din spate, ţipând: „Ce cauţi aici, sălbaticule? De unde ai picat, de-ţi permiţi să dormi într-un loc ca ăsta? N-ai băgat de seamă la domnii dinăuntru, cu pălărie şi pantofi, care şed în cea mai desăvârşită linişte? Numai tu ne lipseai, un sălbatic care habar n-are ce sunt manierele elegante! Să-ţi iei degrabă tălpăşiţa de aici!” înfuriat de ocările lui, am izbucnit: „Şi ce dacă? îmi făceam şi eu somnul, ca omul obosit, nu-i stingheream cătuşi de puţin pe domnii tăi. N-au nimic cu mine, n-am nimic cu ei. Zid că nu ştiu ce sunt manierele elegante? Dar domnii ăia cu pălărie şi pantofi de ce fac lucruri neelegante?” Omul acela s-a înfuriat peste măsură, a ridicat pumnii şi a început să-mi care la lovituri. Neputând să scap în vreun fel, m-am încăierat zdravăn cu el. Străinii ceilalţi, auzind hărmălaia,

---

au venit spre noi, încercând să ne împace. „Ce e cu voi? T) o cf vv hrt-*Mi? Mu* se cade!”: u rostit ei. Omul lor a încetat bătaia, ceea ce am făcut și cu de îndată. Străinii m-au întrebat cum de-am apărut acolo. Ce le-am răspuns, nu mai țin bine minte. Știu doar că i-am într ebat și eu: „Voi ce faceți aici?” „Revizuim o carte”, mi-au răspuns. Am întrebat ce carte. Atunci ei s-au apucat să-mi dea lămuriri: „Văzând în ce hal a decăzut China, Dumnezeu s-a milostivit și și-a pus în gând s-o salveze. Dar China are peste patru sute de milioane de locuitori, n-o să-i poată salva pe toți dintr-odată. De aceea, a ales o cale de îndrumare a oamenilor. China dispune de un sistem politic și social închegat. Ori și unde, poporul se teme de mandarini. Cum vor fi dregătorii, așa va fi și poporul. Punerea unei ordini în rândul celor de sus va da roade în clasele de jos. Pornind de aici, avem în vedere ca mai întâi de toate să-i modelăm pe mandarini în așa fel încât oi să fie apropiați poporului. Câți dregători să aibă China? Cu mic cu mare, să fie vreo câteva sute de mii. Partea lor rea este tocmai lipsa de educație. Care ar fi metoda noastră? Procedăm exact după felul în care profesorii îi învață pe copii la școală și de aceea întocmim pentru ei câteva manuale. În cărțile noastre vom include toate cunoștințele existente la ora aceasta în lume. Și desigur vom deschide școli, începând de la clasa întâi primară și până la liceu. Fiecare va învăța până va ajunge să absolve liceul și abia atunci va fi socotit capabil de a fi dregător. În mod firesc, numai așa va putea acționa ca un mandarin luminat. În douăzeci de ani, în țară se va înstăpâni dreptatea”. N-am apucat să spun și eu ceva, că în spatele celui care vorbise a apărut cineva care

---

i-a dat un ghiont, strigându-i: „Băietei Mergi și termină-ți cartea. Când e gata, poți să te duci la masă, împreună cu ceilalți”. Străinul a plecat în fugă, ascultător. Cam peste un sfert de oră, din salonul acela au răsunat țipete. La un moment dat, am auzit clar: „Foc! Foc! Poc!” Pe urmă, am văzut oameni mulți ieșind în fugă cu niște cărți atinse de limbile focului; nu peste mult, încăperea de lucru a domnilor a fost năpădită de foc și de fum. Străinii au sărit cu furtunuri pline cu apă și după o luptă teribilă au reușit să stingă incendiul. Am intrat și eu în salonul cu pricina, dar n-am zărit nicio urmă de stricăciune. Ba, nicio picătură de apă nu se zărea pe podea. Mi se părea curioasă situația aceea, dar numaidecât i-am văzut din nou pe străini adunați în jurul unei mese și uitându-se cercetător la cărțile lor arse pe jumătate/ După un timp îndelungat, au ajuns la concluzia că pot să închege numai prima jumătate a cărții pe care de altfel în ansamblul ei voiau s-o revizuiască. Partea întâi a acestor manuale științifice înfățișa tocmai defectele mandarinilor, reieșind din acestea și chiar apărând formulată nevoia îndreptării conduitei lor. Abia în partea a doua a cărții erau expuse învățături și metode pentru formarea unor buni dregători. Dar partea aceasta atât de însemnată arsese în întregime și rămăsese numai prima jumătate a cărții. Or paginile care scăpaseră de foc nu păreau deloc a alcătui un manual de învățătură, ci aduceau mai degrabă cu o carte istorisind numai despre demoni și fărădelegile lor. Străinii s-au consultat între ei și au tras concluzia că „este absolut necesar ca manualul să fie completat”. Unul dintre ei a spus: „Eu unul nu-mi pot aminti dintr-odată toate lucrurile care trebuie neapărat

---

puse în partea a doua; munca aceasta o să ne ia de acum încolo un an sau doi. De aceea, propun ca mai întâi să edităm această primă parte și chiar dacă prin ea nu vom da îndrumări și nu vom fi în măsură să inculcăm binele, măcar vom reuși să tragem un semnal de alarmă asupra a ceea ce nu se cade să facă niciun dregător și nici măcar un om. De fapt, străbunii noștri au condus până în ziua de azi lumea numai cu jumătate din Lunyu. Ce e rău în¹⁰⁸ asta? Iar dacă și cartea noastră trebuie continuată, o vom face când vom dispune de vreme. Ce părere aveți, domnilor?” Cei prezenți se foiră îndelung, fără ca vreunul să găsească o altă cale mai potrivită. Până la urmă acceptară ideea de mai sus și se împrăștiară ca și cum n-ar fi fost. Odată cu dispariția lor, m-am trezit și eu din vis. Dar ceea ce mi se pare și mai ciudat este faptul că acest coșmar mi-a luat pur și simplu boala, cum se zice, cu mina.

Văzând că fratele lui cel mare și-a revenit din lunga suferință ce-l ținuse la pat, cărturarul Zhen a simțit o mângâiere în suflet. Înțelesese că în urma acestei întâmplări fratele avea să-i trăiască până la o vârstă venerabilă. El însuși a apucat-o pe drumul Shandongului, spre fiul său, în casa căruia urma să ducă o viață liniștită, bucurându-se până la adânci bătrâneți, de cinstea cuvenită. Am scrie și despre toate acestea, dar ni se par atât de lesne de-nțeles, încât nu ne vom învrednici s-o facem? Aici se încheie prima parte a cărții pilduitoare, întâmplări din lumea mandarinală.

Lector: OLGA JORA Tehnoredactor: VICTOR MAȘEK

---

108 Lunyu, Convorbirile lui Confucius cu învățăceleii săi, transcrise de o, parte dintre aceștia.

Coli de tipar: 35, 25 Bun de tipar: 27.11.1986

Tiparul executat sub cd. 5234, la ÎNTREPRINDEREA
poligrafică

BAC AU

Str. Mioriței nr. 27

— Tradiția chineză afirmă că străbunii au lăsat doar o
sută de nume de familie. Marile familii au păstrat cu
pioșenie încrengătura neamului, astfel că astăzi se știe la a
cita generație s-a ajuns, dacă urmașii sunt în descendență
directă **t** pe linia primului născut) sau colaterală; în același
fel, cei care poartă același nume, deși nu se cunosc a fi
rude, au conștiința originii comune. Upa dintre cele mai
vechi familii, aceea a lui Con furios, a ajuns, în cei aproape
2500 de ani de perpetuări*, la cea de a Vii îi generație.